

ПРЕДСЈЕДНИШТВО БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

62

На основу члана V 3. д) Устава Босне и Херцеговине и сагласности Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине (Одлука ПСБиХ број 01.02-21-1-885/26 од 30. јуна 2026. године), Предсједништво Босне и Херцеговине, на 31. редовној сједници, одржаној 3. септембра 2026. године, донијело је

ОДЛУКУ

О РАТИФИКАЦИЈИ ОКВИРНЕ КОНВЕНЦИЈЕ САВЈЕТА ЕВРОПЕ О ВЈЕШТАЧКОЈ ИНТЕЛИГЕНЦИЈИ И ЉУДСКИМ ПРАВИМА, ДЕМОКРАТИЈИ И ВЛАДАВИНИ ПРАВА

Члан 1.

Ратификује се Оквирна конвенција Савјета Европе о вјештачкој интелигенцији и људским правима, демократији и владавини права, потписана 09. децембра 2025. године у Стразбуру, на француском и енглеском језику.

Члан 2.

Текст Оквирне конвенције у преводу гласи:

ОКВИРНА КОНВЕНЦИЈА
САВЈЕТА ЕВРОПЕ О ВЈЕШТАЧКОЈ
ИНТЕЛИГЕНЦИЈИ И ЉУДСКИМ ПРАВИМА,
ДЕМОКРАТИЈИ И ВЛАДАВИНИ ПРАВА

Преамбула

Државе чланице Савјета Европе и остале потписнице овог документа,

Узимајући у обзир да је циљ Савјета Европе постизање већег јединства међу његовим чланицама, заснованог посебно на поштовању људских права, демократије и владавине права;

Препознајући вриједност подстицања сарадње између страна ове Конвенције и проширења такве сарадње на друге државе које дијеле исте вриједности;

Свјесне убрзаног развоја науке и технологије и дубоких промјена узрокованих активностима унутар животног циклуса система вјештачке интелигенције, који имају потенцијал да промовишу људски просперитет, као и индивидуално и друштвено благостање, одрживи развој, родну равноправност и оснаживање свих жена и дјевојчица,

као и друге важне циљеве и интересе, унапређењем напретка и иновација;

Препознајући да активности унутар животног циклуса система вјештачке интелигенције могу понудити невиђене могућности за заштиту и промовисање људских права, демократије и владавине права;

Забринуте да одређене активности унутар животног циклуса система вјештачке интелигенције могу поткопати људско достојанство и индивидуалну аутономију, људска права, демократију и владавину права;

Забринуте због ризика дискриминације у дигиталним контекстима, посебно оним који укључују системе вјештачке интелигенције, и њиховог потенцијалног ефекта стварања или погоршавања неједнакости, укључујући оне које доживљавају жене и појединци у рањивим ситуацијама, у вези са уживањем њихових људских права и њихово пуно, равноправно и ефикасно учествовање у економским, друштвеним, културним и политичким пословима;

Забринуте због злоупотребе система вјештачке интелигенције и противећи се употреби таквих система у репресивне сврхе кршећи међународно право о људским правима, укључујући произвољне или незаконите праксе

надзора и цензуре које нарушавају приватност и индивидуалну аутономију;

Свјесне чињенице да су људска права, демократија и владавина права инхерентно испреплетени;

Увјерене у потребу успостављања, као приоритета, глобално примјенљивог правног оквира којим се утврђују заједнички општи принципи и правила која регулишу активности унутар животног циклуса система вјештачке интелигенције, а који ефикасно чува заједничке вриједности и користи предности вјештачке интелигенције за промоцију тих вриједности на начин који погодује одговорним иновацијама;

Препознајући потребу за промоцијом дигиталне писмености, знања о дизајну, развоју, коришћењу и деактивирању система вјештачке интелигенције и повјерења у те системе;

Препознајући оквирни карактер ове Конвенције, која се може допунити даљним инструментима за рјешавање специфичних питања која се односе на активности унутар животног циклуса система вјештачке интелигенције;

Наглашавајући да је ова Конвенција намијењена рјешавању специфичних изазова који се јављају током животног циклуса система вјештачке интелигенције и подстицању разматрања ширих ризика и утицаја повезаних са овим технологијама, укључујући, али не ограничавајући се на, људско здравље и животну средину, те социоекономске аспекте, као што су запошљавање и радна снага;

Констатујући релевантне напоре за унапређење међународног разумијевања и сарадње у области вјештачке интелигенције од стране других међународних и наднационалних организација и форума;

Имајући на уму примјенљиве међународне инструменте о људским правима, као што су Универзална декларација о људским правима из 1948. године, Конвенција за заштиту људских права и основних слобода из 1950. године (ETS број 5), Међународни пакт о грађанским и политичким правима из 1966. године, Међународни пакт о економским, социјалним и културним правима из 1966. године, Европска социјална повеља из 1961. године (ETS број 351), као и њихови одговарајући протоколи, и Европска социјална повеља (ревидисана) из 1996. године (ETS број 163);

Имајући, такође, на уму Конвенцију Уједињених нација о правима дјетета из 1989. године и Конвенцију Уједињених нација о правима лица са инвалидитетом из 2006. године;

Имајући, такође, на уму права на приватност појединаца и заштиту личних података, како је примјенљиво и шта је прописано, на примјер, Конвенцијом о заштити појединаца у односу на аутоматску обраду личних података из 1981. године (ETS број 108) и њеним протоколима;

Потврђујући посвећеност страна заштити људских права, демократије и владавине права, те подстицању поузданости система вјештачке интелигенције путем ове Конвенције,

договориле су се како слиједи:

Поглавље I - Опште одредбе

Члан 1. - Циљ и сврха

1. Одредбе ове Конвенције имају за циљ обезбједити да активности унутар животног циклуса система вјештачке интелигенције буду у потпуности у складу са људским правима, демократијом и владавином права.

2. Свака страна ће усвојити или одржавати одговарајуће законске, административне или друге мјере за спровођење одредби утврђених у овој Конвенцији. Ове мјере ће бити степеневане и диференциране према потреби с обзиром на

озбиљност и вјероватноћу појаве негативних утицаја на људска права, демократију и владавину права током животног циклуса система вјештачке интелигенције. То може укључивати специфичне или хоризонталне мјере које се примјењују без обзира на врсту коришћене технологије.

3. Ради обезбјеђења учинковите примјене њених одредби од стране страна, овом се Конвенцијом успоставља механизам праћења и предвиђа међународна сарадња.

Члан 2 - Дефиниција система вјештачке интелигенције

За потребе ове Конвенције, "систем вјештачке интелигенције" означава систем заснован на машини који, за експлицитне или имплицитне циљеве, закључује, на основу примљених улазних података, како генерисати излазе као што су предвиђања, садржај, препоруке или одлуке које могу утицати на физичка или виртуелна окружења. Различити системи вјештачке интелигенције разликују се по нивоима аутономије и прилагодљивости након спровођења.

Члан 3. - Подручје дјеловања

1. Подручје дјеловања ове Конвенције обухвата активности унутар животног циклуса система вјештачке интелигенције које имају потенцијал да ометају људска права, демократију и владавину права, како слиједи:

а) Свака страна ће примјењивати ову Конвенцију на активности унутар животног циклуса система вјештачке интелигенције које предузимају јавне власти или приватни актери који дјелују у њихово име.

б) Свака страна позабавиће се ризицима и утицајима који произлазе из активности у животног циклусу система умјетне интелигенције од стране приватних актера, у мјери у којој нису обухваћени подставом а), на начин који је у складу са циљем и сврхом ове Конвенције.

Свака страна ће у изјави коју доставља Генералном секретару Савјета Европе приликом потписивања или приликом депонирања инструмента ратификације, прихватања, одобрења или приступања навести како намјерава да спроведе ову обавезу, било примјеном принципа и обавеза утврђених у Поглављима II до VI ове Конвенције на активности приватних актера или предузимањем других одговарајућих мјера за испуњавање обавезе утврђене у овом подставу. Стране могу, у било које вријеме и на исти начин, измијенити своје изјаве.

Приликом спровођења обавезе из овог подстава, страна не може одступити од или ограничити примјену својих међународних обавеза преузетих ради заштите људских права, демократије и владавине права.

2. Страна неће бити обавезна примјењивати ову Конвенцију на активности унутар животног циклуса система вјештачке интелигенције које се односе на заштиту њених националних безбједносних интереса, уз разумијевање да се такве активности спровode на начин који је у складу са важећим међународним правом, укључујући обавезе из међународног права о људским правима, и уз поштовање њених демократских институција и процеса.

3. Без обзира на члан 13. и члан 25. став 2), ова Конвенција се неће примјењивати на истраживачке и развојне активности у вези са системима вјештачке интелигенције који још нису доступни за употребу, осим ако се тестирање или сличне активности не предузимају на начин који потенцијално може ометати људска права, демократију и владавину права.

4. Питања која се односе на националну одбрану, не спадају у подручје дјеловања ове Конвенције.

Поглавље II - Опште обавезе

Члан 4. - Заштита људских права

Свака страна ће усвојити или одржавати мјере како би обезбједила да су активности унутар животног циклуса система вјештачке интелигенције у складу са обавезама заштите људских права, како је утврђено у важећем међународном праву и у њеном домаћем праву.

Члан 5. - Интегритет демократских процеса и поштовање владавине права

1. Свака страна ће усвојити или одржавати мјере којима се настоји обезбједити да се системи вјештачке интелигенције не користе за поткопавање интегритета, независности и ефикасности демократских институција и процеса, укључујући принцип подјеле власти, поштовање независности правосудја и приступ правди.

2. Свака страна ће усвојити или одржавати мјере којима се настоје заштитити њени демократски процеси у контексту активности унутар животног циклуса система вјештачке интелигенције, укључујући правичан приступ појединаца и учествовање у јавној дебати, као и њихову могућност да слободно формирају мишљења.

Поглавље III - Принципи у вези са активностима унутар животног циклуса система вјештачке интелигенције

Члан 6. - Општи приступ

Ово поглавље утврђује опште заједничке принципе које ће свака страна примјењивати у вези са системима вјештачке интелигенције на начин који је примјерен њеном домаћем правном систему и другим обавезама из ове Конвенције.

Члан 7. - Људско достојанство и индивидуална аутономија

Свака страна ће усвојити или одржавати мјере за поштовање људског достојанства и индивидуалне аутономије у вези са активностима унутар животног циклуса система вјештачке интелигенције.

Члан 8. - Транспарентност и надзор

Свака страна ће усвојити или одржавати мјере како би обезбједила да су на снази адекватни захтјеви за транспарентност и надзор, прилагођени специфичним контекстима и ризицима, у погледу активности унутар животног циклуса система вјештачке интелигенције, укључујући и идентификацију садржаја који генеришу системи вјештачке интелигенције.

Члан 9. - Одговорност и обавезе

Свака страна ће усвојити или одржавати мјере како би се обезбједила одговорност за негативне утицаје на људска права, демократију и владавину права који произлазе из активности унутар животног циклуса система вјештачке интелигенције.

Члан 10. - Једнакост и недискриминација

1. Свака страна ће усвојити или одржавати мјере с циљем обезбјеђења да активности унутар животног циклуса система вјештачке интелигенције поштују једнакост, укључујући родну равноправност и забрану дискриминације, како је предвиђено важећим међународним и домаћим правом.

2. Свака страна се обавезује да ће усвојити или одржавати мјере усмјерене на превазилажење неједнакости ради постизања поштености, праведности и правичних исхода, у складу са својим важећим домаћим и међународним обавезама у области људских права, у вези са активностима унутар животног циклуса система вјештачке интелигенције.

Члан 11. - Приватност и заштита личних података

Свака страна усвојити ће или одржавати мјере како би осигурала, у погледу активности унутар животног циклуса система вјештачке интелигенције:

а) права на приватност појединаца и њихови лични подаци су заштићени и путем важећих домаћих и међународних закона, стандарда и оквира и

б) да су за појединце успостављене ефикасне гаранције и заштитне мјере, у складу са важећим домаћим и међународним правним обавезама.

Члан 12. - Поузданост

Свака страна ће, према потреби, предузети мјере за промовисање поузданости система вјештачке интелигенције и повјерења у њихове резултате, што би могло укључивати захтјеве у вези са одговарајућим квалитетом и безбједношћу током цијелог животног циклуса система вјештачке интелигенције.

Члан 13. - Безбједне иновације

С циљем подстицања иновација, а истовремено избјегавања негативних утицаја на људска права, демократију и владавину права, свака страна се позива да омогући, према потреби, успостављење контролисаних окружења за развој, експериментисање и тестирање система вјештачке интелигенције под надзором својих надлежних органа.

Поглавље IV - Правни лијекови

Члан 14. - Правни лијекови

1. Свака страна ће, у мјери у којој су правни лијекови потребни према њеним међународним обавезама и у складу са њеним домаћим правним системом, усвојити или одржавати мјере како би се обезбједила доступност приступачних и ефикасних правних лијекова за кршења људских права која произлазе из активности унутар животног циклуса система вјештачке интелигенције.

2. С циљем подршке ставу 1) изнад, свака страна ће усвојити или одржавати мјере, укључујући:

а) мјере којима се обезбјеђује да се релевантне информације о системима вјештачке интелигенције који имају потенцијал да значајно утичу на људска права и њихову релевантну употребу документују, достављају органима овлашћеним за приступ тим информацијама и, гдје је то примјерено и примјенљиво, стављају на располагање или саопштавају погођеним лицима;

б) мјере којима се обезбјеђује да су информације из подстава а) довољне да погођена лица оспоре одлуку донесену или у великој мјери засновану на коришћењу система и, гдје је то релевантно и примјерено, да оспоре коришћење самог система;

ц) ефикасну могућност за погођена лица да поднесу жалбу надлежним органима.

Члан 15. - Процедуралне гаранције

1. Свака страна ће обезбједити да, у случајевима када систем вјештачке интелигенције значајно утиче на уживање људских права, лицима на које се то односи буду доступне ефикасне процедуралне гаранције, заштитне мјере и права, у складу са важећим међународним и домаћим правом.

2. Свака страна ће настојати да обезбједи да, у складу са контекстом, лица која комуницирају са системима вјештачке интелигенције буду обавијештена да комуницирају са таквим системима, а не са човјеком.

Поглавље V - Пројена и ублажавање ризика и негативних утицаја

Члан 16. - Оквир за управљање ризицима и утицајима

1. Свака страна, узимајући у обзир принципе утврђене у Поглављу 111, усвојиће или одржавати мјере за идентификацију, пројену, спречавање и ублажавање ризика које представљају системи вјештачке интелигенције, узимајући у обзир стварне и потенцијалне утицаје на људска права, демократију и владавину права.

2. Такве мјере ће бити степеноване и диференциране, према потреби, и:

а) узеоће у обзир контекст и намјеравану употребу система вјештачке интелигенције, посебно у погледу ризика за људска права, демократију и владавину права;

б) узеоће у обзир озбиљност и вјероватноћу потенцијалних утицаја;

ц) размотриће, гдје је то примјерено, перспективе релевантних заинтересованих страна, посебно лица чија права могу бити угрожена;

д) итеративно ће се примјењивати током активности унутар животног циклуса система вјештачке интелигенције;

е) укључују праћење ризика и негативних утицаја на људска права, демократију и владавину права;

ф) укључују документацију о ризицима, стварним и потенцијалним утицајима и приступу управљању ризицима;

г) захтијевају, гдје је то примјерено, тестирање система вјештачке интелигенције прије него што буду доступни за прву употребу и када се значајно модификују.

3. Свака страна ће усвојити или одржавати мјере којима се настоји обезбједити да се негативни утицаји система вјештачке интелигенције на људска права, демократију и владавину права адекватно рјешавају. Такви негативни утицаји и мјере за њихово рјешавање требају бити документовани и требају служити као основ за релевантне мјере управљања ризиком описане у ставу 2).

4. Свака страна ће процијенити потребу за мораторијумом или забраном или другим одговарајућим мјерама у погледу одређених употреба система вјештачке интелигенције ако сматра да су такве употребе неспојиве са поштовањем људских права, функционисањем демократије или владавином права.

Поглавље VI - Спровођење Конвенције

Члан 17. - Недискриминација

Спровођење одредби ове Конвенције од стране страна ће бити обезбјеђено без дискриминације по било којем основу, у складу са њиховим међународним обавезама у области људских права.

Члан 18. - Права лица са инвалидитетом и дјеце

Свака страна ће, у складу са својим домаћим законодавством и важећим међународним обавезама, узети у обзир све специфичне потребе и рањивости у вези са поштовањем права лица са инвалидитетом и дјеце.

Члан 19. - Јавне консултације

Свака страна ће настојати да обезбједи да се важна питања покренута у вези са системима вјештачке интелигенције, према потреби, прописно размотри кроз јавну дискусију и консултације са више заинтересованих страна у свјетлу друштвених, економских, правних, етичких, еколошких и других релевантних импликација.

Члан 20. - Дигитална писменост и вјештине

Свака страна ће подстицати и промовисати адекватну дигиталну писменост и дигиталне вјештине за све сегменте становништва, укључујући специфичне стручне вјештине за

оне који су одговорни за идентификацију, пројену, превенцију и ублажавање ризика које представљају системи вјештачке интелигенције.

Члан 21. - Заштита постојећих људских права

Ништа у овој Конвенцији се не смије тумачити као ограничавање, одступање од или на други начин утицај на људска права или друга сродна законска права и обавезе које могу бити загарантоване релевантним законима стране или било којим другим релевантним међународним споразумом чија је она потписница.

Члан 22. - Шира заштита

Ниједна одредба ове Конвенције се не смије тумачити као ограничавајућа или на други начин утичућа на могућност стране да одобри ширу мјеру заштите од оне прописане овом Конвенцијом.

Поглавље VII - Механизам праћења и сарадња

Члан 23. - Конференција страна

1. Конференција страна ће састојати се од представника страна ове Конвенције.

2. Стране ће се периодично консултовати с циљем:

а) олакшавања ефикасне примјене и спровођења ове Конвенције, укључујући идентификацију било каквих проблема и последица било које резерве дате у складу са чланом 34. став 1) или било које изјаве дате у складу са овом Конвенцијом;

б) разматрања могуће допуне или измјене ове Конвенције;

ц) разматрања питања и давања конкретних препорука у вези са тумачењем и примјеном ове Конвенције;

д) олакшавања размјене информација о значајним правним, политичким или технолошким достигнућима од значаја, укључујући и остваривање циљева дефинисаних у члану 25., за спровођење ове Конвенције;

е) олакшавања, гдје је то потребно, пријатељског рјешавања спорова у вези са примјеном ове Конвенције;

ф) олакшавања сарадње са релевантним заинтересованим странама у вези са релевантним аспектима спровођења ове Конвенције, укључујући и јавне расправе гдје је то прикладно.

3. Конференцију страна сазива Генерални секретар Савјета Европе кад год је то потребно и, у сваком случају, када већина страна или Комитет министара затражи њено сазивање.

4. Конференција страна ће усвојити свој Пословник консензусом у року од дванаест мјесеци од ступања на снагу ове Конвенције.

5. Стране ће имати помоћ Секретаријата Савјета Европе у обављању својих функција у складу са овим чланом.

6. Конференција страна може предложити Комитету министара одговарајуће начине за ангажовање релевантних стручњака у подршци ефикасној примјени ове Конвенције.

7. Свака страна која није чланица Савјета Европе доприноси финансирању активности Конференције страна. Допринос нечланице Савјета Европе заједнички ће утврдити Комитет министара и та нечланица.

8. Конференција страна може одлучити да ограничи учествовање у свом раду стране која је престала бити чланица Савјета Европе према члану 8. Статута Савјета Европе (ETS број 1) због озбиљног кршења члана 3. Статута. Слично томе, мјере се могу предузети у односу на било коју страну која није држава чланица Савјета Европе одлуком Комитета министара о прекиду односа са том државом из разлога сличних онима наведеним у члану 3. Статута.

Члан 24. - Обавеза извјештавања

1. Свака страна ће доставити извјештај Конференцији страна у року од прве двије године након што постане страна, а затим периодично након тога са детаљима о активностима предузетим ради примјене члана 3, став 1) подстав а) и б).

2. Конференција страна ће одредити формат и поступак за извјештај у складу са својим Пословником.

Члан 25. - Међународна сарадња

1. Стране ће сарађивати у остваривању циља ове Конвенције. Стране се даље подстичу, по потреби, да помогну државама које нису стране ове Конвенције да дјелују у складу са одредбама ове Конвенције и постану њене стране.

2. Стране ће, према потреби, размјењивати релевантне и корисне информације о аспектима у вези са вјештачком интелигенцијом који могу имати значајне позитивне или негативне ефекте на уживање људских права, функционисање демократије и поштовање владавине права, укључујући ризике и ефекте који су се појавили у истраживачким контекстима и у вези са приватним сектором. Стране се подстичу да у такве размјене информација укључе, према потреби, релевантне заинтересоване стране и државе које нису стране ове Конвенције.

3. Стране се подстичу да ојачају сарадњу, укључујући и сарадњу са релевантним заинтересованим странама гдје је то примјерено, како би спријечиле и ублажиле ризике и негативне утицаје на људска права, демократију и владавину права у контексту активности унутар животног циклуса система вјештачке интелигенције.

Члан 26. - Ефикасни механизми надзора

1. Свака страна ће успоставити или одредити један или више ефикасних механизма за надзор над испуњавањем обавеза из ове Конвенције.

2. Свака страна ће обезбједити да такви механизми обављају своје дужности независно и непристрасно те да имају потребна овлашћења, стручност и ресурсе за ефикасно испуњавање својих задатака надзора над поштовањем обавеза из ове Конвенције, како су их стране спроводиле.

3. Ако је страна предвидјела више од једног таквог механизма, предузеће мјере, гдје је то изводљиво, како би олакшала ефикасну сарадњу међу њима.

4. Ако је страна предвидјела механизме који се разликују од постојећих структура за људска права, предузеће мјере, гдје је то изводљиво, за промовисање ефикасне сарадње између механизма из става 1) и тих постојећих домаћих структура за људска права.

Поглавље VIII - Завршне одредбе

Члан 27. - Ефекти Конвенције

1. Ако су двије или више страна већ закључиле споразум или уговор о питањима која се уређују овом Конвенцијом или су на други начин успоставиле односе о таквим питањима, оне ће такође имати право примјењивати тај споразум или уговор или сходно томе регулисати те односе, све док то чине на начин који није у супротности са циљем и сврхом ове Конвенције.

2. Стране које су чланице Европске уније, у својим међусобним односима, примјењиваће правила Европске уније која регулишу питања у оквиру ове Конвенције, без обзира на циљ и сврху ове Конвенције и без обзира на њену пуну примјену са другим странама. Исто се односи и на друге стране у мјери у којој су обавезане тим Правилима.

Члан 28. - Измјене и допуне

1. Измјене и допуне ове Конвенције може предложити било која страна, Комитет министара Савјета Европе или Конференција страна.

2. Сваки приједлог за измјену или допуну биће достављен од стране Генералног секретара Савјета Европе странама.

3. Свака измјена или допуна коју предложи страна или Комитет министара доставља се Конференцији страна, која ће Комитету министара поднијети своје мишљење о предложеној измјени или допуни.

4. Комитет министара ће размотрити предложену измјену или допуну и мишљење које је поднијела Конференција страна и може одобрити ту измјену или допуну.

5. Текст сваке измјене или допуне коју одобри Комитет министара у складу са ставом 4) биће достављен странама на прихватање.

6. Свака измјена или допуна одобрена у складу са ставом 4) ступа на снагу тридесетог дана након што све стране обавијесте Генералног секретара о свом прихватању исте.

Члан 29. - Рјешавање спорова

У случају спора између страна у вези са тумачењем или примјеном ове Конвенције, те стране ће тражити рјешење спора путем преговора или било којег другог мирног средства по свом избору, укључујући и Конференцију страна, како је предвиђено у члану 23. став 2) подстав е).

Члан 30. - Потписивање и ступање на снагу

1. Ова Конвенција биће отворена за потписивање државама чланицама Савјета Европе, државама нечланицама које су учествовале у њеној изради и Европској унији.

2. Ова Конвенција подлијеже ратификацији, прихватању или одобрењу. Документи о ратификацији, прихватању или одобрењу биће похрањени код Генералног секретара Савјета Европе.

3. Ова Конвенција ступа на снагу првог дана у мјесецу након истека рока од три мјесеца од дана када је пет потписница, укључујући најмање три државе чланице Савјета Европе, изразило своју сагласност да буду обавезане овом Конвенцијом у складу са ставом 2).

4. За сваку потписницу која накнадно изрази своју сагласност да буде обавезана њоме, ова Конвенција ступа на снагу првог дана у мјесецу након истека рока од три мјесеца од дана депонирања њеног документа о ратификацији, прихватању или одобрењу.

Члан 31. - Приступање

1. Након ступања на снагу ове Конвенције, Комитет министара Савјета Европе може, након консултација са странама ове Конвенције и добијања њихове једногласне сагласности, позвати било коју државу која није чланица Савјета Европе, а која није учествовала у изради ове Конвенције, да приступи овој Конвенцији одлуком донесеном већином предвиђеном чланом 20. (д) Статута Савјета Европе, и једногласним гласањем представника страна које имају право да сједу у Комитету министара.

2. За сваку државу која приступа Конвенцији, ова Конвенција ступа на снагу првог дана у мјесецу након истека рока од три мјесеца од дана депонирања документа о приступању код Генералног секретара Савјета Европе.

Члан 32. - Територијална примјена

1. Свака држава или Европска унија може, приликом потписивања или депонирања документа о ратификацији, прихватању, одобрењу или приступању, одредити

територију или територије на које ће се ова Конвенција примјенјивати.

2. Свака страна може, касније, изјавом упућеном Генералном секретару Савјета Европе, проширити примјену ове Конвенције на било коју другу територију наведену у изјави. У односу на такву територију, ова Конвенција ступа на снагу првог дана у мјесецу након истека рока од три мјесеца од дана пријема изјаве од стране Генералног секретара.

3. Свака изјава дата у складу са претходна два става може се, у односу на било коју територију наведену у споменутој изјави, повући обавјештења упућена Генералном секретару Савјета Европе. Повлачење ступа на снагу првог дана у мјесецу који слиједи након истека рока од три мјесеца од дана пријема таквог обавјештења од стране Генералног секретара.

Члан 33. - Савезна клаузула

1. Савезна држава може задржати право преузимања обавеза према овој Конвенцији у складу са својим основним начелима која регулишу однос између њене централне владе и конститутивних држава или других сличних територијалних ентитета, под условом да се ова Конвенција примјењује на централну владу савезне државе.

2. У погледу одредби ове Конвенције, чија примјена спада у надлежност држава чланица или других сличних територијалних ентитета које уставни систем савеза не обавезује на предузимање законодавних мјера, савезна влада ће обавијестити надлежне органе тих држава о наведеним одредбама својим повољним мишљењем и подстицати их да предузму одговарајуће мјере како би их спровеле у дјело.

Члан 34. - Резерве

1. Писменим обавјештењем упућеним Генералном секретару Савјета Европе, свака држава може, у тренутку потписивања или приликом депонирања документа о ратификацији, прихватању, одобрењу или приступању, изјавити да се користи резервом предвиђеном у члану 33. став 1).

2. Ниједна друга резерва се не може примијенити у односу на ову Конвенцију.

Члан 35. - Отказивање

1. Свака страна може, у било којем тренутку, отказати ову Конвенцију путем обавјештења упућеног Генералном секретару Савјета Европе.

Члан 3.

Ова Одлука биће објављена у "Службеном гласнику БиХ - Међународни уговори" на српском, босанском и хрватском језику и ступа на снагу даном објављивања.

Број 01-50-1-2342-27/26
3. септембра 2026. године
Сарајево

2. Такво отказивање ступа на снагу првог дана у мјесецу након истека рока од три мјесеца од дана пријема обавјештења од стране Генералног секретара.

Члан 36. - Обавјештење

Генерални секретар Савјета Европе ће обавијестити државе чланице Савјета Европе, државе нечланице које су учествовале у изради ове Конвенције, Европску унију, сваку потписницу, сваку државу уговорницу, сваку страну и сваку другу државу која је позвана да приступи овој Конвенцији, о:

а) било каквом потписивању;
б) депонирању било којег документа о ратификацији, прихватању, одобрењу или приступању;
ц) било којем датуму ступања на снагу ове Конвенције, у складу са чланом 30. став 3) и 4), и чланом 31. став 2);
д) свакој измјени или допуни усвојеној у складу са чланом 28. и датумом ступања на снагу такве измјене или допуне;

е) било којој изјави датој у складу са чланом 3. став 1) подстав б);

ф) свакој резерви и повлачењу резерве учињено у складу са чланом 34.;

г) сваком отказу учињеном у складу са чланом 35.;

х) било којем другом чину, изјави, обавјештењу или комуникацији која се односи на ову Конвенцију.

Као потврду претходно наведеног су доле потписани, који су прописно овлашћени за то, потписали ову Конвенцију. Сачињено у Вилниусу, 5. септембра 2024. године, на енглеском и француском језику, при чему су оба текста подједнако вјеродостојна, у једном примјерку који ће бити похрањен у архиви Савјета Европе. Генерални секретар Савјета Европе доставиће овјерене фотокопије свакој држави чланици Савјета Европе, државама нечланицама које су учествовале у изради ове Конвенције, Европској унији и свакој држави позваној да приступи овој Конвенцији.

Овјерена фотокопија која одговара једином оригиналу на француском и енглеском језику, похрањеном у архиви Савјета Европе.

Стразбур, 4. новембар 2024. године

Руководилац за правно савјетовање и међународно јавно право (правни савјетник) Савјета Европе,

(Потпис)

Јорг Полакијевиц

Председавајући
Др **Денис Бећировић**, с. р.

Na osnovu člana V 3. d) Ustava Bosne i Hercegovine i saglasnosti Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (Odluka PSBiH broj 01,02-21-1-885/26 od 30. juna 2026. godine), Predsjedništvo Bosne i Hercegovine je, na 31. redovnoj sjednici, održanoj 3. septembra 2026. godine, donijelo

ODLUKU O RATIFIKACIJI OKVIRNE KONVENCIJE VIJEĆA EVROPE O VJEŠTAČKOJ INTELIGENCIJI I LJUDSKIM PRAVIMA, DEMOKRATIJI I VLADAVINI PRAVA

Члан 1.

Ratifikuje se Okvirna konvencija Vijeća Evrope o vještačkoj inteligenciji i ljudskim pravima, demokratiji i vladavini prava, potpisana 09. decembra 2025. godine u Strazburu, na francuskom i engleskom jeziku.

Члан 2.

Tekst Okvirne konvencije u prijevodu glasi:

OKVIRNA KONVENCIJA VIJEĆA EVROPE O VJEŠTAČKOJ INTELIGENCIJI I LJUDSKIM PRAVIMA, DEMOKRATIJI I VLADAVINI PRAVA

Preambula

Države članice Vijeća Evrope i ostale potpisnice ovog dokumenta,

Uzimajući u obzir da je cilj Vijeća Evrope postizanje većeg jedinstva među njegovim članicama, zasnovanog posebno na poštivanju ljudskih prava, demokratije i vladavine prava;

Prepoznajući vrijednost podsticanja saradnje između strana ove Konvencije i proširenja takve saradnje na druge države koje dijele iste vrijednosti;

Svjesne ubrzanog razvoja nauke i tehnologije i dubokih promjena uzrokovanih aktivnostima unutar životnog ciklusa sistema vještačke inteligencije, koji imaju potencijal da promoviraju ljudski prosperitet, kao i individualno i društveno blagostanje, održivi razvoj, rodnu ravnopravnost i osnaživanje svih žena i djevojčica, kao i druge važne ciljeve i interese, unapređenjem napretka i inovacija;

Prepoznajući da aktivnosti unutar životnog ciklusa sistema vještačke inteligencije mogu ponuditi nevidene mogućnosti za zaštitu i promoviranje ljudskih prava, demokratije i vladavine prava;

Zabrinute da određene aktivnosti unutar životnog ciklusa sistema vještačke inteligencije mogu potkopati ljudsko dostojanstvo i individualnu autonomiju, ljudska prava, demokratiju i vladavinu prava;

Zabrinute zbog rizika diskriminacije u digitalnim kontekstima, posebno onim koji uključuju sisteme vještačke inteligencije, i njihovog potencijalnog efekta stvaranja ili pogoršavanja nejednakosti, uključujući one koje doživljavaju žene i pojedinci u ranjivim situacijama, u vezi sa uživanjem njihovih ljudskih prava i njihovo puno, ravnopravno i efikasno učestvovanje u ekonomskim, društvenim, kulturnim i političkim poslovima;

Zabrinute zbog zloupotrebe sistema vještačke inteligencije i protiveći se upotrebi takvih sistema u represivne svrhe kršeći međunarodno pravo o ljudskim pravima, uključujući proizvoljne ili nezakonite prakse nadzora i cenzure koje narušavaju privatnost i individualnu autonomiju;

Svjesne činjenice da su ljudska prava, demokratija i vladavina prava inherentno isprepleteni;

Uvjerene u potrebu uspostavljanja, kao prioriteta, globalno primjenljivog pravnog okvira kojim se utvrđuju zajednički opći principi i pravila koja reguliraju aktivnosti unutar životnog ciklusa sistema vještačke inteligencije, a koji efikasno čuva zajedničke vrijednosti i koristi prednosti vještačke inteligencije za promociju tih vrijednosti na način koji pogoduje odgovornim inovacijama;

Prepoznajući potrebu za promocijom digitalne pismenosti, znanja o dizajnu, razvoju, korištenju i deaktiviranju sistema vještačke inteligencije i povjerenja u te sisteme;

Prepoznajući okvirni karakter ove Konvencije, koja se može dopuniti daljnjim instrumentima za rješavanje specifičnih pitanja koja se odnose na aktivnosti unutar životnog ciklusa sistema vještačke inteligencije;

Naglašavajući da je ova Konvencija namijenjena rješavanju specifičnih izazova koji se javljaju tokom životnog ciklusa sistema vještačke inteligencije i podsticanju razmatranja širih rizika i uticaja povezanih sa ovim tehnologijama, uključujući, ali ne ograničavajući se na, ljudsko zdravlje i okoliš, te socio-ekonomske aspekte, kao što su zapošljavanje i radna snaga;

Konstatirajući relevantne napore za unapređenje međunarodnog razumijevanja i saradnje u oblasti vještačke inteligencije od strane drugih međunarodnih i nadnacionalnih organizacija i foruma;

Imajući na umu primjenljive međunarodne instrumente o ljudskim pravima, kao što su Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima iz 1948. godine, Konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda iz 1950. godine (ETS broj 5), Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima iz 1966. godine, Međunarodni pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima iz 1966. godine, Evropska socijalna povelja iz 1961. godine (ETS broj 351), kao i njihovi odgovarajući protokoli, i Evropska socijalna povelja (revidirana) iz 1996. godine (ETS broj 163);

Imajući, također, na umu Konvenciju Ujedinjenih nacija o pravima djeteta iz 1989. godine i Konvenciju Ujedinjenih nacija o pravima lica sa invaliditetom iz 2006. godine;

Imajući, također, na umu prava na privatnost pojedinaca i zaštitu ličnih podataka, kako je primjenljivo i šta je propisano, na primjer, Konvencijom o zaštiti pojedinaca u odnosu na automatsku obradu ličnih podataka iz 1981. godine (ETS broj 108) i njenim protokolima;

Potvrđujući posvećenost strana zaštitu ljudskih prava, demokratije i vladavine prava, te podsticanju pouzdanosti sistema vještačke inteligencije putem ove Konvencije, dogovorile su se kako slijedi:

Poglavlje I - Opće odredbe

Član 1. - Cilj i svrha

1. Odredbe ove Konvencije imaju za cilj osigurati da aktivnosti unutar životnog ciklusa sistema vještačke inteligencije budu u potpunosti u skladu sa ljudskim pravima, demokratijom i vladavinom prava.

2. Svaka strana usvojiti će ili održavati odgovarajuće zakonske, administracijske ili druge mjere za implementaciju odredbi utvrđenih u ovoj Konvenciji. Ove mjere će biti stepenovane i diferencirane prema potrebi s obzirom na ozbiljnost i vjerovatnoću pojave negativnih uticaja na ljudska prava, demokratiju i vladavinu prava tokom životnog ciklusa sistema vještačke inteligencije. To može uključivati specifične ili horizontalne mjere koje se primjenjuju bez obzira na vrstu korištene tehnologije.

3. Radi osiguranja učinkovite primjene njenih odredbi od strane strana, ovom se Konvencijom uspostavlja mehanizam praćenja i predviđa međunarodna saradnja.

Član 2 - Definicija sistema vještačke inteligencije

Za potrebe ove Konvencije, "sistem vještačke inteligencije" označava sistem zasnovan na mašini koji, za eksplicitne ili implicitne ciljeve, zaključuje, na osnovu primljenih ulaznih podataka, kako generirati izlaze kao što su predviđanja, sadržaj, preporuke ili odluke koje mogu uticati na fizička ili virtuelna okruženja. Različiti sistemi vještačke inteligencije razlikuju se po nivoima autonomije i prilagodljivosti nakon implementacije.

Član 3. - Djelokrug

1. Djelokrug ove Konvencije obuhvata aktivnosti unutar životnog ciklusa sistema vještačke inteligencije koje imaju potencijal da ometaju ljudska prava, demokratiju i vladavinu prava, kako slijedi:

a) Svaka strana primjenjivati će ovu Konvenciju na aktivnosti unutar životnog ciklusa sistema vještačke inteligencije koje preduzimaju javne vlasti ili privatni akteri koji djeluju u njihovo ime.

b) Svaka strana pozabaviti će se rizicima i uticajima koji proizlaze iz aktivnosti u životnom ciklusu sistema umjetne inteligencije od strane privatnih aktera, u mjeri u kojoj nisu

obuhvaćeni podstavom a), na način koji je u skladu sa ciljem i svrhom ove Konvencije.

Svaka strana će u izjavi koju dostavlja Generalnom sekretaru Vijeća Evrope prilikom potpisivanja ili prilikom deponiranja instrumenta ratifikacije, prihvatanja, odobrenja ili pristupanja navesti kako namjerava da implementira ovu obavezu, bilo primjenom principa i obaveza utvrđenih u Poglavljima II do VI ove Konvencije na aktivnosti privatnih aktera ili preduzimanjem drugih odgovarajućih mjera za ispunjavanje obaveze utvrđene u ovom podstavu. Strane mogu, u bilo koje vrijeme i na isti način, izmijeniti svoje izjave.

Prilikom implementacije obaveze iz ovog podstava, strana ne može odstupiti od ili ograničiti primjenu svojih međunarodnih obaveza preuzetih radi zaštite ljudskih prava, demokratije i vladavine prava.

2. Strana neće biti obavezna primjenjivati ovu Konvenciju na aktivnosti unutar životnog ciklusa sistema vještačke inteligencije koje se odnose na zaštitu njenih nacionalnih sigurnosnih interesa, uz razumijevanje da se takve aktivnosti implementiraju na način koji je u skladu sa važećim međunarodnim pravom, uključujući obaveze iz međunarodnog prava o ljudskim pravima, i uz poštivanje njenih demokratskih institucija i procesa.

3. Bez obzira na član 13. i član 25. stav 2), ova Konvencija se neće primjenjivati na istraživačke i razvojne aktivnosti u vezi sa sistemima vještačke inteligencije koji još nisu dostupni za upotrebu, osim ako se testiranje ili slične aktivnosti ne preduzimaju na način koji potencijalno može ometati ljudska prava, demokratiju i vladavinu prava.

4. Pitanja koja se odnose na nacionalnu odbranu, ne spadaju u djelokrug ove Konvencije.

Poglavlje II - Opće obaveze

Član 4. - Zaštita ljudskih prava

Svaka strana usvojiti će ili održavati mjere kako bi osigurala da su aktivnosti unutar životnog ciklusa sistema vještačke inteligencije u skladu sa obavezama zaštite ljudskih prava, kako je utvrđeno u važećem međunarodnom pravu i u njenom domaćem pravu.

Član 5. - Integritet demokratskih procesa i poštivanje vladavine prava

1. Svaka strana usvojiti će ili održavati mjere kojima se nastoji osigurati da se sistemi vještačke inteligencije ne koriste za potkopavanje integriteta, nezavisnosti i efikasnosti demokratskih institucija i procesa, uključujući princip podjele vlasti, poštivanje nezavisnosti pravosuđa i pristup pravdi.

2. Svaka strana usvojiti će ili održavati mjere kojima se nastoje zaštititi njeni demokratski procesi u kontekstu aktivnosti unutar životnog ciklusa sistema vještačke inteligencije, uključujući pravičan pristup pojedina i učestvovanje u javnoj debati, kao i njihovu mogućnost da slobodno formiraju mišljenja.

Poglavlje III - Principi u vezi sa aktivnostima unutar životnog ciklusa sistema vještačke inteligencije

Član 6. - Opći pristup

Ovo poglavlje utvrđuje opće zajedničke principe koje će svaka strana primjenjivati u vezi sa sistemima vještačke inteligencije na način koji je primjeren njenom domaćem pravnom sistemu i drugim obavezama iz ove Konvencije.

Član 7. - Ljudsko dostojanstvo i individualna autonomija

Svaka strana usvojiti će ili održavati mjere za poštivanje ljudskog dostojanstva i individualne autonomije u vezi sa aktivnostima unutar životnog ciklusa sistema vještačke inteligencije.

Član 8. - Transparentnost i nadzor

Svaka strana usvojiti će ili održavati mjere kako bi osigurala da su na snazi adekvatni zahtjevi za transparentnost i nadzor, prilagođeni specifičnim kontekstima i rizicima, u pogledu aktivnosti unutar životnog ciklusa sistema vještačke inteligencije, uključujući i identifikaciju sadržaja koji generiraju sistemi vještačke inteligencije.

Član 9. - Odgovornost i obaveze

Svaka strana usvojiti će ili održavati mjere kako bi se osigurala odgovornost za negativne uticaje na ljudska prava, demokratiju i vladavinu prava koji proizlaze iz aktivnosti unutar životnog ciklusa sistema vještačke inteligencije.

Član 10. - Jednakost i nediskriminacija

1. Svaka strana usvojiti će ili održavati mjere u cilju osiguranja da aktivnosti unutar životnog ciklusa sistema vještačke inteligencije poštuju jednakost, uključujući rodnu ravnopravnost i zabranu diskriminacije, kako je predviđeno važećim međunarodnim i domaćim pravom.

2. Svaka strana obavezuje se da će usvojiti ili održavati mjere usmjerene na prevazilaženje nejednakosti radi postizanja poštenih, pravednih i pravičnih ishoda, u skladu sa svojim važećim domaćim i međunarodnim obavezama u oblasti ljudskih prava, u vezi sa aktivnostima unutar životnog ciklusa sistema vještačke inteligencije.

Član 11. - Privatnost i zaštita ličnih podataka

Svaka strana usvojiti će ili održavati mjere kako bi osigurala, u pogledu aktivnosti unutar životnog ciklusa sistema vještačke inteligencije:

a) prava na privatnost pojedinaca i njihovi lični podaci zaštićeni su i putem važećih domaćih i međunarodnih zakona, standarda i okvira i

b) da su za pojedince uspostavljene efikasne garancije i zaštitne mjere, u skladu sa važećim domaćim i međunarodnim pravnim obavezama.

Član 12. - Pouzdanost

Svaka strana će, prema potrebi, preduzeti mjere za promoviranje pouzdanosti sistema vještačke inteligencije i povjerenja u njihove rezultate, što bi moglo uključivati zahtjeve u vezi sa odgovarajućim kvalitetom i sigurnost tokom cijelog životnog ciklusa sistema vještačke inteligencije.

Član 13. - Sigurne inovacije

U cilju podsticanja inovacija, a istovremeno izbjegavanja negativnih uticaja na ljudska prava, demokratiju i vladavinu prava, svaka strana se poziva da omogući, prema potrebi, uspostavljanje kontroliranih okruženja za razvoj, eksperimentiranje i testiranje sistema vještačke inteligencije pod nadzorom svojih nadležnih organa.

Poglavlje IV - Pravni lijekovi

Član 14. - Pravni lijekovi

1. Svaka strana će, u mjeri u kojoj su pravni lijekovi potrebni prema njenim međunarodnim obavezama i u skladu sa njenim domaćim pravnim sistemom, usvojiti ili održavati mjere kako bi se osigurala dostupnost pristupačnih i efikasnih pravnih lijekova za kršenja ljudskih prava koja proizlaze iz aktivnosti unutar životnog ciklusa sistema vještačke inteligencije.

2. U cilju podrške stavu 1) iznad, svaka strana usvojiti će ili održavati mjere, uključujući:

a) mjere kojima se osigurava da se relevantne informacije o sistemima vještačke inteligencije koji imaju potencijal da značajno utiču na ljudska prava i njihovu relevantnu upotrebu dokumentiraju, dostavljaju organima ovlaštenim za pristup tim informacijama i, gdje je to primjereno i primjenljivo, stavljaju na raspolaganje ili saopćavaju pogođenim licima;

b) mjere kojima se osigurava da su informacije iz podstava a) dovoljne da pogođena lica ospore odluku donesenu ili u velikoj mjeri zasnovanu na korištenju sistema i, gdje je to relevantno i primjereno, da ospore korištenje samog sistema;

c) efikasnu mogućnost za pogođena lica da podnesu žalbu nadležnim organima.

Član 15. - Proceduralne garancije

1. Svaka strana osigurati će da, u slučajevima kada sistem vještačke inteligencije značajno utiče na uživanje ljudskih prava, licima na koje se to odnosi budu dostupne efikasne proceduralne garancije, zaštitne mjere i prava, u skladu sa važećim međunarodnim i domaćim pravom.

2. Svaka strana nastojati će da osigura da, u skladu sa kontekstom, lica koja komuniciraju sa sistemima vještačke inteligencije budu obaviještena da komuniciraju sa takvim sistemima, a ne sa čovjekom.

Poglavlje V - Procjena i ublažavanje rizika i negativnih uticaja

Član 16. - Okvir za upravljanje rizicima i uticajima

1. Svaka strana, uzimajući u obzir principe utvrđene u Poglavlju 111, usvojiti će ili održavati mjere za identifikaciju, procjenu, sprečavanje i ublažavanje rizika koje predstavljaju sistemi vještačke inteligencije, uzimajući u obzir stvarne i potencijalne uticaje na ljudska prava, demokratiju i vladavinu prava.

2. Takve mjere biti će stepenovane i diferencirane, prema potrebi, i:

a) uzet će u obzir kontekst i namjeravanu upotrebu sistema vještačke inteligencije, posebno u pogledu rizika za ljudska prava, demokratiju i vladavinu prava;

b) uzet će u obzir ozbiljnost i vjerovatnoću potencijalnih uticaja;

c) razmotrit će, gdje je to primjereno, perspektive relevantnih zainteresiranih strana, posebno lica čija prava mogu biti ugrožena;

d) iterativno će se primjenjivati tokom aktivnosti unutar životnog ciklusa sistema vještačke inteligencije;

e) uključuju praćenje rizika i negativnih uticaja na ljudska prava, demokratiju i vladavinu prava;

f) uključuju dokumentaciju o rizicima, stvarnim i potencijalnim uticajima i pristupu upravljanju rizicima;

g) zahtijevaju, gdje je to primjereno, testiranje sistema vještačke inteligencije prije nego što budu dostupni za prvu upotrebu i kada se značajno modifiriraju.

3. Svaka strana usvojiti će ili održavati mjere kojima se nastoji osigurati da se negativni uticaji sistema vještačke inteligencije na ljudska prava, demokratiju i vladavinu prava adekvatno rješavaju. Takvi negativni uticaji i mjere za njihovo rješavanje trebaju biti dokumentirani i trebaju služiti kao osnov za relevantne mjere upravljanja rizikom opisane u stavu 2).

4. Svaka strana procijeniti će potrebu za moratorijumom ili zabranom ili drugim odgovarajućim mjerama u pogledu određenih upotreba sistema vještačke inteligencije ako smatra da su takve upotrebe nespojive sa poštivanjem ljudskih prava, funkcioniranjem demokratije ili vladavinom prava.

Poglavlje VI - Implementacija Konvencije

Član 17. - Nediskriminacija

Implementacija odredbi ove Konvencije od strane strana bit će osigurana bez diskriminacije po bilo kojem osnovu, u skladu sa njihovim međunarodnim obavezama u oblasti ljudskih prava.

Član 18. - Prava lica sa invaliditetom i djece

Svaka strana će, u skladu sa svojim domaćim zakonodavstvom i važećim međunarodnim obavezama, uzeti u

obzir sve specifične potrebe i ranjivosti u vezi sa poštivanjem prava lica sa invaliditetom i djece.

Član 19. - Javne konsultacije

Svaka strana nastojati će da osigura da se važna pitanja pokrenuta u vezi sa sistemima vještačke inteligencije, prema potrebi, propisno razmotre kroz javnu diskusiju i konsultacije sa više zainteresiranih strana u svjetlu društvenih, ekonomskih, pravnih, etičkih, ekoloških i drugih relevantnih implikacija.

Član 20. - Digitalna pismenost i vještine

Svaka strana podsticati će i promovirati adekvatnu digitalnu pismenost i digitalne vještine za sve segmente stanovništva, uključujući specifične stručne vještine za one koji su odgovorni za identifikaciju, procjenu, prevenciju i ublažavanje rizika koje predstavljaju sistemi vještačke inteligencije.

Član 21. - Zaštita postojećih ljudskih prava

Ništa u ovoj Konvenciji ne smije se tumačiti kao ograničavanje, odstupanje od ili na drugi način uticaj na ljudska prava ili druga srodna zakonska prava i obaveze koje mogu biti zagarantirane relevantnim zakonima strane ili bilo kojim drugim relevantnim međunarodnim sporazumom čija je ona potpisnica.

Član 22. - Šira zaštita

Nijedna odredba ove Konvencije ne smije se tumačiti kao ograničavajuća ili na drugi način utičuća na mogućnost strane da odobri širu mjeru zaštite od one propisane ovom Konvencijom.

Poglavlje VII - Mehanizam praćenja i saradnja

Član 23. - Konferencija strana

1. Konferencija strana sastojat će se od predstavnika strana ove Konvencije.

2. Strane će se periodično konsultirati u cilju:

a) olakšavanja efikasne primjene i implementacije ove Konvencije, uključujući identifikaciju bilo kakvih problema i posljedica bilo koje rezerve date u skladu sa članom 34. stav 1) ili bilo koje izjave date u skladu sa ovom Konvencijom;

b) razmatranja moguće dopune ili izmjene ove Konvencije;

c) razmatranja pitanja i davanja konkretnih preporuka u vezi sa tumačenjem i primjenom ove Konvencije;

d) olakšavanja razmjene informacija o značajnim pravnim, političkim ili tehnološkim dostignućima od značaja, uključujući i ostvarivanje ciljeva definiranih u članu 25., za implementaciju ove Konvencije;

e) olakšavanja, gdje je to potrebno, prijateljskog rješavanja sporova u vezi sa primjenom ove Konvencije;

f) olakšavanja saradnje sa relevantnim zainteresiranim stranama u vezi sa relevantnim aspektima implementacije ove Konvencije, uključujući i javne rasprave gdje je to prikladno.

3. Konferenciju strana saziva Generalni sekretar Vijeća Evrope kad god je to potrebno i, u svakom slučaju, kada većina strana ili Komitet ministara zatraži njeno sazivanje.

4. Konferencija strana usvojiti će svoj Poslovnik konsenzusom u roku od dvanaest mjeseci od stupanja na snagu ove Konvencije.

5. Strane će imati pomoć Sekretarijata Vijeća Evrope u obavljanju svojih funkcija u skladu sa ovim članom.

6. Konferencija strana može predložiti Komitetu ministara odgovarajuće načine za angažiranje relevantnih stručnjaka u podršci efikasnoj primjeni ove Konvencije.

7. Svaka strana koja nije članica Vijeća Evrope doprinosi finansiranju aktivnosti Konferencije strana. Doprinos nečlanice Vijeća Evrope zajednički će utvrditi Komitet ministara i ta nečlanica.

8. Konferencija strana može odlučiti da ograniči učestvovanje u svom radu strane koja je prestala biti članica Vijeća Evrope prema članu 8. Statuta Vijeća Evrope (ETS broj 1)

zbog ozbiljnog kršenja člana 3. Statuta. Slično tome, mjere se mogu preduzeti u odnosu na bilo koju stranu koja nije država članica Vijeća Evrope odlukom Komiteta ministara o prekidu odnosa sa tom državom iz razloga sličnih onima navedenim u članu 3. Statuta.

Član 24. - Obaveza izvještavanja

1. Svaka strana dostaviće izvještaj Konferenciji strana u roku od prve dvije godine nakon što postane strana, a zatim periodično nakon toga sa detaljima o aktivnostima preduzetim radi primjene člana 3, stav 1) podstav a) i b).

2. Konferencija strana odredit će format i postupak za izvještaj u skladu sa svojim Poslovnikom.

Član 25. - Međunarodna saradnja

1. Strane će sarađivati u ostvarivanju cilja ove Konvencije. Strane se dalje podstiču, po potrebi, da pomognu državama koje nisu strane ove Konvencije da djeluju u skladu sa odredbama ove Konvencije i postanu njene strane.

2. Strane će, prema potrebi, razmjenjivati relevantne i korisne informacije o aspektima u vezi sa vještačkom inteligencijom koji mogu imati značajne pozitivne ili negativne efekte na uživanje ljudskih prava, funkcioniranje demokratije i poštivanje vladavine prava, uključujući rizike i efekte koji su se pojavili u istraživačkim kontekstima i u vezi sa privatnim sektorom. Strane se podstiču da u takve razmjene informacija uključe, prema potrebi, relevantne zainteresirane strane i države koje nisu strane ove Konvencije.

3. Strane se podstiču da ojačaju saradnju, uključujući i saradnju sa relevantnim zainteresiranim stranama gdje je to primjereno, kako bi spriječile i ublažile rizike i negativne uticaje na ljudska prava, demokratiju i vladavinu prava u kontekstu aktivnosti unutar životnog ciklusa sistema vještačke inteligencije.

Član 26. - Efikasni mehanizmi nadzora

1. Svaka strana uspostaviće ili odrediti jedan ili više efikasnih mehanizama za nadzor nad ispunjavanjem obaveza iz ove Konvencije.

2. Svaka strana osigurati će da takvi mehanizmi obavljaju svoje dužnosti nezavisno i nepristrasno te da imaju potrebna ovlaštenja, stručnost i resurse za efikasno ispunjavanje svojih zadataka nadzora nad poštivanjem obaveza iz ove Konvencije, kako su ih strane implementirale.

3. Ako je strana predviđjela više od jednog takvog mehanizma, preduzet će mjere, gdje je to izvodljivo, kako bi olakšala efikasnu saradnju među njima.

4. Ako je strana predviđjela mehanizme koji se razlikuju od postojećih struktura za ljudska prava, preduzet će mjere, gdje je to izvodljivo, za promoviranje efikasne saradnje između mehanizama iz stava 1) i tih postojećih domaćih struktura za ljudska prava.

Poglavlje VIII - Završne odredbe

Član 27. - Efekti Konvencije

1. Ako su dvije ili više strana već zaključile sporazum ili ugovor o pitanjima koja se uređuju ovom Konvencijom ili su na drugi način uspostavile odnose o takvim pitanjima, one će također imati pravo primjenjivati taj sporazum ili ugovor ili shodno tome regulirati te odnose, sve dok to čine na način koji nije u suprotnosti sa ciljem i svrhom ove Konvencije.

2. Strane koje su članice Evropske unije, u svojim međusobnim odnosima, primjenjivat će pravila Evropske unije koja reguliraju pitanja u okviru ove Konvencije, bez obzira na cilj i svrhu ove Konvencije i bez obzira na njenu punu primjenu sa drugim stranama. Isto se odnosi i na druge strane u mjeri u kojoj su obavezane tim Pravilima.

Član 28. - Izmjene i dopune

1. Izmjene i dopune ove Konvencije može predložiti bilo koja strana, Komitet ministara Vijeća Evrope ili Konferencija strana.

2. Svaki prijedlog za izmjenu ili dopunu bit će dostavljen od strane Generalnog sekretara Vijeća Evrope stranama.

3. Svaka izmjena ili dopuna koju predloži strana ili Komitet ministara dostavlja se Konferenciji strana, koja će Komitetu ministara podnijeti svoje mišljenje o predloženoj izmjeni ili dopuni.

4. Komitet ministara razmotriti će predloženu izmjenu ili dopunu i mišljenje koje je podnijela Konferencija strana i može odobriti tu izmjenu ili dopunu.

5. Tekst svake izmjene ili dopune koju odobri Komitet ministara u skladu sa stavom 4) bit će dostavljen stranama na prihvatanje.

6. Svaka izmjena ili dopuna odobrena u skladu sa stavom 4) stupa na snagu tridesetog dana nakon što sve strane obavijeste Generalnog sekretara o svom prihvatanju iste.

Član 29. - Rješavanje sporova

U slučaju spora između strana u vezi sa tumačenjem ili primjenom ove Konvencije, te strane će tražiti rješenje spora putem pregovora ili bilo kojeg drugog mirnog sredstva po svom izboru, uključujući i Konferenciju strana, kako je predviđeno u članu 23. stav 2) podstav e).

Član 30 - Potpisivanje i stupanje na snagu

1. Ova Konvencija bit će otvorena za potpisivanje državama članicama Vijeća Evrope, državama nečlanicama koje su učestvovala u njenoj izradi i Evropskoj uniji.

2. Ova Konvencija podliježe ratifikaciji, prihvatanju ili odobrenju. Dokumenti o ratifikaciji, prihvatanju ili odobrenju bit će pohranjeni kod Generalnog sekretara Vijeća Evrope.

3. Ova Konvencija stupa na snagu prvog dana u mjesecu nakon isteka roka od tri mjeseca od dana kada je pet potpisnica, uključujući najmanje tri države članice Vijeća Evrope, izrazilo svoju saglasnost da budu obavezane ovom Konvencijom u skladu sa stavom 2).

4. Za svaku potpisnicu koja naknadno izrazi svoju saglasnost da bude obavezana njome, ova Konvencija stupa na snagu prvog dana u mjesecu nakon isteka roka od tri mjeseca od dana deponiranja njenog dokumenta o ratifikaciji, prihvatanju ili odobrenju.

Član 31. - Pristupanje

1. Nakon stupanja na snagu ove Konvencije, Komitet ministara Vijeća Evrope može, nakon konsultacija sa stranama ove Konvencije i dobijanja njihove jednoglasne saglasnosti, pozvati bilo koju državu koja nije članica Vijeća Evrope, a koja nije učestvovala u izradi ove Konvencije, da pristupi ovoj Konvenciji odlukom donesenom većinom predviđenom članom 20. (d) Statuta Vijeća Evrope, i jednoglasnim glasanjem predstavnika strana koje imaju pravo da sjede u Komitetu ministara.

2. Za svaku državu koja pristupa Konvenciji, ova Konvencija stupa na snagu prvog dana u mjesecu nakon isteka roka od tri mjeseca od dana deponiranja dokumenta o pristupanju kod Generalnog sekretara Vijeća Evrope.

Član 32. - Teritorijalna primjena

1. Svaka država ili Evropska unija može, prilikom potpisivanja ili deponiranja dokumenta o ratifikaciji, prihvatanju, odobrenju ili pristupanju, odrediti teritoriju ili teritorije na koje će se ova Konvencija primjenjivati.

2. Svaka strana može, kasnije, izjavom upućenom Generalnom sekretaru Vijeća Evrope, proširiti primjenu ove Konvencije na bilo koju drugu teritoriju navedenu u izjavi. U

odnosu na takvu teritoriju, ova Konvencija stupa na snagu prvog dana u mjesecu nakon isteka roka od tri mjeseca od dana prijema izjave od strane Generalnog sekretara.

3. Svaka izjava data u skladu sa prethodna dva stava može se, u odnosu na bilo koju teritoriju navedenu u spomenutoj izjavi, povući obavještenja upućena Generalnom sekretaru Vijeća Evrope. Povlačenje stupa na snagu prvog dana u mjesecu koji slijedi nakon isteka roka od tri mjeseca od dana prijema takvog obavještenja od strane Generalnog sekretara.

Član 33. - Savezna klauzula

1. Savezna država može zadržati pravo preuzimanja obaveza prema ovoj Konvenciji u skladu sa svojim osnovnim načelima koja reguliraju odnos između njene centralne vlade i konstitutivnih država ili drugih sličnih teritorijalnih entiteta, pod uslovom da se ova Konvencija primjenjuje na centralnu vladu savezne države.

2. U pogledu odredbi ove Konvencije, čija primjena spada u nadležnost država članica ili drugih sličnih teritorijalnih entiteta koje ustavni sistem saveza ne obavezuje na preduzimanje zakonodavnih mjera, savezna vlada će obavijestiti nadležne organe tih država o navedenim odredbama svojim povoljnim mišljenjem i podsticati ih da preduzmu odgovarajuće mjere kako bi ih provele u djelo.

Član 34. - Rezerve

1. Pismenim obavještenjem upućenim Generalnom sekretaru Vijeća Evrope, svaka država može, u trenutku potpisivanja ili prilikom deponiranja dokumenta o ratifikaciji, prihvatanju, odobrenju ili pristupanju, izjaviti da se koristi rezervom predviđenom u članu 33. stav 1).

2. Nijedna druga rezerva ne može se primijeniti u odnosu na ovu Konvenciju.

Član 35. - Otkazivanje

1. Svaka strana može, u bilo kojem trenutku, otkazati ovu Konvenciju putem obavještenja upućenog Generalnom sekretaru Vijeća Evrope.

2. Takvo otkazivanje stupa na snagu prvog dana u mjesecu nakon isteka roka od tri mjeseca od dana prijema obavještenja od strane Generalnog sekretara.

Član 3.

Ova Odluka će biti objavljena u "Službenom glasniku BiH - Međunarodni ugovori" na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku i stupa na snagu danom objavljivanja.

Broj 01-50-1-2342-27/26
3. septembra 2026. godine
Sarajevo

Član 36. - Obavještenje

Generalni sekretar Vijeća Evrope obavijestiti će države članice Vijeća Evrope, države nečlanice koje su učestvovalе u izradi ove Konvencije, Evropsku uniju, svaku potpisnicu, svaku državu ugovornicu, svaku stranu i svaku drugu državu koja je pozvana da pristupi ovoj Konvenciji, o:

- bilo kakvom potpisivanju;
- deponiranju bilo kojeg dokumenta o ratifikaciji, prihvatanju, odobrenju ili pristupanju;
- bilo kojem datumu stupanja na snagu ove Konvencije, u skladu sa članom 30. stav 3) i 4), i članom 31. stav 2);
- svakoj izmjeni ili dopuni usvojenoj u skladu sa članom 28. i datumom stupanja na snagu takve izmjene ili dopune;
- bilo kojoj izjavi datoј u skladu sa članom 3. stav 1) podstav b);
- svakoj rezervi i povlačenju rezerve učinjeno u skladu sa članom 34.;
- svakom otkazu učinjenom u skladu sa članom 35.;
- bilo kojem drugom činu, izjavi, obavještenju ili komunikaciji koja se odnosi na ovu Konvenciju.

Kao potvrdu prethodno navedenog su dolje potpisani, koji su propisno ovlašteni za to, potpisali ovu Konvenciju. Sačinjeno u Vilniusu, 5. septembra 2024. godine, na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu su oba teksta podjednako vjerodostojna, u jednom primjerku koji će biti pohranjen u arhivi Vijeća Evrope. Generalni sekretar Vijeća Evrope dostavit će ovjerene fotokopije svakoj državi članici Vijeća Evrope, državama nečlanicama koje su učestvovalе u izradi ove Konvencije, Evropskoј uniji i svakoj državi pozvanoј da pristupi ovoj Konvenciji.

Ovjerena fotokopija koja odgovara jedinom originalu na francuskom i engleskom jeziku, pohranjenom u arhivi Vijeća Evrope.

Strazbur, 4. novembar 2024. godine
Rukovodilac za pravno savjetovanje i međunarodno javno pravo (pravni savjetnik) Vijeća Evrope,
(Potpis)
Jorg Polakiewicz

Predsjedavajući
Dr. Denis Bećirović, s. r.

Na temelju članka V. 3. d) Ustava Bosne i Hercegovine i suglasnosti Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (Odluka PSBiH broj 01,02-21-1-885/26 od 30. lipnja 2026. godine), Predsjedništvo Bosne i Hercegovine je, na 31. redovnoj sjednici, održanoј 3. rujna 2026. godine, donijelo

ODLUKU O RATIFIKACIJI OKVIRNE KONVENCIJE VIJEĆA EUROPE O UMJETNOJ INTELIGENCIJI I LJUDSKIM PRAVIMA, DEMOKRACIJI I VLADAVINI PRAVA

Članak 1.

Ratificira se Okvirna konvencija Vijeća Europe o umjetnoj inteligenciji i ljudskim pravima, demokraciji i vladavini prava, potpisana 9. prosinca 2025. godine u Strazburu, na francuskomе i engleskom jeziku.

Članak 2.

Tekst Okvirne konvencije u prijevodu glasi:

OKVIRNA KONVENCIJA VIJEĆA EUROPE O UMJETNOJ INTELIGENCIJI I LJUDSKIM PRAVIMA, DEMOKRACIJI I VLADAVINI PRAVA

Preambula

Države članice Vijeća Europe i ostale potpisnice ovog dokumenta,

Uzimajući u obzir da je cilj Vijeća Europe postizanje većeg jedinstva među njegovim članicama, utemeljenog posebno na poštivanju ljudskih prava, demokracije i vladavine prava;

Prepoznajući vrijednost poticanja suradnje između strana ove Konvencije i proširenja takve suradnje na druge države koje dijele iste vrijednosti;

Svjesne ubrzanog razvoja znanosti i tehnologije i dubokih promjena uzrokovanih aktivnostima unutar životnog ciklusa sustava umjetne inteligencije, koji imaju potencijal da promoviraju ljudski prosperitet, kao i individualno i društveno blagostanje, održivi razvoj, rodnu ravnopravnost i osnaživanje svih žena i djevojčica, kao i druge važne ciljeve i interese, unaprjeđenjem napretka i inovacija;

Prepoznajući da aktivnosti unutar životnog ciklusa sustava umjetne inteligencije mogu ponuditi neviđene mogućnosti za zaštitu i promoviranje ljudskih prava, demokracije i vladavine prava;

Zabrinute da određene aktivnosti unutar životnog ciklusa sustava umjetne inteligencije mogu potkopati ljudsko dostojanstvo i individualnu autonomiju, ljudska prava, demokraciju i vladavinu prava;

Zabrinute zbog rizika diskriminacije u digitalnim kontekstima, posebno onim koji uključuju sustave umjetne inteligencije, i njihovog potencijalnog efekta stvaranja ili pogoršavanja nejednakosti, uključujući one koje doživljavaju žene i pojedinci u ranjivim situacijama, vezano uz uživanje njihovih ljudskih prava i njihovo puno, ravnopravno i efikasno sudjelovanje u ekonomskim, društvenim, kulturnim i političkim poslovima;

Zabrinute zbog zlouporabe sustava umjetne inteligencije i protivući se uporabi takvih sustava u represivne svrhe kršeći međunarodno pravo o ljudskim pravima, uključujući proizvoljne ili nezakonite prakse nadzora i cenzure koje narušavaju privatnost i individualnu autonomiju;

Svjesne činjenice da su ljudska prava, demokracija i vladavina prava inherentno isprepleteni;

Uvjerene u potrebu uspostave, kao prioriteta, globalno primjenljivog pravnog okvira kojim se utvrđuju zajednički opći principi i pravila koja reguliraju aktivnosti unutar životnog ciklusa sustava umjetne inteligencije, a koji efikasno čuva zajedničke vrijednosti i koristi prednosti umjetne inteligencije za promidžbu tih vrijednosti na način koji pogoduje odgovornim inovacijama;

Prepoznajući potrebu za promidžbom digitalne pismenosti, znanja o dizajnu, razvoju, korištenju i deaktiviranju sustava umjetne inteligencije i povjerenja u te sustave;

Prepoznajući okvirni karakter ove Konvencije, koja se može dopuniti daljnjim instrumentima za rješavanje specifičnih pitanja koja se odnose na aktivnosti unutar životnog ciklusa sustava umjetne inteligencije;

Naglašavajući da je ova Konvencija namijenjena rješavanju specifičnih izazova koji se javljaju tijekom životnog ciklusa sustava umjetne inteligencije i poticanju razmatranja širih rizika i utjecaja povezanih s ovim tehnologijama, uključujući, ali ne ograničavajući se na, ljudsko zdravlje i okoliš, te socio-ekonomske aspekte, kao što su zapošljavanje i radna snaga;

Konstatirajući relevantne napore za unaprjeđenje međunarodnog razumijevanja i suradnje u području umjetne inteligencije od strane drugih međunarodnih i nadnacionalnih organizacija i foruma;

Imajući na umu primjenljive međunarodne instrumente o ljudskim pravima, kao što su Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima iz 1948. godine, Konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda iz 1950. godine (ETS broj 5), Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima iz 1966. godine, Međunarodni pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima iz 1966. godine, Europska socijalna povelja iz 1961. godine (ETS broj 351), kao i njihovi odgovarajući protokoli, i Europska socijalna povelja (revidirana) iz 1996. godine (ETS broj 163);

Imajući, također, na umu Konvenciju Ujedinjenih naroda o pravima djeteta iz 1989. godine i Konvenciju Ujedinjenih naroda o pravima osoba s invaliditetom iz 2006. godine;

Imajući, također, na umu prava na privatnost pojedinaca i zaštitu osobnih podataka, kako je primjenljivo i što je propisano, na primjer, Konvencijom o zaštiti pojedinaca u odnosu na automatsku obradu osobnih podataka iz 1981. godine (ETS broj 108) i njenim protokolima;

Potvrđujući posvećenost strana zaštiti ljudskih prava, demokracije i vladavine prava, te poticanju pouzdanosti sustava umjetne inteligencije putem ove Konvencije, dogovorile su se kako slijedi:

Poglavlje I. - Opće odredbe

Članak 1. - Cilj i svrha

1. Odredbe ove Konvencije imaju za cilj osigurati da aktivnosti unutar životnog ciklusa sustava umjetne inteligencije budu u potpunosti sukladne ljudskim pravima, demokraciji i vladavini prava.

2. Svaka strana usvojiti će ili održavati odgovarajuće zakonske, administracijske ili druge mjere za provedbu odredbi utvrđenih u ovoj Konvenciji. Ove mjere će biti stupnjevane i diferencirane prema potrebi s obzirom na ozbiljnost i vjerojatnoću pojave negativnih utjecaja na ljudska prava, demokraciju i vladavinu prava tijekom životnog ciklusa sustava umjetne inteligencije. To može uključivati specifične ili horizontalne mjere koje se primjenjuju bez obzira na vrstu korištene tehnologije.

3. Radi osiguranja učinkovite primjene njezinih odredbi od strane strana, ovom se Konvencijom uspostavlja mehanizam praćenja i predviđa međunarodna suradnja.

Članak 2. - Definicija sustava umjetne inteligencije

Za potrebe ove Konvencije, "sustav umjetne inteligencije" označava sustav temeljen na stroju koji, za eksplicitne ili implicitne ciljeve, zaključuje, na temelju primljenih ulaznih podataka, kako generirati izlaze kao što su predviđanja, sadržaj, preporuke ili odluke koje mogu utjecati na fizička ili virtualna okruženja. Različiti sustavi umjetne inteligencije razlikuju se po razinama autonomije i prilagodljivosti nakon provedbe.

Članak 3. - Djelokrug

1. Djelokrug ove Konvencije obuhvaća aktivnosti unutar životnog ciklusa sustava umjetne inteligencije koje imaju potencijal da ometaju ljudska prava, demokraciju i vladavinu prava, kako slijedi:

a) Svaka strana primjenjivati će ovu Konvenciju na aktivnosti unutar životnog ciklusa sustava umjetne inteligencije koje poduzimaju javne vlasti ili privatni akteri koji djeluju u njihovo ime.

b) Svaka strana pozabaviti će se rizicima i utjecajima koji proizlaze iz aktivnosti u životnom ciklusu sustava umjetne inteligencije od strane privatnih aktera, u mjeri u kojoj nisu

obuhvaćeni podstavkom a), na način koji je sukladan cilju i svrsi ove Konvencije.

Svaka strana će u izjavi koju dostavlja Glavnom tajniku Vijeća Europe prilikom potpisivanja ili prilikom deponiranja instrumenta ratifikacije, prihvatanja, odobrenja ili pristupanja navesti kako namjerava da provede ovu obvezu, bilo primjenom principa i obveza utvrđenih u Poglavljima II. do VI. ove Konvencije na aktivnosti privatnih aktera ili poduzimanjem drugih odgovarajućih mjera za ispunjavanje obveze utvrđene u ovom podstavku. Strane mogu, u bilo koje vrijeme i na isti način, izmijeniti svoje izjave.

Prilikom provedbe obveze iz ovog podstavka, strana ne može odstupiti od ili ograničiti primjenu svojih međunarodnih obveza preuzetih radi zaštite ljudskih prava, demokratije i vladavine prava.

2. Strana neće biti obvezna primjenjivati ovu Konvenciju na aktivnosti unutar životnog ciklusa sustava umjetne inteligencije koje se odnose na zaštitu njenih nacionalnih sigurnosnih interesa, uz razumijevanje da se takve aktivnosti provode na način koji je sukladan važećim međunarodnim pravom, uključujući obveze iz međunarodnog prava o ljudskim pravima, i uz poštivanje njezinih demokratskih institucija i procesa.

3. Bez obzira na članak 13. i članak 25. stavak 2), ova Konvencija se neće primjenjivati na istraživačke i razvojne aktivnosti vezano uz sustave umjetne inteligencije koji još nisu dostupni za uporabu, osim ako se testiranje ili slične aktivnosti ne poduzimaju na način koji potencijalno može ometati ljudska prava, demokratiju i vladavinu prava.

4. Pitanja koja se odnose na nacionalnu obranu, ne spadaju u djelokrug ove Konvencije.

Poglavlje II. - Opće obveze

Članak 4. - Zaštita ljudskih prava

Svaka strana usvojiti će ili održavati mjere kako bi osigurala da su aktivnosti unutar životnog ciklusa sustava umjetne inteligencije sukladne obvezama zaštite ljudskih prava, kako je utvrđeno u važećem međunarodnom pravu i u njezinom domaćem pravu.

Članak 5. - Integritet demokratskih procesa i poštivanje vladavine prava

1. Svaka strana usvojiti će ili održavati mjere kojima se nastoji osigurati da se sustavi umjetne inteligencije ne koriste za potkopavanje integriteta, neovisnosti i efikasnosti demokratskih institucija i procesa, uključujući princip podjele vlasti, poštivanje neovisnosti pravosuđa i pristup pravdi.

2. Svaka strana usvojiti će ili održavati mjere kojima se nastoje zaštititi njezini demokratski procesi u kontekstu aktivnosti unutar životnog ciklusa sustava umjetne inteligencije, uključujući pravičan pristup pojedinaca i sudjelovanje u javnoj debati, kao i njihovu mogućnost da slobodno formiraju mišljenja.

Poglavlje III. - Principi vezani uz aktivnosti unutar životnog ciklusa sustava umjetne inteligencije

Članak 6. - Opći pristup

Ovo poglavlje utvrđuje opće zajedničke principe koje će svaka strana primjenjivati vezano uz sustave umjetne inteligencije na način koji je primjeren njezinom domaćem pravnom sustavu i drugim obvezama iz ove Konvencije.

Članak 7. - Ljudsko dostojanstvo i individualna autonomija

Svaka strana usvojiti će ili održavati mjere za poštivanje ljudskog dostojanstva i individualne autonomije vezano uz aktivnosti unutar životnog ciklusa sustava umjetne inteligencije.

Članak 8. - Transparentnost i nadzor

Svaka strana usvojiti će ili održavati mjere kako bi osigurala da su na snazi adekvatni zahtjevi za transparentnost i

nadzor, prilagođeni specifičnim kontekstima i rizicima, u pogledu aktivnosti unutar životnog ciklusa sustava umjetne inteligencije, uključujući i identifikaciju sadržaja koji generiraju sustavi umjetne inteligencije.

Članak 9. - Odgovornost i obveze

Svaka strana usvojiti će ili održavati mjere kako bi se osigurala odgovornost za negativne utjecaje na ljudska prava, demokratiju i vladavinu prava koji proizlaze iz aktivnosti unutar životnog ciklusa sustava umjetne inteligencije.

Članak 10. - Jednakost i nediskriminacija

1. Svaka strana usvojiti će ili održavati mjere u cilju osiguranja da aktivnosti unutar životnog ciklusa sustava umjetne inteligencije poštuju jednakost, uključujući rodnu ravnopravnost i zabranu diskriminacije, kako je predviđeno važećim međunarodnim i domaćim pravom.

2. Svaka strana obvezuje se da će usvojiti ili održavati mjere usmjerene na prevazilaženje nejednakosti radi postizanja poštenih, pravednih i pravičnih ishoda, sukladno svojim važećim domaćim i međunarodnim obvezama u području ljudskih prava, vezano uz aktivnosti unutar životnog ciklusa sustava umjetne inteligencije.

Članak 11. - Privatnost i zaštita osobnih podataka

Svaka strana usvojiti će ili održavati mjere kako bi osigurala, u pogledu aktivnosti unutar životnog ciklusa sustava umjetne inteligencije:

a) prava na privatnost pojedinaca i njihovi osobni podatci zaštićeni su i putem važećih domaćih i međunarodnih zakona, standarda i okvira i

b) da su za pojedince uspostavljena efikasna jamstva i zaštitne mjere, sukladno važećim domaćim i međunarodnim pravnim obvezama.

Članak 12. - Pouzdanost

Svaka strana će, prema potrebi, poduzeti mjere za promoviranje pouzdanosti sustava umjetne inteligencije i povjerenja u njihove rezultate, što bi moglo uključivati zahtjeve vezane uz odgovarajuću kvalitetu i sigurnost tijekom cijelog životnog ciklusa sustava umjetne inteligencije.

Članak 13. - Sigurne inovacije

U cilju poticanja inovacija, a istovremeno izbjegavanja negativnih utjecaja na ljudska prava, demokratiju i vladavinu prava, svaka strana se poziva da omogući, prema potrebi, uspostavu kontroliranih okruženja za razvoj, eksperimentiranje i testiranje sustava umjetne inteligencije pod nadzorom svojih mjerodavnih tijela.

Poglavlje IV. - Pravni lijekovi

Članak 14. - Pravni lijekovi

1. Svaka strana će, u mjeri u kojoj su pravni lijekovi potrebni prema njenim međunarodnim obvezama i sukladno njezinom domaćem pravnom sustavu, usvojiti ili održavati mjere kako bi se osigurala dostupnost pristupačnih i efikasnih pravnih lijekova za kršenja ljudskih prava koja proizlaze iz aktivnosti unutar životnog ciklusa sustava umjetne inteligencije.

2. U cilju potpore stavku 1) iznad, svaka strana usvojiti će ili održavati mjere, uključujući:

a) mjere kojima se osigurava da se relevantne informacije o sustavima umjetne inteligencije koji imaju potencijal da značajno utječu na ljudska prava i njihovu relevantnu uporabu dokumentiraju, dostavljaju tijelima ovlaštenim za pristup tim informacijama i, gdje je to primjereno i primjenljivo, stavljaju na raspolaganje ili priopćavaju pogođenim osobama;

b) mjere kojima se osigurava da su informacije iz podstavka a) dovoljne da pogođene osobe ospore odluku donesenu ili u

velikoj mjeri utemeljenu na korištenju sustava i, gdje je to relevantno i primjereno, da ospore korištenje samog sustava;

c) efikasnu mogućnost za pogođene osobe da podnesu žalbu mjerodavnim tijelima.

Članak 15. - Proceduralna jamstva

1. Svaka strana osigurati će da, u slučajevima kada sustav umjetne inteligencije značajno utječe na uživanje ljudskih prava, osobama na koje se to odnosi budu dostupna efikasna proceduralna jamstva, zaštitne mjere i prava, sukladno važećem međunarodnom i domaćem pravu.

2. Svaka strana nastojati će da osigura da, sukladno kontekstu, osobe koje komuniciraju sa sustavima umjetne inteligencije budu obaviještene da komuniciraju s takvim sustavima, a ne s čovjekom.

Poglavlje V. - Procjena i ublažavanje rizika i negativnih utjecaja

Članak 16. - Okvir za upravljanje rizicima i utjecajima

1. Svaka strana, uzimajući u obzir principe utvrđene u Poglavlju 111, usvojiti će ili održavati mjere za identifikaciju, procjenu, sprječavanje i ublažavanje rizika koje predstavljaju sustavi umjetne inteligencije, uzimajući u obzir stvarne i potencijalne utjecaje na ljudska prava, demokraciju i vladavinu prava.

2. Takve mjere biti će stupnjevane i diferencirane, prema potrebi, i:

a) uzet će u obzir kontekst i namjeravanu uporabu sustava umjetne inteligencije, posebno u pogledu rizika za ljudska prava, demokraciju i vladavinu prava;

b) uzet će u obzir ozbiljnost i vjerojatnoću potencijalnih utjecaja;

c) razmotrit će, gdje je to primjereno, perspektive relevantnih zainteresiranih strana, posebno osoba čija prava mogu biti ugrožena;

d) iterativno će se primjenjivati tijekom aktivnosti unutar životnog ciklusa sustava umjetne inteligencije;

e) uključuju praćenje rizika i negativnih utjecaja na ljudska prava, demokraciju i vladavinu prava;

f) uključuju dokumentaciju o rizicima, stvarnim i potencijalnim utjecajima i pristupu upravljanju rizicima;

g) zahtijevaju, gdje je to primjereno, testiranje sustava umjetne inteligencije prije nego što budu dostupni za prvu uporabu i kada se značajno modificiraju.

3. Svaka strana usvojiti će ili održavati mjere kojima se nastoji osigurati da se negativni utjecaji sustava umjetne inteligencije na ljudska prava, demokraciju i vladavinu prava adekvatno rješavaju. Takvi negativni utjecaji i mjere za njihovo rješavanje trebaju biti dokumentirani i trebaju služiti kao temelj za relevantne mjere upravljanja rizikom opisane u stavku 2).

4. Svaka strana procijeniti će potrebu za moratorijem ili zabranom ili drugim odgovarajućim mjerama u pogledu određenih uporaba sustava umjetne inteligencije ako smatra da su takve uporabe nespojive s poštivanjem ljudskih prava, funkcioniranjem demokracije ili vladavinom prava.

Poglavlje VI. - Provedba Konvencije

Članak 17. - Nediskriminacija

Provedba odredbi ove Konvencije od strane strana bit će osigurana bez diskriminacije po bilo kojem temelju, sukladno njihovim međunarodnim obvezama u području ljudskih prava.

Članak 18. - Prava osoba s invaliditetom i djece

Svaka strana će, sukladno svom domaćem zakonodavstvu i važećim međunarodnim obvezama, uzeti u obzir sve specifične potrebe i ranjivosti vezano uz poštivanje prava osoba s invaliditetom i djece.

Članak 19. - Javne konzultacije

Svaka strana nastojati će da osigura da se važna pitanja pokrenuta vezano uz sustave umjetne inteligencije, prema potrebi, propisno razmotre kroz javnu diskusiju i konzultacije s više zainteresiranih strana u svjetlu društvenih, ekonomskih, pravnih, etičkih, ekoloških i drugih relevantnih implikacija.

Članak 20. - Digitalna pismenost i vještine

Svaka strana poticati će i promovirati adekvatnu digitalnu pismenost i digitalne vještine za sve segmente stanovništva, uključujući specifične stručne vještine za one koji su odgovorni za identifikaciju, procjenu, prevenciju i ublažavanje rizika koje predstavljaju sustavi umjetne inteligencije.

Članak 21. - Zaštita postojećih ljudskih prava

Ništa u ovoj Konvenciji ne smije se tumačiti kao ograničavanje, odstupanje od ili na drugi način utjecaj na ljudska prava ili druga srodna zakonska prava i obveze koje mogu biti zajamčene relevantnim zakonima strane ili bilo kojim drugim relevantnim međunarodnim sporazumom čija je ona potpisnica.

Članak 22. - Šira zaštita

Nijedna odredba ove Konvencije ne smije se tumačiti kao ograničavajuća ili na drugi način utječuća na mogućnost strane da odobri širu mjeru zaštite od one propisane ovom Konvencijom.

Poglavlje VII. - Mehanizam praćenja i suradnja

Članak 23. - Konferencija strana

1. Konferencija strana sastojat će se od predstavnika strana ove Konvencije.

2. Strane će se periodično konzultirati u cilju:

a) olakšavanja efikasne primjene i provedbe ove Konvencije, uključujući identifikaciju bilo kakvih problema i posljedica bilo koje rezerve date sukladno članku 34. stavak 1) ili bilo koje izjave date sukladno ovoj Konvenciji;

b) razmatranja moguće dopune ili izmjene ove Konvencije;

c) razmatranja pitanja i davanja konkretnih preporuka vezanih uz tumačenje i primjenu ove Konvencije;

d) olakšavanja razmjene informacija o značajnim pravnim, političkim ili tehnološkim dostignućima od značaja, uključujući i ostvarivanje ciljeva definiranih u članku 25., za provedbu ove Konvencije;

e) olakšavanja, gdje je to potrebno, prijateljskog rješavanja sporova vezanih uz primjenu ove Konvencije;

f) olakšavanja suradnje s relevantnim zainteresiranim stranama u vezi s relevantnim aspektima provedbe ove Konvencije, uključujući i javne rasprave gdje je to prikladno.

3. Konferenciju strana saziva Glavni tajnik Vijeća Europe kad god je to potrebno i, u svakom slučaju, kada većina strana ili Komitet ministara zatraži njezino sazivanje.

4. Konferencija strana usvojiti će svoj Poslovnik konsenzusom u roku od dvanaest mjeseci od stupanja na snagu ove Konvencije.

5. Strane će imati pomoć Tajništva Vijeća Europe u obavljanju svojih funkcija sukladno ovom članku.

6. Konferencija strana može predložiti Komitetu ministara odgovarajuće načine za angažiranje relevantnih stručnjaka u potpori efikasnoj primjeni ove Konvencije.

7. Svaka strana koja nije članica Vijeća Europe doprinosi financiranju aktivnosti Konferencije strana. Doprinos nečlanice Vijeća Europe zajednički će utvrditi Komitet ministara i ta nečlanica.

8. Konferencija strana može odlučiti da ograniči sudjelovanje u svom radu strane koja je prestala biti članica Vijeća Europe prema članku 8. Statuta Vijeća Europe (ETS broj 1) zbog ozbiljnog kršenja članka 3. Statuta. Slično tome, mjere se mogu poduzeti u odnosu na bilo koju stranu koja nije država članica Vijeća Europe odlukom Komiteta ministara o prekidu

odnosa s tom državom iz razloga sličnih onima navedenim u članku 3. Statuta.

Članak 24. - Obveza izvješćivanja

1. Svaka strana dostaviti će izvješće Konferenciji strana u roku od prve dvije godine nakon što postane strana, a zatim periodično nakon toga s detaljima o aktivnostima poduzetim radi primjene članka 3, stavak 1) podstavak a) i b).

2. Konferencija strana odrediti će format i postupak za izvješće sukladno svom Poslovniku.

Članak 25. - Međunarodna suradnja

1. Strane će surađivati u ostvarivanju cilja ove Konvencije. Strane se dalje potiču, po potrebi, da pomognu državama koje nisu strane ove Konvencije da djeluju sukladno odredbama ove Konvencije i postanu njezine strane.

2. Strane će, prema potrebi, razmjenjivati relevantne i korisne informacije o aspektima vezanim uz umjetnu inteligenciju koji mogu imati značajne pozitivne ili negativne efekte na uživanje ljudskih prava, funkcioniranje demokracije i poštivanje vladavine prava, uključujući rizike i efekte koji su se pojavili u istraživačkim kontekstima i u vezi s privatnim sektorom. Strane se potiču da u takve razmjene informacija uključe, prema potrebi, relevantne zainteresirane strane i države koje nisu strane ove Konvencije.

3. Strane se potiču da ojačaju suradnju, uključujući i suradnju s relevantnim zainteresiranim stranama gdje je to primjereno, kako bi spriječile i ublažile rizike i negativne utjecaje na ljudska prava, demokraciju i vladavinu prava u kontekstu aktivnosti unutar životnog ciklusa sustava umjetne inteligencije.

Članak 26. - Efikasni mehanizmi nadzora

1. Svaka strana uspostaviti će ili odrediti jedan ili više efikasnih mehanizama za nadzor nad ispunjavanjem obveza iz ove Konvencije.

2. Svaka strana osigurati će da takvi mehanizmi obavljaju svoje dužnosti neovisno i nepristrasno te da imaju potrebna ovlaštenja, stručnost i resurse za efikasno ispunjavanje svojih zadataka nadzora nad poštivanjem obveza iz ove Konvencije, kako su ih strane provele.

3. Ako je strana predvidjela više od jednog takvog mehanizma, poduzet će mjere, gdje je to izvodljivo, kako bi olakšala efikasnu suradnju među njima.

4. Ako je strana predvidjela mehanizme koji se razlikuju od postojećih struktura za ljudska prava, poduzet će mjere, gdje je to izvodljivo, za promoviranje efikasne suradnje između mehanizama iz stavka 1) i tih postojećih domaćih struktura za ljudska prava.

Poglavlje VIII. - Završne odredbe

Članak 27. - Efekti Konvencije

1. Ako su dvije ili više strana već zaključile sporazum ili ugovor o pitanjima koja se uređuju ovom Konvencijom ili su na drugi način uspostavile odnose o takvim pitanjima, one će također imati pravo primjenjivati taj sporazum ili ugovor ili shodno tome regulirati te odnose, sve dok to čine na način koji nije u suprotnosti s ciljem i svrhom ove Konvencije.

2. Strane koje su članice Europske unije, u svojim međusobnim odnosima, primjenjivat će pravila Europske unije koja reguliraju pitanja u okviru ove Konvencije, bez obzira na cilj i svrhu ove Konvencije i bez obzira na njenu punu primjenu s drugim stranama. Isto se odnosi i na druge strane u mjeri u kojoj su obvezane tim Pravilima.

Članak 28. - Izmjene i dopune

1. Izmjene i dopune ove Konvencije može predložiti bilo koja strana, Komitet ministara Vijeća Europe ili Konferencija strana.

2. Svaki prijedlog za izmjenu ili dopunu bit će dostavljen od strane Glavnog tajnika Vijeća Europe stranama.

3. Svaka izmjena ili dopuna koju predloži strana ili Komitet ministara dostavlja se Konferenciji strana, koja će Komitetu ministara podnijeti svoje mišljenje o predloženoj izmjeni ili dopuni.

4. Komitet ministara razmotriti će predloženu izmjenu ili dopunu i mišljenje koje je podnijela Konferencija strana i može odobriti tu izmjenu ili dopunu.

5. Tekst svake izmjene ili dopune koju odobri Komitet ministara sukladno stavku 4) bit će dostavljen stranama na prihvatanje.

6. Svaka izmjena ili dopuna odobrena sukladno stavku 4) stupa na snagu tridesetog dana nakon što sve strane obavijeste Glavnog tajnika o svom prihvatanju iste.

Članak 29. - Rješavanje sporova

U slučaju spora između strana vezano uz tumačenje ili primjenu ove Konvencije, te strane će tražiti rješenje spora putem pregovora ili bilo kojeg drugog mirnog sredstva po svom izboru, uključujući i Konferenciju strana, kako je predviđeno u članku 23. stavak 2) podstavak e).

Članak 30 - Potpisivanje i stupanje na snagu

1. Ova Konvencija bit će otvorena za potpisivanje državama članicama Vijeća Europe, državama nečlanicama koje su sudjelovale u njezinoj izradi i Europskoj uniji.

2. Ova Konvencija podliježe ratifikaciji, prihvatanju ili odobrenju. Dokumenti o ratifikaciji, prihvatanju ili odobrenju bit će pohranjeni kod Glavnog tajnika Vijeća Europe.

3. Ova Konvencija stupa na snagu prvog dana u mjesecu nakon isteka roka od tri mjeseca od dana kada je pet potpisnica, uključujući najmanje tri države članice Vijeća Europe, izrazilo svoju suglasnost da budu obvezane ovom Konvencijom sukladno stavku 2).

4. Za svaku potpisnicu koja naknadno izrazi svoju suglasnost da bude obvezana njome, ova Konvencija stupa na snagu prvog dana u mjesecu nakon isteka roka od tri mjeseca od dana deponiranja njenog dokumenta o ratifikaciji, prihvatanju ili odobrenju.

Članak 31. - Pristupanje

1. Nakon stupanja na snagu ove Konvencije, Komitet ministara Vijeća Europe može, nakon konzultacija sa stranama ove Konvencije i dobivanja njihove jednoglasne suglasnosti, pozvati bilo koju državu koja nije članica Vijeća Europe, a koja nije sudjelovala u izradi ove Konvencije, da pristupi ovoj Konvenciji odlukom donesenom većinom predviđenom člankom 20. (d) Statuta Vijeća Europe, i jednoglasnim glasanjem predstavnika strana koje imaju pravo da sjede u Komitetu ministara.

2. Za svaku državu koja pristupa Konvenciji, ova Konvencija stupa na snagu prvog dana u mjesecu nakon isteka roka od tri mjeseca od dana deponiranja dokumenta o pristupanju kod Glavnog tajnika Vijeća Europe.

Članak 32. - Teritorijalna primjena

1. Svaka država ili Europska unija može, prilikom potpisivanja ili deponiranja dokumenta o ratifikaciji, prihvatanju, odobrenju ili pristupanju, odrediti teritorij ili teritorije na koje će se ova Konvencija primjenjivati.

2. Svaka strana može, kasnije, izjavom upućenom Glavnom tajniku Vijeća Europe, proširiti primjenu ove Konvencije na bilo koji drugi teritorij naveden u izjavi. U odnosu na takav teritorij, ova Konvencija stupa na snagu prvog dana u mjesecu nakon isteka roka od tri mjeseca od dana prijama izjave od strane Glavnog tajnika.

3. Svaka izjava dana u skladu s prethodna dva stavka može se, u odnosu na bilo koji teritorij naveden u spomenutoj izjavi, povući obavijesti upućena Glavnom tajniku Vijeća Europe. Povlačenje stupa na snagu prvog dana u mjesecu koji slijedi nakon isteka roka od tri mjeseca od dana prijama takve obavijesti od strane Glavnog tajnika.

Članak 33. - Savezna klauzula

1. Savezna država može zadržati pravo preuzimanja obveza prema ovoj Konvenciji sukladno svojim temeljnim načelima koja reguliraju odnos između njene središnje vlade i konstitutivnih država ili drugih sličnih teritorijalnih entiteta, pod uvjetom da se ova Konvencija primjenjuje na središnju vladu savezne države.

2. U pogledu odredbi ove Konvencije, čija primjena spada u mjerodavnost država članica ili drugih sličnih teritorijalnih entiteta koje ustavni sustav saveza ne obvezuje na poduzimanje zakonodavnih mjera, savezna vlada će obavijestiti nadležna tijela tih država o navedenim odredbama svojim povoljnim mišljenjem i poticati ih da poduzmu odgovarajuće mjere kako bi ih provele u djelo.

Članak 34. - Rezerve

1. Pismenom obavijesti upućenoj Glavnom tajniku Vijeća Europe, svaka država može, u trenutku potpisivanja ili prilikom deponiranja dokumenta o ratifikaciji, prihvatanju, odobrenju ili pristupanju, izjaviti da se koristi rezervom predviđenom u članku 33. stavak 1).

2. Nijedna druga rezerva ne može se primijeniti u odnosu na ovu Konvenciju.

Članak 35. - Otkazivanje

1. Svaka strana može, u bilo kojem trenutku, otkazati ovu Konvenciju putem obavijesti upućene Glavnom tajniku Vijeća Europe.

2. Takvo otkazivanje stupa na snagu prvog dana u mjesecu nakon isteka roka od tri mjeseca od dana prijama obavijesti od strane Glavnog tajnika.

Članak 3.

Ova Odluka će biti objavljena u "Službenome glasniku BiH - Međunarodni ugovori" na hrvatskome, srpskom i bosanskom jeziku i stupa na snagu danom objave.

Број 01-50-1-2342-27/26
3. rujna 2026. године
Сарајево

Председатељ
Др. Денис Беџирић, в. р.

63

На основу члана V 3. д) Устава Босне и Херцеговине и сагласности Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине (Одлука ПСБиХ број 01,02-21-1-1019/26 од 30. јуна 2026. године), Предсједништво Босне и Херцеговине, на 31. редовној сједници, одржаној 3. септембра 2026. године, донијело је

ОДЛУКУ О РАТИФИКАЦИЈИ ЗАЈЕДНИЧКОГ ПРОТОКОЛА О ПРИМЈЕНИ БЕЧКЕ КОНВЕНЦИЈЕ И ПАРИШКЕ КОНВЕНЦИЈЕ

Члан 1.

Ратификује се Заједнички протокол о примјени Бечке конвенције и Париске конвенције, израђен у Бечу 21. септембра 1988. године на арапском, кинеском, енглеском, француском, руском и шпанском језику.

Члан 2.

Текст Заједничког протокола у преводу гласи:

- Међународна агенција за атомску енергију

ИНФОРМАЦИЈА ЦИРКУЛАРНО

INF

IAEA-NFCIRC/402

Општа дистрибуција

Оригинал: арапски, кинески, енглески, француски,
руски и шпански

Članak 36. - Obavijest

Glavni tajnik Vijeća Europe obavijestiti će države članice Vijeća Europe, države nečlanice koje su sudjelovale u izradi ove Konvencije, Europsku uniju, svaku potpisnicu, svaku državu ugovornicu, svaku stranu i svaku drugu državu koja je pozvana da pristupi ovoj Konvenciji, o:

- bilo kakvom potpisivanju;
- deponiranju bilo kojeg dokumenta o ratifikaciji, prihvatanju, odobrenju ili pristupanju;
- bilo kojem datumu stupanja na snagu ove Konvencije, sukladno članku 30. stavak 3) i 4), i člankom 31. stavak 2);
- svakoj izmjeni ili dopuni usvojenoj sukladno članku 28. i datumu stupanja na snagu takve izmjene ili dopune;
- bilo kojoj izjavi danoj sukladno članku 3. stavak 1) podstavak b);
- svakoj rezervi i povlačenju rezerve učinjeno sukladno članku 34.;
- svakom otkazu učinjenom sukladno članku 35.;
- bilo kojem drugom činu, izjavi, obavijesti ili komunikaciji koja se odnosi na ovu Konvenciju.

Kao potvrdu prethodno navedenog su dolje potpisani, koji su propisno ovlašteni za to, potpisali ovu Konvenciju. Sačinjeno u Vilniusu, 5. rujna 2024. године, на енглеском и француском језику, при чему су оба текста подједнако вјеродостојна, у једном примјерку који ће бити похранјен у архиви Вјећа Европе. Главни тајник Вјећа Европе доставит ће овјерене преслике свакој држави чланци Вјећа Европе, државима нечланицама које су судјеловале у изradi ове Конвенције, Европској унији и свакој држави позваној да приступи овој Конвенцији.

Овјерена преслика која одговара једином оригиналу на француском и енглеском језику, похранјеном у архиви Вјећа Европе.

Strasbourg, 4. studenog 2024. године

Рукководитељ за правно саветовање и међународно јавно право (правни саветник) Вјећа Европе,
(Потпис)

Jorg Polakiewicz

заједнички одржале Међународна агенција за атомску енергију и Организација за економску сарадњу и развој у сједишту Међународне агенције за атомску енергију у Бечу, дана 21. септембра 1988. године, те је отворен за потписивање истог дана. Ступио је на снагу 27. априла 1992. године у складу са чланом VII који прописује ступање на снагу три мјесеца од дана депоновања instrumenata које су ратификовале, прихватиле, одобриле или су им приступиле

ЗАЈЕДНИЧКИ ПРОТОКОЛ О ПРИМЈЕНИ БЕЧКЕ КОНВЕНЦИЈЕ И ПАРИСКЕ КОНВЕНЦИЈЕ

УГОВОРНЕ СТРАНЕ,

УЗИМАЈУЋИ У ОБЗИР Бечку конвенцију о грађанској одговорности за нуклеарне штете од 21. маја 1963. године;

УЗИМАЈУЋИ У ОБЗИР Париску конвенцију о одговорности према трећим странама у области нуклеарне енергије од 29. јула 1960. године, која је допуњена Додатним протоколом од 28. јануара 1964. године и Протоколом од 16. новембра 1982. године;

СМАТРАЈУЋИ да су Бечка конвенција и Париска конвенција сличне по садржају и да за сада ни једна држава није потписница обје конвенције;

УВЈЕРЕНИ да придржавање одредби једне од конвенција од стране потписница друге конвенције може довести до потешкоћа које произилазе из истовремене примјене обје конвенције на нуклеарну незгоду; и

ЖЕЛЕЋИ установити везу између Бечке конвенције и Париске конвенције путем узајамног проширења погодности посебног система грађанске одговорности за нуклеарне штете, прописаног у обје конвенције и у сврху укидања сукоба који произлазе из истовремене примјене обје конвенције на нуклеарну незгоду;

ДОГОВОРИЛЕ СУ СЕ о следећем:

Члан I

У овом Протоколу:

а) "Бечка конвенција" значи Бечка конвенција о грађанској одговорности за нуклеарне штете од 21. маја 1963. године и сваку њену допуну, на снази за Уговорне стране овог Протокола;

б) "Париска конвенција" значи Париска конвенција о одговорности према трећим странама у области нуклеарне енергије од 29. јула 1960. године и сваку њену допуну, на снази за Уговорне стране овог Протокола.

Члан II

У сврху овог Протокола:

а) Оператер нуклеарног постројења смјештеног на територији потписнице Бечке конвенције одговоран је у складу са том конвенцијом за нуклеарну штету коју је на својој територији претрпела потписница Париске конвенције и овог Протокола.

б) Оператер нуклеарног постројења смјештеног на територији потписнице Париске конвенције одговоран је у складу са том конвенцијом за нуклеарну штету коју је на својој територији претрпела потписница Бечке конвенције и овог Протокола.

Члан III

1. Бечка конвенција или Париска конвенција примјењују се на нуклеарну незгоду са искључењем примјене друге.

2. У случају нуклеарне незгоде која се догодила у нуклеарном постројењу, примјењује се конвенција које је

најмање пет држава потписница Бечке конвенције и пет држава потписница Париске конвенције.

2. Текст Заједничког протокола, преузет са овјерене копије, овим се репродукује у сврху информисања свих чланица.

4380225
92-01484

држава, на чијој територији се налази нуклеарно постројење, потписница.

3. У случају нуклеарне незгоде изван нуклеарног постројења, а у вези с нуклеарним материјалом за вријеме превоза, примјењује се конвенција које је држава, на чијој територији се налази нуклеарно постројење, потписница а чији оператер је одговоран било према члану II.1(б) и (ц) Бечке конвенције или члану 4(а) и (б) Париске конвенције.

Члан IV

1. Чланови I до XV Бечке конвенције примјењују се, у погледу Уговорних страна овог Протокола, а које су потписнице Париске конвенције, на исти начин као и између потписница Бечке конвенције.

2. Чланови I до 14 Париске конвенције примјењују се, у погледу Уговорних страна овог Протокола, а које су потписнице Бечке конвенције, на исти начин као и између потписница Париске конвенције.

Члан V

Овај Протокол је отворен за потписивање од 21. септембра 1988. године до дана његовог ступања на снагу у сједишту Међународне агенције за атомску енергију за све државе које су потписале, ратификовале или приступиле Бечкој конвенцији или Париској конвенцији.

Члан VI

1. Овај Протокол подлијеже ратификацији, прихватању, одобрењу или приступању. Инструменти ратификације, прихватања, одобрења или приступања прихватају се само од држава потписница Бечке конвенције или Париске конвенције. Свака од тих држава која није потписала Протокол може му приступити.

2. Инструменти ратификације, прихватања, одобрења или приступања депонују се код генералног директора Међународне агенције за атомску енергију који је овим одређен као депозитар овог Протокола.

Члан VII

1. Овај Протокол ступа на снагу три мјесеца од дана депоновања instrumenata ратификације, прихватања, одобрења или приступања од најмање пет држава потписница Бечке конвенције и пет држава потписница Париске конвенције. За сваку државу која ратификује, прихвати, одобри или приступи овом Протоколу након депоновања горе наведених instrumenata овај Протокол ступа на снагу три мјесеца од дана депоновања instrumenata ратификације, прихватања, одобрења или приступања.

2. Овај Протокол остаје на снази све док су и Бечка конвенција и Париска конвенција на снази.

Члан VIII

1. Свака Уговорна страна може отказати овај Протокол писаним обавјештењем депозитару.

2. Отказивање примјене ступа на снагу годину дана од дана кад је депозитар примио такво обавјештење.

Члан IX

1. Свака Уговорна страна која престане бити потписница Бечке конвенције или Париске конвенције

обавијестиће депозитара о престанку примјене те конвенције и о датуму од ког наступа престанак примјене.

2. Овај Протокол се престаје примјењивати на Уговорну страну која је престала примјењивати Бечку конвенцију или Париску конвенцију на дан од ког наступа тај престанак.

Члан X

Депозитар одмах обавјештава Уговорне стране и државе позване на Конференцију о односима између Париске конвенције и Бечке конвенције као и генералног секретара Организације за економску сарадњу и развој о:

- (а) сваком потписивању овога Протокола;
- (б) сваком депоновању инструмената о ратификацији, прихватању, одобрењу или приступању овом Протоколу;
- (с) ступању овог Протокола на снагу;
- (д) сваком отказивању примјене; и

Члан 3.

Ова Одлука биће објављена у "Службеном гласнику БиХ - Међународни уговори" на српском, босанском и хрватском језику и ступа на снагу даном објављивања.

Број 01-50-1-2342-28/26
3. септембра 2026. године
Сарајево

(е) свим информацијама примљеним у складу с чланом IX.

Члан XI

Оригинал овог Протокола, чији су текстови на арапском, кинеском, енглеском, француском, руском и шпанском језику, подједнако вјеродостојни, депонује се код депозитара који доставља овјерене примјерке Уговорним странама и државама позванима на Конференцију о односима између Париске конвенције и Бечке конвенције и код генералног секретара Организације за економску сарадњу и развој.

КАО ПОТВРДА ГОРЕ НАВЕДЕНОГ, доље потписани, овлашћен од своје Владе, у ту сврху ставља свој потпис на овај Заједнички протокол.

ИЗРАЂЕН у Бечу дана 21. септембра 1988. године

Предсједавајући
Др Денис Бећировић, с. р.

Na osnovu člana V 3. d) Ustava Bosne i Hercegovine i saglasnosti Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (Odluka PSBiH broj 01,02-21-1-1019/26 od 30. juna 2026. godine), Predsjedništvo Bosne i Hercegovine je, na 31. redovnoj sjednici, održanoj 3. septembra 2026. godine, donijelo

ODLUKU

O RATIFIKACIJI ZAJEDNIČKOG PROTOKOLA O PRIMJENI BEČKE KONVENCIJE I PARIŠKE KONVENCIJE

Član 1.

Ratifikuje se Zajednički protokol o primjeni Bečke konvencije i Pariške konvencije, izrađen u Beču 21. septembra 1988. godine na arapskom, kineskom, engleskom, francuskom, ruskom i španjolskom jeziku.

Član 2.

Tekst Zajedničkog protokola u prijevodu glasi:

- Međunarodna agencija za atomsku energiju

INFORMACIJA CIRKULARNO

INF

IAEA-NFCIRC/402

Opća distribucija

Original: arapski, kineski, engleski, francuski, ruski i španjolski

ZAJEDNIČKI PROTOKOL O PRIMJENI BEČKE KONVENCIJE I PARIŠKE KONVENCIJE

1. Zajednički protokol o primjeni Bečke konvencije i Pariške konvencije je usvojen na Konferenciji o odnosima između Pariške konvencije i Bečke konvencije, koju su

zajednički održale Međunarodna agencija za atomsku energiju i Organizacija za ekonomsku saradnju i razvoj u sjedištu Međunarodne agencije za atomsku energiju u Beču, dana 21. septembra 1988. godine, te je otvoren za potpisivanje istog dana. Stupio je na snagu 27. aprila 1992. godine u skladu sa članom VII. koji propisuje stupanje na snagu tri mjeseca od dana deponovanja instrumenata koje su ratificirale, prihvatile, odobrile ili su im pristupile najmanje pet država potpisnica Bečke konvencije i pet država potpisnica Pariške konvencije.

2. Tekst Zajedničkog protokola, preuzet sa ovjerene kopije, ovim se reproducira u svrhu informiranja svih članica.

4380225
92-01484

ZAJEDNIČKI PROTOKOL O PRIMJENI BEČKE KONVENCIJE I PARIŠKE KONVENCIJE

UGOVORNE STRANE,

UZIMAJUĆI U OBZIR Bečku konvenciju o građanskoj odgovornosti za nuklearne štete od 21. maja 1963. godine;

UZIMAJUĆI U OBZIR Parišku konvenciju o odgovornosti prema trećim stranama u oblasti nuklearne energije od 29. jula 1960. godine, koja je dopunjena Dodatnim protokolom od 28. januara 1964. godine i Protokolom od 16. novembra 1982. godine;

SMATRAJUĆI da su Bečka konvencija i Pariška konvencija slične po sadržaju i da za sada ni jedna država nije potpisnica obje konvencije;

UVJERENI da pridržavanje odredbi jedne od konvencija od strane potpisnica druge konvencije može dovesti do poteškoća koje proizilaze iz istovremene primjene obje konvencije na nuklearnu nezgodu; i

ŽELEĆI ustanoviti vezu između Bečke konvencije i Pariške konvencije putem uzajamnog proširenja pogodnosti posebnog sistema građanske odgovornosti za nuklearne štete, propisanog u obje konvencije i u svrhu ukidanja sukoba koji proizilaze iz istovremene primjene obje konvencije na nuklearnu nezgodu;

DOGOVORILE SU SE o sljedećem:

Члан I.

U ovom Protokolu:

a) "Bečka konvencija" znači Bečka konvencija o građanskoj odgovornosti za nuklearne štete od 21. maja 1963. godine i svaku njenu dopunu, na snazi za Ugovorne strane ovog Protokola;

b) "Pariška konvencija" znači Pariška konvencija o odgovornosti prema trećim stranama u oblasti nuklearne energije od 29. jula 1960. godine i svaku njenu dopunu, na snazi za Ugovorne strane ovog Protokola.

Члан II.

U svrhu ovog Protokola:

a) Operater nuklearnog postrojenja smještenog na teritoriji potpisnice Bečke konvencije odgovoran je u skladu sa tom konvencijom za nuklearnu štetu koju je na svojoj teritoriji pretrpila potpisnica Pariške konvencije i ovog Protokola.

b) Operater nuklearnog postrojenja smještenog na teritoriji potpisnice Pariške konvencije odgovoran je u skladu sa tom konvencijom za nuklearnu štetu koju je na svojoj teritoriji pretrpila potpisnica Bečke konvencije i ovog Protokola.

Члан III.

1. Bečka konvencija ili Pariška konvencija primjenjuju se na nuklearnu nezgodu sa isključenjem primjene druge.

2. U slučaju nuklearne nezgode koja se dogodila u nuklearnom postrojenju, primjenjuje se konvencija koje je država, na čijoj teritoriji se nalazi nuklearno postrojenje, potpisnica.

3. U slučaju nuklearne nezgode izvan nuklearnog postrojenja, a u vezi s nuklearnim materijalom za vrijeme prijevoza, primjenjuje se konvencija koje je država, na čijoj teritoriji se nalazi nuklearno postrojenje, potpisnica a čiji operater je odgovoran bilo prema članu II.1(b) i (c) Bečke konvencije ili članu 4(a) i (b) Pariške konvencije.

Члан IV.

1. Чланови I. до XV. Bečke konvencije primjenjuju se, u pogledu Ugovornih strana ovog Protokola, a koje su potpisnice Pariške konvencije, na isti način kao i između potpisnica Bečke konvencije.

2. Чланови 1. до 14. Pariške konvencije primjenjuju se, u pogledu Ugovornih strana ovog Protokola, a koje su potpisnice Bečke konvencije, na isti način kao i između potpisnica Pariške konvencije.

Члан V.

Ovaj Protokol je otvoren za potpisivanje od 21. septembra 1988. godine do dana njegovog stupanja na snagu u sjedištu Međunarodne agencije za atomsku energiju za sve države koje su potpisale, ratificirale ili pristupile Bečkoj konvenciji ili Pariškoj konvenciji.

Члан VI.

1. Ovaj Protokol podliježe ratifikaciji, prihvatanju, odobrenju ili pristupanju. Instrumenti ratifikacije, prihvatanja, odobrenja ili pristupanja prihvataju se samo od država potpisnica

Bečke konvencije ili Pariške konvencije. Svaka od tih država koja nije potpisala Protokol može mu pristupiti.

2. Instrumenti ratifikacije, prihvatanja, odobrenja ili pristupanja deponuju se kod generalnog direktora Međunarodne agencije za atomsku energiju koji je ovim određen kao depozitar ovog Protokola.

Члан VII.

1. Ovaj Protokol stupa na snagu tri mjeseca od dana deponovanja instrumenata ratifikacije, prihvatanja, odobrenja ili pristupanja od najmanje pet država potpisnica Bečke konvencije i pet država potpisnica Pariške konvencije. Za svaku državu koja ratificira, prihvati, odobri ili pristupi ovom Protokolu nakon deponovanja gore navedenih instrumenata ovaj Protokol stupa na snagu tri mjeseca od dana deponovanja instrumenata ratifikacije, prihvatanja, odobrenja ili pristupanja.

2. Ovaj Protokol ostaje na snazi sve dok su i Bečka konvencija i Pariška konvencija na snazi.

Члан VIII.

1. Svaka Ugovorna strana može otkazati ovaj Protokol pisanim obavještenjem depozitaru.

2. Otkazivanje primjene stupa na snagu godinu dana od dana kad je depozitar primio takvo obavještenje.

Члан IX.

1. Svaka Ugovorna strana koja prestane biti potpisnica Bečke konvencije ili Pariške konvencije obavijestit će depozitara o prestanku primjene te konvencije i o datumu od kog nastupa prestanak primjene.

2. Ovaj se Protokol prestaje primjenjivati na Ugovornu stranu koja je prestala primjenjivati Bečku konvenciju ili Parišku konvenciju na dan od kog nastupa taj prestanak.

Члан X.

Depozitar odmah obavještava Ugovorne strane i države pozvane na Konferenciju o odnosima između Pariške konvencije i Bečke konvencije kao i generalnog sekretara Organizacije za ekonomsku saradnju i razvoj o:

- (a) svakom potpisivanju ovoga Protokola;
- (b) svakom deponovanju instrumenata o ratifikaciji, prihvatanju, odobrenju ili pristupanju ovom Protokolu;
- (c) stupanju ovog Protokola na snagu;
- (d) svakom otkazivanju primjene; i
- (e) svim informacijama primljenim u skladu s članom IX.

Члан XI.

Izvornik ovog Protokola, čiji su tekstovi na arapskom, kineskom, engleskom, francuskom, ruskom i španjolskom jeziku, podjednako vjerodostojni, deponuje se kod depozitara koji dostavlja ovjerene primjerke Ugovornim stranama i državama pozvanima na Konferenciju o odnosima između Pariške konvencije i Bečke konvencije i kod generalnog sekretara Organizacije za ekonomsku saradnju i razvoj.

КАО ПОТВРДА ГОРЕ НАВЕДЕНОГ, долје потписани, овлаштен од своје Владе, у ту сврху ставља свој потпис на овај Заједнички протокол.

ИЗРАЂЕН у Бечу дана 21. септембра 1988. године

Члан 3.

Ова Одлука ће бити објављена у "Службеном гласнику БиХ - Међународни уговори" на босанском, хрватском и српском језику и ступа на снагу даном објављивања.

Број 01-50-1-2342-28/26
3. септембра 2026. године
Сарајево

Предсједavajuћи
Др. Денис Бећировић, с. р.

Na temelju članka V. 3. d) Ustava Bosne i Hercegovine i suglasnosti Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (Odluka PSBiH broj 01,02-21-1-1019/26 od 30. juna 2026. godine), Predsjedništvo Bosne i Hercegovine je, na 31. redovitoj sjednici, održanoj 3. rujna 2026. godine, donijelo

ODLUKU

O RATIFIKACIJI ZAJEDNIČKOG PROTOKOLA O PRIMJENI BEČKE KONVENCIJE I PARIŠKE KONVENCIJE

Članak 1.

Ratificira se Zajednički protokol o primjeni Bečke konvencije i Pariške konvencije, izrađen u Beču 21. rujna 1988. godine na arapskome, kineskom, engleskom, francuskom, ruskom i španjolskom jeziku.

Članak 2.

Tekst Zajedničkog protokola u prijevodu glasi:

- Međunarodna agencija za atomsku energiju

INFORMACIJA CIRKULARNO

INF

IAEA-NFCIRC/402

Opća distribucija

Original: arapski, kineski engleski, francuski, ruski i španjolski

ZAJEDNIČKI PROTOKOL O PRIMJENI BEČKE KONVENCIJE I PARIŠKE KONVENCIJE

1. Zajednički protokol o primjeni Bečke konvencije i Pariške konvencije je usvojen na Konferenciji o odnosima između Pariške konvencije i Bečke konvencije, koju su

zajednički održale Međunarodna agencija za atomsku energiju i Organizacija za gospodarsku suradnju i razvitak u sjedištu Međunarodne agencije za atomsku energiju u Beču, dana 21. rujna 1988. godine te je otvoren za potpisivanje istog dana. Stupio je na snagu 27. travnja 1992. godine u skladu sa člankom VII. koji propisuje stupanje na snagu tri mjeseca od dana deponiranja instrumenata koje su ratificirale, prihvatile, odobrile ili su im pristupile najmanje pet država potpisnica Bečke konvencije i pet država potpisnica Pariške konvencije.

2. Tekst Zajedničkog protokola, preuzet s ovjerene preslike, ovim se reproducira u svrhu informiranja svih članica.

4380225

92-01484

ZAJEDNIČKI PROTOKOL O PRIMJENI BEČKE KONVENCIJE I PARIŠKE KONVENCIJE

UGOVORNE STRANE,
UZIMAJUĆI U OBZIR Bečku konvenciju o građanskoj odgovornosti za nuklearne štete od 21. svibnja 1963. godine;

UZIMAJUĆI U OBZIR Parišku konvenciju o odgovornosti prema trećim stranama u području nuklearne energije od 29. srpnja 1960. godine, koja je dopunjena Dodatnim protokolom od 28. siječnja 1964. godine i Protokolom od 16. studenoga 1982. godine;

SMATRAJUĆI da su Bečka konvencija i Pariška konvencija slične po sadržaju i da za sada ni jedna država nije potpisnica obje konvencije;

UVJERENI da pridržavanje odredaba jedne od konvencija od strane potpisnica druge konvencije može dovesti do poteškoća koje proizlaze iz istovremene primjene obje konvencije na nuklearnu nezgodu; i

ŽELEĆI ustanoviti vezu između Bečke konvencije i Pariške konvencije putem uzajamnog proširenja pogodnosti posebnog sustava građanske odgovornosti za nuklearne štete, propisanog u obje konvencije i u svrhu ukidanja sukoba koji proizlaze iz istovremene primjene obje konvencije na nuklearnu nezgodu;

DOGOVORILE SU SE o sljedećem:

Članak I.

U ovom Protokolu:

a) "Bečka konvencija" znači Bečka konvencija o građanskoj odgovornosti za nuklearne štete od 21. svibnja 1963. godine i svaku njenu dopunu, na snazi za Ugovorne strane ovog Protokola;

b) "Pariška konvencija" znači Pariška konvencija o odgovornosti prema trećim stranama u području nuklearne energije od 29. srpnja 1960. godine i svaku njenu dopunu, na snazi za Ugovorne strane ovog Protokola.

Članak II.

U svrhu ovog Protokola:

a) Operater nuklearnog postrojenja smještenog na teritoriju potpisnice Bečke konvencije odgovoran je sukladno toj konvenciji za nuklearnu štetu koju je na svojem teritoriju pretrpila potpisnica Pariške konvencije i ovog Protokola.

b) Operater nuklearnog postrojenja smještenog na teritoriju potpisnice Pariške konvencije odgovoran je sukladno toj konvenciji za nuklearnu štetu koju je na svojem teritoriju pretrpila potpisnica Bečke konvencije i ovog Protokola.

Članak III.

1. Bečka konvencija ili Pariška konvencija primjenjuju se na nuklearnu nezgodu s isključenjem primjene druge.

2. U slučaju nuklearne nezgode koja se dogodila u nuklearnom postrojenju, primjenjuje se konvencija koje je država, na čijem teritoriju se nalazi nuklearno postrojenje, potpisnica.

3. U slučaju nuklearne nezgode izvan nuklearnog postrojenja, a u vezi s nuklearnim materijalom za vrijeme prijevoza, primjenjuje se konvencija koje je država, na čijem teritoriju se nalazi nuklearno postrojenje, potpisnica a čiji operater je odgovoran bilo prema članku II.1(b) i (c) Bečke konvencije ili članku 4(a) i (b) Pariške konvencije.

Članak IV.

1. Članci I. do XV. Bečke konvencije primjenjuju se, u pogledu Ugovornih strana ovog Protokola, a koje su potpisnice Pariške konvencije, na isti način kao i između potpisnica Bečke konvencije.

2. Članci 1. do 14. Pariške konvencije primjenjuju se, u pogledu Ugovornih strana ovog Protokola, a koje su potpisnice Bečke konvencije, na isti način kao i između potpisnica Pariške konvencije.

Članak V.

Ovaj Protokol je otvoren za potpisivanje od 21. rujna 1988. godine do dana njegovog stupanja na snagu u sjedištu Međunarodne agencije za atomsku energiju za sve države koje su potpisale, ratificirale ili pristupile Bečkoj konvenciji ili Pariškoj konvenciji.

Чланак VI.

1. Ovaj Protokol podliježe ratifikaciji, prihvatanju, odobrenju ili pristupanju. Instrumenti ratifikacije, prihvatanja, odobrenja ili pristupanja prihvaćaju se samo od država potpisnica Bečke konvencije ili Pariške konvencije. Svaka od tih država koja nije potpisala Protokol može mu pristupiti.

2. Instrumenti ratifikacije, prihvatanja, odobrenja ili pristupanja deponiraju se kod glavnog ravnatelja Međunarodne agencije za atomsku energiju koji je ovim određen kao depozitar ovog Protokola.

Чланак VII.

1. Ovaj Protokol stupa na snagu tri mjeseca od dana deponiranja instrumenata ratifikacije, prihvatanja, odobrenja ili pristupanja od najmanje pet država potpisnica Bečke konvencije i pet država potpisnica Pariške konvencije. Za svaku državu koja ratificira, prihvati, odobri ili pristupi ovom Protokolu nakon deponiranja gore navedenih instrumenata ovaj Protokol stupa na snagu tri mjeseca od dana deponiranja instrumenata ratifikacije, prihvatanja, odobrenja ili pristupanja.

2. Ovaj Protokol ostaje na snazi sve dok su i Bečka konvencija i Pariška konvencija na snazi.

Чланак VIII.

1. Svaka Ugovorna strana može otkazati ovaj Protokol pisanim obavještenjem depozitaru.

2. Otkazivanje primjene stupa na snagu godinu dana od dana kad je depozitar primio takvo obavještenje.

Чланак IX.

1. Svaka Ugovorna strana koja prestane biti potpisnica Bečke konvencije ili Pariške konvencije obavijestit će depozitara

Чланак 3.

Ova Odluka će biti objavljena u "Službenome glasniku BiH - Međunarodni ugovori" na hrvatskome, srpskom i bosanskom jeziku i stupa na snagu danom objave.

Број 01-50-1-2342-28/26
3. rujna 2026. godine
Sarajevo

Председатељ
Dr. Denis Bećirović, v. r.

64

На основу члана V 3. д) Устава Босне и Херцеговине и сагласности Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине (Одлука ПСБиХ број 01,02-21-1-1020/26 од 30. јуна 2026. године), Председништво Босне и Херцеговине, на 31. редовној сједници, одржаној 3. септембра 2026. године, донијело је

ОДЛУКУ

О РАТИФИКАЦИЈИ ДОДАТНОГ ПРОТОКОЛА 7 О РЈЕШАВАЊУ СПОРОВА УЗ СПОРАЗУМ О ИЗМЈЕНИ И ПРИСТУПАЊУ ЦЕНТРАЛНОЕВРОПСКОМ СПОРАЗУМУ О СЛОБОДНОЈ ТРГОВИНИ

Члан 1.

Ратификује се Додатни протокол 7 о рјешавању спорова уз Споразум о измјени и приступању Централноевропском споразуму о слободној трговини, сачињен у Београду 09. октобра 2024. године, на енглеском језику.

Члан 2.

Текст Додатног протокола 7 у преводу гласи:

**ДОДАТНИ ПРОТОКОЛ 7
О РЈЕШАВАЊУ СПОРОВА УЗ СПОРАЗУМ О
ИЗМЈЕНИ И ПРИСТУПАЊУ
ЦЕНТРАЛНОЕВРОПСКОМ СПОРАЗУМУ О
СЛОБОДНОЈ ТРГОВИНИ**

Преамбула

Стране Споразума о измјени и приступању Централноевропском споразуму о слободној трговини (ЦЕФТА):

1. Узимајући у обзир Анекс 1 Споразума о измјени и приступању Централноевропском споразуму о слободној трговини (у даљем тексту "ЦЕФТА 2006"), посебно чланове 42. и 43. истог, као и Анекс 8 о "Именовању посредника" и

о престанку примјене те конвенције и о датуму од kog nastupa prestanak primjene.

2. Ovaj se Protokol prestaje primjenjivati na Ugovornu stranu koja je prestala primjenjivati Bečku konvenciju ili Parišku konvenciju na dan od kog nastupa taj prestanak.

Чланак X.

Depozitar odmah obavještava Ugovorne strane i države pozvane na Konferenciju o odnosima između Pariške konvencije i Bečke konvencije kao i glavnog tajnika Organizacije za gospodarsku suradnju i razvitak o:

- (a) svakom potpisivanju ovoga Protokola;
- (b) svakom deponiranju instrumenata o ratifikaciji, prihvatanju, odobrenju ili pristupanju ovom Protokolu;
- (c) stupanju ovog Protokola na snagu;
- (d) svakom otkazivanju primjene; i
- (e) svim informacijama primljenim sukladno članku IX.

Чланак XI.

Izvornik ovog Protokola, čiji su tekstovi na arapskom, kineskom, engleskom, francuskom, ruskom i španjolskom jeziku, podjednako vjerodostojni, deponiraju se kod depozitara koji dostavlja ovjerene primjerke Ugovornim stranama i državama pozvanima na Konferenciju o odnosima između Pariške konvencije i Bečke konvencije i kod glavnog tajnika Organizacije za gospodarsku suradnju i razvitak.

КАО ПОТВРДА ГОРЕ НАВЕДЕНОГ, долје потписани, овлаштен од своје Владе, у ту сврху ставља свој потпис на овај Заједнички протокол.

ИЗРАЂЕН у Бечу дана 21. rujna 1988. године

Анекс 9 о "Оснивању и функционисању арбитражног трибунала" истог Споразума;

2. Одлучивши да уклоне препреке трговини унутар ЦЕФТА-е и да постепено продубе трговинске односе у духу Опште развојне клаузуле ЦЕФТА Споразума 2006 садржане у члану 45. истог; и

3. Узимајући у обзир интерес Страна за структурисанији приступ консултацијама, посредовању и рјешавању спорова унутар ЦЕФТА-е како је предвиђено овим Додатним протоколом 7 (у даљем тексту: овај "Протокол");

су се договориле како слиједи.

Одјељак I: Почетне одредбе

Члан 1.

Дефиниције

У сврхе овог Протокола, примјењују се следеће дефиниције:

а. "савјетник" значи физичко лице коју страна у спору ангажује да савјетује или помаже тој страни у поступку према овом Протоколу;

б. "на било који начин" се односи на начин на који се могу водити поступци према овом Протоколу, укључујући састанке уживо и/или електронску комуникацију;

с. "помоћник" значи физичко лице које спроводи истраживање за или пружа помоћ Панелу у поступку;

д. "пословно-повјерљиве информације" и "врло осјетљиве пословно-повјерљиве информације" значи све пословне или заштићене информације које је страна у спору или трећа страна означила као такве, без обзира на то да ли су садржане у документу који је доставило јавно или приватно тијело, јер иначе нису доступне у јавној домени и њихово би откривање могло, по мишљењу стране у спору или треће стране, проузроковати изузетну штету легитимном власнику информација. Свака страна у спору или трећа страна дјелује у доброј вјери и суздржава се при означавању информација као "пословно-повјерљивих" или "врло осјетљивих пословно-повјерљивих";

е. "кандидат" значи физичко лице чије је име на списку чланова Панела у складу са чланом 20. овог Протокола или на списку председавајућих Панела у складу са чланом 21. овог Протокола и која се разматра за избор за члана или председавајућег Панела;

ф. "ЦЕФТА Споразум" значи "Споразум о измјени и приступању Централноевропском споразуму о слободној трговини", потписан 19. децембра 2006. године, укључујући његове Анексе и додатне протоколе уз ЦЕФТА Споразум, као и правне инструменте који се заснивају на њему;

г. "ЦЕФТА 2006" значи консолидована верзија "Централноевропског споразума о слободној трговини" садржана у Анексу I ЦЕФТА Споразума;

х. "председавајући" значи члан Панела који председава састанцима и саслушањима Панела у поступку;

и. "Кодекс понашања" значи правила утврђена у Додатку II овог Протокола која се примјењују на кандидате и чланове Панела;

ј. "извјештај о усклађености" значи извјештај који издаје Панел који се поновно сазива у случају неслагања о усклађености или еквивалентности у складу са чланом 31. овог Протокола;

к. "повјерљиве информације" значи све информације осим "пословно-повјерљивих информација" и "врло осјетљивих пословно-повјерљивих информација" које се према овом Протоколу морају да третирају као повјерљиве или које је страна у спору или трећа страна означила као такве;

л. "страна у консултацијама" значи Страна која учествује у консултацијама у складу са Одјељком III овог Протокола;

м. "дан" значи календарски дан, ако није другачије наведено;

н. "страна у спору" значи Страна која учествује у поступцима пред Панелом, укључујући и у погледу његовог састава у складу са чланом 18. овог Протокола;

о. "документ" значи обавијест, захтјев, писани поднесак или било који други документ који се односи на поступак према овом Протоколу;

р. "посредник" значи физичко лице које води поступак посредовања у складу са Одјељком II овог Протокола;

қ. "поступци посредовања" значи правила утврђена у Одјељку II овог Протокола која се примјењују на поступке посредовања;

г. "Страна која именује" значи Страна која утврђује списак појединаца који су вољни и способни да обављају дужност чланова Панела у складу са члановима 20. и 21. овог Протокола;

с. "службени празник" значи свака субота и недјеља и сваки други дан који Страна одреди као државни празник;

т. "укључена страна или стране" значи страна у спору или стране у спору и трећа страна или треће стране;

и. "Страна" или "Стране" значи Страна или Стране ЦЕФТА Споразума;

в. "поступак", осим ако није другачије наведено, значи поступак рјешавања спора који се спроводи у складу са Одјељком IV овог Протокола;

w. "представник стране" значи свако физичко лице које именује Страна и прописно овласти да заступа ту Страну у поступку према овом Протоколу;

х. "страна подносилац захтјева" значи Страна која захтијева помоћ или мирење у складу са чланом 5. овог Протокола, посредовање у складу са чланом 8. овог Протокола, консултације у складу са чланом 15. овог Протокола или формирање Панела у складу са чланом 16. овог Протокола;

у. "страна прималац захтјева" значи Страна којој је упућен захтјев за посредовање или консултације у складу са чланом 8. овог Протокола и чланом 15. овог Протокола или којој је упућен захтјев за формирање Панела у складу са чланом 16. овог Протокола;

z. "Пословник" значи правила утврђена у Додатку I овог Протокола, која се примјењују на поступке пред Панелом; и

aa. "трећа страна" значи ЦЕФТА Страна осим страна у консултацијама или страна у спору.

Члан 2.

Сарадња

1. Стране у сваком тренутку настоје да постигну договор о тумачењу и примјени ЦЕФТА Споразума и улажу све напоре кроз сарадњу и консултације да дођу до узајамно задовољавајућег рјешења сваког питања које би могло утицати на функционисање ЦЕФТА Споразума.

2. Прије покретања формалних поступака рјешавања спорова, Стране настоје да постигну узајамно задовољавајуће рјешење користећи консултативне алате доступне у оквиру ЦЕФТА-е.

3. Стране могу да наставе да користе такве консултативне алате, док се одвија формално рјешавање спора, с циљем постизања узајамно задовољавајућег рјешења спора.

Члан 3.

Подручје примјене

Овај Протокол се примјењује на сваки спор између двије или више Страна у вези са тумачењем или примјеном ЦЕФТА Споразума.

Члан 4.

Избор форума

1. Ако је Страна покренула поступак рјешавања спора према овом Протоколу, иста не може покренути поступак рјешавања спора према другом међународном трговинском споразуму у којем су стране у спору страна, укључујући WTO Споразум, у вези са истим питањем, осим ако Панел

формиран у складу са овим Протоколом не успије, да донесе закључке о том спору због разлога повезаних са надлежношћу или из процедуралних разлога који се не односе на окончање поступка рјешавања спора у складу са чланом 25. овог Протокола.

2. Поступци рјешавања спорова у складу с овим Протоколом сматрају се покренутим захтјевом Стране за формирање Панела у складу са чланом 16. овог Протокола.

3. Поступци рјешавања спорова према WTO Споразуму сматрају се покренутим захтјевом Стране за формирање Панела у складу са чланом 6. Договора о рјешавању спорова WTO-а.

4. Поступци рјешавања спорова према било којем другом међународном трговинском споразуму сматрају се покренутим захтјевом Стране за формирање Панела у складу са одредбама о рјешавању спорова тог споразума.

Члан 5.

Помоћ и мирење

1. Помоћ и мирење су процедуре које могу да се предузму добровољно ако се стране у спору тако договоре.

2. На захтјев страна у спору, сваки појединац или субјекат којег одаберу стране подносиоци захтјева може да пружи помоћ или да дјелује као миритељ.

3. Поступци који укључују помоћ и мирење, посебно ставови које су у истим заузеле стране у спору, су повјерљиви и не прејудуцирају права било које од Страна у било којем даљем поступку према овом Протоколу.

4. Помоћ и мирење може да затражи било која страна у спору у било којем тренутку. Исти могу да се започну било када и да се прекину било када.

5. Ако се стране у спору усагласе, процедуре за помоћ или мирење могу да се наставе док траје поступак Панела према Одјелку IV овог Протокола.

Одјелак II: Поступци посредовања

Члан 6.

Посредовање

Стране могу да користе посредовање у вези са било којим питањем из члана 3. овог Протокола, осим у случају предложених мјера. Поступци посредовања не прејудуцирају права Страна у било којем другом поступку према ЦЕФТА Споразуму или другом међународном трговинском споразуму у којем су стране страна, укључујући WTO Споразум.

Члан 7.

Циљ посредовања

Посредовање у складу са овим Одјелком има за циљ да помогне странама у спору у постизању узајамно задовољавајућег рјешења у вези било којег спора из члана 3. овог Протокола уз помоћ посредника.

Члан 8.

Покретање поступка посредовања

1. Страна може да затражи писаним путем од било које друге Стране да ступи у поступак посредовања. Такав захтјев се упућује другој Страни, а истовремено се о њему обавјештава Заједнички одбор.

2. Захтјев поднесен у складу са ставом 1. овог члана утврђује конкретну спорну мјеру, даје детаљан опис примјене спорне мјере и јасно приказује забринутости Стране која тражи посредовање у вези са том мјером.

3. Поступак посредовања може да се покрене само уз сагласност страна у спору. Када Страна захтијева поступак посредовања у складу са ставом 1. овог члана, друга Страна ће у доброј вјери да размотри захтјев и одговори у писаној форми у року од 10 дана од дана пријема захтјева.

Члан 9.

Избор посредника

1. Након започињања поступка посредовања у складу са чланом 8.(3) овог Протокола, стране у спору се договарају о посреднику са заједнички усаглашеног списка посредника у складу са чланом 41. став 6. ЦЕФТА-е 2006 у року од 10 дана од дана пријема одговора на захтјев за посредовање. Ако се стране у спору не могу да договоре о посреднику у року из прве реченице, било која страна у спору може да затражи од предсједавајућег Заједничког одбора да извуче посредника жријебом са заједнички усаглашеног списка посредника у складу са чланом 41. став 6. ЦЕФТА-е 2006 у року од 5 дана од дана пријема захтјева.

2. Посредник не може да буде ни из једне од страна у спору, осим ако се стране у спору не договоре другачије.

3. Посредник избјегава све директне и индиректне сукобе интереса и стране у спору могу од њега да захтијевају да потпише изјаву у ту сврху.

4. Посредник помаже странама у спору на непристрасан, независан и транспарентан начин у разјашњавању спора и постизању узајамно задовољавајућег рјешења спора.

5. Кодекс понашања из Додатка II овог Протокола примјењује се, мутатис мутандис, на посредника.

Члан 10.

Правила поступка посредовања

1. Поступак посредовања одржава се на било који начин који договоре стране у спору. Ако се одржава уживо, одвијаће се на мјесту договореном између страна у спору. У релевантном дијелу, чланови 1. и 14. Пословника из Додатка I овог Протокола примјењују се, мутатис мутандис, на поступак посредовања осим ако се стране у спору не договоре другачије.

2. У року од 10 дана од избора посредника у складу са чланом 9.(1) овог Протокола, страна прималац захтјева доставља, у писаној форми, своје коментаре посреднику и страни подносиоцу захтјева.

3. Посредник може да одлучи о најприкладнијем начину разјашњавања спора. Конкретно, посредник може да, на било који начин договорен између страна у спору, организује састанке између страна у спору, консултује се са странама у спору заједнички или појединачно, тражи помоћ од или се консултује са релевантним стручњацима и актерима, и пружи сву додатну подршку коју затраже стране у спору. Прије него што предузме такве активности, посредник тражи сагласност страна у спору, укључујући и сагласност за све могуће трошкове.

4. Најкасније 15 дана од датума пријема писаних коментара из става 2. овог члана и након ангажовања са Странама у спору у складу са ставом 3. овог члана, посредник издаје нацрт писаног извјештаја, дајући кратки сажетак о спорној мјери у овим поступцима, слијеђеним процедурама, ставовима које су изнијеле стране у спору, стручњацима и актерима, гдје је то релевантно, и сваком узајамно договореном рјешењу постигнутом као коначни исход ових поступака, укључујући могућа привремена рјешења. Посредник странама у спору оставља 10 дана за коментаре на нацрт извјештаја. Након разматрања коментара страна у спору достављених у том року, посредник у року од 10 дана странама у спору доставља коначни писани извјештај.

5. У року од 5 дана од дана пријема коначног извјештаја, стране у спору писаним путем обавјештавају посредника да ли прихватају или одбијају рјешење предложено у извјештају као узајамно задовољавајуће

рјешење спора. Стране у спору подносе коначни извјештај Заједничком одбору.

6. Поступак посредовања се окончава:

а. у било којој фази поступка на захтјев, у писаној форми, било које од страна у спору;

б. датумом узајамног прихватања, у писаној форми, од стране страна у спору рјешења предложеног у извјештају посредника као узајамно задовољавајуће рјешење спора;

с. датумом одбијања упућеног у писаној форми од стране у спору посреднику и другој страни рјешења предложеног у извјештају посредника као узајамно задовољавајуће рјешење спора; или

д. писаном изјавом посредника, након консултација са странама у спору, да даљи напори у посредовању не доприносе изналажењу узајамно задовољавајућег рјешења спора.

Члан 11.

Спровођење узајамно договореног рјешења

1. Када стране у спору писаним путем прихвате рјешење предложено у извјештају посредника као узајамно задовољавајуће рјешење спора, свака страна у спору предузима мјере потребне за спровођење тог рјешења у договореном року.

2. Страна која врши спровођење обавјештава другу страну и Заједнички одбор писаним путем о свим мјерама предузетим за спровођење рјешења.

Члан 12.

Повјерљивост посредовања и однос према поступцима рјешавања спорова

1. Осим ако се стране у спору не договоре другачије, поступак посредовања, укључујући извјештај посредника, је повјерљив. Обавеза повјерљивости не обухвата чињеничне информације које већ постоје у јавној домени.

2. Страна у спору не смије се позивати на нити подносити као доказ у поступцима рјешавања спорова у складу са овим Протоколом или било којим другим међународним трговинским споразумом чије су Стране стране у спору, нити ће Панел узети у разматрање;

а. ставове које је заузела друга страна у спору у поступку посредовања или информације које је прикупио посредник према члану 10.(3) овог Протокола; или

б. извјештај израђен или рјешење предложено од стране посредника према члану 10.(4) овог Протокола.

3. Посредник не може да буде члан Панела у поступку рјешавања спора у складу са овим Протоколом или WTO Споразумом који укључује исти спор у којем је посредник посредовао.

Члан 13.

Рокови

Сви рокови из чланова 8., 9. и 10. овог Протокола могу да се измијене договором између страна у спору.

Члан 14.

Трошкови поступка посредовања

1. Свака страна у спору сноси сопствене трошкове произашле учествовањем у поступку посредовања.

2. Накнада посредника одговара накнади члана Панела у складу са чланом 15.(6) Додатка I.

3. Стране у спору заједнички и равноправно дијеле трошкове произашле из организационих питања, укључујући накнаду и трошкове посредника, те све друге трошкове у контексту поступка посредовања.

Одјељак III: Консултације

Члан 15.

Консултације

1. Страна може писаним путем да захтијева консултације са сваком другом Страном у вези са било којим питањем из члана 3. овог Протокола.

2. Страна подносилац захтјева доставља захтјев страни примаоцу захтјева. Истовремено, страна подносилац захтјева о захтјеву обавјештава Заједнички одбор. У свом захтјеву, страна подносилац захтјева наводи разлоге за захтјев, укључујући утврђивање конкретне спорне мјере и правни основ за приговор.

3. Страна подносилац захтјева и страна прималац захтјева започињу консултације што је прије могуће, а најкасније у року од 15 дана од дана када је страна прималац захтјева примила захтјев, осим у хитним случајевима. У хитним случајевима, укључујући оне који обухватају лако кварљиве или сезонске производе или услуге које брзо губе своју трговинску вриједност, консултације започињу у року од 5 дана од дана када је страна прималац захтјева примила захтјев.

4. Свака Страна, осим стране подносиоца захтјева и стране примаоца захтјева, која сматра да има интереса у том питању, може да поднесе писани захтјев за учествовање у консултацијама објашњавајући свој интерес за питање странама у консултацијама и Заједничком одбору у року од пет дана од дана слања захтјева за консултације. Таква Страна се придружује консултацијама, под условом да се страна којој је упућен захтјев за консултације сложи, у року од 5 дана од пријема таквог захтјева, да је тврдња о интересу добро утемељена. У том случају, страна којој је упућен захтјев за консултације о томе ће да обавијести Страну која захтијева да се придружи консултацијама и Заједнички одбор.

5. Стране у консултацијама улажу све напоре за постизање узајамно задовољавајућег рјешења питања кроз консултације. У ту сврху, свака страна у консултацијама пружа довољно информација како би се омогућило потпуно испитивање спорног питања те штити све повјерљиве, пословно-повјерљиве, или врло осјетљиве пословно-повјерљиве информације размијењене током консултација, према захтјеву Стране која даје ове информације. Свака страна у консултацијама ставља на располагање особље својих органа власти или других регулаторних тијела која посједују стручност у вези са спорним питањем.

6. Консултације се одржавају на било који начин договорен између страна у консултацијама. Када се одржавају уживо, одржавају се на мјесту договореном између страна у консултацијама.

7. Консултације су повјерљиве и не прејудуцирају права било које Стране у свим даљим поступцима према ЦЕФТА Споразуму.

Одјељак IV: Поступци рјешавања спорова

Члан 16.

Формирање Панела

1. Страна може да захтијева, путем писаног обавјештења упућеног страни примаоца захтјева, формирање Панела ако консултације према Одјељку III овог Протокола нису успјеле да ријеше спор у року од 60 дана од дана пријема захтјева за консултације, или, у хитним случајевима, у року од 45 дана од дана пријема захтјева за консултације. Истовремено, страна подносилац захтјева о свом захтјеву обавјештава Заједнички одбор.

2. У свом захтјеву, страна подносилац захтјева утврђује конкретну спорну мјеру и правни основ за приговор, укључујући објашњење како спорна мјера представља кршење ЦЕФТА Споразума и назнаку да ли су одржане консултације. У случају да страна подносилац захтјева затражи формирање Панела са другим задацима осим стандардних у складу са чланом 17. овог Протокола, писани захтјев садржи предложени текст посебних задатака.

3. Датум формирања Панела је датум на који је изабран посљедњи члан Панела у складу са чланом 18. овог Протокола.

4. Панел се не може формирати за преиспитивање предложене мјере.

5. Ако више Страна тражи формирање Панела у вези са истим питањем, треба формирати један Панел за испитивање приговора кад год је то изводљиво.

6. Уколико је формирано више од једног Панела за испитивање приговора у вези са истим питањем, у највећој могућој мјери иста лица биће чланови сваког од одвојених Панела, а распоред поступака Панела у таквим споровима се усклађује.

Члан 17. Задаци

1. Осим ако се стране у спору не договоре другачије у року од 5 радних дана од дана формирања Панела у складу са чланом 16. овог Протокола, стандардни задаци Панела су:

"Испитати, у свјетлу одредби ЦЕФТА Споразума, спор који се наводи у захтјеву за формирање Панела, и донијети налазе, закључке и одлуке у складу са Додатним протоколом 7."

2. Ако се стране у спору договоре о задацима који нису стандардни задаци, о таквим задацима се обавјештава Панел у року од 3 радна дана након постизања њиховог договора.

3. Панел може да одлучи о сопственој надлежности на основу задатака.

Члан 18. Састав Панела

1. Панел се састоји од три члана изабрана или жријебом извучена с циљем обезбјеђења опсежне стручности релевантне за конкретни спор о којем је ријеч.

2. Стране у спору се консултују с циљем постизања договора о саставу Панела у року од 10 дана од дана пријема захтјева за формирање Панела у складу са чланом 16. овог Протокола.

3. Ако се Панел не оформи у року утврђеном у ставу 2., свака Страна у спору може да затражи од Предједавајућег Заједничког одбора да чланове Панела извуче жријебом са спискова утврђених према члановима 20. и 21. овог Протокола. Предједавајући Заједничког одбора извлачи жријебом чланове Панела у року од 5 дана од дана пријема захтјева. Ако Панел не буде оформљен у року од 5 дана од дана пријема захтјева, ЦЕФТА Секретаријат жријебом извлачи чланове Панела са спискова утврђених према члановима 20. и 21. овог Протокола без непотребног одгајања. Предједавајући Заједничког одбора или ЦЕФТА Секретаријат позивају и дају разумну прилику представницима сваке стране у спору да буду присутни, на било који начин, приликом извлачења жријеба. Један члан Панела извлачи се жријебом са списка стране подносиоца захтјева, један члан Панела извлачи се жријебом са списка страна примаоца захтјева, а један члан Панела се извлачи жријебом са списка предједавајућих.

4. Ако постоје двије или више страна подносилаца захтјева, спискови сваке стране подносиоца захтјева се

спајају како би се са комбинованог списка извукао један члан Панела.

5. Ако страна у спору није доставила свој списак према члану 20. овог Протокола, члан Панела се извлачи са списка утврђеног према члану 21. овог Протокола, укључујући и у случају када страна у спору није именovala ниједног појединца за списак из члана 21. овог Протокола. У случају да није утврђен списак према члану 21., члан Панела се извлачи са спискова чланова Панела које су доставиле стране које нису у спору.

6. У случају да се предједавајући извлачи жријебом, ЦЕФТА Секретаријат припрема спискове у складу с тим прије извлачења а примјењује се сљедеће:

а. у случају једног подносиоца приговора, предједавајући се извлачи жријебом са списка који садржи само потенцијалне предједавајуће из ЦЕФТА-е и само са спискова страна које нису у спору. У случају да се било која од страна у спору не слаже везано за изабраног предједавајућег, предједавајући се поновно извлачи жријебом са списка који садржи само потенцијалне предједавајуће који долазе ван ЦЕФТА-е и не извлачи се са списка ниједне од ЦЕФТА Страна у спору.

б. у случају више подносилаца приговора, предједавајући се извлачи жријебом са списка који садржи само потенцијалне предједавајуће који долазе ван ЦЕФТА-е, а жријеб не садржи ниједног потенцијалног предједавајућег са списка ЦЕФТА Страна у спору. У случају да су све ЦЕФТА Стране стране у спору, жријеб садржи потенцијалне предједавајуће који долазе ван ЦЕФТА-е са спискова свих ЦЕФТА Страна.

7. Појединац не може да буде члан Панела у спору у којем је она или он претходно био укључен/а у било којем својству.

8. Члан Панела може да буде замијењен само из разлога и у складу са чланом 12. Додатка I уз овај Протокол.

Члан 19.

Квалификације чланова Панела

1. Сви чланови Панела морају да имају стручност у међународном трговинском праву, као и у питањима обухваћеним ЦЕФТА Споразумом, те у питањима о којима је ријеч у конкретном спору. Предједавајући Панела мора такође да има стручност или искуство у поступцима рјешавања спорова према међународном трговинском праву.

2. Сви чланови Панела су независни, непристрасни, обављају дужност у сопствено име, не примају упутства од било које организације или органа, и нису запослени у управи било које стране у спору.

3. Сви чланови Панела бирају се стриктно на основу објективности, поузданости и здравог просуђивања, узимајући у обзир њихову опсежну стручност у питањима релевантним за конкретни спор.

4. Сви чланови Панела ће се придржавати Кодекса понашања из Додатка II овог Протокола.

Члан 20.

Спискови чланова Панела

1. Свака Страна, у року од 30 дана од ратификације, прихватања или одобрења овог Протокола, обавјештава Заједнички одбор о списку појединаца, који су спремни и способни да обављају дужност чланова Панела у складу са овим Протоколом.

2. Сваки списак укључује најмање осам појединаца са различитим врстама опсежног стручног знања, који могу да долазе из ЦЕФТА Стране која врши именовање, из ЦЕФТА Стране која не врши именовање или ван ЦЕФТА-е. Најмање

четири од тих појединаца морају да буду ван ЦЕФТА-е са различитим врстама опсежног стручног знања.

3. Свака Страна може, у сваком тренутку, да обавијести Заједнички одбор о додатним појединцима који су спремни и способни да обављају дужност чланова Панела у складу са овим Протоколом.

4. На захтјев Стране, Заједнички одбор може да донесе одлуку о брисању појединца са списка те Стране. Након брисања појединца, о замјени се обавјештава Заједнички одбор на основу става 3. овог члана.

5. ЦЕФТА Секретаријат води спискове чланова Панела Страна и ажурира исте.

Члан 21.

Списак Предсједавајућих

1. Свака Страна, у року од 30 дана од ратификације, прихватања или одобрења овог Протокола, доставља Заједничком одбору списак појединаца, који су спремни и способни да обављају дужност предсједавајућег.

2. Сваки списак укључује најмање три а највише пет појединаца из ЦЕФТА Стране која врши именовање и најмање три а највише пет појединаца ван ЦЕФТА-е. Поднесени профили треба да одражавају различите врсте стручности у међународном трговинском праву.

3. У року од 60 дана од ступања на снагу овог Протокола, Заједнички одбор усваја списак предсједавајућих.

4. У случају да се списак предсједавајућих не усвоји, предсједавајући се за конкретне поступке Панела извлаче са списка чланова Панела које су доставиле стране које нису у спору у складу са чланом 18.(6) овог Протокола.

5. На захтјев Стране, Заједнички одбор може да донесе одлуку о брисању појединца са списка предсједавајућих. Након брисања појединца, предлаже се замјена Заједничком одбору на усвајање и укључивање на списак предсједавајућих.

6. ЦЕФТА Секретаријат води списак предсједавајућих и ажурира исти.

Члан 22.

Функција Панела

1. Функција Панела јесте да изврши објективну оцјену спора који је пред њим, укључујући објективну оцјену чињеница случаја те примјењивости и усклађености са ЦЕФТА Споразумом, те да донесе такве налазе, утврђења и одлуке какве налаже његов мандат.

2. Панел обавља своје функције и води своје поступке на начин који је у складу са одредбама о рјешавању спорова овог Протокола, укључујући и Пословник из Додатка I овог Протокола.

3. Панел тумачи ЦЕФТА Споразум у складу са уобичајеним правилима тумачења међународног јавног права. Панел ће узети у обзир релевантна тумачења у извјештајима Панела и Апелационог тијела које је усвојило Тијело за рјешавање спорова WTO-а која се односе на правила WTO Споразума која су суштински једнака правилима ЦЕФТА Споразума.

4. Налази, закључци и одлуке Панела не могу да увећају или умање права и обавезе Страна у складу са ЦЕФТА Споразумом.

Члан 23.

Пословник

Поступци рјешавања спорова пред Панелом воде се према Пословнику из Додатка I овог Протокола.

Члан 24.

Учешће треће стране

1. Свака Страна, осим страна у спору, која сматра да има значајан интерес у спору пред Панелом, има право да учествује у поступку рјешавања спора као трећа страна. Таква Страна шаље писано обавјештење странама у спору у року од 5 дана од дана слања захтјева за формирање Панела према члану 16. овог Протокола. Трећа страна доставља своје обавјештење Заједничком одбору.

2. Треће стране имају право да поднесу писане поднеске, примају писане поднеске страна у спору, присуствују свим саслушањима и усмено презентују своје ставове Панелу. Поднесци трећих страна се просљеђују странама у спору и приказују у извјештају Панела.

Члан 25.

Обуставање и окончање поступка

1. Панел може у сваком тренутку да обустави свој рад на захтјев стране подносиоца захтјева, или ако постоји више од једне стране подносиоца захтјева, на заједнички захтјев страна подносилаца захтјева. У захтјеву за обуставање наводи се период обуставања, који не смије да премаши 12 узастопних мјесеци. У случају таквог обуставања, сви релевантни рокови наведени у одјелицима IV и V овог Протокола и у Пословнику из Додатка I овог Протокола продужују се за онолико времена колико је рад био обустављен.

2. Панел наставља свој рад на захтјев стране подносиоца захтјева или страна подносилаца захтјева. Ако не постоји захтјев за наставак рада Панела до краја периода наведеног у захтјеву за обуставање, Панел окончава поступак.

3. Панел окончава свој поступак на заједнички захтјев страна у спору, или ако се стране у спору договоре око узајамно задовољавајућег рјешења. Трошкови и издаци настали до тог тренутка биће расподијељени у складу са чланом 15.(5) Додатка I овог Протокола.

4. Страна подносилац захтјева може да повуче свој приговор у било којем тренутку, чиме се окончава поступак. Трошкови и издаци настали до тог тренутка биће расподијељени у складу са чланом 15.(5) Додатка I овог Протокола.

Члан 26.

Привремени извјештај

1. Панел презентује странама у спору привремени извјештај у року од 140 дана од дана формирања Панела. У хитним случајевима, Панел настоји странама у спору презентовати привремени извјештај у року од 100 дана од дана формирања Панела. Ако Панел сматра да не може да изда привремени извјештај у року од 140 дана, исти у писаној форми обавјештава стране у спору о разлозима кашњења, заједно са процјеном рока у којем ће издати привремени извјештај. Свако кашњење не смије бити дуже од 30 дана.

2. Привремени извјештај садржи:

a. чињеничне налазе;

b. правне закључке да ли је спорна мјера у супротности са релевантним одредбама ЦЕФТА Споразума;

c. разлоге за чињеничне налазе и правне закључке;

d. препоруке за рјешавање спора; и

e. препоруку за разуман временски период за постизање усклађености у складу са чланом 31. овог Протокола, ако се утврди да је спорна мјера у супротности са релевантним одредбама ЦЕФТА Споразума.

3. Свака страна у спору може да достави писане коментаре Панелу о привременом извјештају у року који

одреди Панел. Након разматрања свих таквих коментара, Панел може да измијени привремени извјештај или изврши даље испитивање које сматра одговарајућим.

4. Привремени извјештај је повјерљив за стране у спору.

Члан 27.

Коначни извјештај

1. Панел странама у спору презентује коначни извјештај у року од 30 дана од презентовања привременог извјештаја странама у спору. Истовремено, Панел просљеђује коначни извјештај Заједничком одбору.

2. Поред налаза и закључака из члана 26.(2), коначни извјештај представља одлуку Панела која је обавезујућа за стране у спору, те квантификацију и распојелу трошкова спора, као и ниво укидања или умањења повластице. Панел ће распојелити такве трошкове на основу времена утрошеног на успјешна и неуспјешна правна оспоравања која је покренула страна подносилац захтјева или стране подносиоци захтјева на основу члана 15.(3) Додатка I овог Протокола, узимајући у обзир учествовање трећих страна.

3. ЦЕФТА Секретаријат ће коначни извјештај да учини јавно доступним у року од 10 дана од његовог презентовања према ставу 1., уз услов заштите повјерљивих, пословно-повјерљивих, или врло осјетљивих пословно-повјерљивих информација, у складу са чланом 8. Додатка I овог Протокола.

Члан 28.

Обавезујућа арбитража за преиспитивање жалбе

1. Након споразума страна у спору, постигнутог у било којем тренутку прије издавања привременог извјештаја, коначни извјештај може да буде подвргнут преиспитивању жалбе путем обавезујуће арбитраже. Овај споразум се доставља Заједничком одбору.

2. У року од 30 дана од издавања коначног извјештаја и на захтјев једне или више страна у спору, коначни извјештај подлијеже преиспитивању жалбе путем обавезујуће арбитраже.

3. Преиспитивање жалбе се ограничава на правна питања обухваћена коначним извјештајем и правним тумачењима која је израдио Панел.

4. Три арбитра извлаче се са списка предсједавајућих утврђеног према члану 21.(3) овог Протокола и ограничавају се на појединце које именују стране које нису у спору. Ако није утврђен списак предсједавајућих у складу са чланом 21.(3) овог Протокола, три арбитра извлаче се са спискова чланова Панела које су доставиле стране које нису у спору и долазе ван ЦЕФТА-е. Арбитри се договарају о предсједавајућем за преиспитивање жалбе. За извлачење арбитра, примјењује се члан 18.(3), мутатис мутандис.

5. За преиспитивање жалбе, примјењују се процедуре наведене у Одјелку IV и Додатку II овог Протокола, мутатис мутандис.

6. Извјештај о преиспитивању жалбе се издаје у року од 90 дана од дана избора арбитра а повезани процедурални рокови се прилагођавају у складу са тим.

7. Извјештај о преиспитивању жалбе је коначни и обавезујући и доставља се Заједничком одбору. ЦЕФТА Секретаријат ће извјештај о преиспитивању жалбе да учини јавно доступним.

Одјелак V: Процедуре извршења

Члан 29.

Извршење

1. Страна прималац захтјева одмах предузима све мјере потребне како би извршила одлуку из коначног извјештаја

или извјештаја о преиспитивању жалбе, уколико Панел или арбитри у том извјештају утврде да спорна мјера није у складу са ЦЕФТА Споразумом.

2. Најкасније 20 дана након дана пријема коначног извјештаја или, у случају жалбе обавијести о извјештају о преиспитивању жалбе Заједничком одбору, страна прималац захтјева обавијештава било коју другу страну у спору и Заједнички одбор о својој намјери да изврши одлуку из коначног извјештаја или извјештаја о преиспитивању жалбе у разумном року.

3. Ако страна прималац захтјева пропусти да обавијести о својој намјери да изврши одлуку из коначног извјештаја или извјештаја о преиспитивању жалбе или ако страна прималац захтјева обавијести о својој намјери да не изврши одлуку из коначног извјештаја или извјештаја о преиспитивању жалбе, страна подносилац захтјева, или, ако постоји више од једне стране подносиоца захтјева, стране подносиоци захтјева, имају право да одмах суспендују обавезе према страни примаоцу захтјева у складу са чланом 33. (2) до (6) овог Протокола.

Члан 30.

Разуман рок за извршење

1. Ако није могуће одмах извршити препоруке и одлуке, страна прималац захтјева дужна је поштовати разуман рок за извршење, како је утврђено у коначном извјештају или извјештају о преиспитивању жалбе.

2. Приликом одређивања разумног рока за извршење, Панел или арбитри узимају у обзир да разуман рок за извршење не смије да буде дужи од 6 мјесеци од усвајања коначног извјештаја или извјештаја о преиспитивању жалбе.

3. У зависности од посебних околности предметног питања и уз сагласност страна у спору, рок за извршење може да буде дужи од 6 мјесеци, али не смије да буде дужи од 9 мјесеци.

4. Разуман рок за извршење који утврђује Панел или арбитри може да се продужи узајамним договором страна у спору.

5. Страна прималац захтјева дужна је обавијестити сваку другу страну у спору и Заједнички одбор прије истека разумног временског периода за извршење о мјерама које је предузела ради извршења одлуке из коначног извјештаја или извјештаја о преиспитивању жалбе.

Члан 31.

Преиспитивање извршења

1. Свако неслагање о извршењу упућује се првобитном Панелу успостављеном у складу са чланом 16. овог Протокола.

2. Сматра се да постоји неслагање о извршењу ако се стране у спору не слажу о томе да ли је:

a. страна прималац захтјева предузела мјеру ради извршења одлуке из коначног извјештаја или извјештаја о преиспитивању жалбе; и/или

b. мјера која је предузета ради извршења одлуке из коначног извјештаја или извјештаја о преиспитивању жалбе у складу са ЦЕФТА Споразумом; и/или

c. мјера предузета ради извршења одлуке из коначног извјештаја или извјештаја о преиспитивању жалбе након суспензије обавеза према члану 34. овог Протокола у складу са ЦЕФТА Споразумом; и/или

d. ниво суспензије обавеза у складу са чланом 33.(3) овог Протокола једнак укидању или умањењу повластице због неусклађености са ЦЕФТА Споразумом, како је утврђено у коначном извјештају или извјештају о преиспитивању жалбе.

3. У случају неслагања у вези извршења на основу става 2. овог члана, страна подносилац захтјева поново ће сазвати првобитни Панел слањем писаног захтјева првобитном Панелу. Ако постоји више од једне стране подносиоца захтјева, такав захтјев мора да поднесе најмање једна страна подносилац захтјева. О писаном захтјеву за поновно сазивање првобитног Панела обавјештава се свака друга страна у спору и Заједнички одбор.

4. Првобитни Панел поновно сазван у складу са ставом 3. овог члана представља свој извјештај о извршењу странама у спору у року од 90 дана од дана подношења захтјева у случају неслагања о усклађености. Истовремено, Панел доставља извјештај о извршењу Заједничком одбору. ЦЕФТА Секретаријат ће извјештај о извршењу да учини јавно доступним у року од 10 дана од његовог представљања странама у спору, уз заштиту повјерљивих, пословно-повјерљивих или врло осјетљивих пословно-повјерљивих информација у складу са Пословником из Додатка I овог Протокола.

5. У случају да се првобитни Панел, или један или више његових чланова, не могу поново састати ради преиспитивања извршења, примјењиваће се поступак наведен у члану 18. овог Протокола. Рок за представљање извјештаја о усклађености Странама у спору продужава се за 30 дана.

6. Извјештај о извршењу је обавезујући за стране у спору.

7. Страна подносилац захтјева не врши суспензију обавеза у складу са чланом 33. овог Протокола док Панел не достави свој извјештај о извршењу.

Члан 32.

Привремена компензација

У случају неизвршења од стране стране примаоца захтјева, стране у спору могу се договорити о међусобно прихватљивој компензацији. Компензација је добровољна и, ако се одобри, мора да буде у складу са ЦЕФТА Споразумом.

Члан 33.

Суспензија обавеза

1. Страна подносилац захтјева, или, ако постоји више од једне стране подносиоца захтјева, стране подносиоци захтјева, у недостатку узајамно прихватљиве компензације која је договорена са страном примаоцем захтјева према члану 32. овог Протокола, имају право да одмах суспендују обавезе према страни примаоцу захтјева ако:

а. Страна прималац захтјева не обавијести о мјери предузетој ради извршења одлуке из коначног извјештаја или извјештаја о преиспитивању жалбе у складу са чланом 30.(5) овог Протокола; или

б. Панел који је поново сазван у складу са чланом 31. овог Протокола утврди да је мјера предузета ради извршења у супротности са ЦЕФТА Споразумом.

2. Прије суспензије обавеза, страна подносилац захтјева обавјештава страну примаоца захтјева и Заједнички одбор о својој намјери да суспендује обавезе, укључујући и ниво обавеза које намјерава суспендовати.

3. Страна подносилац захтјева може да суспендује било коју обавезу према ЦЕФТА Споразуму. Ниво такве суспензије једнак је укидању или умањењу повластице због неусклађености са ЦЕФТА Споразумом, како је утврђено у коначном извјештају или извјештају о преиспитивању жалбе. Ниво укидања или умањења повластице рачуна се од дана презентовања коначног извјештаја или извјештаја о преиспитивању жалбе странама у спору.

4. Страна подносилац захтјева може да спроводити суспензију обавеза 15 радних дана након дана обавјештења у складу са ставом 2. овог члана.

5. Свака суспензија обавеза је привремена и примјењује се само док страна прималац захтјева не предузме мјеру ради извршења одлуке из коначног извјештаја или извјештаја о преиспитивању жалбе, како је одређено чланом 34. овог Протокола, или док стране које су у спору не ријеше спор.

6. Ништа у овом Протоколу не спречава Страну да спроведе суспензију обавеза коју је одобрило Тијело за рјешавање спорова WTO-а. Ниједна страна у спору се не може позвати на WTO Споразум како би спријечила сваку другу страну у спору да суспендује обавезе на основу овог члана.

Члан 34.

Извршење након суспензије обавеза

1. Када, након суспензије обавеза, страна прималац захтјева предузме мјеру ради извршења одлуке из коначног извјештаја или извјештаја о преиспитивању жалбе, страна прималац захтјева о томе обавјештава сваку другу страну у спору и захтјева окончање суспензије обавеза коју примјењује било која страна подносилац захтјева. Истовремено, страна прималац захтјева доставља своје обавјештење Заједничком одбору.

2. Ако страна подносилац захтјева сматра да је мјера коју је страна прималац захтјева предузела ради извршења одлуке из коначног извјештаја или извјештаја о преиспитивању жалбе у супротности са ЦЕФТА Споразумом, та страна подносилац захтјева може да затражи поновно сазивање Панела у складу са чланом 31.(2)(ц) и (3) овог Протокола. Истовремено, та страна подносилац захтјева просљеђује свој захтјев свакој другој страни у спору и Заједничком одбору.

3. Свака страна подносилац захтјева укида суспензију обавеза ако Панел утврди да је мјера коју је страна прималац захтјева предузела ради усклађивања са коначним извјештајем или извјештајем о преиспитивању жалбе у складу са ЦЕФТА Споразумом.

Одјељак VI: Завршне одредбе

Члан 35.

Измјена и допуна Протокола

1. Заједнички одбор може да одлучи да измијени и допуни овај Протокол.

2. Измијењени и допуњени текст ступа на снагу у складу са чланом 38. овог Протокола.

Члан 36.

Усвајање или измјена и допуна Додатака овом Протоколу

1. Заједнички одбор може да одлучи да усвоји и измијени и допуни Додатке овог Протокола, који чине саставни дио овог Протокола.

2. Одлуке из става 1. овог члана ступају на снагу у складу са чланом 38. овог Протокола.

Члан 37.

Измјена и допуна ЦЕФТА-е 2006

Овај Протокол чини саставни дио ЦЕФТА 2006 и ставља ван снаге и замјењује чланове 42. и 43. ЦЕФТА 2006 и Анексе 8 и 9 ЦЕФТА 2006 након што Протокол ступи на снагу за све ЦЕФТА Стране.

Члан 38.

Ступање на снагу

1. Овај Протокол је предмет ратификације, прихватања или одобрења у складу са захтјевима предвиђеним одговарајућим прописима Страна. Инструменти

ратификације, прихватања или одобрења се депонују код Депозитара.

2. Овај Протокол ступа на снагу након што све Стране депонују своје инструменте ратификације, прихватања или одобрења.

3. Ако овај Протокол не ступи на снагу за све Стране у складу са ставом 2. овог члана у року од три године од усвајања, исти ступа на снагу тридесетог дана након депоновања петог инструмента ратификације, прихватања или одобрења и примјењује се, за оне Стране које су депоновале свој одговарајући инструмент ратификације, прихватања или одобрења, у погледу било којег спора са другом Страном која већ примјењује овај Протокол.

4. За сваку Страну која депонује свој инструмент ратификације, прихватања или одобрења након дана депоновања петог инструмента ратификације, прихватања или одобрења, овај Протокол ступа на снагу тридесетог дана након што је њен инструмент депонован, и овај Протокол се примјењује у погледу било којег спора са другом Страном на коју се овај Протокол већ примјењује.

5. За спорове између Страна које још нису депоновале свој одговарајући инструмент ратификације, прихватања или одобрења, те за спорове између ових Страна и Страна које су већ депоновале свој одговарајући инструмент ратификације, прихватања или одобрења, примјењиваће се и даље чланови 42. и 43. и Анекси 8 и 9 ЦЕФТА 2006.

Усвојено у присуству представника свих ЦЕФТА Страна.

Састављено у Београду, 9. октобра 2024. године, у једном вјеродостојном примјерку на енглеском језику и депоновано код Депозитара ЦЕФТА Споразума, који ће прослиједити овјерене примјерке свим Странама ЦЕФТА Споразума.

Додатак I: Пословник

Члан 1.

Комуникације

1. Осим ако укључена страна не захтијева другачије, сва комуникација укључених страна и Панела одвија се путем ЦЕФТА Секретаријата. Укључена страна може да одлучи да се информације означене као повјерљиве, пословно-повјерљиве или врло осјетљиве пословно - повјерљиве не достављају путем ЦЕФТА Секретаријата, већ на било који други начин усаглашен са ЦЕФТА Секретаријатом и према модалитетима предложеним за сваки случај појединачно од стране ЦЕФТА Секретаријата и усаглашеним са укљученом страном која их је означила као такве.

2. Неће бити ех парте комуникације између укључених страна и Панела у вези са питањима која разматра Панел.

3. Сва службена усмена или писмена комуникација укључених страна и Панела је на енглеском језику. Привремени извјештај, коначни извјештај и извјештај о преиспитивању жалбе издају се на енглеском језику.

4. ЦЕФТА Секретаријат успоставља и одржава намјенски електронски комуникациони систем и, осим ако укључена страна не захтијева другачије, свака писана комуникација или документи просљеђују се електронским комуникационим системом. Укључена страна може да одлучи да се информације означене као повјерљиве, пословно-повјерљиве или врло осјетљиве пословно-повјерљиве не дијеле путем електронског комуникационог система, већ на било који други начин усаглашен са ЦЕФТА Секретаријатом.

5. До успостављања онлајн комуникационог система, осим ако укључена страна не захтијева другачије, укључене

стране и Панел просљеђују сву писану комуникацију или документ ЦЕФТА Секретаријату електронским путем и подношењем папирног примјерка. Укључена страна може да одлучи да се информације означене као повјерљиве, пословно-повјерљиве или врло осјетљиве пословно-повјерљиве не дијеле електронским путем и подношењем папирног примјерка, већ на било који други начин усаглашен са ЦЕФТА Секретаријатом.

6. Осим ако се не докаже другачије, датум и вријеме подношења документа у електронском комуникационом систему, или потврда ЦЕФТА Секретаријата о достављању папирног примјерка или подношењу на други начин усаглашен са Секретаријатом је доказ достављања за све процедуралне сврхе.

7. Мање грешке писарске природе у документу могу да се исправе достављањем новог документа у којем су направљене промјене јасно назначене и који замјењује први документ. Таква замјена не утиче на благовремено достављање изворног документа.

8. Ако посљедњи дан за достављање документа пада на службени празник у укљученој страни, рок се продужава до првог доступног радног дана након тога.

Члан 2.

Пристап информацијама

1. Модалитети за пристап информацијама које је страна у спору или трећа страна означила као повјерљиве, пословно-повјерљиве или врло осјетљиве пословно-повјерљиве биће предложени од стране ЦЕФТА Секретаријата за сваки случај појединачно и усаглашени са страном која их је означила као такве. Ови модалитети утврђују ограничени списак конкретних особа којима ће се дозволити пристап информацијама.

2. Чланови Панела представници друге стране у спору или страна у спору имају пристап свим информацијама, укључујући информације означене као повјерљиве, пословно-повјерљиве или врло осјетљиве пословно-повјерљиве.

Члан 3.

Почетак поступка

1. Осим ако се укључене стране не договоре другачије, исте се састају са Панелом у року од 5 радних дана од његовог формирања у складу са чланом 18. Додатног протокола 7 како би утврдили она административна и логистичка питања поступка која укључене стране или Панел сматрају примјерним, укључујући електронске адресе на које ће се достављати документи, телефонске бројеве и рачунарске везе у сврху комуникације између укључених страна и Панела.

2. Панел се консултује са укљученим странама о очекиваним трошковима поступка у циљу свођења таквих трошкова на минимум.

3. Панел и представници страна спроводе активности из ставова 1. и 2. овога члана путем електронске комуникације.

Члан 4.

Рад Панела

1. Предсједавајући Панела предсједава свим састанцима поступка. Предсједавајући Панела има овлашћења да доноси одлуке о административним питањима поступка. Панел може да пренесе на предсједавајућег овлашћења за доношење одлука о процедуралним питањима поступка.

2. Саслушања пред Панелом се одржавају уживо, осим ако се стране у спору не договоре другачије. У погледу

модалитета за одржавање саслушања, а прије него што се упусти у било какву активност која може да резултира трошковима, Панел консултује стране у спору. Осим ако није другачије одређено у овом Одјелу, Панел обавља све друге активности путем електронске комуникације.

3. Само чланови Панела могу да учествују у вијећањима Панела. Панел може да допусти свом помоћнику да буде присутан на његовим вијећањима.

4. Израда било које одлуке, привременог извјештаја, коначног извјештаја и извјештаја о преиспитивању жалбе остаје искључива одговорност Панела или арбитра и не смије се преносити на било коју трећу страну.

5. Налази, образложења, закључци и одлуке Панела доносе се консензусом. Ако се не може постићи консензус, налазе, образложења, закључке и одлуке Панела доноси већина његових чланова.

6. Ниједан члан Панела не може да изда одвојено мишљење осим ако се сви чланови Панела не усагласе другачије, у којем случају ће мишљење изражено у извјештају Панела или извјештају о преиспитивању жалбе од стране члана Панела или арбитра који се не слаже бити анонимно.

7. Ако се појави процедурално питање у поступку које није обухваћено одредбама Одјела IV и V Додатног протокола 7, Панел може, након консултовања укључених страна, да усвоји одговарајући поступак који је усклађен са тим одредбама и који обезбјеђује једнак третман свих укључених страна.

8. На захтјев укључене стране, или ако Панел сматра да постоји потреба да се измијени било који рок који се примјењује у поступку или направи било које друго административно или процедурално прилагођавање, које може да буде потребно због праведности или ефикасности поступка, Панел предлаже разумну измјену или прилагођавање и консултује стране у спору. Панел одмах обавјештава Стране о својој одлуци и разложима за његову одлуку. Осим ако није другачије одређено у Додатном протоколу 7, измјена рока ни у којем случају не смије да премашу 10 дана или једну трећину трајања рока који се продужава.

9. Панел се неће састајати нити контактирати са укљученом страном у одсуству било које друге укључене стране. Ниједан члан Панела не расправља о било којем аспект у поступка са укљученом страном или укљученим странама у одсуству других чланова Панела.

Члан 5.

Писани поднесци

1. Страна подносилац захтјева доставља свој почетни писани поднесак Панелу најкасније 20 дана након дана формирања Панела у складу са чланом 18. Додатног протокола 7. Исти рок се примјењује ако постоји више од једне стране подносиоца захтјева.

2. Страна прималац захтјева доставља свој писани противподнесак Панелу најкасније 25 дана након дана достављања почетног писаног поднеска стране подносиоца захтјева.

3. Свака трећа страна доставља свој писани поднесак Панелу најкасније 15 дана након дана достављања писаног противподнеска стране примаоца захтјева.

4. Након саслушања пред Панелом, укључене стране могу да доставе Панелу додатни писани поднесак у вези са било којим питањем које се појавило током саслушања у року од 10 дана од дана саслушања. Исто се примјењује ако постоји додатно саслушање у складу са чланом 6.(2) овог Додатка.

Члан 6.

Саслушања

1. У року од 5 дана од доставе поднесака треће стране или у року од 5 дана од доставе противподнеска стране примаоца захтјева када нема трећих страна, предсједавајући Панела одређује датум, вријеме, и, ако се одржава уживо, мјесто саслушања у консултацији са странама у спору и другим члановима Панела. Саслушање се одржава најкасније у року од 10 дана након доставе поднесака треће стране или, када нема трећих страна, најкасније у року од 25 дана након доставе противподнеска стране примаоца захтјева.

2. Као опште правило, треба се одржати само једно саслушање. Ако спор садржи питања од изузетне сложености, Панел може, на сопствену иницијативу или на захтјев стране у спору, сазвати једно додатно саслушање.

3. Сви чланови Панела присутни су током цијелог саслушања.

4. Осим ако стране у спору другачије не одлуче, саслушања Панела су затворена за јавност.

5. Без обзира на то да ли је саслушање отворено или затворено за јавност, следећа лица могу да присуствују саслушању:

- Представници укључених страна;
- Савјетници укључених страна;
- Помоћник Панела;
- Преводиоци, ако их позове Панел, према договору између Панела и страна у спору; и
- Стручњаци, ако их позове Панел, према договору између Панела и страна у спору.

6. Најкасније 5 дана прије дана саслушања, свака укључена страна Панелу и другим укљученим странама доставља списак имена лица, која ће усмено износити аргументе или презентације на саслушању у име те укључене стране, те осталих представника или савјетника, који ће присуствовати саслушању.

7. Панел води саслушање на следећи начин, обезбјеђујући да се свакој укљученој страни омогући једнако вријеме:

- Аргумент
- Аргумент стране подносиоца захтјева или страна подносиоца захтјева
 - Аргумент стране примаоца захтјева
 - Аргумент треће стране или трећих страна
- Побијајући аргумент
- Одговор стране подносиоца захтјева или страна подносиоца захтјева
 - Противодговор стране примаоца захтјева
8. Панел може да упути питања свакој укљученој страни у било којем тренутку током саслушања.

9. Након што од укључених страна прими писану верзију аргументата, побијајућих аргументата и одговора на питања Панела, Панел све запримљене документе одмах просљеђује укљученим странама.

Члан 7.

Питања у писаној форми

1. Панел може у било којем тренутку током поступка да упути питања у писаној форми било којој укљученој страни. Свака укључена страна добија копију свих писаних питања Панела.

2. Укључена страна којој су упућена питања у писаној форми доставља писани одговор у року који одреди Панел. Та укључена страна такође доставља свакој другој укљученој страни копију свог писаног одговора на питања у писаној форми. Свакој другој укљученој страни биће дата могућност

да достави писане коментаре на одговор у писаној форми у року од 10 радних дана од дана пријема.

Члан 8.

Транспарентност и повјерљивост

1. Саслушања Панела се одржавају на затвореној сједници када поднесци и аргументи укључене стране садрже повјерљиве, пословно-повјерљиве или врло осјетљиве пословно-повјерљиве информације. Укључене стране чувају повјерљивост саслушања одржаних на затвореној сједници.

2. Свака укључена страна може своје писане поднеске да учини јавно доступним под условом да се заштите све повјерљиве, пословно-повјерљиве или врло осјетљиве пословно-повјерљиве информације. Ако поднесак стране Панелу садржи такве информације, та ће страна у року од 10 дана од дана достављања поднеска да достави неповјерљиву или редиговану верзију поднеска која може да се открије јавности.

3. Свака укључена страна и њени савјетници сматрају повјерљивим, пословно-повјерљивим или врло осјетљивим пословно-повјерљивим све информације које је Панелу доставила било која друга укључена страна а које је та страна означила као повјерљиве.

Члан 9.

Информације и технички савјети

1. На захтјев стране у спору или на њену сопствену иницијативу Панел може да затражи информације и технички савјет од било којег лица или органа које сматра одговарајућим. Панел обавјештава стране у спору сходно томе.

2. Када укључена особа или орган долази из било које стране у спору, Панел обавјештава ту страну прије него што затражи такве информације или савјет. Све информације које прибави Панел морају да буду откривене странама у спору и достављене за њихове коментаре. Повјерљиве информације достављене Панелу не смију се открити без формалног овлаштења лица или органа који доставља те информације.

Члан 10.

Сажетци амицус цуриае

1. Осим ако се стране у спору не договоре другачије у року од 5 дана од дана формирања Панела, Панел може да прима добровољне сажетке амицус цуриае од било којег физичког или правног лица, основаног у страни у спору и које не припада њеној управи. У свом привременом извјештају, коначном извјештају или извјештају о преиспитивању жалбе Панел наводи све такве сажетке које је примио, под условом да су исти у складу са правилима из става 2. Панел није обавезан у свом привременом извјештају, коначном извјештају или извјештају о преиспитивању жалбе да се бави аргументима изнесеним у таквим сажетцима.

2. Сваки сажетак амицус цуриае наведен у ставу 1. овог члана доставља се Панелу у року од 15 дана од дана формирања Панела у складу са чланом 18. Додатног протокола 7. Сваки такав сажетак саставља се на енглеском језику, не премашује 15 типканих страница, искључујући све додатке, и мора да буде непосредно релевантан за спор који разматра Панел. Сваки такав сажетак садржи опис лица које доставља сажетак, укључујући активности и извор финансирања тог лица, те наводи природу интереса који то лице има у поступку. Панел доставља странама у спору на коментаре сваки сажетак амицус цуриае који је примио. Коментари страна у спору достављају се у писаној форми Панелу у року који одреди Панел.

Члан 11.

Хитни случајеви

У хитним случајевима у складу са чланом 16.(1) Додатног протокола 7, Панел, након консултовања са странама у спору, према потреби прилагођава рокове из овог Одјелка и обавјештава укључене стране о таквим прилагођавањима.

Члан 12.

Замјена чланова Панела

1. Ако било који члан Панела не може да учествује у одређеном поступку, или се повуче из истог, бира се замјена у складу са чланом 18. Додатног протокола 7.

2. Када страна у спору сматра да се члан Панела не придржава Кодекса понашања из Додатка II Додатног протокола 7 и да због тога мора да буде замијењен, та Страна обавјештава све друге стране у спору у року од 10 дана од тренутка када је сазнала за околности које су довеле до непоштивања Кодекса понашања од стране тог члана те доставља релевантне информације или доказе у том погледу.

3. Када се обавјештење из става 2. односи на члана Панела који није председавајући истог, стране у спору се консултују и, ако се тако договоре, разрјешују тог члана и бирају замјену у складу са чланом 18.(3), (4) и (5) Додатног протокола 7. Ако се стране у спору не сложе у погледу потребе за разрјешењем и бирањем замјене тог члана, свака страна у спору може да захтијева да се то питање упути председавајућем Панела, чија је одлука коначна:

а. ако председавајући Панела утврди да се члан о којем је ријеч не придржава Кодекса понашања, председавајући Панела жријебом извлачи замјену са списка из члана 20. Додатног протокола 7 на којем се налазио првобитни члан. Ако су Стране у спору изабрале првобитног члана у складу са чланом 18.(4) Додатног протокола 7, председавајући Панела жријебом извлачи замјену са комбинованог списка који су утврдиле стране у спору према члану 20. Додатног протокола 7. Замјена се бира у року од 5 радних дана од подношења захтјева председавајућем Панела.

б. ако председавајући Панела утврди да се члан о којем је ријеч придржава Кодекса понашања, овај члан остаје на дужности.

4. Када се обавјештење из става 2. односи на председавајућег Панела, стране у спору се консултују и, ако се тако договоре, разрјешују председавајућег и бирају замјену у складу са члановима 18.(3) и 18.(6) Додатног протокола 7. Ако се стране у спору не сложе у року од 10 дана од обавјештења из става 2. овог члана, ЦЕФТА Секретаријат у року од 5 радних дана жријебом извлачи замјену са списка из члана 21. Додатног протокола 7, искључујући име првобитног председавајућег Панела.

5. ЦЕФТА Секретаријат позива и даје разумну могућност представницима сваке стране у спору да буду присутни, на било који начин, приликом извлачења жријеба.

6. Поступак се обуставља за вријеме потребно за спровођење процедуре предвиђене у овој одредби.

Члан 13.

Рокови

1. Сви рокови наведени у овом Додатку рачунају се у календарским данима од дана који слиједи након радње или чињенице на које се односе, осим ако није наведено другачије. Када, због примјене члана 1.(8) овог Додатка, укључена страна прими документ на датум који није датум на који је тај документ примила било која друга укључена страна, сваки временски период који се рачуна на основу датума пријема тог документа се рачуна од посљедњег датума пријема тог документа.

2. Рокови утврђени у овом Додатку се прилагавају у складу са посебним роковима предвиђеним за представљање извјештаја о усклађености странама у спору према члану 31.(4) и (5) Додатног протокола 7.

Члан 14.
Логистика

ЦЕФТА Секретаријат, у координацији са странама у спору и члановима Панела, задужен је за логистичко управљање поступком, посебно организацију саслушања и административне захтјеве који се односе на чланове Панела и помоћника Панела, као нпр. хонорар, путне трошкове и накнаде, те руковање документима учитаним у онлајн комуникациони систем који се односе на поступак.

Члан 15.
Трошкови

1. Свака укључена страна сноси сопствене трошкове произашле из учествовања у поступку Панела.

2. Трошкове повезане са поступком, наиме све путне трошкове, трошкове смјештаја и опште трошкове које направе чланови Панела и помоћник Панела, као и хонораре чланова Панела и помоћника Панела, Панел ће квантификовати и расподјелити између укључених страна те се наводе у посебном дијелу коначног извјештаја. Овај дио коначног извјештаја је повјерљив, осим ако се стране у спору другачије не договоре.

3. Панел расподјељује трошкове везане за издатке и накнаде на основу времена утрошеног на успјешна и неуспјешна правна оспоравања која је покренула страна подносилац захтјева, такође узимајући у обзир учествовање трећих страна. Страна подносилац захтјева сноси трошкове издатака и накнада сразмјерно неуспјешним правним оспоравањима, страна прималац захтјева сноси трошкове издатака и накнада сразмјерно успјешним правним оспоравањима. Свака трећа страна сноси додатне трошкове које Панел припише њеном учествовању.

4. Чланови Панела и помоћник Панела воде евиденцију и подносе коначни извјештај о времену посвећеном поступку и о својим појединачним трошковима. Евиденција времена одражава посао који је обавио Панел у вези са сваким правним оспоравањем који је покренула страна подносилац захтјева и затим се користи за расподјелу трошкова. Одлука Панела о расподјели трошкова је коначна и обавезујућа за стране у спору, осим ако је против извјештаја Панела уложена жалба, у којем случају одлука о расподјели трошкова се наводи у одлуци о жалби, која је коначна и обавезујућа.

5. Уколико стране у спору постигну узајамно усаглашено рјешење које води прекиду спора, трошкове који се односе на издатке и накнаде настале до тог тренутка равномјерно сnose стране у спору, осим ако се стране у спору другачије не договоре. У случају да страна подносилац захтјева одлучи повући свој приговор, трошкове који се односе на издатке и хонораре настале до тог тренутка у потпуности сноси та страна подносилац захтјева, осим ако се стране у спору другачије не договоре.

6. Дневница чланова Панела једнака је дневници додијељеној члановима Панела у поступку рјешавања спорова при Свјетској трговинској организацији. Заједнички одбор може да одлучи да измијени дневницу у било којем тренутку.

7. Сатница за помоћника Панела не премашује 50% сатнице чланова Панела.

Члан 16.

Фонд за рјешавање спорова

1. Стране овим успостављају Фонд за рјешавање спорова, који је одвојен од осталих ЦЕФТА фондова и у почетку се финансира средствима ЦЕФТА Отвореног фонда, а користи се за предфинансирање спорова уређених Додатним протоколом 7.

2. Што је прије могуће а најкасније 45 дана након ступања на снагу Додатног протокола 7, Заједнички одбор одређује почетни износ који ће се ставити на располагање у Фонду за рјешавање спорова у случају спора. Финансијска средства преносе се из Отвореног фонда у Фонд за рјешавање спорова по подношењу захтјева за формирање Панела.

3. Финансијска средства за поступке рјешавања спорова повлачи ЦЕФТА Секретаријат из Фонда за рјешавање спорова и ограничена су на појединачне удјеле сваке стране у спору, који су сразмјерни њиховим појединачним доприносима буџету ЦЕФТА Секретаријата.

4. Заједнички одбор може одлучити да прилагоди износ доступан у Фонду за рјешавање спорова повећањем или смањењем истог по потреби.

5. Сваки допринос Фонду за рјешавање спорова полаже се на банковни рачун којим управља ЦЕФТА Секретаријат. ЦЕФТА Секретаријат је одговоран за управљање Фондом за рјешавање спорова.

6. Фонд за рјешавање спорова користи се за плаћање трошкова који се односе на поступак како је дефинисано у члану 15. овог Додатка.

7. Свако повлачење из Фонда за рјешавање спорова, према израчуну ЦЕФТА Секретаријата, надопуњују укључене стране у складу са одлуком Панела о расподјели трошкова из коначног извјештаја или извјештаја о преиспитивању жалбе. Након што се Фонд за рјешавање спорова надопуни, овај износ се враћа у ЦЕФТА Отворени фонд.

8. Ако се Страна не усклади, у року од 30 дана од релевантног обавјештења ЦЕФТА Секретаријата, са обавезом из става 7. овог члана, суспендује јој се коришћење овог Протокола као страни подносиоцу захтјева и трећој страни до тренутка постизања усклађености. ЦЕФТА Секретаријат обавјештава Заједнички одбор о суспензији и окончању суспензије.

9. ЦЕФТА Секретаријат на годишњем нивоу подноси Заједничком одбору финансијски извјештај о Фонду за рјешавање спорова.

Члан 17.

Област примјене

Пословник садржан у овом Додатку примјењује се на поступке Панела и, мутатис мутандис, на обавезујућу арбитражу за преиспитивање жалбе.

Додатак II: Кодекс понашања

Члан 1.

Одговорности кандидата и чланова Панела

Сваки кандидат и члан Панела избјегава недоличност и утисак недоличности, независан је и непристрасан, избјегава директне и индиректне сукобе интереса, те поштује високе стандарде понашања како би се сачували интегритет и непристрасност Панела током поступка. Бивши чланови Панела се придржавају обавеза утврђених у члановима 1. и 2. овог Додатка.

Члан 2.

Обавезе откривања информација

1. Прије него што се потврди њен или његов избор за члана Панела, кандидат открива све интересе, односе или питања која би могла да утичу на његову или њену независност или непристрасност, те који би могли оправдано да створе утисак недоличности или пристрасности током поступка. У том циљу кандидат улаже све разумне напоре да уочи све такве интересе, односе и питања.

2. Без обзира на горе наведено, кандидати објављују следеће интересе, односе и питања:

а. било који финансијски интерес кандидата у: (i) поступку или његовом исходу, и (ii) управном поступку, судском поступку или другом арбитражном поступку који укључује питања о којима се може одлучивати у поступку за који се кандидат разматра;

б. било који финансијски интерес кандидатовог послодавца, партнера, пословног сарадника или члана породице у: (i) поступку или његовом исходу, и (ii) управном поступку, судском поступку или другом арбитражном поступку који укључује питања о којима може да се одлучује у поступку за који се кандидат разматра;

с. било који постојећи или прошли финансијски, пословни, професионални, породични или друштвени однос са заинтересованим странама у поступку или њиховим заступником, или такав однос који укључује кандидатовог послодавца, партнера, пословног сарадника или члана породице;

д. све кривичне осуде; и

е. јавно заговарање или правно или друго заступање у вези са питањем које се разматра у поступку или које укључује иста питања.

3. Кандидат или члан Панела обавјештава стране у спору о свим стварним или потенцијалним повредама овог Кодекса понашања како би их размотриле.

4. Након што буде изабран, члан Панела наставља улагати све разумне напоре да уочи све интересе, односе или питања из става 1. овог члана и открива исте. Обавеза откривања информација је трајна дужност, која од члана Панела захтијева откривање свих интереса, односа или питања који могу да се појаве током свих фаза поступка. Свако откривање информација врши се обавјештавањем страна у спору, писаним путем како би их размотриле.

Члан 3.

Независност и непристрасност чланова Панела

1. Члан Панела избјегава стварање дојма пристрасности, те на њега не утиче сопствени интерес, притисак извана, политичка разматрања, негодовања јавности, лојалност једној Страни или страх од критике.

2. Члан Панела неће, непосредно или посредно, преузети било какву обавезу или прихватити било какву

Члан 3.

Ова Одлука биће објављена у "Службеном гласнику БиХ - Међународни уговори" на српском, босанском и хрватском језику и ступа на снагу даном објављивања.

Број 01-50-1-2342-29/26

3. септембра 2026. године

Сарајево

корист које би на било који начин ометале, или изгледале да ометају, прописно обављање њених или његових дужности.

3. Члан Панела не може да користи свој положај у Панелу за унапређење било каквих личних или приватних интереса те избјегава активности које могу да створе утисак да су други у посебном положају да утичу на њу или њега.

4. Члан Панела не може да допусти да финансијски, пословни, професионални, породични или друштвени односи или одговорности утичу на њено или његово понашање или просуђивање.

5. Члан Панела избјегава ступање у било какав однос или стицање било каквог финансијског интереса који би могао утицати на њену или његову непристрасност или који би могао оправдано створити утисак недоличности или пристрасности.

Члан 4.

Дужности чланова Панела

1. Након избора, члан Панела је на располагању за рад и обавља своје дужности темељито и експедитивно током цијелог поступка, те праведно и марљиво.

2. Члан Панела разматра само питања покренута у поступку и не преноси ову дужност на било које друго лице.

3. Члан Панела не учествује у ех парте комуникацији у вези са поступком.

Члан 5.

Повјерљивост

1. Ниједан члан Панела ни у којем тренутку не открива нити користи информације које нису за јавност а у вези су са поступком или прибављене током поступка, осим у сврху тог поступка, те ни у којем случају не открива нити користи све такве информације како би стекао личну корист или корист за друге, или како би негативно утицао на интересе других.

2. Члан Панела не открива привремени извјештај, коначни извјештај, или извјештај о преиспитивању жалбе, или њихове дијелове, прије објаве истих.

3. Ниједан члан Панела ни у којем тренутку не открива вијећања Панела, или став било којег члана Панела.

Члан 6.

Обавезе бивших чланова Панела

Сви бивши чланови Панела избјегавају све радње које могу да створе утисак да су били пристрасни у обављању својих дужности или да су извукли било какву корист из налаза, закључака или одлука Панела.

Члан 7.

Област примјене

Дужности и одговорности у складу са овим Кодексом понашања примјењују се, мутатис мутандис, и на помоћника Панела и на арбитре задужене за обавезујућу арбитражу за преиспитивање жалбе.

Предсједавајући
Др Денис Бећировић, с. р.

ODLUKU

O RATIFIKACIJI DODATNOG PROTOKOLA 7 O RJEŠAVANJU SPOROVA UZ SPORAZUM O IZMJENI I PRISTUPANJU CENTRALNOEVROPSKOM SPORAZUMU O SLOBODNOJ TRGOVINI

Član 1.

Ratifikuje se Dodatni protokol 7 o rješavanju sporova uz Sporazum o izmjeni i pristupanju Centralnoevropskom sporazumu o slobodnoj trgovini, sačinjen u Beogradu 09. oktobra 2024. godine, na engleskom jeziku.

Član 2.

Tekst Dodatnog protokola 7 u prevodu glasi:

DODATNI PROTOKOL 7 O RJEŠAVANJU SPOROVA UZ SPORAZUM O IZMJENI I PRISTUPANJU CENTRALNOEVROPSKOM SPORAZUMU O SLOBODNOJ TRGOVINI

Preambula

Strane Sporazuma o izmjeni i pristupanju Centralnoevropskom sporazumu o slobodnoj trgovini (CEFTA):

1. Uzimajući u obzir Aneks 1 Sporazuma o izmjeni i pristupanju Centralnoevropskom sporazumu o slobodnoj trgovini (u daljnjem tekstu "CEFTA 2006"), posebno članove 42. i 43. istog, kao i Aneks 8 o "Imenovanju posrednika" i Aneks 9 o "Osnivanju i funkcioniranju arbitražnog tribunala" istog Sporazuma;

2. Odlučivši da uklone prepreke trgovini unutar CEFTA-e i da postepeno prodube trgovinske odnose u duhu Opće razvojne klauzule CEFTA Sporazuma 2006 sadržane u članu 45. istog; i

3. Uzimajući u obzir interes Strana za strukturiraniji pristup konsultacijama, posredovanju i rješavanju sporova unutar CEFTA-e kako je predviđeno ovim Dodatnim protokolom 7 (u daljnjem tekstu: ovaj "Protokol");
su se dogovorile kako slijedi.

Odjeljak I: Početne odredbe

Član 1.

Definicije

U svrhe ovog Protokola, primjenjuju se sljedeće definicije:

a. "savjetnik" znači fizička osoba koju strana u sporu angažira da savjetuje ili pomaže toj strani u postupku prema ovom Protokolu;

b. "na bilo koji način" se odnosi na način na koji se mogu voditi postupci prema ovom Protokolu, uključujući sastanke uživo i/ili elektronsku komunikaciju;

c. "pomoćnik" znači fizička osoba koja provodi istraživanje za ili pruža pomoć Panelu u postupku;

d. "poslovno-povjerljive informacije" i "vrlo osjetljive poslovno-povjerljive informacije" znači sve poslovne ili zaštićene informacije koje je strana u sporu ili treća strana označila kao takve, bez obzira na to da li su sadržane u dokumentu koji je dostavilo javno ili privatno tijelo, jer inače nisu dostupne u javnom domenu i njihovo bi otkrivanje moglo, po mišljenju strane u sporu ili treće strane, prouzrokovati izuzetnu štetu legitimnom vlasniku informacija. Svaka strana u sporu ili treća strana djeluje u dobroj vjeri i suzdržava se pri označavanju informacija kao "poslovno-povjerljivih" ili "vrlo osjetljivih poslovno-povjerljivih";

e. "kandidat" znači fizička osoba čije je ime na spisku članova Panela u skladu sa članom 20. ovog Protokola ili na spisku predsjedavajućih Panela u skladu sa članom 21. ovog Protokola i koja se razmatra za izbor za člana ili predsjedavajućeg Panela;

f. "CEFTA Sporazum" znači "Sporazum o izmjeni i pristupanju Centralnoevropskom sporazumu o slobodnoj trgovini", potpisan 19. decembra 2006. godine, uključujući njegove Aneксе i dodatne protokole uz CEFTA Sporazum, kao i pravne instrumente koji se temelje na njemu;

g. "CEFTA 2006" znači konsolidirana verzija "Centralnoevropskog sporazuma o slobodnoj trgovini" sadržana u Aneksu 1 CEFTA Sporazuma;

h. "predsjedavajući" znači član Panela koji predsjedava sastancima i saslušanjima Panela u postupku;

i. "Kodeks ponašanja" znači pravila utvrđena u Dodatku II ovog Protokola koja se primjenjuju na kandidate i članove Panela;

j. "izvještaj o usklađenosti" znači izvještaj koji izdaje Panel koji se ponovno saziva u slučaju neslaganja o usklađenosti ili ekvivalentnosti u skladu sa članom 31. ovog Protokola;

k. "povjerljive informacije" znači sve informacije osim "poslovno-povjerljivih informacija" i "vrlo osjetljivih poslovno-povjerljivih informacija" koje se prema ovom Protokolu moraju tretirati kao povjerljive ili koje je strana u sporu ili treća strana označila kao takve;

l. "strana u konsultacijama" znači Strana koja učestvuje u konsultacijama u skladu sa Odjeljkom III ovog Protokola;

m. "dan" znači kalendarski dan, ako nije drugačije navedeno;

n. "strana u sporu" znači Strana koja učestvuje u postupcima pred Panelom, uključujući i u pogledu njegovog sastava u skladu sa članom 18. ovog Protokola;

o. "dokument" znači obavijest, zahtjev, pisani podnesak ili bilo koji drugi dokument koji se odnosi na postupak prema ovom Protokolu;

p. "posrednik" znači fizička osoba koja vodi postupak posredovanja u skladu sa Odjeljkom II ovog Protokola;

q. "postupci posredovanja" znači pravila utvrđena u Odjeljku II ovog Protokola koja se primjenjuju na postupke posredovanja;

r. "Strana koja imenuje" znači Strana koja utvrđuje spisak pojedinaca koji su voljni i sposobni obavljati dužnost članova Panela u skladu sa članovima 20. i 21. ovog Protokola;

s. "službeni praznik" znači svaka subota i nedjelja i svaki drugi dan koji Strana odredi kao državni praznik;

t. "uključena strana ili strane" znači strana u sporu ili strane u sporu i treća strana ili treće strane;

u. "Strana" ili "Strane" znači Strana ili Strane CEFTA Sporazuma;

v. "postupak", osim ako nije drugačije navedeno, znači postupak rješavanja spora koji se provodi u skladu sa Odjeljkom IV ovog Protokola;

w. "predstavnik strane" znači svaka fizička osoba koju imenuje Strana i propisno ovlasti da zastupa tu Stranu u postupku prema ovom Protokolu;

x. "strana podnositeljica zahtjeva" znači Strana koja zahtijeva pomoć ili mirenje u skladu sa članom 5. ovog Protokola, posredovanje u skladu sa članom 8. ovog Protokola, konsultacije u skladu sa članom 15. ovog Protokola ili formiranje Panela u skladu sa članom 16. ovog Protokola;

y. "strana primateljica zahtjeva" znači Strana kojoj je upućen zahtjev za posredovanje ili konsultacije u skladu sa članom 8. ovog Protokola i članom 15. ovog Protokola ili kojoj je upućen zahtjev za formiranje Panela u skladu sa članom 16. ovog Protokola;

z. "Poslovník" znači pravila utvrđena u Dodatku I ovog Protokola, koja se primjenjuju na postupke pred Panelom; i
aa. "treća strana" znači CEFTA Strana osim strana u konsultacijama ili strana u sporu.

Član 2. Saradnja

1. Strane u svakom trenutku nastoje postići dogovor o tumačenju i primjeni CEFTA Sporazuma i ulažu sve napore kroz saradnju i konsultacije da dođu do uzajamno zadovoljavajućeg rješenja svakog pitanja koje bi moglo utjecati na funkcioniranje CEFTA Sporazuma.

2. Prije pokretanja formalnih postupaka rješavanja sporova, Strane nastoje postići uzajamno zadovoljavajuće rješenje koristeći konsultativne alate dostupne u okviru CEFTA-e.

3. Strane mogu nastaviti koristiti takve konsultativne alate, dok se odvija formalno rješavanje spora, s ciljem postizanja uzajamno zadovoljavajućeg rješenja spora.

Član 3.

Područje primjene

Ovaj Protokol se primjenjuje na svaki spor između dvije ili više Strana u vezi sa tumačenjem ili primjenom CEFTA Sporazuma.

Član 4.

Izbor foruma

1. Ako je Strana pokrenula postupak rješavanja spora prema ovom Protokolu, ista ne može pokrenuti postupak rješavanja spora prema drugom međunarodnom trgovinskom sporazumu u kojem su strane u sporu strana, uključujući WTO Sporazum, u vezi sa istim pitanjem, osim ako Panel formiran u skladu sa ovim Protokolom ne uspije, donijeti zaključke o tom sporu zbog razloga povezanih sa nadležnošću ili iz proceduralnih razloga koji se ne odnose na okončanje postupka rješavanja spora u skladu sa članom 25. ovog Protokola.

2. Postupci rješavanja sporova u skladu s ovim Protokolom smatraju se pokrenutim zahtjevom Strane za formiranje Panela u skladu sa članom 16. ovog Protokola.

3. Postupci rješavanja sporova prema WTO Sporazumu smatraju se pokrenutim zahtjevom Strane za formiranje Panela u skladu sa članom 6. Dogovora o rješavanju sporova WTO-a.

4. Postupci rješavanja sporova prema bilo kojem drugom međunarodnom trgovinskom sporazumu smatraju se pokrenutim zahtjevom Strane za formiranje Panela u skladu sa odredbama o rješavanju sporova tog sporazuma.

Član 5.

Pomoć i mirenje

1. Pomoć i mirenje su procedure koje se mogu poduzeti dobrovoljno ako se strane u sporu tako dogovore.

2. Na zahtjev strana u sporu, svaki pojedinac ili subjekt kojeg odaberu strane podnositeljice zahtjeva može pružiti pomoć ili djelovati kao miritelj.

3. Postupci koji uključuju pomoć i mirenje, posebno stavovi koje su u istim zauzele strane u sporu, su povjerljivi i ne prejudiciraju prava bilo koje od Strana u bilo kojem daljnjem postupku prema ovom Protokolu.

4. Pomoć i mirenje može zatražiti bilo koja strana u sporu u bilo kojem trenutku. Isti se mogu započeti bilo kada i prekinuti bilo kada.

5. Ako se strane u sporu usaglase, procedure za pomoć ili mirenje se mogu nastaviti dok traje postupak Panela prema Odjeljku IV ovog Protokola.

Odjeljak II: Postupci posredovanja

Član 6.

Posredovanje

Strane mogu koristiti posredovanje u vezi sa bilo kojim pitanjem iz člana 3. ovog Protokola, osim u slučaju predloženih mjera. Postupci posredovanja ne prejudiciraju prava Strana u bilo kojem drugom postupku prema CEFTA Sporazumu ili drugom međunarodnom trgovinskom sporazumu u kojem su Strane strana, uključujući WTO Sporazum.

Član 7.

Cilj posredovanja

Posredovanje u skladu sa ovim Odjeljkom ima za cilj pomoći stranama u sporu u postizanju uzajamno zadovoljavajućeg rješenja u vezi bilo kojeg spora iz člana 3. ovog Protokola uz pomoć posrednika.

Član 8.

Pokretanje postupka posredovanja

1. Strana može zatražiti pisanim putem od bilo koje druge Strane da stupi u postupak posredovanja. Takav zahtjev se upućuje drugoj Strani, a istovremeno se o njemu obavještava Zajednički odbor.

2. Zahtjev podnesen u skladu sa stavom 1. ovog člana utvrđuje konkretnu spornu mjeru, daje detaljan opis primjene sporne mjere i jasno prikazuje zabrinutosti Strane koja traži posredovanje u vezi sa tom mjerom.

3. Postupak posredovanja može se pokrenuti samo uz saglasnost strana u sporu. Kada Strana zahtijeva postupak posredovanja u skladu sa stavom 1. ovog člana, druga Strana će u dobroj vjeri razmotriti zahtjev i odgovoriti u pisanoj formi u roku od 10 dana od dana primitka zahtjeva.

Član 9.

Izbor posrednika

1. Nakon započinjanja postupka posredovanja u skladu sa članom 8.(3) ovog Protokola, strane u sporu se dogovaraju o posredniku sa zajednički usaglašenog spiska posrednika u skladu sa članom 41. stav 6. CEFTA-e 2006 u roku od 10 dana od dana primitka odgovora na zahtjev za posredovanje. Ako se strane u sporu ne mogu dogovoriti o posredniku u roku iz prve rečenice, bilo koja strana u sporu može zatražiti od predsjedavajućeg Zajedničkog odbora da izvuče posrednika ždrijećom sa zajednički usaglašenog spiska posrednika u skladu sa članom 41. stav 6. CEFTA-e 2006 u roku od 5 dana od dana primitka zahtjeva.

2. Posrednik ne može biti ni iz jedne od strana u sporu, osim ako se strane u sporu ne dogovore drugačije.

3. Posrednik izbjegava sve direktne i indirektne sukobe interesa i strane u sporu mogu od njega zahtijevati da potpiše izjavu u tu svrhu.

4. Posrednik pomaže stranama u sporu na nepristrasan, neovisan i transparentan način u razjašnjavanju spora i postizanju uzajamno zadovoljavajućeg rješenja spora.

5. Kodeks ponašanja iz Dodatka II ovog Protokola primjenjuje se, mutatis mutandis, na posrednika.

Član 10.

Pravila postupka posredovanja

1. Postupak posredovanja održava se na bilo koji način koji dogovore strane u sporu. Ako se održava uživo, odvijat će se na mjestu dogovorenom između strana u sporu. U relevantnom dijelu, članovi 1. i 14. Poslovnika iz Dodatka I ovog Protokola primjenjuju se, mutatis mutandis, na postupak posredovanja osim ako se strane u sporu ne dogovore drugačije.

2. U roku od 10 dana od izbora posrednika u skladu sa članom 9.(1) ovog Protokola, strana primateljica zahtjeva

dostavlja, u pisanoj formi, svoje komentare posredniku i strani podnositeljici zahtjeva.

3. Posrednik može odlučiti o najprikladnijem načinu razjašnjavanja spora. Konkretno, posrednik može, na bilo koji način dogovoren između strana u sporu, organizirati sastanke između strana u sporu, konsultirati se sa stranama u sporu zajednički ili pojedinačno, tražiti pomoć od ili se konsultirati sa relevantnim stručnjacima i akterima, i pružiti svu dodatnu podršku koju zatraže strane u sporu. Prije nego što poduzme takve aktivnosti, posrednik traži saglasnost strana u sporu, uključujući i saglasnost za sve moguće troškove.

4. Najkasnije 15 dana od datuma primitka pisanih komentara iz stava 2. ovog člana i nakon angažiranja sa Stranama u sporu u skladu sa stavom 3. ovog člana, posrednik izdaje nacrt pisanog izvještaja, dajući kratki sažetak o spornoj mjeri u ovim postupcima, slijedenim procedurama, stajalištima koja su iznijele strane u sporu, stručnjacima i akterima, gdje je to relevantno, i svakom uzajamno dogovorenom rješenju postignutom kao konačni ishod ovih postupaka, uključujući moguća privremena rješenja. Posrednik stranama u sporu ostavlja 10 dana za komentare na nacrt izvještaja. Nakon razmatranja komentara strana u sporu dostavljenih u tom roku, posrednik u roku od 10 dana stranama u sporu dostavlja konačni pisani izvještaj.

5. U roku od 5 dana od dana primitka konačnog izvještaja, strane u sporu pisanim putem obavještavaju posrednika da li prihvataju ili odbijaju rješenje predloženo u izvještaju kao uzajamno zadovoljavajuće rješenje spora. Strane u sporu podnose konačni izvještaj Zajedničkom odboru.

6. Postupak posredovanja se okončava:

a. u bilo kojoj fazi postupka na zahtjev, u pisanoj formi, bilo koje od strana u sporu;

b. datumom uzajamnog prihvatanja, u pisanoj formi, od strane strana u sporu rješenja predloženog u izvještaju posrednika kao uzajamno zadovoljavajuće rješenje spora;

c. datumom odbijanja upućenog u pisanoj formi od strane u sporu posredniku i drugoj strani rješenja predloženog u izvještaju posrednika kao uzajamno zadovoljavajuće rješenje spora; ili

d. pisanom izjavom posrednika, nakon konsultacija sa stranama u sporu, da daljnji naponi u posredovanju ne doprinose iznalaženju uzajamno zadovoljavajućeg rješenja spora.

Član 11.

Provedba uzajamno dogovorenog rješenja

1. Kada strane u sporu pisanim putem prihvate rješenje predloženo u izvještaju posrednika kao uzajamno zadovoljavajuće rješenje spora, svaka strana u sporu poduzima mjere potrebne za provedbu tog rješenja u dogovorenom roku.

2. Strana koja vrši provedbu obavještava drugu stranu i Zajednički odbor pisanim putem o svim mjerama poduzetim za provedbu rješenja.

Član 12.

Povjerljivost posredovanja i odnos prema postupcima rješavanja sporova

1. Osim ako se strane u sporu ne dogovore drugačije, postupak posredovanja, uključujući izvještaj posrednika, je povjerljiv. Obaveza povjerljivosti ne obuhvata činjenične informacije koje već postoje u javnom domenu.

2. Strana u sporu ne smije se pozivati na niti podnositi kao dokaz u postupcima rješavanja sporova u skladu sa ovim Protokolom ili bilo kojim drugim međunarodnim trgovinskim sporazumom čije su Strane strane u sporu, niti će Panel uzeti u razmatranje:

a. stajališta koja je zauzela druga strana u sporu u postupku posredovanja ili informacije koje je prikupio posrednik prema članu 10.(3) ovog Protokola; ili

b. izvještaj izrađen ili rješenje predloženo od strane posrednika prema članu 10.(4) ovog Protokola.

3. Posrednik ne može biti član Panela u postupku rješavanja spora u skladu sa ovim Protokolom ili WTO Sporazumom koji uključuje isti spor u kojem je posrednik posredovao.

Član 13.

Rokovi

Svi rokovi iz članova 8., 9. i 10. ovog Protokola mogu se izmijeniti dogovorom između strana u sporu.

Član 14.

Troškovi postupka posredovanja

1. Svaka strana u sporu snosi vlastite troškove proizašle učestvovanjem u postupku posredovanja.

2. Naknada posrednika odgovara naknadi člana Panela u skladu sa članom 15.(6) Dodatka I.

3. Strane u sporu zajednički i ravnopravno dijele troškove proizašle iz organizacijskih pitanja, uključujući naknadu i troškove posrednika, te sve druge troškove u kontekstu postupka posredovanja.

Odjeljak III: Konsultacije

Član 15.

Konsultacije

1. Strana može pisanim putem zahtijevati konsultacije sa svakom drugom Stranom u vezi sa bilo kojim pitanjem iz člana 3. ovog Protokola.

2. Strana podnositeljica zahtjeva dostavlja zahtjev strani primateljici zahtjeva. Istovremeno, strana podnositeljica zahtjeva o zahtjevu obavještava Zajednički odbor. U svom zahtjevu, strana podnositeljica zahtjeva navodi razloge za zahtjev, uključujući utvrđivanje konkretne sporne mjere i pravni osnov za prigovor.

3. Strana podnositeljica zahtjeva i strana primateljica zahtjeva započinju konsultacije što je prije moguće, a najkasnije u roku od 15 dana od dana kada je strana primateljica zahtjeva primila zahtjev, osim u hitnim slučajevima. U hitnim slučajevima, uključujući one koji obuhvataju lako kvarljive ili sezonske proizvode ili usluge koje brzo gube svoju trgovinsku vrijednost, konsultacije započinju u roku od 5 dana od dana kada je strana primateljica zahtjeva primila zahtjev.

4. Svaka Strana, osim strane podnositeljice zahtjeva i strane primateljice zahtjeva, koja smatra da ima interesa u tom pitanju, može podnijeti pisani zahtjev za učestvovanje u konsultacijama objašnjavajući svoj interes za pitanje stranama u konsultacijama i Zajedničkom odboru u roku od pet dana od dana slanja zahtjeva za konsultacije. Takva Strana se pridružuje konsultacijama, pod uvjetom da se strana kojoj je upućen zahtjev za konsultacije složi, u roku od 5 dana od primitka takvog zahtjeva, da je tvrdnja o interesu dobro utemeljena. U tom slučaju, strana kojoj je upućen zahtjev za konsultacije o tome će obavijestiti Stranu koja zahtijeva da se pridruži konsultacijama i Zajednički odbor.

5. Strane u konsultacijama ulažu sve napore za postizanje uzajamno zadovoljavajućeg rješenja pitanja kroz konsultacije. U tu svrhu, svaka strana u konsultacijama pruža dovoljno informacija kako bi se omogućilo potpuno ispitivanje spornog pitanja te štiti sve povjerljive, poslovno-povjerljive, ili vrlo osjetljive poslovno-povjerljive informacije razmijenjene tokom konsultacija, prema zahtjevu Strane koja daje ove informacije. Svaka strana u konsultacijama stavlja na raspolaganje osoblje svojih organa vlasti ili drugih regulatornih tijela koja posjeduju stručnost u vezi sa spornim pitanjem.

6. Konsultacije se održavaju na bilo koji način dogovoren između strana u konsultacijama. Kada se održavaju uživo, održavaju se na mjestu dogovorenom između strana u konsultacijama.

7. Konsultacije su povjerljive i ne prejudiciraju prava bilo koje Strane u svim daljnjim postupcima prema CEFTA Sporazumu.

Odjeljak IV: Postupci rješavanja sporova

Član 16.

Formiranje Panela

1. Strana može zahtijevati, putem pisane obavijesti upućene strani primateljici zahtjeva, formiranje Panela ako konsultacije prema Odjeljku III ovog Protokola nisu uspjele riješiti spor u roku od 60 dana od dana primitka zahtjeva za konsultacije, ili, u hitnim slučajevima, u roku od 45 dana od dana primitka zahtjeva za konsultacije. Istovremeno, strana podnositeljica zahtjeva o svom zahtjevu obavještava Zajednički odbor.

2. U svom zahtjevu, strana podnositeljica zahtjeva utvrđuje konkretnu spornu mjeru i pravni osnov za prigovor, uključujući objašnjenje kako sporna mjera predstavlja kršenje CEFTA Sporazuma i naznaku da li su održane konsultacije. U slučaju da strana podnositeljica zahtjeva zatraži formiranje Panela sa drugim zadacima osim standardnih u skladu sa članom 17. ovog Protokola, pisani zahtjev sadrži predloženi tekst posebnih zadataka.

3. Datum formiranja Panela je datum na koji je izabran posljednji član Panela u skladu sa članom 18. ovog Protokola.

4. Panel se ne može formirati za preispitivanje predložene mjere.

5. Ako više Strana traži formiranje Panela u vezi sa istim pitanjem, treba formirati jedan Panel za ispitivanje prigovora kad god je to izvodljivo.

6. Ukoliko je formirano više od jednog Panela za ispitivanje prigovora u vezi sa istim pitanjem, u najvećoj mogućoj mjeri iste osobe bit će članovi svakog od zasebnih Panela, a raspored postupaka Panela u takvim sporovima se usklađuje.

Član 17.

Zadaci

1. Osim ako se strane u sporu ne dogovore drugačije u roku od 5 radnih dana od dana formiranja Panela u skladu sa članom 16. ovog Protokola, standardni zadaci Panela su:

"Ispitati, u svjetlu odredaba CEFTA Sporazuma, spor koji se navodi u zahtjevu za formiranje Panela, i donijeti nalaze, zaključke i odluke u skladu sa Dodatnim protokolom 7."

2. Ako se strane u sporu dogovore o zadacima koji nisu standardni zadaci, o takvim zadacima se obavještava Panel u roku od 3 radna dana nakon postizanja njihovog dogovora.

3. Panel može odlučiti o vlastitoj nadležnosti na temelju zadataka.

Član 18.

Sastav Panela

1. Panel se sastoji od tri člana izabrana ili ždrijebom izvučena s ciljem osiguranja opsežne stručnosti relevantne za konkretni spor o kojem je riječ.

2. Strane u sporu se konsultuju s ciljem postizanja dogovora o sastavu Panela u roku od 10 dana od dana primitka zahtjeva za formiranje Panela u skladu sa članom 16. ovog Protokola.

3. Ako se Panel ne oformi u roku utvrđenom u stavu 2., svaka Strana u sporu može zatražiti od Predsjedavajućeg Zajedničkog odbora da članove Panela izvuče ždrijebom sa spiskova utvrđenih prema članovima 20. i 21. ovog Protokola. Predsjedavajući Zajedničkog odbora izvlači ždrijebom članove Panela u roku od 5 dana od dana primitka zahtjeva. Ako Panel ne bude oformljen u roku od 5 dana od dana primitka zahtjeva, CEFTA Sekretarijat ždrijebom izvlači članove Panela sa spiskova utvrđenih prema članovima 20. i 21. ovog Protokola bez nepotrebnog odgađanja. Predsjedavajući Zajedničkog odbora ili CEFTA Sekretarijat pozivaju i daju razumnu priliku

predstavnicima svake strane u sporu da budu prisutni, na bilo koji način, prilikom izvlačenja ždrijeba. Jedan član Panela izvlači se ždrijebom sa spiska strane podnositeljice zahtjeva, jedan član Panela izvlači se ždrijebom sa spiska strane primateljice zahtjeva, a jedan član Panela se izvlači ždrijebom sa spiska predsjedavajućih.

4. Ako postoje dvije ili više strana podnositeljica zahtjeva, spiskovi svake strane podnositeljice zahtjeva se spajaju kako bi se sa kombiniranog spiska izvukao jedan član Panela.

5. Ako strana u sporu nije dostavila svoj spisak prema članu 20. ovog Protokola, član Panela se izvlači sa spiska utvrđenog prema članu 21. ovog Protokola, uključujući i u slučaju kada strana u sporu nije imenovala nijednog pojedinca za spisak iz člana 21. ovog Protokola. U slučaju da nije utvrđen spisak prema članu 21., član Panela se izvlači sa spiskova članova Panela koje su dostavile strane koje nisu u sporu.

6. U slučaju da se predsjedavajući izvlači ždrijebom, CEFTA Sekretarijat priprema spiskove u skladu s tim prije izvlačenja a primjenjuje se sljedeće:

a. U slučaju jednog podnosioca prigovora, predsjedavajući se izvlači ždrijebom sa spiska koji sadrži samo potencijalne predsjedavajuće iz CEFTA-e i samo sa spiskova strana koje nisu u sporu. U slučaju da se bilo koja od strana u sporu ne slaže vezano za izabranog predsjedavajućeg, predsjedavajući se ponovno izvlači ždrijebom sa spiska koji sadrži samo potencijalne predsjedavajuće koji dolaze izvan CEFTA-e i ne izvlači se sa spiska nijedne od CEFTA Strana u sporu.

b. U slučaju više podnosioca prigovora, predsjedavajući se izvlači ždrijebom sa spiska koji sadrži samo potencijalne predsjedavajuće koji dolaze izvan CEFTA-e, a ždrijeb ne sadrži nijednog potencijalnog predsjedavajućeg sa spiska CEFTA Strana u sporu. U slučaju da su sve CEFTA Strane strane u sporu, ždrijeb sadrži potencijalne predsjedavajuće koji dolaze izvan CEFTA-e sa spiskova svih CEFTA Strana.

7. Pojedinaac ne može biti član Panela u sporu u kojem je ona ili on prethodno bio uključen/a u bilo kojem svojstvu.

8. Član Panela može biti zamijenjen samo iz razloga i u skladu sa članom 12. Dodatka I uz ovaj Protokol.

Član 19.

Kvalifikacije članova Panela

1. Svi članovi Panela moraju imati stručnost u međunarodnom trgovinskom pravu, kao i u pitanjima obuhvaćenim CEFTA Sporazumom, te u pitanjima o kojima je riječ u konkretnom sporu. Predsjedavajući Panela mora također imati stručnost ili iskustvo u postupcima rješavanja sporova prema međunarodnom trgovinskom pravu.

2. Svi članovi Panela su neovisni, nepristrasni, obavljaju dužnost u vlastito ime, ne primaju upute od bilo koje organizacije ili organa, i nisu zaposleni u upravi bilo koje strane u sporu.

3. Svi članovi Panela biraju se striktno na osnovu objektivnosti, pouzdanosti i zdravog prosuđivanja, uzimajući u obzir njihovu opsežnu stručnost u pitanjima relevantnim za konkretni spor.

4. Svi članovi Panela će se pridržavati Kodeksa ponašanja iz Dodatka II ovog Protokola.

Član 20.

Spiskovi članova Panela

1. Svaka Strana, u roku od 30 dana od ratifikacije, prihvatanja ili odobrenja ovog Protokola, obavještava Zajednički odbor o spisku pojedinaca, koji su spremni i sposobni obavljati dužnost članova Panela u skladu sa ovim Protokolom.

2. Svaki spisak uključuje najmanje osam pojedinaca sa različitim vrstama opsežnog stručnog znanja, koji mogu dolaziti i CEFTA Strane koja vrši imenovanje, iz CEFTA Strane koja ne vrši imenovanje ili izvan CEFTA-e. Najmanje četiri od tih

pojedinaца морају бити изван CEFTA-e са различитим врстама опсежног стручног знања.

3. Свака Страна може, у сваком тренутку, обавијести Заједнички одбор о додатним појединцима који су спремни и способни обављати дужност чланова Панаела у складу са овим Протоколом.

4. На захтев Стране, Заједнички одбор може доносити одлуку о брисању појединца са списка те Стране. Након брисања појединца, о замјени се обавјештава Заједнички одбор на основу става 3. овог члана.

5. CEFTA Секретаријат води спискове чланова Панаела Страна и ажурира исте.

Члан 21.

Списак предсједavajuћих

1. Свака Страна, у року од 30 дана од ратификације, приhvаћања или одобрења овог Протокола, доставља Заједничком одбору списак појединца, који су спремни и способни обављати дужност предсједavajuћег.

2. Сваки списак укључује најмање три а највише пет појединца из CEFTA Стране која врши именовање и најмање три а највише пет појединца изван CEFTA-e. Поднесени профили треба да одражавају различите врсте стручности у међународном трговинском праву.

3. У року од 60 дана од ступања на снагу овог Протокола, Заједнички одбор усваја списак предсједavajuћих.

4. У случају да се списак предсједavajuћих не усвоји, предсједavajuћи за конкретне поступке Панаела се извлаче са списка чланова Панаела које су доставиле стране које нису у спору у складу са чланом 18.(6) овог Протокола.

5. На захтев Стране, Заједнички одбор може доносити одлуку о брисању појединца са списка предсједavajuћих. Након брисања појединца, предлаже се замјена Заједничком одбору на усвајање и укључивање на списак предсједavajuћих.

6. CEFTA Секретаријат води списак предсједavajuћих и ажурира исти.

Члан 22.

Функција Панаела

1. Функција Панаела јесте да изврши објективну оцјену спора који је пред њим, укључујући објективну оцјену чињеница случаја те примјенљивости и усклађености са CEFTA Споразумом те да донесе такве налазе, утврђења и одлуке какве налаже његов мандат.

2. Панаел обавља своје функције и води своје поступке на начин који је у складу са одредбама о рјешавању спорова овог Протокола, укључујући и Пословник из Додатка I овог Протокола.

3. Панаел тумачи CEFTA Споразум у складу са уобичајеним правилима тумачења међународног јавног права. Панаел ће узети у обзир релевантна тумачења у извјештајима Панаела и Апелационог тијела које је усвојило Тијело за рјешавање спорова WTO-а која се односе на правила WTO Споразума која су суштински истовјетна правилима CEFTA Споразума.

4. Налази, закључци и одлуке Панаела не могу увећати или умањити права и обавезе Страна у складу са CEFTA Споразумом.

Члан 23.

Пословник

Поступци рјешавања спорова пред Панаелом воде се према Пословнику из Додатка I овог Протокола.

Члан 24.

Учеће треће стране

1. Свака Страна, осим страна у спору, која сматра да има значајан интерес у спору пред Панаелом, има право да учествује у поступку рјешавања спора као трећа страна. Таква Страна шаље писану обавијест странамa у спору у року од 5 дана од дана

слања захтева за формирање Панаела према члану 16. овог Протокола. Трећа страна доставља своју обавијест Заједничком одбору.

2. Треће стране имају право поднјети писане поднеске, примати писане поднеске страна у спору, присуствовати свим саслушањима и усмено презентирати своје ставове Панаелу. Поднесци трећих страна се прослијеђују странамa у спору и приказују у извјештају Панаела.

Члан 25.

Обустава и окончање поступка

1. Панаел може у сваком тренутку обуставити свој рад на захтев стране подносиоције захтева, или ако постоји више од једне стране подносиоције захтева, на заједнички захтев страна подносиоција захтева. У захтеву за обуставу наводи се период обуставе, који не смије премашати 12 узастопних мјесеци. У случају такве обуставе, сви релевантни рокови наведени у одјелцима IV и V овог Протокола и у Пословнику из Додатка I овог Протокола продужују се за онолико времена колико је рад био обустављен.

2. Панаел наставља свој рад на захтев стране подносиоције захтева или страна подносиоција захтева. Ако не постоји захтев за наставак рада Панаела до краја периода наведеног у захтеву за обуставу, Панаел окончава поступак.

3. Панаел окончава свој поступак на заједнички захтев страна у спору, или ако се стране у спору договоре око узajамно задовољjавajuћег рјешeња. Трошкови и издаци настали до тог тренутка биће расподијeљени у складу са чланом 15.(5) Додатка I овог Протокола.

4. Страна подносиоција захтева може повући свој приговор у било којем тренутку, чиме се окончава поступак. Трошкови и издаци настали до тог тренутка биће расподијeљени у складу са чланом 15.(5) Додатка I овог Протокола.

Члан 26.

Привремени извјештај

1. Панаел презентира странамa у спору привремени извјештај у року од 140 дана од дана формирања Панаела. У хитним случајевима, Панаел настоји странамa у спору презентирати привремени извјештај у року од 100 дана од дана формирања Панаела. Ако Панаел сматра да не може издати привремени извјештај у року од 140 дана, исти у писаној форми обавјештава стране у спору о разлозима кашњења, заједно са проценом рока у којем ће издати привремени извјештај. Свако кашњење не смије бити дужи од 30 дана.

2. Привремени извјештај садржи:

- а. чињеничне налазе;
- б. правне закључке да ли је спorna мјера у супротности са релевантним одредбама CEFTA Споразума;
- в. разлоге за чињеничне налазе и правне закључке;
- д. препоруке за рјешавање спора; и
- е. препоруку за разуман временски период за постизање усклађености у складу са чланом 31. овог Протокола, ако се утврди да је sporna мјера у супротности са релевантним одредбама CEFTA Споразума.

3. Свака страна у спору може доставити писане коментаре Панаелу о привременом извјештају у року који одреди Панаел. Након разматрања свих таквих коментара, Панаел може измјенити привремени извјештај или извршити даље испитивање које сматра одговарајућим.

4. Привремени извјештај је повјерљив за стране у спору.

Члан 27.

Коначни извјештај

1. Панаел странамa у спору презентира коначни извјештај у року од 30 дана од презентирања привременог извјештаја

stranama u sporu. Istovremeno, Panel prosljeđuje konačni izvještaj Zajedničkom odboru.

2. Pored nalaza i zaključaka iz člana 26.(2), konačni izvještaj predstavlja odluku Panela koja je obavezujuća za strane u sporu, te kvantifikaciju i raspodjelu troškova spora, kao i nivo ukidanja ili umanjenja povlastice. Panel će raspodijeliti takve troškove na osnovu vremena utrošenog na uspješna i neuspješna pravna osporavanja koja je pokrenula strana podnositeljica zahtjeva ili strane podnositeljice zahtjeva na osnovu člana 15.(3) Dodatka I ovog Protokola, uzimajući u obzir učestvovanje trećih strana.

3. CEFTA Sekretarijat će konačni izvještaj učiniti javno dostupnim u roku od 10 dana od njegovog prezentiranja prema stavu 1., uz uvjet zaštite povjerljivih, poslovno-povjerljivih, ili vrlo osjetljivih poslovno-povjerljivih informacija, u skladu sa članom 8. Dodatka I ovog Protokola.

Član 28.

Obavezujuća arbitraža za preispitivanje žalbe

1. Nakon sporazuma strana u sporu, postignutog u bilo kojem trenutku prije izdavanja privremenog izvještaja, konačni izvještaj može biti podvrgnut preispitivanju žalbe putem obavezujuće arbitraže. Ovaj sporazum se dostavlja Zajedničkom odboru.

2. U roku od 30 dana od izdavanja konačnog izvještaja i na zahtjev jedne ili više strana u sporu, konačni izvještaj podliježe preispitivanju žalbe putem obavezujuće arbitraže.

3. Preispitivanje žalbe se ograničava na pravna pitanja obuhvaćena konačnim izvještajem i pravnim tumačenjima koja je izradio Panel.

4. Tri arbitra izvlače se sa spiska predsjedavajućih utvrđenog prema članu 21.(3) ovog Protokola i ograničavaju se na pojedince koje imenuju strane koje nisu u sporu. Ako nije utvrđen spisak predsjedavajućih u skladu sa članom 21.(3) ovog Protokola, tri arbitra izvlače se sa spiskova članova Panela koje su dostavile strane koje nisu u sporu i dolaze izvan CEFTA-e. Arbitri se dogovaraju o predsjedavajućem za preispitivanje žalbe. Za izvlačenje arbitara, primjenjuje se član 18.(3), mutatis mutandis.

5. Za preispitivanje žalbe, primjenjuju se procedure navedene u Odjeljku IV i Dodatku I ovog Protokola, mutatis mutandis.

6. Izvještaj o preispitivanju žalbe se izdaje u roku od 90 dana od dana izbora arbitara a povezani proceduralni rokovi se prilagođavaju u skladu sa tim.

7. Izvještaj o preispitivanju žalbe je konačni i obavezujući i dostavlja se Zajedničkom odboru. CEFTA Sekretarijat će izvještaj o preispitivanju žalbe učiniti javno dostupnim.

Odjeljak V: Postupci izvršenja

Član 29.

Izvršenje

1. Strana primateljica zahtjeva odmah poduzima sve mjere potrebne kako bi izvršila odluku iz konačnog izvještaja ili izvještaja o preispitivanju žalbe, ukoliko Panel ili arbitri u tom izvještaju utvrde da sporna mjera nije u skladu sa CEFTA Sporazumom.

2. Najkasnije 20 dana nakon dana primitka konačnog izvještaja ili, u slučaju žalbe obavijesti o izvještaju o preispitivanju žalbe Zajedničkom odboru, strana primateljica zahtjeva obavještava bilo koju drugu stranu u sporu i Zajednički odbor o svojoj namjeri da izvrši odluku iz konačnog izvještaja ili izvještaja o preispitivanju žalbe u razumnom roku.

3. Ako strana primateljica zahtjeva propusti da obavijesti o svojoj namjeri da izvrši odluku iz konačnog izvještaja ili izvještaja o preispitivanju žalbe ili ako strana primateljica

zahtjeva obavijesti o svojoj namjeri da ne izvrši odluku iz konačnog izvještaja ili izvještaja o preispitivanju žalbe, strana podnositeljica zahtjeva, ili, ako postoji više od jedne strane podnositeljice zahtjeva, strane podnositeljice zahtjeva, imaju pravo odmah suspendirati obaveze prema strani primateljici zahtjeva u skladu s članom 33. (2) do (6) ovog Protokola.

Član 30.

Razuman rok za izvršenje

1. Ako nije moguće odmah izvršiti preporuke i odluke, strana primateljica zahtjeva dužna je poštovati razuman rok za izvršenje, kako je utvrđeno u konačnom izvještaju ili izvještaju o preispitivanju žalbe.

2. Pri određivanju razumnog roka za izvršenje, Panel ili arbitri će uzeti u obzir da razuman rok za izvršenje ne smije premašiti 6 mjeseci od usvajanja konačnog izvještaja ili izvještaja o preispitivanju žalbe.

3. Ovisno o posebnim okolnostima predmetnog pitanja i uz saglasnost strana u sporu, rok za izvršenje može biti duži od 6 mjeseci, ali ne smije premašiti 9 mjeseci.

4. Razuman rok za izvršenje, utvrđen od strane Panela ili arbitara, može se produžiti uzajamnim dogovorom strana u sporu.

5. Strana primateljica zahtjeva dužna je obavijestiti svaku drugu stranu u sporu i Zajednički odbor prije isteka razumnog roka za izvršenje o mjerama koje je poduzela radi izvršenja odluke iz konačnog izvještaja ili izvještaja o preispitivanju žalbe.

Član 31.

Preispitivanje izvršenja

1. Svako neslaganje o izvršenju upućuje se prvobitnom Panelu uspostavljenom u skladu sa članom 16. ovog Protokola.

2. Smatra se da postoji neslaganje o izvršenju ako se strane u sporu ne slažu o tome da li je:

a. strana primateljica zahtjeva poduzela mjeru radi izvršenja odluke iz konačnog izvještaja ili izvještaja o preispitivanju žalbe; i/ili

b. mjera koja je poduzeta radi izvršenja odluke iz konačnog izvještaja ili izvještaja o preispitivanju žalbe u skladu sa CEFTA Sporazumom; i/ili

c. mjera poduzeta radi izvršenja odluke iz konačnog izvještaja ili izvještaja o preispitivanju žalbe nakon suspenzije obaveza prema članu 34. ovog Protokola u skladu sa CEFTA Sporazumom; i/ili

d. nivo suspenzije obaveza u skladu sa članom 33.(3) ovog Protokola jednak ukidanju ili umanjenju povlastice zbog neusklađenosti sa CEFTA Sporazumom, kako je utvrđeno u konačnom izvještaju ili izvještaju o preispitivanju žalbe.

3. U slučaju neslaganja u vezi izvršenja na osnovu stava 2. ovog člana, strana podnositeljica zahtjeva ponovo će sazvati prvobitni Panel slanjem pisanog zahtjeva prvobitnom Panelu. Ako postoji više od jedne strane podnositeljice zahtjeva, takav zahtjev mora podnijeti najmanje jedna strana podnositeljica zahtjeva. O pisanom zahtjevu za ponovno sazivanje prvobitnog Panela obavještava se svaka druga strana u sporu i Zajednički odbor.

4. Prvobitni Panel ponovno sazvan u skladu sa stavom 3. ovog člana predstavlja svoj izvještaj o izvršenju stranama u sporu u roku od 90 dana od dana podnošenja zahtjeva u slučaju neslaganja o usklađenosti. Istovremeno, Panel dostavlja izvještaj o izvršenju Zajedničkom odboru. CEFTA Sekretarijat će izvještaj o izvršenju učiniti javno dostupnim u roku od 10 dana od njegovog predstavljanja stranama u sporu, uz zaštitu povjerljivih, poslovno-povjerljivih ili vrlo osjetljivih poslovno-povjerljivih informacija u skladu sa Poslovnikom iz Dodatka I ovog Protokola.

5. U slučaju da se prvobitni Panel, ili jedan ili više njegovih članova, ne mogu ponovno sastati radi preispitivanja izvršenja,

primjenjivat će se postupak naveden u članu 18. ovog Protokola. Rok za predstavljanje izvještaja o usklađenosti Stranama u sporu produžava se za 30 dana.

6. Izvještaj o izvršenju je obavezujući za strane u sporu.

7. Strana podnositeljica zahtjeva ne vrši suspenziju obaveza u skladu sa članom 33. ovog Protokola dok Panel ne dostavi svoj izvještaj o izvršenju.

Član 32.

Privremena kompenzacija

U slučaju neizvršenja od strane strane primateljice zahtjeva, strane u sporu se mogu dogovoriti o međusobno prihvatljivoj kompenzaciji. Kompenzacija je dobrovoljna i, ako se odobri, mora biti u skladu sa CEFTA Sporazumom.

Član 33.

Suspenzija obaveza

1. Strana podnositeljica zahtjeva, ili, ako postoji više od jedne strane podnositeljice zahtjeva, strane podnositeljice zahtjeva, u nedostatku uzajamno prihvatljive kompenzacije koja je dogovorena sa stranom primateljicom zahtjeva prema članu 32. ovog Protokola, imaju pravo odmah suspendirati obaveze prema strani primateljici zahtjeva ako:

a. strana primateljica zahtjeva ne obavijesti o mjeri poduzetoj radi izvršenja odluke iz konačnog izvještaja ili izvještaja o preispitivanju žalbe u skladu sa članom 30.(5) ovog Protokola; ili

b. Panel koji je ponovno sazvan u skladu sa članom 31. ovog Protokola utvrdi da je mjera poduzeta radi izvršenja u suprotnosti sa CEFTA Sporazumom.

2. Prije suspenzije obaveza, strana podnositeljica zahtjeva obavještava stranu primateljicu zahtjeva i Zajednički odbor o svojoj namjeri da suspendira obaveze, uključujući i nivo obaveza koje namjerava suspendirati.

3. Strana podnositeljica zahtjeva može suspendirati bilo koju obavezu prema CEFTA Sporazumu. Nivo takve suspenzije jednak je ukidanju ili umanjenju povlastice zbog neusklađenosti sa CEFTA Sporazumom, kako je utvrđeno u konačnom izvještaju ili izvještaju o preispitivanju žalbe. Nivo ukidanja ili umanjenja povlastice računa se od dana prezentiranja konačnog izvještaja ili izvještaja o preispitivanju žalbe stranama u sporu.

4. Strana podnositeljica zahtjeva može provoditi suspenziju obaveza 15 radnih dana nakon dana obavijesti u skladu sa stavom 2. ovog člana.

5. Svaka suspenzija obaveza je privremena i primjenjuje se samo dok strana primateljica zahtjeva ne poduzme mjeru radi izvršenja odluke iz konačnog izvještaja ili izvještaja o preispitivanju žalbe, kako je određeno članom 34. ovog Protokola, ili dok strane koje su u sporu ne riješe spor.

6. Ništa u ovom Protokolu ne sprečava Stranu da provede suspenziju obaveza koju je odobrilo Tijelo za rješavanje sporova WTO-a. Nijedna strana u sporu se ne može pozvati na WTO Sporazum kako bi spriječila svaku drugu stranu u sporu da suspendira obaveze na osnovu ovog člana.

Član 34.

Izvršenje nakon suspenzije obaveza

1. Kada, nakon suspenzije obaveza, strana primateljica zahtjeva poduzme mjeru radi izvršenja odluke iz konačnog izvještaja ili izvještaja o preispitivanju žalbe, strana primateljica zahtjeva o tome obavještava svaku drugu stranu u sporu i zahtijeva okončanje suspenzije obaveza koju primjenjuje bilo koja strana podnositeljica zahtjeva. Istovremeno, strana primateljica zahtjeva dostavlja svoju obavijest Zajedničkom odboru.

2. Ako strana podnositeljica zahtjeva smatra da je mjera koju je strana primateljica zahtjeva poduzela radi izvršenja

odluke iz konačnog izvještaja ili izvještaja o preispitivanju žalbe u suprotnosti sa CEFTA Sporazumom, ta strana podnositeljica zahtjeva može zatražiti ponovno sazivanje Panela u skladu sa članom 31.(2)(c) i (3) ovog Protokola. Istovremeno, ta strana podnositeljica zahtjeva proslijeđuje svoj zahtjev svakoj drugoj strani u sporu i Zajedničkom odboru.

3. Svaka strana podnositeljica zahtjeva ukida suspenziju obaveza ako Panel utvrdi da je mjera koju je strana primateljica zahtjeva poduzela radi usklađivanja sa konačnim izvještajem ili izvještajem o preispitivanju žalbe u skladu sa CEFTA Sporazumom.

Odjeljak VI: Završne odredbe

Član 35.

Izmjena i dopuna Protokola

1. Zajednički odbor može odlučiti da izmijeni i dopuni ovaj Protokol.

2. Izmijenjeni i dopunjeni tekst stupa na snagu u skladu sa članom 38. ovog Protokola.

Član 36.

Usvajanje ili izmjena i dopuna Dodataka ovom Protokolu

1. Zajednički odbor može odlučiti da usvoji i izmijeni i dopuni Dodatke ovog Protokola, koji čine sastavni dio ovog Protokola.

2. Odluke iz stava 1. ovog člana stupaju na snagu u skladu sa članom 38. ovog Protokola.

Član 37.

Izmjena i dopuna CEFTA-e 2006

Ovaj Protokol čini sastavni dio CEFTA 2006 i stavlja van snage i zamjenjuje članove 42. i 43. CEFTA 2006 i Aneксе 8 i 9 CEFTA 2006 nakon što Protokol stupi na snagu za sve CEFTA Strane.

Član 38.

Stupanje na snagu

1. Ovaj Protokol je predmet ratifikacije, prihvatanja ili odobrenja u skladu sa zahtjevima predviđenim odgovarajućim propisima Strana. Instrumenti ratifikacije, prihvatanja ili odobrenja se deponuju kod Depozitara.

2. Ovaj Protokol stupa na snagu nakon što sve Strane deponuju svoje instrumente ratifikacije, prihvatanja ili odobrenja.

3. Ako ovaj Protokol ne stupi na snagu za sve Strane u skladu sa stavom 2. ovog člana u roku od tri godine od usvajanja, isti stupa na snagu tridesetog dana nakon deponovanja petog instrumenta ratifikacije, prihvatanja ili odobrenja i primjenjuje se, za one Strane koje su deponovale svoj odgovarajući instrument ratifikacije, prihvatanja ili odobrenja, u pogledu bilo kojeg spora sa drugom Stranom koja već primjenjuje ovaj Protokol.

4. Za svaku Stranu koja deponuje svoj instrument ratifikacije, prihvatanja ili odobrenja nakon dana deponovanja petog instrumenta ratifikacije, prihvatanja ili odobrenja, ovaj Protokol stupa na snagu tridesetog dana nakon što je njen instrument deponovan, i ovaj Protokol se primjenjuje u pogledu bilo kojeg spora sa drugom Stranom na koju se ovaj Protokol već primjenjuje.

5. Za sporove između Strana koje još nisu deponovale svoj odgovarajući instrument ratifikacije, prihvatanja ili odobrenja, te za sporove između ovih Strana i Strana koje su već deponovale svoj odgovarajući instrument ratifikacije, prihvatanja ili odobrenja, primjenjivat će se i dalje članovi 42. i 43. i Aneksi 8 i 9 CEFTA 2006.

Usvojeno u prisustvu predstavnika svih CEFTA Strana.

Sastavljeno u Beogradu, 9. oktobra 2024. godine, u jednom vjerodostojnom primjerku na engleskom jeziku i deponovano kod

Depozitara CEFTA Sporazuma, koji će proslijediti ovjerene primjerke svim Stranama CEFTA Sporazuma.

Dodatak I: Poslovník

Član 1.

Komunikacije

1. Osim ako uključena strana ne zahtijeva drugačije, sva komunikacija uključenih strana i Panela odvija se putem CEFTA Sekretarijata. Uključena strana može odlučiti da se informacije označene kao povjerljive, poslovno-povjerljive ili vrlo osjetljive poslovno-povjerljive ne dostavljaju putem CEFTA Sekretarijata, već na bilo koji drugi način usaglašen sa CEFTA Sekretarijatom i prema modalitetima predloženim za svaki slučaj pojedinačno od strane CEFTA Sekretarijata i usaglašenim sa uključenom stranom koja ih je označila kao takve.

2. Neće biti ex parte komunikacije između uključenih strana i Panela u vezi sa pitanjima koja razmatra Panel.

3. Sva službena usmena ili pismena komunikacija uključenih strana i Panela je na engleskom jeziku. Privremeni izvještaj, konačni izvještaj i izvještaj o preispitivanju žalbe izdaju se na engleskom jeziku.

4. CEFTA Sekretarijat uspostavlja i održava namjenski elektronski komunikacijski sistem i, osim ako uključena strana ne zahtijeva drugačije, svaka pisana komunikacija ili dokumenti prosljeđuju se elektronskim komunikacijskim sistemom. Uključena strana može odlučiti da se informacije označene kao povjerljive, poslovno-povjerljive ili vrlo osjetljive poslovno-povjerljive ne dijele putem elektronskog komunikacijskog sistema, već na bilo koji drugi način usaglašen sa CEFTA Sekretarijatom.

5. Do uspostave online komunikacijskog sistema, osim ako uključena strana ne zahtijeva drugačije, uključene strane i Panel prosljeđuju svu pisanu komunikaciju ili dokument CEFTA Sekretarijatu elektronskim putem i podnošenjem papirnog primjerka. Uključena strana može odlučiti da se informacije označene kao povjerljive, poslovno-povjerljive ili vrlo osjetljive poslovno-povjerljive ne dijele elektronskim putem i podnošenjem papirnog primjerka, već na bilo koji drugi način usaglašen sa CEFTA Sekretarijatom.

6. Osim ako se ne dokaže drugačije, datum i vrijeme podnošenja dokumenta u elektronskom komunikacijskom sistemu, ili potvrda CEFTA Sekretarijata o dostavljanju papirnog primjerka ili podnošenju na drugi način usaglašen sa Sekretarijatom je dokaz dostavljanja za sve proceduralne svrhe.

7. Manje greške pisarske prirode u dokumentu se mogu ispraviti dostavom novog dokumenta u kojem su napravljene promjene jasno naznačene i koji zamjenjuje prvi dokument. Takva zamjena ne utječe na blagovremenu dostavu izvornog dokumenta.

8. Ako posljednji dan za dostavu dokumenta pada na službeni praznik u uključenoj strani, rok se produžava do prvog dostupnog radnog dana nakon toga.

Član 2.

Pristup informacijama

1. Modaliteti za pristup informacijama koje je strana u sporu ili treća strana označila kao povjerljive, poslovno-povjerljive ili vrlo osjetljive poslovno-povjerljive bit će predloženi od strane CEFTA Sekretarijata za svaki slučaj pojedinačno i usaglašeni sa stranom koja ih je označila kao takve. Ovi modaliteti utvrđuju ograničeni spisak konkretnih osoba kojima će se dozvoliti pristup informacijama.

2. Članovi Panela predstavnici druge strane u sporu ili strana u sporu imaju pristup svim informacijama, uključujući informacije označene kao povjerljive, poslovno-povjerljive ili vrlo osjetljive poslovno-povjerljive.

Član 3.

Početak postupka

1. Osim ako se uključene strane ne dogovore drugačije, iste se sastaju sa Panelom u roku od 5 radnih dana od njegovog formiranja u skladu sa članom 18. Dodatnog protokola 7 kako bi utvrdili ona administrativna i logistička pitanja postupka koja uključene strane ili Panel smatraju primjerenim, uključujući elektronske adrese na koje će se dostavljati dokumenti, telefonske brojeve i računarske veze u svrhu komunikacije između uključenih strana i Panela.

2. Panel se konsultira sa uključenim stranama o očekivanim troškovima postupka u cilju svođenja takvih troškova na minimum.

3. Panel i predstavnici strana provode aktivnosti iz stavova 1. i 2. ovoga člana putem elektronske komunikacije.

Član 4.

Rad Panela

1. Predsjedavajući Panela predsjedava svim sastancima postupka. Predsjedavajući Panela ima ovlasti da donosi odluke o administrativnim pitanjima postupka. Panel može prenijeti na predsjedavajućeg ovlasti za donošenje odluka o proceduralnim pitanjima postupka.

2. Saslušanja pred Panelom se održavaju uživo, osim ako se strane u sporu ne dogovore drugačije. U pogledu modaliteta za održavanje saslušanja, a prije nego što se upusti u bilo kakvu aktivnost koja može rezultirati troškovima, Panel konsultira strane u sporu. Osim ako nije drugačije određeno u ovom Odjeljku, Panel obavlja sve druge aktivnosti putem elektronske komunikacije.

3. Samo članovi Panela mogu učestvovati u vijećanjima Panela. Panel može dopustiti svom pomoćniku da bude prisutan na njegovima vijećanjima.

4. Izrada bilo koje odluke, privremenog izvještaja, konačnog izvještaja i izvještaja o preispitivanju žalbe ostaje isključiva odgovornost Panela ili arbitara i ne smije se prenositi na bilo koju treću stranu.

5. Nalazi, obrazloženja, zaključci i odluke Panela donose se konsenzusom. Ako se ne može postići konsenzus, nalaze, obrazloženja, zaključke i odluke Panela donosi većina njegovih članova.

6. Nijedan član Panela ne može izdati zasebno mišljenje osim ako se svi članovi Panela ne usaglasе drugačije, u kojem slučaju će mišljenje izraženo u izvještaju Panela ili izvještaju o preispitivanju žalbe od strane člana Panela ili arbitra koji se ne slaže biti anonimno.

7. Ako se pojavi proceduralno pitanje u postupku koje nije obuhvaćeno odredbama Odjeljaka IV i V Dodatnog protokola 7, Panel može, nakon konsultiranja uključenih strana, usvojiti odgovarajući postupak koji je usklađen sa tim odredbama i koji osigurava jednak tretman svih uključenih strana.

8. Na zahtjev uključene strane, ili ako Panel smatra da postoji potreba da se izmijeni bilo koji rok koji se primjenjuje u postupku ili napravi bilo koja druga administrativna ili proceduralna prilagodba, koja može biti potrebna zbog pravednosti ili učinkovitosti postupka, Panel predlaže razumnu izmjenu ili prilagodbu i konsultira strane u sporu. Panel odmah obavještava Strane o svojoj odluci i razlozima za njegovu odluku. Osim ako nije drugačije određeno u Dodatnom protokolu 7, izmjena roka ni u kojem slučaju ne smije premašiti 10 dana ili jednu trećinu trajanja roka koji se produžava.

9. Panel se neće sastajati niti kontaktirati sa uključenom stranom u odsustvu bilo koje druge uključene strane. Nijedan član Panela ne raspravlja o bilo kojem aspektu postupka sa uključenom stranom ili uključenim stranama u odsustvu drugih članova Panela.

Član 5.

Писани поднесци

1. Страна подносиоци захтјева доставља свој почетни писани поднесак Panelu најкасније 20 дана након дана формирања Panela у складу са чланом 18. Dodatnog protokola 7. Isti rok se primjenjuje ako postoji više od jedne strane podnositeljice захтјева.

2. Страна приматељница захтјева доставља свој писани протуподнесак Panelu најкасније 25 дана након дана доставе почетног писаног поднеска стране подносиоци захтјева.

3. Свака трећа страна доставља свој писани поднесак Panelu најкасније 15 дана након дана доставе писаног протуподнеска стране приматељнице захтјева.

4. Након саслушања пред Panelом, укључене стране могу доставити Panelu додатни писани поднесак у веzi са било којим питањем које се појавило током саслушања у року од 10 дана од дана саслушања. Isto се примjenjuje ако postoji dodatno sаслушање у складу са чланом 6.(2) ovog Dodatka.

Član 6.

Саслушања

1. У року од 5 дана од доставе поднесака треће стране или у року од 5 дана од доставе протуподнеска стране приматељнице захтјева када нема трећих страна, предсједavajuћи Panela одређује датум, вријеме, и, ако се одржава уживо, мјесто саслушања у консултацији са странама у спору и другим члановима Panela. Саслушање се одржава најкасније у року од 10 дана након доставе поднесака треће стране или, када нема трећих страна, најкасније у року од 25 дана након доставе протуподнеска стране приматељнице захтјева.

2. Као опће правило, треба се одржати само једно саслушање. Ако спор садржи питања од изузетне сложености, Panel може, на властиту иницијативу или на захтјев стране у спору, сазвати једно додатно саслушање.

3. Сви чланови Panela присутни су током цијелог саслушања.

4. Осим ако стране у спору другачије не одлуче, саслушања Panela су затворена за јавност.

5. Без обзира на то да ли је саслушање отворено или затворено за јавност, слjedeће особе могу присуствовати саслушању:

a. Представници укључених страна;

b. Савјетници укључених страна;

c. Помоћник Panela;

d. Преводиоци, ако их позове Panel, према договору између Panela и страна у спору; и

e. Стручњаци, ако их позове Panel, према договору између Panela и страна у спору.

6. Најкасније 5 дана прије дана саслушања, свака укључена страна Panelu и другим укљученим странама доставља списак имена особа, које ће усмено износити аргументе или презентације на саслушању у име те укључене стране, те осталих представника или савјетника, који ће присуствовати саслушању.

7. Panel води саслушање на слjedeћи начин, осигуравajući да се свакој укљученој страни омогући једнако вријеме:

Argument

a. Argument стране подносиоци захтјева или страна подносиоци захтјева

b. Argument стране приматељнице захтјева

c. Argument треће стране или трећих страна

Pobijajući argument

d. Odgovor стране подносиоци захтјева или страна подносиоци захтјева

e. Protuodgovor стране приматељнице захтјева

8. Panel може упутити питања свакој укљученој страни у било којем тренутку током саслушања.

9. Након што од укључених страна прими писану verziju аргумената, побijajućih аргумената и одговора на питања

Panela, Panel све заprimljene dokumente одмах просlijeђује укљученим странама.

Član 7.

Питања у писаној форми

1. Panel може у било којем тренутку током поступка упутити питања у писаној форми било којој укљученој страни. Свака укључена страна добија копију свих писаних питања Panela.

2. Укључена страна којој су упућена питања у писаној форми доставља писани одговор у року који одреди Panel. Та укључена страна такође доставља свакој другој укљученој страни копију свог писаног одговора на питања у писаној форми. Свакој другој укљученој страни биће дата могућност да достави писане коментаре на одговор у писаној форми у року од 10 радних дана од дана примитка.

Član 8.

Transparentnost i povjerljivost

1. Саслушања Panela се одржавају на затвореној сједници када поднесци и аргументи укључене стране садрже повjerљиве, пословно-повjerљиве или врло осjetљиве пословно-повjerљиве информације. Укључене стране чувају повjerљивост саслушања одржаних на затвореној сједници.

2. Свака укључена страна може своје писане поднеске учинити јавно доступним под uvjetом да се заштите све повjerљиве, пословно-повjerљиве или врло осjetљиве пословно-повjerљиве информације. Ако поднесак стране Panelu садржи такве информације, та ће страна у року од 10 дана од дана доставе поднеска доставити непovjerљиву или redigiranu verziju поднеска која се може открити јавности.

3. Свака укључена страна и њени савјетници сматрају повjerљивим, пословно-повjerљивим или врло осjetљивим пословно-повjerљивим све информације које је Panelu доставила било која друга укључена страна а које је та страна označila као повjerљиве.

Član 9.

Informacije i tehnički savjeti

1. На захтјев стране у спору или на њену властиту иницијативу Panel може затражити информације и технички савјет од било које особе или тијела које сматра одговарајућим. Panel обавještава стране у спору shodno tome.

2. Када укључена особа или тијело долази из било које стране у спору, Panel обавještава ту страну прије него што затражи такве информације или савјет. Све информације које прибави Panel морају бити откrivене странама у спору и достављене за њихове коментаре. Повjerљиве информације достављене Panelu не смiju се открити без формалног овлашћења особе или тијела које доставља те информације.

Član 10.

Sažeci amicus curiae

1. Осим ако се стране у спору не договорe другачије у року од 5 дана од дана формирања Panela, Panel може примати добровољне сажетеke amicus curiae од било које физичке или правне особе, основане у страни у спору и која не припада њеној управи. У свом привременом извještају, коначном извještају или извještају о преispitивању жалбе Panel наводи све такве сажетеke које је примio, под uvjetом да су isti у складу са правилима из stava 2. Panel nije обавезан у свом привременом извještају, коначном извještају или извještају о преispitивању жалбе baviti се argumentima изнесеним у таквим сажеcima.

2. Сваки сажетак amicus curiae наведен у stavu 1. ovog člana доставља се Panelu у року од 15 дана од дана формирања Panela у складу са чланом 18. Dodatnog protokola 7. Сваки такав сажетак саставља се на engleskom jeziku, не премашuje 15 tipkanih stranica, isključujući sve dodatke, и мора бити непосредно relevantan за спор који разматра Panel. Сваки такав сажетак садржи opis особе која доставља сажетак, укључујући активности и извор

finansiranja te osobe, te navodi prirodu interesa koji ta osoba ima u postupku. Panel dostavlja stranama u sporu na komentare svaki sažetak amicus curiae koji je primio. Komentari strana u sporu dostavljaju se u pisanoj formi Panelu u roku koji odredi Panel.

Član 11.

Hitni slučajevi

U hitnim slučajevima u skladu sa članom 16.(1) Dodatnog protokola 7, Panel, nakon konsultiranja sa stranama u sporu, prema potrebi prilagođava rokove iz ovog Odjeljka i obavještava uključene strane o takvim prilagodba.

Član 12.

Zamjena članova Panela

1. Ako bilo koji član Panela ne može učestvovati u određenom postupku, ili se povuče iz istog, bira se zamjena u skladu sa članom 18. Dodatnog protokola 7.

2. Kada strana u sporu smatra da se član Panela ne pridržava Kodeksa ponašanja iz Dodatka II Dodatnog protokola 7 i da zbog toga mora biti zamijenjen, ta Strana obavještava sve druge strane u sporu u roku od 10 dana od trenutka kada je saznala za okolnosti koje su dovele do nepoštivanja Kodeksa ponašanja od strane tog člana te dostavlja relevantne informacije ili dokaze u tom pogledu.

3. Kada se obavijest iz stava 2. odnosi na člana Panela koji nije predsjedavajući istog, strane u sporu se konsultiraju i, ako se tako dogovore, razrješuju tog člana i biraju zamjenu u skladu sa članom 18.(3), (4) i (5) Dodatnog protokola 7. Ako se strane u sporu ne slože u pogledu potrebe za razrješenjem i biranjem zamjene tog člana, svaka strana u sporu može zahtijevati da se to pitanje uputi predsjedavajućem Panela, čija je odluka konačna:

a. Ako predsjedavajući Panela utvrdi da se član o kojem je riječ ne pridržava Kodeksa ponašanja, predsjedavajući Panela ždribeom izvlači zamjenu sa spiska iz člana 20. Dodatnog protokola 7 na kojem se nalazio prvobitni član. Ako su Strane u sporu izabrale prvobitnog člana u skladu sa članom 18.(4) Dodatnog protokola 7, predsjedavajući Panela ždribeom izvlači zamjenu sa kombiniranog spiska koji su utvrdile strane u sporu prema članu 20. Dodatnog protokola 7. Zamjena se bira u roku od 5 radnih dana od podnošenja zahtjeva predsjedavajućem Panela.

b. Ako predsjedavajući Panela utvrdi da se član o kojem je riječ pridržava Kodeksa ponašanja, ovaj član ostaje na dužnosti.

4. Kada se obavijest iz stava 2. odnosi na predsjedavajućeg Panela, strane u sporu se konsultiraju i, ako se tako dogovore, razrješuju predsjedavajućeg i biraju zamjenu u skladu sa članovima 18.(3) i 18.(6) Dodatnog protokola 7. Ako se strane u sporu ne slože u roku od 10 dana od obavijesti iz stava 2. ovog člana, CEFTA Sekretarijat u roku od 5 radnih dana ždribeom izvlači zamjenu sa spiska iz člana 21. Dodatnog protokola 7, isključujući ime prvobitnog predsjedavajućeg Panela.

5. CEFTA Sekretarijat poziva i daje razumnu mogućnost predstavnicima svake strane u sporu da budu prisutni, na bilo koji način, prilikom izvlačenja ždribea.

6. Postupak se obustavlja za vrijeme potrebno za provođenje procedure predviđene u ovoj odredbi.

Član 13.

Rokovi

1. Svi rokovi navedeni u ovom Dodatku računaju se u kalendarskim danima od dana koji slijedi nakon radnje ili činjenice na koje se odnose, osim ako nije navedeno drugačije. Kada, zbog primjene člana 1.(8) ovog Dodatka, uključena strana primi dokument na datum koji nije datum na koji je taj dokument primila bilo koja druga uključena strana, svaki vremenski period koji se računa na osnovu datuma primitka tog dokumenta se računa od posljednjeg datuma primitka tog dokumenta.

2. Rokovi utvrđeni u ovom Dodatku se prilagođavaju u skladu sa posebnim rokovima predviđenim za predstavljanje izvještaja o usklađenosti stranama u sporu prema članu 31.(4) i (5) Dodatnog protokola 7.

Član 14.

Logistika

CEFTA Sekretarijat, u koordinaciji sa stranama u sporu i članovima Panela, zadužen je za logističko upravljanje postupkom, posebno organizaciju saslušanja i administrativne zahtjeve koji se odnose na članove Panela i pomoćnika Panela, kao npr. honorar, putne troškove i naknade, te rukovanje dokumentima učitanim u online komunikacijski sistem koji se odnose na postupak.

Član 15.

Troškovi

1. Svaka uključena strana snosi vlastite troškove proizašle iz učestvovanja u postupku Panela.

2. Troškove povezane sa postupkom, naime sve putne troškove, troškove smještaja i opće troškove koje naprave članovi Panela i pomoćnik Panela, kao i honorare članova Panela i pomoćnika Panela, Panel će kvantificirati i raspodijeliti između uključenih strana te se navode u posebnom dijelu konačnog izvještaja. Ovaj dio konačnog izvještaja je povjerljiv, osim ako se strane u sporu drugačije ne dogovore.

3. Panel raspodjeljuje troškove vezane za izdatke i naknade na osnovu vremena utrošenog na uspješna i neuspješna pravna osporavanja koja je pokrenula strana podnositeljica zahtjeva, također uzimajući u obzir učestvovanje trećih strana. Strana podnositeljica zahtjeva snosi troškove izdataka i naknada srazmjerno neuspješnim pravnim osporavanjima, strana primateljica zahtjeva snosi troškove izdataka i naknada srazmjerno uspješnim pravnim osporavanjima. Svaka treća strana snosi dodatne troškove koje Panel pripiše njenom učestvovanju.

4. Članovi Panela i pomoćnik Panela vode evidenciju i podnose konačni izvještaj o vremenu posvećenom postupku i o svojim pojedinačnim troškovima. Evidencija vremena odražava posao koji je obavio Panel u vezi sa svakim pravnim osporavanjem koji je pokrenula strana podnositeljica zahtjeva i zatim se koristi za raspodjelu troškova. Odluka Panela o raspodjeli troškova je konačna i obavezujuća za strane u sporu, osim ako je protiv izvještaja Panela uložena žalba, u kojem slučaju odluka o raspodjeli troškova se navodi u odluci o žalbi, koja je konačna i obavezujuća.

5. Ukoliko strane u sporu postignu uzajamno usaglašeno rješenje koje vodi prekidu spora, troškove koji se odnose na izdatke i naknade nastale do tog trenutka ravnomjerno snose strane u sporu, osim ako se strane u sporu drugačije ne dogovore. U slučaju da strana podnositeljica zahtjeva odluči povući svoj prigovor, troškove koji se odnose na izdatke i honorare nastale do tog trenutka u cijelosti snosi ta strana podnositeljica zahtjeva, osim ako se strane u sporu drugačije ne dogovore.

6. Dnevnicu članova Panela jednaka je dnevnicu dodijeljenoj članovima Panela u postupku rješavanja sporova pri Svjetskoj trgovinskoj organizaciji. Zajednički odbor može odlučiti izmijeniti dnevnicu u bilo kojem trenutku.

7. Satnica za pomoćnika Panela ne premašuje 50% satnice članova Panela.

Član 16.

Fond za rješavanje sporova

1. Strane ovim uspostavljaju Fond za rješavanje sporova, koji je odvojen od ostalih CEFTA fondova i u početku se finansira sredstvima CEFTA Otvorenog fonda, a koristi se za prefinansiranje sporova uređenih Dodatnim protokolom 7.

2. Što je prije moguće a najkasnije 45 dana nakon stupanja na snagu Dodatnog protokola 7, Zajednički odbor određuje početni iznos koji će se staviti na raspolaganje u Fondu za rješavanje sporova u slučaju spora. Finansijska sredstva prenose se iz Otvorenog fonda u Fond za rješavanje sporova po podnošenju zahtjeva za formiranje Panela.

3. Finansijska sredstva za postupke rješavanja sporova povlači CEFTA Sekretarijat iz Fonda za rješavanje sporova i ograničena su na pojedinačne udjele svake strane u sporu, koji su srazmjerni njihovim pojedinačnim doprinosima budžetu CEFTA Sekretarijata.

4. Zajednički odbor može odlučiti da prilagodi iznos dostupan u Fondu za rješavanje sporova povećanjem ili smanjenjem istog po potrebi.

5. Svaki doprinos Fondu za rješavanje sporova polaže se na bankovni račun kojim upravlja CEFTA Sekretarijat. CEFTA Sekretarijat je odgovoran za upravljanje Fondom za rješavanje sporova.

6. Fond za rješavanje sporova koristi se za plaćanje troškova koji se odnose na postupak kako je definirano u članu 15. ovog Dodatka.

7. Svako povlačenje iz Fonda za rješavanje sporova, prema izračunu CEFTA Sekretarijata, nadopunjuju uključene strane u skladu sa odlukom Panela o raspodjeli troškova iz konačnog izvještaja ili izvještaja o preispitivanju žalbe. Nakon što se Fond za rješavanje sporova nadopuni, ovaj iznos se vraća u CEFTA Otvoreni fond.

8. Ako se Strana ne uskladi, u roku od 30 dana od relevantne obavijesti CEFTA Sekretarijata, sa obavezom iz stava 7. ovog člana, suspenduje joj se korištenje ovog Protokola kao strani podnositeljici zahtjeva i trećoj strani do trenutka postizanja usklađenosti. CEFTA Sekretarijat obavještava Zajednički odbor o suspenziji i okončanju suspenzije.

9. CEFTA Sekretarijat na godišnjem nivou podnosi Zajedničkom odboru finansijski izvještaj o Fondu za rješavanje sporova.

Član 17.

Područje primjene

Poslovnik sadržan u ovom Dodatku primjenjuje se na postupke Panela i, mutatis mutandis, na obavezujuću arbitražu za preispitivanje žalbe.

Dodatak II: Kodeks ponašanja

Član 1.

Odgovornosti kandidata i članova Panela

Svaki kandidat i član Panela izbjegava nedoličnost i dojam nedoličnosti, neovisan je i nepristrasan, izbjegava direktne i indirektne sukobe interesa, te poštuje visoke standarde ponašanja kako bi se sačuvali integritet i nepristrasnost Panela tokom postupka. Bivši članovi Panela se pridržavaju obaveza utvrđenih u članovima 1. i 2. ovog Dodatka.

Član 2.

Obaveze otkrivanja informacija

1. Prije nego što se potvrdi njen ili njegov izbor za člana Panela, kandidat otkriva sve interese, odnose ili pitanja koji bi mogli utjecati na njegovu ili njenu neovisnost ili nepristrasnost, te koji bi mogli opravdano stvoriti dojam nedoličnosti ili pristrasnosti tokom postupka. U tom cilju kandidat ulaže sve razumne napore da uoči sve takve interese, odnose i pitanja.

2. Bez obzira na gore navedeno, kandidati objavljuju sljedeće interese, odnose i pitanja:

a. bilo koji finansijski interes kandidata u: (i) postupku ili njegovom ishodu, i (ii) upravnom postupku, sudskom postupku ili drugom arbitražnom postupku koji uključuje pitanja o kojima se može odlučivati u postupku za koji se kandidat razmatra;

b. bilo koji finansijski interes kandidatovog poslodavca, partnera, poslovnog saradnika ili člana porodice u: (i) postupku ili njegovom ishodu, i (ii) upravnom postupku, sudskom postupku ili drugom arbitražnom postupku koji uključuje pitanja o kojima se može odlučivati u postupku za koji se kandidat razmatra;

c. bilo koji postojeći ili prošli finansijski, poslovni, profesionalni, porodični ili društveni odnos sa zainteresiranim stranama u postupku ili njihovim zastupnikom, ili takav odnos koji uključuje kandidatovog poslodavca, partnera, poslovnog saradnika ili člana porodice;

d. sve krivične osude; i

e. javno zagovaranje ili pravno ili drugo zastupanje u vezi sa pitanjem koje se razmatra u postupku ili koje uključuje ista pitanja.

3. Kandidat ili član Panela obavještava strane u sporu o svim stvarnim ili potencijalnim povredama ovog Kodeksa ponašanja kako bi ih razmotrile.

4. Nakon što bude izabran, član Panela nastavlja ulagati sve razumne napore da uoči sve interese, odnose ili pitanja iz stava 1. ovog člana i otkriva iste. Obaveza otkrivanja informacija je trajna dužnost, koja od člana Panela zahtijeva otkrivanje svih interesa, odnosa ili pitanja koji se mogu pojaviti tokom svih faza postupka. Svako otkrivanje informacija vrši se obavještavanjem strana u sporu, pisanim putem kako bi ih razmotrile.

Član 3.

Neovisnost i nepristrasnost članova Panela

1. Član Panela izbjegava stvaranje dojma pristrasnosti, te na njega ne utječe vlastiti interes, pritisak izvana, politička razmatranja, negodovanja javnosti, lojalnost jednoj Strani ili strah od kritike.

2. Član Panela neće, neposredno ili posredno, preuzeti bilo kakvu obavezu ili prihvatiti bilo kakvu korist koje bi na bilo koji način ometale, ili izgledale da ometaju, propisno obavljanje njenih ili njegovih dužnosti.

3. Član Panela ne može koristiti svoj položaj u Panelu za unapređenje bilo kakvih ličnih ili privatnih interesa te izbjegava aktivnosti koje mogu stvoriti dojam da su drugi u posebnom položaju da utječu na nju ili njega.

4. Član Panela ne može dopustiti da finansijski, poslovni, profesionalni, porodični ili društveni odnosi ili odgovornosti utječu na njeno ili njegovo ponašanje ili prosuđivanje.

5. Član Panela izbjegava stupanje u bilo kakav odnos ili stjecanje bilo kakvog finansijskog interesa koji bi mogao utjecati na njenu ili njegovu nepristrasnost ili koji bi mogao opravdano stvoriti dojam nedoličnosti ili pristrasnosti.

Član 4.

Dužnosti članova Panela

1. Nakon izbora, član Panela je na raspolaganju za rad i obavlja svoje dužnosti temeljito i ekspeditivno tokom cijelog postupka, te pravedno i marljivo.

2. Član Panela razmatra samo pitanja pokrenuta u postupku i ne prenosi ovu dužnost na bilo koju drugu osobu.

3. Član Panela ne učestvuje u ex parte komunikaciji u vezi sa postupkom.

Član 5.

Povjerljivost

1. Nijedan član Panela ni u kojem trenutku ne otkriva niti koristi informacije koje nisu za javnost a u vezi su sa postupkom ili pribavljene tokom postupka, osim u svrhu tog postupka, te ni u kojem slučaju ne otkriva niti koristi sve takve informacije kako bi stekao ličnu korist ili korist za druge, ili kako bi negativno utjecao na interese drugih.

2. Члан Панаела не открива привремени извјештај, коначни извјештај, или извјештај о преиспитивању жалбе, или њихове дијелове, prije objave istih.

3. Ниједан члан Панаела ни у којем тренутку не открива вјећанја Панаела, или став било којег члана Панаела.

Члан 6.

Обавезе бивших чланова Панаела

Сви бивши чланови Панаела изbjегавају све радње које могу створити дојам да су били пристрасни у обављању својих дужности или

Члан 3.

Ова Одлука биће објављена у "Службеном гласнику БиХ - Међународни уговори" на босанском, хрватском и српском језику и ступа на снагу даном објављивања.

Број 01-50-1-2342-29/26

3. септембра 2026. године

Сарајево

Члан 7.

Подношење примјене

Дужности и одговорности у складу са овим Кодексом понашања примјењују се, mutatis mutandis, и на помоћника Панаела и на арбитре задужене за обавезујућу арбитражу за преиспитивање жалбе.

Предсједavajuћи
Др. **Denis Bećirović**, s. r.

На основу чланка V. 3. d) Устава Босне и Херцеговине и suglasnosti Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (Одлука PSBiH број 01,02-21-1-1020/26 од 30. липња 2026. године), Предсједништво Босне и Херцеговине је, на 31. редовној сједници, одржаној 3. рјуна 2026. године, донијело

ОДЛУКУ

О РАТИФИКАЦИЈИ ДОДАТНОГ ПРОТОКОЛА 7 О РЈЕШАВАЊУ СПОРОВА УЗ СПОРАЗУМ О ИЗМЈЕНИ И ПРИСТУПАЊУ СРЕДНЈОЕУРОПСКОМ СПОРАЗУМУ О СЛОБОДНОЈ ТРГОВИНИ

Чланак 1.

Ратификује се Додатни протокол 7 о рјешавању спорова уз Споразум о измјени и приступању Средњоевропском споразуму о слободној трговини, саињен у Београду 9. listopada 2024. године, на engleskome језику.

Чланак 2.

Текст Додатног протокола 7 у преводу гласи:

ДОДАТНИ ПРОТОКОЛ 7 О РЈЕШАВАЊУ СПОРОВА УЗ СПОРАЗУМ О ИЗМЈЕНИ И ПРИСТУПАЊУ СРЕДНЈОЕУРОПСКОМ СПОРАЗУМУ О СЛОБОДНОЈ ТРГОВИНИ

Пreamбула

Стране Споразума о измјени и приступању Средњоевропском споразуму о слободној трговини (CEFTA):

1. Узимајући у обзир Прилог 1 Споразума о измјени и приступању Средњоевропском споразуму о слободној трговини (у даљњем тексту "CEFTA 2006"), посебно чланке 42. и 43. истог, као и Прилог 8 о "Именовању посредника" и Прилог 9 о "Оснивању и функционирању арбитражног трибунала" истог Споразума;

2. Одлучивши да уклоне препреке трговини унутар CEFTA-е и да поступно промене трговинске односе у духу Опће развојне клаузуле CEFTA Споразума 2006 садржане у чланку 45. истог; и

3. Узимајући у обзир интерес Страна за структурирањем приступа консултацијама, посредовању и рјешавању спорова унутар CEFTA-е како је предвиђено овим Додатним протоколом 7 (у даљњем тексту: овај "Протокол"); су се договориле како сlijеди.

Одјелјак I: Поčetне одредбе

Чланак 1.

Дефиниције

У сврхе овог Протокола, примјењују се слjedeће дефиниције:

a. "саvјетник" значи физичка особа коју страна у спору ангажира да саvјетује или помаже тој страни у поступку према овом Протоколу;

b. "на било који начин" се односи на начин на који се могу водити поступци према овом Протоколу, укључујући састанке узиво и/или електроничку комуникацију;

c. "помоћник" значи физичка особа која проводи истраживање за или пружа помоћ Панаелу у поступку;

d. "poslovno-povjerljive informacije" i "vrlo osjetljive poslovno-povjerljive informacije" значи све пословне или заштићене информације које је страна у спору или трећа страна означила као такве, без обзира на то јесу ли садржане у документу који је доставило јавно или приватно тијело, јер иначе нису доступне у јавном домену и њихово би откривање могло, по мишљењу стране у спору или треће стране, проузрочити изузетну штету легитимном власнику информација. Свака страна у спору или трећа страна дјелује у доброј вјери и суздржава се при означавању информација као "poslovno-povjerljivih" или "vrlo osjetljivih poslovno-povjerljivih";

e. "kandidat" значи физичка особа чије је име на попису чланова Панаела сукладно чланку 20. овог Протокола или на попису предсједатеља Панаела сукладно чланку 21. овог Протокола и која се разматра за избор за члана или предсједатеља Панаела;

f. "CEFTA Споразум" значи "Споразум о измјени и приступању Средњоевропском споразуму о слободној трговини", потписан 19. проsinца 2006. године, укључујући његове Прилоге и додатне протоколе уз CEFTA Споразум, као и правне инструменте који се темеље на њему;

g. "CEFTA 2006" значи консолидирана верзија "Средњоевропског споразума о слободној трговини" садржана у Прилогу 1 CEFTA Споразума;

h. "predsjedatelj" значи члан Панаела који предсједает састанцима и саслушањима Панаела у поступку;

i. "Кодекс понашања" значи правила утврђена у Додатку II. овог Протокола која се примјењују на кандидате и чланове Панаела;

j. "izvješće o sukladnosti" значи извјешће који издаје Панаел који се поновно сазива у случају неслагања о сукладности или еквивалентности сукладно чланку 31. овог Протокола;

k. "povjerljive informacije" значи све информације осим "poslovno-povjerljivih informacija" i "vrlo osjetljivih poslovno-povjerljivih informacija" које се према овом Протоколу морају

tretirati kao povjerljive ili koje je strana u sporu ili treća strana označila kao takve;

l. "strana u konzultacijama" znači Strana koja sudjeluje u konzultacijama sukladno s Odjeljkom III. ovog Protokola;

m. "dan" znači kalendarski dan, ako nije drugačije navedeno;

n. "strana u sporu" znači Strana koja sudjeluje u postupcima pred Panelom, uključujući i u pogledu njegovog sastava sukladno članku 18. ovog Protokola;

o. "dokument" znači obavijest, zahtjev, pisani podnesak ili bilo koji drugi dokument koji se odnosi na postupak prema ovom Protokolu;

p. "posrednik" znači fizička osoba koja vodi postupak posredovanja sukladno sa Odjeljkom II. ovog Protokola;

q. "postupci posredovanja" znači pravila utvrđena u Odjeljku II. ovog Protokola koja se primjenjuju na postupke posredovanja;

r. "Strana koja imenuje" znači Strana koja utvrđuje popis pojedinaca koji su voljni i sposobni obavljati dužnost članova Panela sukladno člancima 20. i 21. ovog Protokola;

s. "službeni blagdan" znači svaka subota i nedjelja i svaki drugi dan koji Strana odredi kao državni blagdan;

t. "uključena strana ili strane" znači strana u sporu ili strane u sporu i treća strana ili treće strane;

u. "Strana" ili "Strane" znači Strana ili Strane CEFTA Sporazuma;

v. "postupak", osim ako nije drugačije navedeno, znači postupak rješavanja spora koji se provodi u sukladno s Odjeljkom IV. ovog Protokola;

w. "predstavnik strane" znači svaka fizička osoba koju imenuje Strana i propisno ovlasti da zastupa tu Stranu u postupku prema ovom Protokolu;

x. "strana podnositeljica zahtjeva" znači Strana koja zahtijeva pomoć ili mirenje sukladno članku 5. ovog Protokola, posredovanje sukladno članku 8. ovog Protokola, konzultacije sukladno članku 15. ovog Protokola ili osnivanje Panela sukladno članku 16. ovog Protokola;

y. "strana primateljica zahtjeva" znači Strana kojoj je upućen zahtjev za posredovanje ili konzultacije sukladno članku 8. ovog Protokola i članku 15. ovog Protokola ili kojoj je upućen zahtjev za osnivanje Panela sukladno članku 16. ovog Protokola;

z. "Poslovnik" znači pravila utvrđena u Dodatku I. ovog Protokola, koja se primjenjuju na postupke pred Panelom; i

aa. "treća strana" znači CEFTA Strana osim strana u konzultacijama ili strana u sporu.

Članak 2.

Suradnja

1. Strane u svakom trenutku nastoje postići dogovor o tumačenju i primjeni CEFTA Sporazuma i ulažu sve napore kroz suradnju i konzultacije da dođu do uzajamno zadovoljavajućeg rješenja svakog pitanja koje bi moglo utjecati na funkcioniranje CEFTA Sporazuma.

2. Prije pokretanja formalnih postupaka rješavanja sporova, Strane nastoje postići uzajamno zadovoljavajuće rješenje koristeći konzultativne alate dostupne u okviru CEFTA-e.

3. Strane mogu nastaviti koristiti takve konzultativne alate, dok se odvija formalno rješavanje spora, s ciljem postizanja uzajamno zadovoljavajućeg rješenja spora.

Članak 3.

Područje primjene

Ovaj Protokol se primjenjuje na svaki spor između dvije ili više Strana u svezi s tumačenjem ili primjenom CEFTA Sporazuma.

Članak 4.

Izbor foruma

1. Ako je Strana pokrenula postupak rješavanja spora prema ovom Protokolu, ista ne može pokrenuti postupak rješavanja spora prema drugom međunarodnom trgovinskom sporazumu u kojem su strane u sporu strana, uključujući WTO Sporazum, u vezi sa istim pitanjem, osim ako Panel osnovan sukladno s ovim Protokolom ne uspije, donijeti zaključke o tom sporu zbog razloga povezanih s nadležnošću ili iz proceduralnih razloga koji se ne odnose na okončanje postupka rješavanja spora sukladno članku 25. ovog Protokola.

2. Postupci rješavanja sporova sukladno s ovim Protokolom smatraju se pokrenutim zahtjevom Strane za osnivanje Panela sukladno članku 16. ovog Protokola.

3. Postupci rješavanja sporova prema WTO Sporazumu smatraju se pokrenutim zahtjevom Strane za osnivanje Panela sukladno članku 6. Dogovora o rješavanju sporova WTO-a.

4. Postupci rješavanja sporova prema bilo kojem drugom međunarodnom trgovinskom sporazumu smatraju se pokrenutim zahtjevom Strane za osnivanje Panela sukladno s odredbama o rješavanju sporova tog sporazuma.

Članak 5.

Pomoć i mirenje

1. Pomoć i mirenje su postupci koji se mogu poduzeti dobrovoljno ako se strane u sporu tako dogovore.

2. Na zahtjev strana u sporu, svaki pojedinac ili subjekt kojeg odaberu strane podnositeljice zahtjeva može pružiti pomoć ili djelovati kao miritelj.

3. Postupci koji uključuju pomoć i mirenje, posebno stajališta koja su u istim zauzele strane u sporu, su povjerljivi i ne prejudiciraju prava bilo koje od Strana u bilo kojem daljnjem postupku prema ovom Protokolu.

4. Pomoć i mirenje može zatražiti bilo koja strana u sporu u bilo kojem trenutku. Isti se mogu započeti bilo kada i prekinuti bilo kada.

5. Ako se strane u sporu usuglase, procedure za pomoć ili mirenje se mogu nastaviti dok traje postupak Panela prema Odjeljku IV. ovog Protokola.

Odjeljak II: Postupci posredovanja

Članak 6.

Posredovanje

Strane mogu koristiti posredovanje u svezi s bilo kojim pitanjem iz članka 3. ovog Protokola, osim u slučaju predloženih mjera. Postupci posredovanja ne prejudiciraju prava Strana u bilo kojem drugom postupku prema CEFTA Sporazumu ili drugom međunarodnom trgovinskom sporazumu u kojem su Strane strana, uključujući WTO Sporazum.

Članak 7.

Cilj posredovanja

Posredovanje sukladno s ovim Odjeljkom ima za cilj pomoći stranama u sporu u postizanju uzajamno zadovoljavajućeg rješenja u svezi bilo kojeg spora iz članka 3. ovog Protokola uz pomoć posrednika.

Članak 8.

Pokretanje postupka posredovanja

1. Strana može zatražiti pisanim putem od bilo koje druge Strane da stupi u postupak posredovanja. Takav zahtjev se upućuje drugoj Strani, a istodobno se o njemu obavještava Zajednički odbor.

2. Zahtjev podnesen sukladno stavku 1. ovog članka utvrđuje konkretnu spornu mjeru, daje detaljan opis primjene sporne mjere i jasno prikazuje zabrinutosti Strane koja traži posredovanje u svezi s tom mjerom.

3. Postupak posredovanja može se pokrenuti samo uz suglasnost strana u sporu. Kada Strana zahtijeva postupak posredovanja sukladno stavku 1. ovog članka, druga Strana će u dobroj vjeri razmotriti zahtjev i odgovoriti u pisanom obliku u roku od 10 dana od dana primitka zahtjeva.

Članak 9.

Odabir posrednika

1. Nakon započinjanja postupka posredovanja sukladno članku 8.(3) ovog Protokola, strane u sporu se dogovaraju o posredniku sa zajednički usuglašenog popisa posrednika sukladno članku 41. stavku 6. CEFTA-e 2006 u roku od 10 dana od dana primitka odgovora na zahtjev za posredovanje. Ako se strane u sporu ne mogu dogovoriti o posredniku u roku iz prve rečenice, bilo koja strana u sporu može zatražiti od predsjedatelja Zajedničkog odbora da izvuče posrednika ždrijeбом sa zajednički usuglašenog popisa posrednika sukladno članku 41. stavku 6. CEFTA-e 2006 u roku od 5 dana od dana primitka zahtjeva.

2. Posrednik ne može biti ni iz jedne od strana u sporu, osim ako se strane u sporu ne dogovore drugačije.

3. Posrednik izbjegava sve izravne i neizravne sukobe interesa i strane u sporu mogu od njega zahtijevati da potpiše izjavu u tu svrhu.

4. Posrednik pomaže stranama u sporu na nepristran, neovisan i transparentan način u razjašnjavanju spora i postizanju uzajamno zadovoljavajućeg rješenja spora.

5. Kodeks ponašanja iz Dodatka II. ovog Protokola primjenjuje se, mutatis mutandis, na posrednika.

Članak 10.

Pravila postupka posredovanja

1. Postupak posredovanja održava se na bilo koji način koji dogovore strane u sporu. Ako se održava uživo, odvijat će se na mjestu dogovorenom između strana u sporu. U relevantnom dijelu, članovi 1. i 14. Poslovnika iz Dodatka I. ovog Protokola primjenjuju se, mutatis mutandis, na postupak posredovanja osim ako se strane u sporu ne dogovore drugačije.

2. U roku od 10 dana od izbora posrednika sukladno članku 9.(1) ovog Protokola, strana primateljica zahtjeva dostavlja, u pisanom obliku, svoje komentare posredniku i strani podnositeljici zahtjeva.

3. Posrednik može odlučiti o najprikladnijem načinu razjašnjavanja spora. Konkretno, posrednik može, na bilo koji način dogovoren između strana u sporu, organizirati sastanke između strana u sporu, konzultirati se sa stranama u sporu zajednički ili pojedinačno, tražiti pomoć od ili se konzultirati s relevantnim stručnjacima i akterima, i pružiti svu dodatnu potporu koju zatraže strane u sporu. Prije nego što poduzme takve aktivnosti, posrednik traži suglasnost strana u sporu, uključujući i suglasnost za sve moguće troškove.

4. Najkasnije 15 dana od datuma primitka pisanih komentara iz stavka 2. ovog članka i nakon angažiranja sa Stranama u sporu sukladno stavku 3. ovog članka, posrednik izdaje nacrt pisanog izvješća, dajući kratki sažetak o spornoj mjeri u ovim postupcima, slijeđenim procedurama, stajalištima koja su iznijele strane u sporu, stručnjacima i dionicima, gdje je to relevantno, i svakom uzajamno dogovorenom rješenju postignutom kao konačni ishod ovih postupaka, uključujući moguća privremena rješenja. Posrednik stranama u sporu ostavlja 10 dana za komentare na nacrt izvješća. Nakon razmatranja komentara strana u sporu dostavljenih u tom roku, posrednik u roku od 10 dana stranama u sporu dostavlja konačno pisano izvješće.

5. U roku od 5 dana od dana primitka konačnog izvješća, strane u sporu pisanim putem obavještavaju posrednika prihvaćaju li ili odbijaju rješenje predloženo u izvješću kao

uzajamno zadovoljavajuće rješenje spora. Strane u sporu podnose konačno izvješće Zajedničkom odboru.

6. Postupak posredovanja se okončava:

a. u bilo kojoj fazi postupka na zahtjev, u pisanom obliku, bilo koje od strana u sporu;

b. datumom uzajamnog prihvatanja, u pisanom obliku, od strane strana u sporu rješenja predloženog u izvješću posrednika kao uzajamno zadovoljavajuće rješenje spora;

c. datumom odbijanja upućenog u pisanom obliku od strane u sporu posredniku i drugoj strani rješenja predloženog u izvješću posrednika kao uzajamno zadovoljavajuće rješenje spora; ili

d. pisanom izjavom posrednika, nakon konzultacija sa stranama u sporu, da daljnji naponi u posredovanju ne doprinose iznalaženju uzajamno zadovoljavajućeg rješenja spora.

Član 11.

Provedba uzajamno dogovorenog rješenja

1. Kada strane u sporu pisanim putem prihvate rješenje predloženo u izvješću posrednika kao uzajamno zadovoljavajuće rješenje spora, svaka strana u sporu poduzima mjere potrebne za provedbu tog rješenja u dogovorenom roku.

2. Strana koja vrši provedbu obavještava drugu stranu i Zajednički odbor pisanim putem o svim mjerama poduzetim za provedbu rješenja.

Članak 12.

Povjerljivost posredovanja i odnos prema postupcima rješavanja sporova

1. Osim ako se strane u sporu ne dogovore drugačije, postupak posredovanja, uključujući izvješće posrednika, je povjerljiv. Obveza povjerljivosti ne obuhvaća činjenične informacije koje već postoje u javnoj domeni.

2. Strana u sporu ne smije se pozivati na niti podnositi kao dokaz u postupcima rješavanja sporova sukladno sa ovim Protokolom ili bilo kojim drugim međunarodnim trgovinskim sporazumom čije su Strane strane u sporu, niti će panel uzeti u razmatranje:

a. stajališta koja je zauzela druga strana u sporu u postupku posredovanja ili informacije koje je prikupio posrednik prema članku 10.(3) ovog Protokola; ili

b. izvješće izrađeno ili rješenje predloženo od strane posrednika prema članku 10.(4) ovog Protokola.

3. Posrednik ne može biti član Panela u postupku rješavanja spora sukladno s ovim Protokolom ili WTO Sporazumom koji uključuje isti spor u kojem je posrednik posredovao.

Članak 13.

Rokovi

Svi rokovi iz članaka 8., 9. i 10. ovog Protokola mogu se izmijeniti dogovorom između strana u sporu.

Članak 14.

Troškovi postupka posredovanja

1. Svaka strana u sporu snosi vlastite troškove proizašle sudjelovanjem u postupku posredovanja.

2. Naknada posrednika odgovara naknadi člana Panela sukladno članku 15.(6) Dodatka I.

3. Strane u sporu zajednički i ravnopravno dijele troškove proizašle iz organizacijskih pitanja, uključujući naknadu i troškove posrednika, te sve druge troškove u kontekstu postupka posredovanja.

Odjeljak III: Konzultacije

Članak 15.

Konzultacije

1. Strana može pisanim putem zahtijevati konzultacije sa svakom drugom Stranom u svezi s bilo kojim pitanjem iz članka 3. ovog Protokola.

2. Страна podnositeljica zahtjeva dostavlja zahtjev strani primateljici zahtjeva. Istodobno, strana podnositeljica zahtjeva o zahtjevu obavještava Zajednički odbor. U svom zahtjevu, strana podnositeljica zahtjeva navodi razloge za zahtjev, uključujući utvrđivanje konkretne sporne mjere i pravni temelj za prigovor.

3. Страна podnositeljica zahtjeva i strana primateljica zahtjeva započinju konzultacije što je prije moguće, a najkasnije u roku od 15 dana od dana kada je strana primateljica zahtjeva primila zahtjev, osim u žurnim slučajevima. U žurnim slučajevima, uključujući one koji obuhvaćaju lako kvarljive ili sezonske proizvode ili usluge koje brzo gube svoju trgovinsku vrijednost, konzultacije započinju u roku od 5 dana od dana kada je strana primateljica zahtjeva primila zahtjev.

4. Svaka Страна, osim strane podnositeljice zahtjeva i strane primateljice zahtjeva, koja smatra da ima interesa u tom pitanju, može podnijeti pisani zahtjev za sudjelovanje u konzultacijama objašnjavajući svoj interes za pitanje stranama u konzultacijama i Zajedničkom odboru u roku od pet dana od dana slanja zahtjeva za konzultacije. Takva Страна se pridružuje konzultacijama, pod uvjetom da se strana kojoj je upućen zahtjev za konzultacije složi, u roku od 5 dana od primitka takvog zahtjeva, da je tvrdnja o interesu dobro utemeljena. U tom slučaju, strana kojoj je upućen zahtjev za konzultacije o tome će obavijestiti Stranu koja zahtijeva da se pridruži konzultacijama i Zajednički odbor.

5. Strane u konzultacijama ulažu sve napore za postizanje uzajamno zadovoljavajućeg rješenja pitanja kroz konzultacije. U tu svrhu, svaka strana u konzultacijama pruža dovoljno informacija kako bi se omogućilo potpuno ispitivanje spornog pitanja te štiti sve povjerljive, poslovno-povjerljive, ili vrlo osjetljive poslovno-povjerljive informacije razmijenjene tijekom konzultacija, prema zahtjevu Strane koja daje ove informacije. Svaka strana u konzultacijama stavlja na raspolaganje osoblje svojih tijela vlasti ili drugih regulatornih tijela koja posjeduju stručnost u svezi sa spornim pitanjem.

6. Konzultacije se održavaju na bilo koji način dogovoren između strana u konzultacijama. Kada se održavaju uživo, održavaju se na mjestu dogovorenom između strana u konzultacijama.

7. Konzultacije su povjerljive i ne prejudiciraju prava bilo koje Strane u svim daljnjim postupcima prema CEFTA Sporazumu.

Odjeljak IV: Postupci rješavanja sporova

Članak 16.

Osnivanje Panela

1. Страна može zahtijevati, putem pisane obavijesti upućene strani primateljici zahtjeva, osnivanje Panela ako konzultacije prema Odjeljku III. ovog Protokola nisu uspjele riješiti spor u roku od 60 dana od dana primitka zahtjeva za konzultacije, ili, u žurnim slučajevima, u roku od 45 dana od dana primitka zahtjeva za konzultacije. Istodobno, strana podnositeljica zahtjeva o svom zahtjevu obavještava Zajednički odbor.

2. U svom zahtjevu, strana podnositeljica zahtjeva utvrđuje konkretnu spornu mjeru i pravni temelj za prigovor, uključujući objašnjenje kako sporna mjera predstavlja kršenje CEFTA Sporazuma i naznaku jesu li održane konzultacije. U slučaju da strana podnositeljica zahtjeva zatraži formiranje Panela s drugim zadaćama osim standardnih sukladno članku 17. ovog Protokola, pisani zahtjev sadrži predloženi tekst posebnih zadaća.

3. Datum osnivanja Panela je datum na koji je odabran posljednji član Panela sukladno članku 18. ovog Protokola.

4. Panel se ne može osnivati za preispitivanje predložene mjere.

5. Ako više Strana traži osnivanje Panela u svezi s istim pitanjem, treba osnovati jedan Panel za ispitivanje prigovora kad god je to izvodljivo.

6. Ukoliko je osnovano više od jednog Panela za ispitivanje prigovora u vezi s istim pitanjem, u najvećoj mogućoj mjeri iste osobe bit će članovi svakog od zasebnih Panela, a raspored postupaka Panela u takvim sporovima se usklađuje.

Članak 17.

Zadaće

1. Osim ako se strane u sporu ne dogovore drugačije u roku od 5 radnih dana od dana osnivanja Panela sukladno članku 16. ovog Protokola, standardne zadaće Panela su:

"Ispitati, u svjetlu odredaba CEFTA Sporazuma, spor koji se navodi u zahtjevu za osnivanje Panela, i donijeti nalaze, zaključke i odluke sukladno sa Dodatnim protokolom 7."

2. Ako se strane u sporu dogovore o zadaćama koje nisu standardne zadaće, o takvim zadaćama se obavještava Panel u roku od 3 radna dana nakon postizanja njihovog dogovora.

3. Panel može odlučiti o vlastitoj nadležnosti na temelju zadaća.

Članak 18.

Sastav Panela

1. Panel se sastoji od tri člana odabrana ili ždrijebom izvučena s ciljem osiguranja opsežne stručnosti relevantne za konkretni spor o kojem je riječ.

2. Strane u sporu se konzultiraju s ciljem postizanja dogovora o sastavu Panela u roku od 10 dana od dana primitka zahtjeva za osnivanje Panela sukladno sa člankom 16. ovog Protokola.

3. Ako se Panel ne osnuje u roku utvrđenom u stavku 2., svaka Страна u sporu može zatražiti od Predsjedatelja Zajedničkog odbora da članove Panela izvuče ždrijebom sa popisa utvrđenih prema člancima 20. i 21. ovog Protokola. Predsjedatelj Zajedničkog odbora izvlači ždrijebom članove Panela u roku od 5 dana od dana primitka zahtjeva. Ako Panel ne bude osnovan u roku od 5 dana od dana primitka zahtjeva, CEFTA Tajništvo ždrijebom izvlači članove Panela sa popisa utvrđenih prema člancima 20. i 21. ovog Protokola bez nepotrebnog odgađanja. Predsjedatelj Zajedničkog odbora ili CEFTA Tajništvo pozivaju i daju razumnu priliku predstavnicima svake strane u sporu da budu nazočni, na bilo koji način, prilikom izvlačenja ždrijeba. Jedan član Panela izvlači se ždrijebom s popisa strane podnositeljice zahtjeva, jedan član Panela izvlači se ždrijebom s popisa strane primateljice zahtjeva, a jedan član Panela se izvlači ždrijebom s popisa predsjedatelja.

4. Ako postoje dvije ili više strana podnositeljica zahtjeva, popisi svake strane podnositeljice zahtjeva se spajaju kako bi se s kombiniranog popisa izvukao jedan član Panela.

5. Ako strana u sporu nije dostavila svoj popis prema članku 20. ovog Protokola, član Panela se izvlači s popisa utvrđenog prema članku 21. ovog Protokola, uključujući i u slučaju kada strana u sporu nije imenovala nijednog pojedinca za popis iz članka 21. ovog Protokola. U slučaju da nije utvrđen popis prema članku 21., član Panela se izvlači s popisa članova Panela koje su dostavile strane koje nisu u sporu.

6. U slučaju da se predsjedatelj izvlači ždrijebom, CEFTA Tajništvo priprema popise sukladno s tim prije izvlačenja a primjenjuje se sljedeće:

a. u slučaju jednog podnositelja prigovora, predsjedatelj se izvlači ždrijebom s popisa koji sadrži samo potencijalne predsjedatelje iz CEFTA-e i samo s popisa strana koje nisu u sporu. U slučaju da se bilo koja od strana u sporu ne slaže vezano za odabranog predsjedatelja, predsjedatelj se ponovno izvlači ždrijebom s popisa koji sadrži samo potencijalne predsjedatelje koji dolaze izvan CEFTA-e i ne izvlači se s popisa nijedne od CEFTA Strana u sporu.

b. u slučaju više podnositelja prigovora, predsjedatelj se izvlači ždrijebom s popisa koji sadrži samo potencijalne

predsjedatelje koji dolaze izvan CEFTA-e, a ždrijež ne sadrži nijednog potencijalnog predsjedatelja s popisa CEFTA Strana u sporu. U slučaju da su sve strane CEFTA-e Strane u sporu, ždrijež sadrži potencijalne predsjedatelje koji dolaze izvan CEFTA-e s popisa svih CEFTA Strana.

7. Pojedinaц ne može biti član Panela u sporu u kojem je ona ili on prethodno bio uključen/a u bilo kojem svojstvu.

8. Члан Panela може бити замijenjen само из разлога и сукладно чланку 12. Додатка I. уз овај Протокол.

Чланак 19.

Квалификације чланова Panela

1. Сви чланови Panela морају имати стручност у међународном трговинском праву, као и у питањима обухваћеним CEFTA Споразумом, те у питањима о којима је ријеч у конкретном спору. Председатељ Panela мора такође имати стручност или искуство у поступцима рјешавања спорова према међународном трговинском праву.

2. Сви чланови Panela су неовисни, непристрани, обављају дужност у властито име, не примaju упуте од било које организације или тијела, и нису уписани у управи било које стране у спору.

3. Сви чланови Panela бирају се стриктно на основу објективности, поузданости и здравог просуђивања, узимајући у обзир њихову опсежну стручност у питањима релевантним за конкретни спор.

4. Сви ће се чланови Panela придржавати Кодекса понашања из Додатка II. овог Протокола.

Чланак 20.

Пописи чланова Panela

1. Свака Страна, у року од 30 дана од ратификације, прихватања или одобрења овог Протокола, обавјештава Заједнички одбор о попису појединца, који су спремни и способни обављати дужност чланова Panela сукладно с овим Протоколом.

2. Сваки попис укључује најмање осам појединца с различитим врстама опсежног стручног знања, који могу долазити из CEFTA Стране која врши именовање, из CEFTA Стране која не врши именовање или изван CEFTA-e. Најмање четири од тих појединца морају бити изван CEFTA-e с различитим врстама опсежног стручног знања.

3. Свака Страна може, у сваком тренутку, обавјестити Заједнички одбор о додатним појединцима који су спремни и способни обављати дужност чланова Panela сукладно с овим Протоколом.

4. На захтев Стране, Заједнички одбор може донјети одлуку о брисању појединца с пописа те Стране. Након брисања појединца, о замјени се обавјештава Заједнички одбор на основу ставка 3. овог чланка.

5. CEFTA Тајништво води пописе чланова Panela Страна и ажурира исте.

Чланак 21.

Попис Председатеља

1. Свака Страна, у року од 30 дана од ратификације, прихватања или одобрења овог Протокола, доставља Заједничком одбору попис појединца, који су спремни и способни обављати дужност председатеља.

2. Сваки попис укључује најмање три а највише пет појединца из CEFTA Стране која врши именовање и најмање три а највише пет појединца изван CEFTA-e. Поднесени профили треба да одражавају различите врсте стручности у међународном трговинском праву.

3. У року од 60 дана од ступања на снагу овог Протокола, Заједнички одбор усваја попис председатеља.

4. У случају да се попис председатеља не усвоји, председатељи за конкретне поступке Panela се извлаче с пописа

чланова Panela које су доставиле стране које нису у спору сукладно чланку 18.(6) овог Протокола.

5. На захтев Стране, Заједнички одбор може донјети одлуку о брисању појединца с пописа председатеља. Након брисања појединца, предлаже се замјена Заједничком одбору на усвајање и укључивање на попис председатеља.

6. CEFTA Тајништво води попис председатеља и ажурира исти.

Чланак 22.

Функција Panela

1. Функција Panela је извршити објективну оцјену спора који је пред њим, укључујући објективну оцјену чињеница случаја те примјенивости и усклађености с CEFTA Споразумом те донјети такве налазе, утврђења и одлуке какве налаже његов мандат

2. Panel обавља своје функције и води своје поступке на начин који сукладан с одредбама о рјешавању спорова овог Протокола, укључујући и Пословник из Додатка I. овог Протокола.

3. Panel тумачи CEFTA Споразум сукладно с уобичајеним правилима тумачења међународног јавног права. Panel ће узети у обзир релевантна тумачења у извјешћима Panela и Призивног тијела које је усвојило Тијело за рјешавање спорова WTO-а која се односе на правила WTO Споразума која су суштински истовјетна правилима CEFTA Споразума.

4. Налази, закључци и одлуке Panela не могу увећати или умањити права и обавезе Страна сукладно с CEFTA Споразумом.

Чланак 23.

Пословник

Поступци рјешавања спорова пред Panelом воде се према Пословнику из Додатка I. овог Протокола.

Чланак 24.

Судјеловање треће стране

1. Свака Страна, осим страна у спору, која сматра да има значајан интерес у спору пред Panelом, има право да судјелује у поступку рјешавања спора као трећа страна. Таква Страна шаље писану обавјест странам у спору у року од 5 дана од дана слања захтева за оснивањем Panela према чланку 16. овог Протокола. Трећа страна доставља своју обавјест Заједничком одбору.

2. Треће стране имају право поднијети писане поднеске, примати писане поднеске страна у спору, присуствовати свим саслушањима и усмено представити своја стајалишта Panelу. Поднесци трећих страна се просљеђују странам у спору и приказују у извјешћу Panela.

Чланак 25.

Обустава и окончање поступка

1. Panel може у сваком тренутку обуставити свој рад на захтев стране подносиоције захтева, или ако постоји више од једне стране подносиоције захтева, на заједнички захтев страна подносиоција захтева. У захтеву за обуставу наводи се раздобље обуставе, које не смије премашити 12 узастопних мјесеци. У случају такве обуставе, сви релевантни рокови наведени у одјелицима IV. и V. овог Протокола и у Пословнику из Додатка I. овог Протокола продљују се за онолико времена колико је рад био обустављен.

2. Panel наставља свој рад на захтев стране подносиоције захтева или страна подносиоција захтева. Ако не постоји захтев за наставак рада Panela до краја раздобља наведеног у захтеву за обуставу, Panel окончава поступак.

3. Panel окончава свој поступак на заједнички захтев страна у спору, или ако се стране у спору договоре око узajамно задовољавајућег рјешења. Трошкови и издаци настали до тог тренутка биће расподјелјени сукладно чланку 15.(5) Додатка I. овог Протокола.

4. Страна подносиоција захтева може повући свој приговор у било ком тренутку, чиме се окончава поступак. Трошкови и

izdaci nastali do tog trenutka bit će raspodijeljeni sukladno članku 15.(5) Dodatka I. ovog Protokola.

Članak 26.

Privremeno izvješće

1. Panel predstavlja stranama u sporu privremeno izvješće u roku od 140 dana od dana osnivanja Panela. U žurnim slučajevima, Panel nastoji stranama u sporu predstaviti privremeno izvješće u roku od 100 dana od dana osnivanja Panela. Ako Panel smatra da ne može izdati privremeno izvješće u roku od 140 dana, isti u pisanom obliku obavještava strane u sporu o razlozima kašnjenja, zajedno s procjenom roka u kojem će izdati privremeno izvješće. Svako kašnjenje ne smije biti dulje od 30 dana.

2. Privremeno izvješće sadrži:

- činjenične nalaze;
- pravne zaključke je li sporna mjera u suprotnosti s relevantnim odredbama CEFTA Sporazuma;
- razloge za činjenične nalaze i pravne zaključke;
- preporuke za rješavanje spora; i
- preporuku za razumno vremensko razdoblje za postizanje sukladnosti sukladno članku 31. ovog Protokola, ako se utvrdi da je sporna mjera u suprotnosti s relevantnim odredbama CEFTA Sporazuma.

3. Svaka strana u sporu može dostaviti pisane komentare Panelu o privremenom izvješću u roku koji odredi Panel. Nakon razmatranja svih takvih komentara, Panel može izmijeniti privremeno izvješće ili izvršiti daljnje ispitivanje koje smatra odgovarajućim.

4. Privremeno izvješće je povjerljivo za strane u sporu.

Članak 27.

Konačno izvješće

1. Panel stranama u sporu predstavlja konačno izvješće u roku od 30 dana od predstavljanja privremenog izvješća stranama u sporu. Istodobno, Panel prosljeđuje konačno izvješće Zajedničkom odboru.

2. Pored nalaza i zaključaka iz članka 26.(2), konačno izvješće predstavlja odluku Panela, koja je obvezujuća za strane u sporu, te kvantifikaciju i raspodjelu troškova spora, kao i razinu ukidanja ili umanjenja povlastice. Panel će raspodijeliti takve troškove na temelju vremena utrošenog na uspješna i neuspješna pravna osporavanja koja je pokrenula strana podnositeljica zahtjeva ili strane podnositeljice zahtjeva na temelju članka 15.(3) Dodatka I. ovog Protokola, uzimajući u obzir sudjelovanje trećih strana.

3. CEFTA Tajništvo će konačno izvješće učiniti javno dostupnim u roku od 10 dana od njegova predstavljanja prema stavku 1., uz uvjet zaštite povjerljivih, poslovno-povjerljivih, ili vrlo osjetljivih poslovno-povjerljivih informacija, sukladno članku 8. Dodatka I. ovog Protokola.

Članak 28.

Obvezujuća arbitraža za preispitivanje žalbe

1. Nakon sporazuma strana u sporu, postignutog u bilo kojem trenutku prije izdavanja privremenog izvješća, konačno izvješće može biti podvrgnuto preispitivanju žalbe putem obvezujuće arbitraže. Ovaj sporazum se dostavlja Zajedničkom odboru.

2. U roku od 30 dana od izdavanja konačnog izvješća i na zahtjev jedne ili više strana u sporu, konačno izvješće podliježe preispitivanju žalbe putem obvezujuće arbitraže.

3. Preispitivanje žalbe se ograničava na pravna pitanja obuhvaćena konačnim izvješćem i pravnim tumačenjima koja je izradio Panel.

4. Tri se arbitra izvlače s popisa predsjedatelja utvrđenog prema članku 21.(3) ovog Protokola i ograničavaju se na

pojedince koje imenuju strane koje nisu u sporu. Ako nije utvrđen popis predsjedatelja sukladno članku 21.(3) ovog Protokola, tri se arbitra izvlače s popisa članova Panela koje su dostavile strane koje nisu u sporu i dolaze izvan CEFTA-e. Arbitri se dogovaraju o predsjedatelju za preispitivanje žalbe. Za izvlačenje arbitara, primjenjuje se članak 18.(3), mutatis mutandis.

5. Za preispitivanje žalbe, primjenjuju se postupci navedeni u Odjeljku IV. i Dodatku I. ovog Protokola, mutatis mutandis.

6. Izvješće o preispitivanju žalbe se izdaje u roku od 90 dana od dana izbora arbitara a povezani proceduralni rokovi se prilagođavaju sukladno tome.

7. Izvješće o preispitivanju žalbe je konačni i obvezujući i dostavlja se Zajedničkom odboru. CEFTA Tajništvo će izvješće o preispitivanju žalbe učiniti javno dostupnim.

Odjeljak V: Procedure izvršenja

Članak 29.

Izvršenje

1. Strana primateljica zahtjeva odmah poduzima sve mjere potrebne kako bi se izvršila odluka iz konačnog izvješća ili izvješća o preispitivanju žalbe, ukoliko Panel ili arbitri u tom izvješću utvrde da sporna mjera nije sukladna s CEFTA Sporazumom.

2. Najkasnije 20 dana nakon dana primitka konačnog izvješća ili, u slučaju žalbe obavijesti o izvješću o preispitivanju žalbe Zajedničkom odboru, strana primateljica zahtjeva obavještava bilo koju drugu stranu u sporu i Zajednički odbor o svojoj namjeri da izvrši odluku iz konačnog izvješća ili izvješća o preispitivanju žalbe u razumnom roku.

3. Ako strana primateljica zahtjeva propusti da obavijesti o svojoj namjeri da izvrši odluku iz konačnog izvješća ili izvješća o preispitivanju žalbe ili ako strana primateljica zahtjeva obavijesti o svojoj namjeri da ne izvrši odluku iz konačnog izvješća ili izvješća o preispitivanju žalbe, strana podnositeljica zahtjeva, ili, ako postoji više od jedne strane podnositeljice zahtjeva, strane podnositeljice zahtjeva, imaju pravo odmah suspendirati obveze prema strani primateljici zahtjeva sukladno članku 33. (2) do (6) ovog Protokola.

Članak 30.

Razuman rok za izvršenje

1. Ako nije moguće odmah izvršiti preporuke i odluke, strana primateljica zahtjeva dužna je poštivati razuman rok za izvršenje, kako je utvrđeno u konačnom izvješću ili izvješću o preispitivanju žalbe.

2. Pri određivanju razumnog roka za izvršenje, Panel ili arbitri će uzeti u obzir da razuman rok za izvršenje ne smije premašiti 6 mjeseci od usvajanja konačnog izvješća ili izvješćaja o preispitivanju žalbe.

3. Ovisno o posebnim okolnostima predmetnog pitanja i uz suglasnost strana u sporu, rok za izvršenje ne može biti dulji od 6 mjeseci, ali ne smije produljiti 9 mjeseci.

4. Razumno vremensko razdoblje za izvršenje koji utvrđuje Panel ili arbitri može se produljiti uzajamnim dogovorom strana u sporu.

5. Strana primateljica zahtjeva dužna je obavijestiti svaku drugu stranu u sporu i Zajednički odbor prije isteka razumnog roka za izvršenje o mjerama koje je poduzela radi izvršenja odluke iz konačnog izvješća ili izvješća o preispitivanju žalbe.

Članak 31.

Preispitivanje izvršenja

1. Svako neslaganje o izvršenju upućuje se prvobitnom Panelu uspostavljenom sukladno članku 16. ovog Protokola.

2. Smatra se da postoji neslaganje o izvršenju ako se strane u sporu ne slažu o tome je li:

a. strana primateljica zahtjeva poduzela mjeru radi izvršenja odluke iz konačnog izvješća ili izvješća o preispitivanju žalbe; i/ili

b. mjera koja je poduzeta radi izvršenja odluke iz konačnog izvješća ili izvješća o preispitivanju žalbe sukladno s CEFTA Sporazumom; i/ili

c. mjera poduzeta radi izvršenja odluke iz konačnog izvješća ili izvješća o preispitivanju žalbe nakon suspenzije obveza prema članku 34. ovog Protokola sukladno s CEFTA Sporazumom; i/ili

d. razina suspenzije obveza sukladno članku 33.(3) ovog Protokola jednaka ukidanju ili umanjenju povlastice zbog nesukladnosti s CEFTA Sporazumom, kako je utvrđeno u konačnom izvješću ili izvješću o preispitivanju žalbe.

3. U slučaju neslaganja u svezi sukladnosti na temelju stavka 2. ovog članka, strana podnositeljica zahtjeva ponovno će sazvati prvotni Panel slanjem pisanog zahtjeva prvotnom Panelu. Ako postoji više od jedne strane podnositeljice zahtjeva, takav zahtjev mora podnijeti najmanje jedna strana podnositeljica zahtjeva. O pisanom zahtjevu za ponovno sazivanje prvotnog Panela obavještava se svaka druga strana u sporu i Zajednički odbor.

4. Prvotni Panel ponovno sazvan sukladno stavku 3. ovoga članka predstavlja svoje izvješće o izvršenju stranama u sporu u roku od 90 dana od dana podnošenja zahtjeva u slučaju neslaganja o sukladnosti. Istodobno, Panel dostavlja izvješće o izvršenju Zajedničkom odboru. CEFTA Tajništvo će izvješće o izvršenju učiniti javno dostupnim u roku od 10 dana od njegova predstavljanja stranama u sporu, uz zaštitu povjerljivih, poslovno-povjerljivih ili vrlo osjetljivih poslovno-povjerljivih informacija sukladno s Poslovnikom iz Dodatka I. ovog Protokola.

5. U slučaju da se prvotni Panel, ili jedan ili više njegovih članova, ne mogu ponovno sastati radi preispitivanja izvršenja, primjenjivat će se postupak naveden u članku 18. ovoga Protokola. Rok za predstavljanje izvješća o sukladnosti Stranama u sporu produljava se za 30 dana.

6. Izvješće o izvršenju je obvezujuće za strane u sporu.

7. Strana podnositeljica zahtjeva ne vrši suspenziju obveza sukladno članku 33. ovog Protokola dok Panel ne dostavi svoje izvješće o izvršenju.

Članak 32.

Privremena kompenzacija

U slučaju neizvršenja od strane strane primateljica zahtjeva, strane u sporu se mogu dogovoriti o međusobno prihvatljivoj kompenzaciji. Kompenzacija je dobrovoljna i, ako se odobri, mora biti sukladna s CEFTA Sporazumom.

Članak 33.

Suspenzija obveza

1. Strana podnositeljica zahtjeva, ili, ako postoji više od jedne strane podnositeljice zahtjeva, strane podnositeljice zahtjeva, u nedostatku uzajamno prihvatljive kompenzacije koja je dogovorena sa stranom primateljicom zahtjeva prema članku 32. ovog Protokola, imaju pravo odmah suspendirati obveze prema strani primateljici zahtjeva ako:

a. strana primateljica zahtjeva ne obavijesti o mjeri poduzetoj radi izvršenja odluke iz konačnog izvješća ili izvješća o preispitivanju žalbe sukladno članku 30.(5) ovog Protokola; ili

b. Panel koji je ponovno sazvan sukladno članku 31. ovog Protokola utvrdi da je mjera poduzeta radi izvršenja u suprotnosti s CEFTA Sporazumom.

2. Prije suspenzije obveza, strana podnositeljica zahtjeva obavještava stranu primateljicu zahtjeva i Zajednički odbor o svojoj namjeri da suspendira obveze, uključujući i razinu obveza koje namjerava suspendirati.

3. Strana podnositeljica zahtjeva može suspendirati bilo koju obvezu prema CEFTA Sporazumu. Razina takve suspenzije jednaka je ukidanju ili umanjenju povlastice zbog nesukladnosti s CEFTA Sporazumom, kako je utvrđeno u konačnom izvješću ili izvješću o preispitivanju žalbe. Razina ukidanja ili umanjenja povlastice računa se od dana predstavljanja konačnog izvješća ili izvješća o preispitivanju žalbe stranama u sporu.

4. Strana podnositeljica zahtjeva može provoditi suspenziju obveza 15 radnih dana nakon dana obavijesti sukladno stavku 2. ovoga članka.

5. Svaka suspenzija obveza je privremena i primjenjuje se samo dok strana primateljica zahtjeva ne poduzme mjeru radi izvršenja odluke iz konačnog izvješća ili izvješća o preispitivanju žalbe, kako je određeno člankom 34. ovog Protokola, ili dok strane koje su u sporu ne riješe spor.

6. Ništa u ovom Protokolu ne sprečava Stranu da provede suspenziju obveza koju je odobrilo Tijelo za rješavanje sporova WTO-a. Nijedna strana u sporu se ne može pozvati na WTO Sporazum kako bi spriječila svaku drugu stranu u sporu da suspendira obveze na temelju ovog članka.

Članak 34.

Izvršenje nakon suspenzije obveza

1. Kada, nakon suspenzije obveza, strana primateljica zahtjeva poduzme mjeru radi izvršenja odluke iz konačnog izvješća ili izvješća o preispitivanju žalbe, strana primateljica zahtjeva o tome obavještava svaku drugu stranu u sporu i zahtjeva okončanje suspenzije obveza koju primjenjuje bilo koja strana podnositeljica zahtjeva. Istodobno, strana primateljica zahtjeva dostavlja svoju obavijest Zajedničkom odboru.

2. Ako strana podnositeljica zahtjeva smatra da je mjera koju je strana primateljica zahtjeva poduzela radi izvršenja odluke iz konačnog izvješća ili izvješća o preispitivanju žalbe u suprotnosti s CEFTA Sporazumom, ta strana podnositeljica zahtjeva može zatražiti ponovno sazivanje Panela sukladno članku 31.(2)(c) i (3) ovog Protokola. Istodobno, ta strana podnositeljica zahtjeva prosljeđuje svoj zahtjev svakoj drugoj strani u sporu i Zajedničkom odboru.

3. Svaka strana podnositeljica zahtjeva ukida suspenziju obveza ako Panel utvrdi da je mjera koju je strana primateljica zahtjeva poduzela radi usklađivanja s konačnim izvješćem ili izvješćem o preispitivanju žalbe sukladno s CEFTA Sporazumom.

Odjeljak VI: Završne odredbe

Članak 35.

Izmjena i dopuna Protokola

1. Zajednički odbor može odlučiti da izmijeni i dopuni ovaj Protokol.

2. Izmijenjeni i dopunjeni tekst stupa na snagu sukladno članku 38. ovog Protokola.

Članak 36.

Usvajanje ili izmjena i dopuna Dodataka ovom Protokolu

1. Zajednički odbor može odlučiti da usvoji i izmijeni i dopuni Dodatke ovog Protokola, koji čine sastavni dio ovog Protokola.

2. Odluke iz stavka 1. ovoga članka stupaju na snagu sukladno članku 38. ovoga Protokola.

Članak 37.

Izmjena i dopuna CEFTA-e 2006

Ovaj Protokol čini sastavni dio CEFTA 2006 i stavlja izvan snage i zamjenjuje članke 42. i 43. CEFTA 2006 i Priloge 8 i 9 CEFTA 2006 nakon što Protokol stupi na snagu za sve CEFTA Strane.

Članak 38.

Stupanje na snagu

1. Ovaj Protokol je predmet ratificiranja, prihvatanja ili odobrenja sukladno s zahtjevima predviđenim odgovarajućim propisima Strana. Instrumenti ratificiranja, prihvatanja ili odobrenja se deponiraju kod Depozitara.

2. Ovaj Protokol stupa na snagu nakon što sve Strane deponiraju svoje instrumente ratificiranja, prihvatanja ili odobrenja.

3. Ako ovaj Protokol ne stupi na snagu za sve Strane sukladno stavku 2. ovoga članka u roku od tri godine od usvajanja, isti stupa na snagu tridesetog dana nakon deponiranja petog instrumenta ratificiranja, prihvatanja ili odobrenja i primjenjuje se, za one Strane koje su deponirale svoj odgovarajući instrument ratifikacije, prihvatanja ili odobrenja, u pogledu bilo kojeg spora s drugom Stranom koja već primjenjuje ovaj Protokol.

4. Za svaku Stranu koja deponira svoj instrument ratificiranja, prihvatanja ili odobrenja nakon dana deponiranja petog instrumenta ratificiranja, prihvatanja ili odobrenja, ovaj Protokol stupa na snagu tridesetog dana nakon što je njen instrument deponiran, i ovaj Protokol se primjenjuje u pogledu bilo kojeg spora s drugom Stranom na koju se ovaj Protokol već primjenjuje.

5. Za sporove između Strana koje još nisu deponirale svoj odgovarajući instrument ratificiranja, prihvatanja ili odobrenja, te za sporove između ovih Strana i Strana koje su već deponirale svoj odgovarajući instrument ratificiranja, prihvatanja ili odobrenja, primjenjivat će se i dalje članci 42. i 43. i Prilozi 8 i 9 CEFTA 2006.

Usvojeno u nazočnosti predstavnika svih CEFTA Strana.

Sastavljeno u Beogradu, 9. listopada 2024. godine, u jednom vjerodostojnom primjerku na engleskom jeziku i deponirano kod Depozitara CEFTA Sporazuma, koji će prosljediti ovjerene primjerke svim Stranama CEFTA Sporazuma.

Dodatak I: Poslovník

Članak 1.

Komunikacije

1. Osim ako uključena strana ne zahtijeva drugačije, sva komunikacija uključenih strana i Panela odvija se putem CEFTA Tajništva. Uključena strana može odlučiti da se informacije označene kao povjerljive, poslovno-povjerljive ili vrlo osjetljive poslovno-povjerljive ne dostavljaju putem CEFTA Tajništva, već na bilo koji drugi način usuglašen s CEFTA Tajništvom i prema modalitetima predloženim za svaki slučaj pojedinačno od strane CEFTA Tajništva i usuglašenim s uključenom stranom koja ih je označila kao takve.

2. Neće biti ex parte komunikacije između uključenih strana i Panela u svezi s pitanjima koja razmatra Panel.

3. Sva službena usmena ili pismena komunikacija uključenih strana i Panela je na engleskom jeziku. Privremeno izvješće, konačno izvješće i izvješće o preispitivanju žalbe izdaju se na engleskom jeziku.

4. CEFTA Tajništvo uspostavlja i održava namjenski elektronički komunikacijski sustav i, osim ako uključena strana ne zahtijeva drugačije, svaka pisana komunikacija ili dokumenti prosljeđuju se elektroničkim komunikacijskim sustavom. Uključena strana može odlučiti da se informacije označene kao povjerljive, poslovno-povjerljive ili vrlo osjetljive poslovno-povjerljive ne dijele putem elektroničkog komunikacijskog sustava, već na bilo koji drugi način usuglašen s CEFTA Tajništvom.

5. Do uspostave online komunikacijskog sustava, osim ako uključena strana ne zahtijeva drugačije, uključene strane i Panel

prosljeđuju svu pisanu komunikaciju ili dokument CEFTA Tajništvu elektroničkim putem i podnošenjem papirnatoг primjerka. Uključena strana može odlučiti da se informacije označene kao povjerljive, poslovno-povjerljive ili vrlo osjetljive poslovno-povjerljive ne dijele elektroničkim putem i podnošenjem papirnatoг primjerka, već na bilo koji drugi način usuglašen s CEFTA Tajništvom.

6. Osim ako se ne dokaže drugačije, datum i vrijeme podnošenja dokumenta u elektroničkom komunikacijskom sustavu, ili potvrda CEFTA Tajništva o dostavljanju papirnatoг primjerka ili podnošenju na drugi način usuglašen s Tajništvom je dokaz dostavljanja za sve proceduralne svrhe.

7. Manje pogreške pisarske naravi u dokumentu se mogu ispraviti dostavom novog dokumenta u kojem su napravljene promjene jasno naznačene i koji zamjenjuje prvi dokument. Takva zamjena ne utječe na pravovremenu dostavu izvornog dokumenta.

8. Ako posljednji dan za dostavu dokumenta pada na službeni blagdan u uključenoj strani, rok se produžuje do prvog dostupnog radnog dana nakon toga.

Članak 2.

Pristup informacijama

1. Modaliteti za pristup informacijama koje je strana u sporu ili treća strana označila kao povjerljive, poslovno-povjerljive ili vrlo osjetljive poslovno-povjerljive bit će predloženi od strane CEFTA Tajništva za svaki slučaj pojedinačno i usuglašeni sa stranom koja ih je označila kao takve. Ovi modaliteti utvrđuju ograničeni popis konkretnih osoba kojima će se dozvoliti pristup informacijama.

2. Članovi Panela predstavnici druge strane u sporu ili strana u sporu imaju pristup svim informacijama, uključujući informacije označene kao povjerljive, poslovno-povjerljive ili vrlo osjetljive poslovno-povjerljive.

Članak 3.

Početak postupka

1. Osim ako se uključene strane ne dogovore drugačije, iste se sastaju s Panelom u roku od 5 radnih dana od njegova osnivanja sukladno članku 18. Dodatnog protokola 7 kako bi utvrdili ona upravna i logistička pitanja postupka koja uključene strane ili Panel smatraju primjerenim, uključujući elektroničke adrese na koje će se dostavljati dokumenti, telefonske brojeve i računalne veze u svrhu komunikacije između uključenih strana i Panela.

2. Panel se konzultira s uključenim stranama o očekivanim troškovima postupka u cilju svođenja takvih troškova na minimum.

3. Panel i predstavnici strana provode aktivnosti iz stavaka 1. i 2. ovoga članka putem elektroničke komunikacije.

Članak 4.

Rad Panela

1. Predsjedatelj Panela predsjedava svim sastancima postupka. Predsjedatelj Panela ima ovlasti da donosi odluke o upravnim pitanjima postupka. Panel može prenijeti na predsjedatelja ovlasti za donošenje odluka o proceduralnim pitanjima postupka.

2. Saslušanja pred Panelom se održavaju uživo, osim ako se strane u sporu ne dogovore drugačije. U pogledu modaliteta za održavanje saslušanja, a prije nego što se upusti u bilo kakvu radnju koja može rezultirati troškovima, Panel konzultira strane u sporu. Osim ako nije drugačije određeno u ovom Odjeljku, Panel obavlja sve druge aktivnosti putem elektroničke komunikacije.

3. Samo članovi Panela mogu sudjelovati u vijećanjima Panela. Panel može dopustiti svom pomoćniku da bude nazočan na njegovima vijećanjima.

4. Izrada bilo koje odluke, privremenog izvješća, konačnog izvješća i izvješća o preispitivanju žalbe ostaje isključiva odgovornost Panela ili arbitara i ne smije se prenositi na bilo koju treću stranu.

5. Nalazi, obrazloženja, zaključci i odluke Panela donose se konsenzusom. Ako se ne može postići konsenzus, nalaze, obrazloženja, zaključke i odluke Panela donosi većina njegovih članova.

6. Nijedan član Panela ne može izdati zasebno mišljenje osim ako se svi članovi Panela ne usuglase drugačije, u kojem slučaju će mišljenje izraženo u izvješću Panela ili izvješću o preispitivanju žalbe od strane člana Panela ili arbitra koji se ne slaže biti anonimno.

7. Ako se pojavi proceduralno pitanje u postupku koje nije obuhvaćeno odredbama Odjeljaka IV. i V. Dodatnog protokola 7, Panel može, nakon konzultiranja uključenih strana, usvojiti odgovarajući postupak koji je sukladan s tim odredbama i koji osigurava jednak tretman svih uključenih strana.

8. Na zahtjev uključene strane, ili ako Panel smatra da postoji potreba da se izmijeni bilo koji rok koji se primjenjuje u postupku ili napravi bilo koja druga upravna ili proceduralna prilagodba, koja može biti potrebna zbog pravednosti ili učinkovitosti postupka, Panel predlaže razumnu izmjenu ili prilagodbu i konzultira stranu u sporu. Panel odmah obavještava Stranu o svojoj odluci i razlozima za njegovu odluku. Osim ako nije drugačije određeno u Dodatnom protokolu 7, izmjena roka ni u kojem slučaju ne smije premašiti 10 dana ili jednu trećinu trajanja roka koji se produljava.

9. Panel se neće sastajati niti kontaktirati s uključenom stranom u odsustvu bilo koje druge uključene strane. Nijedan član Panela ne raspravlja o bilo kojem aspektu postupka s uključenom stranom ili uključenim stranama u odsustvu drugih članova Panela.

Članak 5.

Pisani podnesci

1. Strana podnositeljica zahtjeva dostavlja svoj početni pisani podnesak Panelu najkasnije 20 dana nakon dana osnivanja Panela sukladno članku 18. Dodatnog protokola 7. Isti rok se primjenjuje ako postoji više od jedne strane podnositeljice zahtjeva.

2. Strana primateljica zahtjeva dostavlja svoj pisani protupodnesak Panelu najkasnije 25 dana nakon dana dostave početnog pisanog podneska strane podnositeljice zahtjeva.

3. Svaka treća strana dostavlja svoj pisani podnesak Panelu najkasnije 15 dana nakon dana dostave pisanog protupodneska strane primateljice zahtjeva.

4. Nakon saslušanja pred Panelom, uključene strane mogu dostaviti Panelu dodatni pisani podnesak u vezi sa bilo kojim pitanjem koje se pojavilo tijekom saslušanja u roku od 10 dana od dana saslušanja. Isto se primjenjuje ako postoji dodatno saslušanje sukladno članku 6.(2) ovog Dodatka.

Članak 6.

Saslušanja

1. U roku od 5 dana od dostave podnesaka treće strane ili u roku od 5 dana od dostave protupodneska strane primateljice zahtjeva kada nema trećih strana, predsjedatelj Panela određuje datum, vrijeme, i, ako se održava uživo, mjesto saslušanja u konzultaciji sa stranama u sporu i drugim članovima Panela. Saslušanje se održava najkasnije u roku od 10 dana nakon dostave podnesaka treće strane ili, kada nema trećih strana, najkasnije u roku od 25 dana nakon dostave protupodneska strane primateljice zahtjeva.

2. Kao opće pravilo, treba se održati samo jedno saslušanje. Ako spor sadrži pitanja od izuzetne složenosti, Panel može, na

vlastitu inicijativu ili na zahtjev strane u sporu, sazvati jedno dodatno saslušanje.

3. Svi članovi Panela nazočni su tijekom cijelog saslušanja.

4. Osim ako strane u sporu drugačije ne odluče, saslušanja Panela su zatvorena za javnost.

5. Bez obzira na to je li saslušanje otvoreno ili zatvoreno za javnost, sljedeće osobe mogu nazočiti saslušanju:

a. Predstavnici uključenih strana;

b. Savjetnici uključenih strana;

c. Pomoćnik Panela;

d. Prevoditelji, ako ih pozove Panel, prema dogovoru između Panela i strana u sporu; i

e. Stručnjaci, ako ih pozove Panel, prema dogovoru između Panela i strana u sporu.

6. Najkasnije 5 dana prije dana saslušanja, svaka uključena strana Panelu i drugim uključenim stranama dostavlja popis imena osoba, koje će usmeno iznositi argumente ili prezentacije na saslušanju u ime te uključene strane, te ostalih predstavnika ili savjetnika, koji će nazočiti saslušanju.

7. Panel vodi saslušanje na sljedeći način, osiguravajući da se svakoj uključenoj strani omogući jednako vrijeme:

Argument

a. Argument strane podnositeljice zahtjeva ili strana podnositeljica zahtjeva

b. Argument strane primateljice zahtjeva

c. Argument treće strane ili trećih strana

Pobijajući argument

d. Odgovor strane podnositeljice zahtjeva ili strana podnositeljica zahtjeva

e. Protuodgovor strane primateljice zahtjeva

8. Panel može uputiti pitanja svakoj uključenoj strani u bilo kojem trenutku tijekom saslušanja.

9. Nakon što od uključenih strana primi pisanu verziju argumenata, pobijajućih argumenata i odgovora na pitanja Panela, Panel sve zaprimljene dokumente odmah prosljeđuje uključenim stranama.

Članak 7.

Pitanja u pisanom obliku

1. Panel može u bilo kojem trenutku tijekom postupka uputiti pitanja u pisanom obliku bilo kojoj uključenoj strani. Svaka uključena strana dobiva presliku svih pisanih pitanja Panela.

2. Uključena strana kojoj su upućena pitanja u pisanom obliku dostavlja pisani odgovor u roku koji odredi Panel. Ta uključena strana također dostavlja svakoj drugoj uključenoj strani presliku svog pisanog odgovora na pitanja u pisanom obliku. Svakoj drugoj uključenoj strani bit će dana mogućnost da dostavi pisane komentare na odgovor u pisanom obliku u roku od 10 radnih dana od dana primitka.

Članak 8.

Transparentnost i povjerljivost

1. Saslušanja Panela se održavaju na zatvorenoj sjednici kada podnesci i argumenti uključene strane sadrže povjerljive, poslovno-povjerljive ili vrlo osjetljive poslovno-povjerljive informacije. Uključene strane čuvaju povjerljivost saslušanja održanih na zatvorenoj sjednici.

2. Svaka uključena strana može svoje pisane podneske učiniti javno dostupnim pod uvjetom da se zaštite sve povjerljive, poslovno-povjerljive ili vrlo osjetljive poslovno-povjerljive informacije. Ako podnesak strane Panelu sadrži takve informacije, ta će strana u roku od 10 dana od dana dostave podneska dostaviti nepovjerljivu ili redigiranu inačicu podneska koja se može otkriti javnosti.

3. Svaka uključena strana i njeni savjetnici smatraju povjerljivim, poslovno-povjerljivim ili vrlo osjetljivim poslovno-

povjerljivim sve informacije koje je Panelu dostavila bilo koja druga uključena strana a koje je ta strana označila kao povjerljive.

Članak 9.

Informacije i tehnički savjeti

1. Na zahtjev strane u sporu ili na njenu vlastitu inicijativu Panel može zatražiti informacije i tehnički savjet od bilo koje osobe ili tijela koje smatra odgovarajućim. Panel obavještava strane u sporu shodno tome.

2. Kada uključena osoba ili tijelo dolazi iz bilo koje strane u sporu, Panel obavještava tu stranu prije nego što zatraži takve informacije ili savjet. Sve informacije koje pribavi Panel moraju biti otkrivene stranama u sporu i dostavljene za njihove komentare. Povjerljive informacije dostavljene Panelu ne smiju se otkriti bez formalne ovlasti osobe ili tijela koje dostavlja te informacije.

Članak 10.

Sažeci amicus curiae

1. Osim ako se strane u sporu ne dogovore drugačije u roku od 5 dana od dana osnivanja Panela, Panel može primati dobrovoljne sažetke amicus curiae od bilo koje fizičke ili pravne osobe, osnovane u strani u sporu i koja ne pripada njenoj upravi. U svom privremenom izvješću, konačnom izvješću ili izvješću o preispitivanju žalbe Panel navodi sve takve sažetke koje je primio, pod uvjetom da su isti sukladni pravilima iz stavka 2. Panel nije obavezan u svom privremenom izvješću, konačnom izvješću ili izvješću o preispitivanju žalbe baviti se argumentima iznesenim u takvim sažecima.

2. Svaki sažetak amicus curiae naveden u stavku 1. ovoga članka dostavlja se Panelu u roku od 15 dana od dana osnivanja Panela sukladno članku 18. Dodatnog protokola 7. Svaki takav sažetak sastavlja se na engleskom jeziku, ne premašuje 15 tipkanih stranica, isključujući sve dodatke, i mora biti neposredno relevantan za spor koji razmatra Panel. Svaki takav sažetak sadrži opis osobe koja dostavlja sažetak, uključujući aktivnosti i izvor financiranja te osobe, te navodi narav interesa koju ta osoba ima u postupku. Panel dostavlja stranama u sporu na komentare svaki sažetak amicus curiae koji je primio. Komentari strana u sporu dostavljaju se u pisanom obliku Panelu u roku koji odredi Panel.

Članak 11.

Žurni slučajevi

U žurnim slučajevima sukladno članku 16.(1) Dodatnog protokola 7, Panel, nakon konzultiranja sa stranama u sporu, prema potrebi prilagođava rokove iz ovog Odjeljka i obavještava uključene strane o takvim prilagodbama.

Članak 12.

Zamjena članova Panela

1. Ako bilo koji član Panela ne može sudjelovati u određenom postupku, ili se povuče iz istog, bira se zamjena sukladno članku 18. Dodatnog protokola 7.

2. Kada strana u sporu smatra da se član Panela ne pridržava Kodeksa ponašanja iz Dodatka II. Dodatnog protokola 7 i da zbog toga mora biti zamijenjen, ta Strana obavještava sve druge strane u sporu u roku od 10 dana od trenutka kada je doznala za okolnosti koje su dovele do nepoštivanja Kodeksa ponašanja od strane tog člana te dostavlja relevantne informacije ili dokaze u tom pogledu.

3. Kada se obavijest iz stavka 2. odnosi na člana Panela koji nije predsjedatelj istog, strane u sporu se konzultiraju i, ako se tako dogovore, razrješuju tog člana i biraju zamjenu sukladno članku 18.(3), (4) i (5) Dodatnog protokola 7. Ako se strane u sporu ne slože u pogledu potrebe za razrješenjem i biranjem zamjene tog člana, svaka strana u sporu može zahtijevati da se to pitanje uputi predsjedatelju Panela, čija je odluka konačna:

a. ako predsjedatelj Panela utvrdi da se član o kojem je riječ ne pridržava Kodeksa ponašanja, predsjedatelj Panela ždrijebom izvlači zamjenu s popisa iz članka 20. Dodatnog protokola 7 na kojem se nalazio prvotni član. Ako su Strane u sporu odabrale prvotnog člana sukladno članku 18.(4) Dodatnog protokola 7, predsjedatelj Panela ždrijebom izvlači zamjenu s kombiniranog popisa koji su utvrdile strane u sporu prema članku 20. Dodatnog protokola 7. Zamjena se bira u roku od 5 radnih dana od podnošenja zahtjeva predsjedatelju Panela.

b. ako predsjedatelj Panela utvrdi da se član o kojem je riječ pridržava Kodeksa ponašanja, ovaj član ostaje na dužnosti.

4. Kada se obavijest iz stavka 2. odnosi na predsjedatelja Panela, strane u sporu se konzultiraju i, ako se tako dogovore, razrješuju predsjedatelja i biraju zamjenu sukladno člancima 18.(3) i 18.(6) Dodatnog protokola 7. Ako se strane u sporu ne slože u roku od 10 dana od obavijesti iz stavka 2. ovoga članka, CEFTA Tajništvo u roku od 5 radnih dana ždrijebom izvlači zamjenu s popisa iz članka 21. Dodatnog protokola 7, isključujući ime prvotnog predsjedatelja Panela.

5. CEFTA Tajništvo poziva i daje razumnu mogućnost predstavnicima svake strane u sporu da budu nazočni, na bilo koji način, prigodom izvlačenja ždrijeba.

6. Postupak se obustavlja za vrijeme potrebno za provedbu procedure predviđene u ovoj odredbi.

Članak 13.

Rokovi

1. Svi rokovi navedeni u ovom Dodatku računaju se u kalendarskim danima od dana koji slijedi nakon radnje ili činjenice na koje se odnose, osim ako nije navedeno drugačije. Kada, zbog primjene članka 1.(8) ovog Dodatka, uključena strana primi dokument na datum koji nije datum na koji je taj dokument primila bilo koja druga uključena strana, svako vremensko razdoblje koje se računa na temelju datuma primitka tog dokumenta se računa od posljednjeg datuma primitka tog dokumenta.

2. Rokovi utvrđeni u ovom Dodatku se prilagođavaju sukladno posebnim rokovima predviđenim za predstavljanje izvješća o sukladnosti stranama u sporu prema članku 31.(4) i (5) Dodatnog protokola 7.

Članak 14.

Logistika

CEFTA Tajništvo, u koordinaciji sa stranama u sporu i članovima Panela, zaduženo je za logističko upravljanje postupkom, osobito organizaciju saslušanja i upravne zahtjeve koji se odnose na članove Panela i pomoćnika Panela, kao npr. honorar, putne troškove i naknade, te rukovanje dokumentima učitanim u online komunikacijski sustav koji se odnose na postupak.

Članak 15.

Troškovi

1. Svaka uključena strana snosi vlastite troškove proizašle iz sudjelovanja u postupku Panela.

2. Troškove povezane s postupkom, naime sve putne troškove, troškove smještaja i opće troškove koje naprave članovi Panela i pomoćnik Panela, kao i honorare članova Panela i pomoćnika Panela, Panel će kvantificirati i raspodijeliti između uključenih strana te se navode u posebnom dijelu konačnog izvješća. Ovaj dio konačnog izvješća je povjerljiv, osim ako se strane u sporu drugačije ne dogovore.

3. Panel raspodjeljuje troškove vezane za izdatke i naknade na temelju vremena utrošenog na uspješna i neuspješna pravna osporavanja koja je pokrenula strana podnositeljica zahtjeva, također uzimajući u obzir sudjelovanje trećih strana. Strana podnositeljica zahtjeva snosi troškove izdataka i naknada

razmjerno neuspješnim правним osporavanjima, strana primateljica zahtjeva snosi troškove izdataka i naknada razmjerno uspješnim правним osporavanjima. Svaka treća strana snosi dodatne troškove koje Panel pripiše njezinu sudjelovanju.

4. Članovi Panela i pomoćnik Panela vode evidenciju i podnose konačno izvješće o vremenu posvećenom postupku i o svojim pojedinačnim troškovima. Evidencija vremena odražava posao koji je obavio Panel u svezi sa svakim правним osporavanjem koji je pokrenula strana podnositeljica zahtjeva i zatim se koristi za raspodjelu troškova. Odluka Panela o raspodjeli troškova je konačna i obavezujuća za strane u sporu, osim ako je protiv izvješća Panela uložena žalba, u kojem slučaju odluka o raspodjeli troškova se navodi u odluci o žalbi, koja je konačna i obavezujuća.

5. Ukoliko strane u sporu postignu uzajamno usuglašeno rješenje koje vodi prekidu spora, troškove koji se odnose na izdatke i naknade nastale do tog trenutka ravnomjerno snose strane u sporu, osim ako se strane u sporu drugačije ne dogovore. U slučaju da strana podnositeljica zahtjeva odluči povući svoj prigovor, troškove koji se odnose na izdatke i honorare nastale do tog trenutka u cijelosti snosi ta strana podnositeljica zahtjeva, osim ako se strane u sporu drugačije ne dogovore.

6. Dnevnicа članova Panela jednaka je dnevnicі dodijeljenoј članovima Panela u postupku rješavanja sporova pri Svjetskoј trgovinskoј organizaciji. Zajednički odbor može odlučiti izmijeniti dnevnicu u bilo kojem trenutku.

7. Satnica za pomoćnika Panela ne premašuje 50 % satnice članova Panela.

Članak 16.

Fond za rješavanje sporova

1. Strane ovim uspostavljaju Fond za rješavanje sporova, koji je odvojen od ostalih CEFTA fondova i u početku se financira sredstvima CEFTA Otvorenog fonda, a koristi se za predfinanciranje sporova uređenih Dodatnim protokolom 7.

2. Što je prije moguće a najkasnije 45 dana nakon stupanja na snagu Dodatnog protokola 7, Zajednički odbor određuje početni iznos koji će se staviti na raspolaganje u Fondu za rješavanje sporova u slučaju spora. Financijska sredstva prenose se iz Otvorenog fonda u Fond za rješavanje sporova po podnošenju zahtjeva za osnivanje Panela.

3. Financijska sredstva za postupke rješavanja sporova povlači CEFTA Tajništvo iz Fonda za rješavanje sporova i ograničena su na pojedinačne udjele svake strane u sporu, koji su razmjerni njihovim pojedinačnim doprinosima proračunu CEFTA Tajništva.

4. Zajednički odbor može odlučiti da prilagodi iznos dostupan u Fondu za rješavanje sporova povećanjem ili smanjenjem istog po potrebi.

5. Svaki doprinos Fondu za rješavanje sporova polaže se na bankovni račun kojim upravlja CEFTA Tajništvo. CEFTA Tajništvo je odgovorno za upravljanje Fondom za rješavanje sporova.

6. Fond za rješavanje sporova koristi se za plaćanje troškova koji se odnose na postupak kako je utvrđeno u članku 15. ovog Dodatka.

7. Svako povlačenje iz Fonda za rješavanje sporova, prema izračunu CEFTA Tajništva, nadopunjuju uključene strane sukladno s odlukom Panela o raspodjeli troškova iz konačnog izvješća ili izvješća o preispitivanju žalbe. Nakon što se Fond za rješavanje sporova nadopuni, ovaj iznos se vraća u CEFTA Otvoreni fond.

8. Ako se Strana ne uskladi, u roku od 30 dana od relevantne obavijesti CEFTA Tajništva, s obavezom iz stavka 7. ovoga članka, suspendira joj se korištenje ovog Protokola kao strani podnositeljici zahtjeva i trećoj strani do trenutka postizanja

sukladnosti. CEFTA Tajništvo obavještava Zajednički odbor o suspenziji i okončanju suspenzije.

9. CEFTA Tajništvo na godišnjoj razini podnosi Zajedničkom odboru financijsko izvješće o Fondu za rješavanje sporova.

Članak 17.

Područje primjene

Poslovnik sadržan u ovom Dodatku primjenjuje se na postupke Panela i, mutatis mutandis, na obavezujuću arbitražu za preispitivanje žalbe.

Dodatak II: Kodeks ponašanja

Članak 1.

Odgovornosti kandidata i članova Panela

Svaki kandidat i član Panela izbjegava nedoličnost i dojam nedoličnosti, neovisan je i nepristran, izbjegava izravne i neizravne sukobe interesa, te poštuje visoke standarde ponašanja kako bi se sačuvali integritet i nepristranost Panela tijekom postupka. Bivši članovi Panela se pridržavaju obveza utvrđenih u člancima 1. i 2. ovoga Dodatka.

Članak 2.

Obveze otkrivanja informacija

1. Prije nego što se potvrdi njezin ili njegov odabir za člana Panela, kandidat otkriva sve interese, odnose ili pitanja koji bi mogli utjecati na njegovu ili njezinu neovisnost ili nepristranost, te koji bi mogli opravdano stvoriti dojam nedoličnosti ili pristranosti tijekom postupka. U tom cilju kandidat ulaže sve razumne napore da uoči sve takve interese, odnose i pitanja.

2. Bez obzira na gore navedeno, kandidati objavljuju sljedeće interese, odnose i pitanja:

a. bilo koji financijski interes kandidata u: (i) postupku ili njegovom ishodu, i (ii) upravnom postupku, sudskom postupku ili drugom arbitražnom postupku koji uključuje pitanja o kojima se može odlučivati u postupku za koji se kandidat razmatra;

b. bilo koji financijski interes kandidatova poslodavca, partnera, poslovnog suradnika ili člana obitelji u: (i) postupku ili njegovom ishodu, i (ii) upravnom postupku, sudskom postupku ili drugom arbitražnom postupku koji uključuje pitanja o kojima se može odlučivati u postupku za koji se kandidat razmatra;

c. bilo koji postojeći ili prošli financijski, poslovni, profesionalni, obiteljski ili društveni odnos sa zainteresiranim stranama u postupku ili njihovim zastupnikom, ili takav odnos koji uključuje kandidatova poslodavca, partnera, poslovnog suradnika ili člana obitelji;

d. sve kaznene osude; i

e. javno zagovaranje ili pravno ili drugo zastupanje u svezi s pitanjem koje se razmatra u postupku ili koje uključuje ista pitanja.

3. Kandidat ili član Panela obavještava strane u sporu o svim stvarnim ili potencijalnim povredama ovog Kodeksa ponašanja kako bi ih razmotrile.

4. Nakon što bude odabran, član Panela nastavlja ulagati sve razumne napore da uoči sve interese, odnose ili pitanja iz stavka 1. ovoga članka i otkriva iste. Obveza otkrivanja informacija je trajna dužnost, koja od člana Panela zahtijeva otkrivanje svih interesa, odnosa ili pitanja koji se mogu pojaviti tijekom svih faza postupka. Svako otkrivanje informacija vrši se obavještanjem strana u sporu, pisanim putem kako bi ih razmotrile.

Članak 3.

Neovisnost i nepristranost članova Panela

1. Član Panela izbjegava stvaranje dojma pristranosti, te na njega ne utječe vlastiti interes, pritisak izvana, politička razmatranja, negodovanja javnosti, lojalnost jednoj Strani ili strah od kritike.

2. Члан Панаела неће, непосредно или посредно, преузети било какву обвезу или прихватити било какву корист које би на било који начин ометале, или изгледале да ометају, прописно обављање њених или његових дужности.

3. Члан Панаела не може користити свој положај у Панаелу за унапређење било каквих особних или приватних интереса те избјегавати активности које могу створити дојам да су други у посебном положају да утичу на њу или њега.

4. Члан Панаела не може допустити да финансијски, пословни, професионални, обитељски или друштвени односи или одговорности утичу на њено или његово понашање или просуђивање.

5. Члан Панаела избјегавати ступање у било какав однос или стјецанје било каквог финансијског интереса који би mogao утицати на њену или његову непристраност или који би mogao оправдано створити дојам недолжности или пристраности.

Чланак 4.

Дужности чланова Панаела

1. Након избора, члан Панаела је на располагању за рад и обавља своје дужности темелјито и експедитивно током цијелог поступка, те праведно и марљиво.

2. Члан Панаела разматра само питања покренута у поступку и не преноси ову дужност на било коју другу особу.

3. Члан Панаела не судјелује у ex parte комуникацији у свежи с поступком.

Чланак 3.

Ова Одлука ће бити објављена у "Службеном гласнику БиХ - Међународни уговори" на хрватском, српском и босанском језику и ступа на снагу даном објаве.

Број 01-50-1-2342-29/26
3. ружна 2026. године
Сарајево

Чланак 5.

Повјерљивост

1. Ниједан члан Панаела ни у којем тренутку не открива нити користи информације које нису за јавност а у вежи су с поступком или прибављене током поступка, осим у сврху тог поступка, те ни у којем случају не открива нити користи све такве информације како би стекао особну корист или корист за друге, или како би негативно утицао на интересе других.

2. Члан Панаела не открива привремено извјешће, коначно извјешће, или извјешће о преиспитивању жалбе, или њихове дијелове, прије објаве истих.

3. Ниједан члан Панаела ни у којем тренутку не открива вијећања Панаела, или стајалиште било којег члана Панаела.

Чланак 6.

Обвезе бивших чланова Панаела

Сви бивши чланови Панаела избјегавати све радње које могу створити дојам да су били пристрани у обављању својих дужности или да су извукли било какву корист из налаза, закључака или одлука Панаела.

Чланак 7.

Подручје примјене

Дужности и одговорности сукладно с овим Кодексом понашања примјењују се, mutatis mutandis, и на помоћника Панаела и на арбитре задужене за обвезујућу арбитражу за преиспитивање жалбе.

65

На основу члана V 3. д) Устава Босне и Херцеговине и сагласности Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине (Одлука ПСБиХ број 01,02-21-1-1065/26 од 30. јуна 2026. године), Предсједништво Босне и Херцеговине, на 31. редовној сједници, одржаној 3. септембра 2026. године, донијело је

ОДЛУКУ

О РАТИФИКАЦИЈИ ОДЛУКЕ ЗАЈЕДНИЧКОГ ОДБОРА ЦЕНТРАЛНОЕВРОПСКОГ СПОРАЗУМА О СЛОБОДНОЈ ТРГОВИНИ БР. 2/2024 О ОЛАКШАВАЊУ ЕЛЕКТРОНСКЕ ТРГОВИНЕ, УСВОЈЕНЕ 9. ОКТОБРА 2024. ГОДИНЕ

Члан 1.

Ратификује се Одлука Заједничког одбора Централноевропског споразума о слободној трговини бр. 2/2024 о олакшавању електронске трговине, усвојена 9. октобра 2024. године.

Члан 2.

Текст Одлуке у преводу гласи:

ОДЛУКА

ЗАЈЕДНИЧКОГ ОДБОРА ЦЕНТРАЛНОЕВРОПСКОГ СПОРАЗУМА О СЛОБОДНОЈ ТРГОВИНИ БР. 2/2024 О ОЛАКШАВАЊУ ЕЛЕКТРОНСКЕ ТРГОВИНЕ усвојена 9. октобра 2024.

Преамбула

Заједнички одбор,

Имајући у виду члан 40. став 4. Анекса 1. Споразума о измјени и приступању Централноевропском споразуму о слободној трговини (CEFTA 2006) (у даљњем тексту: Споразум);

Имајући у виду обавезе из Додатног протокола 6 о трговини услугама ("АР 6");

У настојању да ојача дијалог о регулаторним питањима у вежи с електронском трговином: План за дијалог о

регулаторним питањима, који је одобрио Заједнички одбор 16. децембра 2020. године у Сарајеву;

Препознајући да електронска трговина повећава трговинске могућности у многим секторима те да су повјерење потрошача и високи ниво заштите кључни за њено прихватање и даље широко усвајање;

Признајући важност наставка заједничког рада и даље од ове одлуке продубљивањем сарадње у питањима везаним за царину, доставу пакета и неоправдано географско блокирање;

Свјесни да електронска трговина између Страна и сродни аспекти заштите потрошача требају бити усклађени што је могуће више стандардима које је усвојила Европска унија;

Подсјећајући да су одредбе Директиве (ЕУ) 2015/1535 о утврђивању поступка за пружање информација у подручју техничких прописа и правила о услугама информационог

друштва, Директиве 2000/31/ЕК о одређеним правним аспектима услуга информационог друштва, посебно електронске трговине, на унутрашњем тржишту и Уредбе (ЕУ) 2019/1150 о промоцији праведности и транспарентности за пословне кориснике интернетских посредничких услуга утврдиле основне стандарде и принципе који олакшавају електронску трговину унутар ЕУ и препознати су као напредан развој у овом подручју политике;

Подсјећајући да су одредбе Директиве 2011/83/ЕУ о правима потрошача и Директиве (ЕУ) 2019/771 о одређеним аспектима који се тичу уговора о продаји робе утврдиле основне стандарде и принципе високог нивоа заштите потрошача који су препознати као напредан развој у овом подручју политике;

Намјеравајући промовисати даље увођење електронске трговине кроз активности усклађивања, интеграције тржишта, транспарентности и олакшавања, те институционалне и административне сарадње;
је одлучио сљедеће:

ГЛАВА I. ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Поглавље I. Циљ и обим Одлуке

Члан 1.

Циљ

1. Овом одлуком жели се олакшати трговина услугама информационог друштва између Страна усклађивањем:

а. правног оквира који се односи на електронску трговину између Страна с циљем осигурања слободног кретања услуга информационог друштва између Страна.

б. кључних аспеката заштите потрошача који се односе на електронску трговину с циљем осигурања упоредиво високог нивоа заштите потрошача.

Поглавље II. Дефиниције

Члан 2.

Дефиниције

1. У смислу ове одлуке примјењују се сљедеће дефиниције:

а. "Страна": страна Централноевропског споразума о слободној трговини (CEFTA 2006);

б. "страна": било која уговорна страна у уговору између трговца и потрошача;

ц. "Координисано подручје": услови утврђени правним системима Страна који се примјењују на пружаоце услуга информационог друштва или услуге информационог друштва, без обзира да ли су опште природе или су посебно дизајнирани за њих, а који се тичу усклађености у погледу:

и. преузимања активности пружања услуге информационог друштва, као што су услови у погледу квалификација, овлашћења или обавјештавања,

ии. бављења дјелатношћу пружања услуге информационог друштва, као што су услови који се односе на понашање пружаоца услуга, услови у вези с квалитетом или садржајем услуге, укључујући оне који се примјењују на оглашавање и уговоре, или захтјеви који се односе на одговорност пружаоца услуга.

д. "Услуге информационог друштва": било која услуга, укључујући услуге интернетског посредовања, које се обично пружају уз накнаду, укључујући и случајеве када накнаду не плаћају они који их примају на даљину, електронским путем, и на појединачни захтјев примаоца услуга,¹ када:

и. "на даљину" значи да се услуга пружа без истовременог присуства страна;

ии. "електронским путем" значи да се услуга у почетку шаље и прима на одредиште помоћу електронске опреме за обраду (укључујући дигиталну компресију) и чување података, а у потпуности се шаље, преноси и прима жицом, радиом, оптичким средствима или другим електромагнетним средствима;

иии. "на појединачни захтјев примаоца услуга" значи да се услуга пружа преносом података на појединачни захтјев.

е. "пружалац услуга": било који добављач услуга у смислу члана 1. став (1), тачка (г) АР 6 који пружа услуге информационог друштва;

ф. "успостављени пружалац услуга": пружалац услуга који се ефикасно бави економском дјелатношћу користећи стално правно лице на неодређено вријеме. Присуство и употреба техничких средстава и технологија потребних за пружање услуге сами по себи не представљају правно лице даваоца услуга;

г. "прималац услуге": сваки потрошач услуге у смислу члана 1. став (1), тачка (и) АР 6 који, у професионалне сврхе или на неки други начин, прима или користи услугу информационог друштва, посебно у сврху тражења информација или чињења информације доступним;

х. "потрошач": било које физичко лице које дјелује у сврхе изван своје трговине, посла, заната или професије;

и. "комуникација" значи било коју информацију размијењену или пренијету између коначног броја страна путем јавно доступне услуге електронске комуникације. Ово не укључује никакве информације које се преносе као дио услуге јавног емитовања путем електронске комуникацијске мреже, осим у мјери у којој се информације могу повезати с претплатником или корисником који се може идентификовати;

ј. "комерцијална комуникација": било који облик комуникације намијењен промоцији, директној или индиректној, добара, услуга или имица компаније, организације или лица које се бави трговинском, индустријском или занатском дјелатношћу или обавља регулирану професију. Сљедеће само по себи не представља комерцијалну комуникацију:

и. информације које омогућавају директан приступ активностима компаније, организације или лица, посебно име домена или адреса електронске поште,

ии. комуникације у вези с робом, услугама или имицем компаније, организације или лица прикупљене на независан начин, посебно када је то без финансијске надокнаде;

к. "електронска пошта" значи било коју текстуалну, гласовну, звучну или сликовну поруку послану путем јавне комуникацијске мреже која се може похранити у мрежу или у терминалну опрему примаоца док је примаоц не прикупи;

л. "регулисана професија": професионална дјелатност или група професионалних дјелатности, чији приступ, обављање или један од начина обављања подлијеже, директно или индиректно, на основу законских, регулаторних или административних одредби, посједовању одређених професионалних квалификација; нарочито, употреба професионалног звања које је ограничено законским, регулаторним или административним одредбама на носиоце, одређене професионалне квалификације ће представљати начин обављања;

¹ Класификација услуге као „услуге информационог друштва“ неће доводити у питање класификацију било које такве услуге као што су, између осталог,

рачунарске и сродне услуге, интернетске телекомуникацијске услуге, интернетски садржај и е-трговина према Додатном протоколу 6.

м. "пословни корисник": било које приватно лице које дјелује у комерцијалном или професионалном својству или било које правно лице које путем услуга интернетског посредовања нуди робу или услуге потрошачима у сврхе повезане са његовом трговином, пословањем, занатом или професијом;

н. "услуге интернетског посредовања": услуге које удовољавају свим сљедећим условима:

и. представљају услуге информационог друштва у смислу тачке (д) члана 2. став (1) ове одлуке;

ии. омогућавају пословним корисницима да нуде робу или услуге потрошачима, с циљем олакшавања покретања директних трансакција између тих пословних корисника и потрошача, без обзира на то гдје су те трансакције у коначници закључене;

иии. пружају се пословним корисницима на основу уговорних односа између пружаоца тих услуга и пословних корисника који потрошачима нуде робу или услуге.

о. "пружалац услуга интернетског посредовања": било који пружалац услуга у смислу члана 1. став (1), тачка (г) АР 6 који пружа или нуди да пружи услугу интернетског посредовања пословним корисницима;

п. "интернет претраживач": дигитална услуга која омогућава корисницима унос упита како би се извршиле претраге, у принципу, свих интернет локација или свих интернет страница на одређеном језику, на основу упита о било којој теми у облику кључне ријечи, гласовног захтјева, фразе или другог уноса и која враћа резултате у било којем формату у којем се могу наћи информације повезане са затраженим садржајем;

қ. "добављач интернет претраживача": било који добављач услуга у смислу члана 1. став (1), тачка (г) АР 6 који пружа или који нуди да пружи услугу интернет претраживача потрошачима;

р. "корисник корпоративне интернет странице": било које физичко или правно лице које користи интернетски интерфејс, што значи било који софтвер, укључујући интернет страницу или њен дио и апликације, укључујући мобилне апликације, за нуђење роба или услуга потрошачима у сврхе везане за његову трговину, пословање, занат или професију;

с. "рангирање": релативни значај роба или услуга које се нуде путем услуга интернетског посредовања или релевантност резултата претраживања путем интернет претраживача, како их представљају, организују или саопштавају пружаоци услуга интернетског посредовања, односно добављачи интернет претраживача, без обзира на технолошка средства која се користе за такву презентацију, организацију или комуникацију;

т. "услови коришћења": сви услови или спецификације, без обзира на њихово име или облик, који уређују уговорни однос између пружаоца услуга интернетског посредовања и његових пословних корисника, а једнострано их одређује пружалац услуга интернетског посредовања, при чему се једнострано утврђивање оцјењује на основу свеукупне оцјене, за коју релативна величина дотичних страна, чињеница да је дошло до преговора или да су одређене његове одредбе могле бити предмет таквог преговарања и заједнички утврђене од стране релевантног пружаоца услуга и пословног корисника сами по себи нису пресудни;

у. "помоћна роба и услуге": робе и услуге које се нуде потрошачу прије завршетка трансакције покренуте путем услуга интернетског посредовања, као додатак и допуна примарним робама или услугама коју пословни корисник нуди путем услуга интернетског посредовања;

в. "трајни медиј": било који инструмент који пословним корисницима, потрошачима или трговцима омогућава похрањивање података који су им лично упућени на начин доступан за будућу употребу и у временском периоду који одговара намјени тих информација и који омогућава непромијењену репродукцију похрањених информација;

w. "трговац": било које физичко или било које правно лице, без обзира да ли у приватном или јавном власништву, која дјелује, укључујући било које друго лице које дјелује у име тог физичког или правног лица или у име тог лица, у сврхе које се односе на трговину, посао, занат или професију у вези с уговорима обухваћеним овом одлуком;

х. "роба": било који материјални покретни предмети;

у. "роба с дигиталним елементима": било који материјални покретни предмети који укључују или су међусобно повезани с дигиталним садржајем или дигиталном услугом на такав начин да би одсутност тог дигиталног садржаја или дигиталне услуге роби онемогућила да обавља своје функције;

з. "лични подаци": било која информација која се односи на физичко лице чији је идентитет утврђен или се може утврдити ("субјекат података"); физичко лице чији се идентитет може утврдити је лице које се може идентификовати, директно или индиректно, посебно позивањем на идентификатор као што су име, идентификацијски број, подаци о локацији, интернет идентификатор или на један или више фактора специфичних за физички, физиолошки, генетски, ментални, економски, културни или социјални идентитет тог физичког лица;

aa. "купопродајни уговор": било који уговор према којем трговац преноси или преузима на себе да преноси власништво над робом на потрошача, укључујући било који уговор чији су предмет и роба и услуге;

bb. "купопродајни уговор или уговор о пружању услуга путем интернета": купопродајни уговор или уговор о пружању услуга када је трговац или посредник трговца понудио робу или услуге на интернет страници или другим електронским средствима, а потрошач је ту робу или услугу наручио на тој интернет страници или путем другог електронског средства;

cc. "уговор о пружању услуга": било који уговор који није купопродајни уговор према којем трговац пружа или се обавезује да пружи услугу, укључујући дигиталну услугу, потрошачу;

dd. "уговор на даљину": било који уговор склопљен између трговца и потрошача у оквиру организоване продаје на даљину или шеме пружања услуга без истовременог физичког присуства трговца и потрошача, уз искључиву употребу једног или више начина комуникације на даљину до, и укључујући вријеме у којем је уговор закључен;

ee. "дигитални садржај": подаци који су произведени и достављени у дигиталном облику;

ff. "дигитална услуга":

и. услуга која омогућава потрошачу стварање, обраду, похрану или приступ подацима у дигиталном облику; или

ии. услуга која омогућава дијелење или било коју другу интеракцију с подацима у дигиталном облику које је поставио или креирао потрошач или други корисници те услуге;

гг. "интеграција": повезивање и уграђивање дигиталног садржаја или дигиталне услуге са компонентама дигиталног окружења потрошача како би се дигитални садржај или дигитална услуга користила у складу са захтјевима за усклађеност предвиђеним овом одлуком;

хх. "комерцијална гаранција" значи било коју активност трговца или произвођача (гарант) према потрошачу, уз његову законску обавезу у вези са гаранцијом за усаглашеност¹, да надокнади плаћену цијену или замијени, поправи или сервисира робу на било који начин ако не задовољава спецификације или било које друге захтјеве који нису у вези са усаглашеношћу, наведеној у гаранцији или у релевантном оглашавању доступном у вријеме или прије закључења уговора;

ии. "помоћни уговор": уговор којим потрошач стиче робу или услуге повезане с уговором на даљину или уговором изван пословног простора и гдје ту робу испоручује или те услуге пружа трговац или трећа страна на основу аранжмана између те треће стране и трговца;

јј. "интернет тржница": услуга која користи софтвер, укључујући интернет страницу, дио интернет странице или апликацију, којом управља трговац или неко у његово име, а која потрошачима омогућава склапање уговора на даљину с другим трговцима или потрошачима;

кк. "добављач интернет тржнице": било који трговац који пружа услугу интернет тржнице потрошачима;

лл. "компатибилност": способност робе да функционише с хардвером или софтвером с којим се роба исте врсте обично користи, без потребе за конверзијом робе, хардвера или софтвера;

мм. "функционалност": способност робе да извршава своје функције с обзиром на њезину сврху;

нн. "интероперабилност": способност робе да функционише са хардвером или софтвером који се разликује од оних с којима се роба исте врсте обично користи;

оо. "бесплатно": без потребних трошкова насталих ради усклађивања робе, посебно трошкова поштарине, превоза, рада или материјала;

пп. "произвођач": произвођач робе, увозник робе у Страну или било која особа која претендује да буде произвођач стављањем свог имена, заштитног знака или другог препознатљивог знака на робу;

qq. "цијена": новац или дигитално представљање вриједности која се плаћа у замјену за снабдијевање дигиталним садржајем или дигиталном услугом;

рр. "дигитално окружење": хардвер, софтвер и било која мрежна веза коју потрошач користи за приступ или употребу дигиталног садржаја или дигиталне услуге;

сс. "домаћи спор": спор о уговору који произлази из купопродајног уговора или уговора о пружању услуге, када у тренутку када потрошач наручи робу или услугу, потрошач има пребивалиште у истој Страни у којој је и трговац са сједиштем;

тт. "спор између Страна": спор о уговору који произлази из купопродајног уговора или уговора о пружању услуге, када у тренутку када потрошач наручи робу или услугу, потрошач има пребивалиште у Страни која није Страна у којој трговац има сједиште;

уу. "поступак APC" (алтернативно рјешавање спорова): поступак за вансудско рјешавање домаћих спорова и спорова између Страна који се односе на уговорне обавезе које произлазе из купопродајних уговора или уговора о услугама између трговца с сједиштем у једној Страни и потрошача

који има пребивалиште у другој Страни интервенцијом субјекта за APC који предлаже или намеће рјешење или окупља стране с циљем омогућавања споразумног рјешења које је у складу са захтјевима утврђеним у овој Одлуци, а проводи га субјекат за APC;

вв. "субјект за APC": било који субјект, без обзира на његово име или позивање, који је успостављен на трајној основи и нуди рјешавање спора поступком APC и који је наведен као надлежно тијело.

ГЛАВА II. ЕЛЕКТРОНСКА ТРГОВИНА

Поглавље I.

Члан 3.

Обим

1. Глава II. ће се примјењивати на све услуге информационог друштва, укључујући посредничке услуге, осим мјера у вези с:

а. опорезивањем;

б. законом, прописима и административним одредбама о конкуренцији;

ц. следећим активностима услугама информационог друштва:

- активностима јавних биљежника или еквивалентних занимања до мјере која укључује директну и специфичну везу са вршењем јавних овласти,

- заступањем клијента и одбраном његових интереса пред судовима,

- коцкарским активностима које укључују давање улога с новчаном вриједношћу у играма на срећу, укључујући лутрије и трансакције клађења;

д. услугама интернетског плаћања или плаћањима алатима за оглашавање на интернету или берзама оглашавања на интернету, које се не праве с циљем олакшавања покретања директних трансакција и које не укључују уговорни однос са потрошачима.

Члан 4.

Начело заједничког тржишта

1. Свака Страна осигурава да су услуге информационог друштва које пружа пружалац услуга са сједиштем у тој Страни у складу с одредбама примјењивим у тој Страни које спадају у координирано подручје.

2. Стране не могу, из разлога који спадају у координирано подручје, ограничити слободу пружања услуга информационог друштва од друге Стране.

3. Ставови (1) и (2) не примјењују се на следећа поља:

а. ауторска и сродна права, ексклузивна права на топографије полупроводничких производа и права произвођача података, као и права индустријског власништва,

б. емисија електронског новца од стране институција за које су Стране примијениле одступања;

ц. слобода уговорних страна да изаберу закон, прописе и административне одредбе који ће се примјењивати на њихов уговор;

д. уговорне обавезе у вези са потрошачким уговорима;

е. формална ваљаност уговора којима се стварају или преносе права на некретнинама, када такви уговори подлијежу обавезним формалним захтјевима из закона, прописа и административних одредби Стране у којој се некретнина налази;

ф. допуштеност нежељених комерцијалних комуникација електронском поштом.

4. Стране могу предузети мјере за одступање од става (2) у вези са датом услугом информационог друштва ако су испуњени следећи услови:

¹ Правна гаранција значи обавезу трговца да испоручи робу која је у складу с купопродајним уговором. Комерцијална гаранција представља обавезу трговца или произвођача према потрошачу. Ради избегавања сумње, у овој дефиницији израз "поред његове законске обавезе из гаранције за усаглашеност" ће значити "поред законске обавезе трговца према гаранцији за усаглашеност".

- а. мјере ће бити;
- и. неопходне из једног од следећих разлога:
 - 1. јавна политика, посебно спречавање, истрага, откривање и кривично гоњење кривичних дјела, укључујући заштиту малолетника и борбу против било каквог подстицања мржње на основу расе, пола, вјере или поријекла, те кршења људског достојанства појединачних лица;
 - 2. заштита јавног здравља;
 - 3. јавна безбједност, укључујући заштиту домаће безбједности и одбране;
 - 4. заштита потрошача, укључујући инвеститоре;
- ии. предузете против дате услуге информационог друштва која прејудуцира циљеве наведене у тачки (и) или која представља озбиљан и велики ризик од наношења штете тим циљевима;
- иии. пропорционалне тим циљевима;
- б. прије подузимања предметних мјера и без прејудуцирања судског поступка, укључујући претходни поступак и радње проведене у оквиру кривичне истраге, Страна је:
 - ии. затражила од Стране из става (1) да предузме мјере, а она није предузела те мјере или су биле неадекватне;
 - иии. обавијестила Заједнички одбор, укључујући Страну наведену у ставу (1) о својој намери да предузме такве мјере.
- 5. Стране могу, у хитном случају, одступити од услова утврђених у ставу (4), тачка (б). У овом случају, о мјерама ће се у најкраћем могућем року извијестити тијело СЕФТА-е надлежно за електронску трговину, а посебно Страна наведена у ставу (1), наводећи разлоге због којих Страна сматра да постоји хитност.
- 6. Након разматрања мјера пријављених у складу са ставом (5), Заједнички одбор може препоручити дотичној Страни да се суздржи од подузимања било каквих предложених мјера или да хитно заустави дотичне мјере.

Поглавље II. Заједнички принципи електронске трговине

Члан 5.

Забрана услова добивања претходног одобрења

- 1. Стране ће обезбиједити да подузимање и обављање дјелатности пружаоца услуга информационог друштва не може бити подложно претходном одобрењу или било којем другом услову с једнаким учинком.
- 2. Став (1) не доводи у питање системе ауторизације који нису посебно и искључиво усмјерени на услуге информационог друштва.

Члан 6.

Општи захтјеви у вези с информацијама

- 1. Поред осталих захтјева у вези с информацијама утврђених овом одлуком, Стране ће обезбиједити да пружалац услуга примаоцима услуга и надлежним тијелима учини лако, директно и трајно доступним барем следеће информације:
 - а. име добављача услуга;
 - б. географску адресу на којој је основан пружалац услуга;
 - ц. податке о пружалацу услуга, укључујући његову адресу електронске поште, које омогућавају брзи контакт с њим и директну и ефикасну комуникацију с њим;
 - д. када је пружалац услуга регистриран у трговачком или сличном јавном регистру, трговачки регистар у који је уписан пружалац услуга и његов регистарски број или еквивалентно средство идентификације у том регистру;

- е. када активност подлијеже систему ауторизације, подаци о релевантном надзорном тијелу;
- г. што се тиче регулираних професија;
- и. стручно тијело или слична институција код које је пружалац услуга регистриран,
- ии. професионално звање и Страна у којој је добијено,
- иии. референца на примјењива професионална правила у држави оснивања и средства за приступ њима;
- х. када пружалац услуга преузима активност која подлијеже ПДВ-у, идентификацијски број или сличан идентификатор.

2. Поред осталих захтјева у вези с информацијама утврђених овом одлуком или законским прописима и административним одредбама Страна, Стране ће барем обезбиједити да, тамо гдје се услуге информационог друштва позивају на цијене, оне буду назначене јасно и недвосмислено, а посебно морају назначити да ли укључују порез и трошкове испоруке.

Поглавље III. Комерцијалне комуникације

Члан 7.

Минимални захтјеви у вези с информацијама за комерцијалне комуникације

- 1. Поред осталих захтјева у вези с информацијама утврђених овом одлуком или законским прописима и административним одредбама Страна, Стране ће обезбиједити да комерцијалне комуникације које су дио или чине услугу информационог друштва удовољавају барем следећим условима:
 - а. комерцијална комуникација мора бити јасно препознатљива као таква;
 - б. физичко или правно лице у чије име се врши комерцијална комуникација мора бити јасно препознатљиво;
 - ц. промотивне понуде, попут поуста, премија и поклона, тамо гдје је то дозвољено у земљи у којој је пружалац услуга основан, морају бити јасно препознатљиве као такве, а услови који морају бити испуњени да би се квалифицирали за њих бит ће лако доступни и јасно представљени и недвосмислени;
 - д. промотивна такмичења или игре, гдје је то дозвољено у земљи у којој је пружалац услуга основан, морају бити јасно препознатљиви као такви, а услови за учешће морају бити лако доступни и бити представљени јасно и недвосмислено.

Члан 8.

Нежељене комерцијалне комуникације

- 1. Уз остале захтјеве утврђене овом одлуком или законским прописима и административним одредбама Стране, Стране које допуштају нежељену комерцијалну комуникацију електронском поштом обезбиједиће да таква комерцијална комуникација пружаоца услуга са сједиштем у Страни буде јасна и недвосмислена као таква чим је прималац добије.
- 2. Стране ће предузети мјере како би обезбиједиле да пружаоци услуга који предузимају нежељене комерцијалне комуникације електронском поштом редовно консултују и поштују регистре одјаве у којима се могу регистrirати физичка лица која не желе примати те комерцијалне комуникације.
- 3. Стране ће обезбиједити да је дозвољено коришћење комерцијалних комуникација које су дио или чине услугу информационог друштва коју пружа припадник регулиране професије уз поштивање професионалних правила која се посебно односе на независност, достојанство и част

професије, професионалну тајну и праведност према клијентима и осталим члановима професије.

4. При изради приједлога иницијатива које би могле постати потребне да би се осигурало правилно функционирање заједничког тржишта с обзиром на информације из става (4), Заједнички одбор ће узети у обзир кодексе понашања примјениве на нивоу и дјеловаће у уској сарадњи са релевантним професионалним удружењима и тијелима.

Поглавље IV. Еквивалентан третман електронских и писаних уговора

Члан 9.

Третман електронских уговора

1. Стране ће обезбиједити да њихов правни систем омогућава закључивање уговора електронским путем. Стране ће посебно обезбиједити да законски захтјеви који се примјењују на уговорни поступак нити стварају препреке за употребу електронских уговора нити резултирају тиме да такви уговори буду лишени правне ефикасности и ваљаности због тога што су склопљени електронским путем.

2. Стране могу одредити да се став (1) неће примјењивати на све или одређене уговоре који спадају у једну од следећих категорија:

а. уговори којима се стварају или преносе права на некретностима, осим права на закуп;

б. уговори који по закону захтијевају укључивање судова, јавних власти или професија које врше јавну власт;

ц. уговори о давању јамства и о колатералним вриједносним папирима које дају лица која дјелују у сврхе изван своје трговине, посла или професије;

д. уговори које уређују закони, прописи и административне одредбе које регулирају породични односи или закони о наслеђивању.

3. Стране ће Заједничком одбору указати на категорије из става (2) на које се не примјењују став (1). Стране ће Заједничком одбору сваких пет година подносити извјештај о примјени става (2) објашњавајући разлоге због којих сматрају потребним одржавање категорије из става (2) тачка (б) на коју се не примјењује став (1).

Члан 10.

Минимални захтјеви у вези с информацијама

1. Поред осталих захтјева у вези с информацијама утврђеним овом одлуком или законима, прописима и административним одредбама Страна, Стране ће обезбиједити, осим ако се стране које нису потрошачи не договоре другачије, да пружалац услуга даје најмање следеће информације јасно, разумљиво и недвосмислено и прије него што прималац услуге пошаље наруџбу:

а. различите техничке кораке које треба слиједити за закључивање уговора;

б. хоће ли закључени уговор архивирати пружалац услуга и хоће ли бити доступан;

ц. техничка средства за препознавање и исправљање улазних грешака прије давања наруџбе;

д. језици понуђени за закључивање уговора.

2. Стране ће обезбиједити да, осим ако се стране које нису потрошачи не договоре другачије, пружалац услуга указује на све релевантне кодексе понашања на које се претплаћује и информације о томе како се ти кодекси могу електронски консултирати.

3. Уговорени рокови и општи услови дати прималац морају бити доступни на начин који ће му омогућити да их чува и репродуцира.

4. Ставови (1) и (2) неће се примјењивати на уговоре закључене искључиво размјеном електронске поште или еквивалентном појединачном комуникацијом.

Члан 11.

Давање наруџбе

1. Стране ће обезбиједити, осим ако се стране које нису потрошачи другачије договоре, да се у случајевима када прималац услуге наручује технолошким средствима, примјењују следећи принципи:

а. пружалац услуга мора потврдити примање наруџбе прималаца без непотребног одгађања и електронским путем,

б. наруџба и потврда о пријему сматрају се примљеним када им стране којима су упућене могу приступити.

2. Стране ће обезбиједити да, осим ако се уговорне стране које нису потрошачи другачије договоре, пружалац услуга примаоцу услуге ставља на располагање одговарајућа, ефикасна и доступна техничка средства која му омогућавају да идентифицирају и исправи грешке у уносу, прије давање наруџбе.

3. Став (1) тачка (а) и став (2) се неће примјењивати на уговоре закључене искључиво размјеном електронске поште или еквивалентном појединачном комуникацијом.

Поглавље V. Одговорност пружалаца посредничких услуга

Члан 12.

Пријеносник ("Mere conduit")

1. Ако се пружа услуга информационог друштва која се састоји од преноса информација у комуникацијској мрежи од стране прималаца услуге или пружања приступа комуникацијској мрежи, Стране ће обезбиједити да пружалац услуга не буде одговоран за информације које се преносе, под условом да добављач:

а. не покреће пренос;

б. не бира прималаца преноса; и

ц. не бира или не модификује информације садржане у преносу.

2. Чиновни преноса и омогућавања приступа из става (1) укључују аутоматско, посредничко и привремено складиштење података који се преносе уколико се то одвија искључиво у сврху обављања пријеноса у комуникацијској мрежи и под условом да се подаци не чувају дуже од времена које је разумно потребно за пријенос.

3. Овај члан неће утицати на могућност да суд или управно тијело, у складу са правним системима Страна, захтијева од пружалаца услуга да прекине или спријечи кршење.

Члан 13.

Привремено складиштење информација ("Caching")

1. Када се пружа услуга информационог друштва која се састоји од преноса информација у комуникационој мрежи коју осигурава прималац услуге, Стране ће обезбиједити да пружалац услуга не буде одговоран за аутоматско, посредничко и привремено складиштење тих информација, које се изводи с једином сврхом да се учини ефикаснијим даљњи пријенос информација другим примаоцима услуге на њихов захтјев, под условом да:

а. пружалац не мијења информације;

б. пружалац се придржава услова за приступ информацијама;

ц. пружалац се придржава правила која се односе на ажурирање информација, одређених на начин који је широко признат и користи га дјелатност;

д. пружалац се не мијеша у закониту употребу технологије, широко препознате и кориштене у дјелатности, за добивање података о употреби информација; и

е. пружалац експедитивно дјелује на уклањању или онемогућавању приступа информацијама које је похранио након што је сазнао чињеницу да су информације из почетног извора пријеноса уклоњене с интернета или је приступ њима онемогућен или да је суд или управни орган наложио уклањање или онемогућавање.

2. Овај члан неће утицати на могућност да суд или управни орган, у складу са правним системима страна, захтијева од пружалаца услуга да прекине или спријечи повреду права.

Члан 14.

Чување информација ("Hosting")

1. Када се пружа услуга информационог друштва која се састоји од чувања информација које пружа прималац услуге, Стране ће обезбиједити да пружалац услуге не одговара за информације похрањене на захтјев прималаца услуге, под условом да:

а. пружалац услуга нема стварно знање о илегалној активности или информацијама и, што се тиче захтјева за накнаду штете, није свјестан чињеница или околности из којих је илегална активност или информација очигледна; или

б. пружалац услуга, након стицања таквог знања или свијести, експедитивно дјелује на уклањање или онемогућавање приступа информацијама.

2. Став 1. се неће примјењивати када прималац услуге дјелује под надлежношћу или контролом пружалаца услуга.

3. Овај члан неће утицати на могућност да суд или управни орган, у складу са правним системима Страна, од пружалаца услуга затражи да прекине или спријечи повреду права, нити утиче на могућност да Стране успоставе поступке који регулирају уклањање или онемогућавање приступа информацијама.

Члан 15.

Забрана наметања опште обавезе праћења

1. Стране неће наметати општу обавезу пружаоцима услуга, приликом пружања услуга обухваћених члановима 12., 13. и 14., да прате информације које преносе или чувају, нити општу обавезу да активно траже чињенице или околности које указују на незаконите активности.

2. Стране могу увести обавезе за пружаоце услуга информационог друштва да обавјештавају надлежне јавне органе о наводним незаконитим радњама или информацијама које пружају примаоци њихових услуга или обавезе да надлежним тијелима на њихов захтјев доставе информације које омогућавају идентификацију прималаца услуге с којим имају уговоре о складиштењу.

Члан 16.

Даље усклађивање са правном тековином ЕУ-а

1. Усвајајући мјере усклађивања из Поглавља V. Главе II. "Електронска трговина", мјерама Страна се настоји да се блиско придржавају најновијих законодавних дешавања у Европској унији, посебно одредби Уредбе (ЕУ) 2022/2065 о јединственом тржишту за дигиталне услуге (Закон о дигиталним услугама) и измјена Директиве 2000/31/ЕК.

Поглавље VI. Кодекси понашања за електронску трговину

Члан 17.

Израда кодекса понашања

1. Кодекси понашања могу бити израђени како би допринијели правилној примјени чланова од 5. до 15. ове одлуке.

2. Кодекси понашања из става (1) требају бити доступни, електронским путем, на језицима Страна.

Поглавље VII. Забрана мјера које ометају употребу механизма вансудског рјешавања спорова

Члан 18.

Вансудско рјешавање спорова

1. Стране ће обезбиједити да, у случају неслагања између пружалаца услуга информационог друштва и прималаца услуга, њихово законодавство и прописи не ометају употребу вансудских система доступних према законима, прописима и административним одредбама Страна за рјешавање спорова, укључујући одговарајућа електронска средства.

2. Стране ће подстицати тијела одговорна за вансудско рјешавање спорова, посебно потрошачких спорова, да дјелују на начин који пружа одговарајуће процедуралне гаранције за заинтересиране стране.

3. Стране се подстичу да се међусобно информирају о значајним одлукама које доносе у вези с услугама информационог друштва и да пријеносе све друге информације о пракси, узансама и обичајима у вези с електронском трговином.

Поглавље VIII. Административна сарадња на пољу електронске трговине

Члан 19.

Контакт тачке за сарадњу између Страна

1. Стране ће имати одговарајућа средства за надзор и истрагу неопходна за ефикасну примјену ове одлуке и обезбиједиће да им пружаоци услуга пружају потребне информације.

2. Стране ће сарађивати са другим Странама путем Контакт тачке за услуге успостављеној према члану 9. став (3) AP 6 о трговини услугама уз CEFTA 2006.

3. Стране ће пружити помоћ и информације које затраже друге Стране, укључујући и одговарајућа електронска средства, што је брже могуће и у складу са законима, прописима и административним одредбама.

4. Стране ће подстицати саопштавање Заједничком одбору свих значајних управних или судских одлука донијети у њиховој надлежности у вези са споровима који се односе на услуге и праксе информационог друштва, узансе и обичаје који се односе на електронску трговину.

Поглавље IX. Унапрјеђење правичности и транспарентности за пословне кориснике услуга интернетског посредовања

Члан 20.

Регулаторни дијалог о политици електронске трговине који се односи на правичност и транспарентност за пословне кориснике услуга интернетског посредовања

1. Заједнички одбор настоји да унаприједи приближавање закона, прописа и административних одредби Страна с циљем доприношења правилном функционирању заједничког тржишта утврђивањем правила која осигуравају да пословни корисници интернетских посредничких услуга и корисници корпоративних интернет страница у вези са интернетским претраживачима добију одговарајућу транспарентност, правичност и могућности дјелотворних правних лијекова, у складу с Уредбом (ЕУ) 2019/1150 о унапрјеђењу правичности и транспарентности за пословне кориснике интернетских посредничких услуга.

2. Активност из става (1) има за циљ усклађивање аспеката интернетских посредничких услуга и интернетских претраживача који се пружају или нуде за пружање

пословним корисницима, односно корисницима корпоративних интернет страница, који имају своје сједиште или пребивалиште у некој Страни и који, путем тих интернетских посредничких услуга или интернетских претраживача, нуде робу или услуге потрошачима који се налазе у некој Страни, без обзира на мјесто оснивања или пребивалишта пружалаца тих услуга и без обзира на законе, прописе и административне одредбе који су иначе примјениви. Ови аспекти ће се тичати најмање:

а. уговорени рокови и општи услови пружалаца услуга интернетског посредовања;

б. услови за ограничење, суспензију и укидање услуга интернетског посредовања, укључујући образложење пружалаца услуга интернетског посредовања када овај одлучи ограничити или обуставити пружање својих услуга интернетског посредовања одређеном пословном кориснику у вези с појединачном робом или услугама које тај пословни корисник нуди;

ц. услови за рангирање и снабдијевање помоћних роба и услуга;

д. опис било каквог диференцираног третмана у вези са робом или услугама које се нуде потрошачима путем тих услуга интернетских посредовања од, с једне стране, било тог самог пружалаца или било којих пословних корисника које тај пружалац контролира, а с друге стране од других пословних корисника;

е. опис техничког и уговорног приступа, или одсуства истог, пословних корисника било којим личним подацима или другим подацима, или обоје, које пословни корисници или потрошачи пружају за употребу дотичних интернетских посредничких услуга или који се генерирају пружањем тих услуга;

ф. разлози за ограничења могућности пословних корисника да понуде исту робу и услуге потрошачима под другачијим условима на друге начине, а не путем тих услуга;

г. успостављање од стране пружалаца услуга интернетског посредовања интерног система за поступање по жалбама пословних корисника;

х. услови за посредовање и судске поступке од стране репрезентативних организација или удружења и јавних тијела;

и. израда кодекса понашања од стране пружалаца услуга интернетског посредовања и организација и удружења која их представљају, заједно са пословним корисницима, укључујући мала и средња предузећа и њиховим репрезентативним организацијама.

3. Стране ће настојати покренути активности из ставова (1) и (2) најкасније до 12 мјесеци након усвајања ове одлуке.

ГЛАВА III. ЗАШТИТА ПОТРОШАЧА

Члан 21. Обим

1. Глава III. се примјењује на било који уговор склопљен између трговца и потрошача у којем потрошач плаћа или се обавезује платити цијену. Примјењује се, посебно, на купопродајне уговоре, укључујући дигитални садржај или дигиталне услуге који су уграђени у робу или су међусобно повезани са њом. Примјењује се и када трговац испоручује или се обавезе да ће испоручити дигитални садржај који се не испоручује на материјалном медију или дигиталну услугу потрошачу, а потрошач пружи или се обавезе да ће пружити личне податке трговцу, осим ако лични подаци које пружа потрошач трговац искључиво не обрађује у сврху испоруке дигиталног садржаја који се не испоручује на материјалном медију или дигиталне услуге или ради омогућавања да трговац удовољи законским

захтјевима којима трговац подлијеже, а трговац не обрађује те податке у било коју другу сврху.

Међутим, одлука се у начелу неће примјењивати на уговоре:

а. о социјалним услугама, укључујући социјално становање, бригу о дјечи и подршку породицама и лицима које су трајно или привремено социјално угрожена, укључујући дуготрајну његу;

б. о здравственој заштити, без обзира пружају ли се услуге преко здравствених установа или се не пружају;

ц. о коцкању, што укључује улоге с новчаном вриједношћу као у играма на срећу, укључујући лутрије, казино игре и клађење;

д. о финансијским услугама;

е. о стварању, стицању или пријеносу непокретне имовине или права на непокретној имовини;

ф. о изградњи нових зграда, значајној пренамјени постојећих зграда и изнајмљивању смјештаја за стамбене сврхе;

г. који спадају у опсег усклађених аспеката уговора о праву на временски ограничену употребу некретнине, о дугорочним производима за одмор, препродаји и размјени;

х. које је, у складу са законима, прописима и административним одредбама Страна, успоставио носитељ јавне функције који има законску обавезу да буде независан и непристрасан и који мора пружањем свеобухватних правних информација обезбиједити да потрошач уговор закључи искључиво на основу пажљивог правног разматрања и са познавањем његовог правног обима;

и. о снабдијевању храном, пићима или другом робом намијењеном тренутној потрошњи у домаћинству, а које трговац физички снабдијева у честим и редовним доласцима до потрошачеве куће, пребивалишта или радног мјеста;

ј. о услугама превоза путника;

к. закључене помоћу аутомата за продају или аутоматизираних комерцијалних простора;

л. закључене са добављачима електронских комуникација путем јавних говорница за њихову употребу или закључене за употребу јединог прикључка путем телефона, интернета или факса који је успоставио потрошач;

м. о било којој роби која се продаје извршењем или на други начин прописан законом.

Конкретно, одредбе Главе III., Поглавље V. неће се примјењивати на:

а. било који материјални медиј који служи искључиво као носач дигиталних садржаја; или

б. било коју робу продану путем извршења или на други начин прописан законом.

2. Глава III. такође ће се примјенити на било који уговор у којем трговац испоручује или се обавезује да ће потрошачу испоручити дигитални садржај или дигиталну услугу, а потрошач плати или се обавезе платити цијену. Примјењиваће се и када трговац добавља или се обавезе да ће потрошачу испоручити дигитални садржај или дигиталну услугу, а потрошач пружи или се обавезе да ће пружити личне податке трговцу, осим ако лични подаци које пружа потрошач трговац искључиво не обрађује у сврху испоруке дигиталног садржаја који се не испоручује на материјалном медију или дигиталне услуге или ради омогућавања да трговац удовољи законским захтјевима којима трговац подлијеже, а трговац не обрађује те податке у било коју другу сврху.

Међутим, одредбе Глава III., Поглавље VI. неће се примјењивати на уговоре који се тичу:

а. пружања услуга које нису дигиталне услуге, без обзира на то користи ли трговац дигиталне обрасце или средства за производњу резултата услуге или за њихову испоруку или пријенос потрошачу;

б. електронске комуникацијске услуге, осим интерперсоналних комуникацијских услуга које не зависе од броја;

ц. здравства;

д. услуга коцкања, односно услуга које укључују улоге с новчаном вриједношћу у играма на срећу, укључујући оне с елементом вјештине, као што су лутрије, казино игре, покер игре и трансакције клађења, електронским средствима или било којом другом технологијом за олакшавање комуникације, а на појединачни захтјев потрошача таквих услуга;

е. финансијских услуга;

ф. софтвера који трговац нуди под бесплатном лиценцом отвореног кода, при чему потрошач не плаћа цијену, а личне податке које пружа потрошач трговац искључиво обрађује у сврху побољшања сигурности, компатибилности или интероперабилности тог конкретног софтвера;

г. снабдјевања дигиталним садржајем када је дигитални садржај доступан широј јавности, осим преносом сигнала као дио изведбе или догађаја, као што су дигиталне кинематографске пројекције.

Поглавље I. Информације о потрошачима за уговоре на даљину

Члан 22.

Захтјеви у вези с информацијама за уговоре на даљину

1. Стране ће обезбиједити да њихови закони, прописи и административне одредбе предвиде да је потрошач везан уговором на даљину или еквивалентном понудом, када је трговац потрошачу пружио барем информације садржане у Анексу II. (А) на јасан и разумљив начин.

2. Стране ће обезбиједити да се став (1) примјењује и на уговоре о испоруци дигиталног садржаја који се не испоручује на материјалном медију.

3. У случају јавне аукције, информације из тачака (б), (ц) и (д) Анекса II. (А) могу се замијенити еквивалентним детаљима о аукционару.

4. Стране ће обезбиједити да се информације из тачака (и), (ј) и (к) Анекса II. (А) могу дати помоћу модела упута о одустајању из Анекса I. (А). Трговац мора испунити захтјеве у вези с информацијама утврђеним у тачкама (и), (ј) и (к) Анекса II. (А) ако је трговац доставио ове упуте потрошачу, тачно попуњене.

5. Стране ће обезбиједити да информације из става (1) и Анекса II. (А) чине саставни дио уговора на даљину и неће се мијењати уколико се уговорне стране другачије не договоре.

6. Стране ће обезбиједити да, ако трговац није испунио захтјеве у вези с информацијама о додатним накнадама или другим трошковима из тачке (е) Анекса II. (А) или о трошковима поврата робе како је наведено у тачки (ј) Анекса II. (А), потрошач неће сносити те издатке или трошкове.

7. Стране могу задржати или увести у своје законе, прописе и административне одредбе, језичке захтјеве у вези с уговорним информацијама, како би осигурале да потрошачи лако разумију такве информације.

8. Захтјеви у вези с информацијама утврђеним овом одлуком додају се апсолутно свим захтјевима у вези с информацијама садржаним у другим одлукама Заједничког одбора и законима, прописима и административним одредбама Страна и не спрјечавају Стране да наметну

додатне захтјеве за информацијама који су у складу са овдје постављеним правилима.

9. Не доводећи у питање прву одредбу, у случају било које друге одредбе о садржају и начину на који ће се информације давати која је у супротности са неком одредбом ове одлуке, превладава одредба овог члана.

10. Што се тиче поштивања захтјева у вези с информацијама утврђеним у овом члану, Стране ће обезбиједити да терет доказивања сноси трговац.

Члан 23.

Захтјеви у вези са додатним информацијама за уговоре закључене на интернет тржницама

1. Стране ће обезбиједити да, прије него што је потрошач везан уговором на даљину или еквивалентном понудом на интернет тржници, пружалац услуге интернет тржнице потрошачу пружи најмање информације из Анекса II. (Б) на јасан и разумљив начин и на начин примјерен средствима комуникације на даљину.

2. Овај члан не спрјечава Стране да намећу додатне захтјеве у вези с информацијама за добављаче интернет тржница. Те одредбе морају бити пропорционалне, недискриминаторне и оправдане због заштите потрошача.

Члан 24.

Формални захтјеви за уговоре на даљину

1. Стране ће обезбиједити да је у вези с уговорима на даљину трговац дао информације предвиђене Анексом II. (А) или је те информације ставио на располагање потрошачу на начин који одговара средствима за комуникацију на даљину која користе једноставан и разумљив језик. Уколико су те информације дате на трајном медију, он ће бити читљив.

2. Стране ће обезбиједити да, ако уговор на даљину који ће се закључити електронским путем ставља потрошача под обавезу плаћања, трговац на јасан и видљив начин упозна потрошача и непосредно прије него што потрошач пошаље наруџбу, о информацијама предвиђеним у тачкама (а), (е), (п) и (q) Анекса II. (А).

3. Стране ће обезбиједити да, након што потрошач пошаље наруџбу, трговац изричито потврди да наруџба подразумијева обавезу плаћања. Ако наручивање подразумијева активирање типке или сличне функције, Стране ће обезбиједити захтјев да се типка или слична функција значи на лако читљив начин само ријечима "наруџба са обавезом плаћања" или одговарајућом недвосмисленом формулацијом која указује на то да давање наруџбе подразумијева обавезу плаћања трговцу. Стране ће обезбиједити да, ако трговац није удовољио овом подставу, потрошач неће бити везан уговором или наруџбом.

4. Стране ће обезбиједити да интернет странице за трговање јасно и читко назначе најкасније на почетку поступка наручивања да ли се примјењују нека ограничења на испоруке и која се средства плаћања прихватају.

5. Стране ће обезбиједити да, ако је уговор закључен путем средстава за комуникацију на даљину која омогућавају ограничени простор или вријеме за приказивање информација, а трговац је пружио, на или преко тих посебних средстава прије закључења тог уговора, најмање предуговорне информације о главним карактеристикама робе или услуга, идентитету трговца, укупној цијени, праву на одустајање, трајању уговора и, ако је уговор на неодређено вријеме, условима за раскид уговора, како је наведено у тачкама (а), (б), (е), (и) и (п) Анекса II. (А), осим обрасца за одустајање наведеног у Анексу I. (Б) на који се позива у тачки (и). Стране ће обезбиједити да трговац потрошачу на одговарајући начин достави остале

информације из Анекса II. (А), укључујући образац за одустајање, у складу са ставом (1) овог члана.

6. Стране ће обезбиједити да, не доводећи у питање став (5), ако трговац телефонира потрошачу с циљем склапања уговора на даљину, он на почетку разговора с потрошачем открије свој идентитет и, гдје је то примјењиво, идентитет особе у чије име упућује позив и комерцијалну сврху позива.

7. Ако се телефонски уговор мора закључити на даљину, Стране могу прописати да трговац мора потврдити понуду потрошачу, који је обавезан тек кад потпише понуду или пошаље свој писмени пристанак. Стране могу такође предвидјети да се те потврде морају вршити на трајном медију.

8. Стране ће обезбиједити да трговац потрошачу достави потврду склопљеног уговора на трајном медију у разумном року након закључења уговора на даљину, а најкасније у тренутку испоруке робе или прије започиња обављања услуге. Стране ће обезбиједити да потврда укључује:

а. све информације из Анекса II. (А), осим ако их трговац већ није дао потрошачу на трајном медију прије закључења уговора на даљину; и

б. када је то примјењиво, потврду претходног изричитог пристанка и потврде потрошача у складу с тачком (м) Анекса IV.

9. Стране ће обезбиједити да је, када потрошач жели да обављање услуге или снабдијевање водом,plinом или електричном енергијом, који нису стављени у продају у ограниченој или одређеној количини, или централним гријањем, започне у року за одустајање од уговора предвиђеног чланом 24. (2), а уговор обавезује потрошача да их плаћа, трговац од потрошача затражио да изнесе изричит захтјев, као и да потврди да, након што трговац у потпуности изврши уговор, потрошач више неће имати право на одустајање.

10. Овај члан неће доводити у питање одредбе о закључивању електронских уговора и давању електронских наруџби прописаних члановима 9. и 11. ове одлуке.

11. Стране неће наметати никакве даље формалне предуговорне захтјеве у вези с информацијама за испуњавање обавеза у вези са информацијама утврђених овом одлуком.

Поглавље II. Право на одустајање

Члан 25.

Битни елементи права на одустајање

1. Стране ће обезбиједити да, осим тамо гдје се примјењују изузеци предвиђени чланом 31. и Анексом IV., потрошач има право да одустане од уговора на даљину у року од 14 дана, без навођења било каквог разлога и без додатних трошкова осим оних предвиђених Анексом III. (А) и Анексом III. (Б).

2. Стране ће обезбиједити да, без прејудуцирања одредби члана 26., рок за одустајање из става (1) овог члана истиче након 14 дана од:

а. у случају уговора о услугама, дана закључења уговора;

б. у случају купопродајних уговора, дана када потрошач или трећа страна која није превозник и коју потрошач назначи уђе у посјед робе или;

и. у случају више роба коју је потрошач наручио у једној наруџби, а испоручена је одвојено, дана када потрошач или трећа страна која није превозник и коју је назначио потрошач уђе у посјед последњег комада робе;

и. у случају испоруке робе која се састоји од више дијелова или комада, дана када потрошач или трећа страна која није превозник и коју је назначио потрошач уђе у посјед последњег дијела или комада робе;

и.и. у случају уговора о редовној испоруци робе током одређеног временског периода, дана када потрошач или трећа страна која није превозник и коју је назначио потрошач стекне физичко власништво првог комада робе;

ц. у случају уговора о испоруци дигиталног садржаја који се не испоручује на материјалном медију, дана закључења уговора.

3. Стране неће забранити уговорним странама да извршавају своје уговорне обавезе у року за одустајање.

Члан 26.

Изостављање информација о праву на одустајање

1. Стране ће обезбиједити да, ако трговац потрошачу није дао информације о праву на одустајање у складу с тачком (и) Анекса II. (А), рок за одустајање истиче 12 мјесеци од краја почетног рока за одустајање, како је одређено чланом 25. став (2).

2. Стране ће обезбиједити да ако је трговац потрошачу пружио информације предвиђене ставом (1) овог члана у року од 12 мјесеци од дана наведеног у члану 25. став (2), рок за одустајање истиче 14 дана након дана кода потрошач добије те информације.

Члан 27.

Остварење права на одустајање

1. Стране ће обезбиједити да потрошач буде дужан да обавијести трговца о својој одлуци да одустане од уговора прије истека рока за одустајање. У ту сврху ће Стране обезбиједити да потрошач може:

а. користити образац за одустајање из Анекса I. (Б); или

б. дати било коју другу недвосмислену изјаву у којој износи своју одлуку да одустане од уговора.

2. Стране неће прописивати никакве формалне захтјеве који се примјењују на модел обрасца за одустајања, осим оних утврђених у Анексу I. (Б).

3. Стране ће прописати да је потрошач искористио своје право на одустајање у року за одустајање из члана 25. став (2) и члана 26. ако потрошач пошаље комуникацију у вези са остваривањем права на одустајање прије него што период истекне.

4. Стране ће обезбиједити да трговац може, поред могућности из става (1), потрошачу дати могућност да електронским путем попуни и преда образац за одустајање из Анекса I. (Б) или било коју другу недвосмислену изјаву на интернет страници трговца. У тим случајевима, Стране ће прописати да трговац потрошачу без одлагања достави потврду о пријему тог обавјештења о одустајању на трајном медију.

5. Стране ће прописати да терет доказивања остваривања права на одустајање у складу са овим чланом буде на потрошачу.

Члан 28.

Ефекти одустајања

1. Стране ће прописати да се остварењем права на одустајање прекидају обавезе уговорних страна:

а. да изврше уговор на даљину; или

б. да закључе уговор на даљину, у случајевима када је потрошач дао понуду.

Члан 29.

Обавезе трговца у случају одустајања

1. Стране ће обезбиједити да у случају одустајања трговци имају барем обавезе из Анекса III. (А).

Члан 30.

Обавезе потрошача у случају одустајања

1. Стране ће обезбиједити да у случају одустајања потрошачи имају барем обавезе из Анекса III. (Б).

Члан 31.

Ефекти остварења права на одустајање на помоћне уговоре

1. Осим правила о уговорима о кредиту за потрошаче, која могу бити примјењива у Странама, Стране ће обезбиједити да, ако потрошач оствари своје право на одустајање од уговора на даљину у складу с овом одлуком, сви помоћни уговори ће се аутоматски раскинути, без икаквих трошкова за потрошача, осим како је предвиђено Анексом III. (А) и Анексом III. (Б) ове одлуке.

2. Свака ће Страна утврдити детаљна правила о раскиду таквих уговора.

Члан 32.

Изузеци од права на одустајање

1. Стране неће прописати право на одустајање утврђено у овој Одлуци у погледу уговора на даљину у погледу категорија уговора наведених у Анексу IV.

2. Стране могу одступити од изузетака од права на одустајање утврђених у тачкама (а), (б), (ц) и (е) Анекса IV. за уговоре закључене у контексту нежељених посјета трговца кући потрошача или излета које трговац организује с циљем или учинком промоције или продаје производа потрошачима у сврху заштите легитимних интереса потрошача с обзиром на агресивне или обманујуће праксе маркетинга или продаје. Те одредбе морају бити пропорционалне, недискриминаторне и оправдане због заштите потрошача.

3. У случају уговора о услугама који потрошача обавезују да плати када је потрошач изричито затражио посјету трговца у сврху обављања поправака, Стране могу прописати да потрошач након у потпуности извршене услуге изгуби право на одустајање под условом да је извршење започело уз претходни изричит пристанак потрошача.

Поглавље III. Испорука и прелазак ризика

Члан 33.

Испорука

1. Стране ће прописати да у купопродајним уговорима, осим ако се стране нису другачије договориле о времену испоруке, трговац испоручи робу преносећи физичко посједовање или контролу робе на потрошача без непотребног одлагања, али најкасније 30 дана од закључења уговора.

2. Стране ће обезбиједити да ће, када трговац не испуни своју обавезу испоруке робе у вријеме договорено с потрошачем или у року утврђеном у ставу (1), потрошач позвати трговца да изврши испоруку у додатном временском року који одговара околностима. Стране ће прописати да ће, ако трговац не достави робу у том додатном временском периоду, потрошач имати право раскинути уговор. Први подстав се неће примјењивати на купопродајне уговоре када је трговац одбио испоручити робу или када је испорука у договореном року испоруке неопходна узимајући у обзир све околности које прате закључивање уговора или када потрошач претходно обавијести трговца до закључења уговора, да је испорука неопходна до одређеног датума или на тај датум. У тим случајевима, Стране ће прописати да ће, ако трговац не испоручи робу у вријеме договорено с потрошачем или у року утврђеном у ставу (1), потрошач имати право да одмах раскине уговор.

3. Стране ће обезбиједити да након раскида уговора трговац надокнади, без непотребног одлагања, све износе плаћене по уговору.

4. Стране ће обезбиједити да поред раскида уговора у складу са ставом (2) потрошач може прибијећи и другим правним лијековима предвиђеним законима, прописима и административним одредбама Страна.

Члан 34.

Прелазак ризика

1. Стране ће прописати да у купопродајним уговорима у којима трговац отпрема робу потрошачу, ризик од губитка или оштећења робе прелази на потрошача када он или трећа страна коју потрошач наведе и која није превозник уђе у посјед робе. Међутим, Стране ће прописати да ризик пређе на потрошача по испоруци превозника ако је потрошач од превозника наручио превоз робе, а трговац није понудио тај избор, не доводећи у питање права потрошача у односу на превозника.

Поглавље IV. Накнаде, трошкови и додатна плаћања

Члан 35.

Накнаде за кориштење средстава плаћања

1. Стране ће обезбиједити да трговцима у уговорима о купопродаји или пружању услуга, укључујући уговоре о испоруци дигиталног садржаја, трговцима буде забрањено да потрошачима наплаћују, за употребу одређеног начина плаћања, накнаде које премашују трошкове које трговац сноси за употребу тих средстава.

Члан 36.

Комуникација телефоном

1. Стране ће обезбиједити да у уговорима о купопродаји или пружању услуга, укључујући уговоре о испоруци дигиталног садржаја, када трговац користи телефонску линију у сврху телефонског контактирања с потрошачем у вези са закљученим уговором, потрошач приликом контактирања трговца није дужан платити више од основне стопе.

2. Први подстав не доводи у питање право пружалаца услуга електронских комуникација да наплаћују такве позиве.

Члан 37.

Додатна плаћања

1. Стране ће прописати да, прије него што је потрошач везан уговором или понудом, трговац затражи изричит пристанак потрошача на свако додатно плаћање поред накнаде договорене за главну уговорну обавезу трговца. Стране ће обезбиједити да, ако трговац није прибавио изричит пристанак потрошача, већ је то закључио кориштењем заданих опција за које се од потрошача тражи да их одбије како би се избјегло додатно плаћање, потрошач има право на поврат тог плаћања.

Члан 38.

Продаја ненаручене робе или ненаручених услуга

1. Стране ће прописати да потрошач буде ослобођен обавезе плаћања било каквих накнада у случајевима нежељене испоруке робе или дигиталног садржаја или нежељеног пружања услуга, забрањених као непоштена комерцијална пракса. У таквим случајевима, одсуство одговора потрошача након такве нежељене испоруке робе или пружања услуге неће представљати пристанак.

Поглавље V. Усклађивање одређених аспеката у вези с уговорима о купопродаји робе

Члан 39.

Усклађивање објективних и субјективних захтјева за усаглашеношћу

1. Заједнички одбор настоји промовисати усклађивање закона, прописа и административних одредби Страна с циљем доприноса правилном функционирању заједничког тржишта утврђивањем одређених уговорних услова за уговоре о купопродаји робе, посебно осигуравајући да трговац испоручује робу потрошачу која удовољава субјективним и објективним захтјевима за усаглашеношћу, захтјевима за исправном уградњом и, гдје је то примјенимо, не доводећи у питање права трећих страна у складу с одредбама чланова 5., 6., 7., 8. и 9. Директиве (ЕУ) 2019/771 о одређеним аспектима који се тичу уговора о купопродаји робе, којом се мијењају и допуњавају Уредбе (ЕУ) 2017/2394 и Директиве 2009/22/ЕК, те укида Директиве 1999/44/ЕК.

2. Стране ће настојати постићи максимално усклађивање из става (1) у року од три године након усвајања ове одлуке.

Члан 40.

Усклађивање одговорности трговца и правних лијекова за неусаглашеност

1. Заједнички одбор настоји промовисати усклађивање закона, прописа и административних одредби Страна с циљем доприноса правилном функционирању заједничког тржишта утврђивањем правила за усклађивање одговорности трговца због неусаглашености која постоји у вријеме када је роба испоручена и која постаје видљива у року од двије године од тог времена према одредбама чланова 10., 11. и 12. Директиве (ЕУ) 2019/771 о одређеним аспектима који се тичу уговора о купопродаји робе.

2. Заједнички одбор настоји промовисати усклађивање закона, прописа и административних одредби Страна с циљем доприноса правилном функционирању заједничког тржишта утврђивањем правила за усклађивање правних лијекова у случајевима неусаглашености, посебно прописујући да потрошач мора имати право да роба буде усаглашена или да добије пропорционално смањење цијене или да раскине уговор, у складу с одредбама чланова 13., 14., 15. и 16. Директиве (ЕУ) 2019/771 о одређеним аспектима који се тичу уговора о купопродаји робе.

3. Стране ће настојати постићи максимално усклађивање из ставова (1) и (2) у року од три године након усвајања ове одлуке.

Члан 41.

Усклађивање комерцијалних гаранција

1. Заједнички одбор настоји промовисати усклађивање закона, прописа и административних одредби Страна с циљем доприноса правилном функционирању заједничког тржишта утврђивањем правила за усклађивање режима комерцијалних гаранција које су за гаранта обавезујуће под условима утврђеним у изјави о комерцијалној гаранцији и повезаном оглашавању доступном у вријеме или прије закључења уговора, у складу с одредбама члана 17. Директиве (ЕУ) 2019/771 о одређеним аспектима који се тичу уговора о купопродаји робе.

2. Стране ће настојати постићи максимално усклађивање из става (1) у року од три године након усвајања ове одлуке.

Члан 42.

Усклађивање права на накнаду штете у ланцу трансакција

1. Заједнички одбор настоји промовисати усклађивање закона, прописа и административних одредби Страна с циљем доприноса правилном функционирању заједничког тржишта утврђивањем правила за усклађивање права на накнаду штете трговцу у случају неусаглашеност која произлази из акта или пропуста особе у претходним карикама ланца трансакција, у складу с одредбама члана 18. Директиве (ЕУ) 2019/771 о одређеним аспектима који се тичу уговора о купопродаји робе.

2. Стране ће у својим законима, прописима и административним одредбама одредити особу против које продавац може користити правне лијекове и одговарајуће радње и услове за остваривање права на накнаду штете из става (1).

3. Стране ће настојати постићи максимално усклађивање из става (1) у року од три године након усвајања ове одлуке.

Поглавље VI. Усклађивање одређених аспеката који се тичу уговора о испоруци дигиталног садржаја и дигиталних услуга

Члан 43.

Битни елементи уговора о испоруци дигиталног садржаја или дигиталне услуге

1. Стране ће обезбиједити да у уговорима о испоруци дигиталног садржаја или дигиталне услуге трговац потрошачу испоручи дигитални садржај или дигиталну услугу без непотребног одгађања након закључења уговора, осим ако се стране у уговору другачије не договоре.

2. Стране ће прописати да је трговац испунио обавезу испоруке када:

а. дигитални садржај или било које средство погодно за приступ или преузимање дигиталног садржаја ставља се на располагање или је доступно потрошачу или физичком или виртуелном објекту који је потрошач изабрао у ту сврху;

б. дигитална услуга постаје потрошачу доступна или физичком или виртуелном објекту који је потрошач изабрао у ту сврху.

Члан 44.

Усклађивање захтјева за усаглашеношћу дигиталног садржаја или дигиталне услуге

1. Заједнички одбор настоји промовисати усклађивање закона, прописа и административних одредби Страна с циљем доприноса правилном функционирању заједничког тржишта утврђивањем правила за усклађивање одређених уговорних услова за уговоре о испоруци дигиталног садржаја или дигиталних услуга, посебно осигуравајући да трговац потрошачу испоручује дигитални садржај или дигиталну услугу која удовољава субјективним и објективним захтјевима за усаглашеношћу, захтјевима за исправном интеграцијом и, гдје је то примјенимо, не доводећи у питање права трећих страна у складу с одредбама чланова 6., 7., 8., 9. и 10. Директиве (ЕУ) 2019/770 о одређеним аспектима који се тичу уговора о испоруци дигиталног садржаја и дигиталних услуга.

2. Стране ће настојати постићи максимално усклађивање из става (1) у року од три године након усвајања ове одлуке.

Члан 45.

Усклађивање одговорности трговца

1. Заједнички одбор настоји промовисати усклађивање закона, прописа и административних одредби Страна с циљем доприноса правилном функционирању заједничког

тржишта утврђивањем правила за усклађивање одговорности трговца за пропуштање испоруке дигиталног садржаја или дигиталне услуге у складу са одредбама чланова 11. и 12. Директиве (ЕУ) 2019/770 о одређеним аспектима који се тичу уговора о испоруци дигиталног садржаја и дигиталних услуга.

2. Стране ће обезбиједити да терет доказивања у вези са тим да ли се дигитални садржај или дигитална услуга испоручују у складу са захтјевима за усаглашеност, како то може одредити закон Стране, сноси трговац.

3. Стране ће настојати постићи максимално усклађивање из става (1) у року од три године након усвајања ове одлуке.

Члан 46.

Усклађивање правних лијекова у случају пропуштања испоруке и неусаглашености

1. Заједнички одбор настоји промовисати усклађивање закона, прописа и административних одредби Страна с циљем доприноса правилном функционирању заједничког тржишта утврђивањем правила за усклађивање доступних лијекова у случају пропуштања испоруке дигиталног садржаја или дигиталне услуге и због недостатка усаглашености дигиталног садржаја или дигиталне услуге у складу са одредбама чланова 13., 14., 15., 16. и 17. Директиве (ЕУ) 2019/770 о одређеним аспектима који се тичу уговора о испоруци дигиталног садржаја и дигиталних услуга.

2. Као минимум, Стране ће обезбиједити да се у случају неусаглашености потрошачу омогући да дигитални садржај или дигитална услуга буду усаглашени, да добије пропорционално смањење цијене или да раскине уговор.

3. Стране ће настојати постићи максимално усклађивање из става (1) у року од три године након усвајања ове одлуке.

Члан 47.

Усклађивање модалитета за измјену дигиталног садржаја или дигиталне услуге

1. Заједнички одбор настоји промовисати усклађивање закона, прописа и административних одредби Страна с циљем доприноса правилном функционирању заједничког тржишта утврђивањем правила за усклађивање модалитета за измјену дигиталног садржаја или дигиталне услуге која ће бити испоручене или доступна потрошачу током одређеног временског периода, у складу с одредбама члана 19. Директиве (ЕУ) 2019/770 о одређеним аспектима који се тичу уговора о испоруци дигиталног садржаја и дигиталних услуга.

Члан 48.

Усклађивање права на накнаду штете у ланцу трансакција

1. Заједнички одбор настоји промовисати усклађивање закона, прописа и административних одредби Страна с циљем доприноса правилном функционирању заједничког тржишта утврђивањем правила за усклађивање права на накнаду штете трговцу због неиспоруке или недостатка усаглашености која произлази из акта или пропуста особе у претходним карикама ланца трансакција, у складу са одредбама члана 20. Директиве (ЕУ) 2019/770 о одређеним аспектима који се тичу уговора о испоруци дигиталног садржаја и дигиталних услуга.

2. Стране ће у својим законима, прописима и административним одредбама одредити особу против које продавац може тражити правне лијекове и одговарајуће радње и услове за остваривање права на накнаду штете из става (1).

3. Стране ће настојати постићи максимално усклађивање из става (1) у року од три године након усвајања ове одлуке.

Поглавље VII. Императивна природа потрошачких права

Члан 49.

Императивна природа

1. Ако су закони, прописи и административне одредбе који се примјењују на уговор закони, прописи и административне одредбе Стране, та ће Страна обезбиједити да се потрошачи не могу одрећи права која су им додијељена мјерама Стране донесеним у складу с овом одлуком.

2. Било који услови из уговора којима се директно или индиректно одричу или ограничавају права која произлазе из ове одлуке неће бити обавезујући за потрошача.

ГЛАВА IV. АЛТЕРНАТИВНО И ОНЛАЈН РЈЕШАВАЊЕ СПОРОВА ЗА ПОТРОШАЧКЕ СПОРОВЕ

Члан 50.

Усклађивање механизма за алтернативно рјешавања спорова

1. Заједнички одбор настоји промовисати усклађивање закона, прописа и административних одредби Страна с циљем доприноса правилном функционирању заједничког тржишта утврђивањем правила за усклађивање механизма за алтернативно рјешавања спорова како би се потрошачима омогућио приступ поступцима APC и осигурало да се спорови који укључују трговца основаног под њиховом надлежношћу могу поднијети за APC које задовољава захтјеве утврђене у Директиви 2013/11/EУ о алтернативном рјешавању спорова за потрошачке спорове.

2. Активности из става (1) имају за циљ усклађивање аспеката заштите потрошача који се тичу алтернативног рјешавања потрошачких спорова осигуравајући да потрошачи могу добровољно поднијети жалбе против трговаца субјектима који нуде независне, непристрасне, транспарентне, ефикасне, брзе и поштене поступке алтернативног рјешавања спорова. Ови аспекти ће се тицати најмање:

а. захтјева за субјект за APC, попут одржавања ажурне интернет странице која странама омогућава лак приступ информацијама у вези са поступком APC, а која потрошачима омогућава подношење жалбе и потребне пратеће документације из члана 5. Директиве 2013/11/EУ о алтернативном рјешавању потрошачких спорова;

б. услова стручности, независности и непристрасности како би се осигурало да физичка лица задужена за APC посједују потребну стручност и буду независна и непристрасна према члану 6. Директиве 2013/11/EУ о алтернативном рјешавању спорова за потрошачке спорове;

ц. услова транспарентности осигуравањем да субјекти за APC јавно учине доступним на својим интернет страницама, на трајном медију на захтјев и на било који други начин који сматрају одговарајућим, јасне и лако разумљиве информације из члана 7. Директиве 2013/11/EУ о алтернативном рјешавању спорова за потрошачке спорове;

д. услова дјелотворности, као што је осигуравање да поступак APC буде присутан и лако доступан на интернету и ван њега објема странама без обзира гдје се оне налазе, као и другима према члану 8. Директиве 2013/11/EУ о алтернативном рјешавању спорова за потрошачке спорове;

е. услова правичности из члана 9. Директиве 2013/11/EУ о алтернативном рјешавању спорова у потрошачким споровима;

ф. услова слободе, посебно осигуравањем да споразум између потрошача и трговца о подношењу жалби субјекту за АРС није обавезујући за потрошача ако је закључен прије него што се спор остварио и ако има за последицу лишавање потрошача његовог права да поднесе тужбу судовима за рјешавање спора, према члану 10. Директиве 2013/11/EУ о алтернативном рјешавању спорова за потрошачке спорове;

г. услова законитости из члана 11. Директиве 2013/11/EУ о алтернативном рјешавању спорова за потрошачке спорове;

х. захтјева за трговце да информирају потрошаче о субјекту или субјектима за АРС којима су ти трговци обухваћени, када се ти трговци обавезу или су дужни да користе те ентитете за рјешавање спорова са потрошачима, у складу са чланом 13. Директиве 2013/11/EУ о алтернативном рјешавању спорова за потрошачке спорове;

и. мјера којима се осигурава да, у вези са споровима између Страна који произлазе из купопродајног уговора или уговора о пружању услуга, потрошачи могу добити помоћ за приступ субјекту за АРС који послује у другој Страни која је надлежна за рјешавање спора између Страна, у складу са чланом 14. Директиве 2013/11/EУ о алтернативном рјешавању потрошачких спорова;

ј. мјера за олакшавање сарадње између субјеката за АРС, као и између субјеката за АРС и власти Страна, у рјешавању спорова између Страна провођењем редовне размјене међусобних информација и најбољих пракси у погледу рјешавања спорова између Страна и домаћих спорова, у складу са члановима 16. и 17. Директиве 2013/11/EУ о алтернативном рјешавању потрошачких спорова.

3. Стране ће настојати покренути активности из ставова (1) и (2) најкасније до 18 мјесеци након усвајања ове одлуке.

Члан 51.

Усклађивање интернетских механизма за алтернативно рјешавања спорова

1. Заједнички одбор настоји промовисати усклађивање закона, прописа и административних одредби Страна с циљем доприноса правилном функционирању заједничког тржишта утврђивањем правила за покретање корака ка успостављању онлајн платформе CEFTA-е за АРС, која омогућава независно, непристрасно, транспарентно, ефикасно, брзо и поштено вансудско рјешавање спорова између потрошача и трговаца путем интернета, у складу с одредбама Уредбе (ЕУ) 524/2013 о онлајн рјешавању потрошачких спорова (Уредба о онлајн рјешавању потрошачких спорова).

2. Активност из става (1) има за циљ усклађивање аспеката заштите потрошача у погледу вансудског рјешавања спорова који се односе на уговорне обавезе које произлазе из интернетске продаје или уговора о услугама између потрошача са пребивалиштем у једној Страни и трговца са сједиштем у некој другој Страни путем интервенције субјекта за АРС која укључује употребу онлајн платформе за АРС. Ови аспекти ће се тицати барем:

а. правних, техничких и управних услова за успостављање онлајн платформе CEFTA-е за АРС, укључујући рад, функције спревођења, одржавање, финансирање и сигурност података, у складу са чланом 5. Уредбе о онлајн рјешавању потрошачких спорова;

б. успостављања мреже контактних тачака за онлајн рјешавање спорова у складу са чланом 7. Уредбе о онлајн рјешавању потрошачких спорова;

ц. поступака за подношење, обраду и пријенос жалбе и рјешавање спора у складу са члановима 8., 9. и 10. Уредбе о онлајн рјешавању потрошачких спорова;

д. услова за обраду личних података, повјерљивост података и безбједност у складу са члановима 12. и 13. Уредбе о онлајн рјешавању потрошачких спорова;

ф. услова за пружање лако доступних информација потрошачима у складу са чланом 14. Уредбе онлајн рјешавању потрошачких спорова.

3. Стране ће настојати покренути активност из ставова (1) и (2) најкасније до 18 мјесеци након усвајања ове одлуке.

ГЛАВА V. АДМИНИСТРАТИВНА САРАДЊА

Члан 52.

Сарадња

1. Свака Страна ће путем контакт тачке за услуге обезбиједити брзи одговор на све захтјеве друге Стране за одређеним информацијама о било којој од својих мјера опће примјене у пољу заштите потрошача, укључујући аспекте усклађене овом одлуком.

2. Стране ће обезбиједити потребне ресурсе за примјену ове одлуке, укључујући довољне буџетске и друге ресурсе, стручност, поступке и друге аранжмане.

3. Стране настоје поштовати принципе сарадње предвиђене Уредбом (ЕУ) 2017/2394.

ГЛАВА VI. ОСТАЛЕ ОДРЕДБЕ

Члан 53.

Преношење

Стране ће донијети законе, прописе и административне одредбе потребне за усклађивање с овом одлуком најкасније до 30 мјесеци након усвајања ове одлуке.

Члан 54.

Завршне одредбе

1. Ова одлука подлијеже ратификацији, прихватању или одобрењу у складу са захтјевима предвиђеним законодавством и/или прописима Страна. Инструменти ратификације, прихватања или одобрења се депонују код депозитара.

2. Ова одлука ступа на снагу тридесетог дана по депоновању трећег инструмента о ратификацији, прихватању или одобрењу.

3. За сваку Страну која депонује свој инструмент ратификације, прихватања или одобрења након датума депоновања трећег инструмента ратификације, прихватања или одобрења, ова одлука ступа на снагу тридесетог дана након што та Страна депонује свој инструмент ратификације, прихватања или одобрења.

4. Ако њени законом прописани услови дозвољавају, Страна може привремено примјењивати ову одлуку све док та Страна не положи свој инструмент ратификације, прихватања или одобрења у складу са ставом (1). О свакој привременој примјени ове одлуке обавијестиће се депозитар.

ПОТВРЂУЈУЋИ ГОРЕ НАВЕДЕНО, опуномоћеници свих CEFTA Страна, прописно за то овлашћени, усвојили су ову одлуку.

Састављено у Београду, 9. октобра 2024., у једној аутентичној копији на енглеском језику, која ће бити депонована код депозитара CEFTA 2006, који ће доставити овјерене копије свим CEFTA Странама.

АНЕКС I.

Информације у вези с остварењем права на одустајање

A. Модел пута о одустајању

Право на одустајање

Имате право на одустајање од уговора на даљину у року од 14 дана, без навођења било каквог разлога.

Рок за одустајање истиче након 14 дана од тог дана.

...

Да бисте остварили право на одустајање, морате нас обавијестити о својој одлуци да одустајете од овог уговора недвосмисленом изјавом (нпр. писмом посланим поштом или е-поштом). Можете користити приложени образац за одустајање, али то није обавезно.

Да бисте испоштовали рок за одустајање, довољно је да пошаљете своју комуникацију у вези са остваривањем права на одустајање прије истека рока за одустајање.

Дејство одустајања

Ако одустанете од овог уговора, рефундираћемо вам све уплате примљене од вас, укључујући трошкове испоруке (осим додатних трошкова који су резултат вашег избора врсте доставе која није најјефтинија врста стандардне испоруке коју нудимо), без непотребног одлагања и у сваком случају најкасније у року од 14 дана од дана када смо обавијештени о вашој одлуци да одустанете од овог уговора. Рефундацију ћемо извршити користећи иста средства плаћања која сте користили за почетну трансакцију, осим ако се изричито нисте другачије сагласили; у сваком случају, нећете сносити никакве накнаде као резултат те рефундације.

...

...

Упутства за попуњавање:

1. Убаците један од следећих текстова између наводника:

а. у случају уговора о пружању услуга или уговора о снабдјевању водом, плином или електричном енергијом, који нису стављени у продају у ограниченој или одређеној количини, или централним гријањем или дигиталним садржајем који се не испоручује на материјалном медију: "закључења уговора.";

б. у случају купопродајног уговора: "када ви или трећа страна која није превозник и коју назначите уђе у посјед робе.";

ц. у случају уговора који се односи на више роба које је потрошач наручио у једној наруџби, а испоручене су одвојено: "када ви или трећа страна која није превозник и коју назначите уђе у посјед последњег комада робе.";

д. у случају уговора који се односи на испоруку робе која се састоји од више дијелова или комада: "када ви или трећа страна која није превозник и коју назначите уђе у посјед последњег дијела или комада.";

е. у случају уговора о редовној испоруци робе током одређеног временског периода: "када ви или трећа страна која није превозник и коју назначите уђе у посјед прве робе.";

2. Унесите своје име, географску адресу, број телефона и адресу е-поште.

3. Ако потрошачу дате могућност електронског попуњавања и достављања информација о његовом одустајању од уговора на вашој интернет страници, унесите следеће: "Такође можете електронским путем испунити и поднијети образац за одустајање или било који другу недвосмислену изјаву на нашој интернет страници [убаците интернет адресу]. Ако користите ову опцију, без одлагања ћемо вам послати потврду о пријему тог одустајања на трајном медију (нпр. е-поштом). "

4. У случају купопродајних уговора у којима нисте понудили да сами директно узмете робу у случају одустајања, додајте следеће: "Можемо одложити поврат средстава док не добијемо враћену робу или док не доставите доказе да сте је вратили, шта год буде раније. "

5. Ако је потрошач примио робу у вези с уговором:

а. убаците:

- "сами ћемо директно узети робу."; и,

- "вратићете робу или ћете нам је предати или...

[унесите име и географску адресу особе коју сте ви овластили да прими робу], без непотребног одлагања, а у сваком случају најкасније до 14 дана од дана када сте нам саопштили да одустајете од овог уговора. Рок се поштује ако робу вратите прије истека периода од 14 дана."

б. убаците:

- "сносићемо трошкове поврата робе.",

- "морат ћете сносити директне трошкове поврата робе.",

- ако у уговору на даљину не нудите сношење трошкова поврата робе и роба се по својој природи не може нормално вратити поштом: "морат ћете сносити директне трошкове поврата робе, ... ЕУР [унесите износ]."; или ако се трошак поврата робе не може разумно израчунати унапријед: "морат ћете сносити директне трошкове поврата робе. Трошак се процјењује на приближно... ЕУР [унесите износ]. "; или

- ако се у уговору ван пословног простора, роба по својој природи обично не може вратити поштом и достављена је кући потрошача у вријеме закључења уговора: "робу ћемо преузети о свом трошку."; и

ц. убаците

- одговорни сте само за било какву смањену вриједност робе која је резултат руковања осим онога које је неопходно за утврђивање природе, карактеристика и функционирања робе.

б. У случају уговора о пружању услуга или уговора о снабдјевању водом, плином или електричном енергијом, који нису стављени у продају у ограниченој или одређеној количини, или централним гријањем, убаците следеће: "ако сте затражили да започне пружање услуге или снабдјевање водом/плином/електричном енергијом/централним гријањем [избришите оно што није примјењиво] у року за одустајање, платићете нам износ који је пропорционалан ономе што је пружено док нам нисте саопштили да одустајете од овог уговора, у поређењу са потпуним покрићем уговора."

Б. Модел обрасца о одустајању

(попуните и вратите овај образац само ако желите одустати од уговора)

- Прима [овдје трговац уноси име трговца, географску адресу и адресу е-поште]:

- ја/ми () овим путем обавјештавамо да ја/ми () одустајемо од нашег () уговора о купопродаји следеће робе ()/о пружању следеће услуге (),

- наручено дана ()/примљено дана (),

- име потрошача,

- адреса потрошача или више њих,

- потпис потрошача (а) (само ако је овај образац штампан на папиру),

- датум.

АНЕКС II.

Захтјеви у вези с информацијама за уговоре на даљину

А. Захтјеви у вези с информацијама за уговоре на даљину

а. главне карактеристике робе или услуга, у мјери у којој одговарају медијуму и роби или услузи;

б. идентитет трговца, као што је његово трговачко име;

ц. географска адреса на којој има трговац сједиште, као и његов телефонски број, адреса е-поште и било који други начин интернет комуникације, који трговац може пружити, а који гарантују да потрошач може задржати било коју писану преписку, укључујући датум и вријеме такве преписке;

д. ако се разликује од адресе наведене у складу с тачком (ц), географска адреса мјеста пословања трговца и, тамо гдје је то примјењиво, адресе трговца у чије име дјелује, гдје потрошач може упутити било какве приговоре;

е. укупна цијена робе или услуга која укључује порезе или ако је природа робе или услуге таква да се цијена не може разумно израчунати унапријед, начин на који се цијена обрачунава, као и, гдје је то примјењиво, све додатне трошкове возарине, доставе или поштарине и било које друге трошкове или, ако се те накнаде не могу унапријед израчунати, чињеница да се такви додатни трошкови могу платити. У случају уговора на неодређено вријеме или уговора који садржи претплату, укупна цијена укључује укупне трошкове по обрачунском периоду. Ако се такви уговори наплаћују по фиксној стопи, укупна цијена значи и укупне мјесечне трошкове. Ако се укупни трошкови не могу разумно израчунати унапријед, мора се дати начин обрачуна цијене;

ф. гдје је примјењиво, да је цијена персонализирана на основу аутоматског одлучивања;

г. трошкови употребе средстава комуникације на даљину за закључење уговора, гдје се тај трошак израчунава другачије од основне цијене;

х. аранжмани за плаћање, испоруку, извршење, вријеме до када се трговац обавезује да ће испоручити робу или извршити услуге и, према потреби, трговчева политика поступања са рекламацијама;

и. тамо гдје постоји право на одустајање, услови, рок и поступци за остваривање тог права у складу са чланом 27. став (1), као и модел обрасца за одустајање из Анекса I. (Б);

ј. гдје је то примјењиво, да ће потрошач морати сносити трошкове поврата робе у случају одустајања, а за уговоре на даљину, ако се роба по својој природи не може нормално вратити поштом, трошкови поврата робе;

к. ако потрошач оствари право на одустајање након што поднесе захтјев у складу са чланом 24. став (9), да је потрошач дужан платити трговцу разумне трошкове у складу са Анексом III. (Б);

л. Када право на одустајање није предвиђено у складу са чланом 32. и Анексом IV., информација да потрошач неће имати право на одустајање или, ако је примјењиво, околности под којима потрошач губи право на одустајање;

м. подсјетник на постојање законске гаранције за усаглашеност за робу, дигитални садржај и дигиталне услуге;

н. гдје је примјењиво, постојање и услови подршке купцима након продаје, постпродајних услуга и комерцијалних гаранција;

о. постојање релевантних кодекса понашања који дефинирају понашање трговаца који се обавезују да ће бити везани за кодекс у односу на једну или више одређених комерцијалних пракси или пословних сектора и како се могу добити њихове копије, гдје је то примјењиво;

п. трајање уговора, гдје је то примјењиво, или, ако је уговор на неодређено вријеме или ће се аутоматски продужити, услови за раскид уговора;

q. тамо гдје је то примјењиво, минимално трајање потрошачевих обавеза према уговору;

р. тамо гдје је то примјењиво, постојање и услови депозита или других финансијских гаранција које ће потрошач платити или дати на захтјев трговца;

с. гдје је примјењиво, функционалност, укључујући примјењиве мјере техничке заштите, робе с дигиталним елементима, дигиталног садржаја и дигиталних услуга;

т. тамо гдје је то примјењиво, свака релевантна компатибилност и интероперабилност робе с дигиталним елементима, дигиталним садржајем и дигиталним услугама којих је трговац свјестан или се могу разумно очекивати;

у. тамо гдје је то примјењиво, могућност прибјегавања вансудском механизму за рјешавање жалби и обештећења, којем трговац подлијеже, и методе за приступ њима.

Б. Захтјеви у вези са додатним информацијама за уговоре закључене на интернет тржницама

а. опште информације, доступне у одређеном дијелу интернетског интерфејса који је директно и лако доступан са странице на којој су представљене понуде о главним параметрима који одређују рангирање понуда представљених потрошачу као резултат упита за претрагу и релативне важности тих параметара за разлику од осталих параметара;

б. да ли је трећа страна која нуди робу, услуге или дигитални садржај трговац или не, на основу изјаве те треће стране пружалаца услуге интернет тржнице;

ц. када трећа страна која нуди робу, услуге или дигитални садржај није трговац, да се права потрошача која произлазе из закона, прописа и административних одредби Стране о заштити потрошача не примјењују на уговор;

д. тамо гдје је примјењиво, како се обавезе повезане с уговором дијеле између треће стране која нуди робу, услуге или дигитални садржај и пружалаца услуге интернет тржнице, при чему те информације не доводе у питање било какву одговорност пружалаца услуге интернет тржнице или треће стране, трговца, у односу на уговор према законима, прописима и административним одредбама друге Стране.

АНЕКС III.

Уговорне обавезе страна у случају одустајања

А. Обавезе трговца у случају одустајања

1. Трговац ће надокнадити све уплате примљене од потрошача, укључујући, ако је примјењиво, трошкове испоруке без непотребног одгађања, а у сваком случају најкасније у року од 14 дана од дана када је обавијештен о одлуци потрошача да одустане од уговора у складу са чланом 27. ове одлуке. Трговац ће извршити рефундацију из првог подстава истим начином плаћања које је користио потрошач за почетну трансакцију, осим ако се потрошач изричито није договорио и под условом да потрошач не сноси никакве накнаде као резултат те рефундације.

2. Без обзира на став (1), од трговца се неће тражити накнада додатних трошкова, ако се потрошач изричито одлучио за врсту испоруке која није најјефтинија врста стандардне испоруке коју нуди трговац.

3. Осим ако трговац није понудио да сам директно узме робу, с обзиром на уговоре о продаји, трговац може одложити рефундацију док не прими робу натраг или док потрошач не достави доказе да је вратио робу, зависно шта буде раније.

4. Што се тиче личних података потрошача, трговац ће се придржавати обавеза примјењивих према уговорима, прописима и административним одредбама Страна о заштити података.

5. Трговац ће се суздржати од употребе било ког садржаја, осим личних података, који је дао или креирао потрошач приликом употребе дигиталних садржаја или дигиталних услуга које пружа трговац, осим тамо гдје такав садржај:

а. нема употребу ван контекста дигиталног садржаја или дигиталне услуге коју пружа трговац;

б. се односи само на потрошачеву активност када користи дигитални садржај или дигиталну услугу коју пружа трговац;

ц. је трговац објединио с другим подацима и не може се раздвојити уопће или само уз непропорционалне напоре; или

д. су генерирани заједно потрошач и други, а остали потрошачи могу и даље користити садржај.

6. Осим у ситуацијама из тачке (а), (б) или (ц) става (5), трговац ће на захтјев потрошача потрошачу учинити доступним било који садржај, осим личних података, који је дао или креирао потрошач када користи дигитални садржај или дигиталну услугу коју нуди трговац.

7. Потрошач ће бити у обавези да тај дигитални садржај преузме бесплатно, без ометања трговца, у разумном року и у уобичајеном и машински читљивом формату.

8. У случају одустајања од уговора, трговац може спријечити било какву даљу употребу дигиталног садржаја или дигиталне услуге од стране потрошача, посебно чинећи дигитални садржај или дигиталну услугу потрошачу недоступним или онемогућавајући кориснички рачун потрошача, не доводећи у питање став (6).

Б. Обавезе потрошача у случају одустајања

1. Осим ако трговац није понудио да сам директно узме робу, потрошач ће робу вратити или је предати трговцу или особи коју је трговац овластио да прими робу, без непотребног одлагања, а у сваком случају најкасније до 14 дана од дана када је трговцу саопштио своју одлуку о одустајању од уговора у складу са чланом 27. ове одлуке. Рок ће бити испоштован ако потрошач пошаље робу прије истека рока од 14 дана.

2. Потрошач сноси само директне трошкове поврата робе, осим ако се трговац сложио да их поднесе или ако трговац није обавијестио потрошача да их потрошач мора сносити.

3. Потрошач је одговоран само за смањену вриједност робе која је резултат руковања робом, осим онога што је неопходно за утврђивање природе, карактеристика и функционирања робе. Потрошач у сваком случају неће бити одговоран за смањену вриједност робе ако трговац није дао обавјештење о праву на одустајање у складу са тачком (и) Анекса III. (А).

4. У случају одустајања од уговора, потрошач ће се суздржати од употребе дигиталног садржаја или дигиталне услуге и од стављања на располагање трећим странама.

5. Када потрошач оствари право на одустајање након што поднесе захтјев у складу са чланом 24. став (9) ове одлуке, потрошач ће платити трговцу износ који је пропорционалан ономе што је испоручено до тренутка када је потрошач обавијестио трговца о остваривању права на одустајање у поређењу са потпуном реализацијом уговора. Пропорционални износ који ће потрошач платити трговцу израчунава се на основу укупне цијене договорене у уговору. Ако је укупна цијена прекомјерна, пропорционални износ израчунава се на основу тржишне вриједности онога што је исручено.

6. Потрошач не сноси трошкове испоруке, у цијелости или дјеломично, дигиталног садржаја који се не испоручује на материјалном медију када:

а. потрошач није дао претходну изричиту сагласност за почетак реализације уговора прије истека 14-дневног рока из члана 25.;

б. потрошач није потврдио да губи право на одустајање када да свој пристанак; или

ц. трговац није пружио потврду у складу са чланом 24. став (8).

7. Осим како је предвиђено овим Анексом, потрошач неће сносити никакву одговорност као последицу остваривања права на одустајање.

АНЕКС IV.

Изузећа од права на одустајање

а. уговори о услугама након што је услуга у потпуности извршена, али ако је уговором одређено да је потрошач дужан платити, и само ако је извршење започело уз претходни изричит пристанак и признање потрошача да ће изгубити право на одустајање након што трговац уговор у потпуности изврши;

б. испоруке роба или услуга за које цијена зависи о осцилацијама на финансијском тржишту које трговац не може контролисати и које се могу догодити у року за одустајање;

ц. испоруке роба израђене према потрошачевим спецификацијама или јасно персонализоване;

д. испоруке лако кварљивих роба или роба с кратким роком трајања;

е. испоруке запечаћених роба које нису погодне за поврат из разлога здравствене заштите или хигијенских разлога и које су отпечаћена након испоруке;

ф. испоруке роба која су након доставе, у складу са својом природом, нераздвојно помијешане са другим елементима;

г. испоруке алкохолних пића чија је цијена договорена у вријеме закључења купопродајног уговора, чија се испорука може извршити тек након 30 дана, а чија стварна вриједност зависи о осцилацијама на тржишту на које трговац не може утицати;

х. уговоре у којима је потрошач изричито затражио посјету трговца у сврху обављања хитних поправки или одржавања. Ако, приликом такве посјете, трговац пружа услуге поред оних које потрошач изричито захтијева или робе осим замјенских дијелова коришћених за услугу одржавања или вршењу поправки, право на одустајање ће се примјењивати на те додатне услуге или робе;

и. испоруке запечаћених аудио записа или запечаћених видео записа или запечаћеног рачунаског софтвера који су отпечаћени након испоруке;

ј. снабдијевање новина, часописа или журнала, осим претплатничких уговора за испоруку тих публикација;

к. уговора закључених на јавној аукцији;

л. пружање услуга смјештаја осим оних за сврхе сталног становања, превоза робе, услуга изнајмљивања аутомобила, угоститељства или услуга које се односе на активности у слободном времену ако уговор предвиђа конкретан датум или рок извршења;

м. уговори о испоруци дигиталног садржаја који се не испоручује на материјалном медију ако је реализације уговора започела и ако уговор потрошача обавезује да плати, када:

и. је потрошач дао претходни изричито пристанак за почетак реализације уговора током права на одустајање;

ии. је потрошач дао потврду да тиме губи право на одустајање; и

иии. је трговац дао потврду у складу са чланом 24. став (8).

Члан 3.

Даје се овлаштење министру иностраних послова Босне и Херцеговине да потпише Инструмент о ратификацији ове одлуке.

Члан 4.

Ова одлука биће објављена у "Службеном гласнику БиХ - Међународни уговори" на српском, босанском и хрватском језику и ступа на снагу даном објављивања.

Број 01-50-1-2342-30/26
3. септембра 2026. године
Сарајево

Предсједавајући
Др Денис Бећировић, с. р.

На основу члана V 3. d) Устава Босне и Херцеговине и сагласности Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине (Одлука ПСБиХ број 01,02-21-1-1065/26 од 30. јуна 2026. године), Предсједништво Босне и Херцеговине је, на 31. редовној сједници, одржаној 03. септембра 2026. године, донјело

ОДЛУКУ

О РАТИФИКАЦИЈИ ОДЛУКЕ ЗАЈЕДНИЧКОГ ОДБОРА CENTRALNOEVROPSKOG SPORAZUMA O SLOBODNOJ TRGOVINI BR. 2/2024 O OLAKŠAVANJU ELEKTRONSKE TRGOVINE, USVOJENE 9. OKTOBRA 2024. GODINE

Члан 1.

Ратификује се Одлука Заједничког одбора Centralnoevropskog sporazuma o slobodnoj trgovini br. 2/2004 o olakšavanju elektronske trgovine, usvojena 9. oktobra 2024. godine.

Члан 2.

Текст Одлуке у пријеву гласи:

ОДЛУКА

ЗАЈЕДНИЧКОГ ОДБОРА CENTRALNOEVROPSKOG SPORAZUMA O SLOBODNOJ TRGOVINI Br. 2/2024 O OLAKŠAVANJU ELEKTRONSKE TRGOVINE

usvojena 9. oktobra 2024.

Preambula

Заједнички одбор,

Имајући у виду члан 40. став 4. Анекса 1. Споразума о измјени и приступанју Centralnoevropskom sporazumu o slobodnoj trgovini (CEFTA 2006) (у даљњем тексту: Споразум);

Имајући у виду обавезе из Додатног протокола 6 о трговини услугама ("AP 6");

У настојању да ојача дијалог о регулаторним питањима у вези с електронском трговином: План за дијалог о регулаторним питањима, који је одобрио Заједнички одбор 16. децембра 2020. године у Сарајеву;

Препознајући да електронска трговина повећава трговинске могућности у многим секторима те да су повјеренје потрошача и високи ниво заштите кључни за њено прихватање и даље широко усвајање;

Признајући важност наставка заједничког рада и даље од ове одлуке продубљивањем сарадње у питањима везаним за царину, доставу пакета и неоправдано географско блокирање;

Свјесни да електронска трговина између Страна и сродни аспекти заштите потрошача требају бити усклађени што је могуће више стандардима које је усвојила Европска унија;

Подсјећајући да су одредбе Директиве (EU) 2015/1535 о утврђивању поступка за пружање информација у подручју техничких прописа и правила о услугама информационог друштва, Директиве 2000/31/EC о одређеним правним аспектима услуга информационог друштва, посебно електронске трговине, на унутрашњем тржишту и Уредбе (EU) 2019/1150 о промоцији праведности и транспарентности за пословне кориснике интернетских посредничких услуга утврдиле основне стандарде и принципе који олакшавају електронску трговину унутар EU и препознати су као напредан развој у овом подручју политике;

Подсјећајући да су одредбе Директиве 2011/83/EU о правима потрошача и Директиве (EU) 2019/771 о одређеним аспектима који се тићу уговора о продаји робе утврдиле основне стандарде и принципе високог нивоа заштите потрошача који су препознати као напредан развој у овом подручју политике;

Намјеравајући promovirati даљње увођење електронске трговине кроз активности усклађивања, интеграције тржишта,

транспарентности и олакшавања, те институционалне и административне сарадње;

је одлучио слjedeће:

GLAVA I. OPĆE ODREDBE

Poglavlje I. Cilj i opseg Odluke

Члан 1.

Циљ

1. Овом одлуком жељи се олакшати трговина услугама информационог друштва између Страна усклађивањем:

a. правног оквира који се односи на електронску трговину између Страна с циљем осигурања слободног кретања услуга информационог друштва између Страна.

b. кључних аспеката заштите потрошача који се односе на електронску трговину с циљем осигурања упоређиво високог нивоа заштите потрошача.

Poglavlje II. Definicije

Члан 2.

Definicije

1. У смислу ове одлуке примјењују се слjedeће дефиниције:

a. "Страна": страна Centralnoevropskog sporazuma o slobodnoj trgovini (CEFTA 2006);

b. "страна": било која уговорна страна у уговору између трговца и потрошача;

c. "Координирано подручје": увјети утврђени правним системима Страна који се примјењују на пружатеље услуга информационог друштва или услуге информационог друштва, без обзира да ли су опће природе или су посебно дизајнирани за њих, а који се тићу усклађености у погледу:

i. преузимања активности пружања услуге информационог друштва, као што су увјети у погледу квалификација, овлашћења или обавјештавања,

ii. бављења дјелатношћу пружања услуге информационог друштва, као што су увјети који се односе на понашање пружатеља услуга, увјети у вези с квалитетом или садржајем услуге, укључујући оне који се примјењују на оглашавање и уговоре, или захтјеви који се односе на одговорност пружатеља услуга.

d. "Услуге информационог друштва": било која услуга, укључујући услуге интернетског посредовања, које се обично пружају уз накнаду, укључујући и случајеве када накнаду не

плаћају они који их примaju на daljinu, elektronskim putem, i на pojedinačni zahtjev primatelja usluga¹, kada:

i. "na daljinu" znači da se usluga pruža bez istovremenog prisustva strana;

ii. "elektronskim putem" znači da se usluga u početku šalje i prima na određite pomoću elektronske opreme за obradu (uključujući digitalnu kompresiju) i чување података, а u potpunosti se šalje, приноси i prima žicom, radiom, optičkim sredstvima ili drugim elektromagnetnim sredstvima;

iii. "na pojedinačni zahtjev primatelja usluga" znači da se usluga pruža prenosom података на pojedinačni zahtjev.

e. "pružatelj usluga": bilo koji dobavljač usluga u smislu člana 1. stav (1), tačka (g) AP 6 koji pruža usluge informacionog društva;

f. "uspostavljeni pružatelj usluga": pružatelj usluga koji se efikasno bavi ekonomskom djelatnošću koristeći stalno pravno lice на neodređeno vrijeme. Prisustvo i upotreba tehničkih sredstava i tehnologija potrebnih за pružanje usluge sami po sebi не predstavljaju pravno lice davatelja usluga;

g. "primatelj usluge": svaki potrošač usluge u smislu člana 1. stav (1), tačka (i) AP 6 koji, u profesionalne svrhe ili на neki drugi način, prima ili koristi uslugu informacionog društva, posebno u svrhu traženja informacija ili činjenja informacije dostupnim;

h. "potrošač": bilo koje fizičko lice koje djeluje u svrhe izvan svoje trgovine, posla, zanata ili profesije;

i. "komunikacija" znači bilo koju informaciju razmijenjenu ili prenijetu između konačnog broja strana putem javno dostupne usluge elektronske komunikacije. Ovo не uključuje никакве informacije koje се prenose као dio usluge javnog emitovanja putem elektronske komunikacijske mreže, osim u mjeri u kojoj се informacije mogu povezati s pretplatnikom ili korisnikom koji се može identificirati;

j. "komercijalna komunikacija": bilo koji oblik komunikacije namijenjen promociji, direktnoj ili indirektnoj, dobara, usluga ili imidža kompanije, organizacije ili lica koje се bavi trgovinskom, industrijskom ili занатском djelatnošću ili обавља reguliranu професију. Sljedeće samo po sebi не представља komercijalnu komunikaciju:

i. informacije koje omogućavaju direktan pristup aktivnostima kompanije, organizacije ili lica, posebno ime domena ili adresa elektronske pošte,

ii. komunikacije u vezi s robom, uslugama ili imidžom kompanije, organizacije ili lica prikupljene на nezavisан način, posebno kada је to без finansijske nadoknade;

k. "elektronska pošta" znači bilo koju tekstualnu, glasovnu, zvučnu ili slikovnu poruku poslаnu putem javne komunikacijske mreže koja се može pohraniti u mrežu ili u terminalnu opremu primatelja dok је primatelj не прикупи;

l. "regulirana професија": професионална djelatnost или група професионаlnih djelatnosti, čiji pristup, обављање или један од načina обављања подлијеже, директно или indirektno, на основу zakonskih, regulatornih или administrativnih одреdbи, посједовању одређених професионаlnih квалификација; нарочито, употреба професионаlnог звања које је ограничено zakonskim, regulatornim или administrativnim одредбama на носитеље, одређене професионалне квалификације ће представљати начин обављања;

m. "poslovni korisnik": bilo koje privatno lice koje djeluje u komercijalnom или професионаlnом својству или било које правно

lice које путем услуга internetskog posredovanja нуди робу или usluge потрошачима u svrhe povezane са njegovom trgovinom, poslovanjem, занатом или професијом;

n. "usluge internetskog posredovanja": usluge које удовољавају свим sljedećim uvjetima:

i. представљају usluge informacionog društva u smislu tačke (d) člana 2. stav (1) ove одлуке;

ii. omogućavaju poslovnim korisnicima да nude робу или usluge потрошачима, с ciljem olakšavanja pokretanja direktnih transakcija između tih poslovnih korisnika i потрошача, без обзира на то gdje су те трансакције u konačnici zaključene;

iii. pružaju се poslovnim korisnicima на основу ugovornih односа između pružatelja tih usluga i poslovnih korisnika који потрошачима nude робу или usluge.

o. "pružatelj usluga internetskog posredovanja": bilo koji pružatelj usluga u smislu člana 1. stav (1), tačka (g) AP 6 који pruža или нуди да pruži uslugu internetskog posredovanja poslovnim korisnicima;

p. "internet pretraživač": digitalna usluga која omogućava korisnicima unos upita како bi се izvršile pretrage, u principu, svih internet lokacija или svih internet stranica на određenom jeziku, на основу upita о било којој теми u obliku ključne riječi, glasovnog zahtjeva, fraze или drugог unosa i која враћа rezultate u bilo kojem formatu u kojem се могу наći informacije povezane са zatraženim sadržajem;

q. "dobavljač internet pretraživača": bilo koji dobavljač usluga u smislu člana 1. stav (1), tačka (g) AP 6 који pruža или који нуди да pruži uslugu internet pretraživača потрошачима;

r. "korisnik korporativne internet stranice": bilo koje fizičko или правно lice које користи internetski interfejs, što znači bilo koji softver, uključujući internet stranicu или njen dio i aplikacije, uključujući mobilne aplikacije, за нудење роба или услуга потрошачима u svrhe vezane за njegovu trgovinu, poslovanje, занат или професију;

s. "rangiranje": relativni značaj роба или услуга које се nude путем услуга internetskog posredovanja или relevantnost rezultata pretraživanja путем internet pretraživača, како их представљају, organiziraju или саопćavaju pružatelji услуга internetskog posredovanja, односно dobavljači internet pretraživača, без обзира на tehnološka sredstva која се користе за takvu prezentaciju, organizaciju или komunikaciju;

t. "uvjeti korištenja": svi uvjeti или specifikacije, без обзира на njihovo ime или oblik, који uređuju ugovorni однос između pružatelja услуга internetskog posredovanja i njegovih poslovnih korisnika, а jednostrano их određuje pružatelj услуга internetskog posredovanja, pri čemu се jednostrano utvrđivanje ocjenjuje на основу sveukupne ocjene, за коју relativna величина dotičnih strana, činjenica да је дошло до pregovora или да су одређене njegove одредбе mogle бити предмет takvog pregovaranja i zajednički utvrđene од strane relevantnog pružatelja услуга i poslovnog korisnika sami po sebi nisu presudni;

u. "pomoćna роба i usluge": robe i usluge које се nude потрошачу prije завршетка трансакције pokrenute путем услуга internetskog posredovanja, као dodatak i dopuna primarnim robama или uslugama коју poslovni korisnik нуди путем услуга internetskog posredovanja;

v. "trajni medij": bilo koji instrument који poslovnim korisnicima, потрошачима или trgovcima omogućava pohranjivanje података који су im lično upućeni на način dostupan за buduću upotrebu i u vremenskom periodu који odgovara namjeni tih informacija i који omogućava nepromijenjenu reprodukciju pohranjenih informacija;

w. "trgovac": bilo koje fizičko или било које правно lice, без обзира да li u privatnom или javnom vlasništvu, која djeluje, uključujući било које drugo lice које djeluje u ime tog fizičkog или

¹ Klasifikacija usluge као „usluge informacionog društva“ неће доводити u pitanje klasifikaciju bilo које takve usluge као što су, između ostalog, računarske i srodne usluge, internetske telekomunikacijske usluge, internetski sadržaj i e-trgovina prema Dodatnom protokolu 6.

pravno lica ili u ime tog lica, u svrhe koje se odnose na trgovinu, posao, zanat ili profesiju u vezi s ugovorima obuhvaćenim ovom odlukom;

x. "roba": bilo koji materijalni pokretni predmeti;

y. "roba s digitalnim elementima": bilo koji materijalni pokretni predmeti koji uključuju ili su međusobno povezani s digitalnim sadržajem ili digitalnom uslugom na takav način da bi odsutnost tog digitalnog sadržaja ili digitalne usluge robu onemogućila da obavlja svoje funkcije;

z. "lični podaci": bilo koja informacija koja se odnosi na fizičko lice čiji je identitet utvrđen ili se može utvrditi ("subjekt podataka"); fizičko lice čiji se identitet može utvrditi je lice koje se može identificirati, direktno ili indirektno, posebno pozivanjem na identifikator kao što su ime, identifikacijski broj, podaci o lokaciji, internet identifikator ili na jedan ili više faktora specifičnih za fizički, fiziološki, genetski, mentalni, ekonomski, kulturni ili socijalni identitet tog fizičkog lica;

aa. "kupoprodajni ugovor": bilo koji ugovor prema kojem trgovac prenosi ili preuzima na sebe da prenosi vlasništvo nad robom na potrošača, uključujući bilo koji ugovor čiji su predmet i roba i usluge;

bb. "kupoprodajni ugovor ili ugovor o pružanju usluga putem interneta": kupoprodajni ugovor ili ugovor o pružanju usluga kada je trgovac ili posrednik trgovca ponudio robu ili usluge na internet stranici ili drugim elektronskim sredstvima, a potrošač je tu robu ili uslugu naručio na toj internet stranici ili putem drugog elektronskog sredstva;

cc. "ugovor o pružanju usluga": bilo koji ugovor koji nije kupoprodajni ugovor prema kojem trgovac pruža ili se obavezuje da pruži uslugu, uključujući digitalnu uslugu, potrošaču;

dd. "ugovor na daljinu": bilo koji ugovor sklopljen između trgovca i potrošača u okviru organizirane prodaje na daljinu ili šeme pružanja usluga bez istovremenog fizičkog prisustva trgovca i potrošača, uz isključivu upotrebu jednog ili više načina komunikacije na daljinu do, i uključujući vrijeme u kojem je ugovor zaključen;

ee. "digitalni sadržaj": podaci koji su proizvedeni i dostavljeni u digitalnom obliku;

ff. "digitalna usluga":

i. usluga koja omogućava potrošaču stvaranje, obradu, pohranu ili pristup podacima u digitalnom obliku; ili

ii. usluga koja omogućava dijeljenje ili bilo koju drugu interakciju s podacima u digitalnom obliku koje je postavio ili kreirao potrošač ili drugi korisnici te usluge;

gg. "integracija": povezivanje i ugrađivanje digitalnog sadržaja ili digitalne usluge sa komponentama digitalnog okruženja potrošača kako bi se digitalni sadržaj ili digitalna usluga koristila u skladu sa zahtjevima za usklađenost predviđenim ovom odlukom;

hh. "komercijalna garancija" znači bilo koju aktivnost trgovca ili proizvođača (garant) prema potrošaču, uz njegovu zakonsku obavezu u vezi sa garancijom za usaglašenost¹, da nadoknadi plaćenu cijenu ili zamijeni, popravi ili servisira robu na bilo koji način ako ne zadovoljava specifikacije ili bilo koje druge zahtjeve koji nisu u vezi sa usaglašenošću, navedenoj u garanciji ili u relevantnom oglašavanju dostupnom u vrijeme ili prije zaključenja ugovora;

ii. "pomoćni ugovor": ugovor kojim potrošač stječe robu ili usluge povezane s ugovorom na daljinu ili ugovorom izvan

poslovnog prostora i gdje tu robu isporučuje ili te usluge pruža trgovac ili treća strana na osnovu aranžmana između te treće strane i trgovca;

jj. "internet tržnica": usluga koja koristi softver, uključujući internet stranicu, dio internet stranice ili aplikaciju, kojom upravlja trgovac ili neko u njegovo ime, a koja potrošačima omogućava sklapanje ugovora na daljinu s drugim trgovcima ili potrošačima;

kk. "dobavljač internet tržnice": bilo koji trgovac koji pruža uslugu internet tržnice potrošačima;

ll. "kompatibilnost": sposobnost robe da funkcioniše sa hardverom ili softverom s kojim se roba iste vrste obično koristi, bez potrebe za konverzijom robe, hardvera ili softvera;

mm. "funkcionalnost": sposobnost robe da izvršava svoje funkcije s obzirom na njezinu svrhu;

nn. "interoperabilnost": sposobnost robe da funkcioniše sa hardverom ili softverom koji se razlikuje od onih s kojima se roba iste vrste obično koristi;

oo. "besplatno": bez potrebnih troškova nastalih radi usklađivanja robe, posebno troškova poštarine, prevoza, rada ili materijala;

pp. "proizvođač": proizvođač robe, uvoznik robe u Stranu ili bilo koja osoba koja pretenduje da bude proizvođač stavljanjem svog imena, zaštitnog znaka ili drugog prepoznatljivog znaka na robu;

qq. "cijena": novac ili digitalno predstavljanje vrijednosti koja se plaća u zamjenu za snabdijevanje digitalnim sadržajem ili digitalnom uslugom;

rr. "digitalno okruženje": hardver, softver i bilo koja mrežna veza koju potrošač koristi za pristup ili upotrebu digitalnog sadržaja ili digitalne usluge;

ss. "domaći spor": spor o ugovoru koji proizlazi iz kupoprodajnog ugovora ili ugovora o pružanju usluge, kada u trenutku kada potrošač naruči robu ili uslugu, potrošač ima prebivalište u istoj Strani u kojoj je i trgovac sa sjedištem;

tt. "spor između Strana": spor o ugovoru koji proizlazi iz kupoprodajnog ugovora ili ugovora o pružanju usluge, kada u trenutku kada potrošač naruči robu ili uslugu, potrošač ima prebivalište u Strani koja nije Strana u kojoj trgovac ima sjedište;

uu. "postupak ARS" (alternativno rješavanje sporova): postupak za vansudsko rješavanje domaćih sporova i sporova između Strana koji se odnose na ugovorne obaveze koje proizlaze iz kupoprodajnih ugovora ili ugovora o uslugama između trgovca s sjedištem u jednoj Strani i potrošača koji ima prebivalište u drugoj Strani intervencijom subjekta za ARS koji predlaže ili nameće rješenje ili okuplja strane s ciljem omogućavanja sporazumnog rješenja koje je u skladu sa zahtjevima utvrđenim u ovoj Odluci, a provodi ga subjekt za ARS;

vv. "subjekt za ARS": bilo koji subjekt, bez obzira na njegovo ime ili pozivanje, koji je uspostavljen na trajnoj osnovi i nudi rješavanje spora postupkom ARS i koji je naveden kao nadležno tijelo.

GLAVA II. ELEKTRONSKA TRGOVINA

Poglavlje I.

Član 3.

Opseg

1. Glava II. će se primjenjivati na sve usluge informacionog društva, uključujući posredničke usluge, osim mjera u vezi s:

a. oporezivanjem;

b. zakonom, propisima i administrativnim odredbama o konkurenciji;

c. sljedećim aktivnostima uslugama informacionog društva:

- aktivnostima javnih bilježnika ili ekvivalentnih zanimanja do mjere koja uključuje direktnu i specifičnu vezu sa vršenjem javnih ovlasti,

¹ Pravna garancija znači obavezu trgovca da isporuči robu koja je u skladu s kupoprodajnim ugovorom. Komercijalna garancija predstavlja obavezu trgovca ili proizvođača prema potrošaču. Radi izbjegavanja sumnje, u ovoj definiciji izraz "pored njegove zakonske obaveze iz garancije za usaglašenost" će značiti "pored zakonske obaveze trgovca prema garanciji za usaglašenost".

- zastupanjem klijenta i odbranom njegovih interesa pred sudovima,
- kockarskim aktivnostima koje uključuju davanje uloga s novčanom vrijednošću u igrama na sreću, uključujući lutrije i transakcije klađenja;

d. uslugama internetskog plaćanja ili plaćanjima alatima za oglašavanje na internetu ili berzama oglašavanja na internetu, koje se ne prave s ciljem olakšavanja pokretanja direktnih transakcija i koje ne uključuju ugovorni odnos sa potrošačima.

Član 4.

Načelo zajedničkog tržišta

1. Svaka Strana osigurava da su usluge informacionog društva koje pruža pružatelj usluga sa sjedištem u toj Strani u skladu s odredbama primjenjivim u toj Strani koje spadaju u koordinirano područje.

2. Strane ne mogu, iz razloga koji spadaju u koordinirano područje, ograničiti slobodu pružanja usluga informacionog društva od druge Strane.

3. Stavovi (1) i (2) ne primjenjuju se na sljedeća polja:

a. autorska i srodna prava, ekskluzivna prava na topografije poluprovodničkih proizvoda i prava proizvođača podataka, kao i prava industrijskog vlasništva,

b. emisija elektronskog novca od strane institucija za koje su Strane primijenile odstupanja;

c. sloboda ugovornih strana da izaberu zakon, propise i administrativne odredbe koji će se primjenjivati na njihov ugovor;

d. ugovorne obaveze u vezi sa potrošačkim ugovorima;

e. formalna valjanost ugovora kojima se stvaraju ili prenose prava na nekretninama, kada takvi ugovori podliježu obaveznim formalnim zahtjevima iz zakona, propisa i administrativnih odredbi Strane u kojoj se nekretnina nalazi;

f. dopuštenost neželjenih komercijalnih komunikacija elektronskom poštom.

4. Strane mogu preduzeti mjere za odstupanje od stava (2) u vezi sa datom uslugom informacionog društva ako su ispunjeni sljedeći uvjeti:

a. mjere će biti:

i. neophodne iz jednog od sljedećih razloga:

1. javna politika, posebno sprečavanje, istraga, otkrivanje i krivično gonjenje krivičnih djela, uključujući zaštitu maloljetnika i borbu protiv bilo kakvog podsticanja mržnje na osnovu rase, pola, vjere ili porijekla, te kršenja ljudskog dostojanstva pojedinačnih lica;

2. zaštita javnog zdravlja;

3. javna sigurnost, uključujući zaštitu domaće sigurnosti i odbrane;

4. zaštita potrošača, uključujući investitore;

ii. preduzete protiv date usluge informacionog društva koja prejudicira ciljeve navedene u tački (i) ili koja predstavlja ozbiljan i veliki rizik od nanošenja štete tim ciljevima;

iii. proporcionalne tim ciljevima;

b. prije poduzimanja predmetnih mjera i bez prejudiciranja sudskog postupka, uključujući prethodni postupak i radnje provedene u okviru krivične istrage, Strana je:

i. zatražila od Strane iz stava (1) da preduzme mjere, a ona nije preduzela te mjere ili su bile neadekvatne;

ii. obavijestila Zajednički odbor, uključujući Stranu navedenu u stavu (1) o svojoj namjeri da preduzme takve mjere.

5. Strane mogu, u hitnom slučaju, odstupiti od uvjeta utvrđenih u stavu (4), tačka (b). U ovom slučaju, o mjerama će se u najkraćem mogućem roku izvijestiti tijelo CEFTA-e nadležno za elektronsku trgovinu, a posebno Strana navedena u stavu (1), navodeći razloge zbog kojih Strana smatra da postoji hitnost.

6. Nakon razmatranja mjera prijavljenih u skladu sa stavom (5), Zajednički odbor može preporučiti dotičnoj Strani da se suzdrži od poduzimanja bilo kakvih predloženih mjera ili da hitno zaustavi dotične mjere.

Poglavlje II. Zajednički principi elektronske trgovine

Član 5.

Zabrana uvjeta dobivanja prethodnog odobrenja

1. Strane će osigurati da poduzimanje i obavljanje djelatnosti pružatelja usluga informacionog društva ne može biti podložno prethodnom odobrenju ili bilo kojem drugom uslovu s jednakim učinkom.

2. Stav (1) ne dovodi u pitanje sisteme autorizacije koji nisu posebno i isključivo usmjereni na usluge informacionog društva.

Član 6.

Opći zahtjevi u vezi s informacijama

1. Pored ostalih zahtjeva u vezi s informacijama utvrđenih ovom odlukom, Strane će osigurati da pružatelj usluga primateljima usluga i nadležnim tijelima učini lako, direktno i trajno dostupnim barem sljedeće informacije:

a. ime dobavljača usluga;

b. geografsku adresu na kojoj je osnovan pružatelj usluga;

c. podatke o pružatelju usluga, uključujući njegovu adresu elektronske pošte, koje omogućavaju brzi kontakt s njim i direktnu i efikasnu komunikaciju s njim;

d. kada je pružatelj usluga registriran u trgovačkom ili sličnom javnom registru, trgovački registar u koji je upisan pružatelj usluga i njegov registarski broj ili ekvivalentno sredstvo identifikacije u tom registru;

e. kada aktivnost podliježe sistemu autorizacije, podaci o relevantnom nadzornom tijelu;

f. što se tiče reguliranih profesija;

i. stručno tijelo ili slična institucija kod koje je pružatelj usluga registriran,

ii. profesionalno zvanje i Strana u kojoj je dobiveno,

iii. referenca na primjenjiva profesionalna pravila u državi osnivanja i sredstva za pristup njima;

g. kada pružatelj usluga preuzima aktivnost koja podliježe PDV-u, identifikacijski broj ili sličan identifikator.

2. Pored ostalih zahtjeva u vezi s informacijama utvrđenih ovom odlukom ili zakonskim propisima i administrativnim odredbama Strana, Strane će barem osigurati da, tamo gdje se usluge informacionog društva pozivaju na cijene, one budu naznačene jasno i nedvosmisleno, a posebno moraju naznačiti da li uključuju porez i troškove isporuke.

Poglavlje III. Komercijalne komunikacije

Član 7.

Minimalni zahtjevi u vezi s informacijama za komercijalne komunikacije

1. Pored ostalih zahtjeva u vezi s informacijama utvrđenih ovom odlukom ili zakonskim propisima i administrativnim odredbama Strana, Strane će osigurati da komercijalne komunikacije koje su dio ili čine uslugu informacionog društva udovoljavaju barem sljedećim uvjetima:

a. komercijalna komunikacija mora biti jasno prepoznatljiva kao takva;

b. fizičko ili pravno lice u čije ime se vrši komercijalna komunikacija mora biti jasno prepoznatljivo;

c. promotivne ponude, poput popusta, premija i poklona, tamo gdje je to dozvoljeno u zemlji u kojoj je pružatelj usluga osnovan, moraju biti jasno prepoznatljive kao takve, a uvjeti koji moraju biti ispunjeni da bi se kvalificirali za njih bit će lako dostupni i jasno predstavljeni i nedvosmisleni;

d. promotivna takmičenja ili igre, gdje je to dozvoljeno u zemlji u kojoj je pružatelj usluga osnovan, moraju biti jasno

prepoznatljivi kao takvi, a uvjeti za učešće moraju biti lako dostupni i biti predstavljeni jasno i nedvosmisleno.

Član 8.

Neželjene komercijalne komunikacije

1. Uz ostale zahtjeve utvrđene ovom odlukom ili zakonskim propisima i administrativnim odredbama Strane, Strane koje dopuštaju neželjenu komercijalnu komunikaciju elektronskom poštom osigurati će da takva komercijalna komunikacija pružatelja usluga sa sjedištem u Strani bude jasna i nedvosmislena kao takva čim je primatelj dobije.

2. Strane će preduzeti mjere kako bi osigurale da pružatelji usluga koji preduzimaju neželjene komercijalne komunikacije elektronskom poštom redovno konsultiraju i poštuju registre objave u kojima se mogu registrirati fizička lica koja ne žele primati te komercijalne komunikacije.

3. Strane će osigurati da je dozvoljeno korištenje komercijalnih komunikacija koje su dio ili čine uslugu informacionog društva koju pruža pripadnik regulirane profesije uz poštivanje profesionalnih pravila koja se posebno odnose na nezavisnost, dostojanstvo i čast profesije, profesionalnu tajnu i pravednost prema klijentima i ostalim članovima profesije.

4. Pri izradi prijedloga inicijativa koje bi mogle postati potrebne da bi se osiguralo pravilno funkcioniranje zajedničkog tržišta sa obzirom na informacije iz stava (4), Zajednički odbor će uzeti u obzir kodekse ponašanja primjenjive na nivou i djelovati će u uskoj saradnji sa relevantnim profesionalnim udruženjima i tijelima.

Poglavlje IV. Ekvivalentan tretman elektronskih i pisanih ugovora

Član 9.

Tretman elektronskih ugovora

1. Strane će osigurati da njihov pravni sistem omogućava zaključivanje ugovora elektronskim putem. Strane će posebno osigurati da zakonski zahtjevi koji se primjenjuju na ugovorni postupak niti stvaraju prepreke za upotrebu elektronskih ugovora niti rezultiraju time da takvi ugovori budu lišeni pravne efikasnosti i valjanosti zbog toga što su sklopljeni elektronskim putem.

2. Strane mogu odrediti da se stav (1) neće primjenjivati na sve ili određene ugovore koji spadaju u jednu od sljedećih kategorija:

a. ugovori kojima se stvaraju ili prenose prava na nekretninama, osim prava na zakup;

b. ugovori koji po zakonu zahtijevaju uključivanje sudova, javnih vlasti ili profesija koje vrše javnu vlast;

c. ugovori o davanju jamstva i o kolateralnim vrijednosnim papirima koje daju lica koja djeluju u svrhe izvan svoje trgovine, posla ili profesije;

d. ugovori koje uređuju zakoni, propisi i administrativne odredbe koje reguliraju porodični odnosi ili zakoni o nasljeđivanju.

3. Strane će Zajedničkom odboru ukazati na kategorije iz stava (2) na koje se ne primjenjuju stav (1). Strane će Zajedničkom odboru svakih pet godina podnositi izvještaj o primjeni stava (2) objašnjavajući razloge zbog kojih smatraju potrebnim održavanje kategorije iz stava (2) tačka (b) na koju se ne primjenjuje stav (1).

Član 10.

Minimalni zahtjevi u vezi s informacijama

1. Pored ostalih zahtjeva u vezi s informacijama utvrđenim ovom odlukom ili zakonima, propisima i administrativnim odredbama Strana, Strane će osigurati, osim ako se strane koje nisu potrošači ne dogovore drugačije, da pružatelj usluga daje

najmanje sljedeće informacije jasno, razumljivo i nedvosmisleno i prije nego što primatelj usluge pošalje narudžbu:

a. različite tehničke korake koje treba slijediti za zaključivanje ugovora;

b. hoće li biti dostupan;

c. tehnička sredstva za prepoznavanje i ispravljanje ulaznih grešaka prije davanja narudžbe;

d. jezici ponuđeni za zaključivanje ugovora.

2. Strane će osigurati da, osim ako se strane koje nisu potrošači ne dogovore drugačije, pružatelj usluga ukazuje na sve relevantne kodekse ponašanja na koje se pretplaćuje i informacije o tome kako se ti kodeksi mogu elektronski konsultirati.

3. Ugovoreni rokovi i opći uvjeti dati primatelju moraju biti dostupni na način koji će mu omogućiti da ih čuva i reproducira.

4. Stavovi (1) i (2) neće se primjenjivati na ugovore zaključene isključivo razmjenom elektronske pošte ili ekvivalentnom pojedinačnom komunikacijom.

Član 11.

Davanje narudžbe

1. Strane će osigurati, osim ako se strane koje nisu potrošači drukčije dogovore, da se u slučajevima kada primatelj usluge naručuje tehnološkim sredstvima, primjenjuju sljedeći principi:

a. pružatelj usluga mora potvrditi primanje narudžbe primatelja bez nepotrebnog odgađanja i elektronskim putem,

b. narudžba i potvrda o prijemu smatraju se primljenim kada im strane kojima su upućene mogu pristupiti.

2. Strane će osigurati da, osim ako se ugovorne strane koje nisu potrošači drugačije dogovore, pružatelj usluga primatelju usluge stavlja na raspolaganje odgovarajuća, efikasna i dostupna tehnička sredstva koja mu omogućavaju da identificiraju i ispravi greške u unosu, prije davanje narudžbe.

3. Stav (1) tačka (a) i stav (2) se neće primjenjivati na ugovore zaključene isključivo razmjenom elektronske pošte ili ekvivalentnom pojedinačnom komunikacijom.

Poglavlje V. Odgovornost pružatelja posredničkih usluga

Član 12.

Prijenosnik ("Mere conduit")

1. Ako se pruža usluga informacionog društva koja se sastoji od prenosa informacija u komunikacijskoj mreži od strane primatelja usluge ili pružanja pristupa komunikacijskoj mreži, Strane će osigurati da pružatelj usluga ne bude odgovoran za informacije koje se prenose, pod uslovom da dobavljač:

a. ne pokreće prijenos;

b. ne bira primatelja prijenosa; i

c. ne bira ili ne modificira informacije sadržane u prijenosu.

2. Činovi prijenosa i omogućavanja pristupa iz stava (1) uključuju automatsko, posredničko i privremeno skladištenje podataka koji se prenose ukoliko se to odvija isključivo u svrhu obavljanja prijenosa u komunikacijskoj mreži i pod uslovom da se podaci ne čuvaju duže od vremena koje je razumno potrebno za prijenos.

3. Ovaj član neće uticati na mogućnost da sud ili upravno tijelo, u skladu sa pravnim sistemima Strana, zahtijeva od pružatelja usluga da prekine ili spriječi kršenje.

Član 13.

Privremeno skladištenje informacija ("Caching")

1. Kada se pruža usluga informacionog društva koja se sastoji od prijenosa informacija u komunikacijskoj mreži koju osigurava primatelj usluge, Strane će osigurati da pružatelj usluga ne bude odgovoran za automatsko, posredničko i privremeno skladištenje tih informacija, koje se izvodi s jedinom svrhom da se učini efikasnijim daljnji prijenos informacija drugim primateljima usluge na njihov zahtjev, pod uvjetom da:

a. pružatelj ne mijenja informacije;
b. pružatelj se pridržava uvjeta za pristup informacijama;
c. pružatelj se pridržava pravila koja se odnose na ažuriranje informacija, određenih na način koji je široko priznat i koristi ga djelatnost;

d. pružatelj se ne miješa u zakonitu upotrebu tehnologije, široko prepoznate i korištene u djelatnosti, za dobivanje podataka o upotrebi informacija; i

e. pružatelj ekspeditivno djeluje na uklanjanju ili onemogućavanju pristupa informacijama koje je pohranio nakon što je saznao činjenicu da su informacije iz početnog izvora prijenosa uklonjene s interneta ili je pristup njima onemogućen ili da je sud ili upravni organ naložio uklanjanje ili onemogućavanje.

2. Ovaj član neće uticati na mogućnost da sud ili upravno tijelo, u skladu sa pravnim sistemima strana, zahtijeva od pružatelja usluga da prekine ili spriječi povredu prava.

Član 14.

Čuvanje informacija ("Hosting")

1. Kada se pruža usluga informacionog društva koja se sastoji od čuvanja informacija koje pruža primatelj usluge, Strane će osigurati da pružatelj usluge ne odgovara za informacije pohranjene na zahtjev primatelja usluge, pod uslovom da:

a. pružatelj usluga nema stvarno znanje o ilegalnoj aktivnosti ili informacijama i, što se tiče zahtjeva za naknadu štete, nije svjestan činjenica ili okolnosti iz kojih je ilegalna aktivnost ili informacija očigledna; ili

b. pružatelj usluga, nakon sticanja takvog znanja ili svijesti, ekspeditivno djeluje na uklanjanje ili onemogućavanje pristupa informacijama.

2. Stav 1. se neće primjenjivati kada primatelj usluge djeluje pod nadležnošću ili kontrolom pružatelja usluga.

3. Ovaj član neće uticati na mogućnost da sud ili upravni organ, u skladu sa pravnim sistemima Strana, od pružatelja usluga zatraži da prekine ili spriječi povredu prava, niti utiče na mogućnost da Strane uspostave postupke koji reguliraju uklanjanje ili onemogućavanje pristupa informacijama.

Član 15.

Zabrana nametanja opće obaveze praćenja

1. Strane neće nametati opću obavezu pružateljima usluga, prilikom pružanja usluga obuhvaćenih članovima 12., 13. i 14., da prate informacije koje prenose ili čuvaju, niti opću obavezu da aktivno traže činjenice ili okolnosti koje ukazuju na nezakonite aktivnosti.

2. Strane mogu uvesti obaveze za pružatelje usluga informacionog društva da obavještavaju nadležne javne organe o navodnim nezakonitim radnjama ili informacijama koje pružaju primatelji njihovih usluga ili obveze da nadležnim tijelima na njihov zahtjev dostave informacije koje omogućavaju identifikaciju primatelja usluge s kojim imaju ugovore o skladištenju.

Član 16.

Dalje usklađivanje sa pravnom tečevinom EU-a

1. Usvajajući mjere usklađivanja iz Poglavlja V. Glave II. "Elektronska trgovina", mjerama Strana se nastoji da se blisko pridržavaju najnovijih zakonodavnih dešavanja u Evropskoj uniji, posebno odredbi Uredbe (EU) 2022/2065 o jedinstvenom tržištu za digitalne usluge (Zakon o digitalnim uslugama) i izmjena Direktive 2000/31/EC.

Poglavlje VI. Kodeksi ponašanja za elektronsku trgovinu

Član 17.

Izrada kodeksa ponašanja

1. Kodeksi ponašanja mogu biti izrađeni kako bi doprinijeli pravilnoj primjeni članova od 5. do 15. ove odluke.

2. Kodeksi ponašanja iz stava (1) trebaju biti dostupni, elektronskim putem, na jezicima Strana.

Poglavlje VII. Zabrana mjera koje ometaju upotrebu mehanizama vansudskog rješavanja sporova

Član 18.

Vansudsko rješavanje sporova

1. Strane će osigurati da, u slučaju neslaganja između pružatelja usluga informacionog društva i primatelja usluga, njihovo zakonodavstvo i propisi ne ometaju upotrebu vansudskih sistema dostupnih prema zakonima, propisima i administrativnim odredbama Strana za rješavanje sporova, uključujući odgovarajuća elektronska sredstva.

2. Strane će podsticati tijela odgovorna za vansudsko rješavanje sporova, posebno potrošačkih sporova, da djeluju na način koji pruža odgovarajuće proceduralne garancije za zainteresirane strane.

3. Strane se podstiču da se međusobno informiraju o značajnim odlukama koje donose u vezi s uslugama informacionog društva i da prijenose sve druge informacije o praksi, uzansama i običajima u vezi s elektronskom trgovinom.

Poglavlje VIII. Administrativna saradnja na polju elektronske trgovine

Član 19.

Kontakt tačke za saradnju između Strana

1. Strane će imati odgovarajuća sredstva za nadzor i istragu neophodna za efikasnu primjenu ove odluke i osigurat će da im pružatelji usluga pružaju potrebne informacije.

2. Strane će sarađivati sa drugim Stranama putem Kontakt tačke za usluge uspostavljenoj prema članu 9. stav (3) AP 6 o trgovini uslugama uz CEFTA 2006.

3. Strane će pružiti pomoć i informacije koje zatraže druge Strane, uključujući i odgovarajuća elektronska sredstva, što je brže moguće i u skladu sa zakonima, propisima i administrativnim odredbama.

4. Strane će podsticati saopćavanje Zajedničkom odboru svih značajnih upravnih ili sudskih odluka donijetih u njihovoj nadležnosti u vezi sa sporovima koji se odnose na usluge i prakse informacionog društva, uzanse i običaje koji se odnose na elektronsku trgovinu.

Poglavlje IX. Unapređenje pravičnosti i transparentnosti za poslovne korisnike usluga internetskog posredovanja

Član 20.

Regulatorni dijalog o politici elektronske trgovine koji se odnosi na pravičnost i transparentnost za poslovne korisnike usluga internetskog posredovanja

1. Zajednički odbor nastoji da unaprijedi približavanje zakona, propisa i administrativnih odredbi Strana s ciljem doprinošenja pravilnom funkcioniranju zajedničkog tržišta utvrđivanjem pravila koja osiguravaju da poslovni korisnici internetskih posredničkih usluga i korisnici korporativnih internet stranica u vezi sa internetskim pretraživačima dobiju odgovarajuću transparentnost, pravičnost i mogućnosti djelotvornih pravnih lijekova, u skladu s Uredbom (EU) 2019/1150 o unapređenju pravičnosti i transparentnosti za poslovne korisnike internetskih posredničkih usluga.

2. Aktivnost iz stava (1) ima za cilj usklađivanje aspekata internetskih posredničkih usluga i internetskih pretraživača koji se pružaju ili nude za pružanje poslovnim korisnicima, odnosno korisnicima korporativnih internet stranica, koji imaju svoje sjedište ili prebivalište u nekoj Strani i koji, putem tih internetskih posredničkih usluga ili internetskih pretraživača, nude robu ili usluge potrošačima koji se nalaze u nekoj Strani, bez obzira na mjesto osnivanja ili prebivališta pružatelja tih

usluga i bez obzira na zakone, propise i administrativne odredbe koji su inače primjenjivi. Ovi aspekti će se ticati najmanje:

a. ugovoreni rokovi i opći uvjeti pružatelja usluga internetskog posredovanja;

b. uvjeti za ograničenje, suspenziju i ukidanje usluga internetskog posredovanja, uključujući obrazloženje pružatelja usluga internetskog posredovanja kada ovaj odluči ograničiti ili obustaviti pružanje svojih usluga internetskog posredovanja određenom poslovnom korisniku u vezi s pojedinačnom robom ili uslugama koje taj poslovni korisnik nudi;

c. uvjeti za rangiranje i snabdijevanje pomoćnih roba i usluga;

d. opis bilo kakvog diferenciranog tretmana u vezi sa robom ili uslugama koje se nude potrošačima putem tih usluga internetskih posredovanja od, s jedne strane, bilo tog samog pružatelja ili bilo kojih poslovnih korisnika koje taj pružatelj kontrolira, a s druge strane od drugih poslovnih korisnika;

e. opis tehničkog i ugovornog pristupa, ili odsustva istog, poslovnih korisnika bilo kojim ličnim podacima ili drugim podacima, ili oboje, koje poslovnim korisnici ili potrošači pružaju za upotrebu dotičnih internetskih posredničkih usluga ili koji se generiraju pružanjem tih usluga;

f. razlozi za ograničenja mogućnosti poslovnih korisnika da ponude istu robu i usluge potrošačima pod drugačijim uvjetima na druge načine, a ne putem tih usluga;

g. uspostavljanje od strane pružatelja usluga internetskog posredovanja internog sistema za postupanje po žalbama poslovnih korisnika;

h. uvjeti za posredovanje i sudske postupke od strane reprezentativnih organizacija ili udruženja i javnih tijela;

i. izrada kodeksa ponašanja od strane pružatelja usluga internetskog posredovanja i organizacija i udruženja koja ih predstavljaju, zajedno sa poslovnim korisnicima, uključujući mala i srednja preduzeća i njihovim reprezentativnim organizacijama.

3. Strane će nastojati pokrenuti aktivnosti iz stavova (1) i (2) najkasnije do 12 mjeseci nakon usvajanja ove odluke.

GLAVA III. ZAŠTITA POTROŠAČA

Član 21.

Opseg

1. Glava III. se primjenjuje na bilo koji ugovor sklopljen između trgovca i potrošača u kojem potrošač plaća ili se obavezuje platiti cijenu. Primjenjuje se, posebno, na kupoprodajne ugovore, uključujući digitalni sadržaj ili digitalne usluge koji su ugrađeni u robu ili su međusobno povezani sa njom. Primjenjuje se i kada trgovac isporučuje ili se obaveže da će isporučiti digitalni sadržaj koji se ne isporučuje na materijalnom mediju ili digitalnu uslugu potrošaču, a potrošač pruži ili se obaveže da će pružiti lične podatke trgovcu, osim ako lični podaci koje pruža potrošač trgovac isključivo ne obrađuje u svrhu isporuke digitalnog sadržaja koji se ne isporučuje na materijalnom mediju ili digitalne usluge ili radi omogućavanja da trgovac udovolji zakonskim zahtjevima kojima trgovac podliježe, a trgovac ne obrađuje te podatke u bilo koju drugu svrhu.

Međutim, odluka se u načelu neće primjenjivati na ugovore:

a. o socijalnim uslugama, uključujući socijalno stanovanje, brigu o djeci i podršku porodicama i licima koje su trajno ili privremeno socijalno ugrožena, uključujući dugotrajnu njegu;

b. o zdravstvenoj zaštiti, bez obzira pružaju li se usluge preko zdravstvenih ustanova ili se ne pružaju;

c. o kockanju, što uključuje uloge s novčanom vrijednošću kao u igrama na sreću, uključujući lutrije, kazino igre i klađenje;

d. o finansijskim uslugama;

e. o stvaranju, sticanju ili prijenosu nepokretne imovine ili prava na nepokretnoj imovini;

f. o izgradnji novih zgrada, značajnoj prenamjeni postojećih zgrada i iznajmljivanju smještaja za stambene svrhe;

g. koji spadaju u opseg usklađenih aspekata ugovora o pravu na vremenski ograničenu upotrebu nekretnine, o dugoročnim proizvodima za odmor, preprodaji i razmjeni;

h. koje je, u skladu sa zakonima, propisima i administrativnim odredbama Strana, uspostavio nositelj javne funkcije koji ima zakonsku obavezu da bude nezavisan i nepristrasan i koji mora pružanjem sveobuhvatnih pravnih informacija osigurati da potrošač ugovor zaključi isključivo na osnovu pažljivog pravnog razmatranja i sa poznavanjem njegovog pravnog opsega;

i. o snabdijevanju hranom, pićima ili drugom robom namijenjenom trenutnoj potrošnji u domaćinstvu, a koje trgovac fizički snabdijeva u čestim i redovnim dolascima do potrošačeve kuće, prebivališta ili radnog mjesta;

j. o uslugama prevoza putnika;

k. zaključene pomoću automata za prodaju ili automatiziranih komercijalnih prostora;

l. zaključene sa dobavljačima elektronskih komunikacija putem javnih govornica za njihovu upotrebu ili zaključene za upotrebu jednog jedinog priključka putem telefona, interneta ili faksa koji je uspostavio potrošač;

m. o bilo kojoj robi koja se prodaje izvršenjem ili na drugi način propisan zakonom.

Konkretno, odredbe Glave III., Poglavlje V. neće se primjenjivati na:

n. bilo koji materijalni medij koji služi isključivo kao nosač digitalnih sadržaja; ili

o. bilo koju robu prodanu putem izvršenja ili na drugi način propisan zakonom.

2. Glava III. također će se primijeniti na bilo koji ugovor u kojem trgovac isporučuje ili se obavezuje da će potrošaču isporučiti digitalni sadržaj ili digitalnu uslugu, a potrošač plati ili se obaveže platiti cijenu. Primjenjivat će se i kada trgovac dobavlja ili se obaveže da će potrošaču isporučiti digitalni sadržaj ili digitalnu uslugu, a potrošač pruži ili se obaveže da će pružiti lične podatke trgovcu, osim ako lični podaci koje pruža potrošač trgovac isključivo ne obrađuje u svrhu isporuke digitalnog sadržaja koji se ne isporučuje na materijalnom mediju ili digitalne usluge ili radi omogućavanja da trgovac udovolji zakonskim zahtjevima kojima trgovac podliježe, a trgovac ne obrađuje te podatke u bilo koju drugu svrhu.

Međutim, odredbe Glava III., Poglavlje VI. neće se primjenjivati na ugovore koji se tiču:

a. pružanja usluga koje nisu digitalne usluge, bez obzira na to koristi li trgovac digitalne obrasce ili sredstva za proizvodnju rezultata usluge ili za njihovu isporuku ili prijenos potrošaču;

b. elektronske komunikacijske usluge, osim interpersonalnih komunikacijskih usluga koje ne zavise od broja;

c. zdravstva;

d. usluga kockanja, odnosno usluga koje uključuju uloge s novčanom vrijednošću u igrama na sreću, uključujući one s elementom vještine, kao što su lutrije, kazino igre, poker igre i transakcije klađenja, elektronskim sredstvima ili bilo kojom drugom tehnologijom za olakšavanje komunikacije, a na pojedinačni zahtjev potrošača takvih usluga;

e. finansijskih usluga;

f. softvera koji trgovac nudi pod besplatnom licencom otvorenog koda, pri čemu potrošač ne plaća cijenu, a lične podatke koje pruža potrošač trgovac isključivo obrađuje u svrhu poboljšanja sigurnosti, kompatibilnosti ili interoperabilnosti tog konkretnog softvera;

g. snabdijevanja digitalnim sadržajem kada je digitalni sadržaj dostupan široj javnosti, osim prijenosom signala kao dio

izvedbe ili događaja, kao što su digitalne kinematografske projekcije.

Poglavlje I. Informacije o potrošačima za ugovore na daljinu

Član 22.

Zahtjevi u vezi s informacijama za ugovore na daljinu

1. Strane će osigurati da njihovi zakoni, propisi i administrativne odredbe predvide da je potrošač vezan ugovorom na daljinu ili ekvivalentnom ponudom, kada je trgovac potrošaču pružio barem informacije sadržane u Aneksu II. (A) na jasan i razumljiv način.

2. Strane će osigurati da se stav (1) primjenjuje i na ugovore o isporuci digitalnog sadržaja koji se ne isporučuje na materijalnom mediju.

3. U slučaju javne aukcije, informacije iz tačaka (b), (c) i (d) Aneksa II. (A) mogu se zamijeniti ekvivalentnim detaljima o aukcionaru.

4. Strane će osigurati da se informacije iz tačaka (i), (j) i (k) Aneksa II. (A) mogu dati pomoću modela uputa o odustajanju iz Aneksa I. (A). Trgovac mora ispuniti zahtjeve u vezi s informacijama utvrđenim u tačkama (i), (j) i (k) Aneksa II. (A) ako je trgovac dostavio ove upute potrošaču, tačno popunjene.

5. Strane će osigurati da informacije iz stava (1) i Aneksa II. (A) čine sastavni dio ugovora na daljinu i neće se mijenjati ukoliko se ugovorne strane drugačije ne dogovore.

6. Strane će osigurati da, ako trgovac nije ispunio zahtjeve u vezi s informacijama o dodatnim naknadama ili drugim troškovima iz tačke (e) Aneksa II. (A) ili o troškovima povrata robe kako je navedeno u tački (j) Aneksa II. (A), potrošač neće snositi te izdatke ili troškove.

7. Strane mogu zadržati ili uvesti u svoje zakone, propise i administrativne odredbe, jezičke zahtjeve u vezi s ugovornim informacijama, kako bi osigurale da potrošači lako razumiju takve informacije.

8. Zahtjevi u vezi s informacijama utvrđenim ovom odlukom dodaju se apsolutno svim zahtjevima u vezi s informacijama sadržanim u drugim odlukama Zajedničkog odbora i zakonima, propisima i administrativnim odredbama Strana i ne sprečavaju Strane da nametnu dodatne zahtjeve za informacijama koji su u skladu sa ovdje postavljenim pravilima.

9. Ne dovodeći u pitanje prvu odredbu, u slučaju bilo koje druge odredbe o sadržaju i načinu na koji će se informacije davati koja je u suprotnosti sa nekom odredbom ove odluke, prevladava odredba ovog člana.

10. Što se tiče poštivanja zahtjeva u vezi s informacijama utvrđenim u ovom članu, Strane će osigurati da teret dokazivanja snosi trgovac.

Član 23.

Zahtjevi u vezi sa dodatnim informacijama za ugovore zaključene na internet tržnicama

1. Strane će osigurati da, prije nego što je potrošač vezan ugovorom na daljinu ili ekvivalentnom ponudom na internet tržnici, pružatelj usluge internet tržnice potrošaču pruži najmanje informacije iz Aneksa II. (B) na jasan i razumljiv način i na način primjeren sredstvima komunikacije na daljinu.

2. Ovaj član ne sprečava Strane da nameću dodatne zahtjeve u vezi s informacijama za dobavljače internet tržnica. Te odredbe moraju biti proporcionalne, nediskriminatorne i opravdane zbog zaštite potrošača.

Član 24.

Formalni zahtjevi za ugovore na daljinu

1. Strane će osigurati da je u vezi s ugovorima na daljinu trgovac dao informacije predviđene Aneksom II. (A) ili je te informacije stavio na raspolaganje potrošaču na način koji

odgovara sredstvima za komunikaciju na daljinu koja koriste jednostavan i razumljiv jezik. Ukoliko su te informacije date na trajnom mediju, on će biti čitljiv.

2. Strane će osigurati da, ako ugovor na daljinu koji će se zaključiti elektronskim putem stavlja potrošača pod obavezu plaćanja, trgovac na jasan i vidljiv način upozna potrošača i neposredno prije nego što potrošač pošalje narudžbu, o informacijama predviđenim u tačkama (a), (e), (p) i (q) Aneksa II. (A).

3. Strane će osigurati da, nakon što potrošač pošalje narudžbu, trgovac izričito potvrdi da narudžba podrazumijeva obavezu plaćanja. Ako naručivanje podrazumijeva aktiviranje tipke ili slične funkcije, Strane će osigurati zahtjev da se tipka ili slična funkcija označi na lako čitljiv način samo riječima "narudžba sa obavezom plaćanja" ili odgovarajućom nedvosmislenom formulacijom koja ukazuje na to da davanje narudžbe podrazumijeva obavezu plaćanja trgovcu. Strane će osigurati da, ako trgovac nije udovoljio ovom podstavu, potrošač neće biti vezan ugovorom ili narudžbom.

4. Strane će osigurati da internet stranice za trgovanje jasno i čitko naznače najkasnije na početku postupka naručivanja da li se primjenjuju neka ograničenja na isporuke i koja se sredstva plaćanja prihvataju.

5. Strane će osigurati da, ako je ugovor zaključen putem sredstava za komunikaciju na daljinu koja omogućavaju ograničeni prostor ili vrijeme za prikazivanje informacija, a trgovac je pružio, na ili preko tih posebnih sredstava prije zaključenja tog ugovora, najmanje predugovorne informacije o glavnim karakteristikama robe ili usluga, identitetu trgovca, ukupnoj cijeni, pravu na odustajanje, trajanju ugovora i, ako je ugovor na neodređeno vrijeme, uvjetima za raskid ugovora, kako je navedeno u tačkama (a), (b), (e), (i) i (p) Aneksa II. (A), osim obrasca za odustajanje navedenog u Aneksu I. (B) na koji se poziva u tački (i). Strane će osigurati da trgovac potrošaču na odgovarajući način dostavi ostale informacije iz Aneksa II. (A), uključujući obrazac za odustajanje, u skladu sa stavom (1) ovog člana.

6. Strane će osigurati da, ne dovodeći u pitanje stav (5), ako trgovac telefonira potrošaču s ciljem sklapanja ugovora na daljinu, on na početku razgovora s potrošačem otkrije svoj identitet i, gdje je to primjenjivo, identitet osobe u čije ime upućuje poziv i komercijalnu svrhu poziva.

7. Ako se telefonski ugovor mora zaključiti na daljinu, Strane mogu propisati da trgovac mora potvrditi ponudu potrošaču, koji je obavezan tek kad potpiše ponudu ili pošalje svoj pismeni pristanak. Strane mogu također predvidjeti da se te potvrde moraju vršiti na trajnom mediju.

8. Strane će osigurati da trgovac potrošaču dostavi potvrdu sklopljenog ugovora na trajnom mediju u razumnom roku nakon zaključenja ugovora na daljinu, a najkasnije u trenutku isporuke robe ili prije započinja obavljanja usluge. Strane će osigurati da potvrda uključuje:

a. sve informacije iz Aneksa II. (A), osim ako ih trgovac već nije dao potrošaču na trajnom mediju prije zaključenja ugovora na daljinu; i

b. kada je to primjenjivo, potvrdu prethodnog izričitog pristanka i potvrde potrošača u skladu sa tačkom (m) Aneksa IV.

9. Strane će osigurati da je, kada potrošač želi da obavljanje usluge ili snabdijevanje vodom, plinom ili električnom energijom, koji nisu stavljani u prodaju u ograničenoj ili određenoj količini, ili centralnim grijanjem, započne u roku za odustajanje od ugovora predviđenog članom 24. (2), a ugovor obavezuje potrošača da ih plaća, trgovac od potrošača zatražio da iznese izričit zahtjev, kao i da potvrdi da, nakon što trgovac u

potpunosti izvrši ugovor, potrošač više neće imati pravo na odustajanje.

10. Ovaj član neće dovoditi u pitanje odredbe o zaključivanju elektronskih ugovora i davanju elektronskih narudžbi propisanih članovima 9. i 11. ove odluke.

11. Strane neće nametati nikakve dalje formalne predugovorne zahtjeve u vezi s informacijama za ispunjavanje obaveza u vezi sa informacijama utvrđenih ovom odlukom.

Poglavlje II. Pravo na odustajanje

Član 25.

Bitni elementi prava na odustajanje

1. Strane će osigurati da, osim tamo gdje se primjenjuju izuzeci predviđeni članom 31. i Aneksom IV., potrošač ima pravo da odustane od ugovora na daljinu u roku od 14 dana, bez navođenja bilo kakvog razloga i bez dodatnih troškova osim onih predviđenih Aneksom III. (A) i Aneksom III. (B).

2. Strane će osigurati da, bez prejudiciranja odredbi člana 26., rok za odustajanje iz stava (1) ovog člana ističe nakon 14 dana od:

- a. u slučaju ugovora o uslugama, dana zaključenja ugovora;
 - b. u slučaju kupoprodajnih ugovora, dana kada potrošač ili treća strana koja nije prevoznik i koju potrošač naznači ude u posjed robe ili:
 - i. u slučaju više roba koju je potrošač naručio u jednoj narudžbi, a isporučena je odvojeno, dana kada potrošač ili treća strana koja nije prevoznik i koju je naznačio potrošač ude u posjed posljednjeg komada robe;
 - ii. u slučaju isporuke robe koja se sastoji od više dijelova ili komada, dana kada potrošač ili treća strana koja nije prevoznik i koju je naznačio potrošač ude u posjed posljednjeg dijela ili komada robe;
 - iii. u slučaju ugovora o redovnoj isporuci robe tokom određenog vremenskog perioda, dana kada potrošač ili treća strana koja nije prevoznik i koju je naznačio potrošač stekne fizičko vlasništvo prvog komada robe;
 - c. u slučaju ugovora o isporuci digitalnog sadržaja koji se ne isporučuje na materijalnom mediju, dana zaključenja ugovora.
3. Strane neće zabraniti ugovornim stranama da izvršavaju svoje ugovorne obaveze u roku za odustajanje.

Član 26.

Izostavljanje informacija o pravu na odustajanje

1. Strane će osigurati da, ako trgovac potrošaču nije dao informacije o pravu na odustajanje u skladu s tačkom (i) Aneksa II. (A), rok za odustajanje ističe 12 mjeseci od kraja početnog roka za odustajanje, kako je određeno članom 25. stav (2).

2. Strane će osigurati da ako je trgovac potrošaču pružio informacije predviđene stavom (1) ovog člana u roku od 12 mjeseci od dana navedenog u članu 25. stav (2), rok za odustajanje ističe 14 dana nakon dana kada potrošač dobije te informacije.

Član 27.

Ostvarenje prava na odustajanje

1. Strane će osigurati da potrošač bude dužan da obavijesti trgovca o svojoj odluci da odustane od ugovora prije isteka roka za odustajanje. U tu svrhu će Strane osigurati da potrošač može:

- a. koristiti obrazac za odustajanje iz Aneksa I. (B); ili
- b. dati bilo koju drugu nedvosmisleni izjavu u kojoj iznosi svoju odluku da odustane od ugovora.

2. Strane neće propisivati nikakve formalne zahtjeve koji se primjenjuju na model obrasca za odustajanja, osim onih utvrđenih u Aneksu I. (B).

3. Strane će propisati da je potrošač iskoristio svoje pravo na odustajanje u roku za odustajanje iz člana 25. stav (2) i člana

26. ako potrošač pošalje komunikaciju u vezi sa ostvarivanjem prava na odustajanje prije nego što period istekne.

4. Strane će osigurati da trgovac može, pored mogućnosti iz stava (1), potrošaču dati mogućnost da elektronskim putem popuni i preda obrazac za odustajanje iz Aneksa I. (B) ili bilo koju drugu nedvosmisleni izjavu na internet stranici trgovca. U tim slučajevima, Strane će propisati da trgovac potrošaču bez odlaganja dostavi potvrdu o prijemu tog obavještenja o odustajanju na trajnom mediju.

5. Strane će propisati da teret dokazivanja ostvarivanja prava na odustajanje u skladu sa ovim članom bude na potrošaču.

Član 28.

Efekti odustajanja

1. Strane će propisati da se ostvarenjem prava na odustajanje prekidaju obaveze ugovornih strana:

- a. da izvrše ugovor na daljinu; ili
- b. da zaključe ugovor na daljinu, u slučajevima kada je potrošač dao ponudu.

Član 29.

Obaveze trgovca u slučaju odustajanja

1. Strane će osigurati da u slučaju odustajanja trgovci imaju barem obaveze iz Aneksa III. (A).

Član 30.

Obaveze potrošača u slučaju odustajanja

1. Strane će osigurati da u slučaju odustajanja potrošači imaju barem obaveze iz Aneksa III. (B).

Član 31.

Efekti ostvarenja prava na odustajanje na pomoćne ugovore

1. Osim pravila o ugovorima o kreditu za potrošače, koja mogu biti primjenjiva u Stranama, Strane će osigurati da, ako potrošač ostvari svoje pravo na odustajanje od ugovora na daljinu u skladu s ovom odlukom, svi pomoćni ugovori će se automatski raskinuti, bez ikakvih troškova za potrošača, osim kako je predviđeno Aneksom III. (A) i Aneksom III. (B) ove odluke.

2. Svaka će Strana utvrditi detaljna pravila o raskidu takvih ugovora.

Član 32.

Izuzeci od prava na odustajanje

1. Strane neće propisati pravo na odustajanje utvrđeno u ovoj Odluci u pogledu ugovora na daljinu u pogledu kategorija ugovora navedenih u Aneksu IV.

2. Strane mogu odstupiti od izuzetaka od prava na odustajanje utvrđenih u tačkama (a), (b), (c) i (e) Aneksa IV. za ugovore zaključene u kontekstu neželjenih posjeta trgovca kući potrošača ili izleta koje trgovac organizira s ciljem ili učinkom promocije ili prodaje proizvoda potrošačima u svrhu zaštite legitimnih interesa potrošača s obzirom na agresivne ili obmanjujuće prakse marketinga ili prodaje. Te odredbe moraju biti proporcionalne, nediskriminatorne i opravdane zbog zaštite potrošača.

3. U slučaju ugovora o uslugama koji potrošača obavezuju da plati kada je potrošač izričito zatražio posjetu trgovca u svrhu obavljanja popravaka, Strane mogu propisati da potrošač nakon u potpunosti izvršene usluge izgubi pravo na odustajanje pod uslovom da je izvršenje započelo uz prethodni izričiti pristanak potrošača.

Poglavlje III. Isporuka i prelazak rizika

Član 33.

Isporuka

1. Strane će propisati da u kupoprodajnim ugovorima, osim ako se strane nisu drugačije dogovorile o vremenu isporuke, trgovac isporuči robu prenoseći fizičko posjedovanje ili kontrolu

robe na potrošača bez nepotrebnog odlaganja, ali najkasnije 30 dana od zaključenja ugovora.

2. Strane će osigurati da će, kada trgovac ne ispuni svoju obavezu isporuke robe u vrijeme dogovoreno s potrošačem ili u roku utvrđenom u stavu (1), potrošač pozvati trgovca da izvrši isporuku u dodatnom vremenskom roku koji odgovara okolnostima. Strane će propisati da će, ako trgovac ne dostavi robu u tom dodatnom vremenskom periodu, potrošač imati pravo raskinuti ugovor. Prvi podstav se neće primjenjivati na kupoprodajne ugovore kada je trgovac odbio isporučiti robu ili kada je isporuka u dogovorenom roku isporuke neophodna uzimajući u obzir sve okolnosti koje prate zaključivanje ugovora ili kada potrošač prethodno obavijesti trgovca do zaključenja ugovora, da je isporuka neophodna do određenog datuma ili na taj datum. U tim slučajevima, Strane će propisati da će, ako trgovac ne isporuči robu u vrijeme dogovoreno s potrošačem ili u roku utvrđenom u stavu (1), potrošač imati pravo da odmah raskine ugovor.

3. Strane će osigurati da nakon raskida ugovora trgovac nadoknadi, bez nepotrebnog odlaganja, sve iznose plaćene po ugovoru.

4. Strane će osigurati da pored raskida ugovora u skladu sa stavom (2) potrošač može pribjeći i drugim pravnim lijekovima predviđenim zakonima, propisima i administrativnim odredbama Strana.

Član 34.

Prelazak rizika

1. Strane će propisati da u kupoprodajnim ugovorima u kojima trgovac otprema robu potrošaču, rizik od gubitka ili oštećenja robe prelazi na potrošača kada on ili treća strana koju potrošač navede i koja nije prevoznik uđe u posjed robe. Međutim, Strane će propisati da rizik pređe na potrošača po isporuci prevoznika ako je potrošač od prevoznika naručio prevoz robe, a trgovac nije ponudio taj izbor, ne dovodeći u pitanje prava potrošača u odnosu na prevoznika.

Poglavlje IV. Naknade, troškovi i dodatna plaćanja

Član 35.

Naknade za korištenje sredstava plaćanja

1. Strane će osigurati da trgovcima u ugovorima o kupoprodaji ili pružanju usluga, uključujući ugovore o isporuci digitalnog sadržaja, trgovcima bude zabranjeno da potrošačima naplaćuju, za upotrebu određenog načina plaćanja, naknade koje premašuju troškove koje trgovac snosi za upotrebu tih sredstava.

Član 36.

Komunikacija telefonom

1. Strane će osigurati da u ugovorima o kupoprodaji ili pružanju usluga, uključujući ugovore o isporuci digitalnog sadržaja, kada trgovac koristi telefonsku liniju u svrhu telefonskog kontaktiranja s potrošačem u vezi sa zaključenim ugovorom, potrošač prilikom kontaktiranja trgovca nije dužan platiti više od osnovne stope.

2. Prvi podstav ne dovodi u pitanje pravo pružatelja usluga elektronskih komunikacija da naplaćuju takve pozive.

Član 37.

Dodatna plaćanja

1. Strane će propisati da, prije nego što je potrošač vezan ugovorom ili ponudom, trgovac zatraži izričit pristanak potrošača na svako dodatno plaćanje pored naknade dogovorene za glavnu ugovornu obavezu trgovca. Strane će osigurati da, ako trgovac nije pribavio izričit pristanak potrošača, već je to zaključio korištenjem zadanih opcija za koje se od potrošača traži da ih odbije kako bi se izbjeglo dodatno plaćanje, potrošač ima pravo na povrat tog plaćanja.

Član 38.

Prodaja nenaručene robe ili nenaručenih usluga

1. Strane će propisati da potrošač bude oslobođen obaveze plaćanja bilo kakvih naknada u slučajevima neželjene isporuke robe ili digitalnog sadržaja ili neželjenog pružanja usluga, zabranjenih kao nepoštena komercijalna praksa. U takvim slučajevima, odsustvo odgovora potrošača nakon takve neželjene isporuke robe ili pružanja usluge neće predstavljati pristanak.

Poglavlje V. Usklađivanje određenih aspekata u vezi s ugovorima o kupoprodaji robe

Član 39.

Usklađivanje objektivnih i subjektivnih zahtjeva za usaglašenost

1. Zajednički odbor nastoji promovirati usklađivanje zakona, propisa i administrativnih odredbi Strana s ciljem doprinosa pravilnom funkcioniranju zajedničkog tržišta utvrđivanjem određenih ugovornih uvjeta za ugovore o kupoprodaji robe, posebno osiguravajući da trgovac isporučuje robu potrošaču koja udovoljava subjektivnim i objektivnim zahtjevima za usaglašenost, zahtjevima za ispravnom ugradnjom i, gdje je to primjenjivo, ne dovodeći u pitanje prava trećih strana u skladu s odredbama članova 5., 6., 7., 8. i 9. Direktive (EU) 2019/771 o određenim aspektima koji se tiču ugovora o kupoprodaji robe, kojom se mijenjaju i dopunjavaju Uredbe (EU) 2017/2394 i Direktive 2009/22/EC, te ukida Direktive 1999/44/EC.

2. Strane će nastojati postići maksimalno usklađivanje iz stava (1) u roku od tri godine nakon usvajanja ove odluke.

Član 40.

Usklađivanje odgovornosti trgovca i pravnih lijekova za neusaglašenost

1. Zajednički odbor nastoji promovirati usklađivanje zakona, propisa i administrativnih odredbi Strana s ciljem doprinosa pravilnom funkcioniranju zajedničkog tržišta utvrđivanjem pravila za usklađivanje odgovornosti trgovca zbog neusaglašenosti koja postoji u vrijeme kada je roba isporučena i koja postaji vidljiva u roku od dvije godine od tog vremena prema odredbama članova 10., 11. i 12. Direktive (EU) 2019/771 o određenim aspektima koji se tiču ugovora o kupoprodaji robe.

2. Zajednički odbor nastoji promovirati usklađivanje zakona, propisa i administrativnih odredbi Strana s ciljem doprinosa pravilnom funkcioniranju zajedničkog tržišta utvrđivanjem pravila za usklađivanje pravnih lijekova u slučajevima neusaglašenosti, posebno propisujući da potrošač mora imati pravo da roba bude usaglašena ili da dobije proporcionalno smanjenje cijene ili da raskine ugovor, u skladu s odredbama članova 13., 14., 15. i 16. Direktive (EU) 2019/771 o određenim aspektima koji se tiču ugovora o kupoprodaji robe.

3. Strane će nastojati postići maksimalno usklađivanje iz stavova (1) i (2) u roku od tri godine nakon usvajanja ove odluke.

Član 41.

Usklađivanje komercijalnih garancija

1. Zajednički odbor nastoji promovirati usklađivanje zakona, propisa i administrativnih odredbi Strana s ciljem doprinosa pravilnom funkcioniranju zajedničkog tržišta utvrđivanjem pravila za usklađivanje režima komercijalnih garancija koje su za garanta obavezujuće pod uvjetima utvrđenim u izjavi o komercijalnoj garanciji i povezanom oglašavanju dostupnom u vrijeme ili prije zaključenja ugovora, u skladu s odredbama člana 17. Direktive (EU) 2019/771 o određenim aspektima koji se tiču ugovora o kupoprodaji robe.

2. Strane će nastojati postići maksimalno usklađivanje iz stava (1) u roku od tri godine nakon usvajanja ove odluke.

Član 42.

Usklađivanje prava na naknadu štete u lancu transakcija

1. Zajednički odbor nastoji promovirati usklađivanje zakona, propisa i administrativnih odredbi Strana s ciljem doprinosa pravilnom funkcioniranju zajedničkog tržišta utvrđivanjem pravila za usklađivanje prava na naknadu štete trgovcu u slučaju neusaglašenost koja proizlazi iz akta ili propusta osobe u prethodnim karikama lanca transakcija, u skladu s odredbama člana 18. Direktive (EU) 2019/771 o određenim aspektima koji se tiču ugovora o kupoprodaji robe.

2. Strane će u svojim zakonima, propisima i administrativnim odredbama odrediti osobu protiv koje prodavac može koristiti pravne lijekove i odgovarajuće radnje i uslove za ostvarivanje prava na naknadu štete iz stava (1).

3. Strane će nastojati postići maksimalno usklađivanje iz stava (1) u roku od tri godine nakon usvajanja ove odluke.

Poglavlje VI. Usklađivanje određenih aspekata koji se tiču ugovora o isporuci digitalnog sadržaja i digitalnih usluga

Član 43.

Bitni elementi ugovora o isporuci digitalnog sadržaja ili digitalne usluge

1. Strane će osigurati da u ugovorima o isporuci digitalnog sadržaja ili digitalne usluge trgovac potrošaču isporuči digitalni sadržaj ili digitalnu uslugu bez nepotrebnog odgađanja nakon zaključenja ugovora, osim ako se strane u ugovoru drugačije ne dogovore.

2. Strane će propisati da je trgovac ispunio obavezu isporuke kada:

a. digitalni sadržaj ili bilo koje sredstvo pogodno za pristup ili preuzimanje digitalnog sadržaja stavlja se na raspolaganje ili je dostupno potrošaču ili fizičkom ili virtuelnom objektu koji je potrošač izabrao u tu svrhu;

b. digitalna usluga postaje potrošaču dostupna ili fizičkom ili virtuelnom objektu koji je potrošač izabrao u tu svrhu.

Član 44.

Usklađivanje zahtjeva za usaglašenošću digitalnog sadržaja ili digitalne usluge

1. Zajednički odbor nastoji promovirati usklađivanje zakona, propisa i administrativnih odredbi Strana s ciljem doprinosa pravilnom funkcioniranju zajedničkog tržišta utvrđivanjem pravila za usklađivanje određenih ugovornih uvjeta za ugovore o isporuci digitalnog sadržaja ili digitalnih usluga, posebno osiguravajući da trgovac potrošaču isporučuje digitalni sadržaj ili digitalnu uslugu koja udovoljava subjektivnim i objektivnim zahtjevima za usaglašenošću, zahtjevima za ispravnom integracijom i, gdje je to primjenjivo, ne dovodeći u pitanje prava trećih strana u skladu s odredbama članaka 6., 7., 8., 9. i 10. Direktive (EU) 2019/770 o određenim aspektima koji se tiču ugovora o isporuci digitalnog sadržaja i digitalnih usluga.

2. Strane će nastojati postići maksimalno usklađivanje iz stava (1) u roku od tri godine nakon usvajanja ove odluke.

Član 45.

Usklađivanje odgovornosti trgovca

1. Zajednički odbor nastoji promovirati usklađivanje zakona, propisa i administrativnih odredbi Strana s ciljem doprinosa pravilnom funkcioniranju zajedničkog tržišta utvrđivanjem pravila za usklađivanje odgovornosti trgovca za propuštanje isporuke digitalnog sadržaja ili digitalne usluge u skladu sa odredbama članova 11. i 12. Direktive (EU) 2019/770 o određenim aspektima koji se tiču ugovora o isporuci digitalnog sadržaja i digitalnih usluga.

2. Strane će osigurati da teret dokazivanja u vezi sa tim da li se digitalni sadržaj ili digitalna usluga isporučuju u skladu sa

zahtjevima za usaglašenošću, kako to može odrediti zakon Strane, snosi trgovac.

3. Strane će nastojati postići maksimalno usklađivanje iz stava (1) u roku od tri godine nakon usvajanja ove odluke.

Član 46.

Usklađivanje pravnih lijekova u slučaju propuštanja isporuke i neusaglašenosti

1. Zajednički odbor nastoji promovirati usklađivanje zakona, propisa i administrativnih odredbi Strana s ciljem doprinosa pravilnom funkcioniranju zajedničkog tržišta utvrđivanjem pravila za usklađivanje dostupnih lijekova u slučaju propuštanja isporuke digitalnog sadržaja ili digitalne usluge i zbog nedostatka usaglašenosti digitalnog sadržaja ili digitalne usluge u skladu sa odredbama članova 13., 14., 15., 16. i 17. Direktive (EU) 2019/770 o određenim aspektima koji se tiču ugovora o isporuci digitalnog sadržaja i digitalnih usluga.

2. Kao minimum, Strane će osigurati da se u slučaju neusaglašenosti potrošaču omogući da digitalni sadržaj ili digitalna usluga budu usaglašeni, da dobije proporcionalno smanjenje cijene ili da raskine ugovor.

3. Strane će nastojati postići maksimalno usklađivanje iz stava (1) u roku od tri godine nakon usvajanja ove odluke.

Član 47.

Usklađivanje modaliteta za izmjenu digitalnog sadržaja ili digitalne usluge

1. Zajednički odbor nastoji promovirati usklađivanje zakona, propisa i administrativnih odredbi Strana s ciljem doprinosa pravilnom funkcioniranju zajedničkog tržišta utvrđivanjem pravila za usklađivanje modaliteta za izmjenu digitalnog sadržaja ili digitalne usluge koja će biti isporučene ili dostupna potrošaču tokom određenog vremenskog perioda, u skladu s odredbama člana 19. Direktive (EU) 2019/770 o određenim aspektima koji se tiču ugovora o isporuci digitalnog sadržaja i digitalnih usluga.

Član 48.

Usklađivanje prava na naknadu štete u lancu transakcija

1. Zajednički odbor nastoji promovirati usklađivanje zakona, propisa i administrativnih odredbi Strana s ciljem doprinosa pravilnom funkcioniranju zajedničkog tržišta utvrđivanjem pravila za usklađivanje prava na naknadu štete trgovcu zbog neisporuke ili nedostatka usaglašenosti koja koja proizlazi iz akta ili propusta osobe u prethodnim karikama lanca transakcija, u skladu sa odredbama člana 20. Direktive (EU) 2019/770 o određenim aspektima koji se tiču ugovora o isporuci digitalnog sadržaja i digitalnih usluga.

2. Strane će u svojim zakonima, propisima i administrativnim odredbama odrediti osobu protiv koje prodavac može tražiti pravne lijekove i odgovarajuće radnje i uslove za ostvarivanje prava na naknadu štete iz stava (1).

3. Strane će nastojati postići maksimalno usklađivanje iz stava (1) u roku od tri godine nakon usvajanja ove odluke.

Poglavlje VII. Imperativna priroda potrošačkih prava

Član 49.

Imperativna priroda

1. Ako su zakoni, propisi i administrativne odredbe koji se primjenjuju na ugovor zakoni, propisi i administrativne odredbe Strane, ta će Strana osigurati da se potrošači ne mogu odreći prava koja su im dodijeljena mjerama Strane donesenim u skladu s ovom odlukom.

2. Bilo koji uvjeti iz ugovora kojima se direktno ili indirektno odriču ili ograničavaju prava koja proizlaze iz ove odluke neće biti obavezujući za potrošača.

GLAVA IV. ALTERNATIVNO I ONLINE RJEŠAVANJE SPOROVA ZA POTROŠAČKE SPOROVE

Član 50.

Usklađivanje mehanizama za alternativno rješavanje sporova

1. Zajednički odbor nastoji promovirati usklađivanje zakona, propisa i administrativnih odredbi Strana s ciljem doprinosa pravilnom funkcioniranju zajedničkog tržišta utvrđivanjem pravila za usklađivanje mehanizama za alternativno rješavanje sporova kako bi se potrošačima omogućio pristup postupcima ARS i osiguralo da se sporovi koji uključuju trgovca osnovanog pod njihovom nadležnošću mogu podnijeti za ARS koje zadovoljava zahtjeve utvrđene u Direktivi 2013/11/EU o alternativnom rješavanju sporova za potrošačke sporove.

2. Aktivnosti iz stava (1) imaju za cilj usklađivanje aspekata zaštite potrošača koji se tiču alternativnog rješavanja potrošačkih sporova osiguravajući da potrošači mogu dobrovoljno podnijeti žalbe protiv trgovca subjektima koji nude nezavisne, nepristrasne, transparentne, efikasne, brze i poštene postupke alternativnog rješavanja sporova. Ovi aspekti će se ticati najmanje:

a. zahtjeva za subjekt za ARS, poput održavanja ažurne internet stranice koja stranama omogućava lak pristup informacijama u vezi sa postupkom ARS, a koja potrošačima omogućava podnošenje žalbe i potrebne prateće dokumentacije iz člana 5. Direktive 2013/11/EU o alternativnom rješavanju potrošačkih sporova;

b. uvjeta stručnosti, nezavisnosti i nepristranosti kako bi se osiguralo da fizička lica zadužena za ARS posjeduju potrebnu stručnost i budu nezavisna i nepristrasna prema članu 6. Direktive 2013/11/EU o alternativnom rješavanju sporova za potrošačke sporove;

c. uvjeta transparentnosti osiguravanjem da subjekti za ARS javno učine dostupnim na svojim internet stranicama, na trajnom mediju na zahtjev i na bilo koji drugi način koji smatraju odgovarajućim, jasne i lako razumljive informacije iz člana 7. Direktive 2013/11/EU o alternativnom rješavanju sporova za potrošačke sporove;

d. uvjeta djelotvornosti, kao što je osiguravanje da postupak ARS bude prisutan i lako dostupan na internetu i van njega objema stranama bez obzira gdje se one nalaze, kao i drugima prema članu 8. Direktive 2013/11/EU o alternativnom rješavanju sporova za potrošačke sporove;

e. uvjeta pravičnosti iz člana 9. Direktive 2013/11/EU o alternativnom rješavanju sporova u potrošačkim sporovima;

f. uvjeta slobode, posebno osiguravanjem da sporazum između potrošača i trgovca o podnošenju žalbi subjektu za ARS nije obavezujući za potrošača ako je zaključen prije nego što se spor ostvario i ako ima za posljedicu lišavanje potrošača njegovog prava da podnese tužbu sudovima za rješavanje spora, prema članu 10. Direktive 2013/11/EU o alternativnom rješavanju sporova za potrošačke sporove;

g. uvjeta zakonitosti iz člana 11. Direktive 2013/11/EU o alternativnom rješavanju sporova za potrošačke sporove;

h. zahtjeva za trgovce da informiraju potrošače o subjektu ili subjektima za ARS kojima su ti trgovci obuhvaćeni, kada se ti trgovci obavežu ili su dužni da koriste te entitete za rješavanje sporova sa potrošačima, u skladu sa članom 13. Direktive 2013/11/EU o alternativnom rješavanju sporova za potrošačke sporove;

i. mjera kojima se osigurava da, u vezi sa sporovima između Strana koji proizlaze iz kupoprodajnog ugovora ili ugovora o pružanju usluga, potrošači mogu dobiti pomoć za pristup subjektu za ARS koji posluje u drugoj Strani koja je nadležna za rješavanje spora između Strana, u skladu sa članom

14. Direktive 2013/11/EU o alternativnom rješavanju potrošačkih sporova;

j. mjera za olakšavanje saradnje između subjekata za ARS, kao i između subjekata za ARS i vlasti Strana, u rješavanju sporova između Strana provođenjem redovne razmjene međusobnih informacija i najboljih praksi u pogledu rješavanja sporova između Strana i domaćih sporova, u skladu sa članovima 16. i 17. Direktive 2013/11/EU o alternativnom rješavanju potrošačkih sporova.

3. Strane će nastojati pokrenuti aktivnosti iz stavova (1) i (2) najkasnije do 18 mjeseci nakon usvajanja ove odluke.

Član 51.

Usklađivanje internetskih mehanizama za alternativno rješavanje sporova

1. Zajednički odbor nastoji promovirati usklađivanje zakona, propisa i administrativnih odredbi Strana s ciljem doprinosa pravilnom funkcioniranju zajedničkog tržišta utvrđivanjem pravila za pokretanje koraka ka uspostavljanju online platforme CEFTA-e za ARS, koja omogućava nezavisno, nepristrasno, transparentno, efikasno, brzo i pošteno vansudsko rješavanje sporova između potrošača i trgovaca putem interneta, u skladu s odredbama Uredbe (EU) 524/2013 o online rješavanju potrošačkih sporova (Uredba o online rješavanju potrošačkih sporova).

2. Aktivnost iz stava (1) ima za cilj usklađivanje aspekata zaštite potrošača u pogledu vansudskog rješavanja sporova koji se odnose na ugovorne obaveze koje proizlaze iz internetske prodaje ili ugovora o uslugama između potrošača sa prebivalištem u jednoj Strani i trgovca sa sjedištem u nekoj drugoj Strani putem intervencije subjekta za ARS koja uključuje upotrebu online platforme za ARS. Ovi aspekti će se ticati barem:

a. pravnih, tehničkih i upravnih uvjeta za uspostavljanje online platforme CEFTA-e za ARS, uključujući rad, funkcije prevodenja, održavanje, finansiranje i sigurnost podataka, u skladu sa članom 5. Uredbe o online rješavanju potrošačkih sporova;

b. uspostavljanja mreže kontaktnih tačaka za online rješavanje sporova u skladu sa članom 7. Uredbe o online rješavanju potrošačkih sporova;

c. postupaka za podnošenje, obradu i prijenos žalbe i rješavanje spora u skladu sa članovima 8., 9. i 10. Uredbe o online rješavanju potrošačkih sporova;

d. uvjeta za obradu ličnih podataka, povjerljivost podataka i sigurnost u skladu sa članovima 12. i 13. Uredbe o online rješavanju potrošačkih sporova;

e. uvjeta za pružanje lako dostupnih informacija potrošačima u skladu sa članom 14. Uredbe online rješavanju potrošačkih sporova.

3. Strane će nastojati pokrenuti aktivnost iz stavova (1) i (2) najkasnije do 18 mjeseci nakon usvajanja ove odluke.

GLAVA V. ADMINISTRATIVNA SARADNJA

Član 52.

Saradnja

1. Svaka Strana će putem kontaktnih tačaka za usluge osigurati brzi odgovor na sve zahtjeve druge Strane za određenim informacijama o bilo kojoj od svojih mjera opće primjene u polju zaštite potrošača, uključujući aspekte usklađene ovom odlukom.

2. Strane će osigurati potrebne resurse za primjenu ove odluke, uključujući dovoljne budžetske i druge resurse, stručnost, postupke i druge aranžmane.

3. Strane nastoje poštivati principe saradnje predviđene Uredbom (EU) 2017/2394.

GLAVA VI. OSTALE ODREDBE

Član 53.

Пrenošenje

Strane će donijeti zakone, propise i administrativne odredbe potrebne za usklađivanje s ovom odlukom najkasnije do 30 mjeseci nakon usvajanja ove odluke.

Član 54.

Завршне одредбе

1. Ova odluka podliježe ratifikaciji, prihvatanju ili odobrenju u skladu sa zahtjevima predviđenim zakonodavstvom i/ili propisima Strana. Instrumenti ratifikacije, prihvatanja ili odobrenja se deponuju kod depozitara.

2. Ova odluka stupa na snagu tridesetog dana po deponovanju trećeg instrumenta o ratifikaciji, prihvatanju ili odobrenju.

3. Za svaku Stranu koja deponuje svoj instrument ratifikacije, prihvatanja ili odobrenja nakon datuma deponovanja trećeg instrumenta ratifikacije, prihvatanja ili odobrenja, ova odluka stupa na snagu tridesetog dana nakon što ta Strana deponuje svoj instrument ratifikacije, prihvatanja ili odobrenje.

4. Ako njeni zakonom propisani uvjeti dozvoljavaju, Strana može privremeno primjenjivati ovu odluku sve dok ta Strana ne položi svoj instrument ratifikacije, prihvatanja ili odobrenja u skladu sa stavom (1). O svakoj privremenoj primjeni ove odluke obavijestit će se depozitar.

POTVRĐUJUĆI GORE NAVEDENO, opunomoćenici svih CEFTA Strana, propisno za to ovlašteni, usvojili su ovu odluku.

Sastavljeno u Beogradu, 9. oktobra 2024., u jednoj autentičnoj kopiji na engleskom jeziku, koja će biti deponovana kod depozitara CEFTA 2006, koji će dostaviti ovjerene kopije svim CEFTA Stranama.

ANEKS I.

Informacije u vezi s ostvarenjem prava na odustajanje

A. Model uputa o odustajanju

Pravo na odustajanje

Imate pravo na odustajanje od ugovora na daljinu u roku od 14 dana, bez navođenja bilo kakvog razloga.

Rok za odustajanje ističe nakon 14 dana od tog dana.

...

Da biste ostvarili pravo na odustajanje, morate nas obavijestiti o svojoj odluci da odustajete od ovog ugovora nedvosmislenom izjavom (npr. pismom poslanim poštom ili e-poštom). Možete koristiti priloženi obrazac za odustajanje, ali to nije obavezno.

Da biste ispoštovali rok za odustajanje, dovoljno je da pošaljete svoju komunikaciju u vezi sa ostvarivanjem prava na odustajanje prije isteka roka za odustajanje.

Dejstvo odustajanja

Ako odustanete od ovog ugovora, refundirat ćemo vam sve uplate primljene od vas, uključujući troškove isporuke (osim dodatnih troškova koji su rezultat vašeg izbora vrste dostave koja nije najjeftinija vrsta standardne isporuke koju nudimo), bez nepotrebnog odgađanja i u svakom slučaju najkasnije u roku od 14 dana od dana kada smo obaviješteni o vašoj odluci da odustanete od ovog ugovora. Refundaciju ćemo izvršiti koristeći ista sredstva plaćanja koja ste koristili za početnu transakciju, osim ako se izričito niste drugačije saglasili; u svakom slučaju, nećete snositi nikakve naknade kao rezultat te refundacije.

...

...

Uputstva za popunjavanje:

1. Ubacite jedan od sljedećih tekstova između navodnika:

a. u slučaju ugovora o pružanju usluga ili ugovora o snabdjevanju vodom, plinom ili električnom energijom, koji nisu stavljeni u prodaju u ograničenoj ili određenoj količini, ili centralnim grijanjem ili digitalnim sadržajem koji se ne isporučuje na materijalnom mediju: "zaključenja ugovora.";

b. u slučaju kupoprodajnog ugovora: "kada vi ili treća strana koja nije prevoznik i koju naznačite uđe u posjed robe.";

c. u slučaju ugovora koji se odnosi na više roba koje je potrošač naručio u jednoj narudžbi, a isporučene su odvojeno: "kada vi ili treća strana koja nije prevoznik i koju naznačite uđe u posjed posljednjeg komada robe.";

d. u slučaju ugovora koji se odnosi na isporuku robe koja se sastoji od više dijelova ili komada: "kada vi ili treća strana koja nije prevoznik i koju naznačite uđe u posjed posljednjeg dijela ili komada.";

e. u slučaju ugovora o redovnoj isporuci robe tokom određenog vremenskog perioda: "kada vi ili treća strana koja nije prevoznik i koju naznačite uđe u posjed prve robe.".

2. Unesite svoje ime, geografsku adresu, broj telefona i adresu e-pošte.

3. Ako potrošaču date mogućnost elektronskog popunjavanja i dostavljanja informacija o njegovom odustajanju od ugovora na vašoj internet stranici, unesite sljedeće: "Također možete elektronskim putem ispuniti i podnijeti obrazac za odustajanje ili bilo koji drugu nedvosmislenu izjavu na našoj internet stranici [ubacite internet adresu]. Ako koristite ovu opciju, bez odlaganja ćemo vam poslati potvrdu o prijemu tog odustajanja na trajnom mediju (npr. e-poštom).".

4. U slučaju kupoprodajnih ugovora u kojima niste ponudili da sami direktno uzmete robu u slučaju odustajanja, dodajte sljedeće: "Možemo odložiti povrat sredstava dok ne dobijemo vraćenu robu ili dok ne dostavite dokaze da ste je vratili, šta god bude ranije.".

5. Ako je potrošač primio robu u vezi s ugovorom:

a. ubacite:

- "sami ćemo direktno uzeti robu."; ili,

- "vratit ćete robu ili ćete nam je predati ili... [unesite ime i geografsku adresu osobe koju ste vi ovlastili da primi robu], bez nepotrebnog odlaganja, a u svakom slučaju najkasnije do 14 dana od dana kada ste nam saopćili da odustajete od ovog ugovora. Rok se poštuje ako robu vratite prije isteka perioda od 14 dana."

b. ubacite:

- "snosit ćemo troškove povrata robe.",

- "morat ćete snositi direktne troškove povrata robe.",

- ako u ugovoru na daljinu ne nudite snošenje troškova povrata robe i roba se po svojoj prirodi ne može normalno vratiti poštom: "morat ćete snositi direktne troškove povrata robe, ... EUR [unesite iznos]."; ili ako se trošak povrata robe ne može razumno izračunati unaprijed: "morat ćete snositi direktne troškove povrata robe. Trošak se procjenjuje na približno... EUR [unesite iznos]."; ili

- ako se u ugovoru van poslovnog prostora, roba po svojoj prirodi obično ne može vratiti poštom i dostavljena je kući potrošača u vrijeme zaključenja ugovora: "robu ćemo preuzeti o svom trošku."; i

c. ubacite "odgovorni ste samo za bilo kakvu smanjenu vrijednost robe koja je rezultat rukovanja osim onoga koje je neophodno za utvrđivanje prirode, karakteristika i funkcioniranja robe."

6. U slučaju ugovora o pružanju usluga ili ugovora o snabdjevanju vodom, plinom ili električnom energijom, koji nisu stavljeni u prodaju u ograničenoj ili određenoj količini, ili centralnim grijanjem, ubacite sljedeće: "ako ste zatražili da započne pružanje usluge ili snabdjevanje vodom/plinom/električnom energijom/centralnim grijanjem

[izbrišite ono što nije primjenjivo] u roku za odustajanje, platit ćete nam iznos koji je proporcionalan onome što je pruženo dok nam niste saopćili da odustajete od ovog ugovora, u poređenju sa potpunim pokrićem ugovora.".

B. Model obrasca o odustajanju

(popunite i vratite ovaj obrazac samo ako želite odustati od ugovora)

- Prima [ovdje trgovac unosi ime trgovca, geografsku adresu i adresu e-pošte]:

- ja/mi () ovim putem obavještavamo da ja/mi () odustajemo od našeg () ugovora o kupoprodaji sljedeće robe (/o pružanju sljedeće usluge),

- naručeno dana (/primljeno dana),

- ime potrošača,

- adresa potrošača ili više njih,

- potpis potrošača (a) (samo ako je ovaj obrazac štampan na papiru),

- datum.

ANEKS II.

Zahtjevi u vezi s informacijama za ugovore na daljinu

A. Zahtjevi u vezi s informacijama za ugovore na daljinu

a. glavne karakteristike robe ili usluga, u mjeri u kojoj odgovaraju medijumu i robi ili usluzi;

b. identitet trgovca, kao što je njegovo trgovačko ime;

c. geografska adresa na kojoj ima trgovac sjedište, kao i njegov telefonski broj, adresa e-pošte i bilo koji drugi način internet komunikacije, koji trgovac može pružiti, a koji garantuju da potrošač može zadržati bilo koju pisanu prepisku, uključujući datum i vrijeme takve prepiske;

d. ako se razlikuje od adrese navedene u skladu s tačkom (c), geografska adresa mjesta poslovanja trgovca i, tamo gdje je to primjenjivo, adrese trgovca u čije ime djeluje, gdje potrošač može uputiti bilo kakve prigovore;

e. ukupna cijena robe ili usluga koja uključuje poreze ili ako je priroda robe ili usluge takva da se cijena ne može razumno izračunati unaprijed, način na koji se cijena obračunava, kao i, gdje je to primjenjivo, sve dodatne troškove vozarine, dostave ili poštarine i bilo koje druge troškove ili, ako se te naknade ne mogu unaprijed izračunati, činjenica da se takvi dodatni troškovi mogu platiti. U slučaju ugovora na neodređeno vrijeme ili ugovora koji sadrži pretplatu, ukupna cijena uključuje ukupne troškove po obračunskom periodu. Ako se takvi ugovori naplaćuju po fiksnoj stopi, ukupna cijena znači i ukupne mjesečne troškove. Ako se ukupni troškovi ne mogu razumno izračunati unaprijed, mora se dati način obračuna cijene;

f. gdje je primjenjivo, da je cijena personalizirana na osnovu automatskog odlučivanja;

g. troškovi upotrebe sredstava komunikacije na daljinu za zaključenje ugovora, gdje se taj trošak izračunava drugačije od osnovne cijene;

h. aranžmani za plaćanje, isporuku, izvršenje, vrijeme do kada se trgovac obavezuje da će isporučiti robu ili izvršiti usluge i, prema potrebi, trgovčeva politika postupanja sa reklamacijama;

i. tamo gdje postoji pravo na odustajanje, uvjeti, rok i postupci za ostvarivanje tog prava u skladu sa članom 27. stav (1), kao i model obrasca za odustajanje iz Aneksa I. (B);

j. gdje je to primjenjivo, da će potrošač morati snositi troškove povrata robe u slučaju odustajanja, a za ugovore na daljinu, ako se roba po svojoj prirodi ne može normalno vratiti poštom, troškovi povrata robe;

k. ako potrošač ostvari pravo na odustajanje nakon što podnese zahtjev u skladu sa članom 24. stav (9), da je potrošač dužan platiti trgovcu razumne troškove u skladu sa Aneksom III. (B);

l. Kada pravo na odustajanje nije predviđeno u skladu sa članom 32. i Aneksom IV., informacija da potrošač neće imati pravo na odustajanje ili, ako je primjenjivo, okolnosti pod kojima potrošač gubi pravo na odustajanje;

m. podsjetnik na postojanje zakonske garancije za usaglašenost za robu, digitalni sadržaj i digitalne usluge;

n. gdje je primjenjivo, postojanje i uvjeti podrške kupcima nakon prodaje, postprodajnih usluga i komercijalnih garancija;

o. postojanje relevantnih kodeksa ponašanja koji definiraju ponašanje trgovaca koji se obavezuju da će biti vezani za kodeks u odnosu na jednu ili više određenih komercijalnih praksi ili poslovnih sektora i kako se mogu dobiti njihove kopije, gdje je to primjenjivo;

p. trajanje ugovora, gdje je to primjenjivo, ili, ako je ugovor na neodređeno vrijeme ili će se automatski produžiti, uvjeti za raskid ugovora;

q. tamo gdje je to primjenjivo, minimalno trajanje potrošačevih obaveza prema ugovoru;

r. tamo gdje je to primjenjivo, postojanje i uvjeti depozita ili drugih finansijskih garancija koje će potrošač platiti ili dati na zahtjev trgovca;

s. gdje je primjenjivo, funkcionalnost, uključujući primjenjive mjere tehničke zaštite, robe s digitalnim elementima, digitalnog sadržaja i digitalnih usluga;

t. tamo gdje je to primjenjivo, svaka relevantna kompatibilnost i interoperabilnost robe s digitalnim elementima, digitalnim sadržajem i digitalnim uslugama kojih je trgovac svjestan ili se mogu razumno očekivati;

u. tamo gdje je to primjenjivo, mogućnost pribjegavanja vanskodskom mehanizmu za rješavanje žalbi i obeštećenja, kojem trgovac podliježe, i metode za pristup njima.

B. Zahtjevi u vezi sa dodatnim informacijama za ugovore zaključene na internet tržištima

a. opće informacije, dostupne u određenom dijelu internetskog interfejsa koji je direktno i lako dostupan sa stranice na kojoj su predstavljene ponude o glavnim parametrima koji određuju rangiranje ponuda predstavljenih potrošaču kao rezultat upita za pretragu i relativne važnosti tih parametara za razliku od ostalih parametara;

b. da li je treća strana koja nudi robu, usluge ili digitalni sadržaj trgovac ili ne, na osnovu izjave te treće strane pružatelja usluge internet tržišnice;

c. kada treća strana koja nudi robu, usluge ili digitalni sadržaj nije trgovac, da se prava potrošača koja proizlaze iz zakona, propisa i administrativnih odredbi Strane o zaštiti potrošača ne primjenjuju na ugovor;

d. tamo gdje je primjenjivo, kako se obaveze povezane s ugovorom dijele između treće strane koja nudi robu, usluge ili digitalni sadržaj i pružatelja usluge internet tržišnice, pri čemu te informacije ne dovode u pitanje bilo kakvu odgovornost pružatelja usluge internet tržišnice ili treće strane, trgovca, u odnosu na ugovor prema zakonima, propisima i administrativnim odredbama druge Strane.

ANEKS III.

Ugovorne obaveze strana u slučaju odustajanja

A. Obaveze trgovca u slučaju odustajanja

1. Trgovac će nadoknaditi sve uplate primljene od potrošača, uključujući, ako je primjenjivo, troškove isporuke bez nepotrebnog odgađanja, a u svakom slučaju najkasnije u roku od 14 dana od dana kada je obaviješten o odluci potrošača da odustane od ugovora u skladu sa članom 27. ove odluke. Trgovac će izvršiti refundaciju iz prvog podstava istim načinom plaćanja koje je koristio potrošač za početnu transakciju, osim ako se

potrošač izričito nije dogovorio i pod uslovom da potrošač ne snosi nikakve naknade kao rezultat te refundacije.

2. Bez obzira na stav (1), od trgovca se neće tražiti naknada dodatnih troškova, ako se potrošač izričito odlučio za vrstu isporuke koja nije najjeftinija vrsta standardne isporuke koju nudi trgovac.

3. Osim ako trgovac nije ponudio da sam direktno uzme robu, s obzirom na ugovore o prodaji, trgovac može odložiti refundaciju dok ne primi robu natrag ili dok potrošač ne dostavi dokaze da je vratio robu, zavisno šta bude ranije.

4. Što se tiče ličnih podataka potrošača, trgovac će se pridržavati obaveza primjenjivih prema ugovorima, propisima i administrativnim odredbama Strana o zaštiti podataka.

5. Trgovac će se suzdržati od upotrebe bilo kog sadržaja, osim ličnih podataka, koji je dao ili kreirao potrošač prilikom upotrebe digitalnih sadržaja ili digitalnih usluga koje pruža trgovac, osim tamo gdje takav sadržaj:

a. nema upotrebu van konteksta digitalnog sadržaja ili digitalne usluge koju pruža trgovac;

b. se odnosi samo na potrošačevu aktivnost kada koristi digitalni sadržaj ili digitalnu uslugu koju pruža trgovac;

c. je trgovac objedinio s drugim podacima i ne može se razdvojiti uopće ili samo uz neproporcionalne napore; ili

d. su generirali zajedno potrošač i drugi, a ostali potrošači mogu i dalje koristiti sadržaj.

6. Osim u situacijama iz tačke (a), (b) ili (c) stava (5), trgovac će na zahtjev potrošača potrošaču učiniti dostupnim bilo koji sadržaj, osim ličnih podataka, koji je dao ili kreirao potrošač kada koristi digitalni sadržaj ili digitalnu uslugu koju nudi trgovac.

7. Potrošač će biti u obavezi da taj digitalni sadržaj preuzme besplatno, bez ometanja trgovca, u razumnom roku i u uobičajenom i mašinski čitljivom formatu.

8. U slučaju odustajanja od ugovora, trgovac može spriječiti bilo kakvu daljnju upotrebu digitalnog sadržaja ili digitalne usluge od strane potrošača, posebno čineći digitalni sadržaj ili digitalnu uslugu potrošaču nedostupnim ili onemogućavajući korisnički račun potrošača, ne dovodeći u pitanje stav (6).

B. Obaveze potrošača u slučaju odustajanja

1. Osim ako trgovac nije ponudio da sam direktno uzme robu, potrošač će robu vratiti ili je predati trgovcu ili osobi koju je trgovac ovlastio da primi robu, bez nepotrebnog odlaganja, a u svakom slučaju najkasnije do 14 dana od dana kada je trgovcu saopćio svoju odluku o odustajanju od ugovora u skladu sa članom 27. ove odluke. Rok će biti ispoštovan ako potrošač pošalje robu prije isteka roka od 14 dana.

2. Potrošač snosi samo direktne troškove povrata robe, osim ako se trgovac složio da ih podnese ili ako trgovac nije obavijestio potrošača da ih potrošač mora snositi.

3. Potrošač je odgovoran samo za smanjenu vrijednost robe koja je rezultat rukovanja robom, osim onoga što je neophodno za utvrđivanje prirode, karakteristika i funkcioniranja robe. Potrošač u svakom slučaju neće biti odgovoran za smanjenu vrijednost robe ako trgovac nije dao obavijest o pravu na odustajanje u skladu sa tačkom (i) Aneksa III. (A).

4. U slučaju odustajanja od ugovora, potrošač će se suzdržati od upotrebe digitalnog sadržaja ili digitalne usluge i od stavljanja na raspolaganje trećim stranama.

5. Kada potrošač ostvari pravo na odustajanje nakon što podnese zahtjev u skladu sa članom 24. stav (9) ove odluke, potrošač će platiti trgovcu iznos koji je proporcionalan onome što je isporučeno do trenutka kada je potrošač obavijestio trgovca o ostvarivanju prava na odustajanje u poređenju sa potpunom realizacijom ugovora. Proporcionalni iznos koji će potrošač

platiti trgovcu izračunava se na osnovu ukupne cijene dogovorene u ugovoru. Ako je ukupna cijena prekomjerna, proporcionalni iznos izračunava se na osnovu tržišne vrijednosti onoga što je isručeno.

6. Potrošač ne snosi troškove isporuke, u cijelosti ili djelomično, digitalnog sadržaja koji se ne isporučuje na materijalnom mediju kada:

a. potrošač nije dao prethodnu izričitu saglasnost za početak realizacije ugovora prije isteka 14-dnevnog roka iz člana 25.;

b. potrošač nije potvrdio da gubi pravo na odustajanje kada da svoj pristanak; ili

c. trgovac nije pružio potvrdu u skladu sa članom 24. stav (8).

7. Osim kako je predviđeno ovim Aneksom, potrošač neće snositi nikakvu odgovornost kao posljedicu ostvarivanja prava na odustajanje.

ANEKS IV.

Izuzeća od prava na odustajanje

a. ugovori o uslugama nakon što je usluga u potpunosti izvršena, ali ako je ugovorom određeno da je potrošač dužan platiti, i samo ako je izvršenje započelo uz prethodni izričit pristanak i priznanje potrošača da će izgubiti pravo na odustajanje nakon što trgovac ugovor u potpunosti izvrši;

b. isporuke roba ili usluga za koje cijena zavisi o oscilacijama na finansijskom tržištu koje trgovac ne može kontrolirati i koje se mogu dogoditi u roku za odustajanje;

c. isporuke roba izrađene prema potrošačevim specifikacijama ili jasno personalizirane;

d. isporuke lako kvarljivih roba ili roba s kratkim rokom trajanja;

e. isporuke zapečaćenih roba koje nisu pogodne za povrat iz razloga zdravstvene zaštite ili higijenskih razloga i koje su oštećene nakon isporuke;

f. isporuke roba koja su nakon dostave, u skladu sa svojom prirodom, nerazdvojno pomiješane sa drugim elementima;

g. isporuke alkoholnih pića čija je cijena dogovorena u vrijeme zaključenja kupoprodajnog ugovora, čija se isporuka može izvršiti tek nakon 30 dana, a čija stvarna vrijednost zavisi o oscilacijama na tržištu na koje trgovac ne može utjecati;

h. ugovore u kojima je potrošač izričito zatražio posjetu trgovca u svrhu obavljanja hitnih popravki ili održavanja. Ako, prilikom takve posjete, trgovac pruža usluge pored onih koje potrošač izričito zahtijeva ili robe osim zamjenskih dijelova korištenih za uslugu održavanja ili vršenju popravki, pravo na odustajanje će se primjenjivati na te dodatne usluge ili robe;

i. isporuke zapečaćenih audio zapisa ili zapečaćenih video zapisa ili zapečaćenog računarskog softvera koji su oštećeni nakon isporuke;

j. snabdijevanje novina, časopisa ili žurnala, osim pretplatničkih ugovora za isporuku tih publikacija;

k. ugovora zaključenih na javnoj aukciji;

l. pružanje usluga smještaja osim onih za svrhe stalnog stanovanja, prevoza robe, usluga iznajmljivanja automobila, ugostiteljstva ili usluga koje se odnose na aktivnosti u slobodnom vremenu ako ugovor predviđa konkretan datum ili rok izvršenja;

m. ugovori o isporuci digitalnog sadržaja koji se ne isporučuje na materijalnom mediju ako je realizacije ugovora započela i ako ugovor potrošača obavezuje da plati, kada:

i. je potrošač dao prethodni izričiti pristanak za početak realizacije ugovora tokom prava na odustajanje;

ii. je potrošač dao potvrdu da time gubi pravo na odustajanje; i

iii. je trgovac dao potvrdu u skladu sa članom 24. stav (8).

Члан 3.

Дaje се овлашћење министру ванjsких послова Босне и Херцеговине да потпише Instrument о ratifikaciji ове одлуке.

Члан 4.

Ова одлука ће бити објављена у "Службеном гласнику БиХ - Међународни уговори" на босанском, хрватском и српском језику и ступа на снагу даном објављивања.

Број 01-50-1-2342-30/26
3. септембра 2026. године
Сарајево

Предсједavajuћи
Dr. Denis Bećirović, s. r.

На основу чланка V. 3. d) Устава Босне и Херцеговине и suglasnosti Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине (Одлука PSBiH број 01,02-21-1-1065/26 од 30. липња 2026. године), Предсједништво Босне и Херцеговине је, на 31. редовитој сједници, одржаној 03. рујна 2026. године, donijelo

ODLUKU

O RATIFIKACIJI ODLUKE ZAJEDNIČKOG ODBORA CENTRALNOEUROPSKOG SPORAZUMA O SLOBODNOJ TRGOVINI BR. 2/2024 O OLAKŠAVANJU ELEKTRONIČKE TRGOVINE, USVOJENE 9. LISTOPADA 2024. GODINE

Чланак 1.

Ratificira се Одлука Zajedničkog odbora Centralnoeuropskog sporazuma о slobodnoj trgovini br. 2/2004 о olakšavanju elektroničke trgovine, usvojena 9. listopada 2024. године.

Чланак 2.

Текст Одлуке у пријеводу гласи:

ODLUKA

ZAJEDNIČKOG ODBORA CENTRALNOEUROPSKOG SPORAZUMA O SLOBODNOJ TRGOVINI BR. 2/2024 O OLAKŠAVANJU ELEKTRONIČKE TRGOVINE

usvojena 9. listopada 2024.

Preambula

Zajednički odbor,

Imajući у виду Чланак 40. став 4. Aneksa 1. Sporazuma о izmjeni i pristupanju Centralnoeuropskom sporazumu о slobodnoj trgovini (CEFTA 2006) (у daljnjem tekstu: Sporazum);

Imajući у виду обвезе из Dodatnog protokola 6 о trgovini uslugama ("AP 6");

U nastojanju да оjaча дијалог о regulatornim питањима у свеzi с elektroničkom trgovinom: Plan за дијалог о regulatornim питањима, који је одобрио Zajednički odbor 16. prosinca 2020. године у Сарајеву;

Prepoznajući да elektronička trgovina povećava трговинске mogućnosti у mnogim sektorima те да су повjerenje потрошача и visoka razina zaštite ključni за njeno прихваћање и dalje широко usvajanje;

Priznajući važnost nastavka zajedničkog rada и dalje од ове одлуке продубљивањем сарадње у питањима vezanim за carinu, dostavu paketa и neopravdano geografsko blokiranje;

Svjesni да elektronička trgovina između Stranki и srodni aspekti zaštite потрошача trebaju бити usklađeni što је moguće više standardima koje је usvojila Europska unija;

Podsjećajući да су одредбе Direktive (EU) 2015/1535 о utvrđivanju postupka за pružanje informacija у području tehničkih propisa и правила о uslugama informacijskog društva, Direktive 2000/31/EC о određenim pravnim aspektima usluga informacijskog društva, posebno elektroničke trgovine, на unutarnjem tržištu и Uredbe (EU) 2019/1150 о promociji pravednosti и transparentnosti за poslovne korisnike internetskih posredničkih usluga utvrdile temeljne standarde и principe који olakšavaju elektroničku trgovinu unutar EU и prepoznati су као napredan razvoj у ovom području politike;

Podsjećajući да су одредбе Direktive 2011/83/EU о pravima потрошача и Direktive (EU) 2019/771 о određenim aspektima који се tiču ugovora о prodaji robe utvrdile osnovne standarde и principe visoke razine zaštite потрошача који су prepoznati као napredan razvoj у ovom području politike;

Namjeravajući promovirati daljnje uvođenje elektroničke trgovine kroz aktivnosti usklađivanja, integracije tržišta, transparentnosti и olakšavanja, те institucionalne и administrative suradnje;

је odlučio sljedeće:

GLAVA I. OPĆE ODREDBE

Poglavlje I. Cilj и opseg Odluke

Чланак 1.

Cilj

1. Ovom Odlukom želi се olakšati trgovina uslugama informacijskog društva između Stranki usklađivanjem:

a. pravnog okvira који се односи на elektroničku trgovinu između Stranki с ciljem osiguranja slobodnog kretanja usluga informacijskog društva između Stranki.

b. ključnih aspekata zaštite потрошача који се односе на elektroničku trgovinu с ciljem osiguranja uporedivo visoke razine zaštite потрошача.

Poglavlje II. Definicije

Чланак 2.

Definicije

1. U smislu ове Odluke primjenjuju се sljedeće definicije:

a. "Stranki": Stranki Centralnoeuropskog sporazuma о slobodnoj trgovini (CEFTA 2006);

b. "Stranka": bilo koja ugovorna Stranka у ugovoru između trgovca и потрошача;

c. "Koordinirano područje": uvjeti utvrđeni pravnim sustavima Stranki који се primjenjuju на pružatelje usluga informacijskog društva или usluge informacijskog društva, без obzira да li су opće prirode или су posebno dizajnirani за njih, а који се tiču usklađenosti у pogledu:

i. preuzimanja aktivnosti pružanja usluge informacijskog društva, као što су uvjeti у pogledu kvalifikacija, ovlaštenja или obavještanja,

ii. bavljenja djelatnošću pružanja usluge informacijskog društva, као što су uvjeti који се односе на ponašanje pružatelja usluga, uvjeti у svezi с kvalitetom или sadržajem usluge, uključujući one који се primjenjuju на oglašavanje и ugovore, или zahtjevi који се односе на odgovornost pružatelja usluga.

d. "Usluge informacijskog društva": bilo koja usluga, uključujući usluge internetskog posredovanja, koje се obično pružaju uz naknadu, uključujući и slučajeve kada naknadu не

plaćaju oni koji ih primaju na duljinu, elektroničkim putem, i na pojedinačni zahtjev primatelja usluga¹, kada:

i. "na duljinu" znači da se usluga pruža bez istodobno prisustva Stranki;

ii. "elektroničkim putem" znači da se usluga u početku šalje i prima na određeno pomoću elektroničke opreme za obradu (uključujući digitalnu kompresiju) i čuvanje podataka, a u potpunosti se šalje, prijenosi i prima žicom, radiom, optičkim sredstvima ili drugim elektromagnetnim sredstvima;

iii. "na pojedinačni zahtjev primatelja usluga" znači da se usluga pruža prijenosom podataka na pojedinačni zahtjev.

e. "pružatelj usluga": bilo koji dobavljač usluga u smislu Članakka 1. stavak (1), točka (g) AP 6 koji pruža usluge informacijskog društva;

f. "uspostavljeni pružatelj usluga": pružatelj usluga koji se učinkovito bavi ekonomskom djelatnošću koristeći stalnu pravnu osobu na neodređeno vrijeme. Prisustvo i uporaba tehničkih sredstava i tehnologija potrebnih za pružanje usluge sami po sebi ne predstavljaju pravnu osobu davatelja usluga;

g. "primatelj usluge": svaki potrošač usluge u smislu Članakka 1. stavak (1), točka (i) AP 6 koji, u profesionalne svrhe ili na neki drugi način, prima ili koristi uslugu informacijskog društva, posebno u svrhu traženja informacija ili činjenja informacije dostupnim;

h. "potrošač": bilo koja fizička osoba koja djeluje u svrhe izvan svoje trgovine, posla, zanata ili profesije;

i. "komunikacija" znači bilo koju informaciju razmijenjenu ili prenetu između konačnog broja Stranki putem javno dostupne usluge elektroničke komunikacije. Ovo ne uključuje nikakve informacije koje se prijenose kao dio usluge javnog emitovanja putem elektroničke komunikacijske mreže, osim u mjeri u kojoj se informacije mogu povezati s pretplatnikom ili korisnikom koji se može identificirati;

j. "komercijalna komunikacija": bilo koji oblik komunikacije namijenjen promociji, direktnoj ili indirektnoj, dobara, usluga ili imidža kompanije, organizacije ili osoba koja se bavi trgovinskom, industrijskom ili obrtničkom djelatnošću ili obavlja reguliranu profesiju. Sljedeće samo po sebi ne predstavlja komercijalnu komunikaciju:

i. informacije koje omogućavaju izravan pristup aktivnostima kompanije, organizacije ili osoba, posebno ime domena ili adresa elektroničke pošte,

ii. komunikacije u svezi s robom, uslugama ili imidžom kompanije, organizacije ili osoba prikupljene na neovisan način, posebno kada je to bez financijske nadoknade;

k. "elektronička pošta" znači bilo koju tekstualnu, glasovnu, zvučnu ili slikovnu poruku poslana putem javne komunikacijske mreže koja se može pohraniti u mrežu ili u terminalnu opremu primatelja dok je primatelj ne prikupi;

l. "regulirana profesija": profesionalna djelatnost ili grupa profesionalnih djelatnosti, čiji pristup, obavljanje ili jedan od načina obavljanja podliježe, izravno ili neizravno, na temelju zakonskih, regulatornih ili administrativnih odredbi, posjedovanju određenih profesionalnih kvalifikacija; naročito, upotreba profesionalnog zvanja koje je ograničeno zakonskim, regulatornim ili administrativnim odredbama na nositelje, određene profesionalne kvalifikacije će predstavljati način obavljanja;

m. "poslovni korisnik": bilo koja privatna osoba koja djeluje u komercijalnom ili profesionalnom svojstvu ili bilo koja

pravna osoba koja putem usluga internetskog posredovanja nudi robu ili usluge potrošačima u svrhe povezane sa njegovom trgovinom, poslovanjem, obrtom ili profesijom;

n. "usluge internetskog posredovanja": usluge koje udovoljavaju svim sljedećim uvjetima:

i. predstavljaju usluge informacijskog društva u smislu točke (d) Članakka 2. stavak (1) ove Odluke;

ii. omogućavaju poslovnim korisnicima da nude robu ili usluge potrošačima, s ciljem olakšavanja pokretanja izravnih transakcija između tih poslovnih korisnika i potrošača, bez obzira na to gdje su te transakcije u konačnici zaključene;

iii. pružaju se poslovnim korisnicima na temelju ugovornih odnosa između pružatelja tih usluga i poslovnih korisnika koji potrošačima nude robu ili usluge.

o. "pružatelj usluga internetskog posredovanja": bilo koji pružatelj usluga u smislu Članakka 1. stavak (1), točka (g) AP 6 koji pruža ili nudi da pruži uslugu internetskog posredovanja poslovnim korisnicima;

p. "internet pretraživač": digitalna usluga koja omogućava korisnicima unos upita kako bi se izvršile pretrage, u principu, svih internet lokacija ili svih internet stranica na određenom jeziku, na temelju upita o bilo kojoj temi u obliku ključne riječi, glasovnog zahtjeva, fraze ili drugog unosa i koja vraća rezultate u bilo kojem formatu u kojem se mogu naći informacije povezane sa zatraženim sadržajem;

q. "dobavljač internet pretraživača": bilo koji dobavljač usluga u smislu Članakka 1. stavak (1), točka (g) AP 6 koji pruža ili koji nudi da pruži uslugu internet pretraživača potrošačima;

r. "korisnik korporativne internet stranice": bilo koja fizička ili pravna osoba koja koristi internetski interfejs, što znači bilo koji softver, uključujući internet stranicu ili njen dio i aplikacije, uključujući mobilne aplikacije, za nuđenje roba ili usluga potrošačima u svrhe vezane za njegovu trgovinu, poslovanje, obrt ili profesiju;

s. "rangiranje": relativni značaj roba ili usluga koje se nude putem usluga internetskog posredovanja ili relevantnost rezultata pretraživanja putem internet pretraživača, kako ih predstavljaju, organiziraju ili priopćavaju pružatelji usluga internetskog posredovanja, odnosno dobavljači internet pretraživača, bez obzira na tehnološka sredstva koja se koriste za takvu prezentaciju, organizaciju ili komunikaciju;

t. "uvjeti korištenja": svi uvjeti ili specifikacije, bez obzira na njihovo ime ili oblik, koji uređuju ugovorni odnos između pružatelja usluga internetskog posredovanja i njegovih poslovnih korisnika, a jednostrano ih određuje pružatelj usluga internetskog posredovanja, pri čemu se jednostrano utvrđivanje ocjenjuje na osnovu sveukupne ocjene, za koju relativna veličina dotičnih Stranki, činjenica da je došlo do pregovora ili da su određene njegove odredbe mogle biti predmet takvog pregovaranja i zajednički utvrđene od Stranke relevantnog pružatelja usluga i poslovnog korisnika sami po sebi nisu presudni;

u. "pomoćna roba i usluge": robe i usluge koje se nude potrošaču prije završetka transakcije pokrenute putem usluga internetskog posredovanja, kao dodatak i dopuna primarnim robama ili uslugama koju poslovni korisnik nudi putem usluga internetskog posredovanja;

v. "trajni medij": bilo koji instrument koji poslovnim korisnicima, potrošačima ili trgovcima omogućava pohranjivanje podataka koji su im osobno upućeni na način dostupan za buduću uporabu i u vremenskom razdoblju koji odgovara namjeni tih informacija i koji omogućava nepromijenjenu reprodukciju pohranjenih informacija;

w. "trgovac": bilo koja fizička ili bilo koja pravna osoba, bez obzira da li u privatnom ili javnom vlasništvu, koja djeluje, uključujući bilo koju drugu osobu koja djeluje u ime te fizičke ili

¹ Klasifikacija usluge kao „usluge informacijskog društva“ neće dovoditi u pitanje klasifikaciju bilo koje takve usluge kao što su, između ostalog, računalne i srodne usluge, internetske telekomunikacijske usluge, internetski sadržaj i e-trgovina prema Dodatnom protokolu 6.

pravne osobe ili u ime te osobe, u svrhe koje se odnose na trgovinu, posao, zanat ili profesiju u svezi s ugovorima obuhvaćenim ovom Odlukom;

x. "roba": bilo koji materijalni pokretni predmeti;

y. "roba s digitalnim elementima": bilo koji materijalni pokretni predmeti koji uključuju ili su međusobno povezani s digitalnim sadržajem ili digitalnom uslugom na takav način da bi odsutnost tog digitalnog sadržaja ili digitalne usluge robu onemogućila da obavlja svoje funkcije;

z. "osobni podaci": bilo koja informacija koja se odnosi na fizičku osobu čiji je identitet utvrđen ili se može utvrditi ("subjekt podataka"); fizičku osobu čiji se identitet može utvrditi je osoba koje se može identificirati, izravno ili neizravno, posebno pozivanjem na identifikator kao što su ime, identifikacijski broj, podaci o lokaciji, internet identifikator ili na jedan ili više faktora specifičnih za fizički, fiziološki, genetski, mentalni, ekonomski, kulturni ili socijalni identitet te fizičke osobe;

aa. "kupoprodajni ugovor": bilo koji ugovor prema kojem trgovac prijenosi ili preuzima na sebe da prijenosi vlasništvo nad robom na potrošača, uključujući bilo koji ugovor čiji su predmet i roba i usluge;

bb. "kupoprodajni ugovor ili ugovor o pružanju usluga putem interneta": kupoprodajni ugovor ili ugovor o pružanju usluga kada je trgovac ili posrednik trgovca ponudio robu ili usluge na internet stranici ili drugim elektroničkim sredstvima, a potrošač je tu robu ili uslugu naručio na toj internet stranici ili putem drugog elektroničkog sredstva;

cc. "ugovor o pružanju usluga": bilo koji ugovor koji nije kupoprodajni ugovor prema kojem trgovac pruža ili se obvezuje da pruži uslugu, uključujući digitalnu uslugu, potrošaču;

dd. "ugovor na duljinu": bilo koji ugovor sklopljen između trgovca i potrošača u okviru organizirane prodaje na duljinu ili sheme pružanja usluga bez istovremenog fizičkog prisustva trgovca i potrošača, uz isključivu uporabu jednog ili više načina komunikacije na duljinu do, i uključujući vrijeme u kojem je ugovor zaključen;

ee. "digitalni sadržaj": podaci koji su proizvedeni i dostavljeni u digitalnom obliku;

ff. "digitalna usluga":

i. usluga koja omogućava potrošaču stvaranje, obradu, pohranu ili pristup podacima u digitalnom obliku; ili

ii. usluga koja omogućava dijeljenje ili bilo koju drugu interakciju s podacima u digitalnom obliku koje je postavio ili kreirao potrošač ili drugi korisnici te usluge;

gg. "integracija": povezivanje i ugrađivanje digitalnog sadržaja ili digitalne usluge sa komponentama digitalnog okruženja potrošača kako bi se digitalni sadržaj ili digitalna usluga koristila u skladu sa zahtjevima za usklađenost predviđenim ovom odlukom;

hh. "komercijalna garancija" znači bilo koju aktivnost trgovca ili proizvođača (garant) prema potrošaču, uz njegovu zakonsku obvezu u vezi sa garancijom za usaglašenost¹, da nadoknadi plaćenu cijenu ili zamijeni, popravi ili servisira robu na bilo koji način ako ne zadovoljava specifikacije ili bilo koje druge zahtjeve koji nisu u vezi sa usaglašenošću, navedenoj u garanciji ili u relevantnom oglašavanju dostupnom u vrijeme ili prije zaključenja ugovora;

ii. "pomoćni ugovor": ugovor kojim potrošač stječe robu ili usluge povezane s ugovorom na duljinu ili ugovorom izvan

poslovnog prostora i gdje tu robu isporučuje ili te usluge pruža trgovac ili treća Stranka na osnovu aranžmana između te treće Stranke i trgovca;

jj. "internet tržnica": usluga koja koristi softver, uključujući internet stranicu, dio internet stranice ili aplikaciju, kojom upravlja trgovac ili neko u njegovo ime, a koja potrošačima omogućava sklapanje ugovora na duljinu s drugim trgovcima ili potrošačima;

kk. "dobavljač internet tržnice": bilo koji trgovac koji pruža uslugu internet tržnice potrošačima;

ll. "kompatibilnost": sposobnost robe da funkcioniра s hardverom ili softverom s kojim se roba iste vrste obično koristi, bez potrebe za konverzijom robe, hardvera ili softvera;

mm. "funkcionalnost": sposobnost robe da izvršava svoje funkcije s obzirom na njezinu svrhu;

nn. "interoperabilnost": sposobnost robe da funkcioniра sa hardverom ili softverom koji se razlikuje od onih s kojima se roba iste vrste obično koristi;

oo. "besplatno": bez potrebnih troškova nastalih radi usklađivanja robe, posebno troškova poštarine, prevoza, rada ili materijala;

pp. "proizvođač": proizvođač robe, uvoznik robe u Stranu ili bilo koja osoba koja pretenduje da bude proizvođač stavljanjem svog imena, zaštitnog znaka ili drugog prepoznatljivog znaka na robu;

qq. "cijena": novac ili digitalno predstavljanje vrijednosti koja se plaća u zamjenu za snabdijevanje digitalnim sadržajem ili digitalnom uslugom;

rr. "digitalno okruženje": hardver, softver i bilo koja mrežna veza koju potrošač koristi za pristup ili uporabu digitalnog sadržaja ili digitalne usluge;

ss. "domaći spor": spor o ugovoru koji proizlazi iz kupoprodajnog ugovora ili ugovora o pružanju usluge, kada u trenutku kada potrošač naruči robu ili uslugu, potrošač ima prebivalište u istoj Strani u kojoj je i trgovac sa sjedištem;

tt. "spor između Stranki": spor o ugovoru koji proizlazi iz kupoprodajnog ugovora ili ugovora o pružanju usluge, kada u trenutku kada potrošač naruči robu ili uslugu, potrošač ima prebivalište u Strani koja nije Stranki u kojoj trgovac ima sjedište;

uu. "postupak ARS" (alternativno rješavanje sporova): postupak za vansudsko rješavanje domaćih sporova i sporova između Stranki koji se odnose na ugovorne obaveze koje proizlaze iz kupoprodajnih ugovora ili ugovora o uslugama između trgovca s sjedištem u jednoj Strani i potrošača koji ima prebivalište u drugoj Strani intervencijom subjekta za ARS koji predlaže ili nameće rješenje ili okuplja Stranke s ciljem omogućavanja sporazumnog rješenja koje je u skladu sa zahtjevima utvrđenim u ovoj Odluci, a provodi ga subjekt za ARS;

vv. "subjekt za ARS": bilo koji subjekt, bez obzira na njegovo ime ili pozivanje, koji je uspostavljen na trajnom temelju i nudi rješavanje spora postupkom ARS i koji je naveden kao nadležno tijelo.

GLAVA II. ELEKTRONIČKA TRGOVINA

Poglavlje I.

Članak 3.

Opseg

1. Glava II. će se primjenjivati na sve usluge informacijskog društva, uključujući posredničke usluge, osim mjera u svezi s:

- oporezivanjem;
- zakonom, propisima i administrativnim odredbama o konkurenciji;
- sljedećim aktivnostima uslugama informacijskog društva:

¹ Pravna garancija znači obvezu trgovca da isporuči robu koja je u skladu s kupoprodajnim ugovorom. Komercijalna garancija predstavlja obvezu trgovca ili proizvođača prema potrošaču. Radi izbjegavanja sumnje, u ovoj definiciji izraz "pored njegove zakonske obaveze iz garancije za usaglašenost" će značiti "pored zakonske obaveze trgovca prema garanciji za usaglašenost".

- aktivnostima javnih bilježnika ili ekvivalentnih zanimanja do mjere koja uključuje direktnu i specifičnu vezu sa vršenjem javnih ovlasti,

- zastupanjem klijenta i odbranom njegovih interesa pred sudovima,

- kockarskim aktivnostima koje uključuju davanje uloga s novčanom vrijednošću u igrama na sreću, uključujući lutrije i transakcije kladenja;

d. uslugama internetskog plaćanja ili plaćanjima alatima za oglašavanje na internetu ili berzama oglašavanja na internetu, koje se ne prave s ciljem olakšavanja pokretanja direktnih transakcija i koje ne uključuju ugovorni odnos sa potrošačima.

Članak 4.

Načelo zajedničkog tržišta

1. Svaka Stranka osigurava da su usluge informacijskog društva koje pruža pružatelj usluga sa sjedištem u toj Stranki u skladu s odredbama primjenjivim u toj Stranki koje spadaju u koordinirano područje.

2. Stranke ne mogu, iz razloga koji spadaju u koordinirano područje, ograničiti slobodu pružanja usluga informacijskog društva od druge Stranke.

3. Stavci (1) i (2) ne primjenjuju se na sljedeća polja:

a. autorska i srodna prava, ekskluzivna prava na topografije poluprovodničkih proizvoda i prava proizvođača podataka, kao i prava industrijskog vlasništva,

b. emisija elektroničkog novca od Stranke institucija za koje su Stranke primijenile odstupanja;

c. sloboda ugovornih Stranki da izaberu zakon, propise i administrativne odredbe koji će se primjenjivati na njihov ugovor;

d. ugovorne obveze u vezi sa potrošačkim ugovorima;

e. formalna valjanost ugovora kojima se stvaraju ili prenose prava na nekretninama, kada takvi ugovori podliježu obveznim formalnim zahtjevima iz zakona, propisa i administrativnih odredbi Stranke kod koje se nekretnina nalazi;

f. dopuštenost neželjenih komercijalnih komunikacija elektroničkom poštom.

4. Stranke mogu preduzeti mjere za odstupanje od stavka (2) u svezi s datom uslugom informacijskog društva ako su ispunjeni sljedeći uvjeti:

a. mjere će biti:

i. neophodne iz jednog od sljedećih razloga:

1. javna politika, posebno sprečavanje, istraga, otkrivanje i krivično gonjenje krivičnih djela, uključujući zaštitu malodobnika i borbu protiv bilo kakvog podsticanja mržnje na temelju rase, spola, vjere ili porijekla, te kršenja ljudskog dostojanstva pojedinačnih osoba;

2. zaštita javnog zdravlja;

3. javna sigurnost, uključujući zaštitu domaće sigurnosti i obrane;

4. zaštita potrošača, uključujući investitore;

ii. preduzete protiv date usluge informacijskog društva koja prejudicira ciljeve navedene u točki (i) ili koja predstavlja ozbiljan i veliki rizik od nanošenja štete tim ciljevima;

iii. proporcionalne tim ciljevima;

b. prije poduzimanja predmetnih mjera i bez prejudiciranja sudskog postupka, uključujući prethodni postupak i radnje provedene u okviru krivične istrage, Stranki je:

i. zatražila od Stranke iz stavka (1) da preduzme mjere, a ona nije preduzela te mjere ili su bile neadekvatne;

ii. obavijestila Zajednički odbor, uključujući Stranku navedenu u stavku (1) o svojoj namjeri da preduzme takve mjere.

5. Stranke mogu, u žurnom slučaju, odstupiti od uvjeta utvrđenih u stavku (4), točka (b). U ovom slučaju, o mjerama će se u najkraćem mogućem roku izvijestiti tijelo CEFTA-e

nadležno za elektroničku trgovinu, a posebno Stranka navedena u stavku (1), navodeći razloge zbog kojih Stranka smatra da postoji žurnost.

6. Nakon razmatranja mjera prijavljenih u skladu sa stavkom (5), Zajednički odbor može preporučiti dotičnoj Stranki da se suzdrži od poduzimanja bilo kakvih predloženih mjera ili da žurno zaustavi dotične mjere.

Poglavlje II. Zajednički principi elektroničke trgovine

Članak 5.

Zabrana uvjeta dobivanja prethodnog odobrenja

1. Stranke će osigurati da poduzimanje i obavljanje djelatnosti pružatelja usluga informacijskog društva ne može biti podložno prethodnom odobrenju ili bilo kojem drugom uvjetu s jednakim učinkom.

2. Stavak (1) ne dovodi u pitanje sustave autorizacije koji nisu posebno i isključivo usmjereni na usluge informacijskog društva.

Članak 6.

Opći zahtjevi u svezi s informacijama

1. Pored ostalih zahtjeva u vezi s informacijama utvrđenih ovom Odlukom, Stranke će osigurati da pružatelj usluga primateljima usluga i nadležnim tijelima učini lako, izravno i trajno dostupnim barem sljedeće informacije:

a. ime dobavljača usluga;

b. zemljopisnu adresu na kojoj je osnovan pružatelj usluga;

c. podatke o pružatelju usluga, uključujući njegovu adresu elektroničke pošte, koje omogućavaju brzi kontakt s njim i izravnu i učinkvitu komunikaciju s njim;

d. kada je pružatelj usluga registriran u trgovačkom ili sličnom javnom registru, trgovački registar u koji je upisan pružatelj usluga i njegov registarski broj ili ekvivalentno sredstvo identifikacije u tom registru;

e. kada aktivnost podliježe sustavu autorizacije, podaci o relevantnom nadzornom tijelu;

f. što se tiče reguliranih profesija;

i. stručno tijelo ili slična institucija kod koje je pružatelj usluga registriran,

ii. profesionalno zvanje i Stranka u kojoj je dobiveno,

iii. referenca na primjenjiva profesionalna pravila u državi osnivanja i sredstva za pristup njima;

g. kada pružatelj usluga preuzima aktivnost koja podliježe PDV-u, identifikacijski broj ili sličan identifikator.

2. Pored ostalih zahtjeva u vezi s informacijama utvrđenih ovom Odlukom ili zakonskim propisima i administrativnim odredbama Stranki, Stranke će barem osigurati da, tamo gdje se usluge informacijskog društva pozivaju na cijene, one budu naznačene jasno i nedvosmisleno, a posebno moraju naznačiti da li uključuju porez i troškove isporuke.

Poglavlje III. Komercijalne komunikacije

Članak 7.

Minimalni zahtjevi u svezi s informacijama za komercijalne komunikacije

1. Pored ostalih zahtjeva u svezi s informacijama utvrđenih ovom Odlukom ili zakonskim propisima i administrativnim odredbama Stranki, Stranke će osigurati da komercijalne komunikacije koje su dio ili čine uslugu informacijskog društva udovoljavaju barem sljedećim uvjetima:

a. komercijalna komunikacija mora biti jasno prepoznatljiva kao takva;

b. fizička ili pravna osoba u čije ime se vrši komercijalna komunikacija mora biti jasno prepoznatljivo;

c. promotivne ponude, poput popusta, premija i poklona, tamo gdje je to dozvoljeno u zemlji u kojoj je pružatelj usluga osnovan, moraju biti jasno prepoznatljive kao takve, a uvjeti koji

moraju biti ispunjeni da bi se kvalificirali za njih bit će lako dostupni i jasno predstavljeni i nedvosmisleni;

d. promotivna takmičenja ili igre, gdje je to dozvoljeno u zemlji u kojoj je pružatelj usluga osnovan, moraju biti jasno prepoznatljivi kao takvi, a uvjeti za sudjelovanje moraju biti lako dostupni i biti predstavljeni jasno i nedvosmisleno.

Članak 8.

Neželjene komercijalne komunikacije

1. Uz ostale zahtjeve utvrđene ovom Odlukom ili zakonskim propisima i administrativnim odredbama Stranke, Stranke koje dopuštaju neželjenu komercijalnu komunikaciju elektroničkom poštom osigurati će da takva komercijalna komunikacija pružatelja usluga sa sjedištem u Stranki bude jasna i nedvosmislena kao takva čim je primatelj dobije.

2. Stranke će preduzeti mjere kako bi osigurale da pružatelji usluga koji preduzimaju neželjene komercijalne komunikacije elektroničkom poštom redovito konzultiraju i poštuju registre objave u kojima se mogu registrirati fizička osoba koja ne žele primiti te komercijalne komunikacije.

3. Stranke će osigurati da je dozvoljeno korištenje komercijalnih komunikacija koje su dio ili čine uslugu informacijskog društva koju pruža pripadnik regulirane profesije uz poštivanje profesionalnih pravila koja se posebno odnose na neovisnost, dostojanstvo i čast profesije, profesionalnu tajnu i pravednost prema klijentima i ostalim čl. profesije.

4. Pri izradi prijedloga inicijativa koje bi mogle postati potrebne da bi se osiguralo pravilno funkcioniranje zajedničkog tržišta sa obzirom na informacije iz stavka (4), Zajednički odbor će uzeti u obzir kodekse ponašanja primjenjive na razinu i djelovat će u uskoj suradnji sa relevantnim profesionalnim udruženjima i tijelima.

Poglavlje IV. Ekvivalentan tretman elektroničkih i pisanih ugovora

Članak 9.

Tretman elektroničkih ugovora

1. Stranke će osigurati da njihov pravni sustav omogućava zaključivanje ugovora elektroničkim putem. Stranke će posebno osigurati da zakonski zahtjevi koji se primjenjuju na ugovorni postupak niti stvaraju prepreke za uporabu elektroničkih ugovora niti rezultiraju time da takvi ugovori budu lišeni pravne učinkovitosti i valjanosti zbog toga što su sklopljeni elektroničkim putem.

2. Stranke mogu odrediti da se stavak (1) neće primjenjivati na sve ili određene ugovore koji spadaju u jednu od sljedećih kategorija:

a. ugovori kojima se stvaraju ili prijenose prava na nekretninama, osim prava na zakup;

b. ugovori koji po zakonu zahtijevaju uključivanje sudova, javnih vlasti ili profesija koje vrše javnu vlast;

c. ugovori o davanju jamstva i o kolateralnim vrijednosnim papirima koje daju osobe koja djeluju u svrhe izvan svoje trgovine, posla ili profesije;

d. ugovori koje uređuju zakoni, propisi i administrativne odredbe koje reguliraju porodični odnosi ili zakoni o nasljeđivanju.

3. Stranke će Zajedničkom odboru ukazati na kategorije iz stavka (2) na koje se ne primjenjuju stavak (1). Stranke će Zajedničkom odboru svakih pet godina podnositi izvješće o primjeni stavka (2) objašnjavajući razloge zbog kojih smatraju potrebnim održavanje kategorije iz stavka (2) točka (b) na koju se ne primjenjuje stavak (1).

Članak 10.

Minimalni zahtjevi u svezi s informacijama

1. Pored ostalih zahtjeva u svezi s informacijama utvrđenim ovom Odlukom ili zakonima, propisima i administrativnim odredbama Stranki, Stranke će osigurati, osim ako se Stranke koje nisu potrošači ne dogovore drugačije, da pružatelj usluga daje najmanje sljedeće informacije jasno, razumljivo i nedvosmisleno i prije nego što primatelj usluge pošalje narudžbu:

a. različite tehničke korake koje treba slijediti za zaključivanje ugovora;

b. hoće li zaključeni ugovor arhivirati pružatelj usluga i hoće li biti dostupan;

c. tehnička sredstva za prepoznavanje i ispravljanje ulaznih grešaka prije davanja narudžbe;

d. jezici ponuđeni za zaključivanje ugovora.

2. Stranke će osigurati da, osim ako se Stranke koje nisu potrošači ne dogovore drugačije, pružatelj usluga ukazuje na sve relevantne kodekse ponašanja na koje se pretplaćuje i informacije o tome kako se ti kodeksi mogu elektronski konsultirati.

3. Ugovoreni rokovi i opći uvjeti dati primatelju moraju biti dostupni na način koji će mu omogućiti da ih čuva i reproducira.

4. Stavci (1) i (2) neće se primjenjivati na ugovore zaključene isključivo razmjenom elektroničke pošte ili ekvivalentnom pojedinačnom komunikacijom.

Članak 11.

Davanje narudžbe

1. Stranke će osigurati, osim ako se Stranke koje nisu potrošači drukčije dogovore, da se u slučajevima kada primatelj usluge naručuje tehnološkim sredstvima, primjenjuju sljedeći principi:

a. pružatelj usluga mora potvrditi primanje narudžbe primatelja bez nepotrebnog odgađanja i elektroničkim putem,

b. narudžba i potvrda o prijemu smatraju se primljenim kada im Stranke kojima su upućene mogu pristupiti.

2. Stranke će osigurati da, osim ako se ugovorne Stranke koje nisu potrošači drugačije dogovore, pružatelj usluga primatelju usluge stavlja na raspolaganje odgovarajuća, učinkovita i dostupna tehnička sredstva koja mu omogućavaju da identificiraju i ispravi greške u unosu, prije davanje narudžbe.

3. Stavak (1) točka (a) i stavak (2) se neće primjenjivati na ugovore zaključene isključivo razmjenom elektroničke pošte ili ekvivalentnom pojedinačnom komunikacijom.

Poglavlje V. Odgovornost pružatelja posredničkih usluga

Članak 12.

Prijenosnik ("Mere conduit")

1. Ako se pruža usluga informacijskog društva koja se sastoji od prijenosa informacija u komunikacijskoj mreži od Stranke primatelja usluge ili pružanja pristupa komunikacijskoj mreži, Stranke će osigurati da pružatelj usluga ne bude odgovoran za informacije koje se prijenose, pod uvjetom da dobavljač:

a. ne pokreće prijenos;

b. ne bira primatelja prijenosa; i

c. ne bira ili ne modificira informacije sadržane u prijenosu.

2. Činovi prijenosa i omogućavanja pristupa iz stavka (1) uključuju automatsko, posredničko i privremeno skladištenje podataka koji se prijenose ukoliko se to odvija isključivo u svrhu obavljanja prijenosa u komunikacijskoj mreži i pod uvjetom da se podaci ne čuvaju duže od vremena koje je razumno potrebno za prijenos.

3. Ovaj Članak neće utjecati na mogućnost da sud ili upravno tijelo, u skladu sa pravnim sustavima Stranki, zahtijeva od pružatelja usluga da prekine ili spriječi kršenje.

Članak 13.

Privremeno skladištenje informacija ("Caching")

1. Kada se pruža usluga informacijskog društva koja se sastoji od prijenosa informacija u komunikacijskoj mreži koju osigurava primatelj usluge, Stranke će osigurati da pružatelj usluga ne bude odgovoran za automatsko, posredničko i privremeno skladištenje tih informacija, koje se izvodi s jedinom svrhom da se učini učinkovitijim daljnji prijenos informacija drugim primateljima usluge na njihov zahtjev, pod uvjetom da:

a. pružatelj ne mijenja informacije;
b. pružatelj se pridržava uvjeta za pristup informacijama;
c. pružatelj se pridržava pravila koja se odnose na ažuriranje informacija, određenih na način koji je široko priznat i koristi ga djelatnost;
d. pružatelj se ne miješa u zakonitu uporabu tehnologije, široko prepoznate i korištene u djelatnosti, za dobivanje podataka o upotrebi informacija; i

e. pružatelj ekspeditivno djeluje na uklanjanju ili onemogućavanju pristupa informacijama koje je pohranio nakon što je saznao činjenicu da su informacije iz početnog izvora prijenosa uklonjene s interneta ili je pristup njima onemogućen ili da je sud ili upravni organ naložio uklanjanje ili onemogućavanje.

2. Ovaj Članak neće uticati na mogućnost da sud ili upravno tijelo, u skladu sa pravnim sustavima Stranki, zahtijeva od pružatelja usluga da prekine ili spriječi povredu prava.

Članak 14.

Čuvanje informacija ("Hosting")

1. Kada se pruža usluga informacijskog društva koja se sastoji od čuvanja informacija koje pruža primatelj usluge, Stranke će osigurati da pružatelj usluge ne odgovara za informacije pohranjene na zahtjev primatelja usluge, pod uvjetom da:

a. pružatelj usluga nema stvarno znanje o ilegalnoj aktivnosti ili informacijama i, što se tiče zahtjeva za naknadu štete, nije svjestan činjenica ili okolnosti iz kojih je ilegalna aktivnost ili informacija očigledna; ili

b. pružatelj usluga, nakon sticanja takvog znanja ili svijesti, ekspeditivno djeluje na uklanjanje ili onemogućavanje pristupa informacijama.

2. Stavak 1. se neće primjenjivati kada primatelj usluge djeluje pod nadležnošću ili kontrolom pružatelja usluga.

3. Ovaj Članak neće utjecati na mogućnost da sud ili upravno tijelo, u skladu sa pravnim sustavima Stranki, od pružatelja usluga zatraži da prekine ili spriječi povredu prava, niti utječe na mogućnost da Stranke uspostave postupke koji reguliraju uklanjanje ili onemogućavanje pristupa informacijama.

Članak 15.

Zabrana nametanja opće obveze praćenja

1. Stranke neće nametati opću obvezu pružateljima usluga, prilikom pružanja usluga obuhvaćenih čl. 12., 13. i 14., da prate informacije koje prenose ili čuvaju, niti opću obvezu da aktivno traže činjenice ili okolnosti koje ukazuju na nezakonite aktivnosti.

2. Stranke mogu uvesti obveze za pružatelje usluga informacijskog društva da obavještavaju nadležne javne organe o navodnim nezakonitim radnjama ili informacijama koje pružaju primatelji njihovih usluga ili obveze da nadležnim tijelima na njihov zahtjev dostave informacije koje omogućavaju identifikaciju primatelja usluge s kojim imaju ugovore o skladištenju.

Članak 16.

Daljnje usklađivanje sa pravnom stečevinom EU-a

1. Usvajajući mjere usklađivanja iz Poglavlja V. Glave II. "Elektronička trgovina", mjerama Stranki se nastoji da se blisko pridržavaju najnovijih zakonodavnih dešavanja u Europskoj uniji, posebno odredbi Uredbe (EU) 2022/2065 o jedinstvenom tržištu za digitalne usluge (Zakon o digitalnim uslugama) i izmjena Direktive 2000/31/EC.

Poglavlje VI. Kodeksi ponašanja za elektroničku trgovinu

Članak 17.

Izrada kodeksa ponašanja

1. Kodeksi ponašanja mogu biti izrađeni kako bi doprinijeli pravilnoj primjeni Članka od 5. do 15. ove Odluke.

2. Kodeksi ponašanja iz stavka (1) trebaju biti dostupni, elektroničkim putem, na jezicima Stranki.

Poglavlje VII. Zabrana mjera koje ometaju uporabu mehanizama vanskudskog rješavanja sporova

Članak 18.

Vanskudsko rješavanje sporova

1. Stranke će osigurati da, u slučaju neslaganja između pružatelja usluga informacijskog društva i primatelja usluga, njihovo zakonodavstvo i propisi ne ometaju uporabu vanskudskih sustava dostupnih prema zakonima, propisima i administrativnim odredbama Stranki za rješavanje sporova, uključujući odgovarajuća elektronička sredstva.

2. Stranke će podsticati tijela odgovorna za vanskudsko rješavanje sporova, posebno potrošačkih sporova, da djeluju na način koji pruža odgovarajuće proceduralne garancije za zainteresirane Stranke.

3. Stranke se podstiču da se međusobno informiraju o značajnim odlukama koje donose u svezi s uslugama informacijskog društva i da prijenose sve druge informacije o praksi, uzansama i običajima u svezi s elektroničkom trgovinom.

Poglavlje VIII. Administrativna suradnja na polju elektroničke trgovine

Članak 19.

Kontakt točke za suradnju između Stranki

1. Stranke će imati odgovarajuća sredstva za nadzor i istragu neophodna za učinkovitu primjenu ove Odluke i osigurat će da im pružatelji usluga pružaju potrebne informacije.

2. Stranke će sarađivati sa drugim Strankama putem Kontakt tačke za usluge uspostavljenoj prema Članaku 9. stavak (3) AP 6 o trgovini uslugama uz CEFTA 2006.

3. Stranke će pružiti pomoć i informacije koje zatraže druge Stranke, uključujući i odgovarajuća elektronička sredstva, što je brže moguće i u skladu sa zakonima, propisima i administrativnim odredbama.

4. Stranke će podsticati priopćavanje Zajedničkom odboru svih značajnih upravnih ili sudskih odluka donijetih u njihovoj nadležnosti u svezi sa sporovima koji se odnose na usluge i prakse informacijskog društva, uzanse i običaje koji se odnose na elektroničku trgovinu.

Poglavlje IX. Unapređenje pravičnosti i transparentnosti za poslovne korisnike usluga internetskog posredovanja

Članak 20.

Regulatorni dijalog o politici elektroničke trgovine koji se odnosi na pravičnost i transparentnost za poslovne korisnike usluga internetskog posredovanja

1. Zajednički odbor nastoji da unaprijedi približavanje zakona, propisa i administrativnih odredbi Stranki s ciljem doprinošenja pravilnom funkcioniranju zajedničkog tržišta utvrđivanjem pravila koja osiguravaju da poslovni korisnici internetskih posredničkih usluga i korisnici korporativnih internet

stranica u svezi s internetskim pretraživačima dobiju odgovarajuću transparentnost, pravičnost i mogućnosti djelotvornih pravnih lijekova, u skladu s Uredbom (EU) 2019/1150 o unapređenju pravičnosti i transparentnosti za poslovne korisnike internetskih posredničkih usluga.

2. Aktivnost iz stavka (1) ima za cilj usklađivanje aspekata internetskih posredničkih usluga i internetskih pretraživača koji se pružaju ili nude za pružanje poslovnim korisnicima, odnosno korisnicima korporativnih internet stranica, koji imaju svoje sjedište ili prebivalište u nekoj Strani i koji, putem tih internetskih posredničkih usluga ili internetskih pretraživača, nude robu ili usluge potrošačima koji se nalaze u nekoj Strani, bez obzira na mjesto osnivanja ili prebivališta pružatelja tih usluga i bez obzira na zakone, propise i administrativne odredbe koji su inače primjenjivi. Ovi aspekti će se ticati najmanje:

a. ugovoreni rokovi i opći uvjeti pružatelja usluga internetskog posredovanja;

b. uvjeti za ograničenje, suspenziju i ukidanje usluga internetskog posredovanja, uključujući obrazloženje pružatelja usluga internetskog posredovanja kada ovaj odluči ograničiti ili obustaviti pružanje svojih usluga internetskog posredovanja određenom poslovnom korisniku u svezi s pojedinačnom robom ili uslugama koje taj poslovni korisnik nudi;

c. uvjeti za rangiranje i snabdijevanje pomoćnih roba i usluga;

d. opis bilo kakvog diferenciranog tretmana u svezi s robom ili uslugama koje se nude potrošačima putem tih usluga internetskih posredovanja od, s jedne strane, bilo tog samog pružatelja ili bilo kojih poslovnih korisnika koje taj pružatelj kontrolira, a s druge strane od drugih poslovnih korisnika;

e. opis tehničkog i ugovornog pristupa, ili odsustva istog, poslovnih korisnika bilo kojim osobnim podacima ili drugim podacima, ili oboje, koje poslovni korisnici ili potrošači pružaju za uporabu dotičnih internetskih posredničkih usluga ili koji se generiraju pružanjem tih usluga;

f. razlozi za ograničenja mogućnosti poslovnih korisnika da ponude istu robu i usluge potrošačima pod drugačijim uvjetima na druge načine, a ne putem tih usluga;

g. uspostavljanje od strane pružatelja usluga internetskog posredovanja internog sustava za postupanje po žalbama poslovnih korisnika;

h. uvjeti za posredovanje i sudske postupke od strane reprezentativnih organizacija ili udruženja i javnih tijela;

i. izrada kodeksa ponašanja od strane pružatelja usluga internetskog posredovanja i organizacija i udruženja koja ih predstavljaju, zajedno sa poslovnim korisnicima, uključujući mala i srednja poduzeća i njihovim reprezentativnim organizacijama.

3. Stranke će nastojati pokrenuti aktivnosti iz st. (1) i (2) najkasnije do 12 mjeseci nakon usvajanja ove Odluke.

GLAVA III. ZAŠTITA POTROŠAČA

Članak 21.

Opseg

1. Glava III. se primjenjuje na bilo koji ugovor sklopljen između trgovca i potrošača u kojem potrošač plaća ili se obvezuje platiti cijenu. Primjenjuje se, posebno, na kupoprodajne ugovore, uključujući digitalni sadržaj ili digitalne usluge koji su ugrađeni u robu ili su međusobno povezani sa njom. Primjenjuje se i kada trgovac isporučuje ili se obaveže da će isporučiti digitalni sadržaj koji se ne isporučuje na materijalnom mediju ili digitalnu uslugu potrošaču, a potrošač pruži ili se obaveže da će pružiti osobne podatke trgovcu, osim ako osobni podaci koje pruža potrošač trgovac isključivo ne obrađuje u svrhu isporuke digitalnog sadržaja koji se ne isporučuje na materijalnom mediju ili digitalne usluge ili radi omogućavanja da trgovac udovolji zakonskim

zahtjevima kojima trgovac podliježe, a trgovac ne obrađuje te podatke u bilo koju drugu svrhu.

Međutim, odluka se u načelu neće primjenjivati na ugovore:

a. o socijalnim uslugama, uključujući socijalno stanovanje, brigu o djeci i podršku porodicama i osobama koje su trajno ili privremeno socijalno ugrožena, uključujući dugotrajnu njegu;

b. o zdravstvenoj zaštiti, bez obzira pružaju li se usluge preko zdravstvenih ustanova ili se ne pružaju;

c. o kockanju, što uključuje uloge s novčanom vrijednošću kao u igrama na sreću, uključujući lutrije, kazino igre i kladenje;

d. o financijskim uslugama;

e. o stvaranju, stjecanju ili prijenosu nepokretne imovine ili prava na nepokretnoj imovini;

f. o izgradnji novih zgrada, značajnoj prenamjeni postojećih zgrada i iznajmljivanju smještaja za stambene svrhe;

g. koji spadaju u opseg usklađenih aspekata ugovora o pravu na vremenski ograničenu uporabu nekretnine, o dugoročnim proizvodima za odmor, preprodaji i razmjeni;

h. koje je, u skladu sa zakonima, propisima i administrativnim odredbama Stranki, uspostavio nositelj javne funkcije koji ima zakonsku obvezu da bude nezavisan i nepristrasan i koji mora pružanjem sveobuhvatnih pravnih informacija osigurati da potrošač ugovor zaključi isključivo na osnovu pažljivog pravnog razmatranja i sa poznavanjem njegovog pravnog opsega;

i. o snabdijevanju hranom, pićima ili drugom robom namijenjenom trenutnoj potrošnji u domaćinstvu, a koje trgovac fizički snabdijeva u čestim i redovnim dolascima do potrošačeve kuće, prebivališta ili radnog mjesta;

j. o uslugama prijevoza putnika;

k. zaključene pomoću automata za prodaju ili automatiziranih komercijalnih prostora;

l. zaključene sa dobavljačima elektroničkih komunikacija putem javnih govornica za njihovu uporabu ili zaključene za uporabu jednog jedinog priključka putem telefona, interneta ili faksa koji je uspostavio potrošač;

m. o bilo kojoj robi koja se prodaje izvršenjem ili na drugi način propisan zakonom.

Konkretno, odredbe Glave III., Poglavlje V. neće se primjenjivati na:

n. bilo koji materijalni medij koji služi isključivo kao nosač digitalnih sadržaja; ili

o. bilo koju robu prodanu putem izvršenja ili na drugi način propisan zakonom.

2. Glava III. također će se primijeniti na bilo koji ugovor u kojem trgovac isporučuje ili se obvezuje da će potrošaču isporučiti digitalni sadržaj ili digitalnu uslugu, a potrošač plati ili se obaveže platiti cijenu. Primjenjivat će se i kada trgovac dobavlja ili se obaveže da će potrošaču isporučiti digitalni sadržaj ili digitalnu uslugu, a potrošač pruži ili se obaveže da će pružiti osobne podatke trgovcu, osim ako osobni podaci koje pruža potrošač trgovac isključivo ne obrađuje u svrhu isporuke digitalnog sadržaja koji se ne isporučuje na materijalnom mediju ili digitalne usluge ili radi omogućavanja da trgovac udovolji zakonskim zahtjevima kojima trgovac podliježe, a trgovac ne obrađuje te podatke u bilo koju drugu svrhu.

Međutim, odredbe Glava III., Poglavlje VI. neće se primjenjivati na ugovore koji se tiču:

a. pružanja usluga koje nisu digitalne usluge, bez obzira na to koristi li trgovac digitalne obrasce ili sredstva za proizvodnju rezultata usluge ili za njihovu isporuku ili prijenos potrošaču;

b. elektroničke komunikacijske usluge, osim interpersonalnih komunikacijskih usluga koje ne ovise od broja;

c. zdravstva;

d. usluga kockanja, odnosno usluga koje uključuju uloge s novčanom vrijednošću u igrama na sreću, uključujući one s elementom vještine, kao što su lutrije, kazino igre, poker igre i transakcije klađenja, elektroničkim sredstvima ili bilo kojom drugom tehnologijom za olakšavanje komunikacije, a na pojedinačni zahtjev potrošača takvih usluga;

e. finansijskih usluga;

f. softvera koji trgovac nudi pod besplatnom licencijom otvorenog koda, pri čemu potrošač ne plaća cijenu, a osobne podatke koje pruža potrošač trgovac isključivo obrađuje u svrhu poboljšanja sigurnosti, kompatibilnosti ili interoperabilnosti tog konkretnog softvera;

g. snabdjevanja digitalnim sadržajem kada je digitalni sadržaj dostupan široj javnosti, osim prijenosom signala kao dio izvedbe ili događaja, kao što su digitalne kinematografske projekcije.

Poglavlje I. Informacije o potrošačima za ugovore na duljinu

Članak 22.

Zahtjevi u svezi s informacijama za ugovore na duljinu

1. Stranke će osigurati da njihovi zakoni, propisi i administrativne odredbe predvide da je potrošač vezan ugovorom na duljinu ili ekvivalentnom ponudom, kada je trgovac potrošaču pružio barem informacije sadržane u Aneksu II. (A) na jasan i razumljiv način.

2. Stranke će osigurati da se stavak (1) primjenjuje i na ugovore o isporuci digitalnog sadržaja koji se ne isporučuje na materijalnom mediju.

3. U slučaju javne aukcije, informacije iz točki (b), (c) i (d) Aneksa II. (A) mogu se zamijeniti ekvivalentnim detaljima o aukcionaru.

4. Stranke će osigurati da se informacije iz točki (i), (j) i (k) Aneksa II. (A) mogu dati pomoću modela uputa o odustajanju iz Aneksa I. (A). Trgovac mora ispuniti zahtjeve u vezi s informacijama utvrđenim u točkama (i), (j) i (k) Aneksa II. (A) ako je trgovac dostavio ove upute potrošaču, točno popunjene.

5. Stranke će osigurati da informacije iz stavka (1) i Aneksa II. (A) čine sastavni dio ugovora na duljinu i neće se mijenjati ukoliko se ugovorne Stranke drugačije ne dogovore.

6. Stranke će osigurati da, ako trgovac nije ispunio zahtjeve u svezi s informacijama o dodatnim naknadama ili drugim troškovima iz točke (e) Aneksa II. (A) ili o troškovima povrata robe kako je navedeno u točki (j) Aneksa II. (A), potrošač neće snositi te izdatke ili troškove.

7. Stranke mogu zadržati ili uvesti u svoje zakone, propise i administrativne odredbe, jezičke zahtjeve u vezi s ugovornim informacijama, kako bi osigurale da potrošači lako razumiju takve informacije.

8. Zahtjevi u svezi s informacijama utvrđenim ovom odlukom dodaju se apsolutno svim zahtjevima u vezi s informacijama sadržanim u drugim odlukama Zajedničkog odbora i zakonima, propisima i administrativnim odredbama Stranki i ne sprečavaju Stranke da nametnu dodatne zahtjeve za informacijama koji su u skladu s ovdje postavljenim pravilima.

9. Ne dovodeći u pitanje prvu odredbu, u slučaju bilo koje druge odredbe o sadržaju i načinu na koji će se informacije davati koja je u suprotnosti sa nekom odredbom ove odluke, prevladava odredba ovog Članaka.

10. Što se tiče poštivanja zahtjeva u vezi s informacijama utvrđenim u ovom Članaku, Stranke će osigurati da teret dokazivanja snosi trgovac.

Članak 23.

Zahtjevi u svezi s dodatnim informacijama za ugovore zaključene na internet tržištima

1. Stranke će osigurati da, prije nego što je potrošač vezan ugovorom na duljinu ili ekvivalentnom ponudom na internet tržišnici, pružatelj usluge internet tržišnice potrošaču pruži najmanje informacije iz Aneksa II. (B) na jasan i razumljiv način i na način primjeren sredstvima komunikacije na duljinu.

2. Ovaj Članak ne sprečava Stranke da nameću dodatne zahtjeve u svezi s informacijama za dobavljače internet tržišnica. Te odredbe moraju biti proporcionalne, nediskriminatorne i opravdane zbog zaštite potrošača.

Članak 24.

Formalni zahtjevi za ugovore na duljinu

1. Stranke će osigurati da je u svezi s ugovorima na duljinu trgovac dao informacije predviđene Aneksom II. (A) ili je te informacije stavio na raspolaganje potrošaču na način koji odgovara sredstvima za komunikaciju na duljinu koja koriste jednostavan i razumljiv jezik. Ukoliko su te informacije date na trajnom mediju, on će biti čitljiv.

2. Stranke će osigurati da, ako ugovor na duljinu koji će se zaključiti elektroničkim putem stavlja potrošača pod obvezu plaćanja, trgovac na jasan i vidljiv način upozna potrošača i neposredno prije nego što potrošač pošalje narudžbu, o informacijama predviđenim u točkama (a), (e), (p) i (q) Aneksa II. (A).

3. Stranke će osigurati da, nakon što potrošač pošalje narudžbu, trgovac izričito potvrdi da narudžba podrazumijeva obvezu plaćanja. Ako naručivanje podrazumijeva aktiviranje tipke ili osobne funkcije, Stranke će osigurati zahtjev da se tipka ili slična funkcija označi na lako čitljiv način samo riječima "narudžba sa obvezom plaćanja" ili odgovarajućom nedvosmislenom formulacijom koja ukazuje na to da davanje narudžbe podrazumijeva obvezu plaćanja trgovcu. Stranke će osigurati da, ako trgovac nije udovoljio ovom podstavku, potrošač neće biti vezan ugovorom ili narudžbom.

4. Stranke će osigurati da internet stranice za trgovanje jasno i čitko naznače najkasnije na početku postupka naručivanja da li se primjenjuju neka ograničenja na isporuke i koja se sredstva plaćanja prihvataju.

5. Stranke će osigurati da, ako je ugovor zaključen putem sredstava za komunikaciju na duljinu koja omogućavaju ograničeni prostor ili vrijeme za prikazivanje informacija, a trgovac je pružio, na ili preko tih posebnih sredstava prije zaključenja tog ugovora, najmanje predugovorne informacije o glavnim karakteristikama robe ili usluga, identitetu trgovca, ukupnoj cijeni, pravu na odustajanje, trajanju ugovora i, ako je ugovor na neodređeno vrijeme, uvjetima za raskid ugovora, kako je navedeno u tačkama (a), (b), (e), (i) i (p) Aneksa II. (A), osim obrasca za odustajanje navedenog u Aneksu I. (B) na koji se poziva u točki (i). Stranke će osigurati da trgovac potrošaču na odgovarajući način dostavi ostale informacije iz Aneksa II. (A), uključujući obrazac za odustajanje, u skladu sa stavkom (1) ovog Članaka.

6. Stranke će osigurati da, ne dovodeći u pitanje stavak (5), ako trgovac telefonira potrošaču s ciljem sklapanja ugovora na duljinu, on na početku razgovora s potrošačem otkrije svoj identitet i, gdje je to primjenjivo, identitet osobe u čije ime upućuje poziv i komercijalnu svrhu poziva.

7. Ako se telefonski ugovor mora zaključiti na duljinu, Stranke mogu propisati da trgovac mora potvrditi ponudu potrošaču, koji je obavezan tek kad potpiše ponudu ili pošalje svoj pismeni pristanak. Stranke mogu također predvidjeti da se te potvrde moraju vršiti na trajnom mediju.

8. Stranke će osigurati da trgovac potrošaču dostavi potvrdu sklopljenog ugovora na trajnom mediju u разумном року након закључења уговора на дужину, а најкасније у тренутку испоруке робе или prije започиња обављања услуге. Stranke će osigurati da potvrda укључује:

a. све информације из Анекса II. (A), осим ако их трговац већ није дао потрошачу на трајном медију prije закључења уговора на дужину; и

b. када је то примјенљиво, потврду претходног изричитог пристанка и потврде потрошаћа у складу с точком (m) Анекса IV.

9. Stranke će osigurati da је, када потрошач жели да обављање услуге или снабдијевање водом,plinom или електричном енергијом, који нису стављени у продају у ограниченој или одређеној количини, или централним гријањем, започне у року за одустајање од уговора предвиђеног Чланком 24. (2), а уговор обвезује потрошаћа да их плаћа, трговац од потрошаћа затражио да изнесе изричит захтев, као и да потврди да, након што трговац у потпуности изврши уговор, потрошач више неће имати право на одустајање.

10. Овај Чланак неће доводити у питање одредбе о закључивању електроничких уговора и давању електроничких наредби propisanih чл. 9. и 11. ове Одлуке.

11. Stranke неће наметати никакве даље формалне предуговорне захтеве у свеzi с информацијама за испunjавање обвеза у свеzi с информацијама утврђених овом Одлуком.

Поглавље II. Право на одустајање

Чланак 25.

Bitni elementi prava na odustajanje

1. Stranke će osigurati da, осим тамо gdje се примjenjuju изузeci предвиђени Чланком 31. и Анеksom IV., потрошач има право да одустане од уговора на дужину у року од 14 дана, без навођења било каквог разлога и без додатних трошкова осим оних предвиђених Анеksom III. (A) и Анеksom III. (B).

2. Stranke će osigurati da, без прејудуцирања одредби Чланка 26., рок за одустајање из ставка (1) овог Чланка истаће након 14 дана од:

a. у случају уговора о услугама, дана закључења уговора;

b. у случају купопродајних уговора, дана када потрошач или трећа Странка која није пријевозник и коју потрошач назначи уђе у посјед робе или:

i. у случају више роба коју је потрошач наручио у једној наредби, а испоручена је одвојено, дана када потрошач или трећа Странка која није пријевозник и коју је назначио потрошач уђе у посјед последњег комада робе;

ii. у случају испоруке робе која се састоји од више дијелова или комада, дана када потрошач или трећа Странка која није пријевозник и коју је назначио потрошач уђе у посјед последњег дијела или комада робе;

iii. у случају уговора о редовној испоруци робе током одређеног временског раздобља, дана када потрошач или трећа Странка која није пријевозник и коју је назначио потрошач стекне физичко власништво првог комада робе;

c. у случају уговора о испоруци дигиталног садржаја који се не испоручује на материјалном медију, дана закључења уговора.

3. Stranke неће забранити уговорним Странкама да извршавају своје уговорне обвезе у року за одустајање.

Чланак 26.

Izostavljanje informacija o pravu na odustajanje

1. Stranke će osigurati da, ако трговац потрошачу није дао информације о праву на одустајање у складу с точком (i) Анекса II. (A), рок за одустајање истаће 12 мјесеци од краја почетног рока за одустајање, како је одређено Чланком 25. ставак (2).

2. Stranke će osigurati da ако је трговац потрошачу пружио информације предвиђене ставком (1) овог Чланка у року од 12

мјесеци од дана наведеног у Чланку 25. ставак (2), рок за одустајање истаће 14 дана након дана кода потрошач добије те информације.

Чланак 27.

Ostvarenje prava na odustajanje

1. Stranke će osigurati da потрошач буде дужан да обавјести трговца о својој одлуци да одустане од уговора prije истека рока за одустајање. У ту сврху ће Stranke osigurati da потрошач може:

a. користити образац за одустајање из Анекса I. (B); или

b. dati bilo коју другу недвосмислену изјаву у којој износи своју одлуку да одустане од уговора.

2. Stranke неће propisivati никакве формалне захтеве који се примjenjuju на модел obrasca за одустајања, осим оних утврђених у Анексу I. (B).

3. Stranke će propisati da је потрошач искористио своје право на одустајање у року за одустајање из Чланка 25. ставак (2) и Чланка 26. ако потрошач пошаље комуникацију у веzi са остваривањем права на одустајање prije него што период истекне.

4. Stranke će osigurati da трговац може, поред могућности из ставка (1), потрошачу dati могућност да електроничким путем popuni и преда образац за одустајање из Анекса I. (B) или било коју другу недвосмислену изјаву на интернет страници трговца. У тим случајевима, Stranke će propisati da трговац потрошачу без одлагања достави потврду о пријему тог обавјештења о одустајању на трајном медију.

5. Stranke će propisati da терет доказивања остваривања права на одустајање у складу с овим Чланком буде на потрошацу.

Чланак 28.

Efekti odustajanja

1. Stranke će propisati da се остварењем права на одустајање прекидају обавезе уговорних Странки:

a. да изврше уговор на дужину; или

b. да закључе уговор на дужину, у случајевима када је потрошач дао понуду.

Чланак 29.

Obveze trgovca u slučaju odustajanja

1. Stranke će osigurati da у случају одустајања трговци имају barem обвезе из Анекса III. (A).

Чланак 30.

Obveze potrošača u slučaju odustajanja

1. Stranke će osigurati da у случају одустајања потрошачи имају barem обвезе из Анекса III. (B).

Чланак 31.

Efekti ostvarenja prava na odustajanje na pomoćne ugovore

1. Осим правила о уговорима о кредиту за потрошаће, која могу бити примјенљива у Странкама, Stranke će osigurati da, ако потрошач оствари своје право на одустајање од уговора на дужину у складу с овом одлуком, сви помоћни уговори ће се аутоматски раскинути, без икаквих трошкова за потрошаћа, осим како је предвиђено Анеksom III. (A) и Анеksom III. (B) ове Одлуке.

2. Svaka će Stranka utvrditi detaljna pravila о raskidu takvih ugovora.

Чланак 32.

Izuzeci od prava na odustajanje

1. Stranke неће propisati право на одустајање утврђено у овој Одлуци у погледу уговора на дужину у погледу категорија уговора наведених у Анексу IV.

2. Stranke могу одступити од изузетакa од права на одустајање утврђених у тоčkама (a), (b), (c) и (e) Анекса IV. за уговоре закључене у контексту нежељених посјета трговца кући потрошаћа или излета које трговац организира с циљем или učinkом промоције или продаје производа потрошаћима у сврху заштите легитимних интереса потрошаћа с обзиrom на агресивне или

obmanjujuće prakse marketinga ili prodaje. Te odredbe moraju biti proporcionalne, nediskriminatorne i opravdane zbog zaštite potrošača.

3. U slučaju ugovora o uslugama koji potrošača obvezuju da plati kada je potrošač izričito zatražio posjetu trgovca u svrhu obavljanja popravaka, Stranke mogu propisati da potrošač nakon u potpunosti izvršene usluge izgubi pravo na odustajanje pod uvjetom da je izvršenje započelo uz prethodni izričiti pristanak potrošača.

Poglavlje III. Isporuka i prelazak rizika

Članak 33. Isporuka

1. Stranke će propisati da u kupoprodajnim ugovorima, osim ako se Stranke nisu drugačije dogovorile o vremenu isporuke, trgovac isporuči robu prenoseći fizičko posjedovanje ili kontrolu robe na potrošača bez nepotrebnog odlaganja, ali najkasnije 30 dana od zaključenja ugovora.

2. Stranke će osigurati da će, kada trgovac ne ispuní svoju obvezu isporuke robe u vrijeme dogovoreno s potrošačem ili u roku utvrđenom u stavku (1), potrošač pozvati trgovca da izvrši isporuku u dodatnom vremenskom roku koji odgovara okolnostima. Stranke će propisati da će, ako trgovac ne dostavi robu u tom dodatnom vremenskom periodu, potrošač imati pravo raskinuti ugovor. Prvi podstavak se neće primjenjivati na kupoprodajne ugovore kada je trgovac odbio isporučiti robu ili kada je isporuka u dogovorenom roku isporuke neophodna uzimajući u obzir sve okolnosti koje prate zaključivanje ugovora ili kada potrošač prethodno obavijesti trgovca do zaključenja ugovora, da je isporuka neophodna do određenog datuma ili na taj datum. U tim slučajevima, Stranke će propisati da će, ako trgovac ne isporuči robu u vrijeme dogovoreno s potrošačem ili u roku utvrđenom u stavku (1), potrošač imati pravo da odmah raskine ugovor.

3. Stranke će osigurati da nakon raskida ugovora trgovac nadoknadi, bez nepotrebnog odlaganja, sve iznose plaćene po ugovoru.

4. Stranke će osigurati da pored raskida ugovora u skladu sa stavkom (2) potrošač može pribjeći i drugim pravnim lijekovima predviđenim zakonima, propisima i administrativnim odredbama Stranki.

Članak 34. Prelazak rizika

1. Stranke će propisati da u kupoprodajnim ugovorima u kojima trgovac otprema robu potrošaču, rizik od gubitka ili oštećenja robe prelazi na potrošača kada on ili treća Stranka koju potrošač navede i koja nije prijevoznik uđe u posjed robe. Međutim, Stranke će propisati da rizik pređe na potrošača po isporuci prevoznika ako je potrošač od prevoznika naručio prevoz robe, a trgovac nije ponudio taj izbor, ne dovodeći u pitanje prava potrošača u odnosu na prijevoznika.

Poglavlje IV. Naknade, troškovi i dodatna plaćanja

Članak 35.

Naknade za korištenje sredstava plaćanja

1. Stranke će osigurati da trgovcima u ugovorima o kupoprodaji ili pružanju usluga, uključujući ugovore o isporuci digitalnog sadržaja, trgovcima bude zabranjeno da potrošačima naplaćuju, za uporabu određenog načina plaćanja, naknade koje premašuju troškove koje trgovac snosi za uporabu tih sredstava.

Članak 36.

Komunikacija telefonom

1. Stranke će osigurati da u ugovorima o kupoprodaji ili pružanju usluga, uključujući ugovore o isporuci digitalnog sadržaja, kada trgovac koristi telefonsku liniju u svrhu

telefonskog kontaktiranja s potrošačem u vezi sa zaključenim ugovorom, potrošač prilikom kontaktiranja trgovca nije dužan platiti više od osnovne stope.

2. Prvi podstavak ne dovodi u pitanje pravo pružatelja usluga elektroničkih komunikacija da naplaćuju takve pozive.

Članak 37.

Dodatna plaćanja

1. Stranke će propisati da, prije nego što je potrošač vezan ugovorom ili ponudom, trgovac zatraži izričit pristanak potrošača na svako dodatno plaćanje pored naknade dogovorene za glavnu ugovornu obvezu trgovca. Stranke će osigurati da, ako trgovac nije pribavio izričit pristanak potrošača, već je to zaključio korištenjem zadanih opcija za koje se od potrošača traži da ih odbije kako bi se izbjeglo dodatno plaćanje, potrošač ima pravo na povrat tog plaćanja.

Članak 38.

Prodaja nenaručene robe ili nenaručenih usluga

1. Stranke će propisati da potrošač bude oslobođen obveze plaćanja bilo kakvih naknada u slučajevima neželjene isporuke robe ili digitalnog sadržaja ili neželjenog pružanja usluga, zabranjenih kao nepoštена komercijalna praksa. U takvim slučajevima, odsustvo odgovora potrošača nakon takve neželjene isporuke robe ili pružanja usluge neće predstavljati pristanak.

Poglavlje V. Usklađivanje određenih aspekata u svezi s ugovorima o kupoprodaji robe

Članak 39.

Usklađivanje objektivnih i subjektivnih zahtjeva za usaglašenost

1. Zajednički odbor nastoji promovirati usklađivanje zakona, propisa i administrativnih odredbi Stranki s ciljem doprinosa pravilnom funkcioniranju zajedničkog tržišta utvrđivanjem određenih ugovornih uvjeta za ugovore o kupoprodaji robe, posebno osiguravajući da trgovac isporučuje robu potrošaču koja udovoljava subjektivnim i objektivnim zahtjevima za usaglašenost, zahtjevima za ispravnom ugradnjom i, gdje je to primjenjivo, ne dovodeći u pitanje prava trećih Stranki u skladu s odredbama čl. 5., 6., 7., 8. i 9. Direktive (EU) 2019/771 o određenim aspektima koji se tiču ugovora o kupoprodaji robe, kojom se mijenjaju i dopunjavaju Uredbe (EU) 2017/2394 i Direktive 2009/22/EC, te ukida Direktive 1999/44/EC.

2. Stranke će nastojati postići maksimalno usklađivanje iz stava (1) u roku od tri godine nakon usvajanja ove odluke.

Članak 40.

Usklađivanje odgovornosti trgovca i pravnih lijekova za neusaglašenost

1. Zajednički odbor nastoji promovirati usklađivanje zakona, propisa i administrativnih odredbi Stranki s ciljem doprinosa pravilnom funkcioniranju zajedničkog tržišta utvrđivanjem pravila za usklađivanje odgovornosti trgovca zbog neusuglašenosti koja postoji u vrijeme kada je roba isporučena i koja postaje vidljiva u roku od dvije godine od tog vremena prema odredbama Članka 10., 11. i 12. Direktive (EU) 2019/771 o određenim aspektima koji se tiču ugovora o kupoprodaji robe.

2. Zajednički odbor nastoji promovirati usklađivanje zakona, propisa i administrativnih odredbi Stranki s ciljem doprinosa pravilnom funkcioniranju zajedničkog tržišta utvrđivanjem pravila za usklađivanje pravnih lijekova u slučajevima neusuglašenosti, posebno propisujući da potrošač mora imati pravo da roba bude usaglašena ili da dobije proporcionalno smanjenje cijene ili da raskine ugovor, u skladu s odredbama čl. 13., 14., 15. i 16. Direktive (EU) 2019/771 o određenim aspektima koji se tiču ugovora o kupoprodaji robe.

3. Stranke će nastojati postići maksimalno usklađivanje iz st. (1) i (2) u roku od tri godine nakon usvajanja ove odluke.

Članak 41.

Usklađivanje komercijalnih garancija

1. Zajednički odbor nastoji promovirati usklađivanje zakona, propisa i administrativnih odredbi Stranki s ciljem doprinosa pravilnom funkcioniranju zajedničkog tržišta utvrđivanjem pravila za usklađivanje režima komercijalnih garancija koje su za garanta obvezujuće pod uvjetima utvrđenim u izjavi o komercijalnoj garanciji i povezanom oglašavanju dostupnom u vrijeme ili prije zaključenja ugovora, u skladu s odredbama članka 17. Direktive (EU) 2019/771 o određenim aspektima koji se tiču ugovora o kupoprodaji robe.

2. Stranke će nastojati postići maksimalno usklađivanje iz stava (1) u roku od tri godine nakon usvajanja ove odluke.

Članak 42.

Usklađivanje prava na naknadu štete u lancu transakcija

1. Zajednički odbor nastoji promovirati usklađivanje zakona, propisa i administrativnih odredbi Stranki s ciljem doprinosa pravilnom funkcioniranju zajedničkog tržišta utvrđivanjem pravila za usklađivanje prava na naknadu štete trgovcu u slučaju neusuglašenosti koja proizlazi iz akta ili propusta osobe u prethodnim karikama lanca transakcija, u skladu s odredbama članka 18. Direktive (EU) 2019/771 o određenim aspektima koji se tiču ugovora o kupoprodaji robe.

2. Stranke će u svojim zakonima, propisima i administrativnim odredbama odrediti osobu protiv koje prodavac može koristiti pravne lijekove i odgovarajuće radnje i uvjete za ostvarivanje prava na naknadu štete iz stavka (1).

3. Stranke će nastojati postići maksimalno usklađivanje iz stava (1) u roku od tri godine nakon usvajanja ove odluke.

Poglavlje VI. Usklađivanje određenih aspekata koji se tiču ugovora o isporuci digitalnog sadržaja i digitalnih usluga

Članak 43.

Bitni elementi ugovora o isporuci digitalnog sadržaja ili digitalne usluge

1. Stranke će osigurati da u ugovorima o isporuci digitalnog sadržaja ili digitalne usluge trgovac potrošaču isporuči digitalni sadržaj ili digitalnu uslugu bez nepotrebnog odgađanja nakon zaključenja ugovora, osim ako se Stranke u ugovoru drugačije ne dogovore.

2. Stranke će propisati da je trgovac ispunio obvezu isporuke kada:

a. digitalni sadržaj ili bilo koje sredstvo pogodno za pristup ili preuzimanje digitalnog sadržaja stavlja se na raspolaganje ili je dostupno potrošaču ili fizičkom ili virtualnom objektu koji je potrošač izabrao u tu svrhu;

b. digitalna usluga postaje potrošaču dostupna ili fizičkom ili virtualnom objektu koji je potrošač izabrao u tu svrhu.

Članak 44.

Usklađivanje zahtjeva za usaglašenošću digitalnog sadržaja ili digitalne usluge

1. Zajednički odbor nastoji promovirati usklađivanje zakona, propisa i administrativnih odredbi Stranki s ciljem doprinosa pravilnom funkcioniranju zajedničkog tržišta utvrđivanjem pravila za usklađivanje određenih ugovornih uvjeta za ugovore o isporuci digitalnog sadržaja ili digitalnih usluga, posebno osiguravajući da trgovac potrošaču isporučuje digitalni sadržaj ili digitalnu uslugu koja udovoljava subjektivnim i objektivnim zahtjevima za usaglašenošću, zahtjevima za ispravnom integracijom i, gdje je to primjenjivo, ne dovodeći u pitanje prava trećih Stranki u skladu s odredbama čl. 6., 7., 8., 9. i 10. Direktive (EU) 2019/770 o određenim aspektima koji se tiču ugovora o isporuci digitalnog sadržaja i digitalnih usluga.

2. Stranke će nastojati postići maksimalno usklađivanje iz stavka (1) u roku od tri godine nakon usvajanja ove Odluke.

Članak 45.

Usklađivanje odgovornosti trgovca

1. Zajednički odbor nastoji promovirati usklađivanje zakona, propisa i administrativnih odredbi Stranki s ciljem doprinosa pravilnom funkcioniranju zajedničkog tržišta utvrđivanjem pravila za usklađivanje odgovornosti trgovca za propuštanje isporuke digitalnog sadržaja ili digitalne usluge u skladu s odredbama čl. 11. i 12. Direktive (EU) 2019/770 o određenim aspektima koji se tiču ugovora o isporuci digitalnog sadržaja i digitalnih usluga.

2. Stranke će osigurati da teret dokazivanja u svezi s tim da li se digitalni sadržaj ili digitalna usluga isporučuju u skladu sa zahtjevima za usaglašenošću, kako to može odrediti zakon Stranke, snosi trgovac.

3. Stranke će nastojati postići maksimalno usklađivanje iz stavka (1) u roku od tri godine nakon usvajanja ove Odluke.

Članak 46.

Usklađivanje pravnih lijekova u slučaju propuštanja isporuke i neusuglašenosti

1. Zajednički odbor nastoji promovirati usklađivanje zakona, propisa i administrativnih odredbi Stranki s ciljem doprinosa pravilnom funkcioniranju zajedničkog tržišta utvrđivanjem pravila za usklađivanje dostupnih lijekova u slučaju propuštanja isporuke digitalnog sadržaja ili digitalne usluge i zbog nedostatka usaglašenosti digitalnog sadržaja ili digitalne usluge u skladu sa odredbama čl. 13., 14., 15., 16. i 17. Direktive (EU) 2019/770 o određenim aspektima koji se tiču ugovora o isporuci digitalnog sadržaja i digitalnih usluga.

2. Kao minimum, Stranke će osigurati da se u slučaju neusuglašenosti potrošaču omogući da digitalni sadržaj ili digitalna usluga budu usaglašeni, da dobije proporcionalno smanjenje cijene ili da raskine ugovor.

3. Stranke će nastojati postići maksimalno usklađivanje iz stavka (1) u roku od tri godine nakon usvajanja ove Odluke.

Članak 47.

Usklađivanje modaliteta za izmjenu digitalnog sadržaja ili digitalne usluge

1. Zajednički odbor nastoji promovirati usklađivanje zakona, propisa i administrativnih odredbi Stranki s ciljem doprinosa pravilnom funkcioniranju zajedničkog tržišta utvrđivanjem pravila za usklađivanje modaliteta za izmjenu digitalnog sadržaja ili digitalne usluge koja će biti isporučene ili dostupna potrošaču tokom određenog vremenskog perioda, u skladu s odredbama članka 19. Direktive (EU) 2019/770 o određenim aspektima koji se tiču ugovora o isporuci digitalnog sadržaja i digitalnih usluga.

Članak 48.

Usklađivanje prava na naknadu štete u lancu transakcija

1. Zajednički odbor nastoji promovirati usklađivanje zakona, propisa i administrativnih odredbi Stranki s ciljem doprinosa pravilnom funkcioniranju zajedničkog tržišta utvrđivanjem pravila za usklađivanje prava na naknadu štete trgovcu zbog ne isporuke ili nedostatka usaglašenosti koja koja proizlazi iz akta ili propusta osobe u prethodnim karikama lanca transakcija, u skladu sa odredbama članka 20. Direktive (EU) 2019/770 o određenim aspektima koji se tiču ugovora o isporuci digitalnog sadržaja i digitalnih usluga.

2. Stranke će u svojim zakonima, propisima i administrativnim odredbama odrediti osobu protiv koje prodavac može tražiti pravne lijekove i odgovarajuće radnje i uvjete za ostvarivanje prava na naknadu štete iz stavka (1).

3. Stranke će nastojati postići maksimalno usklađivanje iz stavka (1) u roku od tri godine nakon usvajanja ove Odluke.

Poglavlje VII. Imperativna priroda potrošačkih prava

Članak 49.

Imperativna priroda

1. Ako su zakoni, propisi i administrativne odredbe koji se primjenjuju na ugovor zakoni, propisi i administrativne odredbe Stranke, ta će Stranka osigurati da se potrošači ne mogu odreći prava koja su im dodijeljena mjerama Stranke donesenim u skladu s ovom Odlukom.

2. Bilo koji uvjeti iz ugovora kojima se direktno ili indirektno odriču ili ograničavaju prava koja proizlaze iz ove Odluke neće biti obvezujući za potrošača.

GLAVA IV. ALTERNATIVNO I ONLINE RJEŠAVANJE SPOROVA ZA POTROŠAČKE SPOROVE

Članak 50.

Usklađivanje mehanizama za alternativno rješavanja sporova

1. Zajednički odbor nastoji promovirati usklađivanje zakona, propisa i administrativnih odredbi Stranki s ciljem doprinosa pravilnom funkcioniranju zajedničkog tržišta utvrđivanjem pravila za usklađivanje mehanizama za alternativno rješavanja sporova kako bi se potrošačima omogućio pristup postupcima ARS i osiguralo da se sporovi koji uključuju trgovca osnovanog pod njihovom nadležnošću mogu podnijeti za ARS koje zadovoljava zahtjeve utvrđene u Direktivi 2013/11/EU o alternativnom rješavanju sporova za potrošačke sporove.

2. Aktivnosti iz stavka (1) imaju za cilj usklađivanje aspekata zaštite potrošača koji se tiču alternativnog rješavanja potrošačkih sporova osiguravajući da potrošači mogu dobrovoljno podnijeti žalbe protiv trgovaca subjektima koji nude neovisne, nepristrasne, transparentne, učinkovite, brze i poštene postupke alternativnog rješavanja sporova. Ovi aspekti će se ticati najmanje:

a. zahtjeva za subjekt za ARS, poput održavanja ažurne internet stranice koja Strankama omogućava lak pristup informacijama u vezi sa postupkom ARS, a koja potrošačima omogućava podnošenje žalbe i potrebne prateće dokumentacije iz članka 5. Direktive 2013/11/EU o alternativnom rješavanju potrošačkih sporova;

b. uvjeta stručnosti, nezavisnosti i nepristranosti kako bi se osiguralo da fizička lica zadužena za ARS posjeduju potrebnu stručnost i budu nezavisna i nepristrasna prema članku 6. Direktive 2013/11/EU o alternativnom rješavanju sporova za potrošačke sporove;

c. uvjeta transparentnosti osiguravanjem da subjekti za ARS javno učine dostupnim na svojim internet stranicama, na trajnom mediju na zahtjev i na bilo koji drugi način koji smatraju odgovarajućim, jasne i lako razumljive informacije iz članka 7. Direktive 2013/11/EU o alternativnom rješavanju sporova za potrošačke sporove;

d. uvjeta djelotvornosti, kao što je osiguravanje da postupak ARS bude prisutan i lako dostupan na internetu i van njega objema Strankama bez obzira gdje se one nalaze, kao i drugima prema članku 8. Direktive 2013/11/EU o alternativnom rješavanju sporova za potrošačke sporove;

e. uvjeta pravičnosti iz članka 9. Direktive 2013/11/EU o alternativnom rješavanju sporova u potrošačkim sporovima;

f. uvjeta slobode, posebno osiguravanjem da sporazum između potrošača i trgovca o podnošenju žalbi subjektu za ARS nije obvezujući za potrošača ako je zaključen prije nego što se spor ostvario i ako ima za posljedicu lišavanje potrošača njegovog prava da podnese tužbu sudovima za rješavanje spora, prema Članku 10. Direktive 2013/11/EU o alternativnom rješavanju sporova za potrošačke sporove;

g. uvjeta zakonitosti iz članka 11. Direktive 2013/11/EU o alternativnom rješavanju sporova za potrošačke sporove;

h. zahtjeva za trgovce da informiraju potrošače o subjektu ili subjektima za ARS kojima su ti trgovci obuhvaćeni, kada se ti trgovci obavežu ili su dužni da koriste te entitete za rješavanje sporova sa potrošačima, u skladu sa Člankom 13. Direktive 2013/11/EU o alternativnom rješavanju sporova za potrošačke sporove;

i. mjera kojima se osigurava da, u svezi sa sporovima između Stranki koji proizlaze iz kupoprodajnog ugovora ili ugovora o pružanju usluga, potrošači mogu dobiti pomoć za pristup subjektu za ARS koji posluje u drugoj Stranki koja je nadležna za rješavanje spora između Stranki, u skladu sa članom 14. Direktive 2013/11/EU o alternativnom rješavanju potrošačkih sporova;

j. mjera za olakšavanje saradnje između subjekata za ARS, kao i između subjekata za ARS i vlasti Stranki, u rješavanju sporova između Stranki provođenjem redovne razmjene međusobnih informacija i najboljih praksi u pogledu rješavanja sporova između Stranki i domaćih sporova, u skladu sa čl. 16. i 17. Direktive 2013/11/EU o alternativnom rješavanju potrošačkih sporova.

3. Stranke će nastojati pokrenuti aktivnosti iz st. (1) i (2) najkasnije do 18 mjeseci nakon usvajanja ove Odluke.

Članak 51.

Usklađivanje internetskih mehanizama za alternativno rješavanja sporova

1. Zajednički odbor nastoji promovirati usklađivanje zakona, propisa i administrativnih odredbi Stranki s ciljem doprinosa pravilnom funkcioniranju zajedničkog tržišta utvrđivanjem pravila za pokretanje koraka ka uspostavljanju online platforme CEFTA-e za ARS, koja omogućava neovisno, nepristrasno, transparentno, učinkovito, brzo i pošteno vansudsko rješavanje sporova između potrošača i trgovaca putem interneta, u skladu s odredbama Uredbe (EU) 524/2013 o online rješavanju potrošačkih sporova (Uredba o online rješavanju potrošačkih sporova).

2. Aktivnost iz stavka (1) ima za cilj usklađivanje aspekata zaštite potrošača u pogledu vanskodskog rješavanja sporova koji se odnose na ugovorne obaveze koje proizlaze iz internetske prodaje ili ugovora o uslugama između potrošača sa prebivalištem u jednoj Strani i trgovca sa sjedištem u nekoj drugoj Stranki putem intervencije subjekta za ARS koja uključuje uporabu online platforme za ARS. Ovi aspekti će se ticati barem:

a. pravnih, tehničkih i upravnih uvjeta za uspostavljanje online platforme CEFTA-e za ARS, uključujući rad, funkcije prevođenja, održavanje, finansiranje i sigurnost podataka, u skladu sa člankom 5. Uredbe o online rješavanju potrošačkih sporova;

b. uspostavljanja mreže kontaktnih tačaka za online rješavanje sporova u skladu sa člankom 7. Uredbe o online rješavanju potrošačkih sporova;

c. postupaka za podnošenje, obradu i prijenos žalbe i rješavanje spora u skladu sa čl. 8., 9. i 10. Uredbe o online rješavanju potrošačkih sporova;

d. uvjeta za obradu osobnih podataka, poverljivost podataka i sigurnost u skladu sa čl. 12. i 13. Uredbe o online rješavanju potrošačkih sporova;

e. uvjeta za pružanje lako dostupnih informacija potrošačima u skladu sa člankom 14. Uredbe online rješavanju potrošačkih sporova.

3. Stranke će nastojati pokrenuti aktivnost iz st. (1) i (2) najkasnije do 18 mjeseci nakon usvajanja ove Odluke.

GLAVA V. ADMINISTRATIVNA SURADNJA

Članak 52. Suradnja

1. Svaka Stranka će putem kontakt točke za usluge osigurati brzi odgovor na sve zahtjeve druge Stranke za određenim informacijama o bilo kojoj od svojih mjera opće primjene u polju zaštite potrošača, uključujući aspekte usklađene ovom odlukom.

2. Stranke će osigurati potrebne resurse za primjenu ove odluke, uključujući dovoljne proračunske i druge resurse, stručnost, postupke i druge aranžmane.

3. Stranke nastoje poštivati principe suradnje predviđene Uredbom (EU) 2017/2394.

GLAVA VI. OSTALE ODREDBE

Članak 53. Prenošenje

Stranke će donijeti zakone, propise i administrativne odredbe potrebne za usklađivanje s ovom Odlukom najkasnije do 30 mjeseci nakon usvajanja ove odluke.

Članak 54. Završne odredbe

1. Ova Odluka podliježe ratifikaciji, prihvatanju ili odobrenju u skladu sa zahtjevima predviđenim zakonodavstvom i/ili propisima Stranki. Instrumenti ratifikacije, prihvatanja ili odobrenja se deponuju kod depozitara.

2. Ova Odluka stupa na snagu tridesetog dana po deponovanju trećeg instrumenta o ratifikaciji, prihvatanju ili odobrenju.

3. Za svaku Stranu koja deponuje svoj instrument ratifikacije, prihvatanja ili odobrenja nakon datuma deponovanja trećeg instrumenta ratifikacije, prihvatanja ili odobrenja, ova Odluka stupa na snagu tridesetog dana nakon što ta Stranki deponuje svoj instrument ratifikacije, prihvatanja ili odobrenje.

4. Ako njeni zakonom propisani uvjeti dozvoljavaju, Stranki može privremeno primjenjivati ovu Odluku sve dok ta Stranki ne položi svoj instrument ratifikacije, prihvatanja ili odobrenja u skladu sa stavkom (1). O svakoj privremenoj primjeni ove odluke obavijestit će se depozitar.

POTVRĐUJUĆI GORE NAVEDENO, opunomoćenici svih CEFTA Stranki, propisno za to ovlašteni, usvojili su ovu Odluku.

Sastavljeno u Beogradu, 9. listopada 2024., u jednoj autentičnoj kopiji na engleskom jeziku, koja će biti deponovana kod depozitara CEFTA 2006, koji će dostaviti ovjerene kopije svim CEFTA Strankama.

ANEKS I.

Informacije u svezi s ostvarenjem prava na odustajanje

A. Model uputa o odustajanju

Pravo na odustajanje

Imate pravo na odustajanje od ugovora na duljinu u roku od 14 dana, bez navođenja bilo kakvog razloga.

Rok za odustajanje istječe nakon 14 dana od tog dana.

...

Da biste ostvarili pravo na odustajanje, morate nas obavijestiti o svojoj odluci da odustajete od ovog ugovora nedvojbenom izjavom (npr. pismom poslanim poštom ili e-poštom). Možete koristiti priloženi obrazac za odustajanje, ali to nije obvezno.

Da biste ispoštovali rok za odustajanje, dovoljno je da pošaljete svoju komunikaciju u svezi s ostvarivanjem prava na odustajanje prije isteka roka za odustajanje.

Dejstvo odustajanja

Ako odustanete od ovog ugovora, refundirat ćemo vam sve uplate primljene od vas, uključujući troškove isporuke (osim dodatnih troškova koji su rezultat vašeg izbora vrste dostave koja

nije najjeftinija vrsta standardne isporuke koju nudimo), bez nepotrebnog odgađanja i u svakom slučaju najkasnije u roku od 14 dana od dana kada smo obaviješteni o vašoj odluci da odustanete od ovog ugovora. Refundaciju ćemo izvršiti koristeći ista sredstva plaćanja koja ste koristili za početnu transakciju, osim ako se izričito niste drugačije saglasili; u svakom slučaju, nećete snositi nikakve naknade kao rezultat te refundacije.

...

...

Uputstva za popunjavanje:

1. Ubacite jedan od sljedećih tekstova između navodnika:

a. u slučaju ugovora o pružanju usluga ili ugovora o snabdjevanju vodom, plinom ili električnom energijom, koji nisu stavljeni u prodaju u ograničenoj ili određenoj količini, ili centralnim grijanjem ili digitalnim sadržajem koji se ne isporučuje na materijalnom mediju: "zaključenja ugovora.";

b. u slučaju kupoprodajnog ugovora: "kada vi ili treća Stranka koja nije prijevoznik i koju naznačite uđe u posjed robe.";

c. u slučaju ugovora koji se odnosi na više roba koje je potrošač naručio u jednoj narudžbi, a isporučene su odvojeno: "kada vi ili treća Stranka koja nije prijevoznik i koju naznačite uđe u posjed posljednjeg komada robe.";

d. u slučaju ugovora koji se odnosi na isporuku robe koja se sastoji od više dijelova ili komada: "kada vi ili treća Stranka koja nije prijevoznik i koju naznačite uđe u posjed posljednjeg dijela ili komada.";

e. u slučaju ugovora o redovnoj isporuci robe tijekom određenog vremenskog perioda: "kada vi ili treća Stranka koja nije prijevoznik i koju naznačite uđe u posjed prve robe.".

2. Unesite svoje ime, geografsku adresu, broj telefona i adresu e-pošte.

3. Ako potrošaču date mogućnost elektronskog popunjavanja i dostavljanja informacija o njegovom odustajanju od ugovora na vašoj internet stranici, unesite sljedeće: "Također možete elektroničkim putem ispuniti i podnijeti obrazac za odustajanje ili bilo koji drugu nedvosmislenu izjavu na našoj internet stranici [ubacite internet adresu]. Ako koristite ovu opciju, bez odlaganja ćemo vam poslati potvrdu o prijemu tog odustajanja na trajnom mediju (npr. e-poštom)."

4. U slučaju kupoprodajnih ugovora u kojima niste ponudili da sami direktno uzmete robu u slučaju odustajanja, dodajte sljedeće: "Možemo odložiti povrat sredstava dok ne dobijemo vraćenu robu ili dok ne dostavite dokaze da ste je vratili, šta god bude ranije."

5. Ako je potrošač primio robu u svezi s ugovorom:

a. ubacite:

- "sami ćemo direktno uzeti robu."; ili,

- "vratit ćete robu ili ćete nam je predati ili... [unesite ime i geografsku adresu osobe koju ste vi ovlastili da primi robu], bez nepotrebnog odlaganja, a u svakom slučaju najkasnije do 14 dana od dana kada ste nam saopćili da odustajete od ovog ugovora. Rok se poštuje ako robu vratite prije isteka perioda od 14 dana."

b. ubacite:

- "snosit ćemo troškove povrata robe.",

- "morat ćete snositi direktne troškove povrata robe.",

- ako u ugovoru na duljinu ne nudite snošenje troškova povrata robe i roba se po svojoj prirodi ne može normalno vratiti poštom: "morat ćete snositi direktne troškove povrata robe, ... EUR [unesite iznos]."; ili ako se trošak povrata robe ne može razumno izračunati unaprijed: "morat ćete snositi direktne troškove povrata robe. Trošak se procjenjuje na približno... EUR [unesite iznos]."; ili

- ako se u ugovoru van poslovnog prostora, roba po svojoj prirodi obično ne može vratiti poštom i dostavljena je kući

потроšača u vrijeme zaključenja ugovora: "robu ćemo preuzeti o svom trošku."; i

c. ubacite "odgovorni ste samo za bilo kakvu smanjenu vrijednost robe koja je rezultat rukovanja osim onoga koje je neophodno za utvrđivanje prirode, karakteristika i funkcioniranja robe."

6. U slučaju ugovora o pružanju usluga ili ugovora o snabdijevanju vodom, plinom ili električnom energijom, koji nisu stavljeni u prodaju u ograničenoj ili određenoj količini, ili centralnim grijanjem, ubacite sljedeće: "ako ste zatražili da započne pružanje usluge ili snabdijevanje vodom/plinom/električnom energijom/centralnim grijanjem [izbrišite ono što nije primjenjivo] u roku za odustajanje, platit ćete nam iznos koji je proporcionalan onome što je pruženo dok nam niste saopćili da odustajate od ovog ugovora, u poređenju sa potpunim pokrićem ugovora."

B. Model obrasca o odustajanju

(popunite i vratite ovaj obrazac samo ako želite odustati od ugovora)

- Prima [ovdje trgovac unosi ime trgovca, geografsku adresu i adresu e-pošte]:

- ja/mi () ovim putem obavještavamo da ja/mi () odustajemo od našeg () ugovora o kupoprodaji sljedeće robe ()/o pružanju sljedeće usluge (),

- naručeno dana ()/primljeno dana (),

- ime potrošača,

- adresa potrošača ili više njih,

- potpis potrošača (a) (samo ako je ovaj obrazac štampan na papiru),

- datum.

ANEKS II.

Zahtjevi u vezi s informacijama za ugovore na duljinu

A. Zahtjevi u vezi s informacijama za ugovore na duljinu

a. glavne karakteristike robe ili usluga, u mjeri u kojoj odgovaraju medijumu i robi ili usluzi;

b. identitet trgovca, kao što je njegovo trgovačko ime;

c. geografska adresa na kojoj ima trgovac sjedište, kao i njegov telefonski broj, adresa e-pošte i bilo koji drugi način internet komunikacije, koji trgovac može pružiti, a koji garantuju da potrošač može zadržati bilo koju pisanu prepisku, uključujući datum i vrijeme takve prepiske;

d. ako se razlikuje od adrese navedene u skladu s točkom (c), geografska adresa mjesta poslovanja trgovca i, tamo gdje je to primjenjivo, adrese trgovca u čije ime djeluje, gdje potrošač može uputiti bilo kakve prigovore;

e. ukupna cijena robe ili usluga koja uključuje poreze ili ako je priroda robe ili usluge takva da se cijena ne može razumno izračunati unaprijed, način na koji se cijena obračunava, kao i, gdje je to primjenjivo, sve dodatne troškove vozarine, dostave ili poštarine i bilo koje druge troškove ili, ako se te naknade mogu unaprijed izračunati, činjenica da se takvi dodatni troškovi mogu platiti. U slučaju ugovora na neodređeno vrijeme ili ugovora koji sadrži pretplatu, ukupna cijena uključuje ukupne troškove po obračunskom periodu. Ako se takvi ugovori naplaćuju po fiksnoj stopi, ukupna cijena znači i ukupne mjesečne troškove. Ako se ukupni troškovi ne mogu razumno izračunati unaprijed, mora se dati način obračuna cijene;

f. gdje je primjenjivo, da je cijena personalizirana na temelju automatskog odlučivanja;

g. troškovi upotrebe sredstava komunikacije na duljinu za zaključenje ugovora, gdje se taj trošak izračunava drugačije od temeljne cijene;

h. aranžmani za plaćanje, isporuku, izvršenje, vrijeme do kada se trgovac obvezuje da će isporučiti robu ili izvršiti usluge i, prema potrebi, trgovčeva politika postupanja sa reklamacijama;

i. tamo gdje postoji pravo na odustajanje, uvjeti, rok i postupci za ostvarivanje tog prava u skladu sa člankom 27. stav (1), kao i model obrasca za odustajanje iz Aneksa I. (B);

j. gdje je to primjenjivo, da će potrošač morati snositi troškove povrata robe u slučaju odustajanja, a za ugovore na duljinu, ako se roba po svojoj prirodi ne može normalno vratiti poštom, troškovi povrata robe;

k. ako potrošač ostvari pravo na odustajanje nakon što podnese zahtjev u skladu sa člankom 24. stav (9), da je potrošač dužan platiti trgovcu razumne troškove u skladu sa Aneksom III. (B);

l. Kada pravo na odustajanje nije predviđeno u skladu sa člankom 32. i Aneksom IV., informacija da potrošač neće imati pravo na odustajanje ili, ako je primjenjivo, okolnosti pod kojima potrošač gubi pravo na odustajanje;

m. podsjetnik na postojanje zakonske garancije za usaglašenost za robu, digitalni sadržaj i digitalne usluge;

n. gdje je primjenjivo, postojanje i uvjeti podrške kupcima nakon prodaje, postprodajnih usluga i komercijalnih garancija;

o. postojanje relevantnih kodeksa ponašanja koji definiraju ponašanje trgovca koji se obvezuju da će biti vezani za kodeks u odnosu na jednu ili više određenih komercijalnih praksi ili poslovnih sektora i kako se mogu dobiti njihove kopije, gdje je to primjenjivo;

p. trajanje ugovora, gdje je to primjenjivo, ili, ako je ugovor na neodređeno vrijeme ili će se automatski produžiti, uvjeti za raskid ugovora;

q. tamo gdje je to primjenjivo, minimalno trajanje potrošačevih obveza prema ugovoru;

r. tamo gdje je to primjenjivo, postojanje i uvjeti depozita ili drugih finansijskih garancija koje će potrošač platiti ili dati na zahtjev trgovca;

s. gdje je primjenjivo, funkcionalnost, uključujući primjenjive mjere tehničke zaštite, robe s digitalnim elementima, digitalnog sadržaja i digitalnih usluga;

t. tamo gdje je to primjenjivo, svaka relevantna kompatibilnost i interoperabilnost robe s digitalnim elementima, digitalnim sadržajem i digitalnim uslugama kojih je trgovac svjestan ili se mogu razumno očekivati;

u. tamo gdje je to primjenjivo, mogućnost pribjegavanja vanskodskom mehanizmu za rješavanje žalbi i obeštećenja, kojem trgovac podliježe, i metode za pristup njima.

B. Zahtjevi u svezi s dodatnim informacijama za ugovore zaključene na internet tržištima

a. opće informacije, dostupne u određenom dijelu internetskog interfejsa koji je izravno i lako dostupan sa stranice na kojoj su predstavljene ponude o glavnim parametrima koji određuju rangiranje ponuda predstavljenih potrošaču kao rezultat upita za pretragu i relativne važnosti tih parametara za razliku od ostalih parametara;

b. da li je treća Stranka koja nudi robu, usluge ili digitalni sadržaj trgovac ili ne, na osnovu izjave te treće Stranke pružatelja usluge internet tržišnice;

c. kada treća Stranka koja nudi robu, usluge ili digitalni sadržaj nije trgovac, da se prava potrošača koja proizlaze iz zakona, propisa i administrativnih odredbi Stranke o zaštiti potrošača ne primjenjuju na ugovor;

d. tamo gdje je primjenjivo, kako se obveze povezane s ugovorom dijele između treće Stranke koja nudi robu, usluge ili digitalni sadržaj i pružatelja usluge internet tržišnice, pri čemu te informacije ne dovode u pitanje bilo kakvu odgovornost pružatelja usluge internet tržišnice ili treće Stranke, trgovca, u odnosu na ugovor prema zakonima, propisima i administrativnim odredbama druge Stranke.

ANEKS III.

Уговорне обавезе Странки у случају одустајања

A. Обавезе трговца у случају одустајања

1. Трговац ће надокнадити све уплате примљене од потрошаča, укључујући, ако је примјениво, трошкове испоруке без непотребног одгађања, а у сваком случају најкасније у року од 14 дана од дана када је обавијештен о одлуци потрошаča да одустане од уговора у складу са чланком 27. ове Одлуке. Трговац ће извршити рефундацију из првог подставка истим начином плаћања које је користио потрошач за почетну трансакцију, осим ако се потрошач изричито није договорно и под увјетом да потрошач не сноси никакве накнаде као резултат те рефундације.

2. Без обзира на ставак (1), од трговца се неће тражити накнада додатних троškova, ако се потрошач изричито одлучио за врсту испоруке која није најјефтинија врста стандардне испоруке коју нуди трговац.

3. Осим ако трговац није понудио да сам изравно узме робу, с обзиром на уговоре о продаји, трговац може одложити рефундацију док не прими робу натраг или док потрошач не достави доказе да је вратио робу, оvisно шта буде раније.

4. Што се тиче особних података потрошаča, трговац ће се придржавати обавеза примјенивих према уговорима, прописима и административним одредбама Странки о заштити података.

5. Трговац ће се суздржати од употребе било ког садржаја, осим особних података, који је дао или креирао потрошач приликом употребе дигиталних садржаја или дигиталних услуга које пружа трговац, осим тамо гдје такав садржај:

a. нема uporabu ван контекста дигиталног садржаја или дигиталне услуге коју пружа трговац;

b. се односи само на потрошачеву активност када користи дигитални садржај или дигиталну услугу коју пружа трговац;

c. је трговац објединио с другим подацима и не може се раздвојити uопће или само уз непропорционалне напоре; или

d. су генерално заједно потрошач и други, а остали потрошачи могу и даље користити садржај.

6. Осим у ситуацијама из точ. (a), (b) или (c) ставка (5), трговац ће на захтев потрошаča потрошачу учинити доступним било који садржај, осим особних података, који је дао или креирао потрошач када користи дигитални садржај или дигиталну услугу коју нуди трговац.

7. Потрошач ће бити у обавези да тај дигитални садржај преузме бесплатно, без ометања трговца, у разумном року и у уобичајеном и машиноски читљивом формату.

8. У случају одустајања од уговора, трговац може спријечити било какву даљњу uporabu дигиталног садржаја или дигиталне услуге од Странке потрошаča, посебно чинећи дигитални садржај или дигиталну услугу потрошачу недоступним или onemogućavajuћи кориснички рачун потрошаča, не доводећи у питање ставак (6).

B. Обавезе потрошаča у случају одустајања

1. Осим ако трговац није понудио да сам изравно узме робу, потрошач ће робу вратити или је предати трговцу или особи коју је трговац овластио да прими робу, без непотребног одлагања, а у сваком случају најкасније до 14 дана од дана када је трговцу саопчио своју одлуку о одустајању од уговора у складу са чланком 27. ове Одлуке. Рок ће бити испоштован ако потрошач пошаље робу прије истека рока од 14 дана.

2. Потрошач сноси само директне трошкове поврата робе, осим ако се трговац сложио да их поднесе или ако трговац није обавијестио потрошаča да их потрошач мора сносити.

3. Потрошач је одговоран само за smanjenu vrijednost robe која је резултат руковања робом, осим onoga што је neophodno за utvrđivanje prirode, karakteristika i funkcioniranja robe. Потрошач у сваком случају неће бити одговоран за smanjenu vrijednost robe ако трговац није дао обавијест о праву на одустајање у складу са точком (i) Анекса III. (A).

4. У случају одустајања од уговора, потрошач ће се суздржати од употребе дигиталног садржаја или дигиталне услуге и од стављања на raspolaganje трећим Странкама.

5. Када потрошач оствари право на одустајање након што поднесе захтев у складу са чланком 24. ставак (9) ове Одлуке, потрошач ће платити трговцу износ који је пропорционалан onome што је испоручено до тренутка када је потрошач обавијестио трговца о остваривању права на одустајање у поређењу са потпуном реализацијом уговора. Пропорционални износ који ће потрошач платити трговцу израчунава се на основу укупне цијене договорене у уговору. Ако је укупна цијена прекомјерна, пропорционални износ израчунава се на основу тржишне вриједности onoga што је испоручено.

6. Потрошач не сноси трошкове испоруке, у цијелости или djelomično, дигиталног садржаја који се не испоручује на материјалном медију када:

a. потрошач није дао претходну изричиту сагласност за почетак реализације уговора прије истека 14-дневног рока из чланка 25.;

b. потрошач није потврдио да губи право на одустајање када да свој пристанак; или

c. трговац није пружио потврду у складу са чланком 24. ставак (8).

7. Осим како је предвиђено овим Анеksom, потрошач неће сносити никакву одговорност као послједичу остваривања права на одустајање.

ANEKS IV.

Изузећа од права на одустајање

a. уговори о услугама након што је услуга у потпуности извршена, али ако је уговором одређено да је потрошач дужан платити, и само ако је извршење започело уз претходни изричит пристанак и признање потрошаča да ће изгубити право на одустајање након што трговац уговор у потпуности изврши;

b. испоруке роба или услуга за које цијена зависи о осцилацијама на финансијском тржишту које трговац не може контролирати и које се могу догодити у року за одустајање;

c. испоруке роба израђене према потрошачевим спецификацијама или јасно персонализоване;

d. испоруке лако кварљивих роба или роба с кратким роком трајања;

e. испоруке запечаћених роба које нису погодне за поврат из разлога здравствене заштите или хигијенских разлога и које су отпечаћена након испоруке;

f. испоруке роба која су након доставе, у складу са својом природом, nerazdvojno помјешане са другим елементима;

g. испоруке алкохолних пића чија је цијена договорена у вријеме закључења купопродајног уговора, чија се испорука може извршити тек након 30 дана, а чија стварна вриједност зависи о осцилацијама на тржишту на које трговац не може utjecati;

h. уговоре у којима је потрошач изричито затражио posjetu трговца у сврху обављања hitnih popravki или održavanja. Ако, приликом такве посјете, трговац пружа услуге pored onih које потрошач изричито захтијева или robe осим zamjenskih dijelova korištenih за услугу održavanja или vršenju popravki, право на одустајање ће се примјенивати на те додатне услуге или robe;

i. испоруке запечаћених audio zapisa или запечаћених video zapisa или запечаћеног računarskog softvera који су отпечаћени након испоруке;

j. snabdijevanje novina, časopisa или žurnala, осим pretplatničkih уговора за испоруку tih publikacija;

k. уговора закључених на јавној аукцији;

l. пружање услуга smještaja осим onih за svrhe stalnog stanovanja, prevoza robe, услуга iznajmljivanja automobila, ugostiteljstva или услуга које се односе на активности у слободном времену ако уговор predviđa konkretan datum или rok извршења;

m. ugovori o isporuci digitalnog sadržaja koji se ne isporučuje na materijalnom mediju ako je realizacije ugovora započela i ako ugovor potrošača obvezuje da plati, kada:

i. je potrošač dao prethodni izričiti pristanak za početak realizacije ugovora tokom prava na odustajanje;

ii. je potrošač dao potvrdu da time gubi pravo na odustajanje; i

iii. je trgovac dao potvrdu u skladu sa člankom 24. stavak (8).

Чланак 3.

Daje se ovlašćenje ministru vanjskih poslova Bosne i Hercegovine da potpiše Instrument o ratifikaciji ove odluke.

Чланак 4.

Ova odluka će biti objavljena u "Službenome glasniku BiH - Međunarodni ugovori" na hrvatskome, srpskom i bosanskom jeziku i stupa na snagu danom objave.

Број 01-50-1-2342-30/26

3. rujna 2026. godine

Sarajevo

Predsjedatelj

Dr. Denis Bećirović, v. r.

66

На основу члана V 3. д) Устава Босне и Херцеговине и сагласности Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине (Одлука ПСБиХ број 01,02-21-1-1066/26 од 30. јуна 2026. године), Предсједништво Босне и Херцеговине, на 31. редовној сједници, одржаној 3. септембра 2026. године, донијело је

ОДЛУКУ

О РАТИФИКАЦИЈИ ДОДАТНОГ ПРОТОКОЛА УЗ КОНВЕНЦИЈУ О УГОВОРУ ЗА МЕЂУНАРОДНИ ДРУМСКИ ПРЕВОЗ ТЕРЕТА (CMR) О ЕЛЕКТРОНСКОМ ТОВАРНОМ ЛИСТУ

Члан 1.

Ратификује се Додатни протокол уз Конвенцију о уговору за међународни друмски превоз терета (CMR) о електронском товарном листу.

Члан 2.

Текст Додатног протокола у преводу гласи:

ДОДАТНИ ПРОТОКОЛ УЗ КОНВЕНЦИЈУ О УГОВОРУ ЗА МЕЂУНАРОДНИ ДРУМСКИ ПРЕВОЗ ТЕРЕТА (CMR) О ЕЛЕКТРОНСКОМ ТОВАРНОМ ЛИСТУ

СТРАНЕ ОВОГ ПРОТОКОЛА,

КОЈЕ СУ УЈЕДНО И СТРАНЕ Конвенције о уговору за међународни друмски превоз терета (CMR), сачињене у Женеви 19. маја 1956. године,

У ЖЕЉИ да допуне Конвенцију у циљу олакшавања могућности сачињавања товарног листа поступцима/процедурама који се користе за електронско билијежење и управљање подацима,

СПОРАЗУМЈЕЛЕ су се о следећем:

Члан 1.

Дефиниције

У сврху овог Протокола,

"Конвенција" означава Конвенцију о уговору за међународни друмски превоз терета (CMR);

"Електронска комуникација" означава информацију која је произведена, послата, примљена или похрањена електронским, оптичким, дигиталним или сличним средствима на начин да је пренесена информација доступна како би се на исту могло накнадно позвати.

"Електронски товарни лист" означава товарни лист којег електронском комуникацијом издаје превозник, пошилаоц, или било која друга страна заинтересована за извршење уговора о превозу на којег се Конвенција примјењује, укључујући појединости логички повезане са електронском комуникацијом дате у облику прилога или на други начин повезане са електронском комуникацијом истовремено с издавањем или накнадно, тако да чине његов интегрални дио;

"Електронски потпис" означава податке у електронском облику који су приложени или логички повезани с другим

електронским подацима и који служе као начин за провјеру вјеродостојности.

Члан 2.

Подручје примјене и учинак електронског товарног листа

1. У складу са одредбама овог Протокола, товарни лист из Конвенције, као и сваки налог, изјава, упутство, захтјев, примједба/резерва или друго саопштење које се односи на извршење уговора о превозу на који се примјењује Конвенција може бити сачињено/издато електронском комуникацијом.

2. Електронски товарни лист који је у складу са одредбама овог Протокола сматра се једнаким товарном листу из Конвенције те стога има исту доказну снагу и производи исте учинке као и тај товарни лист.

Члан 3.

Вјеродостојност електронског товарног листа

1. Стране Уговора о превозу потврђују вјеродостојност/овјеравају електронског товарног листа путем поузданог електронског потписа којим се осигурава његова повезаност са електронским товарним листом. Поузданост електронског потписа се претпоставља, док се не докаже супротно, ако је електронски потпис:

а) искључиво везан уз потписника;

б) омогућава идентификацију потписника;

ц) креиран/створен на начин који омогућава потписнику да га држи под својом искључивом контролом; и
д) повезан са подацима на које се односи на начин да је свака њихова накнадна промјена видљива.

2. Потврда вјеродостојности електронског товарног листа се може извршити и сваким другим средством електронске потврде вјеродостојности које је дозвољено законом државе у којој је сачињен/издан електронски товарни лист.

3. Свака овлаштена страна има приступ подацима садржаним у електронском товарном листу.

Члан 4.

Услови за издавање електронског товарног листа

1. Електронски товарни лист садржи исте податке као и теретни лист из Конвенције.

2. Поступком издавања електронског товарног листа се осигурава свеобухватност/интегритет података садржаних у товарном листу од тренутка његовог првог издавања у коначном облику. Свеобухватност/интегритет постоји када су подаци остали потпуни и неизмјењени, осим појединих додатака и промјена који настају у нормалном току комуникације, похрањивања и приказивања.

3. Податке садржане у електронском товарном листу је могуће допунити или измијенити у случајевима предвиђеним Конвенцијом.

Процедуром/поступком за допуну или измјену електронског товарног листа се омогућава идентификација/биљежење сваке допуне или измјене електронског товарног листа и очување изворних података садржаних у њему.

Члан 5.

Примјена електронског товарног листа

1. Стране заинтересоване за извршење уговора о превозу договарају процедуре/поступке и провођење истих у циљу задовољења услова из овог Протокола и Конвенције, а посебно у погледу:

а) начина издавања и достављања/предаје електронског товарног листа овлашћеној страни;

б) гаранције да ће електронски товарни лист задржати свој интегритет;

ц) начина на који се потврђује извршење доставе примаоцу;

д) процедура за допуну или измјену електронског товарног листа;

е) процедура за могућу замјену електронског товарног листа оним издатим другим средствима.

2. Процедуре из става 1. се морају бити предвиђене у електронском товарном листу и лако провјерљиве.

Члан 6.

Додатни документи уз електронски товарни лист

1. Превозник предају пошиљаоцу, на његов захтјев, потврду о пријему робе и све информације које су потребне за идентификацију пошиљке и за приступ електронском товарном листу на који се односи овај Протокол.

2. Пошиљалац може доставити превознику документе из члана 6., став 2.(г) и члана 11. Конвенције у облику електронске комуникације ако они постоје у таквом облику и ако су се стране споразумјеле о процедурама/поступцима које омогућавају успостављање везе између тих докумената и електронског товарног листа на који се односи овај Протокол, на начин који осигурава њихов интегритет/свеобухватност.

ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 7.

Потписивање, ратификација и приступање

1. Овај Протокол је отворен за потписивање државама потписницама или странама Конвенције које су или чланице Економске комисије за Европу или су примљене у Комисију у савјетодавном својству на основу става 8. из описа послова Комисије.

2. Овај Протокол је отворен за потписивање у Женеви од 27. до и закључно са 30. мајем/укључиво 2008. године те након тог датума у сједишту Уједињених нација у Њујорку закључно/укључиво са 30. јуном 2009. године.

3. Овај Протокол подлијеже ратификацији држава потписница и отворен је за приступање државама које нису потписнице из става 1. овог члана а које су стране Конвенције.

4. Оне државе које могу учествовати у одређеним активностима Економске комисије за Европу у складу са ставом 1. из описа послова Комисије и које су приступиле Конвенцији, могу постати стране овог Протокола приступањем истом након његовог ступања на снагу.

5. Ратификација или приступање се остварује/извршава депонувањем инструмента код генералног секретара Уједињених нација.

6. Сваки инструмент ратификације или приступања који се депонује након ступања на снагу неке измјене и допуне овог Протокола усвојене у складу са одредбама члана 13. који слиједи, сматра се примјењивим на тако измијењени Протокол.

Члан 8.

Ступање на снагу

1. Овај Протокол ступа на снагу деведесетог дана након што пет држава из члана 7., став 3. овог Протокола депонују своје инструменте ратификације или приступања.

2. За сваку државу која ратификује или приступи овом Протоколу након што је пет држава депоновало своје инструменте ратификације или приступања, овај Протокол ступа на снагу деведесетог дана након што та држава депонује свој инструмент ратификације или приступања.

Члан 9.

Отказивање

1. Свака страна може отказати овај Протокол слањем обавјештења о томе генералном секретару Уједињених нација.

2. Отказивање ступа на снагу 12 мјесеци након датума када је генерални секретар примио обавјештење о отказивању.

3. Свака држава која престане да буде страна Конвенције на исти датум престаје и бити страна овог Протокола.

Члан 10.

Престанак важења

Ако се, након ступања на снагу овог Протокола, због отказивања мањег броја страна на мање од пет, овај Протокол престаје да буде на снази од дана када посљедње од тих отказивања произведе правни учинак. Исто тако, овај Протокол престаје да буде на снази од дана кад Конвенција престане да буде на снази.

Члан 11.

Спор

Сваки спор између двије или више страна у вези са тумачењем или примјеном овог Протокола којег стране не могу ријешити преговорима или на други начин, може, на захтјев било које интересне стране бити упућен на рјешавање Међународном суду правде.

Члан 12.

Резерве

1. Свака држава може, у вријеме потписивања, ратификације или приступања овом Протоколу, изјавити обавјештењем упућеним генералном секретару Уједињених нација да се не сматра обавезаном чланом 11. овог Протокола. Остале стране нису обавезане чланом 11. овог протокола у погледу сваке стране која је ставила такву резерву.

2. Изјава из става 1 овог члана се може повући у сваком тренутку обавјештењем упућеним генералном секретару Уједињених нација.

3. Никакве друге резерве на овај Протокол нису дозвољене.

Члан 13.

Измјене и допуне

1. Након ступања на снагу овог Протокола, могуће је вршити измјене и допуне истог у складу са поступком утврђеним у овом члану.

2. Свака предложена измјена и допуна овог Протокола упућена од стране у овом Протоколу подноси се Радној групи за друмски транспорт Економске комисије Уједињених нација за Европу (UNECE) на разматрање и одлучивање.

3. Стране у овом Протоколу улажу сваки напор усмјерен на постизање консензуса. Уколико и поред таквих напора не буде постигнут консензус о предложеној измјени и допуни, као крајње средство за прихватање исте потребна је двотрећинска већина присутних страна које гласају. Предложену измјену и допуну усвојену било консензусом или двотрећинском већином страна, секретаријат Економске комисије Уједињених нација за Европу подноси генералном секретару који исту прослеђује свим странама у овом Протоколу на усвајање, као и државама потписницама.

4. У року од девет мјесеци од дана када је генерални секретар саопштио предложену измјену и допуну, свака страна може обавијестити Генерални секретаријат да има примједбу на предложену измјену и допуну.

5. Предложена измјена и допуна се сматра прихваћеном ако ниједна страна у овом Протоколу до истека рока од девет мјесеци предвиђеног у претходном ставу није изразила примједбу. Уколико је примједба изражена, предложена измјена и допуна нема примјену.

6. У случају да држава постане уговорна страна овог Протокола од тренутка обавјештења о приједлогу измјене и допуне до краја деветомјесечног рока предвиђеног у ставу 4. овог члана, секретаријат Радне групе за друмски транспорт Економске комисије за Европу обавјештава нову државу страну, без одлагања, о предложеној измјени и допуни. Ова посљедња може обавијестити генералног секретара прије истека деветомјесечног рока да има примједбу на предложену измјену и допуну.

7. Генерални секретар обавјештава, без одлагања, све стране о стављеним примједбама у складу са ставом 4. и 6. овог члана, као и о свакој прихваћеној измјени и допуни у складу са ставом 5.

8. Свака измјена и допуна која се сматра прихваћеном ступа на снагу шест мјесеци након дана када је генерални

секретар упутио странама обавјештење о таквом прихватању.

Члан 14.

Сазивање дипломатске конференције

1. Након ступања на снагу овог Протокола свака страна може обавјештењем упућеним генералном секретару Уједињених нација затражити сазивање конференције ради ревизије овог Протокола. Генерални секретар обавјештава све стране о таквом захтјеву, и сазива ревизијску конференцију уколико га у року од четири мјесеца од дана његовог обавјештења најмање једна четвртина страна овог Протокола обавијести да су сагласне са тим захтјевом.

2. Ако је конференција сазвана у складу са претходним ставом, генерални секретар обавјештава све стране и позива их да у року од три мјесеца поднесу приједлоге за које желе да се разматрају на конференцији. Генерални секретар доставља свим странама оквирни дневни ред за конференцију заједно са текстовима тих приједлога најмање три мјесеца прије датума на који је конференција сазвана.

3. Генерални секретар позива све државе из члана 7., став 1., 3. и 4. овог Протокола на сваку конференцију сазвану у складу са овим чланом.

Члан 15.

Обавјештење државама

Поред обавјештења предвиђеног у члану 13. и 14., генерални секретар Уједињених нација обавјештава државе из члана 7., став 1. изнад у тексту, и државе које су постале чланице овог Протокола у складу са ставом 3. и 4. члана 7., о:

- а) ратификацијама и приступањима на основу члана 7.;
- б) датумима ступања на снагу овог Протокола у складу са чланом 8.;
- ц) отказивањима на основу члана 9.;
- д) престанку важења овог Протокола у складу са чланом 10.;
- е) изјавама и обавјештењима примљеним у складу са чланом 12., став 1. и 2.

Члан 16.

Депозитар

Оригинал овог Протокола се депонује код генералног секретара Уједињених нација који шаље овјерене вјеродостојне копије истог свим државама из члана 7., став 1., 3. и 4. овог Протокола.

Сачињено у Женеви, двадесетог дана мјесеца фебруара двије хиљаде и осме, у по једном примјерку на енглеском и француском језику, при чему су сви текстови једнако вјеродостојни.

У ПОТВРДУ чега су доле потписани, прописно овлаштени за то, потписали овај Протокол.

Члан 3.

Ова одлука биће објављена у "Службеном гласнику БиХ - Међународни уговори" на српском, босанском и хрватском језику и ступа на снагу даном објављивања.

Број 01-50-1-2342-31/26
3. септембра 2026. године
Сарајево

Предсједавајући
Др Денис Бећировић, с. р.

ODLUKU

O RATIFIKACIJI DODATNOG PROTOKOLA UZ KONVENCIJU O UGOVORU ZA MEĐUNARODNI CESTOVNI PRIJEVOZ TERETA (CMR) O ELEKTRONSKOM TOVARNOM LISTU

Član 1.

Ratifikuje se Dodatni protokol uz Konvenciju o ugovoru za međunarodni cestovni prijevoz tereta (CMR) o elektronskom tovarnom listu.

Član 2.

Tekst Dodatnog protokola u prijevodu glasi:

DODATNI PROTOKOL UZ KONVENCIJU O UGOVORU ZA MEĐUNARODNI CESTOVNI PRIJEVOZ TERETA (CMR) O ELEKTRONSKOM TOVARNOM LISTU

STRANE OVOG PROTOKOLA,

KOJE SU UJEDNO I STRANE Konvencije o ugovoru za međunarodni cestovni prijevoz tereta (CMR), sačinjene u Ženevi 19. maja 1956. godine,

U ŽELJI da dopune Konvenciju u cilju olakšavanja mogućnosti sačinjavanja tovarnog lista postupcima/procedurama koji se koriste za elektronsko bilježenje i upravljanje podacima,

SPORAZUMJELE su se o sljedećem:

Član 1.

Definicije

U svrhu ovog Protokola,

"Konvencija" označava Konvenciju o ugovoru za međunarodni cestovni prijevoz tereta (CMR);

"Elektronska komunikacija" označava informaciju koja je proizvedena, poslana, primljena ili pohranjena elektronskim, optičkim, digitalnim ili sličnim sredstvima na način da je prenesena informacija dostupna kako bi se na istu moglo naknadno pozvati.

"Elektronski tovarni list" označava tovarni list kojeg elektronskom komunikacijom izdaje prijevoznik, pošiljalac, ili bilo koja druga strana zainteresirana za izvršenje ugovora o prijevozu na kojeg se Konvencija primjenjuje, uključujući pojedinosti logički povezane sa elektronskom komunikacijom date u obliku priloga ili na drugi način povezane s elektronskom komunikacijom istovremeno s izdavanjem ili naknadno, tako da čine njegov integralni dio;

"Elektronski potpis" označava podatke u elektronskom obliku koji su priloženi ili logički povezani s drugim elektronskim podacima i koji služe kao način za provjeru vjerodostojnosti.

Član 2.

Područje primjene i učinak elektronskog tovarnog lista

1. U skladu s odredbama ovog Protokola, tovarni list iz Konvencije, kao i svaki nalog, izjava, uputstvo, zahtjev, primjedba/rezerva ili drugo saopštenje koje se odnosi na izvršenje ugovora o prijevozu na koji se primjenjuje Konvencija može biti sačinjeno/izdato elektronskom komunikacijom.

2. Elektronski tovarni list koji je u skladu s odredbama ovog Protokola smatra se jednakim tovarnom listu iz Konvencije te stoga ima istu dokaznu snagu i proizvodi iste učinke kao i taj tovarni list.

Član 3.

Vjerodostojnost elektronskog tovarnog lista

1. Strane Ugovora o prijevozu potvrđuju vjerodostojnost/ovjeravaju elektronskog tovarnog lista putem pouzdanog elektronskog potpisa kojim se osigurava njegova povezanost sa elektronskim tovarnim listom. Pouzdanost elektronskog potpisa se pretpostavlja, dok se ne dokaže suprotno, ako je elektronski potpis:

- a) isključivo vezan uz potpisnika;
- b) omogućava identifikaciju potpisnika;

c) kreiran/stvoren na način koji omogućava potpisniku da ga drži pod svojom isključivom kontrolom; i

d) povezan sa podacima na koje se odnosi na način da je svaka njihova naknadna promjena vidljiva.

2. Potvrda vjerodostojnosti elektronskog tovarnog lista se može izvršiti i svakim drugim sredstvom elektronske potvrde vjerodostojnosti koje je dozvoljeno zakonom države u kojoj je sačinjen/izdan elektronski tovarni list.

3. Svaka ovlaštena strana ima pristup podacima sadržanim u elektronskom tovarnom listu.

Član 4.

Uvjeti za izdavanje elektronskog tovarnog lista

1. Elektronski tovarni list sadrži iste podatke kao i teretni list iz Konvencije.

2. Postupkom izdavanja elektronskog tovarnog lista se osigurava cjelovitost/integritet podataka sadržanih u tovarnom listu od trenutka njegovog prvog izdavanja u konačnom obliku. Cjelovitost/integritet postoji kada su podaci ostali potpuni i neizmijenjeni, osim pojedinih dodataka i promjena koji nastaju u normalnom toku komunikacije, pohranjivanja i prikazivanja.

3. Podatke sadržane u elektronskom tovarnom listu je moguće dopuniti ili izmijeniti u slučajevima predviđenim Konvencijom.

Procedurom/postupkom za dopunu ili izmjenu elektronskog tovarnog lista se omogućava identifikacija/bilježenje svake dopune ili izmjene elektronskog tovarnog lista i očuvanje izvornih podataka sadržanih u njemu.

Član 5.

Primjena elektronskog tovarnog lista

1. Strane zainteresirane za izvršenje ugovora o prijevozu dogovaraju procedure/postupke i provođenje istih u cilju zadovoljenja uvjeta iz ovog Protokola i Konvencije, a posebno u pogledu:

a) načina izdavanja i dostavljanja/predaje elektronskog tovarnog lista ovlaštenoj strani;

b) garancije da će elektronski tovarni list zadržati svoj integritet;

c) načina na koji se potvrđuje izvršenje dostave primatelju;

d) procedura za dopunu ili izmjenu elektronskog tovarnog lista; i

e) procedura za moguću zamjenu elektronskog tovarnog lista onim izdatim drugim sredstvima.

2. Procedure iz stava 1. moraju biti predviđene u elektronskom tovarnom listu i lako provjerljive.

Član 6.

Dodatni dokumenti uz elektronski tovarni list

1. Prijevoznik predaje pošiljaocu, na njegov zahtjev, potvrdu o prijemu robe i sve informacije nužne za identifikaciju pošiljke i za pristup elektronskom tovarnom listu na koji se odnosi ovaj Protokol.

2. Pošiljalac može dostaviti prijevozniku dokumente iz člana 6., stav 2.(g) i člana 11. Konvencije u obliku elektronske komunikacije ako oni postoje u takvom obliku i ako su se strane sporazumjele o procedurama/postupcima koje omogućavaju uspostavljanje veze između tih dokumenata i elektronskog

товарног листа на који се односи овај Протокол, на начин који осигурава њихов интегритет/cjelovitost.

ZAVRŠNE ODREDBE

Član 7.

Потписивање, ратификација и приступање

1. Овај Протокол је отворен за потписивање државима потписницама или странамa Конвенције које су или чланице Економске комисије за Европу или су примљене у Комисију у савјетодавном својству на основу става 8. из описа послова Комисије.

2. Овај Протокол је отворен за потписивање у Женеви од 27. до и закључно са 30. мајем/укључиво 2008. године те након тог датума у сједишту Уједињених нација у Њујорку закључно/укључиво са 30. јуном 2009. године.

3. Овај Протокол подлијеже ратификацији држава потписница и отворен је за приступање државима које нису потписнице из става 1. овог члана а које су стране Конвенције.

4. Оне државе које могу учествовати у одређеним активностима Економске комисије за Европу у складу са ставом 1. из описа послова Комисије и које су приступиле Конвенцији, могу постати стране овог Протокола приступањем истом након његовог ступања на снагу.

5. Ратификација или приступање се остварује/извршава депоновањем инструмента код генералног секретара Уједињених нација.

6. Сваки инструмент ратификације или приступања који се депоњује након ступања на снагу неке измјене и допуне овог Протокола усвојене у складу са одредбама члана 13. који сlijеди, сматра се примјенивим на тако измijenjeni Протокол.

Član 8.

Ступање на снагу

1. Овај Протокол ступа на снагу деvedesetог дана након што пет држава из члана 7., став 3. овог Протокола депоњују своје инструменте ратификације или приступања.

2. За сваку државу која ратификује или приступи овом Протоколу након што је пет држава депоновоало своје инструменте ратификације или приступања, овај Протокол ступа на снагу деvedesetог дана након што та држава депоњује свој инструмент ратификације или приступања.

Član 9.

Отказивање

1. Свака страна може отказати овај Протокол сланјем обавјештења о томе генералном секретару Уједињених нација.

2. Отказивање ступа на снагу 12 мјесеци након датума када је генерални секретар примио обавјештење о отказивању.

3. Свака држава која престане да буде страна Конвенције на исти датум престaje и бити страна овог Протокола.

Član 10.

Престанак важења

Ако се, након ступања на снагу овог Протокола, због отказивања смањи број страна на мање од пет, овај Протокол престaje да буде на снази од дана када посљедње од тих отказивања произведе правни učinak. Исто тако, овај Протокол престaje да буде на снази од дана кад Конвенција престане да буде на снази.

Član 11.

Спор

Сваки спор између двије или више страна у вези с тумачењем или примјеном овог Протокола којег стране не могу ријешити преговорима или на други начин, може, на захтев било које интересне стране бити упућен на рјешавање Међународном суду правде.

Član 12.

Резерве

1. Свака држава може, у вријеме потписивања, ратификације или приступања овом Протоколу, изјавити обавјештењем упућеним генералном секретару Уједињених нација да се не сматра обавезаном чланом 11. овог Протокола. Остале стране нису обавезане чланом 11. овог протокола у погледу сваке стране која је ставила такву резерву.

2. Изјава из става 1 овог члана се може повући у сваком тренутку обавјештењем упућеним генералном секретару Уједињених нација.

3. Никакве друге резерве на овај Протокол нису дозвољене.

Član 13.

Измјене и допуне

1. Након ступања на снагу овог Протокола, могуће је вршити измјене и допуне истог у складу с поступком утврђеним у овом члану.

2. Свака предложена измјена и допуна овог Протокола упућена од стране у овом Протоколу подноси се Радној групи за cestovni promet Економске комисије Уједињених нација за Европу (UNECE) на разматрање и одлучивање.

3. Стране у овом Протоколу улажу сваки напор усмјерен на постизање консензуса. Уколико и поред таквих напора не буде постигнут консензус о предложеној измјени и допуни, као крајње средство за приhvatanje исте потребна је двотрећинска већина присутних страна које гласају. Предложу измјену и допуну усвојену било консензусом или двотрећинском већином страна, секретаријат Економске комисије Уједињених нација за Европу подноси генералном секретару који исту просљедује свим странамa у овом Протоколу на усвајање, као и државима потписницама.

4. У року од девет мјесеци од дана када је генерални секретар саопштио предложену измјену и допуну, свака страна може обавјестити Генерални секретаријат да има примједбу на предложену измјену и допуну.

5. Предложена измјена и допуна се сматра прихваћеном ако ниједна страна у овом Протоколу до истека рока од девет мјесеци предвиђеног у претходном ставу није изразила примједбу. Уколико је примједба изражена, предложена измјена и допуна нема примјену.

6. У случају да држава постане уговорна страна овог Протокола од тренутка обавјештења о приједлогу измјене и допуне до краја деветомјесечног рока предвиђеног у ставу 4. овог члана, секретаријат Радне групе за cestovni promet Економске комисије за Европу обавјештава нову државу страну, без одлагања, о предложеној измјени и допуни. Ова посљедња може обавјестити генералног секретара прије истека деветомјесечног рока да има примједбу на предложену измјену и допуну.

7. Генерални секретар обавјештава, без одлагања, све стране о стављеним примједбама у складу са ставом 4. и 6. овог члана, као и о свакој прихваћеној измјени и допуни у складу са ставом 5.

8. Свака измјена и допуна која се сматра прихваћеном ступа на снагу шест мјесеци након дана када је генерални секретар упutio странамa обавјештење о таквом приhvatanju.

Član 14.

Сазивање дипломатске конференције

1. Након ступања на снагу овог Протокола свака страна може обавјештењем упућеним генералном секретару Уједињених нација затражити сазивање конференције ради ревизије овог Протокола. Генерални секретар обавјештава све стране о таквом захтеву, и сазива ревизијску конференцију уколико га у року од четри мјесеца од дана његовог обавјештења најмање једна четвртина страна овог Протокола обавјести да су сагласне са тим захтевом.

2. Ако је конференција сазвана у складу с претходним ставом, генерални секретар обавјештава све стране и позива их да у

roku od tri mjeseca podnesu prijedloge za koje žele da se razmatraju na konferenciji. Generalni sekretar dostavlja svim stranama okvirni dnevni red za konferenciju zajedno sa tekstovima tih prijedloga najmanje tri mjeseca prije datuma na koji je konferencija sazvana.

3. Generalni sekretar poziva sve države iz člana 7., stav 1, 3. i 4. ovog Protokola na svaku konferenciju sazvanu u skladu s ovim članom.

Član 15.

Obavještenje državama

Pored obavještenja predviđenog u članu 13. i 14., generalni sekretar Ujedinjenih nacija obavještava države iz člana 7., stav 1. iznad u tekstu, i države koje su postale članice ovog Protokola u skladu sa stavom 3. i 4. člana 7., o:

- a) ratifikacijama i pristupanjima na osnovu člana 7.;
- b) datumima stupanja na snagu ovog Protokola u skladu sa članom 8.;

Ova odluka će biti objavljena u "Službenom glasniku BiH - Međunarodni ugovori" na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku i stupa na snagu danom objavljivanja.

Broj 01-50-1-2342-31/26
3. septembra 2026. godine
Sarajevo

Predsjedavajući
Dr. Denis Bećirović, s. r.

- c) otkazivanjima na osnovu člana 9.;
- d) prestanku važenja ovog Protokola u skladu sa članom 10.;
- e) izjavama i obavještenjima primljenim u skladu sa članom 12., stav 1. i 2.

Član 16.

Depozitar

Original ovog Protokola se deponuje kod generalnog sekretara Ujedinjenih nacija koji šalje ovjerene vjerodostojne kopije istog svim državama iz člana 7., stav 1., 3. i 4. ovog Protokola.

Sačinjeno u Ženevi, dvadesetog dana mjeseca februara dvije hiljade i osme, u po jednom primjerku na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu su svi tekstovi jednako vjerodostojni.

U POTVRDU čega su dole potpisani, propisno ovlašteni za to, potpisali ovaj Protokol.

Član 3.

Na temelju članka V 3. d) Ustava Bosne i Hercegovine i suglasnosti Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (Odluka PSBiH broj 01,02-21-1-1066/26 od 30. lipnja 2026. godine), Predsjedništvo Bosne i Hercegovine je, na 31. redovitoj sjednici, održanoj 3. rujna 2026. godine, donijelo

ODLUKU

O RATIFIKACIJI DODATNOG PROTOKOLA UZ KONVENCIJU O UGOVORU ZA MEĐUNARODNI CESTOVNI PRIJEVOZ TERETA (CMR) O ELEKTRONIČKOM TOVARNOM LISTU

Članak 1.

Ratificira se Dodatni protokol uz Konvenciju o ugovoru za međunarodni cestovni prijevoz tereta (CMR) o elektroničkom tovarnom listu.

Članak 2.

Tekst Dodatnog protokola u prijevodu glasi:

DODATNI PROTOKOL UZ KONVENCIJU O UGOVORU ZA MEĐUNARODNI CESTOVNI PRIJEVOZ TERETA (CMR) O ELEKTRONIČKOM TOVARNOM LISTU

STRANKE OVOG PROTOKOLA,

KOJE SU UJEDNO I STRANKE Konvencije o ugovoru za međunarodni cestovni prijevoz tereta (CMR), sačinjene u Ženevi 19. maja 1956. godine,

U ŽELJI da dopune Konvenciju u cilju olakšavanja mogućnosti sačinjavanja tovarnog lista postupcima/procedurama koji se koriste za elektronsko bilježenje i upravljanje podacima,

SPORAZUMJELE su se o sljedećem:

Članak 1.

Definicije

U svrhu ovog Protokola,

"Konvencija" označava Konvenciju o ugovoru za međunarodni cestovni prijevoz tereta (CMR);

"Elektronička komunikacija" označava informaciju koja je proizvedena, poslana, primljena ili pohranjena elektroničkim, optičkim, digitalnim ili sličnim sredstvima na način da je prenesena informacija dostupna kako bi se na istu moglo naknadno pozvati.

"Elektronički tovarni list" označava tovarni list kojeg elektroničkom komunikacijom izdaje prijevoznik, pošiljalac, ili bilo koja druga strana zainteresirana za izvršenje ugovora o prijevozu na kojeg se Konvencija primjenjuje, uključujući pojedinosti logički povezane sa elektroničkom komunikacijom date u obliku privitka ili na drugi način povezane s elektroničkom komunikacijom istovremeno s izdavanjem ili naknadno, tako da čine njegov integralni dio;

"Elektronički potpis" označava podatke u elektroničkom obliku koji su priloženi ili logički povezani s drugim elektroničkim podacima i koji služe kao način za provjeru vjerodostojnosti.

Članak 2.

Područje primjene i učinak elektroničkog tovarnog lista

1. U skladu s odredbama ovog Protokola, tovarni list iz Konvencije, kao i svaki nalog, izjava, uputstvo, zahtjev, primjedba/rezerva ili drugo priopćenje koje se odnosi na izvršenje ugovora o prijevozu na koji se primjenjuje Konvencija može biti sačinjeno/izdato elektroničkom komunikacijom.

2. Elektronički tovarni list koji je u skladu s odredbama ovog Protokola smatra se jednakim tovarnom listu iz Konvencije te stoga ima istu dokaznu snagu i proizvodi iste učinke kao i taj tovarni list.

Чланак 3.

Вјеродостојност електроничког товарног листа

1. Стране Уговора о prijevozu потврђују вјеродостојност/овјеравају електроничког товарног листа путем поузданог електроничког потписа којим се осигурава његова повезаност са електроничким товарним листом. Поузданост електроничког потписа се претпоставља, док се не докаже супротно, ако је електронички потпис:

- a) искључиво везан уз потписника;
- b) омогућава идентификацију потписника;
- c) креиран/створен на начин који омогућава потписнику да га држи под својом искључивом контролом; и
- d) повезан са подацима на које се односи на начин да је свака њихова накнадна промјена видљива.

2. Потврда вјеродостојности електроничког товарног листа се може извршити и сваким другим средством електроничке потврде вјеродостојности које је дозвољено законом државе у којој је саињен/издан електронички товарни лист.

3. Свака овлашћена страна има приступ подацима садржаним у електроничком товарном листу.

Чланак 4.

Увјети за издавање електроничког товарног листа

1. Електронички товарни лист садржи исте податке као и теретни лист из Конвенције.

2. Поступком издавања електроничког товарног листа се осигурава cjelovitost/integritet података садржаних у товарном листу од тренутка његовог првог издавања у коначном облику. Sveobuhvatnost/integritet постоји када су подаци остали потпуни и неизмijenjeni, осим појединих података и промјена који настају у нормалном tijeku комуникације, похранјивања и приказивања.

3. Податке садржане у електроничком товарном листу је могуће допунити или измijenити у случајевима предвиђеним Конвенцијом.

Процедуром/поступком за допуну или измјену електроничког товарног листа се омогућава идентификација/биљежење сваке допуне или измјене електроничког товарног листа и очување изворних података садржаних у њему.

Чланак 5.

Примјена електроничког товарног листа

1. Странке заинтересиране за извршење уговора о prijevozu договарају процедуру/поступке и provoђење истих у циљу задовољења увјета из овог Протокола и Конвенције, а посебно у погледу:

- a) начина издавања и достављања/predaje електроничког товарног листа овлашћеној странки;
- b) гаранције да ће електронички товарни лист задржати свој integritet;
- c) начина на који се потврђује извршење доставе прателју;
- d) процедура за допуну или измјену електроничког товарног листа; и
- e) процедура за могућу zamјenu електроничког товарног листа оним издатим другим средствима.

2. Procedure из ставка 1. морају бити предвиђене у електроничком товарном листу и лако provjerljive.

Чланак 6.

Додатни документи уз електронички товарни лист

1. Пријезник предаје пошиљаоцу, на његов захтев, потврду о пријему робе и све информације нузне за идентификацију пошиљке и за приступ електроничком товарном листу на који се односи овај Протокол.

2. Пошиљатељ може доставити пријезнику документе из чланка 6., ставак 2.(g) и чланка 11. Конвенције у облику електроничке комуникације ако они постоје у таквом облику и ако су се странке споразумјеле о процедурама/поступцима које

омогућавају успоставу veze између тих докумената и електроничког товарног листа на који се односи овај Протокол, на начин који осигурава њихов integritet/cjelovitost.

ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Чланак 7.

Потписивање, ратификација и приступање

1. Овај Протокол је отворен за потписивање државима потписницама или странкама Конвенције које су или чланке Економске комисије за Европу или су примљене у Комисију у савјетодавном својству на основу ставка 8. из описа послова Комисије.

2. Овај Протокол је отворен за потписивање у Женеви од 27. до и закључно са 30. свибњем/укључиво 2008. године те након тог датума у сједишту Уједињених народа у Њујорку закључно/укључиво са 30. липњем 2009. године.

3. Овај Протокол подлијеже ратификацији држава потписница и отворен је за приступање државима које нису потписнице из ставка 1. овог чланка а које су стране Конвенције.

4. Оне државе које могу судјеловати у одређеним активностима Економске комисије за Европу у складу са ставком 1. из описа послова Комисије и које су приступиле Конвенцији, могу постати странке овог Протокола приступањем истом након његовог ступања на снагу.

5. Ратификација или приступање се остварује/извршава депоновањем инструмента код генералног тјанка Уједињених народа.

6. Сваки инструмент ратификације или приступања који се депомира након ступања на снагу неке измјене и допуне овог Протокола усвојене у складу са одредбама чланка 13. који сlijedi, сматра се примјенивим на тако измijenjeni Протокол.

Чланак 8.

Ступање на снагу

1. Овај Протокол ступа на снагу деvedesetog дана након што пет држава из чланка 7., ставак 3. овог Протокола депомирају своје инструменте ратификације или приступања.

2. За сваку државу која ратифицира или приступи овом Протоколу након што је пет држава депомирало своје инструменте ратификације или приступања, овај Протокол ступа на снагу деvedesetog дана након што та држава депомира свој инструмент ратификације или приступања.

Чланак 9.

Отказивање

1. Свака странка може отказати овај Протокол сланјем обавијести о томе генералном тјанку Уједињених народа.

2. Отказивање ступа на снагу 12 мјесeci након датума када је генерални тјанк примio обавијест о отказивању.

3. Свака држава која престане да буде страна Конвенције на исти датум престaje и бити странка овог Протокола.

Чланак 10.

Престанак важења

Ако се, након ступања на снагу овог Протокола, због отказивања smanji број странки на мање од пет, овај Протокол престaje да буде на снази од дана када последње од тих отказивања произведе правни učinak. Исто тако, овај Протокол престaje да буде на снази од дана кад Конвенција престане да буде на снази.

Чланак 11.

Спор

Сваки спор између двије или више странки у свеzi с тумачењем или примјеном овог Протокола којег стране не могу ријешити преговорима или на други начин, може, на захтев било које интересе странке бити упућен на рјешавање Међународном суду правде.

Чланак 12.
Rezerve

1. Svaka država može, u vrijeme potpisivanja, ratificiranja ili pristupanja ovom Protokolu, izjaviti obavješću upućenim generalnom tajniku Ujedinjenih naroda da se ne smatra obvezanom člankom 11. ovog Protokola. Ostale strane nisu obvezane člankom 11. ovog protokola u pogledu svake stranke koja je stavila takvu rezervu.

2. Izjava iz stavka 1. ovog članka se može povući u svakom trenutku obavješću upućenom generalnom tajniku Ujedinjenih naroda.

3. Nikakve druge rezerve na ovaj Protokol nisu dozvoljene.

Чланак 13.

Izmjene i dopune

1. Nakon stupanja na snagu ovog Protokola, moguće je vršiti izmjene i dopune istog u skladu s postupkom utvrđenim u ovom članku.

2. Svaka predložena izmjena i dopuna ovog Protokola upućena od stranke u ovom Protokolu podnosi se Radnoj skupini za cestovni promet Ekonomske komisije Ujedinjenih naroda za Europu (UNECE) na razmatranje i odlučivanje.

3. Stranke u ovom Protokolu ulažu svaki napor usmjeren na postizanje konsenzusa. Ukoliko i pored takvih napora ne bude postignut konsenzus o predloženoj izmjeni i dopuni, kao krajnje sredstvo za prihvatanje iste potrebna je dvotrećinska većina prisutnih stranki koje glasaju. Predloženu izmjenu i dopunu usvojenu bilo konsenzusom ili dvotrećinskom većinom stranki, tajništvo Ekonomske komisije Ujedinjenih naroda za Europu podnosi generalnom tajniku koji istu proslijeđuje svim strankama u ovom Protokolu na usvajanje, kao i državama potpisnicama.

4. U roku od devet mjeseci od dana kada je generalni tajnik saopćio predloženu izmjenu i dopunu, svaka stranka može obavijestiti Generalno tajništvo da ima primjedbnu na predloženu izmjenu i dopunu.

5. Predložena izmjena i dopuna se smatra prihvaćenom ako nijedna stranka u ovom Protokolu do isteka roka od devet mjeseci predviđenog u prethodnom stavku nije izrazila primjebu. Ukoliko je primjeba izražena, predložena izmjena i dopuna nema primjenu.

6. U slučaju da država postane ugovorna stranka ovog Protokola od trenutka obavijesti o prijedlogu izmjene i dopune do kraja devetomjesečnog roka predviđenog u stavku 4. ovog članka, tajništvo Radne skupine za cestovni promet Ekonomske komisije za Europu obavještava novu državu stranku, bez odlaganja, o predloženoj izmjeni i dopuni. Ova posljednja može obavijestiti generalnog tajnika prije isteka devetomjesečnog roka da ima primjebu na predloženu izmjenu i dopunu.

7. Generalni tajnik obavještava, bez odlaganja, sve stranke o stavljenim primjedbama u skladu sa stavkom 4. i 6. ovog

članka, kao i o svakoj prihvaćenoj izmjeni i dopuni u skladu sa stavkom 5.

8. Svaka izmjena i dopuna koja se smatra prihvaćenom stupa na snagu šest mjeseci nakon dana kada je generalni tajnik uputio strankama obavijest o takvom prihvatanju.

Чланак 14.

Sazivanje diplomatske konferencije

1. Nakon stupanja na snagu ovog Protokola svaka stranka može obaviješću upućenom generalnom tajniku Ujedinjenih naroda zatražiti sazivanje konferencije radi revizije ovog Protokola. Generalni tajnik obavještava sve stranke o takvom zahtjevu, i saziva revizijsku konferenciju ukoliko ga u roku od četiri mjeseca od dana njegove obavijesti najmanje jedna četvrtina stranki ovog Protokola obavijesti da su suglasne sa tim zahtjevom.

2. Ako je konferencija sazvana u skladu s prethodnim stavkom, generalni tajnik obavještava sve stranke i poziva ih da u roku od tri mjeseca podnesu prijedloge za koje žele da se razmatraju na konferenciji. Generalni tajnik dostavlja svim strankama okvirni dnevni red za konferenciju zajedno sa tekstovima tih prijedloga najmanje tri mjeseca prije datuma na koji je konferencija sazvana.

3. Generalni tajnik poziva sve države iz članka 7., stavak 1, 3. i 4. ovog Protokola na svaku konferenciju sazvanu u skladu s ovim člankom.

Чланак 15.

Obavijest državama

Pored obavijesti predviđene u članku 13. i 14., generalni tajnik Ujedinjenih naroda obavještava države iz članka 7., stavak 1. iznad u tekstu, i države koje su postale članice ovog Protokola u skladu sa stavkom 3. i 4. članka 7., o:

- a) ratifikacijama i pristupanjima na temelju članka 7.;
- b) datumima stupanja na snagu ovog Protokola u skladu sa člankom 8.;
- c) otkazivanjima na temelju članka 9.;
- d) prestanku važenja ovog Protokola u skladu sa člankom 10.;
- e) izjavama i obavijestima primljenim u skladu sa člankom 12., stavak 1. i 2.

Чланак 16.

Depozitar

Original ovog Protokola se deponira kod generalnog tajnika Ujedinjenih naroda koji šalje ovjerene vjerodostojne kopije istog svim državama iz članka 7., stavak 1., 3. i 4. ovog Protokola.

Sačinjeno u Ženevi, dvadesetog dana mjeseca veljače dvije tisuće i osme, u po jednom primjerku na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu su svi tekstovi jednako vjerodostojni.

U POTVRDU čega su dole potpisani, propisno ovlašteni za to, potpisali ovaj Protokol.

Чланак 3.

Ova odluka će biti objavljena u "Službenome glasniku BiH - Međunarodni ugovori" na hrvatskome, srpskom i bosanskom jeziku i stupa na snagu danom objave.

Број 01-50-1-2342-31/26
3. rujna 2026. godine
Sarajevo

Председатељ
Dr. Denis Bećirović, v. r.

ОДЛУКУ

О РАТИФИКАЦИЈИ КОНВЕНЦИЈЕ САВЈЕТА ЕВРОПЕ О ЗАШТИТИ АДВОКАТСКЕ ПРОФЕСИЈЕ

Члан 1.

Ратификује се Конвенција Савјета Европе о заштити адвокатске професије, потписана 17. марта 2026. године у Стразбуру, на енглеском и француском језику.

Члан 2.

Текст Конвенције гласи:

КОНВЕНЦИЈА ВИЈЕЋА ЕВРОПЕ О ЗАШТИТИ АДВОКАТСКЕ ПРОФЕСИЈЕ Привремено издање

Преамбула

Државе чланице Вијећа Европе и остали потписници ове Конвенције,

Узимајући у обзир да је циљ Вијећа Европе јачање јединства међу његовим чланицама;

Подсјећајући на Конвенцију за заштиту људских права и основних слобода (ЕТС бр. 5, 1950) и њезине протоколе те судску праксу Европског суда за људска права;

Узимајући у обзир Основне принципе о улози адвоката, усвојене на Осмом конгресу Уједињених нација о превенцији криминала и поступању с починиоцима (Хавана, Куба, 27. августа - 7. септембра 1990. године);

Узимајући у обзир Препоруку Рец(2000)21 Одбора министара државама чланицама о слободи обављања адвокатске професије;

Узимајући у обзир Резолуцију 44/9 о независности и непристрасности правосуђа, поротника и процјенитеља те независности адвоката, усвојену од стране Вијећа Уједињених нација за људска права 16. јула 2020. године;

Истичући темељну улогу коју адвокати и њихова професионална удружења имају у очувању владавине права, осигуравању приступа правди те заштити људских права и основних слобода;

С озбиљном забринутостју примјећујући да су адвокати све чешће изложени нападима, пријетњама, узнемиравању и застрашивању због својих професионалних активности, као и непримјереним препрекама или уплитањима у вршењу својих легитимних професионалних функција;

Оштро осуђујући све такве нападе, пријетње, узнемиравање, застрашивање те непримјерене препреке или уплитања;

Узимајући у обзир различите начине на које се адвокатска професија може организовати у државама чланицама Вијећа Европе и осталим потписницама ове Конвенције;

Узимајући у обзир потребу за јачањем међународног правног оквира како би се обезбиједила слобода вршења адвокатске професије,

Договорили су сљедеће:

Поглавље I - Сврха, област примјене и употреба појмова

Члан 1. - Сврха Конвенције

1. Сврха ове Конвенције је јачање заштите адвокатске професије и права на обављање те професије с независношћу и без дискриминације, непримјерених препрека или уплитања, као и без изложености нападима, пријетњама, узнемиравању или застрашивању.

2. Ова Конвенција успоставља посебан механизам како би обезбиједила да уговорне стране ефикасно проводе њезине одредбе.

Члан 2. - Област примјене

1. Ова Конвенција примјењује се на професионалне активности адвоката и њихових професионалних удружења.

2. Одредбе чланова 5. до 9. ове Конвенције, у мјери у којој су релевантне за њихову специфичну ситуацију, примјењују се и на адвокате који, под својим изворним називом, пружају правне савјете, помоћ или заступање у уговорној страни, и то:

а. ако су укључени у подручје примјене изјаве коју је друга уговорна страна дала у складу с чланом 20. ставом 1. ове Конвенције; или

б. ако то чине у складу са законима те уговорне стране, правом Европске уније или међународним споразумима.

3. Одредбе члана 6. (професионална права адвоката), члана 7. (слобода изражавања) и члана 9. става 4. (заштитне мјере) ове Конвенције такође се примјењују на:

а. свако лице којем је, супротно члановима 5. и 8. ове Конвенције, ускраћена квалификација за адвоката или лиценца за вршење адвокатске професије или му је она укинута или суспендована;

б. свако лице које је међународни суд или трибунал, или орган основан од стране међународне организације, признао као надлежно за дјеловање у поступцима пред тим органом када даје правне савјете или поступа у тим поступцима.

4. Одредбе члана 6. става 3. подставова б) и ц) те члана 9. става 4. ове Конвенције такође се примјењују на лица запослена или ангажована од стране адвоката како би им помагала, уколико она директно доприносе вршењу професионалних активности тих адвоката.

5. Одредбе члана 9. става 4. ове Конвенције такође се примјењују на лица запослена или ангажована како би помагала професионалним удружењима, у мјери у којој се њихово дјеловање односи на професионалне активности тих удружења.

Члан 3. - Употреба појмова

За потребе ове Конвенције:

а. "адвокат" означава свако физичко лице које је квалификовано и овлаштено, у складу с националним правом, за вршење адвокатске професије;

б. "клијент" означава свако физичко или правно лице које адвокат савјетује, којем пружа помоћ или које заступа;

ц. "потенцијални клијент" означава свако физичко или правно лице које директно или индиректно тражи правни савјет, помоћ или заступање од одређеног адвоката;

д. "професионално удружење" означава представнички орган којем неки или сви адвокати припадају, било директно или индиректно, или су у њега уписани те који има одређену одговорност за организацију или регулацију адвокатске професије у складу с националним правом;

е. "професионалне активности адвоката" означавају сваку радњу у сврху припреме или пружања савјета, помоћи или заступања клијенту или потенцијалном клијенту у вези с тумачењем или примјеном права, било националног, страног или међународног, у државама уговорним странама у којима су адвокати регистровани или било гдје другдје гдје врше своју дјелатност, укључујући и активности у вези с

поступцима и радом међународног суда или трибунала или органа основаног од стране међународне организације;

ф. "професионалне активности професионалних удружења" означавају све радње обухваћене чланом 4. ставом 2. ове Конвенције;

г. "јавни органи" означавају:

и) владу и администрацију на националном, регионалном и локалном нивоу;

ии) законодавне органе и правосудне органе у мјери у којој врше административне функције у складу с националним правом;

иии) физичка или правна лица у мјери у којој врше административна овлашћења;

х. изрази "прописано законом" и "нужно у демократском друштву" тумаче се у складу са значењем из Конвенције за заштиту људских права и основних слобода, како их тумачи Европски суд за људска права.

Поглавље II - Материјалне одредбе

Члан 4. - Професионална удружења

1. Уговорне стране обезбјеђују да национални правни и регулаторни оквир гарантује да су професионална удружења независни и самоуправни органи. Сваки избор њихових извршних органа мора се проводити у складу с примјењивим правилима и без вањског уплитања.

2. Уговорне стране обезбјеђују да професионална удружења могу:

а. промицати и заступати интересе адвоката и адвокатске професије;

б. промицати и бранити независност адвоката и њихову улогу у друштву;

ц. развијати професионалне стандарде понашања и промицати њихово поштивање, у складу с овом Конвенцијом;

д. промицати приступ адвокатској професији те континуирано образовање и стручно усавршавање адвоката;

е. сарађивати с адвокатском, другим професионалним удружењима те међународним, међувладиним или невладиним организацијама у питањима права и адвокатске праксе, укључујући промицање и заштиту улоге адвоката; и

ф. промицати добробит адвоката те им пружати помоћ, као и њиховим породицама, када је то потребно.

3. Уговорне стране обезбјеђују да се професионална удружења благовремено и ефикасно консултирају о приједлозима владе за било какве измјене закона, процесних и административних правила која директно утичу на професионалне активности адвоката и регулацију адвокатске професије.

4. Уговорне стране обезбјеђују да сваки захтјев за чланство у професионалном удружењу не спречава адвокате да оснивају и учествују у другим удружењима ради промицања својих професионалних интереса и активности.

Члан 5. - Право на обављање адвокатске професије

1. Уговорне стране обезбјеђују да су услови за упис, континуирано овлашћење и поновни упис за обављање адвокатске професије прописани законом те да су:

а. засновани на објективним, релевантним и транспарентним критеријумима који се примјењују кроз правичан поступак; и

б. нису подложни дискриминацији на било којем основу забрањеном судском праксом Европског суда за људска права.

2. Уговорне стране обезбјеђују да одлуке о упису, континуираном овлашћењу и поновном упису за вршење адвокатске професије доноси професионално удружење или

други независни орган те да су такве одлуке подложне оспоравању пред независним и непристрасним судом или трибуналом основаним законом.

Члан 6. - Професионална права адвоката

1. Уговорне стране обезбјеђују да адвокати могу:

а. нудити и пружати правне савјете, помоћ и заступање, укључујући у сврху одбране људских права и основних слобода;

б. прихватити или одбити било које физичко или правно лице као клијента те прекинути однос адвокат-клијент;

ц. имати благовремен и дјелотворан приступ својим клијентима и потенцијалним клијентима, чак и када су они лишени слободе;

д. бити признати као лица овлаштена за савјетовање, пружање правне помоћи и заступање својих клијената;

е. имати дјелотворан приступ свим релевантним материјалима у посједу или под контролом надлежних јавних власти, судова и трибунала када дјелују у име својих клијената, без неоправданих кашњења и ограничења;

ф. имати дјелотворан приступ и могућност комуницирања са судом, трибуналом или другим сличним органом пред којим су овлаштени заступати;

г. подносити захтјеве или приједлоге у име својих клијената, укључујући оне који се односе на изузеће судије, тужиоца или члана органа позваног на одлучивање у одређеном случају те на вођење поступка;

х. дјелотворно учествовати у свим поступцима у којима заступају своје клијенте;

и. информирати јавност о својим услугама.

2. Уговорне стране осигуравају да адвокати не сnose грађанску или кривичну одговорност за усмене или писане изјаве дане у доброј вјери и с дужном пажњом током вођења било којег поступка у име својих клијената.

3. Уговорне стране осигуравају да адвокати:

а. могу својим клијентима или потенцијалним клијентима пружати правне савјете у приватности приликом личних састанака;

б. могу повјерљиво комуницирати са својим клијентима или потенцијалним клијентима, без обзира на начин и облик такве комуникације;

ц. нису обавезни откривати, предати или свједочити о било каквим информацијама или материјалима примљенима, било директно или индиректно, од клијената или потенцијалних клијената, као ни о било којој размјени с њима те о било којем материјалу припремљеном у вези с том размјеном или вођењем правног поступка у њихово име.

4. На остваривање права из ставова 1., 2. и 3. овога члана не смију се наметати ограничења осим оних прописаних законом и неопходних у демократском друштву. Таква ограничења могу укључивати, али нису ограничена на, захтјеве за осигурање доступности правног савјетовања, помоћи и заступања за све.

5. Уговорне стране осигуравају да адвокати не трпе негативне последице због поистовјеђивања с њиховим клијентима или интересима њихових клијената. Овај члан примјењује се не доводећи у питање слободу изражавања, како је заштићена Конвенцијом за заштиту људских права и основних слобода те домаћим законодавством.

Члан 7. - Слобода изражавања

1. Уговорне стране осигуравају право адвоката да информирају јавност о питањима која се односе на случајеве њихових клијената, подложно само ограничењима прописанима законом, која произлазе из професионалних

обавеза, захтјева правосудне управе и поштовања приватног живота те су неопходна у демократском друштву.

2. Уговорне стране осигуравају право адвоката, појединачно и колективно, као и професионалних удружења, да промичу владавину права и придржавање истога, учествују у јавним расправама о садржају, тумачењу и примјени постојећих и предложених правних одредби, судским одлукама, управљању правосуђем и приступу правди те промицању и заштити људских права, као и да предлажу реформе у тим областима.

Члан 8. - Дисциплинска одговорност

1. Уговорне стране осигуравају да су основи за дисциплинске мјере против адвоката искључиво засноване на професионалним стандардима понашања који су прописани законом и сами су у складу с правима и слободама из Конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

2. Уговорне стране осигуравају да се дисциплински поступци против адвоката:

а. воде пред:

и. независним и непристрасним дисциплинским одбором основаним при професионалном удружењу,

ии. независним и непристрасним органом, или

иии. независним и непристрасним судом или трибуналом основаним законом;

б. проводе без непотребног одгађања;

ц. воде у складу са захтјевима за правично суђење према члану 6. Конвенције за заштиту људских права и основних слобода те с правом на правни савјет, помоћ или заступање адвоката по властитом избору; и

д. могу оспорити пред независним и непристрасним судом или трибуналом основаним законом.

3. Уговорне стране осигуравају да било које дисциплинске санкције изречене адвокатима поштују принципе законитости, недискриминације и пропорционалности. Забрана права на обављање адвокатске дјелатности смије се изрећи само за најтеже повреде професионалних стандарда.

Члан 9. - Заштитне мјере

1. Уговорне стране осигуравају да адвокати, подложно ограничењима прописаним законом и неопходнима у демократском друштву ради спречавања, истраживања или прогона кривичних дјела или заштите права других лица, могу:

а. имати приступ адвокату по свом избору у случају да им се одузме слобода;

б. могу без одгађања обавијестити представника свог професионалног удружења о свом одузимању слободе, законском основу за то и мјесту на којем се налазе;

ц. имати независног адвоката или представника свог професионалног удружења присутног током:

и. било каквог претреса који се проводи у склопу грађанске, кривичне или административне истраге или поступка, било њих самих, било просторија, возила или уређаја који се користе за њихове професионалне активности; или

ии. одузимања или копирања докумената, других података и било какве опреме која се користи за њихове професионалне активности;

осим ако неће бити прегледа докумената или података од стране оних који проводе претрес или одузимање;

д. буду обавијештени о својим правима према подставцима а, б и ц овог става када им се одузме слобода, те прије него што буду подвргнути претресима или одузимању или копирању докумената.

2. Уговорне стране осигуравају да постоје одговарајући сигурносни механизми који се примјењују и поштују када се проводе инспекције или друге мјере у складу с надзором професије.

3. Уговорне стране осигуравају да професионална удружења могу, под условом да су ограничења прописана законом и неопходна у демократском друштву ради спречавања, истраживања и прогона кривичних дјела или заштите права других, штитити права утврђена овом Конвенцијом, укључујући:

а. имати, преко својих представника, ефикасан приступ адвокатима којима је одузета слобода, ако то адвокати затраже;

б. бити обавијештени без одгађања о случајевима, о којима су власти за провођење закона обавијештене, када су адвокати нападнути или убијени, гдје постоји разлог за вјеровање да је то било због њихових професионалних активности, а ови случајеви нису на други начин били објављени, те адвокати нису у позицији да их сами обавијесте;

ц. имати могућност присуствовати рочиштима у било којем поступку покренутом против адвоката гдје постоји разлог за вјеровање да је то било због њихових професионалних активности.

4. Уговорне стране:

а. осигуравају да адвокати и њихова професионална удружења могу обављати своје професионалне активности и остваривати своја права према члану 7. ове Конвенције без да буду циљ:

и. физичких напада, пријетњи, узнемиравања или застрашивања; или

ии. било каквог неприкладног ометања или уплитања;

б. требају се суздржати од учествовања у понашању наведеном у подставу а. овог става;

ц. требају провести ефикасну истрагу о појавама понашања наведеног у подставу а овог става, ако постоји разлог за вјеровање да то може представљати кривично дјело.

5. Уговорне стране требају се суздржати од доношења било каквих мјера или одобравања било каквих пракси које би подриле независност и самосталну нарав професионалних удружења.

Поглавље III - Механизам праћења

Члан 10. - Група стручњака за заштиту професије адвоката

1. Група стручњака за заштиту професије адвоката (у даљњем тексту: Група) прати провођење ове Конвенције од стране уговорних страна.

2. Група се састоји од најмање осам и највише дванаест чланова. Чланове Групе бира Одбор уговорних страна, основан чланом 11. ове Конвенције, из реда кандидата које су предложиле уговорне стране, за мандат од четири године, с могућношћу једнократног обнављања, и то из редова држављана уговорних страна.

3. Почетни избор осам чланова одржава се у року од годину дана од ступања ове Конвенције на снагу. Избор четири додатна члана одржава се након 25. ратификације или приступања.

4. Избор чланова Групе заснива се на следећим принципима:

а. чланови се бирају према транспарентном поступку између лица високог моралног карактера, која су показала професионално искуство у областима обухваћеним овом Конвенцијом;

б. ниједна два члана Групе не могу бити држављани исте државе;

ц. чланови би требали представљати различите правне системе;

д. састав Групе мора осигурати равнотежу у погледу спола и географских подручја;

е. чланови засједају у свом личном својству те су независни и непристрасни у вршењу својих функција, те су на располагању за вршење својих функција на ефикасан начин.

5. Поступак избора чланова Групе одређује Одбор министара Вијећа Европе након консултација и једногласног пристанка странака, у року од шест мјесеци од ступања ове Конвенције на снагу.

6. Група доноси властити пословник о раду.

7. Чланови Групе, као и остали чланови делегације који проводе посјете државама према члану 12. ове Конвенције, уживају привилегије и имунитете утврђене у додатку овој Конвенцији.

Члан 11. - Одбор уговорних страна

1. Одбор уговорних страна састоји се од представника уговорних страна ове Конвенције, а уговорне стране морају настојати постићи равнотежу полова у његовом саставу.

2. Одбор уговорних страна сазива главни секретар Вијећа Европе. Његово прво засједање одржава се унутар године дана од ступања на снагу ове Конвенције. Након тога, засједа кад год то затражи трећина уговорних страна, предсједник Одбора уговорних страна или главни секретар.

3. Одбор уговорних страна усваја властити пословник о раду.

Члан 12. - Поступак

1. Поступци оцјене дијеле се у циклусе. Група дефинише опсег и одговарајуће методе за провођење овог поступка, попут упитника који могу послужити као основ за поступак оцјене провођења Конвенције од стране уговорних страна.

2. Група прима информације о провођењу Конвенције од стране дотичне уговорне стране. Осим тога, може примити информације о провођењу Конвенције од невладиних организација и цивилног друштва, професионалних удружења, као и од националних институција за заштиту људских права. Група такође узима у обзир доступне информације из других инструмената и органа Вијећа Европе, као и из других регионалних и међународних организација, у областима која спадају у оквир ове Конвенције.

3. Група може организовати посјете земљама, у сарадњи с националним властима и, гдје је то потребно, уз помоћ независних националних стручњака, ако су информације недостатне и не постоје други могући начини за поуздано добивање информација или у случајевима предвиђеним у члану 13., ставу 2., ове Конвенције. Посјете су подређене и ограничене на подручја гдје Група одлучи да су информације недостатне и на случајеве предвиђене у члану 13., ставу 2., ове Конвенције.

4. Посјете проводи делегација Групе. Током посјета, делегација може имати подршку стручњака за специфичне области. Током посјета, делегација треба:

и. уживати слободу кретања у релевантној јурисдикцији;

ии. имати могућност контакта с државним властима;

иии. не смјети бити спрјечена у сусретима с лицима која желе интервјуирати у приватности;

ив. имати приступ материјалу релевантном за посјету земљи.

5. Група припрема нацрт извјештаја који садржи његову анализу у вези с провођењем одредби на којима се

заснива оцјена, као и његове приједлоге и препоруке у вези с начином на који би дотична уговорна страна могла ријешити идентифициране проблеме. Нацрт извјештаја просљеђује се уговорној страни која подлијеже оцјени на коментаре. Њене коментаре Група узима у обзир приликом усвајања извјештаја.

6. На основу свих примљених информација и коментара дотичне уговорне стране, Група усваја своје извјештаје и закључке о мјерама које је уговорна страна предузела како би провела одредбе ове Конвенције. Овај извјештај и закључци просљеђују се уговорној страни на коју се извјештај односи и Одбору уговорних страна. Извјештај и закључци Групе објављују су од тренутка њиховог усвајања, заједно са свим коментарима дотичне уговорне стране.

7. Не доводећи у питање поступак из ставова 1. до 6. овог члана, Одбор уговорних страна може на основу извјештаја и закључака Групе усвојити препоруке упућене дотичној уговорној страни:

а. у вези с мјерама које треба предузети за провођење закључака Групе, ако је потребно одредити датум за доставу информација о њиховој provedби; и

б. с циљем промицања сарадње с том уговорном страном ради правилног провођења ове Конвенције.

Члан 13. - Хитни поступак

1. Ако Група прими поуздане информације које указују на ситуацију у којој проблеми захтијевају хитну позорност како би се спрјечиле или ограничиле озбиљне повреде Конвенције, може од дотичне уговорне стране затражити хитно достављање посебног извјештаја о мјерама предузетим за спречавање тих повреда.

2. Узимајући у обзир информације које је доставила дотична уговорна страна, као и све друге поуздане информације које су јој доступне, Група може именовати једног или више својих чланова да проведу истрагу и хитно извјесте Групу. Ако то буде оправдано и уз пристанак дотичне уговорне стране, истрага може укључивати и посјету њезином територију.

3. Након што испита резултате истраге из става 2. овог члана, Група просљеђује ове резултате дотичној уговорној страни и, кад је то примјерено, Одбору уговорних страна, Одбору министара и Парламентарној скупштини Вијећа Европе, заједно с коментарима и препорукама. Извјештаји и закључци Групе објављују се за јавност од тренутка њиховог усвајања, заједно с коментарима дотичне уговорне стране.

Члан 14. - Мишљења

Група може усвојити, према потреби, мишљења о провођењу ове Конвенције.

Члан 15. - Однос с другим органима

Одбор министара и Парламентарна скупштина Вијећа Европе периодички се обавјештавају о провођењу ове Конвенције.

Поглавље IV - Однос с другим међународним инструментима

Члан 16. - Однос с другим међународним инструментима

1. Ова Конвенција не утиче на права и обавезе које произлазе из других међународних инструмената којих су уговорне стране ове Конвенције стране или ће постати стране и који садрже одредбе о питањима уређеним овом Конвенцијом и који осигуравају већу заштиту права адвоката да слободно врше своју професију.

2. Уговорне стране ове Конвенције могу закључити билатералне или мултилатералне уговоре међу собом о питањима обухваћеним овом Конвенцијом, с циљем

допуњавања или јачања њезиних одредби или олакшавања примјене принципа садржаних у њој.

Поглавље V - Завршне одредбе

Члан 17. - Потписивање и ступање на снагу

1. Ова Конвенција је отворена за потписивање државама чланицама Вијећа Европе, државама које нису чланице, а које су учествовале у њезиној изради и Европској унији.

2. Ова Конвенција подлијеже ратификацији, прихватању или одобравању. Инструменти ратификације, прихватања или одобравања морају се похранити код главног секретара Вијећа Европе.

3. Ова Конвенција ступа на снагу првог дана мјесеца након истека периода од три мјесеца од датума када осам потписница, укључујући најмање шест држава чланица Вијећа Европе, изрази своју сагласност бити обавезана овом Конвенцијом у складу с одредбама претходног става.

4. За било коју потписницу која накнадно изрази своју сагласност бити обавезана овом Конвенцијом, она ступа на снагу првог дана мјесеца након истека периода од три мјесеца од дана када буде похрањен инструмент ратификације, прихватања или одобравања.

Члан 18. - Приступање Конвенцији

1. Након што ова Конвенција ступи на снагу, Одбор министара Вијећа Европе може, након консултација с уговорним странама ове Конвенције и добивања њиховог једногласног пристанка, позвати било коју државу која није чланица Вијећа Европе, а која није учествовала у изради Конвенције, да приступи овој Конвенцији одлуком коју доноси већина предвиђена у члану 20.д Статута Вијећа Европе и једногласним гласовањем представника Држава уговорница које имају право учествовати у Одбору министара.

2. За сваку државу која приступи, Конвенција ступа на снагу првог дана мјесеца након истека периода од три мјесеца од дана када буде похрањен инструмент приступања код главног секретара Вијећа Европе.

3. Свака уговорна страна која није чланица Вијећа Европе мора доприносити финансирању активности Групе и Одбора уговорних страна према модалитетима које успостави Одбор министара.

Члан 19. - Територијална примјена

1. Свака држава или Европска унија може, приликом потписивања или депоновања свог инструмента ратификације, прихватања, одобравања или приступања, одредити териториј или територије на које се примјењује ова Конвенција.

2. Свака уговорна страна може, било када касније, путем изјаве упућене главном секретару Вијећа Европе, проширити примјену ове Конвенције на било који други териториј наведен у изјави за чије међународне односе је одговорна или на чији рачун је овлаштена давати обавезе. У погледу тог територија, Конвенција ступа на снагу првог дана мјесеца након истека периода од три мјесеца од датума пријема такве изјаве од стране главног секретара.

3. Свака изјава која је дана у складу с претходним двама ставовима може се повићи за било који териториј наведен у тој изјави путем обавјештења упућеног главном секретару Вијећа Европе. Ово повлачење постаје ефикасно првог дана мјесеца након истека периода од три мјесеца од датума пријема таквог обавјештења од стране главног секретара.

Члан 20. - Изјаве

1. Свака уговорна страна ове Конвенције мора, приликом потписивања или депоновања свог инструмента ратификације, прихватања, одобравања или приступања, путем изјаве упућене главном секретару Вијећа Европе, навести професије које спадају под област примјене ове Конвенције у сврху члана 3, става 1, подстава а. Ова изјава може бити промијењена у било којем каснијем периоду и на исти начин. Ова изјава и било која измјена не смију умањити сврху ове Конвенције и заштиту коју она пружа.

2. Свака уговорна страна ове Конвенције може, приликом потписивања или депоновања свог инструмента ратификације, прихватања, одобравања или приступања, путем изјаве упућене главном секретару Вијећа Европе, изјавити да дефиниција "јавних органа" укључује један или више следећих органа:

и. законодавни органи у вези с њиховим другим активностима;

ии. правосудни органи у вези с њиховим другим активностима;

иии. физичка или правна лица у мјери у којој врше јавне функције или послују с јавним средствима, према домаћем праву.

Ова изјава може бити промијењена у било којем каснијем периоду и на исти начин.

Члан 21. - Резервације

1. Свака држава или Европска унија може, приликом потписивања или депоновања свог инструмента ратификације, прихватања, одобравања или приступања, путем изјаве упућене главном секретару Вијећа Европе, изјавити да задржава право не примјењивати или примјењивати само у одређеним случајевима или условима одредбе из члана 6. у погледу члана 2., става 3., подстава б. ове Конвенције. Нема других резервација у вези с одредбама ове Конвенције.

2. Свака уговорна страна може у цијелости или дјелимично повићи резервацију путем изјаве упућене главном секретару Вијећа Европе. Ова изјава постаје ефикасна од датума њеног пријема од стране главног секретара.

Члан 22. - Измјене и допуне Конвенције

1. Сваки приједлог измјена и допуна ове Конвенције који представи нека уговорна страна мора бити достављен главном секретару Вијећа Европе коју он просљеђује чланицама држава Вијећа Европе, државама које нису чланице које су учествовале у њезиној изради, свим државама потписницама, свим државама уговорницама, Европској унији и свим државама позваним да приступе овој Конвенцији у складу с одредбама члана 18., става 1.

2. Све измјене и допуне које предложи уговорна страна морају бити достављене Одбору уговорних страна, који подноси своје мишљење о тој предложеној измјени и допуни Одбору министара.

3. Одбор министара разматра предложену измјену и мишљење поднесено од стране Одбора уговорних страна те може, након савјетовања с државама које нису чланице које су уговорне стране ове Конвенције, усвојити те измјене и допуне.

4. Текст сваке измјене усвојене од стране Одбора министара у складу са ставом 3. овог члана просљеђује се уговорним странама на прихватање.

5. Све измјене и допуне усвојене у складу са ставом 3. овог члана ступају на снагу првог дана мјесеца након истека периода од једног мјесеца од дана када све уговорне стране обавијесте главног секретара да су их прихватиле.

Члан 23. - Повлачење

1. Свака уговорна страна може у било којем тренутку повући ову Конвенцију путем обавјештења упућеног главном секретару Вијећа Европе.

2. Такво повлачење постаје ефикасно првог дана мјесеца након истека периода од три мјесеца од дана пријема обавјештења од стране главног секретара.

Члан 24. - Обавјештења

Главни секретар Вијећа Европе обавјештава чланице држава Вијећа Европе, државе које нису чланице које су учествовале у изради ове Конвенције, све државе потписнице, све државе уговорнице, Европску унију и све државе позване да приступе овој Конвенцији у складу с одредбама члана 18. о:

- а. сваком потпису;
- б. депоновању сваког инструмента ратификације, прихватања, одобравања или приступања;
- ц. сваком датуму ступања на снагу ове Конвенције у складу с члановима 17. и 18.;
- д. свакој измјени усвојеној у складу с чланом 22. и датуму када та измјена ступа на снагу;
- е. свакој изјави учињеној у складу с чланом 20.;
- ф. свакој резервацији и повлачењу резервације учињеној у складу с чланом 21.;
- г. сваком повлачењу учињеном у складу с одредбама члана 23.;
- х. сваком другом чину, обавјештењу или комуникацији у вези с овом Конвенцијом.

У потврду наведеног, ниже потписани, прописно овлашћени, потписали су ову Конвенцију.

Припремљено у [Луксембургу], овог [13. дана] [маја 2025.], на енглеском и француском језику, оба текста имају једнак правни значај, у јединственом примјеру који се депонује у архиве Вијећа Европе. Главни секретар Вијећа Европе доставља овјерене примјере свакој чланици Вијећа Европе, државама које нису чланице које су учествовале у изради ове Конвенције, свим државама потписницама, Европској унији и свакој држави позваној да приступи овој Конвенцији.

Додатак - Привилегије и имунитети (члан 10.)

1. Овај додаток примјењује се на чланове Групе споменуте у члану 10. ове Конвенције, као и на остале чланове делегација које посјећују државе. За потребе овог додатка, израз "остали чланови делегација које посјећују државе" укључује независне националне стручњаке и специјалисте споменуте у члану 12., ставовима 3. и 4. ове Конвенције, чланове особља Вијећа Европе и усмене

Члан 3.

Ова Одлука биће објављена у "Службеном гласнику БиХ - Међународни уговори" на српском, босанском и хрватском језику и ступа на снагу даном објављивања.

Број 01-50-1-2342-33/26
3. септембра 2026. године
Сарајево

Председавајући
Др Денис Бећировић, с. р.

Na osnovu člana V 3. d) Ustava Bosne i Hercegovine i saglasnosti Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (Odluka PSBiH broj 01,02-21-1-1448/26 od 30. juna 2026. godine), Predsjedništvo Bosne i Hercegovine je, na 31. redovnoj sjednici, održanoj 3. septembra 2026. godine, donijelo

ODLUKU

O RATIFIKACIJI KONVENCIJE VIJEĆA EVROPE O ZAŠTITI ADVOKATSKE PROFESIJE

Члан 1.

Ratifikuje se Konvencija Vijeća Evrope o zaštiti advokatske profesije, potpisana 17. marta 2026. godine u Strazburu, na engleskom i francuskom jeziku.

Члан 2.

Текст Конвенције гласи:

**KONVENCIJA
VIJEĆA EVROPE O ZAŠTITI ADVOKATSKE
PROFESIJE
Privremeno izdanje**

Preambula

Државе чланице Вијећа Европе и остали потписници ове Конвенције,

Узимајући у обзир да је циљ Вијећа Европе jaчање јединства међу његовим чланицама;

Подсјећајући на Конвенцију за заштиту људских права и основних слобода (ETS бр. 5,1950) и њезине протоколе те судску праксу Европског суда за људска права;

Узимајући у обзир Основне принципе о uloзи адвоката, усвојене на Осмом конгресу Уједињених нација о превенцији криминала и поступању с појиниоцима (Havana, Kuba, 27. августа - 7. септембра 1990. године);

Узимајући у обзир Препоруку Rec(2000)21 Одбора министара државима чланицама о слободи обављања адвокатске професије;

Узимајући у обзир Резолуцију 44/9 о независности и непристрасности правосуда, поротника и проценитеља те независности адвоката, усвојену од стране Вијећа Уједињених нација за људска права 16. јула 2020. године;

Истицајући темелјну улогу коју адвокати и њихова професионална удружења имају у очувању владавине права, осигуравању приступа правди те заштити људских права и основних слобода;

С озбиљном забринутостош примјеђујући да су адвокати све чеће изложени нападима, пријетњама, узнемиравању и застрашавању због својих професионалних активности, као и непримјереним препрекама или уплитањима у вршењу својих легитимних професионалних функција;

Оштро осуђујући све такве нападе, пријетње, узнемиравање, застрашавање те непримјерене препреке или уплитања;

Узимајући у обзир различите начине на које се адвокатска професија може организовати у државима чланицама Вијећа Европе и осталим потписницама ове Конвенције;

Узимајући у обзир потребу за jaчањем међународног правног оквира како би се осигурала слобода обављања адвокатске професије,

Договорили су слjedeће:

Поглавље I - Сврха, област примјене и употреба појмова

Члан 1. - Сврха Конвенције

1. Сврха ове Конвенције је jaчање заштите адвокатске професије и права на обављање те професије с независношћу и без дискриминације, непримјерених препрека или уплитања, као и без изложености нападима, пријетњама, узнемиравању или застрашавању.

2. Ова Конвенција успоставља посебан механизам како би осигурала да уговорне стране ефикасно проводе њезине одредбе.

Члан 2. - Област примјене

1. Ова Конвенција примјењује се на професионалне активности адвоката и њихових професионалних удружења.

2. Одредбе чланова 5. до 9. ове Конвенције, у мјери у којој су релевантне за њихову специфичну ситуацију, примјењују се и на адвокате који, под својим изворним називом, пружају правне савјете, помоћ или заступање у уговорној страни, и то:

а. ако су укључени у подручје примјене изјаве коју је друга уговорна страна дала у складу с чланом 20. ставом 1. ове Конвенције; или

б. ако то чине у складу са законима те уговорне стране, правом Европске уније или међународним споразумима.

3. Одредбе члана 6. (професионална права адвоката), члана 7. (слобода изражавања) и члана 9. става 4. (заштитне мјере) ове Конвенције такође се примјењују на:

а. свако лице којем је, супротно члановима 5. и 8. ове Конвенције, ускраћена квалификација за адвоката или лиценца за обављање адвокатске професије или му је она укинута или suspendована;

б. свако лице које је међународни суд или трибунал, или орган основан од стране међународне организације, признао као надлежно за дјеловање у поступцима пред тим органом када даје правне савјете или поступа у тим поступцима.

4. Одредбе члана 6. става 3. подставова б) и в) те члана 9. става 4. ове Конвенције такође се примјењују на лица запослена или ангажована од стране адвоката како би им помагала, уколико она директно доприносе обављању професионалних активности тих адвоката.

5. Одредбе члана 9. става 4. ове Конвенције такође се примјењују на лица запослена или ангажована како би помагала професионалним удружењима, у мјери у којој се њихово дјеловање односи на професионалне активности тих удружења.

Члан 3. - Употреба појмова

За потребе ове Конвенције:

а. "advokat" означава свако физичко лице које је квалификовано и овлашћено, у складу с националним правом, за обављање адвокатске професије;

б. "клијент" означава свако физичко или правно лице које адвокат савјетује, којем пружа помоћ или које заступа;

в. "потенцијални клијент" означава свако физичко или правно лице које директно или индиректно тражи правни савјет, помоћ или заступање од одређеног адвоката;

д. "професионално удружење" означава представнички орган којем неки или сви адвокати припадају, било директно или индиректно, или су у њега уписани те који има одређену одговорност за организацију или регулацију адвокатске професије у складу с националним правом;

е. "професионалне активности адвоката" означавају сваку радњу у сврху припреме или пружања савјета, помоћи или заступања клијенту или потенцијалном клијенту у вези с тумачењем или примјеном права, било националног, страног или међународног, у државима уговорним странама у којима су адвокати регистровани или било гдје другдје гдје обављају своју дјелатност, укључујући и активности у вези с поступцима и радом међународног суда или трибунала или органа основаног од стране међународне организације;

ф. "професионалне активности професионалних удружења" означавају све радње обухваћене чланом 4. ставом 2. ове Конвенције;

г. "јавни органи" означавају:

i) владу и администрацију на националном, регионалном и локалном нивоу;

ii) законодавне органе и правосудне органе у мјери у којој обављају административне функције у складу с националним правом;

iii) физичка или правна лица у мјери у којој обављају административна овлашћења;

h. изрази "propisano zakonom" и "nužno u demokratskom društvu" тумаче се у складу са значењем из Конвенције за заштиту људских права и основних слобода, како их тумачи Европски суд за људска права.

Поглавље II - Материјалне одредбе

Члан 4. - Професионална удружења

1. Уговорне стране осигуравају да национални правни и регулаторни оквир гарантује да су професионална удружења независни и самouправни органи. Сваки избор њихових извршних органа мора се provoditi у складу с примјенивим правилима и без ванjskog uplitanja.

2. Уговорне стране осигуравају да професионална удружења могу:

a. promicati i zastupati interese advokata i advokatske profesije;

b. promicati i braniti nezavisnost advokata i njihovu ulogu u društvu;

c. razvijati profesionalne standarde ponašanja i promicati njihovo poštivanje, u skladu s ovom Konvencijom;

d. promicati pristup advokatskoj profesiji te kontinuirano obrazovanje i stručno usavršavanje advokata;

e. sarađivati s advokatskom, drugim profesionalnim udruženjima te međunarodnim, međuvladinim ili nevladinim organizacijama u pitanjima prava i advokatske prakse, uključujući promicanje i zaštitu uloge advokata; i

f. promicati dobrobit advokata te im pružati pomoć, kao i njihovim porodicama, kada je to potrebno.

3. Уговорне стране осигуравају да се професионална удружења благовремено и ефикасно консултирају о приједлозима владе за било какве измјене закона, процесних и административних правила која директно utiču на професионалне активности advokata i regulaciju advokatske profesije.

4. Уговорне стране осигуравају да сваки захтев за чланство у професионалном удружењу не спречава advokate да osnivaju i učestvuju u drugim удруženjima radi promicanja svojih професионалних интереса и активности.

Члан 5. - Право на обављање advokatske profesije

1. Уговорне стране осигуравају да су услови за upis, kontinuirano ovlaštenje i ponovni upis за обављање advokatske profesije propisani zakonom te da su:

a. zasnovani na objektivnim, relevantnim i transparentnim kriterijima koji se primjenjuju kroz pravičan postupak; i

b. nisu podložni diskriminaciji na bilo kojem osnovu zabranjenom sudskom praksom Evropskog suda za ljudska prava.

2. Уговорне стране осигуравају да одлуке о upisu, kontinuiranom ovlaštenju i ponovnom upisu за обављање advokatske profesije donosi професионално удружење или други независни орган te da су takve одлуке podložne osporavanju pred nezavisnim i nepristrasnim sudom ili tribunalom osnovanim zakonom.

Члан 6. - Професионална права advokata

1. Уговорне стране осигуравају да advokati могу:

a. nuditi i pružati pravne savjete, pomoć i zastupanje, uključujući u svrhu odbrane ljudskih prava i osnovnih sloboda;

b. prihvatiti ili odbiti bilo koje fizičko ili pravno lice kao klijenta te prekinuti odnos advokat-klijent;

c. imati благовремен и дјелотворан приступ svojim klijentima i potencijalnim klijentima, čak i kada су они лишени slobode;

d. biti priznati kao lica ovlaštena za savjetovanje, pružanje pravne pomoći i zastupanje svojih klijenata;

e. imati дјелотворан приступ svim relevantnim materijalima u posjedu или pod kontrolom nadležnih javnih vlasti, sudova i tribunala kada djeluju u ime svojih klijenata, bez neopravdanih kašnjenja i ograničenja;

f. imati дјелотворан приступ i mogućnost komuniciranja sa sudom, tribunalom или другим sličnim organom pred kojim су ovlašteni zastupati;

g. podnositi zahtjeve или prijedloge u ime svojih klijenata, uključujući one koji се odnose на izuzeće судије, tužioca или člana organa pozvanog на odlučivanje u određenom slučaju te на vođenje postupka;

h. дјелотворно učestvovati u svim postupcima u kojima zastupaju svoje klijente;

i. informirati javnost о svojim uslugama.

2. Уговорне стране осигуравају да advokati не snose грађанску или кривичну одговорност за usmene или pisane изјаве dane u dobroj vjeri i s dužnom pažnjom tokom vođenja bilo kojeg postupka u ime svojih klijenata.

3. Уговорне стране осигуравају да advokati:

a. могу svojim klijentima или potencijalnim klijentima pružati pravne savjete u privatnosti prilikom ličnih sastanaka;

b. могу povjerljivo komunicirati sa svojim klijentima или potencijalnim klijentima, bez obzira на način i oblik takve komunikacije;

c. nisu obavezni otkrivati, predati или svjedočiti о било kakvim informacijama или materijalima primljenima, било директно или indirektno, од klijenata или potencijalnih klijenata, као ni о било kojoj razmjeni s njima te о било kojem materijalu pripremljenom u vezi с tom razmjenom или vođenjem pravnog postupka u njihovo ime.

4. На ostvarivanje prava из stavova 1., 2. i 3. ovoga člana не smiju се nametati ograničenja osim onih propisanih zakonom i neophodnih u demokratskom društvu. Takva ograničenja mogu uključivati, ali nisu ograničena на, zahtjeve за osiguranje dostupnosti pravnog savjetovanja, pomoći i zastupanja за sve.

5. Уговорне стране осигуравају да advokati не trpe negativne posljedice zbog poistovjeđivanja s njihovim klijentima или interesima njihovih klijenata. Ovaj član primjenjuje се ne dovodeći u pitanje slobodu izražavanja, како је заštićena Konvencijom за zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda te domaćim zakonodavstvom.

Члан 7. - Сloboda izražavanja

1. Уговорне стране осигуравају право advokata да informiraju javnost о pitanjima koja се odnose на slučajeve njihovih klijenata, podložno samo ograničenjima propisanim zakonom, koja proizlaze из професионалних obaveza, zahtjeva pravosudne uprave i poštovanja privatnog života te су neophodna u demokratskom društvu.

2. Уговорне стране осигуравају право advokata, pojedinačno i kolektivno, као i професионалних удруženja, да promiču vladavinu prava i pridržavanje istoga, učestvuju u javnim raspravama о sadržaju, tumačenju i primjeni postojećih i predloženih pravnih odredbi, sudskim odlukama, upravljanju pravosuđem i pristupu pravdi te promicanju i zaštiti ljudskih prava, као i да predlažu reforme u tim oblastima.

Члан 8. - Дисциплинска одговорност

1. Уговорне стране осигуравају да су основи за дисциплинске mjere protiv advokata isključivo zasnovane на професионалним standardima ponašanja koji су propisani zakonom i sami су u skladu с pravima i slobodama из Konvencije за заštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

2. Уговорне стране осигуравају да се дисциплински postupci protiv advokata:

a. vode pred:

i. nezavisnim i nepristrasnim disciplinskim odborom osnovanim pri професионалном удруženju,

ii. nezavisnim i nepristrasnim organom, или

iii. nezavisnim i nepristrasnim sudom или tribunalom osnovanim zakonom;

b. provode без nepotrebnog odgađanja;

c. vode u skladu са zahtjevima за pravično suđenje prema članu 6. Konvencije за заštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda

те с правом на правни савјет, помоћ или заступање адвоката по властитом избору; и

d. могу osporiti pred nezavisnim i nepristrasnim sudom ili tribunalom osnovanim zakonom.

3. Ugovorne strane osiguravaju da bilo koje disciplinske sankcije izrečene advokatima poštuju principe zakonitosti, nediskriminacije i proporcionalnosti. Zabrana prava na obavljanje advokatske djelatnosti smije se izreći samo za najteže povrede profesionalnih standarda.

Član 9. - Zaštitne mjere

1. Ugovorne strane osiguravaju da advokati, podložno ograničenjima propisanim zakonom i neophodnima u demokratskom društvu radi sprečavanja, istraživanja ili progona krivičnih djela ili zaštite prava drugih lica, mogu:

a. imati pristup advokatu po svom izboru u slučaju da im se oduzme sloboda;

b. mogu bez odgađanja obavijestiti predstavnika svog profesionalnog udruženja o svom oduzimanju slobode, zakonskom osnovu za to i mjestu na kojem se nalaze;

c. imati nezavisnog advokata ili predstavnika svog profesionalnog udruženja prisutnog tokom:

i. bilo kakvog pretresa koji se provodi u sklopu građanske, krivične ili administrativne istrage ili postupka, bilo njih samih, bilo prostorija, vozila ili uređaja koji se koriste za njihove profesionalne aktivnosti; ili

ii. oduzimanja ili kopiranja dokumenata, drugih podataka i bilo kakve opreme koja se koristi za njihove profesionalne aktivnosti;

osim ako neće biti pregleda dokumenata ili podataka od strane onih koji provode pretres ili oduzimanje;

d. budu obaviješteni o svojim pravima prema podstavcima a, b i c ovog stava kada im se oduzme sloboda, te prije nego što budu podvrgnuti pretresima ili oduzimanju ili kopiranju dokumenata.

2. Ugovorne strane osiguravaju da postoje odgovarajući sigurnosni mehanizmi koji se primjenjuju i poštuju kada se provode inspekcije ili druge mjere u skladu s nadzorom profesije.

3. Ugovorne strane osiguravaju da profesionalna udruženja mogu, pod uslovom da su ograničenja propisana zakonom i neophodna u demokratskom društvu radi sprečavanja, istraživanja i progona krivičnih djela ili zaštite prava drugih, štititi prava utvrđena ovom Konvencijom, uključujući:

a. imati, preko svojih predstavnika, efikasan pristup advokatima kojima je oduzeta sloboda, ako to advokati zatraže;

b. biti obaviješteni bez odgađanja o slučajevima, o kojima su vlasti za provođenje zakona obaviještene, kada su advokati napadnuti ili ubijeni, gdje postoji razlog za vjerovanje da je to bilo zbog njihovih profesionalnih aktivnosti, a ovi slučajevi nisu na drugi način bili objavljeni, te advokati nisu u poziciji da ih sami obavijeste;

c. imati mogućnost prisustvovati ročištima u bilo kojem postupku pokrenutom protiv advokata gdje postoji razlog za vjerovanje da je to bilo zbog njihovih profesionalnih aktivnosti.

4. Ugovorne strane:

a. osiguravaju da advokati i njihova profesionalna udruženja mogu obavljati svoje profesionalne aktivnosti i ostvarivati svoja prava prema članu 7. ove Konvencije bez da budu cilj;

i. fizičkih napada, prijetnji, uznemiravanja ili zastrašivanja; ili

ii. bilo kakvog neprikladnog ometanja ili uplitanja;

b. trebaju se suzdržati od učestvovanja u ponašanju navedenom u osnovu a. ovog stava;

c. trebaju provesti efikasnu istragu o pojavama ponašanja navedenog u osnovu a ovog stava, ako postoji razlog za vjerovanje da to može predstavljati krivično djelo.

5. Ugovorne strane trebaju se suzdržati od donošenja bilo kakvih mjera ili odobravanja bilo kakvih praksi koje bi podrile nezavisnost i samostalnu narav profesionalnih udruženja.

Poglavlje III - Mehanizam praćenja

Član 10. - Grupa stručnjaka za zaštitu profesije advokata

1. Grupa stručnjaka za zaštitu profesije advokata (u daljnjem tekstu: Grupa) prati provođenje ove Konvencije od strane ugovornih strana.

2. Grupa se sastoji od najmanje osam i najviše dvanaest članova. Članove Grupe bira Odbor ugovornih strana, osnovan članom 11. ove Konvencije, iz reda kandidata koje su predložile ugovorne strane, za mandat od četiri godine, s mogućnošću jednokratnog obnavljanja, i to iz redova državljana ugovornih strana.

3. Početni izbor osam članova održava se u roku od godinu dana od stupanja ove Konvencije na snagu. Izbor četiri dodatna člana održava se nakon 25. ratifikacije ili pristupanja.

4. Izbor članova Grupe zasniva se na sljedećim principima:

a. članovi se biraju prema transparentnom postupku između lica visokog moralnog karaktera, koja su pokazala profesionalno iskustvo u oblastima obuhvaćenim ovom Konvencijom;

b. nijedna dva člana Grupe ne mogu biti državljani iste države;

c. članovi bi trebali predstavljati različite pravne sisteme;

d. sastav Grupe mora osigurati ravnotežu u pogledu spola i geografskih područja;

e. članovi zasjedaju u svom ličnom svojstvu te su nezavisni i nepristrasni u vršenju svojih funkcija, te su na raspolaganju za vršenje svojih funkcija na efikasan način.

5. Postupak izbora članova Grupe određuje Odbor ministara Vijeća Evrope nakon konsultacija i jednoglasnog pristanka stranaka, u roku od šest mjeseci od stupanja ove Konvencije na snagu.

6. Grupa donosi vlastiti poslovnik o radu.

7. Članovi Grupe, kao i ostali članovi delegacije koji provode posjete državama prema članu 12. ove Konvencije, uživaju privilegije i imunitete utvrđene u dodatku ovoj Konvenciji.

Član 11. - Odbor ugovornih strana

1. Odbor ugovornih strana sastoji se od predstavnika ugovornih strana ove Konvencije, a ugovorne strane moraju nastojati postići ravnotežu spolova u njegovom sastavu.

2. Odbor ugovornih strana saziva glavni sekretar Vijeća Evrope. Njegovo prvo zasjedanje održava se unutar godine dana od stupanja na snagu ove Konvencije. Nakon toga, zasjeda kad god to zatraži trećina ugovornih strana, predsjednik Odbora ugovornih strana ili glavni sekretar.

3. Odbor ugovornih strana usvaja vlastiti poslovnik o radu.

Član 12. - Postupak

1. Postupci ocjene dijele se u cikluse. Grupa definira opseg i odgovarajuće metode za provođenje ovog postupka, poput upitnika koji mogu poslužiti kao osnov za postupak ocjene provođenja Konvencije od strane ugovornih strana.

2. Grupa prima informacije o provođenju Konvencije od strane dotične ugovorne strane. Osim toga, može primiti informacije o provođenju Konvencije od nevladinih organizacija i civilnog društva, profesionalnih udruženja, kao i od nacionalnih institucija za zaštitu ljudskih prava. Grupa takođe uzima u obzir dostupne informacije iz drugih instrumenata i organa Vijeća Evrope, kao i iz drugih regionalnih i međunarodnih organizacija, u oblastima koja spadaju u okvir ove Konvencije.

3. Grupa može organizirati posjete zemljama, u saradnji s nacionalnim vlastima i, gdje je to potrebno, uz pomoć nezavisnih nacionalnih stručnjaka, ako su informacije nedostadne i ne postoje drugi mogući načini za pouzdano dobivanje informacija ili u slučajevima predviđenim u članu 13., stavu 2., ove Konvencije. Posjete su podređene i ograničene na područja gdje Grupa odluči da su informacije nedostadne i na slučajeve predviđene u članu 13., stavu 2., ove Konvencije.

4. Posjete provodi delegacija Grupe. Tokom posjeta, delegacija može imati podršku stručnjaka za specifične oblasti. Tokom posjeta, delegacija treba:

- i. uživati slobodu kretanja u relevantnoj jurisdikciji;
- ii. imati mogućnost kontakta s državnim vlastima;
- iii. ne smjeti biti spriječena u susretima s licima koja žele intervjuirati u privatnosti;
- iv. imati pristup materijalu relevantnom za posjetu zemlji.

5. Grupa priprema nacrt izvještaja koji sadrži njegovu analizu u vezi s provođenjem odredbi na kojima se zasniva ocjena, kao i njegove prijedloge i preporuke u vezi s načinom na koji bi dotična ugovorna strana mogla riješiti identificirane probleme. Nacrt izvještaja proslijeđuje se ugovornoj strani koja podliježe ocjeni na komentare. Njene komentare Grupa uzima u obzir prilikom usvajanja izvještaja.

6. Na osnovu svih primljenih informacija i komentara dotične ugovorne strane, Grupa usvaja svoje izvještaje i zaključke o mjerama koje je ugovorna strana preduzela kako bi provela odredbe ove Konvencije. Ovaj izvještaj i zaključci proslijeđuju se ugovornoj strani na koju se izvještaj odnosi i Odboru ugovornih strana. Izvještaj i zaključci Grupe objavljuju su od trenutka njihovog usvajanja, zajedno sa svim komentarima dotične ugovorne strane.

7. Ne dovodeći u pitanje postupak iz stavova 1. do 6. ovog člana, Odbor ugovornih strana može na osnovu izvještaja i zaključaka Grupe usvojiti preporuke upućene dotičnoj ugovornoj strani:

- a. u vezi s mjerama koje treba preduzeti za provođenje zaključaka Grupe, ako je potrebno odrediti datum za dostavu informacija o njihovoj provedbi; i
- b. s ciljem promicanja saradnje s tom ugovornom stranom radi pravilnog provođenja ove Konvencije.

Član 13. - Hitni postupak

1. Ako Grupa primi pouzdane informacije koje ukazuju na situaciju u kojoj problemi zahtijevaju hitnu pozornost kako bi se spriječile ili ograničile ozbiljne povrede Konvencije, može od dotične ugovorne strane zatražiti hitno dostavljanje posebnog izvještaja o mjerama preduzetim za sprečavanje tih povreda.

2. Uzimajući u obzir informacije koje je dostavila dotična ugovorna strana, kao i sve druge pouzdane informacije koje su joj dostupne, Grupa može imenovati jednog ili više svojih članova da provedu istragu i hitno izvijeste Grupi. Ako to bude opravdano i uz pristanak dotične ugovorne strane, istraga može uključivati i posjetu njezinom teritoriju.

3. Nakon što ispita rezultate istrage iz stava 2. ovog člana, Grupa proslijeđuje ove rezultate dotičnoj ugovornoj strani i, kad je to primjereno, Odboru ugovornih strana, Odboru ministara i Parlamentarnoj skupštini Vijeća Evrope, zajedno s komentarima i preporukama. Izvještaji i zaključci Grupe objavljuju se za javnost od trenutka njihovog usvajanja, zajedno s komentarima dotične ugovorne strane.

Član 14. - Mišljenja

Grupa može usvojiti, prema potrebi, mišljenja o provođenju ove Konvencije.

Član 15. - Odnos s drugim organima

Odbor ministara i Parlamentarna skupština Vijeća Evrope periodički se obavještavaju o provođenju ove Konvencije.

Poglavlje IV - Odnos s drugim međunarodnim instrumentima

Član 16. - Odnos s drugim međunarodnim instrumentima

1. Ova Konvencija ne utiče na prava i obaveze koje proizlaze iz drugih međunarodnih instrumenata kojih su ugovorne strane ove Konvencije strane ili će postati strane i koji sadrže odredbe o pitanjima uređenim ovom Konvencijom i koji osiguravaju veću zaštitu prava advokata da slobodno vrše svoju profesiju.

2. Ugovorne strane ove Konvencije mogu zaključiti bilateralne ili multilateralne ugovore među sobom o pitanjima obuhvaćenim ovom Konvencijom, s ciljem dopunjavanja ili jačanja njezinih odredbi ili olakšavanja primjene principa sadržanih u njoj.

Poglavlje V - Završne odredbe

Član 17. - Potpisivanje i stupanje na snagu

1. Ova Konvencija je otvorena za potpisivanje državama članicama Vijeća Evrope, državama koje nisu članice, a koje su učestvovala u njezinoj izradi i Evropskoj uniji.

2. Ova Konvencija podliježe ratifikaciji, prihvatanju ili odobravanju. Instrumenti ratifikacije, prihvatanja ili odobravanja moraju se pohraniti kod glavnog sekretara Vijeća Evrope.

3. Ova Konvencija stupa na snagu prvog dana mjeseca nakon isteka perioda od tri mjeseca od datuma kada osam potpisnica, uključujući najmanje šest država članica Vijeća Evrope, izrazi svoju saglasnost biti obavezana ovom Konvencijom u skladu s odredbama prethodnog stava.

4. Za bilo koju potpisnicu koja naknadno izrazi svoju saglasnost biti obavezana ovom Konvencijom, ona stupa na snagu prvog dana mjeseca nakon isteka perioda od tri mjeseca od dana kada bude pohranjen instrument ratifikacije, prihvatanja ili odobravanja.

Član 18. - Pristupanje Konvenciji

1. Nakon što ova Konvencija stupi na snagu, Odbor ministara Vijeća Evrope može, nakon konsultacija s ugovornim stranama ove Konvencije i dobivanja njihovog jednoglasnog pristanka, pozvati bilo koju državu koja nije članica Vijeća Evrope, a koja nije učestvovala u izradi Konvencije, da pristupi ovoj Konvenciji odlukom koju donosi većina predviđena u članu 20.d Statuta Vijeća Evrope i jednoglasnim glasovanjem predstavnika Država ugovornica koje imaju pravo učestvovati u Odboru ministara.

2. Za svaku državu koja pristupi, Konvencija stupa na snagu prvog dana mjeseca nakon isteka perioda od tri mjeseca od dana kada bude pohranjen instrument pristupanja kod glavnog sekretara Vijeća Evrope.

3. Svaka ugovorna strana koja nije članica Vijeća Evrope mora doprinostiti finansiranju aktivnosti Grupe i Odbora ugovornih strana prema modalitetima koje uspostavi Odbor ministara.

Član 19. - Teritorijalna primjena

1. Svaka država ili Evropska unija može, prilikom potpisivanja ili deponiranja svog instrumenta ratifikacije, prihvatanja, odobravanja ili pristupanja, odrediti teritorij ili teritorije na koje se primjenjuje ova Konvencija.

2. Svaka ugovorna strana može, bilo kada kasnije, putem izjave upućene glavnom sekretaru Vijeća Evrope, proširiti primjenu ove Konvencije na bilo koji drugi teritorij naveden u izjavi za čije međunarodne odnose je odgovorna ili na čiji račun je ovlaštena davati obaveze. U pogledu tog teritorija, Konvencija

stupa na snagu prvog dana mjeseca nakon isteka perioda od tri mjeseca od datuma prijema takve izjave od strane glavnog sekretara.

3. Svaka izjava koja je dana u skladu s prethodnim dvama stavovima može se povući za bilo koji teritorij naveden u toj izjavi putem obavijesti upućene glavnom sekretaru Vijeća Evrope. Ovo povlačenje postaje efikasno prvog dana mjeseca nakon isteka perioda od tri mjeseca od datuma prijema takve obavijesti od strane glavnog sekretara.

Član 20. - Izjave

1. Svaka ugovorna strana ove Konvencije mora, prilikom potpisivanja ili deponiranja svog instrumenta ratifikacije, prihvatanja, odobravanja ili pristupanja, putem izjave upućene glavnom sekretaru Vijeća Evrope, navesti profesije koje spadaju pod oblast primjene ove Konvencije u svrhu člana 3, stava 1, podstava a. Ova izjava može biti promijenjena u bilo kojem kasnijem periodu i na isti način. Ova izjava i bilo koja izmjena ne smiju umanjiti svrhu ove Konvencije i zaštitu koju ona pruža.

2. Svaka ugovorna strana ove Konvencije može, prilikom potpisivanja ili deponiranja svog instrumenta ratifikacije, prihvatanja, odobravanja ili pristupanja, putem izjave upućene glavnom sekretaru Vijeća Evrope, izjaviti da definicija "javnih organa" uključuje jedan ili više sljedećih organa:

- zakonodavni organi u vezi s njihovim drugim aktivnostima;
- pravosudni organi u vezi s njihovim drugim aktivnostima;
- fizička ili pravna lica u mjeri u kojoj vrše javne funkcije ili posluju s javnim sredstvima, prema domaćem pravu.

Ova izjava može biti promijenjena u bilo kojem kasnijem periodu i na isti način.

Član 21. - Rezervacije

1. Svaka država ili Evropska unija može, prilikom potpisivanja ili deponiranja svog instrumenta ratifikacije, prihvatanja, odobravanja ili pristupanja, putem izjave upućene glavnom sekretaru Vijeća Evrope, izjaviti da zadržava pravo ne primjenjivati ili primjenjivati samo u određenim slučajevima ili uslovima odredbe iz člana 6. u pogledu člana 2., stava 3., podstava b. ove Konvencije. Nema drugih rezervacija u vezi s odredbama ove Konvencije.

2. Svaka ugovorna strana može u cijelosti ili djelimično povući rezervaciju putem izjave upućene glavnom sekretaru Vijeća Evrope. Ova izjava postaje efikasna od datuma njenog prijema od strane glavnog sekretara.

Član 22. - Izmjene i dopune Konvencije

1. Svaki prijedlog izmjena i dopuna ove Konvencije koji predstavi neka ugovorna strana mora biti dostavljen glavnom sekretaru Vijeća Evrope koju on prosljeđuje članicama država Vijeća Evrope, državama koje nisu članice koje su učestvovalе u njezinoj izradi, svim državama potpisnicama, svim državama ugovornicama, Evropskoj uniji i svim državama pozvanim da pristupe ovoj Konvenciji u skladu s odredbama člana 18., stava 1.

2. Sve izmjene i dopune koje predloži ugovorna strana moraju biti dostavljene Odboru ugovornih strana, koji podnosi svoje mišljenje o toj predložnoj izmjeni i dopuni Odboru ministara.

3. Odbor ministara razmatra predloženu izmjenu i mišljenje podneseno od strane Odbora ugovornih strana te može, nakon savjetovanja s državama koje nisu članice koje su ugovorne strane ove Konvencije, usvojiti te izmjene i dopune.

4. Tekst svake izmjene usvojene od strane Odbora ministara u skladu sa stavom 3. ovog člana prosljeđuje se ugovornim stranama na prihvatanje.

5. Sve izmjene i dopune usvojene u skladu sa stavom 3. ovog člana stupaju na snagu prvog dana mjeseca nakon isteka perioda od jednog mjeseca od dana kada sve ugovorne strane obavijeste glavnog sekretara da su ih prihvatile.

Član 23. - Povlačenje

1. Svaka ugovorna strana može u bilo kojem trenutku povući ovu Konvenciju putem obavještenja upućenog glavnom sekretaru Vijeća Evrope.

2. Takvo povlačenje postaje efikasno prvog dana mjeseca nakon isteka perioda od tri mjeseca od dana prijema obavještenja od strane glavnog sekretara.

Član 24. - Obavještenja

Glavni sekretar Vijeća Evrope obavještava članice država Vijeća Evrope, države koje nisu članice koje su učestvovalе u izradi ove Konvencije, sve države potpisnice, sve države ugovornice, Evropsku uniju i sve države pozvane da pristupe ovoj Konvenciji u skladu s odredbama člana 18. o:

- svakom potpisu;
- deponiranju svakog instrumenta ratifikacije, prihvatanja, odobravanja ili pristupanja;
- svakom datumu stupanja na snagu ove Konvencije u skladu s članovima 17. i 18.;
- svakoj izmjeni usvojenoj u skladu s članom 22. i datumu kada ta izmjena stupa na snagu;
- svakoj izjavi učinjenoj u skladu s članom 20.;
- svakoj rezervaciji i povlačenju rezervacije učinjenoj u skladu s članom 21.;
- svakom povlačenju učinjenom u skladu s odredbama člana 23.;
- svakom drugom činu, obavještenju ili komunikaciji u vezi s ovom Konvencijom.

U potvrdu navedenog, niže potpisani, propisno ovlašteni, potpisali su ovu Konvenciju.

Pripremljeno u [Luksemburgu], ovog [13. dana] [maja 2025.], na engleskom i francuskom jeziku, oba teksta imaju jednak pravni značaj, u jedinstvenom primjeru koji se deponira u arhive Vijeća Evrope. Glavni sekretar Vijeća Evrope dostavlja ovjerene primjere svakoj članici Vijeća Evrope, državama koje nisu članice koje su učestvovalе u izradi ove Konvencije, svim državama potpisnicama, Evropskoj uniji i svakoj državi pozvanoj da pristupi ovoj Konvenciji.

Dodatak - Privilegije i imuniteti (član 10.)

1. Ovaj dodatak primjenjuje se na članove Grupe spomenute u članu 10. ove Konvencije, kao i na ostale članove delegacija koje posjećuju države. Za potrebe ovog dodatka, izraz "ostali članovi delegacija koje posjećuju države" uključuje nezavisne nacionalne stručnjake i specijaliste spomenute u članu 12., stavovima 3. i 4. ove Konvencije, članove osoblja Vijeća Evrope i usmene prevodioce zaposlene od strane Vijeća Evrope koji prate Grupe tokom njegovih posjeta državama.

2. Članovi Grupe i ostali članovi delegacija koje posjećuju države, dok vrše svoje funkcije u vezi s pripremom i izvršenjem posjeta državama, kao i s naknadnim radnjama i putovanjima u vezi s tim funkcijama, uživaju sljedeće privilegije i imunitete:

a. imunitet od ličnog uhićenja ili zadržavanja i od zapljene njihove lične prtljage, te imunitet od bilo kakvog pravnog postupka u vezi s izgovorenim ili napisanom riječju i svim radnjama koje su preduzeli u svojoj službenoj funkciji;

b. oslobođenje od bilo kakvih ograničenja u vezi s njihovom slobodom kretanja prilikom izlaska iz i povratka u svoju državu prebivališta, kao i prilikom ulaska u i izlaska iz države u kojoj vrše svoje funkcije, te od obaveze registracije stranaca u zemlji koju posjećuju ili kroz koju prolaze u vršenju svojih funkcija.

3. Tokom putovanja preduzetih u vršenju svojih funkcija, članovima Grupe i ostalim članovima delegacija koje posjećuju države trebaju biti pružene iste olakšice u pogledu carinskih i deviznih kontrola kao što se pružaju predstavnicima stranih vlada koji vrše privremene službene dužnosti.

4. Dokumenti koji se odnose na ocjenu provođenja ove Konvencije, a koje nose članovi Grupe i drugi članovi delegacija koje posjećuju države, su nepovredivi. Nikakva zapljena ili cenzura ne može se primjenjivati na službenu korespondenciju Grupe ili na službenu komunikaciju članova Grupe i drugih članova delegacija koje posjećuju države.

5. Kako bi se osigurala potpuna sloboda govora i potpuna nezavisnost članova Grupe i drugih članova delegacija koje

Član 3.

Ova Odluka će biti objavljena u "Službenom glasniku BiH - Međunarodni ugovori" na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku i stupa na snagu danom objavljivanja.

Broj 01-50-1-2342-33/26
3. septembra 2026. godine
Sarajevo

Predsjedavajući
Dr. Denis Bećirović, s. r.

Na temelju članka V. 3. d) Ustava Bosne i Hercegovine i suglasnosti Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (Odluka PSBiH broj 01,02-21-1-1448/26 od 30. lipnja 2026. godine), Predsjedništvo Bosne i Hercegovine je, na 31. redovnoj sjednici, održanoj 3. rujna 2026. godine, donijelo

ODLUKU

O RATIFIKACIJI KONVENCIJE VIJEĆA EUROPE O ZAŠTITI ODVJETNIČKE PROFESIJE

Članak 1.

Ratificira se Konvencija Vijeća Europe o zaštiti odvjetničke profesije, potpisana 17. ožujka 2026. godine u Strazburu, na engleskom i francuskom jeziku.

Članak 2.

Tekst Konvencije glasi:

KONVENCIJA VIJEĆA EUROPE O ZAŠTITI ODVJETNIČKE PROFESIJE Privremeno izdanje

Preambula

Države članice Vijeća Europe i ostali potpisnici ove Konvencije,

Uzimajući u obzir da je cilj Vijeća Europe jačanje jedinstva među njegovim članicama;

Podsjećajući na Konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (ETS br. 5, 1950) i njezine protokole te sudsku praksu Europskog suda za ljudska prava;

Uzimajući u obzir Osnovna načela o ulozi odvjetnika, usvojena na Osmom kongresu Ujedinjenih naroda o prevenciji kriminala i postupanju s počiniteljima (Havana, Kuba, 27. kolovoza - 7. rujna 1990. godine);

Uzimajući u obzir Preporuku Rec(2000)21 Odbora ministara državama članicama o slobodi obavljanja odvjetničke profesije;

Uzimajući u obzir Rezoluciju 44/9 o neovisnosti i nepristranosti pravosuđa, porotnika i procjenitelja te neovisnosti odvjetnika, usvojenu od strane Vijeća Ujedinjenih naroda za ljudska prava 16. srpnja 2020. godine;

Ističući temeljnu ulogu koju odvjetnici i njihove profesionalne udruge imaju u očuvanju vladavine prava, osiguravanju pristupa pravdi te zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda;

S ozbiljnom zabrinutošću primjećujući da su odvjetnici sve češće izloženi napadima, prijetnjama, uznemiravanju i zastrašivanju zbog svojih profesionalnih aktivnosti, kao i

posjećuju države u vršenju svojih funkcija, i dalje se priznaje imunitet od pravnog postupka u pogledu izgovorenih ili napisanih riječi i svih radnji preduzetih u vršenju tih funkcija, bez obzira na to jesu li dotična lica i dalje angažovana u vršenju tih funkcija.

6. Privilegije i imuniteti odobreni licima spomenutim u stavu 1. ovog dodatka dodjeljuju se kako bi se zaštitila nezavisna izvršna funkcija u interesu Grupe, a ne za njihovu ličnu korist. Odluku o ukidanju imuniteta lica navedenih u stavu 1. ovog dodatka donosi glavni sekretar Vijeća Evrope u slučaju kada on smatra da bi imunitet ometao tok pravde i kada se može ukinuti bez štete za interese Grupe.

neprimjerenim preprekama ili uplitanjima u obavljanju svojih legitimnih profesionalnih dužnosti;

Oštro osuđujući sve takve napade, prijetnje, uznemiravanje, zastrašivanje te neprimjerene prepreke ili uplitanja;

Uzimajući u obzir različite načine na koje se odvjetnička profesija može organizirati u državama članicama Vijeća Europe i ostalim potpisnicama ove Konvencije;

Uzimajući u obzir potrebu za jačanjem međunarodnog pravnog okvira kako bi se osigurala sloboda obavljanja odvjetničke profesije;

Dogovorili su sljedeće:

Poglavlje I - Svrha, područje primjene i upotreba pojmova

Članak 1. - Svrha Konvencije

1. Svrha ove Konvencije je jačanje zaštite odvjetničke profesije i prava na obavljanje te profesije s neovisnošću i bez diskriminacije, neprimjerenih prepreka ili uplitanja, kao i bez izloženosti napadima, prijetnjama, uznemiravanju ili zastrašivanju.

2. Ova Konvencija uspostavlja poseban mehanizam kako bi osigurala da ugovorne strane učinkovito provode njezine odredbe.

Članak 2. - Područje primjene

1. Ova Konvencija primjenjuje se na profesionalne aktivnosti odvjetnika i njihovih profesionalnih udruga.

2. Odredbe članaka 5. do 9. ove Konvencije, u mjeri u kojoj su relevantne za njihovu specifičnu situaciju, primjenjuju se i na odvjetnike koji, pod svojim izvornim nazivom, pružaju pravne savjete, pomoć ili zastupanje u ugovornoj strani, i to:

a. ako su uključeni u područje primjene izjave koju je druga ugovorna strana dala u skladu s člankom 20. stavkom 1. ove Konvencije; ili

b. ako to čine u skladu sa zakonima te ugovorne strane, pravom Europske unije ili međunarodnim sporazumima.

3. Odredbe članka 6. (profesionalna prava odvjetnika), članka 7. (sloboda izražavanja) i članka 9. stavka 4. (zaštitne mjere) ove Konvencije također se primjenjuju na:

a. svaku osobu kojoj je, suprotno člancima 5. i 8. ove Konvencije, uskraćena kvalifikacija za odvjetnika ili licenca za obavljanje odvjetničke profesije, ili joj je ona ukinuta ili suspendirana;

b. svaku osobu koju je međunarodni sud ili tribunal, ili tijelo osnovano od strane međunarodne organizacije, priznalo kao nadležnu za djelovanje u postupcima pred tim tijelom kada daje pravne savjete ili postupi u tim postupcima.

4. Odredbe članka 6. stavka 3. podstavaka b) i c) te članka 9. stavka 4. ove Konvencije također se primjenjuju na osobe zaposlene ili angažirane od strane odvjetnika kako bi im pomagale, ukoliko one izravno doprinose obavljanju profesionalnih aktivnosti tih odvjetnika.

5. Odredbe članka 9. stavka 4. ove Konvencije također se primjenjuju na osobe zaposlene ili angažirane kako bi pomagale profesionalnim udrugama, u mjeri u kojoj se njihovo djelovanje odnosi na profesionalne aktivnosti tih udruga.

Članak 3. - Upotreba pojmova

Za potrebe ove Konvencije:

a. "odvjetnik" označava svaku fizičku osobu koja je kvalificirana i ovlaštena, u skladu s nacionalnim pravom, za obavljanje odvjetničke profesije;

b. "klijent" označava svaku fizičku ili pravnu osobu koju odvjetnik savjetuje, kojoj pruža pomoć ili koju zastupa;

c. "potencijalni klijent" označava svaku fizičku ili pravnu osobu koja izravno ili neizravno traži pravni savjet, pomoć ili zastupanje od određenog odvjetnika;

d. "profesionalna udruga" označava predstavničko tijelo kojem neki ili svi odvjetnici pripadaju, bilo izravno ili neizravno, ili su u njega upisani te koje ima određenu odgovornost za organizaciju ili regulaciju odvjetničke profesije u skladu s nacionalnim pravom;

e. "profesionalne aktivnosti odvjetnika" označavaju svaku radnju u svrhu pripreme ili pružanja savjeta, pomoći ili zastupanja klijentu ili potencijalnom klijentu u vezi s tumačenjem ili primjenom prava, bilo nacionalnog, stranog ili međunarodnog, u državama ugovornim stranama u kojima su odvjetnici registrirani ili bilo gdje drugdje gdje obavljaju svoju djelatnost, uključujući i aktivnosti u vezi s postupcima i radom međunarodnog suda ili tribunala ili tijela osnovanog od strane međunarodne organizacije;

f. "profesionalne aktivnosti profesionalnih udruga" označavaju sve radnje obuhvaćene člankom 4. stavkom 2. ove Konvencije;

g. "javna tijela" označavaju:

i) vladu i administraciju na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini;

ii) zakonodavna tijela i pravosudna tijela u mjeri u kojoj obavljaju administrativne funkcije u skladu s nacionalnim pravom;

iii) fizičke ili pravne osobe u mjeri u kojoj obavljaju administrativne ovlasti;

h. izrazi "propisano zakonom" i "nužno u demokratskom društvu" tumače se u skladu sa značenjem iz Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, kako ih tumači Europski sud za ljudska prava.

Poglavlje II - Materijalne odredbe

Članak 4. - Profesionalne udruge

1. Ugovorne strane osiguravaju da nacionalni pravni i regulatorni okvir jamči da su profesionalne udruge neovisna i samoupravna tijela. Svaki izbor njihovih izvršnih tijela mora se provoditi u skladu s primjenjivim pravilima i bez vanjskog uplitanja.

2. Ugovorne strane osiguravaju da profesionalne udruge mogu:

a. promicati i zastupati interese odvjetnika i odvjetničke profesije;

b. promicati i braniti neovisnost odvjetnika i njihovu ulogu u društvu;

c. razvijati profesionalne standarde ponašanja i promicati njihovo poštivanje, u skladu s ovom Konvencijom;

d. promicati pristup odvjetničkoj profesiji te kontinuirano obrazovanje i stručno usavršavanje odvjetnika;

e. surađivati s odvjetnicima, drugim profesionalnim udrugama te međunarodnim, međuvladinim ili nevladinim organizacijama u pitanjima prava i odvjetničke prakse, uključujući promicanje i zaštitu uloge odvjetnika; i

f. promicati dobrobit odvjetnika te im pružati pomoć, kao i njihovim obiteljima, kada je to potrebno.

3. Ugovorne strane osiguravaju da se profesionalne udruge pravodobno i učinkovito konzultiraju o prijedlozima vlade za bilo kakve izmjene zakona, procesnih i administrativnih pravila koja izravno utječu na profesionalne aktivnosti odvjetnika i regulaciju odvjetničke profesije.

4. Ugovorne strane osiguravaju da svaki zahtjev za članstvo u profesionalnoj udruzi ne sprječava odvjetnike da osnivaju i sudjeluju u drugim udrugama radi promicanja svojih profesionalnih interesa i aktivnosti.

Članak 5. - Pravo na obavljanje odvjetničke profesije

1. Ugovorne strane osiguravaju da su uvjeti za upis, kontinuirano ovlaštenje i ponovni upis za obavljanje odvjetničke profesije propisani zakonom te da su:

a. utemeljeni na objektivnim, relevantnim i transparentnim kriterijima koji se primjenjuju kroz pravičan postupak; i

b. nisu podložni diskriminaciji na bilo kojoj osnovi zabranjenoj sudskom praksom Europskog suda za ljudska prava.

2. Ugovorne strane osiguravaju da odluke o upisu, kontinuiranom ovlaštenju i ponovnom upisu za obavljanje odvjetničke profesije donosi profesionalna udruga ili drugo neovisno tijelo te da su takve odluke podložne osporavanju pred neovisnim i nepristranim sudom ili tribunalom osnovanim zakonom.

Članak 6. - Profesionalna prava odvjetnika

1. Ugovorne strane osiguravaju da odvjetnici mogu:

a. nuditi i pružati pravne savjete, pomoć i zastupanje, uključujući u svrhu obrane ljudskih prava i temeljnih sloboda;

b. prihvatiti ili odbiti bilo koju fizičku ili pravnu osobu kao klijenta te prekinuti odnos odvjetnik-klijent;

c. imati pravodoban i djelotvoran pristup svojim klijentima i potencijalnim klijentima, čak i kada su oni lišeni slobode;

d. biti priznati kao osobe ovlaštene za savjetovanje, pružanje pravne pomoći i zastupanje svojih klijenata;

e. imati djelotvoran pristup svim relevantnim materijalima u posjedu ili pod kontrolom nadležnih javnih vlasti, sudova i tribunala kada djeluju u ime svojih klijenata, bez neopravdanih kašnjenja i ograničenja;

f. imati djelotvoran pristup i mogućnost komuniciranja sa sudom, tribunalom ili drugim sličnim tijelom pred kojim su ovlašteni zastupati;

g. podnositi zahtjeve ili prijedloge u ime svojih klijenata, uključujući one koji se odnose na izuzeće suca, tužitelja ili člana tijela pozvanog na odlučivanje u određenom slučaju te na vođenje postupka;

h. djelotvorno sudjelovati u svim postupcima u kojima zastupaju svoje klijente;

i. informirati javnost o svojim uslugama.

2. Ugovorne strane osiguravaju da odvjetnici ne snose građansku ili kaznenu odgovornost za usmene ili pisane izjave dane u dobroj vjeri i s dužnom pažnjom tijekom vođenja bilo kojeg postupka u ime svojih klijenata.

3. Ugovorne strane osiguravaju da odvjetnici:

a. mogu svojim klijentima ili potencijalnim klijentima pružati pravne savjete u privatnosti prilikom osobnih sastanaka;

b. mogu povjerljivo komunicirati sa svojim klijentima ili potencijalnim klijentima, bez obzira na način i oblik takve komunikacije;

c. nisu obvezni otkrivati, predati ili svjedočiti o bilo kakvim informacijama ili materijalima primljenima, bilo izravno ili neizravno, od klijenata ili potencijalnih klijenata, kao ni o bilo kojoj razmjeni s njima te o bilo kojem materijalu pripremljenom u vezi s tom razmjenom ili vođenjem pravnog postupka u njihovo ime.

4. Na ostvarivanje prava iz stavaka 1., 2. i 3. ovoga članka ne smiju se nametati ograničenja osim onih propisanih zakonom i nužnih u demokratskom društvu. Takva ograničenja mogu uključivati, ali nisu ograničena na, zahtjeve za osiguranje dostupnosti pravnog savjetovanja, pomoći i zastupanja za sve.

5. Ugovorne strane osiguravaju da odvjetnici ne trpe negativne posljedice zbog poistovjećivanja s njihovim klijentima ili interesima njihovih klijenata. Ovaj članak primjenjuje se ne dovodeći u pitanje slobodu izražavanja, kako je zaštićena Konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda te domaćim zakonodavstvom.

Članak 7. - Sloboda izražavanja

1. Ugovorne strane osiguravaju pravo odvjetnika da informiraju javnost o pitanjima koja se odnose na slučajeve njihovih klijenata, podložno samo ograničenjima propisanim zakonom, koja proizlaze iz profesionalnih obveza, zahtjeva pravosudne uprave i poštovanja privatnog života te su nužna u demokratskom društvu.

2. Ugovorne strane osiguravaju pravo odvjetnika, pojedinačno i kolektivno, kao i profesionalnih udruga, da promiču vladavinu prava i pridržavanje istoga, sudjeluju u javnim raspravama o sadržaju, tumačenju i primjeni postojećih i predloženih pravnih odredbi, sudskim odlukama, upravljanju pravosuđem i pristupu pravdi te promicanju i zaštiti ljudskih prava, kao i da predlažu reforme u tim područjima.

Članak 8. - Stegovna odgovornost

1. Ugovorne strane osiguravaju da su osnove za stegovne mjere protiv odvjetnika isključivo utemeljene na profesionalnim standardima ponašanja koji su propisani zakonom i sami su u skladu s pravima i slobodama iz Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

2. Ugovorne strane osiguravaju da se stegovni postupci protiv odvjetnika:

a. vode pred:

i. neovisnim i nepristranim stegovnim odborom osnovanim pri profesionalnoj udruzi,

ii. neovisnim i nepristranim tijelom, ili

iii. neovisnim i nepristranim sudom ili tribunalom osnovanim zakonom;

b. provode bez nepotrebnog odgađanja;

c. vode u skladu sa zahtjevima za pravično suđenje prema članku 6. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda

te s pravom na pravni savjet, pomoć ili zastupanje odvjetnika po vlastitom izboru; i

d. mogu osporiti pred neovisnim i nepristranim sudom ili tribunalom osnovanim zakonom.

3. Ugovorne strane osiguravaju da bilo koje stegovne sankcije izrečene odvjetnicima poštuju načela zakonitosti, nediskriminacije i proporcionalnosti. Zabrana prava na obavljanje odvjetničke djelatnosti smije se izreći samo za najteže povrede profesionalnih standarda.

Članak 9. - Zaštitne mjere

1. Ugovorne strane osiguravaju da odvjetnici, podložno ograničenjima propisanim zakonom i nužnima u demokratskom društvu radi sprječavanja, istraživanja ili progona kaznenih djela ili zaštite prava drugih osoba, mogu:

a. imati pristup odvjetniku po svom izboru u slučaju da im se oduzme sloboda;

b. mogu bez odgađanja obavijestiti predstavnika svoje profesionalne udruge o svom oduzimanju slobode, zakonskoj osnovi za to i mjestu na kojem se nalaze;

c. imati neovisnog odvjetnika ili predstavnika svoje profesionalne udruge prisutnog tijekom:

i. bilo kakvog pretresa koji se provodi u sklopu građanske, kaznene ili administrativne istrage ili postupka, bilo njih samih, bilo prostorija, vozila ili uređaja koji se koriste za njihove profesionalne aktivnosti; ili

ii. oduzimanja ili kopiranja dokumenata, drugih podataka i bilo kakve opreme koja se koristi za njihove profesionalne aktivnosti;

osim ako neće biti pregleda dokumenata ili podataka od strane onih koji provode pretres ili oduzimanje;

d. biti obaviješteni o svojim pravima prema podstavcima a, b i c ovog stavka kada im se oduzme sloboda, te prije nego što budu podvrgnuti pretresima ili oduzimanju ili kopiranju dokumenata.

2. Ugovorne strane osiguravaju da postoje odgovarajući sigurnosni mehanizmi koji se primjenjuju i poštuju kada se provode inspekcije ili druge mjere u skladu s nadzorom profesije.

3. Ugovorne strane osiguravaju da profesionalne udruge mogu, pod uvjetom da su ograničenja propisana zakonom i nužna u demokratskom društvu radi sprječavanja, istraživanja i progona kaznenih djela ili zaštite prava drugih, štititi prava utvrđena ovom Konvencijom, uključujući:

a. imati, preko svojih predstavnika, učinkovit pristup odvjetnicima kojima je oduzeta sloboda, ako to odvjetnici zatraže;

b. biti obaviješteni bez odgađanja o slučajevima, o kojima su vlasti za provedbu zakona obaviještene, kada su odvjetnici napadnuti ili ubijeni, gdje postoji razlog za vjerovanje da je to bilo zbog njihovih profesionalnih aktivnosti, a ovi slučajevi nisu na drugi način bili objavljeni, te odvjetnici nisu u poziciji da ih sami obavijeste;

c. imati mogućnost prisustvovati ročištima u bilo kojem postupku pokrenutom protiv odvjetnika gdje postoji razlog za vjerovanje da je to bilo zbog njihovih profesionalnih aktivnosti.

4. Ugovorne strane:

a. osiguravaju da odvjetnici i njihove profesionalne udruge mogu obavljati svoje profesionalne aktivnosti i ostvarivati svoja prava prema članku 7. ove Konvencije bez da budu cilj;

i. fizičkih napada, prijetnji, uznemiravanja ili zastrašivanja;

ili

ii. bilo kakvog neprikladnog ometanja ili uplitanja;

b. trebaju se suzdržati od sudjelovanja u ponašanju navedenom u podstavku a. ovog stavka; i

c. trebaju provesti učinkovitu istragu o pojavama ponašanja navedenog u podstavku a ovog stavka, ako postoji razlog za vjerovanje da to može predstavljati kazneno djelo.

5. Ugovorne strane trebaju se suzdržati od donošenja bilo kakvih mjera ili odobravanja bilo kakvih praksi koje bi podržile neovisnost i samostalnu narav profesionalnih udruga.

Поглавље III - Механизам праћења

Чланак 10. - Skupina stručnjaka za заштиту професије одвјетника

1. Skupina stručnjaka за заштиту професије одвјетника (у даљњем тексту: Skupina) prati provedbu ove Konvencije od strane ugovornih strana.

2. Skupina se sastoji od najmanje osam i najviše dvanaest članova. Članove Skupine bira Odbor ugovornih strana, osnovan člankom 11. ove Konvencije, iz reda kandidata koje su predložile ugovorne strane, за mandat од четри године, s mogućnošću једнократног обнављања, i то из редова држављана уgovornih strana.

3. Početni izbor osam članova održava se u roku od godinu dana од stupanja ove Konvencije на снагу. Izbor четри додатна člana održava se nakon 25. ratifikacije или pristupanja.

4. Izbor članova Skupine temelji se на sljedećim načelima:

a. članovi se biraju prema transparentnom postupku među osobama visokog moralnog karaktera, koje su pokazale професионално искуство u područjima обухваћеним овом Konvencijom;

b. nijedna dva člana Skupine ne mogu biti држављани исте државе;

c. članovi bi trebali predstavljati različite правне sustave;

d. sastav Skupine mora osigurati ravnotežu u pogledu пола i географских područja;

e. članovi zasjedaju u svom osobnom svojstvu te su neovisni i nepristrani u обављању својих дужности te su на располагању за обављање својих дужности на učinkovit начин.

5. Postupak izbora članova Skupine određuje Odbor ministara Vijeća Europe nakon konzultacija i једногласног пристања странака, u roku од šest мјесеци од stupanja ove Konvencije на снагу.

6. Skupina donosi vlastiti poslovnik о раду.

7. Članovi Skupine, као i остали чланови изасланства који проводе посјете државима према чланку 12. ove Konvencije, уживају привилегије i имунитете утврђене u dodatku овој Konvenciji.

Чланак 11. - Odbor ugovornih strana

1. Odbor ugovornih strana sastoji se од представника ugovornih strana ove Konvencije, а ugovorne strane moraju nastojati постићи равнотежу пола у његовом саставу.

2. Odbor ugovornih strana saziva главни тајник Вјећа Европе. Његово прво засједанје одржава се унутар године дана од stupanja на снагу ove Konvencije. Након тога, засједа кад год то затражи трећина ugovornih strana, predsjednik Odbora ugovornih strana или главни тајник.

3. Odbor ugovornih strana usvaja vlastiti poslovnik о раду.

Чланак 12. - Postupak

1. Postupci ocjene dijele se u cikluse. Skupina definira opseg i odgovarajuće metode за provedbu ovog postupka, poput upitnika који могу послужити као основа за поступак оцјене provedbe Konvencije од стране ugovornih strana.

2. Skupina prima информације о provedbi Konvencije од стране дотичне ugovorne strane. Осим тога, може примити информације о provedbi Konvencije од невладиних организација i цивилног друштва, професионалних удруга, као i од националних институција за заштиту људских права. Skupina такође узима u обзир доступне информације из других instrumenata i tijela Vijeća

Europe, као i из других регионалних i међународних организација, u područjima која спадају u оквир ove Konvencije.

3. Skupina може организирати посјете земљама, u сарадњи s националним властима i, гдје је то потребно, уз помоћ неовисних националних стручњака, ако су информације недостатне i не постоје други могући начини за поуздано добивање информација или u случајевима предвиђеним u чланку 13., ставку 2., ove Konvencije. Посјети су подређени i ограничени на подручја гдје Skupina одлучи да су информације недостатне i на случајеве предвиђене u чланку 13., ставку 2., ove Konvencije.

4. Посјете проводи изасланство Skupine. Tijekom посјета, изасланство може имати подршку стручњака за специфична подручја. Tijekom посјета, изасланство треба:

i. uživati slobodu kretanja u relevantnoj jurisdikciji;

ii. imati mogućnost kontakta s državnim vlastima;

iii. ne smjeti biti спријечено u susretima s osobama koje žele интервјуирати u приватности;

iv. imati pristup materijalu relevantnom за посјет земљи.

5. Skupina priprema nacrt izvješća који садржи његову анализу u vezi s provedбом одреdbи на којима се темелји оцјена, као i његове приједлоге i препоруке u vezi s načinom на који би дотична ugovorna strana могла riješiti идентифициране проблеме. Nacrt izvješća проsljeđuje се ugovornoj strani која подliježe оцјени на коментаре. Њене коментаре Skupina узима u обзир приликом усвајања izvješća.

6. На темелју свих примљених информација i коментара дотичне ugovorne strane, Skupina usvaja своје извјешће i закључке о мјерама које је ugovorna strana подузела како би проvela одредбе ove Konvencije. Ово извјешће i закључци проsljeđuju се ugovornoj strani на коју се извјешће односи i Odboru ugovornih strana. Извјешће i закључци Skupine објављују се од тренутка њиховог усвајања, заједно са свим коментарима дотичне ugovorne strane.

7. Не доводећи u питање поступак из ставака 1. до 6. ovog чланка, Odbor ugovornih strana може на темелју извјешћа i закључака Skupine усвојити препоруке упућене дотичној ugovornoj strani:

a. u vezi s мјерама које треба подузети за provedбу закључака Skupine, ако је потребно одредити datum за dostavu информација о њиховој provedби; i

b. s ciljem promicanja сарадње s том ugovornom stranom radi pravilne provedbe ove Konvencije.

Чланак 13. - Hitni postupak

1. Ако Skupina primi поуздане информације које указују на ситуацију u којој проблеми захтијевају hitnu pozornost како би се спрјечиле или ограничиле озбиљне повреде Konvencije, може од дотичне ugovorne strane затражити hitno dostavljanje посебног извјешћа о мјерама подузетим за спрјечавање тих повреда.

2. Узимajući u обзир информације које је dostavila дотична ugovorna strana, као i све друге поуздане информације које су јој доступне, Skupina може именовати једног или више својих чланова да проведу истрагу i hitno извјесте Skupinu. Ако то буде оправдано i уз пристапак дотичне ugovorne strane, истрага може укључивати i посјет нјезином територију.

3. Након што испита резултате истраге из ставка 2. ovog чланка, Skupina проsljeđuje ове резултате дотичној ugovornoj strani i, кад је то примјерено, Odbору ugovornih strana, Odbору ministara i Parlamentarnoj skupštini Vijeća Europe, заједно s коментарима i препорукама. Извјешће i закључци Skupine објављују се за јавност од тренутка њиховог усвајања, заједно s коментарима дотичне ugovorne strane.

Чланак 14. - Мишљења

Skupina може усвојити, према потреби, мишљења о provedби ove Konvencije.

Članak 15. - Odnos s drugim tijelima

Odbor ministara i Parlamentarna skupština Vijeća Europe periodički se obavještavaju o provedbi ove Konvencije.

Poglavlje IV - Odnos s drugim međunarodnim instrumentima

Članak 16. - Odnos s drugim međunarodnim instrumentima

1. Ova Konvencija ne utječe na prava i obveze koje proizlaze iz drugih međunarodnih instrumenata kojih su ugovorne strane ove Konvencije strane ili će postati strane i koji sadrže odredbe o pitanjima uređenim ovom Konvencijom i koji osiguravaju veću zaštitu prava odvjetnika da slobodno obavljaju svoju profesiju.

2. Ugovorne strane ove Konvencije mogu zaključiti bilateralne ili multilateralne ugovore među sobom o pitanjima obuhvaćenim ovom Konvencijom, s ciljem dopunjavanja ili jačanja njezinih odredbi ili olakšavanja primjene načela sadržanih u njoj.

Poglavlje V - Završne odredbe

Članak 17. - Potpisivanje i stupanje na snagu

1. Ova Konvencija je otvorena za potpisivanje državama članicama Vijeća Europe, državama koje nisu članice, a koje su sudjelovale u njezinoj izradi, i Europskoj uniji.

2. Ova Konvencija podliježe ratifikaciji, prihvatanju ili odobravanju. Instrumenti ratifikacije, prihvatanja ili odobravanja moraju se pohraniti kod glavnog tajnika Vijeća Europe.

3. Ova Konvencija stupa na snagu prvog dana mjeseca nakon isteka razdoblja od tri mjeseca od datuma kada osam potpisnica, uključujući najmanje šest država članica Vijeća Europe, izrazi svoju suglasnost biti obvezana ovom Konvencijom u skladu s odredbama prethodnog stavka.

4. Za bilo koju potpisnicu koja naknadno izrazi svoju suglasnost biti obvezana ovom Konvencijom, ona stupa na snagu prvog dana mjeseca nakon isteka razdoblja od tri mjeseca od dana kada bude pohranjen instrument ratifikacije, prihvatanja ili odobravanja.

Članak 18. - Pristupanje Konvenciji

1. Nakon što ova Konvencija stupi na snagu, Odbor ministara Vijeća Europe može, nakon konzultacija s ugovornim stranama ove Konvencije i dobivanja njihovog jednoglasnog pristanka, pozvati bilo koju državu koja nije članica Vijeća Europe, a koja nije sudjelovala u izradi Konvencije, da pristupi ovoj Konvenciji odlukom koju donosi većina predviđena u članku 20.d Statuta Vijeća Europe i jednoglasnim glasovanjem predstavnika Država ugovornica koje imaju pravo sudjelovati u Odboru ministara.

2. Za svaku državu koja pristupi, Konvencija stupa na snagu prvog dana mjeseca nakon isteka razdoblja od tri mjeseca od dana kada bude pohranjen instrument pristupanja kod glavnog tajnika Vijeća Europe.

3. Svaka ugovorna strana koja nije članica Vijeća Europe mora doprinositi financiranju aktivnosti Skupine i Odbora ugovornih strana prema modalitetima koje uspostavi Odbor ministara.

Članak 19. - Teritorijalna primjena

1. Svaka država ili Europska unija može, prilikom potpisivanja ili deponiranja svog instrumenta ratifikacije, prihvatanja, odobravanja ili pristupanja, odrediti teritorij ili teritorije na koje se primjenjuje ova Konvencija.

2. Svaka ugovorna strana može, bilo kada kasnije, putem izjave upućene glavnom tajniku Vijeća Europe, proširiti primjenu ove Konvencije na bilo koji drugi teritorij naveden u izjavi za čije međunarodne odnose je odgovorna ili na čiji račun je ovlaštena davati obveze. U pogledu tog teritorija, Konvencija stupa na

snagu prvog dana mjeseca nakon isteka razdoblja od tri mjeseca od datuma primitka takve izjave od strane glavnog tajnika.

3. Svaka izjava koja je dana u skladu s prethodnim dvama stavcima može se povući za bilo koji teritorij naveden u toj izjavi putem obavijesti upućene glavnom tajniku Vijeća Europe. Ovo povlačenje postaje učinkovito prvog dana mjeseca nakon isteka razdoblja od tri mjeseca od datuma primitka takve obavijesti od strane glavnog tajnika.

Članak 20. - Izjave

1. Svaka ugovorna strana ove Konvencije mora, prilikom potpisivanja ili deponiranja svog instrumenta ratifikacije, prihvatanja, odobravanja ili pristupanja, putem izjave upućene glavnom tajniku Vijeća Europe, navesti profesije koje spadaju pod područje primjene ove Konvencije u svrhu članka 3, stavka 1, podstavka a. Ova izjava može biti promijenjena u bilo kojem kasnijem razdoblju i na isti način. Ova izjava i bilo koja izmjena ne smiju umanjiti svrhu ove Konvencije i zaštitu koju ona pruža.

2. Svaka ugovorna strana ove Konvencije može, prilikom potpisivanja ili deponiranja svog instrumenta ratifikacije, prihvatanja, odobravanja ili pristupanja, putem izjave upućene glavnom tajniku Vijeća Europe, izjaviti da definicija "javnih tijela" uključuje jedno ili više sljedećih tijela:

- i. zakonodavna tijela u vezi s njihovim drugim aktivnostima;
- ii. pravosudna tijela u vezi s njihovim drugim aktivnostima;
- iii. fizičke ili pravne osobe u mjeri u kojoj obavljaju javne dužnosti ili posluju s javnim sredstvima, prema domaćem pravu.

Ova izjava može biti promijenjena u bilo kojem kasnijem razdoblju i na isti način.

Članak 21. - Rezervacije

1. Svaka država ili Europska unija može, prilikom potpisivanja ili deponiranja svog instrumenta ratifikacije, prihvatanja, odobravanja ili pristupanja, putem izjave upućene glavnom tajniku Vijeća Europe, izjaviti da zadržava pravo ne primjenjivati ili primjenjivati samo u određenim slučajevima ili uvjetima odredbe iz članka 6. u pogledu članka 2., stavka 3., podstavka b. ove Konvencije. Nema drugih rezervacija u vezi s odredbama ove Konvencije.

2. Svaka ugovorna strana može u cijelosti ili djelomično povući rezervaciju putem izjave upućene glavnom tajniku Vijeća Europe. Ova izjava postaje učinkovita od datuma njenog primitka od strane glavnog tajnika.

Članak 22. - Izmjene i dopune Konvencije

1. Svaki prijedlog izmjena i dopuna ove Konvencije koji predstavi neka ugovorna strana mora biti dostavljen glavnom tajniku Vijeća Europe koju on prosljeđuje članicama država Vijeća Europe, državama koje nisu članice koje su sudjelovale u njezinoj izradi, svim državama potpisnicama, svim državama ugovornicama, Europskoj uniji i svim državama pozvanim da pristupe ovoj Konvenciji u skladu s odredbama članka 18., stavka 1..

2. Sve izmjene i dopune koje predloži ugovorna strana moraju biti dostavljene Odboru ugovornih strana, koji podnosi svoje mišljenje o toj predloženoj izmjeni i dopuni Odboru ministara.

3. Odbor ministara razmatra predloženu izmjenu i mišljenje podneseno od strane Odbora ugovornih strana te može, nakon savjetovanja s državama koje nisu članice koje su ugovorne strane ove Konvencije, usvojiti te izmjene i dopune.

4. Tekst svake izmjene usvojene od strane Odbora ministara u skladu sa stavkom 3. ovog članka prosljeđuje se ugovornim stranama na prihvatanje.

5. Sve izmjene i dopune usvojene u skladu sa stavkom 3. ovog članka stupaju na snagu prvog dana mjeseca nakon isteka

раздобља од једног мјесеца од дана када све уговорне стране обавијесте главног тјјника да су их прихватиле.

Чланак 23. - Повлачење

1. Свака уговорна страна моће у било којем тренутку повући ову Конвенцију путем обавијести упућене главном тјјнику Вијећа Европе.

2. Такво повлачење постaje ућинковито првог дана мјесеца након истека раздобља од три мјесеца од дана примитка обавијести од стране главног тјјника.

Чланак 24. - Обавијести

Главни тјјник Вијећа Европе обавјештава чланце држава Вијећа Европе, државе које нису чланце које су судјеловале у изради ове Конвенције, све државе потписнице, све државе уговорнице, Европску унију и све државе позване да приступе овој Конвенцији у складу са одредбама чланка 18. о:

- a. сваком потпису;
- b. деониранију сваког инструмента ратификације, прихватања, одобравања или приступања;
- c. сваком датуму ступања на снагу ове Конвенције у складу са чланцима 17. и 18.;
- d. свакој измјени усвојеној у складу са чланком 22. и датуму када та измјена ступа на снагу;
- e. свакој изјави ућиненој у складу са чланком 20.;
- f. свакој резервацији и повлачењу резервације ућиненој у складу са чланком 21.;
- g. сваком повлачењу ућиненом у складу са одредбама чланка 23.;
- h. сваком другом ћину, обавијести или комуникацији у веzi с овом Конвенцијом.

У потврду наведеног, ниће потписани, прописно овлаћтени, потписали су ову Конвенцију.

Припремљено у [Луксембургу], овог [13. дана] [свибња 2025.], на енглеском и француском језику, оба текста имају једнак правни значај, у јединственом примјерку који се деонира у архиве Вијећа Европе. Главни тјјник Вијећа Европе доставља овјерене примјерке свакој чланци Вијећа Европе, државима које нису чланце које су судјеловале у изради ове Конвенције, свим државима потписницама, Европској унији и свакој држави позваној да приступи овој Конвенцији.

Додатак - Привилегије и имунитети (чланак 10.)

1. Овај додатак примјењује се на чланове Скупине споменуте у чланку 10. ове Конвенције, као и на остале чланове изасланстава која посјећују државе. За потребе овог додатка, израз "остали чланови изасланстава која посјећују државе" укључује

Чланак 3.

Ова Одлука ће бити објављена у "Службеноме гласнику БиХ - Међународни уговори" на хрватском, српском и босанском језику и ступа на снагу даном објаве.

Број 01-50-1-2342-33/26
3. рјјна 2026. године
Сарајево

Предсједатељ
Др. Денис Бећировић, в. р.

68

На основу члана V 3. д) Устава Босне и Херцеговине и сагласности Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине (Одлука ПСБиХ број 01,02-21-1-1449/26 од 30. јуна 2026. године), Предсједништво Босне и Херцеговине, на 31. редовној сједници, одржаној 3. септембра 2026. године, донијело је

**ОДЛУКУ
О РАТИФИКАЦИЈИ СПОРАЗУМА О ЕКОНОМСКОЈ САРАДЊИ ИЗМЕЂУ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ И
РЕПУБЛИКЕ КОРЕЈЕ**

Члан 1.

Ратификује се Споразум о економској сарадњи између Босне и Херцеговине и Републике Кореје, који је потписан 16. марта 2026. године у Сарајеву, на српском, босанском, хрватском, корејском и енглеском језику.

Члан 2.

Текст Споразума гласи:

**СПОРАЗУМ
О ЕКОНОМСКОЈ САРАДЊИ ИЗМЕЂУ БОСНЕ И
ХЕРЦЕГОВИНЕ И РЕПУБЛИКЕ КОРЕЈЕ**

Босна и Херцеговина и Република Кореја (у даљем тексту "уговорне стране");

ПРЕПОЗНАЈУЋИ потребу јачања економске сарадње између двије земље, уз очување принципа једнакости, узајамне користи и недискриминације;

УВЈЕРЕНИ да ће економско партнерство створити динамичан дијалог о различитим економским аспектима од заједничког интереса, одржати економски развој обје земље, те побољшати економску ефикасност и благостање потрошача;

ЖЕЛЕЋИ да успоставе одговарајући оквир за наставак дијалога имајући у виду формулисање мјера за унапређење економске сарадње у корист обје земље; и

УЗИМАЈУЋИ У ОБЗИР да се ниједна одредба овог Споразума не може тумачити као ослобађање уговорних страна од њихових обавеза према другим међународним споразумима;

Договориле су се како сlijеди:

Члан 1.

Циљеви

Уговорне стране ће, у оквиру свог националног законодавства, промовисати ширење и диверзификацију обострано корисне економске сарадње.

Члан 2.

Економска сарадња

1. Уговорне стране ће настојати подстицати и промовисати економску сарадњу у областима од заједничког интереса.

2. Циљеви такве економске сарадње између двије земље ће, између осталог, бити:

(а) испитати развој и перспективе билатералних економских односа;

(б) ојачати и диверзифицирати економске везе;

(ц) допринијети развоју њихових економија;

(д) истражити могућности заједничког приступа тржиштима трећих земаља; и

(е) подстицати сарадњу између економских оператера.

3. У остваривању циљева наведених у ставу 2. овог члана, уговорне стране ће:

(а) промовисати сарадњу између својих надлежних органа, професионалних организација, пословних удружења и привредних комора;

(б) подстицати и побољшати, гдје је то прикладно, размјену економских информација од обостраног интереса, као и посјете представника двије земље и других економских и стручних делегација;

(ц) подстицати контакте између привредника и подржати учешће на међународним изложбама и сајмовима организованим у њиховим земљама;

(д) подстицати инвестиционе активности, укључујући оснивање заједничких улагања и успостављање представништва предузећа и филијала;

(е) промовисати сарадњу између банака и финансијских институција њихових земаља; и

(ф) промовисати сарадњу на међународном нивоу у питањима од заједничког интереса.

4. Посебни облици, модалитети и услови економске сарадње у оквиру овог Споразума договориле се путем

консултација о билатералној економској сарадњи, у складу с националним законодавством уговорних страна.

Члан 3.

Извршавање Споразума

1. У сврху извршавања овог Споразума, уговорне стране ће предузимати радње неопходне за постизање циљева овог Споразума. У том циљу, одржаваће редовну комуникацију између њихових надлежних органа.

2. У складу са ставом 1. овог члана, надлежни органи могу да одржавају консултације о билатералној економској сарадњи на техничко-стручном нивоу или састанке на високом нивоу, како уговорне стране могу сматрати одговарајућим. Такве консултације и састанци ће бити одржани у било које вријеме које усагласе уговорне стране у циљу:

(а) преиспитивања спровођења овог Споразума;

(б) подношења и проучавања приједлога за динамичан развој економске сарадње и, гдје је то примјерено, давања препорука мјера уговорним странама;

(ц) идентификовања проблема који отежавају билатералну економску сарадњу и, гдје је то примјерено, давања препорука рјешења; и

(д) разматрања било којег другог питања које произилази из овог Споразума.

Члан 4.

Други споразуми и организације

Ништа у овом Споразуму неће се тумачити тако да утиче на било које право или обавезу која произилази из било којег постојећег међународног споразума којем је страна било која уговорна страна и/или из њиховог чланства у међународним организацијама.

Члан 5.

Рјешавање спорова

Сваки спор између уговорних страна који се односи на тумачење или спровођење овог Споразума ријешити ће се пријатељским консултацијама и преговорима у разумном року, али не касније од деведесет (90) дана.

Члан 6.

Завршне одредбе

1. Овај Споразум ступа на снагу тридесетог (30) дана од датума пријема последњег дипломатског обавјештења којим уговорне стране потврђују завршетак својих интерних процедура неопходних за ступање на снагу овог Споразума.

2. Овај Споразум остаје на снази пет (5) година и аутоматски се продужава за узастопне периоде од једне (1) године. Свака уговорна страна може да раскине овај Споразум писаним обавјештењем другој уговорној страни, путем дипломатских канала, најмање шест (6) мјесеци прије истека његовог рока важења.

3. Овај Споразум се може измијенити и допунити узајамним договором уговорних страна у писаном облику. Измјене и допуне ступају на снагу у складу са ставом 1. овог члана и представљају његов саставни дио.

4. Одредбе овог Споразума неће утицати на уговоре закључене између физичких и/или правних лица уговорних страна прије датума његовог ступања на снагу, нити ће измјене и допуне или раскид овог Споразума утицати на спровођења започетих пројеката и програма у складу са овим Споразумом све док се не изврше у потпуности.

У ПОТВРДУ ГОРЕ НАВЕДЕНОГ, доље потписани представници, прописно овлашћени за то, потписали су овај Споразум.

САЧИЊЕН у Сарајеву, дана 16. марта 2026. године, у два оригинала, сваки на босанском, хрватском, српском, корејском и енглеском језику с тим да су сви текстови једнако вјеродостојни. У случају разлика у тумачењу, користиће се текст на енглеском језику.

За Босну и Херцеговину
Министар спољне трговине
и економских односа
Сташа Кошарац, с. р.

За Републику Кореју
Изванредни и опуномоћени
амбасадор Републике Кореје
у Босни и Херцеговини
Њ. Е. Lee Seung-Buhm, с. р.

Члан 3.

Ова Одлука биће објављена у "Службеном гласнику БиХ - Међународни уговори" на српском, босанском и хрватском језику и ступа на снагу даном објављивања.

Број 01-50-1-2342-34/26
3. септембра 2026. године
Сарајево

Предсједавајући
Др **Денис Бећировић**, с. р.

На основу члана V 3. d) Устава Босне и Херцеговине и сагласности Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине (Одлука PSBiH број 01,02-21-1-1449/26 од 30. јуна 2026. године), Предсједништво Босне и Херцеговине је, на 31. редовној сједници, одржаној 3. септембра 2026. године, донијело

ODLUKU

O RATIFIKACIJI SPORAZUMA O EKONOMSKOJ SARADNJI IZMEĐU BOSNE I HERCEGOVINE I REPUBLIKE KOREJE

Члан 1.

Ratifikuje se Sporazum o ekonomskoj saradnji između Bosne i Hercegovine i Republike Koreje, koji je potpisan 16. marta 2026. године у Сарајеву, на босанском, хрватском, српском, корејском и енглеском језику.

Члан 2.

Текст Споразума гласи:

**SPORAZUM
O EKONOMSKOJ SARADNJI IZMEĐU BOSNE I
HERCEGOVINE I REPUBLIKE KOREJE**

Босна и Херцеговина и Република Кореја (у даљњем тексту "уговорне стране");

PREPOZNAJUĆI потребу jačanja ekonomske saradnje između dvije zemlje, uz očuvanje principa jednakosti, uzajamne koristi i nediskriminacije;

UVJERENI да ће економско партнерство створити динамичан дијалог о различитим економским аспектима од заједничког интереса, одржати економски развој обје земље, те побољшати економску ефикасност и благостанје потрошача;

ŽELEĆI да успоставе одговарајући оквир за наставак дијалога имајући у виду формулирање мјера за унапређење економске сарадње у корист обје земље; и

UZIMAJUĆI U OBZIR да се ниједна одредаба овог Споразума не може тумачити као ослобађање уговорних страна од њихових обавеза према другим међународним споразумима;

Договориле су се како сlijеди:

Члан 1.

Циљеви

Уговорне стране ће, у оквиру свог националног законодавства, промовирати ширење и диверзификацију обојстрано корисне економске сарадње.

Члан 2.

Економска сарадња

1. Уговорне стране ће настојати подстицати и промовирати економску сарадњу у областима од заједничког интереса.

2. Циљеви такве економске сарадње између двије земље ће, између осталог, бити:

(a) испитати развој и перспективе билатералних економских односа;

(b) ојачати и диверзифицирати економске везе;

(c) допринијети развоју њихових економија;

(d) истражити могућности заједничког приступа тржиштима трећих земаља; и

(e) подстицати сарадњу између економских оператера.

3. У остваривању циљева наведених у ставу 2. овог члана, уговорне стране ће:

(a) промовирати сарадњу између својих надлежних органа, професионалних организација, пословних удружења и привредних комора;

(b) подстицати и побољшати, гдје је то прикладно, размјену економских информација од обојстраног интереса, као и посјете представника двије земље и других економских и стручних делегација;

(c) подстицати контакте између привредника и подржати учешће на међународним изложбама и сајмовима организованим у њиховим земљама;

(d) подстицати инвестициске активности, укључујући оснивање заједничких улагања и успостављање представништва предузећа и филијала;

(e) промовирати сарадњу између банака и финансијских институција њихових земаља; и

(f) промовирати сарадњу на међународном нивоу у питањима од заједничког интереса.

4. Посебни облици, модалитети и услови економске сарадње у оквиру овог Споразума договорити ће се путем консултација о билатералној економској сарадњи, у складу с националним законодавством уговорних страна.

Члан 3.

Извршавање Споразума

1. У сврху извршавања овог Споразума, уговорне стране ће предузимати радње неопходне за постизање циљева овог Споразума. У том циљу, одржават ће редовну комуникацију између њихових надлежних органа.

2. У складу са ставом 1. овог члана, надлежни органи могу одржати консултације о билатералној економској сарадњи на техничко-стручном нивоу или састанке на високом нивоу, како уговорне стране могу сматрати одговарајућим. Такве консултације и састанци ће бити одржани у било које вријеме које усaglase уговорне стране у циљу:

(a) преиспитивања provođenja овог Споразума;

(b) podnošenja i proučavanja prijedloga za dinamičan razvoj ekonomske saradnje i, gdje je to primjereno, davanja preporuka mjera ugovornim stranama;

(c) identifikiranja problema koji otežavaju bilateralnu ekonomsku saradnju i, gdje je to primjereno, davanja preporuka rješenja; i

(d) razmatranja bilo kojeg drugog pitanja koje proizilazi iz ovog Sporazuma.

Član 4.

Drugi sporazumi i organizacije

Ništa u ovom Sporazumu neće se tumačiti tako da utiče na bilo koje pravo ili obavezu koja proizilazi iz bilo kojeg postojećeg međunarodnog sporazuma kojim je strana bilo koja ugovorna strana i/ili iz njihovog članstva u međunarodnim organizacijama.

Član 5.

Rješavanje sporova

Svaki spor između ugovornih strana koji se odnosi na tumačenje ili provođenje ovog Sporazuma riješit će se prijateljskim konsultacijama i pregovorima u razumnom roku, ali ne kasnije od devedeset (90) dana.

Član 6.

Završne odredbe

1. Ovaj Sporazum stupa na snagu tridesetog (30) dana od datuma prijema posljednjeg diplomatskog obavještenja kojim ugovorne strane potvrđuju završetak svojih internih procedura neophodnih za stupanje na snagu ovog Sporazuma.

2. Ovaj Sporazum ostaje na snazi pet (5) godina i automatski se produžava za uzastopne periode od jedne (1)

Član 3.

Ova Odluka će biti objavljena u "Službenom glasniku BiH - Međunarodni ugovori" na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku i stupa na snagu danom objavljivanja.

Broj 01-50-1-2342-34/26
3. septembra 2026. godine
Sarajevo

godine. Svaka ugovorna strana može raskinuti ovaj Sporazum pisanim obavještenjem drugoj ugovornoj strani, putem diplomatskih kanala, najmanje šest (6) mjeseci prije isteka njegovog roka važenja.

3. Ovaj Sporazum se može izmijeniti i dopuniti uzajamnim dogovorom ugovornih strana u pisanom obliku. Izmjene i dopune stupaju na snagu u skladu sa stavom 1. ovog člana i predstavljaju njegov sastavni dio.

4. Odredbe ovog Sporazuma neće uticati na ugovore zaključene između fizičkih i/ili pravnih lica ugovornih strana prije datuma njegovog stupanja na snagu, niti će izmjene i dopune ili raskid ovog Sporazuma uticati na provođenje započetih projekata i programa u skladu sa ovim Sporazumom sve dok se ne izvrše u potpunosti.

U POTVRDU GORE NAVEDENOG, dolje potpisani predstavnici, propisno ovlašteni za to, potpisali su ovaj Sporazum.

SAČINJEN u Sarajevu, dana 16. marta 2026. godine, u dva originala, svaki na bosanskom, hrvatskom, srpskom, korejskom i engleskom jeziku s tim da su svi tekstovi jednako vjerodostojni. U slučaju razlika u tumačenju, koristit će se tekst na engleskom jeziku.

Za Bosnu i Hercegovinu
Ministar vanjske trgovine i
ekonomskih odnosa
Staša Košarac, s. r.

Za Republiku Koreju
Izvanredni i opunomoćeni
ambasador Republike Koreje u
Bosni i Hercegovini
Nj. E. Lee Seung-Buhm, s. r.

Predsjedavajući
Dr. Denis Bećirović, s. r.

Na temelju članka V. 3. d) Ustava Bosne i Hercegovine i suglasnosti Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (Odluka PSBiH broj 01,02-21-1-1449/26 od 30. juna 2026. godine), Predsjedništvo Bosne i Hercegovine je, na 31. redovitoj sjednici, održanoj 3. rujna 2026. godine, donijelo

ODLUKU

O RATIFIKACIJI SPORAZUMA O GOSPODARSKOJ SURADNJI IZMEĐU BOSNE I HERCEGOVINE I REPUBLIKE KOREJE

Članak 1.

Ratificira se Sporazum o gospodarskoj suradnji između Bosne i Hercegovine i Republike Koreje, koji je potpisan 16. ožujka 2026. godine u Sarajevu, na hrvatskome, srpskom, bosanskom, korejskom i engleskom jeziku.

Članak 2.

Tekst Sporazuma glasi:

SPORAZUM

O GOSPODARSKOJ SURADNJI IZMEĐU BOSNE I HERCEGOVINE I REPUBLIKE KOREJE

Bosna i Hercegovina i Republika Koreja (u daljnjem tekstu "ugovorne stranke");

PREPOZNAJUĆI potrebu jačanja gospodarske suradnje između dvaju zemalja, uz očuvanje načela jednakosti, uzajamne koristi i nediskriminacije;

UVJERENI da će gospodarsko partnerstvo stvoriti dinamičan dijalog o različitim gospodarskim aspektima od zajedničkog interesa, održati gospodarski razvitak obje zemlje, te poboljšati gospodarsku učinkovitost i blagostanje potrošača;

ŽELEĆI uspostaviti odgovarajući okvir za nastavak razgovora imajući u vidu formuliranje mjera za unapređenje gospodarske suradnje u korist obje zemlje; i

UZIMAJUĆI U OBZIR da se nijedna odredba ovog Sporazuma ne može tumačiti kao oslobađanje ugovornih stranaka od njihovih obveza prema drugim međunarodnim sporazumima;

Dogovorile su se kako slijedi:

Članak 1.

Ciljevi

Ugovorne stranke će, u okviru svog nacionalnog zakonodavstva, promicati širenje i diverzifikaciju obostrano korisne gospodarske suradnje.

Članak 2.

Gospodarska suradnja

1. Ugovorne stranke će nastojati poticati i promicati gospodarsku suradnju u područjima od zajedničkog interesa.

2. Ciljevi takve gospodarske suradnje između dvaju zemalja će, između ostalog, biti:

(a) ispitati razvoj i perspektive bilateralnih gospodarskih odnosa;

(b) ojačati i diverzificirati gospodarske veze;

(c) doprinijeti razvoju njihovih gospodarstava;

(d) istražiti mogućnosti zajedničkog pristupa tržištima trećih zemalja; i

(e) poticati suradnju između gospodarskih operatera.

3. U ostvarivanju ciljeva navedenih u stavku 2. ovog članka, ugovorne će stranke:

(a) promicati suradnju između svojih nadležnih tijela, profesionalnih organizacija, poslovnih udruga i gospodarskih komora;

(b) poticati i poboljšati, gdje je to prikladno, razmjenu gospodarskih informacija od obostranog interesa, kao i posjete predstavnika dvaju zemalja i drugih gospodarskih i stručnih izaslanstava;

(c) poticati kontakte između gospodarstvenika i podržati sudjelovanje na međunarodnim izložbama i sajmovima organiziranim u njihovim zemljama;

(d) poticati investicijske aktivnosti, uključujući utemeljenje zajedničkih ulaganja i uspostave predstavništava poduzeća i podružnica;

(e) promicati suradnju između banaka i finansijskih institucija njihovih zemalja; i

(f) promicati suradnju na međunarodnoj razini u pitanjima od zajedničkog interesa.

4. Posebni oblici, modaliteti i uvjeti gospodarske suradnje u okviru ovog Sporazuma dogovoriti će se putem konzultacija o bilateralnoj gospodarskoj suradnji, sukladno nacionalnom zakonodavstvu ugovornih stranaka.

Članak 3.

Izvršavanje Sporazuma

1. U svrhu izvršavanja ovog Sporazuma, ugovorne stranke će poduzimati radnje neophodne za postizanje ciljeva ovog Sporazuma. U tom cilju, održavat će redovitu komunikaciju između njihovih nadležnih tijela.

2. Sukladno stavku 1. ovog članka, nadležna tijela mogu održati konzultacije o bilateralnoj gospodarskoj suradnji na tehničko-stručnoj razini ili sastanke na visokoj razini, kako ugovorne stranke mogu smatrati odgovarajućim. Takve konzultacije i sastanci bit će održani u bilo koje vrijeme koje usuglase ugovorne stranke u cilju:

(a) preispitivanja provedbe ovog Sporazuma;

(b) podnošenja i proučavanja prijedloga za dinamičan razvitak gospodarske suradnje i, gdje je to primjereno, davanja preporuka mjera ugovornim strankama;

(c) identificiranja problema koji otežavaju bilateralnu gospodarsku suradnju i, gdje je to primjereno, davanja preporuka rješenja; i

(d) razmatranja bilo kojeg drugog pitanja koje proizlazi iz ovog Sporazuma.

Članak 3.

Ova Odluka će biti objavljena u "Službenome glasniku BiH - Međunarodni ugovori" na hrvatskome, srpskom i bosanskom jeziku i stupa na snagu danom objave.

Број 01-50-1-2342-34/26

3. rujna 2026. godine

Сарајево

Članak 4.

Drugi sporazumi i organizacije

Ništa u ovom Sporazumu neće se tumačiti tako da utječe na bilo koje pravo ili obvezu koja proizlazi iz bilo kojeg postojećeg međunarodnog sporazuma kojem je stranka bilo koja ugovorna stranka i/ili iz njihovog članstva u međunarodnim organizacijama.

Članak 5.

Rješavanje sporova

Svaki spor između ugovornih stranaka koji se odnosi na tumačenje ili provedbu ovog Sporazuma riješit će se prijateljskim konzultacijama i pregovorima u razumnom roku, ali ne kasnije od devedeset (90) dana.

Članak 6.

Završne odredbe

1. Ovaj Sporazum stupa na snagu tridesetog (30) dana od datuma prijama posljednje diplomatske obavijesti kojom ugovorne stranke potvrđuju završetak svojih internih postupaka neophodnih za stupanje na snagu ovog Sporazuma.

2. Ovaj Sporazum ostaje na snazi pet (5) godina i automatski se produljuje za uzastopna razdoblja od jedne (1) godine. Svaka ugovorna stranka može raskinuti ovaj Sporazum pisanom obavješću drugoj ugovornoj stranci, putem diplomatskih kanala, najmanje šest (6) mjeseci prije isteka njegovog roka važenja.

3. Ovaj Sporazum se može izmijeniti i dopuniti uzajamnim dogovorom ugovornih stranaka u pisanom obliku. Izmjene i dopune stupaju na snagu sukladno stavku 1. ovog članka i predstavljaju njegov sastavni dio.

4. Odredbe ovog Sporazuma neće utjecati na ugovore zaključene između fizičkih i/ili pravnih osoba ugovornih stranaka prije datuma njegova stupanja na snagu, niti će izmjene i dopune ili raskid ovog Sporazuma utjecati na provedbu započetih projekata i programa u skladu s ovim Sporazumom sve dok se ne izvrše u potpunosti.

U POTVRDU GORE NAVEDENOG, dolje potpisani predstavnici, propisno ovlašteni za to, potpisali su ovaj Sporazum.

SAČINJEN u Sarajevu, dana 16. ožujka 2026. godine, u dva izvornika, svaki na bosanskom, hrvatskom, srpskom, korejskom i engleskom jeziku s tim da su svi tekstovi jednako vjerodostojni. U slučaju razlika u tumačenju, koristit će se tekst na engleskom jeziku.

Za Bosnu i Hercegovinu
Ministar vanjske trgovine i
ekonomskih odnosa
Staša Košarac, v. r.

Za Republiku Koreju
Izvanredni i opunomoćeni
veleposlanik Republike Koreje
u Bosni i Hercegovini
Nj. E. Lee Seung-Buhm, v. r.

Predsjedatelj
Dr. Denis Bećirović, v. r.

ОДЛУКУ

О РАТИФИКАЦИЈИ КОНВЕНЦИЈЕ САВЈЕТА ЕВРОПЕ ПРОТИВ ТРГОВАЊА ЉУДСКИМ ОРГАНИМА

Члан 1.

Ратификује се Конвенција Савјета Европе против трговања људским органима, састављена у Сантиагу де Цомпостела 25.3.2015. године, на енглеском и француском језику.

Члан 2.

Текст Конвенције у преводу гласи:
Серија уговора Савјета Европе бр. 216

КОНВЕНЦИЈА САВЈЕТА ЕВРОПЕ ПРОТИВ ТРГОВАЊА ЉУДСКИМ ОРГАНИМА

Састављена у Сантиагу де Цомпостела, 25. 3. 2015.
године

Преамбула

Државе чланице Савјета Европе и друге потписнице ове Конвенције,

имајући на уму Општу декларацију о људским правима, коју је донијела Општа скупштина Уједињених нација 10. децембра 1948. године и Конвенцију за заштиту људских права и основних слобода (1950., ЕТС бр. 5);

имајући на уму Конвенцију о заштити људских права и достојанства људског бића у погледу примјене биологије и медицине: Конвенцију о људским правима и биомедицини (1997., ЕТС бр. 164) и Додатни протокол уз Конвенцију о заштити људских права и достојанства људског бића у погледу примјене биологије и медицине у вези пресађивања органа и ткива људског поријекла (2002., ЕТС бр. 186);

имајући на уму Протокол за спречавање, сузбијање и кажњавање кријумчарења људи, посебно жена и дјеце, којим се допуњује Конвенција Уједињених нација против транснационалног организованог криминала (2000.) и Конвенцију Савјета Европе о сузбијању трговања људима (2005., ЦЕТС бр. 197);

узимајући у обзир да је циљ Савјета Европе постићи веће јединство међу његовим чланицама;

узимајући у обзир да трговање људским органима представља повреду људског достојанства и права на живот те озбиљну пријетњу јавном здрављу;

одлучне да у значајној мјери допринесу искорјењивању трговања људским органима увођењем нових дјела која допуњују постојеће међународне правне инструменте у подручју трговања људима у сврху узимања органа;

узимајући у обзир да је сврха ове Конвенције спречавање и борба против трговања људским органима, те да се провођење одредби Конвенције у вези с кривично-материјалним правом треба проводити узимајући у обзир њену сврху и принцип размјерности;

препознајући да је ради ефикасне борбе против глобалне пријетње коју представља трговање људским органима потребно подстицати тијесну међународну сарадњу између држава чланица Савјета Европе као и држава нечланица,

споразумјеле су се како слиједи:

Поглавље I. Сврхе, подручје примјене и кориштење појмова

Члан 1. Сврхе

1. Сврхе ове Конвенције су:

а) спречавање и борба против трговања људским органима инкриминацијом одређених дјела;

б) заштита права жртава дјела утврђених у складу с овом Конвенцијом;

ц) олакшавање сарадње на националном и међународном нивоу у мјерама сузбијања трговања људским органима.

2. Ради ефикасног провођења њених одредаба од стране страна, ова Конвенција успоставља специфичан механизам праћења.

Члан 2.

Подручје примјене и кориштење појмова

1. Ова Конвенција се примјењује на трговање људским органима у сврху пресађивања или друге сврхе, те на друге облике протуправног узимања и протуправног усађивања.

2. За потребе ове Конвенције израз:

- "трговање људским органима" значи било коју протуправну активност у вези с људским органима како је прописано у члану 4. став I., те члановима 5., 7., 8. и 9. ове Конвенције;

- "људски орган" значи диференцирани дио људског тијела, састављен од различитих ткива, који задржава своју структуру, васкуларизацију и способност развоја физиолошких функција уз значајан ниво аутономности. Дио органа такође се сматра органом ако је његова функција кориштење за једнаку сврху као и цијели орган у људском тијелу, који задржава захтјеве структуре и васкуларизације.

Члан 3.

Принцип недискриминације

Провођење одредаба ове Конвенције од стране страна, а нарочито употреба мјера заштите права жртава осигурава се без дискриминације по било којем основу као што је пол, раса, боја коже, језик, доб вјероисповијест, политичко или неко друго увјерење, национално или друштвено поријекло или припадност некој националној мањини, имовина, рођење, полна оријентација, здравствено стање, инвалидитет или други статус.

Поглавље II. Кривично-материјално право

Члан 4.

Протуправно узимање људских органа

1. Свака страна предузима потребне законодавне и друге мјере како би у свом домаћем праву утврдила као кривично дјело, када је почињено с намјером, узимање људских органа од живих или с преминулих даваоца:

а) када се узимање проводи без добровољног, информисаног и специфичног пристанка живог или преминулог даваоца, или у случају преминулог даваоца, без да је узимање допуштено према његовом домаћем праву;

б) када је, у замјену за узимање органа, живом даваоцу или трећој страни понуђена или је примила новчану накнаду или упоредиву корист;

ц) када је, у замјену за узимање органа с преминулог даваоца, трећој страни понуђена или је примила новчану накнаду или упоредиву корист.

2. Било која држава или Европска унија може, у вријеме потписивања или приликом полагања своје исправе о ратификацији, прихвату или одобрењу, изјавом упућеном главном секретару Савјета Европе изјавити да задржава право непримјењивати став 1. а) овог члана на узимање људских органа од живих даваоца, у изнискним случајевима

и у складу с одговарајућим заштитним мјерама или одредбама о пристанку њеног домаћег права. Било која резерва дата у складу с овим ставом садржи кратку изјаву о надлежном домаћем праву.

3. Израз "новчана накнада или успоређива корист" за потребе става 1. б) и ц) не укључује накнаду за губитак зараде и било које друге оправдане трошкове узроковане узимањем или повезаним медицинским претрагама, или накнаду у случају штете која није својствена узимању органа.

4. Свака страна разматра предузимање потребних законодавних или других мјера како би у свом домаћем праву утврдила као кривично дјело узимање људских органа од живих или с преминулих давалаца када се узимање проводи ван оквира њеног домаћег система пресађивања или када се узимање проводи кршењем основних принципа домаћих закона или правила о пресађивању. Ако страна утврди кривична дјела у складу с овом одредбом, настоји на таква дјела примјењивати и чланове од 9. до 22.

Члан 5.

Кориштење протуправно узетих органа за сврхе усађивања или друге сврхе осим усађивања

Свака страна предузима потребне законодавне и друге мјере како би у свом домаћем праву утврдила као кривично дјело, када је почињено с намјером, кориштење протуправно узетих органа, како је описано у члану 4. ставу 1., за сврхе усађивања или друге сврхе осим усађивања.

Члан 6.

Усађивања органа ван домаћег система пресађивања или кршењем основних принципа домаћег права о пресађивању

Свака страна разматра предузимање потребних законодавних и других мјера како би у свом домаћем праву утврдила као кривично дјело, када је почињено с намјером, усађивање људских органа од живих или с преминулих давалаца у случајевима када се усађивање проводи ван оквира њеног домаћег система пресађивања или када се усађивање проводи кршењем основних принципа домаћих закона или правила о пресађивању. Ако страна утврди кривична дјела у складу с овом одредбом, настоји на таква дјела примјењивати и чланове од 9. до 22.

Члан 7.

Протуправно подстицање, врбовање, нуђење и тражење неприпадајуће користи

1. Свака страна предузима потребне законодавне и друге мјере како би у свом домаћем праву утврдила као кривично дјело, када је почињено с намјером, подстицање и врбовање давалаца или прималаца органа, када се оно проводи за новчану накнаду или упоредиву корист лица које проводи подстицање или врбовање или треће стране.

2. Свака страна предузима потребне законодавне и друге мјере како би утврдила као кривично дјело, када је почињено с намјером, обећавање, нуђење или давање од стране било којег лица, директно или индиректно, сваке неприпадајуће користи здравственим радницима, својим јавним службеницима или лицима која воде или раде за субјекте у приватном сектору у било којем својству, с циљем да се узимање или усађивање људског органа проведе или олакша, када се такво узимање или усађивање проводи у околностима описанима у члану 4. ставу 1. или члану 5. и, гдје је примјењиво, у члану 4. ставу 4. или члану 6.

3. Свака страна предузима потребне законодавне и друге мјере како би утврдила као кривично дјело, када је почињено с намјером, тражење или примање од стране здравствених радника, својих јавних службеника или особа које воде или

раде за субјекте у приватном сектору у било којем својству, сваке неприпадајуће користи с циљем provedбе или олакшавања узимања или усађивања људског органа, када се такво узимање или усађивање проводи у околностима описанима у члану 4. ставу 1. или члану 5. и, гдје је примјењиво, у члану 4. ставу 4. или члану 6.

Члан 8.

Припрема, очување, похрана, превоз, пренос, пријем, увоз и извоз протуправно узетих људских органа

Свака страна предузима потребне законодавне и друге мјере како би у свом домаћем праву утврдила као кривично дјело, када је почињено с намјером:

а) припрему, очување и похрану протуправно узетих људских органа како је описано у члану 4. ставу 1. и, гдје је примјењиво, члану 4. ставу 4.;

б) превоз, пренос, пријем, увоз и извоз протуправно узетих људских органа како је описано у члану 4. ставу 1. и, гдје је примјењиво, члану 4. ставу 4.

Члан 9.

Помагање или подстицање и покушај

1. Свака страна предузима потребне законодавне и друге мјере како би у свом домаћем праву утврдила као кривична дјела, када су почињена с намјером, помагање или подстицање на почињење било којих кривичних дјела утврђених у складу с овом Конвенцијом.

2. Свака страна предузима потребне законодавне и друге мјере како би утврдила као кривично дјело покушај почињења с намјером било којих кривичних дјела утврђених у складу с овом Конвенцијом.

3. Било која држава или Еуропска унија може, у вријеме потписивања или приликом полагања своје исправе о ратификацији, прихвату или одобрењу, изјавом упућеном главном секретару Савјета Европе, изјавити да задржава право не примјењивати, или примјењивати само у специфичним случајевима или условима, став 2. на дјела утврђена у складу с чланом 7. и чланом 8.

Члан 10.

Надлежност

1. Свака страна предузима такве законодавне или друге мјере које могу бити потребне како би успоставила надлежности за било које дјело утврђено у складу с овом Конвенцијом, када је дјело почињено:

а) на њеном државном подручју; или
б) на броду који вије заставу те стране; или
ц) у авиону регистрованом у складу са законима те стране; или

д) од стране њеног држављанина; или
е) од стране лица које има пребивалиште на његовом државном подручју.

2. Свака страна настоји предузети потребне законодавне или друге мјере како би успоставила надлежност за било које дјело утврђено у складу с овом Конвенцијом када је дјело почињено против једног од њених држављана или лица које има пребивалиште на њеном државном подручју.

3. Било која држава или Еуропска унија може, у вријеме потписивања или приликом полагања своје исправе о ратификацији, прихвату или одобрењу, изјавом упућеном главном секретару Савјета Европе изјавити да задржава право непримјењивати, или примјењивати само у специфичним случајевима или условима, правила о надлежности наведена у ставу 1. д) и е) овог члана.

4. За процесуирање дјела утврђених у складу с овом Конвенцијом, свака страна предузима потребне законодавне

или друге мјере како би обезбиједила да њена надлежност која се односи на ставове 1. д) и е) овог члана не подлијеже услову да је процесуирање могуће започети тек након пријаве жртве или достављања података од стране државе мјеста у којој је дјело почињено.

5. Било која држава или Европска унија може, у вријеме потписивања или приликом полагања своје исправе о ратификацији, прихвату или одобрењу, изјавом упућеном главном секретару Савјета Европе изјавити да задржава право непримјењивати, или примјењивати само у специфичним случајевима, став 4. овог члана.

6. Свака страна предузима потребне законодавне или друге мјере како би успоставила надлежност за дјела утврђена у складу с овом Конвенцијом, у случајевима у којима се наводни починилац налази на њеном државном подручју, а она га или ју не изручује другој страни искључиво на основу његовог или њеног држављанства.

7. Када више од једне стране сматра да је надлежно за наводно дјело утврђено у складу с овом Конвенцијом, те се стране, гдје је примјењиво, савјетују ради одређивања најприкладније надлежности за процесуирање.

8. Не доводећи у питање општа правила међународнога права, ова Конвенција не искључује било какву кривичну надлежност коју страна има у складу са својим унутрашњим правом.

Члан 11.

Одговорност правног лица

1. Свака страна предузима потребне законодавне и друге мјере како би обезбиједила да правна лица могу бити одговорна за дјела утврђена у складу с овом Конвенцијом, када их је у њихову корист починило било које физичко лице, које је дјеловало самостално или као дио органа правног лица, и које је на водећем положају у њему, на основу:

- а) овлаштења за заступање правног лица;
- б) овлаштења за доношење одлука у име правног лица;
- ц) овлаштења за провођење контроле унутар правног лица.

2. Осим у случајевима из става 1. овог члана, свака страна предузима потребне законодавне и друге мјере како би обезбиједила да правно лице може бити одговорно у случајевима када је недостатак надзора или контроле од стране физичког лица из става 1. омогућио почињење дјела утврђеног у складу с овом Конвенцијом у корист тог правног лица од стране физичког лица које дјелује под њеном овлашћу.

3. Подложно правним принципима странке, одговорност правног лица може бити кривично, грађанско или управно.

4. Таква одговорност не доводи у питање кривичну одговорност физичких лица која су починила дјело.

Члан 12.

Санкције и мјере

1. Свака страна предузима потребне законодавне и друге мјере како би обезбиједила да су дјела утврђена у складу с овом Конвенцијом кажњива ефикасним, размјерним и одвраћајућим санкцијама. Те санкције укључују, за дјела утврђена у складу с чланом 4. ставом 1. и, гдје је примјењиво, чланом 5. и чланом 7. до 9. када су почињена од стране физичких лица, казне које укључују лишење слободе које може довести до изручења.

2. Свака страна предузима потребне законодавне и друге мјере како би обезбиједила да правна лица која су одговорна у складу с чланом 11. подлијежу ефикасним, размјерним и одвраћајућим санкцијама, укључујући и

кривичне и некривичне новчане казне, и које могу укључивати друге мјере као што су:

а) привремена или трајна забрана обављања пословне дјелатности;

б) стављање под судски надзор;

ц) судски налог за ликвидацију.

3. Свака страна предузима потребне законодавне и друге мјере како би:

а) дозволила одузимање и заплену имовинске користи остварене кривичним дјелима утврђенима у складу с овом Конвенцијом или имовине чија је вриједност једнака таквом приходу;

б) омогућила привремено или трајно затварање било којег устројственог облика коришћеног за почињење кривичних дјела утврђених у складу с овом Конвенцијом, недоводећи у питање права бона фиде трећих страна, или привремену или трајну забрану починиоцу, у складу с надлежним одредбама домаћег права, обављања пословне дјелатности битне за почињење било којег дјела утврђеног у складу с овом Конвенцијом.

Члан 13.

Отежавајуће околности

Свака страна предузима потребне законодавне и друге мјере како би обезбиједила да се слједеће околности, у мјери у којој оне већ не чине саставни дио дјела, могу у складу с надлежним одредбама домаћег права узети у обзир као отежавајуће околности приликом одређивања санкција у вези с дјелима утврђенима у складу с овом Конвенцијом:

а) дјело је узроковало смрт или озбиљну штету физичком или менталном здрављу жртве;

б) дјело је починило лице злоупотребом његовог или њеног положаја;

ц) дјело је почињено у оквиру криминалне организације;

д) починилац је раније осуђиван за дјела утврђена у складу с овом Конвенцијом;

е) дјело је почињено над дјететом или неким другим посебно рањивим лицем.

Члан 14.

Претходне осуде

Свака страна предузима потребне законодавне и друге мјере како би обезбиједила могућност узимања у обзир правоснажних пресуда које је изрекла друга страна за дјела утврђена овом Конвенцијом приликом одређивања санкција.

Поглавље III. Кривично-процесно право

Члан 15.

Покретање и ток поступка

Свака страна предузима потребне законодавне и друге мјере како би обезбиједила да истрага или процесуирање дјела утврђених у складу с овом Конвенцијом не зависи од пријаве те да се поступак може наставити чак и ако се пријава повуче.

Члан 16.

Кривичне истраге

Свака страна предузима потребне законодавне и друге мјере, у складу с принципима свог домаћег законодавства, како би обезбиједила ефикасну кривичну истрагу и процесуирање дјела утврђених у складу с овом Конвенцијом.

Члан 17.

Међународна сарадња

1. Стране у највећој могућој мјери међусобно сарађују, у складу с одредбама ове Конвенције и у примјени надлежних примјењивих међународних и регионалних

инструмената и договора усаглашених на основу јединственог или реципрочног законодавства и њиховог домаћег права, у сврху истрага или поступака који се односе на дјела утврђена у складу с овом Конвенцијом, укључујући одузимање и заплену.

2. Стране у највећој могућој мјери међусобно сарађују у примјени надлежних примјењивих међународних, регионалних и билатералних уговора о изручењу и узајамној правној помоћи у кривичним стварима који се односе на дјела утврђена у складу с овом Конвенцијом.

3. Ако страна која условљава изручење или узајамну правну помоћ у кривичним стварима постојањем уговора, заприми захтјев за изручење или правну помоћ у кривичним стварима од стране с којом нема такав уговор, она може, дјелујући у потпуном складу са својим обавезама према међународном праву и под условима утврђенима у домаћем праву стране којој је упућен захтјев, ову Конвенцију сматрати правним основом за изручење или узајамну правну помоћ у кривичним стварима у односу на дјела утврђена у складу с овом Конвенцијом.

Поглавље IV. Мјере заштите

Члан 18.

Заштита жртава

Свака страна предузима потребне законодавне и друге мјере како би заштитила права и интересе жртава дјела утврђених у складу с овом Конвенцијом, а посебно:

- а) осигуравањем да жртве имају приступ информацијама које су важне за њихов предмет и које су потребне за заштиту њиховог здравља и других права која имају;
- б) помагањем жртвама у њиховом физичком, психолошком и социјалном опоравку;
- ц) осигуравањем права жртава на накнаду од починиоца у оквиру домаћег права.

Члан 19.

Положај жртава у кривичном поступку

1. Свака страна предузима потребне законодавне и друге мјере како би заштитила права и интересе жртава у свим фазама кривичне истраге и поступка, а нарочито:

- а) информисањем жртава о њиховим правима и услугама које су им на располагању и, на захтјев, о предузетим радњама поводом њихове пријаве, садржају оптужбе, стадију кривичног поступка, осим у изнимним случајевима у којима би таква обавијест имала негативан учинак на исправно поступање у предмету, и њихову улогу у њему као и на исход њихових предмета;
- б) омогућавањем жртвама, на начин који је у складу с поступовним правилима домаћег права, да буду саслушане, поднесу доказе те изнесу своја виђења, потребе и бриге, директно или путем посредника, те да се исте размотре;
- ц) пружањем одговарајућих услуга подршке како би њихова права и интереси били примјерено изнесени и узети у обзир;
- д) пружањем ефикасних мјера за њихову заштиту, као и заштиту њихових породица, од застрашивања и одмазде.

2. Свака страна обезбјеђује да жртве од њиховог првог контакта с надлежним органима имају приступ информацијама о надлежним судским и управним поступцима.

3. Свака страна обезбјеђује да жртве имају приступ правној помоћи, у складу с домаћим правом и без накнаде тамо гдје је то загарантирано, када је могуће да имају статус стране у кривичном поступку.

4. Свака страна предузима потребне законодавне и друге мјере како би обезбиједила да жртве дјела утврђеног у складу с овом Конвенцијом које је почињено на државном подручју стране која није она у којој бораве, могу поднијети пријаву надлежним властима државе њиховог пребивалишта.

5. Свака страна обезбјеђује, законским или другим мјерама, у складу с условима утврђенима у њеном домаћем праву, могућност да групе, фондације, удружења те владине и невладине организације, помажу и/или пружају подршку жртвама уз њихов пристанак током кривичног поступка који се односи на дјела утврђена у складу с овом Конвенцијом.

Члан 20.

Заштита свједока

1. Свака страна пружа, у оквиру њених могућности и у складу с условима утврђенима у њеном домаћем праву, ефикасну заштиту од могуће одмазде или застрашивања свједоцима у кривичном поступку који свједоче у вези дјела обухваћених овом Конвенцијом, те, на примјерен начин, њиховим сродницима и другим лицима која су им блиска.

2. Став 1. овог члана такође се примјењује на жртве ако су свједоци.

Поглавље V. Мјере превенције

Члан 21.

Мјере на домаћем нивоу

1. Свака страна предузима потребне законодавне и друге мјере како би обезбиједила:

- а) постојање транспарентног домаћег система за пресађивање људских органа;
- б) једнак приступ пацијената услугама пресађивања;
- ц) одговарајуће прикупљање, анализу и размјену информација о дјелима обухваћених овом Конвенцијом у сарадњи између свих надлежних органа.

2. С циљем спречавања и борбе против трговања људским органима, свака страна проводи мјере, како је примјерено:

- а) како би дала информације или побољшала едукацију здравствених радника и надлежних службеника о спречавању и борби против трговања људским органима;
- б) како би промовисала кампање за подизање свијести упућене општој јавности о протуправности и опасностима трговања људским органима.

3. Свака страна предузима потребне законодавне и друге мјере како би забранила оглашавање потребе или доступност људских органа с циљем нуђења или тражења новчане накнаде или упоредиве користи.

Члан 22.

Мјере на међународном нивоу

Стране у највећој могућој мјери међусобно сарађују како би спријечиле трговање људским органима. Стране посебно:

- а) извјештавају Одбор страна на његов захтјев о броју предмета трговања људским органима у њиховој надлежности;
- б) одређују националну контактну тачку за размјену информација о трговању људским органима.

Поглавље VI. Механизам праћења

Члан 23.

Одбор страна

1. Одбор страна састоји се од представника страна Конвенције.

2. Одбор страна сазива главни секретар Савјета Европе. Његов први састанак одржава се у року од годину дана од

ступања на снагу ове Конвенције за десету потписницу која ју ратифицира. Одбор страна потом се састаје кад год најмање једна трећина страна или главни секретар то затраже.

3. Одбор страна доноси свој пословник.

4. Одбору страна у извршавању његових задаћа помаже секретаријат Савјета Европе.

5. Уговорна страна која није чланица Савјета Европе доприноси финансирању Одбора страна на начин како то одлучи Одбор министара након савјетовања с том странком.

Члан 24.

Други представници

1. Парламентарна скупштина Савјета Европе, Европски одбор за проблеме криминала (ЦДПЦ) и други надлежни међувладини или научни одбори Савјета Европе именују по једног представника у Одбор страна како би допринијели вишесекторском и вишедисциплинарном приступу.

2. Одбор министара може позвати друге органе Савјета Европе да именују представника у Одбор страна након савјетовања с њим.

3. Представници надлежних међународних органа могу бити прихваћени у Одбор страна као проматрачи након провођења поступка утврђеног надлежним правилима Савјета Европе.

4. Представници надлежних службених органа страна могу бити прихваћени у Одбор страна као проматрачи након провођења поступка утврђеног надлежним правилима Савјета Европе.

5. Представници цивилног друштва, а посебно невладиних организација, могу бити прихваћени у Одбор страна као проматрачи након провођења поступка утврђеног надлежним правилима Савјета Европе.

6. Приликом именовања представника из става 2. до 5. овог члана обезбеђује се уравнотежена заступљеност различитих сектора и дисциплина.

7. Представници именовани у складу са ставовима 1. до 5. горе учествују на састанцима Одбора страна без права гласа.

Члан 25.

Задаци Одбора страна

1. Одбор страна надзире провођење ове Конвенције. Пословником Одбора страна утврђује се поступак за оцјену провођења ове Конвенције, примјењујући вишесекторски и вишедисциплинарни приступ.

2. Одбор страна такође помаже у прикупљању, анализи и размјени информација, искустава и добре праксе између држава како би побољшао њихове капацитете за спречавање и сузбијање трговања људским органима. Одбор може користити стручност других надлежних одбора и органа Савјета Европе.

3. Надаље, Одбор страна, гдје је то примјерено:

а) помаже у ефикасној примјени и провођењу ове Конвенције, укључујући препознавање било којих проблема који се могу појавити и учинака сваке изјаве или резерве дате у складу с овом Конвенцијом;

б) изражава мишљење о било којем питању везаном уз примјену ове Конвенције и помаже у размјени информација о значајним правним, политичким или технолошким напрелима;

ц) даје специфичне препоруке странама у вези с провођењем ове Конвенције.

4. Европски одбор за проблеме криминала (ЦДПЦ) повремено се извјештава о активностима наведеним у ставовима 1., 2. и 3. овог члана.

Поглавље VII. Однос према другим међународним инструментима

Члан 26.

Однос према другим међународним инструментима

1. Ова Конвенција не утиче на права и обавезе које произлазе из одредаба других међународних инструмената којих су стране ове Конвенције стране или ће постати стране, а који садрже одредбе о питањима која су уређена овом Конвенцијом.

2. Стране Конвенције могу међусобно склапати билатералне или мултилатералне споразуме о питањима која уређује ова Конвенција, у сврхе допуне или оснаживања њезиних одредаба или олакшавања примјене у њој садржаних принципа.

Поглавље VIII. Измјене и допуне Конвенције

Члан 27.

Измјене и допуне

1. Било који приједлог за измјену и допуну ове Конвенције који представи страна саопштава се главном секретару Савјета Европе који ће га прослиједити државама чланицама Савјета Европе, државама нечланицама које имају статус проматрача у Вијећу Европе, Европској унији и било којој држави која је позвана да потпише ову Конвенцију.

2. Било која измјена и допуна коју предложи нека страна саопштава се Европском одбору за проблеме криминала (ЦДПЦ) или другим надлежним међувладиним и научним одборима Савјета Европе, који Одбору страна подносе своја мишљења о тој предложеној измјени и допуни.

3. Одбор министара Савјета Европе разматра предложену измјену и допуну и мишљење које изнесе Одбор страна те, након савјетовања са странама ове Конвенције које нису чланице Савјета Европе, може усвојити измјену и допуну већином утврђеном у члану 20. д) Статута Савјета Европе.

4. Текст било које измјене и допуне коју усвоји Одбор министара у складу са ставом 3. овог члана просљеђује се странама на прихват.

5. Свака измјена и допуна усвојена у складу са ставом 3. овог члана ступа на снагу првог дана мјесеца који слиједи након истека периода од једног мјесеца након датума на који су све стране обавијестиле главног секретара да су ју прихватиле.

Поглавље IX. Завршне одредбе

Члан 28.

Потписивање и ступање на снагу

1. Ова Конвенција отворена је за потписивање државама чланицама Савјета Европе, Европској унији и државама нечланицама које уживају статус проматрача у Вијећу Европе. Она је такође отворена за потписивање и било којој другој држави нечланици Савјета Европе на позив Одбора министара. Одлуку о позивању државе нечланице да потпише Конвенцију доноси већина предвиђена у члану 20. д) Статута Савјета Европе те једногласно представници држава уговорница које имају право бити у Одбору министара. Та одлука се доноси након постизања једногласног договора других држава/Европске уније који су изразили свој пристајак на обавезивање Конвенцијом.

2. Ова Конвенција подлијеже ратификацији, прихватању или одобрењу. Исправе о ратификацији, прихватању или одобрењу полажу се код главног секретара Савјета Европе.

3. Ова Конвенција ступа на снагу првог дана мјесеца који слиједи након истека периода од три мјесеца након

датума на који је пет потписница, укључујући најмање три државе чланице Савјета Европе, дало свој пристанак на обавезивање Конвенцијом у складу с одредбама претходног става.

4. У односу на било коју државу или Европску унију која накнадно изрази свој пристанак да буде везана Конвенцијом, она ступа на снагу првога дана мјесеца који слиједи након истека периода од три мјесеца након датума полагања њене исправе о ратификацији, прихватању или одобрењу.

Члан 29.

Територијална примјена

1. Било која држава или Европска унија може, у тренутку потписивања или полагања своје исправе о ратификацији, прихватању или одобрењу, одредити подручје или подручја на која се примјењује ова Конвенција.

2. Било која страна може, на било који каснији датум, изјавом упућеном главном секретару Савјета Европе, проширити примјену ове Конвенције на било које друго подручје наведено у изјави, а за чије је међународне односе она одговорна или у чије је име овлаштена предузимати активности. У односу на такво подручје, Конвенција ступа на снагу првога дана мјесеца који слиједи након истека периода од три мјесеца након датума на који главни секретар прими такву изјаву.

3. Било која изјава дана у складу с претходна два става може се, у односу на било које подручје наведено у таквој изјави, повући обавјештењем упућеном главном секретару Савјета Европе. Повлачење ступа на снагу првога дана мјесеца који слиједи након истека периода од три мјесеца након датума пријема таквог обавјештења од стране главног секретара.

Члан 30.

Резерве

1. Било која држава или Европска унија може, у тренутку потписивања или полагања своје исправе о ратификацији, прихватању или одобрењу, изјавити да задржава право на једну или више резерви из члана 4. става 2; 9., став 3; 10. ставови 3. и 5.

2. Било која држава или Европска унија може такође, у тренутку потписивања или полагања своје исправе о ратификацији, прихватању или одобрењу, изјавити да задржава право примјењивати члан 5. и члан 7., ставови 2. и 3. само када су дјела почињена у сврхе усађивања или у сврхе усађивања и друге сврхе како је одредила страна.

3. Не може се ставити никаква друга резерва.

4. Свака страна која је ставила резерву може ју у било којем тренутку у потпуности или дјелимично повући обавјештењем упућеним главном секретару Савјета Европе.

Члан 3.

Ова Одлука биће објављена у "Службеном гласнику БиХ - Међународни уговори" на српском, босанском и хрватском језику и ступа на снагу даном објављивања.

Број 01-50-1-2342-35/26
3. септембра 2026. године
Сарајево

Повлачење ступа на снагу на датум пријема таквог обавјештења од стране главног секретара.

Члан 31.

Рјешавање спорова

Одбор страна пратит ће примјену ове Конвенције у тијесној сарадњи с Европским одбором за проблеме криминала (ЦДПЦ) и другим надлежним међувладиним или научним одборима Савјета Европе и када је потребно помоћи у пријатељском рјешавању свих потешкоћа везаних за њену примјену.

Члан 32.

Отказ

1. Било која страна може у било којем тренутку отказати ову Конвенцију путем обавјештења упућеног главном секретару Савјета Европе.

2. Такав отказ ступа на снагу првог дана мјесеца који слиједи након истека периода од три мјесеца након датума пријема обавјештења од стране главног секретара.

Члан 33.

Обавјештење

Главни секретар Савјета Европе обавјештава државе чланице Савјета Европе, државе нечланице које имају статус проматрача у Вијећу Европе, Европску унију и било коју државу која је позвана да потпише ову Конвенцију у складу с одредбама члана 28. о:

- а) било којем потписивању;
- б) полагању било које исправе о ратификацији, прихватању или одобрењу;
- ц) било којем датуму ступања на снагу ове Конвенције у складу с чланом 28.;
- д) било којој измјени и допуни усвојеној у складу с чланом 27. и о датуму на који измјена и допуна ступа на снагу;
- е) било којој резерви или повлачењу резерве стављене у складу с чланом 30.;
- ф) било којем отказу који је учињен у складу с одредбама члана 32.;
- г) било којем другом чину, обавијести или саопштењу у вези с овом Конвенцијом.

Као потврду тога, ниже потписани, за то прописно овлаштени, потписали су ову Конвенцију.

Састављено у Сантиагу де Чомпостела, 25. марта 2015., на енглеском и француском језику, при чему су оба текста једнако вјеродостојна, у једном примјерку који се похрањује у архиву Савјета Европе. Генерални секретар Савјета Европе доставља овјерене копије свакој држави чланици Савјета Европе, државама нечланицама које имају статус проматрача у Вијећу Европе, Европској унији и било којој држави која је позвана да потпише ову Конвенцију.

Предсједавајући
Др Денис Бећировић, с. р.

Na osnovu člana V 3. d) Ustava Bosne i Hercegovine i saglasnosti Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (Odluka PSBiH broj 01,02-21-1-1450/26 od 30. juna godine), Predsjedništvo Bosne i Hercegovine je, na 31. redovnoj sjednici, održanoj 3. septembra 2026. godine, donijelo

ODLUKU

O RATIFIKACIJI KONVENCIJE VIJEĆA EVROPE PROTIV TRGOVANJA LJUDSKIM ORGANIMA

Član 1.

Ratifikuje se Konvencija Vijeća Evrope protiv trgovanja ljudskim organima, sastavljena u Santiagu de Compostela 25.3.2015. godine, na engleskom i francuskom jeziku.

Član 2.

Tekst Konvencije u prijevodu glasi:
Serija ugovora Vijeća Evrope br. 216

KONVENCIJA VIJEĆA EVROPE PROTIV TRGOVANJA LJUDSKIM ORGANIMA

Sastavljena u Santiagu de Compostela, 25.3.2015. godine

Preambula

Države članice Vijeća Evrope i druge potpisnice ove Konvencije,

imajući na umu Opću deklaraciju o ljudskim pravima, koju je donijela Opća skupština Ujedinjenih nacija 10. decembra 1948. godine i Konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (1950., ETS br. 5);

imajući na umu Konvenciju o zaštiti ljudskih prava i dostojanstva ljudskog bića u pogledu primjene biologije i medicine: Konvenciju o ljudskim pravima i biomedicini (1997., ETS br. 164) i Dodatni protokol uz Konvenciju o zaštiti ljudskih prava i dostojanstva ljudskog bića u pogledu primjene biologije i medicine u vezi presađivanja organa i tkiva ljudskog porijekla (2002., ETS br. 186);

imajući na umu Protokol za sprječavanje, suzbijanje i kažnjavanje krijumčarenja ljudi, posebno žena i djece, kojim se dopunjuje Konvencija Ujedinjenih naroda protiv transnacionalnoga organiziranog kriminala (2000.) i Konvenciju Vijeća Evrope o suzbijanju trgovanja ljudima (2005., CETS br. 197);

Uzimajući u obzir da je cilj Vijeća Evrope postići veće jedinstvo među njegovim članicama;

uzimajući u obzir da trgovanje ljudskim organima predstavlja povredu ljudskog dostojanstva i prava na život te ozbiljnu prijetnju javnom zdravlju;

odlučne da u značajnoj mjeri doprinesu iskorjenjivanju trgovanja ljudskim organima uvođenjem novih djela koja dopunjuju postojeće međunarodne pravne instrumente u području trgovanja ljudima u svrhu uzimanja organa;

uzimajući u obzir da je svrha ove Konvencije sprječavanje i borba protiv trgovanja ljudskim organima, te da se provedba odredbi Konvencije u vezi s krivično materijalnim pravom treba provoditi uzimajući u obzir njenu svrhu i načelo razmjernosti;

prepoznajući da je radi učinkovite borbe protiv globalne prijetnje koju predstavlja trgovanje ljudskim organima potrebno podsticati tijesnu međunarodnu suradnju između država članica Vijeća Evrope kao i država nečlanica, sporazumjele su se kako slijedi:

Poglavlje I.

Svrhe, područje primjene i korištenje pojmova

Član 1.

Svrhe

1. Svrhe ove Konvencije su:

a) sprječavanje i borba protiv trgovanja ljudskim organima inkriminacijom određenih djela;

b) zaštita prava žrtava djela utvrđenih u skladu s ovom Konvencijom;

c) olakšavanje saradnje na nacionalnom i međunarodnom nivou u mjerama suzbijanja trgovanja ljudskim organima.

2. Radi učinkovitog provođenja njenih odredaba od strane strana, ova Konvencija uspostavlja specifičan mehanizam praćenja.

Član 2.

Područje primjene i korištenje pojmova

1. Ova se Konvencija primjenjuje na trgovanje ljudskim organima u svrhu presađivanja ili druge svrhe, te na druge oblike protupravnog uzimanja i protupravnog usađivanja.

2. Za potrebe ove Konvencije izraz:

- "trgovanje ljudskim organima" znači bilo koju protupravnu aktivnost u vezi s ljudskim organima kako je propisano u članu 4. stav I., te članovima 5., 7., 8. i 9. ove Konvencije;

- "ljudski organ" znači diferencirani dio ljudskog tijela, sastavljen od različitih tkiva, koji zadržava svoju strukturu, vaskularizaciju i sposobnost razvoja fizioloških funkcija uz značajan nivo autonomnosti. Dio organa također se smatra organom ako je njegova funkcija korištenje za jednaku svrhu kao i cijeli organ u ljudskom tijelu, koji zadržava zahtjeve strukture i vaskularizacije.

Član 3.

Načelo nediskriminacije

Provedba odredaba ove Konvencije od strane strana, a osobito upotreba mjera zaštite prava žrtava osigurava se bez diskriminacije po bilo kojem osnovu kao što je spol, rasa, boja kože, jezik, dob, vjeroispovijest, političko ili neko drugo uvjerenje, nacionalno ili društveno porijeklo ili pripadnost nekoj nacionalnoj manjini, imovina, rođenje, spolna orijentacija, zdravstveno stanje, invaliditet ili drugi status.

Poglavlje II. Krivično-materijalno pravo

Član 4.

Protupravno uzimanje ljudskih organa

1. Svaka strana poduzima potrebne zakonodavne i druge mjere kako bi u svom domaćem pravu utvrdila kao krivično djelo, kada je počinjeno s namjerom, uzimanje ljudskih organa od živih ili s preminulih davaoca:

a) kada se uzimanje provodi bez dobrovoljnog, informiranog i specifičnog pristanka živog ili preminulog davaoca, ili u slučaju preminulog davaoca, bez da je uzimanje dopušteno prema njegovom domaćem pravu;

b) kada je, u zamjenu za uzimanje organa, živom davaocu ili trećoj strani ponuđena ili je primila novčanu naknadu ili uporedivu korist;

c) kada je, u zamjenu za uzimanje organa s preminulog davaoca, trećoj strani ponuđena ili je primila novčanu naknadu ili uporedivu korist.

2. Bilo koja država ili Europska unija može, u vrijeme potpisivanja ili prilikom polaganja svoje isprave o ratifikaciji, prihvatu ili odobrenju, izjavom upućenom glavnom sekretaru Vijeća Evrope izjaviti da zadržava pravo ne primjenjivati stava 1. a) ovog člana na uzimanje ljudskih organa od živih davaoca, u iznimnim slučajevima i u skladu s odgovarajućim zaštitnim mjerama ili odredbama o pristanku njenog domaćeg prava. Bilo koja rezerva data u skladu s ovim stavom sadrži kratku izjavu o mjerodavnom domaćem pravu.

3. Izraz "novčana naknada ili usporediva korist" za potrebe stava l. b) i c) ne uključuje naknadu za gubitak zarade i bilo koje druge opravdane troškove uzrokovane uzimanjem ili povezanim medicinskim pretragama, ili naknadu u slučaju štete koja nije svojstvena uzimanju organa.

4. Svaka strana razmatra poduzimanje potrebnih zakonodavnih ili drugih mjera kako bi u svom domaćem pravu utvrdila kao krivično djelo uzimanje ljudskih organa od živih ili s preminulih davalaca kada se uzimanje provodi izvan okvira njenog domaćeg sistema presađivanja ili kada se uzimanje provodi kršenjem osnovnih načela domaćih zakona ili pravila o presađivanju. Ako strana utvrdi krivična djela u skladu s ovom odredbom, nastoji na takva djela primjenjivati i članove od 9. do 22.

Član 5.

Korištenje protupravno uzetih organa za svrhe usađivanja ili druge svrhe osim usađivanja

Svaka strana poduzima potrebne zakonodavne i druge mjere kako bi u svom domaćem pravu utvrdila kao krivično djelo, kada je počinjeno s namjerom, korištenje protupravno uzetih organa, kako je opisano u članu 4. stavu 1., za svrhe usađivanja ili druge svrhe osim usađivanja.

Član 6.

Usađivanja organa izvan domaćeg sistema presađivanja ili kršenjem osnovnih načela domaćeg prava o presađivanju

Svaka strana razmatra poduzimanje potrebnih zakonodavnih i drugih mjera kako bi u svom domaćem pravu utvrdila kao krivično djelo, kada je počinjeno s namjerom, usađivanje ljudskih organa od živih ili s preminulih davalaca u slučajevima kada se usađivanje provodi izvan okvira njenog domaćeg sistema presađivanja ili kada se usađivanje provodi kršenjem osnovnih načela domaćih zakona ili pravila o presađivanju. Ako strana utvrdi krivična djela u skladu s ovom odredbom, nastoji na takva djela primjenjivati i članove od 9. do 22.

Član 7.

Protupravno podsticanje, vrbovanje, nuđenje i traženje nepripadajuće koristi

1. Svaka strana poduzima potrebne zakonodavne i druge mjere kako bi u svom domaćem pravu utvrdila kao krivično djelo, kada je počinjeno s namjerom, podsticanje i vrbovanje davalaca ili primalaca organa, kada se ono provodi za novčanu naknadu ili uporedivu korist osobe koja provodi podsticanje ili vrbovanje ili treće strane.

2. Svaka strana poduzima potrebne zakonodavne i druge mjere kako bi utvrdila kao krivično djelo, kada je počinjeno s namjerom, obećavanje, nuđenje ili davanje od strane bilo koje osobe, direktno ili indirektno, svake nepripadajuće koristi zdravstvenim radnicima, svojim javnim službenicima ili osobama koje vode ili rade za subjekte u privatnom sektoru u bilo kojem svojstvu, s ciljem da se uzimanje ili usađivanje ljudskog organa provede ili olakša, kada se takvo uzimanje ili usađivanje provodi u okolnostima opisanim u članu 4. stavu 1. ili članu 5. i, gdje je primjenjivo, u članu 4. stavu 4. ili članu 6.

3. Svaka strana poduzima potrebne zakonodavne i druge mjere kako bi utvrdila kao krivično djelo, kada je počinjeno s namjerom, traženje ili primanje od strane zdravstvenih radnika, svojih javnih službenika ili osoba koje vode ili rade za subjekte u privatnom sektoru u bilo kojem svojstvu, svake nepripadajuće koristi s ciljem provedbe ili olakšavanja uzimanja ili usađivanja ljudskog organa, kada se takvo uzimanje ili usađivanje provodi u okolnostima opisanim u članu 4. stavu 1. ili članu 5. i, gdje je primjenjivo, u članu 4. stavu 4. ili članu 6.

Član 8.

Priprema, očuvanje, pohrana, prevoz, prenos, prijem, uvoz i izvoz protupravno uzetih ljudskih organa

Svaka strana poduzima potrebne zakonodavne i druge mjere kako bi u svom domaćem pravu utvrdila kao krivično djelo, kada je počinjeno s namjerom:

a) pripremu, očuvanje i pohranu protupravno uzetih ljudskih organa kako je opisano u članu 4. stavu 1., i, gdje je primjenjivo, članu 4. stavu 4.;

b) prevoz, prenos, prijem, uvoz i izvoz protupravno uzetih ljudskih organa kako je opisano u članu 4. stavu 1., i, gdje je primjenjivo, članu 4. stavu 4.

Član 9.

Pomaganje ili podsticanje i pokušaj

1. Svaka strana poduzima potrebne zakonodavne i druge mjere kako bi u svom domaćem pravu utvrdila kao krivična djela, kada su počinjena s namjerom, pomaganje ili podsticanje na počinjenje bilo kojih krivičnih djela utvrđenih u skladu s ovom Konvencijom.

2. Svaka strana poduzima potrebne zakonodavne i druge mjere kako bi utvrdila kao krivično djelo pokušaj počinjenja s namjerom bilo kojih krivičnih djela utvrđenih u skladu s ovom Konvencijom.

3. Bilo koja država ili Europska unija može, u vrijeme potpisivanja ili prilikom polaganja svoje isprave o ratifikaciji, prihvatu ili odobrenju, izjavom upućenom glavnom sekretaru Vijeća Evrope, izjaviti da zadržava pravo ne primjenjivati, ili primjenjivati samo u specifičnim slučajevima ili uvjetima, stav 2. na djela utvrđena u skladu s članom 7. i članom 8.

Član 10.

Nadležnost

1. Svaka strana poduzima takve zakonodavne ili druge mjere koje mogu biti potrebne kako bi uspostavila nadležnosti za bilo koje djelo utvrđeno u skladu s ovom Konvencijom, kada je djelo počinjeno:

a) na njenom državnom području; ili

b) na brodu koji vije zastavu te strane; ili

c) u avionu registriranom u skladu sa zakonima te strane; ili

d) od strane njenog državljanina; ili

e) od strane osobe koja ima prebivalište na njenom državnom području.

2. Svaka strana nastoji poduzeti potrebne zakonodavne ili druge mjere kako bi uspostavila nadležnost za bilo koje djelo utvrđeno u skladu s ovom Konvencijom kada je djelo počinjeno protiv jednog od njenih državljana ili osobe koja ima prebivalište na njenom državnom području.

3. Bilo koja država ili Europska unija može, u vrijeme potpisivanja ili prilikom polaganja svoje isprave o ratifikaciji, prihvatu ili odobrenju, izjavom upućenom glavnom sekretaru Vijeća Evrope izjaviti da zadržava pravo ne primjenjivati, ili primjenjivati samo u specifičnim slučajevima ili uvjetima, pravila o nadležnosti navedena u stavu 1. d) i e) ovog člana.

4. Za procesuiranje djela utvrđenih u skladu s ovom Konvencijom, svaka strana poduzima potrebne zakonodavne ili druge mjere kako bi osigurala da njena nadležnost koja se odnosi na stavove 1. d) i e) ovog člana ne podliježe uvjetu da je procesuiranje moguće započeti tek nakon prijave žrtve ili dostavljanja podataka od strane države mjesta u kojoj je djelo počinjeno.

5. Bilo koja država ili Europska unija može, u vrijeme potpisivanja ili prilikom polaganja svoje isprave o ratifikaciji, prihvatu ili odobrenju, izjavom upućenom glavnom sekretaru Vijeća Evrope izjaviti da zadržava pravo ne primjenjivati, ili primjenjivati samo u specifičnim slučajevima, stav 4. ovog člana.

6. Svaka strana poduzima potrebne zakonodavne ili druge mjere kako bi uspostavila nadležnost za djela utvrđena u skladu s ovom Konvencijom, u slučajevima u kojima se navodni počinitelj nalazi na njenom državnom području, a ona ga ili ju ne izručuje drugoj strani isključivo na temelju njegovog ili njenog državljanstva.

7. Kada više od jedne strane smatra da je nadležno za navodno djelo utvrđeno u skladu s ovom Konvencijom, te se strane, gdje je primjenjivo, savjetuju radi određivanja najprikladnije nadležnosti za procesuiranje.

8. Ne dovodeći u pitanje opća pravila međunarodnoga prava, ova Konvencija ne isključuje bilo kakvu krivičnu nadležnost koju strana ima u skladu sa svojim unutrašnjim pravom.

Član 11.

Odgovornost pravne osobe

1. Svaka strana poduzima potrebne zakonodavne i druge mjere kako bi osigurala da pravne osobe mogu biti odgovorne za djela utvrđena u skladu s ovom Konvencijom, kada ih je u njihovu korist počinila bilo koja fizička osoba, koja je djelovala samostalno ili kao dio tijela pravne osobe, i koja je na vodećem položaju u njoj, na osnovu:

- a) ovlasti za zastupanje pravne osobe;
- b) ovlasti za donošenje odluka u ime pravne osobe;
- c) ovlasti za provedbu kontrole unutar pravne osobe.

2. Osim u slučajevima iz stava 1. ovog člana, svaka strana poduzima potrebne zakonodavne i druge mjere kako bi osigurala da pravna osoba može biti odgovorna u slučajevima kada je nedostatak nadzora ili kontrole od strane fizičke osobe iz stava 1. omogućio počinjenje djela utvrđenog u skladu s ovom Konvencijom u korist te pravne osobe od strane fizičke osobe koja djeluje pod njenom ovlasti.

3. Podložno pravnim načelima stranke, odgovornost pravne osobe može biti krivična, građanska ili upravna.

4. Takva odgovornost ne dovodi u pitanje krivičnu odgovornost fizičkih osoba koje su počinile djelo.

Član 12.

Sankcije i mjere

1. Svaka strana poduzima potrebne zakonodavne i druge mjere kako bi osigurala da su djela utvrđena u skladu s ovom Konvencijom kažnjiva učinkovitim, razmjernim i odvraćajućim sankcijama. Te sankcije uključuju, za djela utvrđena u skladu s članom 4. stavom 1. i, gdje je primjenjivo, članom 5. i članom 7. do 9. kada su počinjena od strane fizičkih osoba, kazne koje uključuju lišenje slobode koje može dovesti do izručenja.

2. Svaka strana poduzima potrebne zakonodavne i druge mjere kako bi osigurala da pravne osobe koje su odgovorne u skladu sa članom 11. podliježu učinkovitim, razmjernim i odvraćajućim sankcijama, uključujući i krivične i nekrivične novčane kazne, i koje mogu uključivati druge mjere kao što su:

- a) privremena ili trajna zabrana obavljanja poslovne djelatnosti;
- b) stavljanje pod sudski nadzor;
- c) sudski nalog za likvidaciju.

3. Svaka strana poduzima potrebne zakonodavne i druge mjere kako bi:

- a) dozvolila oduzimanje i zapljenu imovinske koristi ostvarene krivičnim djelima utvrđenima u skladu s ovom Konvencijom ili imovine čija je vrijednost jednaka takvom prihodu;

- b) omogućila privremeno ili trajno zatvaranje bilo kojeg ustrojstvenog oblika korištenog za počinjenje krivičnih djela utvrđenih u skladu s ovom Konvencijom, ne dovodeći u pitanje prava bona fide trećih strana, ili privremenu ili trajnu zabranu počinitelju, u skladu s mjerodavnim odredbama domaćeg prava,

obavljanja poslovne djelatnosti bitne za počinjenje bilo kojeg djela utvrđenog u skladu s ovom Konvencijom.

Član 13.

Otežavajuće okolnosti

Svaka strana poduzima potrebne zakonodavne i druge mjere kako bi osigurala da se sljedeće okolnosti, u mjeri u kojoj one već ne čine sastavni dio djela, mogu u skladu s mjerodavnim odredbama domaćeg prava uzeti u obzir kao otežavajuće okolnosti prilikom određivanja sankcija u vezi s djelima utvrđenima u skladu s ovom Konvencijom:

- a) djelo je uzrokovalo smrt ili ozbiljnu štetu fizičkom ili mentalnom zdravlju žrtve;
- b) djelo je počinila osoba zloupotrebom njegovog ili njenog položaja;
- c) djelo je počinjeno u okviru kriminalne organizacije;
- d) počinitelj je ranije osuđivan za djela utvrđena u skladu s ovom Konvencijom;
- e) djelo je počinjeno nad djetetom ili nekom drugom posebno ranjivom osobom.

Član 14.

Prethodne osude

Svaka strana poduzima potrebne zakonodavne i druge mjere kako bi osigurala mogućnost uzimanja u obzir pravomoćnih presuda koje je izrekla druga strana za djela utvrđena ovom Konvencijom prilikom određivanja sankcija.

Poglavlje III. Krivično-procesno pravo

Član 15.

Pokretanje i tok postupka

Svaka strana poduzima potrebne zakonodavne i druge mjere kako bi osigurala da istraga ili procesuiranje djela utvrđenih u skladu s ovom Konvencijom ne zavisi od prijave te da se postupak može nastaviti čak i ako se prijava povuče.

Član 16.

Krivične istrage

Svaka strana poduzima potrebne zakonodavne i druge mjere, u skladu s načelima svog domaćeg zakonodavstva, kako bi osigurala učinkovitu krivičnu istragu i procesuiranje djela utvrđenih u skladu s ovom Konvencijom.

Član 17.

Međunarodna saradnja

1. Strane u najvećoj mogućoj mjeri međusobno sarađuju, u skladu s odredbama ove Konvencije i u primjeni mjerodavnih primjenjivih međunarodnih i regionalnih instrumenata i dogovora usaglašenih na osnovu jedinstvenog ili recipročnog zakonodavstva i njihovog domaćeg prava, u svrhu istraga ili postupaka koji se odnose na djela utvrđena u skladu s ovom Konvencijom, uključujući oduzimanje i zapljenu.

2. Strane u najvećoj mogućoj mjeri međusobno sarađuju u primjeni mjerodavnih primjenjivih međunarodnih, regionalnih i bilateralnih ugovora o izručenju i uzajamnoj pravnoj pomoći u krivičnim stvarima koji se odnose na djela utvrđena u skladu s ovom Konvencijom.

3. Ako strana koja uvjetuje izručenje ili uzajamnu pravnu pomoć u krivičnim stvarima postojanjem ugovora, zaprimi zahtjev za izručenje ili pravnu pomoć u krivičnim stvarima od strane s kojom nema takav ugovor, ona može, djelujući u potpunom skladu sa svojim obvezama prema međunarodnom pravu i pod uvjetima utvrđenima u domaćem pravu strane kojoj je upućen zahtjev, ovu Konvenciju smatrati pravnom osnovom za izručenje ili uzajamnu pravnu pomoć u krivičnim stvarima u odnosu na djela utvrđena u skladu s ovom Konvencijom.

Поглавље IV. Мјере заштите

Члан 18.

Заштита жртava

Svaka strana poduzima potrebne zakonodavne i druge мјере како би заштитила права и интересе жртava djela utvrđenih u skladu s ovom Konvencijom, a posebno:

- a) osiguravanjem da žrtve imaju pristup informacijama koje su važne za njihov предмет и koje su potrebne za заштиту njihovog zdravlja и drugih права koja imaju;
- b) pomaganjem жртвama u njihovom fizičkom, psihološkom и socijalnom опоравку;
- c) osiguravanjem права жртava на накнаду од починиоца у оквиру домаћег права.

Члан 19.

Положај жртava у кривичном поступку

1. Svaka strana poduzima potrebne zakonodavne i druge мјере како би заштитила права и интересе жртava у свим fazama кривичне истраге и поступка, а посебно:

- a) informiranjem жртava о њиховим правима и uslugama koje су им на raspolaganju и, на захтев, о poduzetim радњama povodom njihove prijave, sadržaju optužbe, stadiju кривичног поступка, osim u iznimnim slučajevima u kojima bi takva obavijest imala negativan učinak на ispravno postupanje u predmetu, и njihovu ulogu u njemu kao и на ishod њиховih predmeta;
- b) omogućavanjem жртвama, на начин koji је у складу s postupovnim pravilima домаћег права, да буду saslušane, podnesu dokaze те iznesu svoja viđenja, potrebe и brige, izravno или putem posrednika, те да се iste razmotre;
- c) pružanjem odgovarajućih usluga podrške како би њихова права и интереси били примјерено izneseni и uzeti u obzir;
- d) pružanjem učinkovitih мјера за њихову заштиту, као и заштиту њиховih obitelji, од заstrašivanja и одmazde.

2. Svaka strana osigurava да жртве од њиховог prvog kontakta s nadležnim tijelima imaju pristup informacijama о мјеродавним судским и управним поступцима.

3. Svaka strana osigurava да жртве imaju pristup pravnoj pomoći, у складу s домаћим правом и без накнаде тамо gdje је то загарантирано, када је могуће да imaju status strane у кривичном поступку.

4. Svaka strana poduzima potrebne zakonodavne i druge мјере како би osigurala да жртве djela utvrđenog у складу s ovom Konvencijom koje је починjeno на државном području strane koja nije она u kojoj borave, mogu podnijeti prijavу nadležnim vlastima државе њиховог пребивалишта.

5. Svaka strana osigurava, zakonskim или другим мјерama, у складу s uvjetima utvrđenima у njenom домаћем праву, mogućnost да grupe, zaklade, удруženja те vladine и nevladine organizacije, pomažu и/или pružaju podršku жртвama uz њихов прistanak tokom кривичног поступка koji се односи на djela utvrđena у складу s ovom Konvencijom.

Члан 20.

Заштита свједока

1. Svaka strana pruža, у оквиру њених mogućnosti и у складу s uvjetima utvrđenima у njenom домаћем праву, učinkovitu заштиту од могуће одmazde или заstrašivanja свједоцима у кривичном поступку koji свјedoče у vezi djela obuhvaćenim ovom Konvencijom, те, на примјерен начин, њиховим srođnicima и другим osobama koje су им bliske.

2. Stav 1. ovog člana се такођер примjenjuje на жртве ако су свједоци.

Поглавље V. Мјере превенције

Члан 21.

Мјере на домаћем nivou

1. Svaka strana poduzima potrebne zakonodavne i druge мјере како би osigurala:

- a) postojanje transparentnog домаћег sistema за presađivanje људskih organa;
- b) jednak pristup pacijenata uslugama presađivanja;
- c) odgovarajuće prikupljanje, analizu и razmjenu informacija о djelima obuhvaćenim ovom Konvencijom у saradnji između svih мјеродавних tijela.

2. S ciljem sprječavanja и борбе protiv трговaња људским organima, svaka strana provodi мјере, како је примјерено:

- a) како би dala informacije или poboljšala edukaciju zdravstvenih радnika и мјеродавних служbenika о sprječavanju и борbi protiv трговaња људским organima;
- b) како би promovirala kampanje за podizanje svijesti upućene опćој javnosti о protupravnosti и opasnostima трговaња људским organima.

3. Svaka strana poduzima potrebne zakonodavne i druge мјере како би zabranila oglašavanje potrebe или dostupnost људskih organa с ciljem nuđenja или traženja novčane naknade или uporedive koristi.

Члан 22.

Мјере на међународном nivou

Strane у najvećој mogućој мјери међусобно sарађују како би spriječile трговaње људским organima. Strane posebno:

- a) izvještavaju Odbor strana на његов захтев о broju predmeta трговaња људским organima у њиховој nadležnosti;
- b) određuju nacionalnu kontaktну točku за razmjenu informacija о трговaњу људским organima.

Поглавље VI. Механизам праћења

Члан 23.

Одбор страна

1. Odbor strana састоји се од представника strana Konvencije.

2. Odbor strana saziva glavni sekretar Vijeća Evrope. Његов prvi sastanak održava се у roku од godinu dana од stupanja на snagu ove Konvencije за desetu potpisnicu koja јu ratificira. Odbor strana potom се sastaje kad god najmanje jedna trećina strana или glavni sekretar то zatraže.

3. Odbor strana donosi svoj poslovnik.

4. Odboru strana у izvršavanju његоvih zadatača pomaže sekretarijat Vijeća Evrope.

5. Ugovorna strana koja nije članica Vijeća Evrope doprinosi finansiranju Odbora strana на начин како то odluči Odbor ministara nakon savjetovanja s том strankom.

Члан 24.

Други представници

1. Parlamentarna skupština Vijeća Evrope, Evropski odbor за probleme kriminala (CDPC) и други мјеродавни међувладини или научни odbori Vijeća Evrope именују по једног представника у Odbor strana како би doprinijeli višesektorskom и višedisciplinarnom pristupu.

2. Odbor ministara može pozvati druga tijela Vijeća Evrope да именују представника у Odbor strana nakon savjetovanja s њим.

3. Представници мјеродавних међународних tijela могу бити prihvaćeni у Odbor strana као promatrači nakon provedbe postupka utvrđenog мјеродавним pravilima Vijeća Evrope.

4. Представници мјеродавних службених tijela strana могу бити prihvaćeni у Odbor strana као promatrači nakon provedbe postupka utvrđenog мјеродавним pravilima Vijeća Evrope.

5. Predstavnici civilnog društva, a posebno nevladinih organizacija, mogu biti prihvaćeni u Odbor strana kao promatrači nakon provedbe postupka utvrđenog mjerodavnim pravilima Vijeća Evrope.

6. Prilikom imenovanja predstavnika iz stava 2. do 5. ovog člana osigurava se uravnotežena zastupljenost različitih sektora i disciplina.

7. Predstavnici imenovani u skladu sa stavovima 1. do 5. gore učestvuju na sastancima Odbora strana bez prava glasa.

Član 25.

Zadaci Odbora strana

1. Odbor strana nadzire provođenje ove Konvencije. Poslovníkom Odbora strana utvrđuje se postupak za ocjenu provođenja ove Konvencije, primjenjujući višesektorski i višedisciplinarni pristup.

2. Odbor strana također pomaže u prikupljanju, analizi i razmjeni informacija, iskustava i dobre prakse između država kako bi poboljšao njihove kapacitete za sprječavanje i suzbijanje trgovanja ljudskim organima. Odbor može koristiti stručnost drugih mjerodavnih odbora i tijela Vijeća Evrope.

3. Nadalje, Odbor strana, gdje je to primjereno:

a) pomaže u učinkovitoj primjeni i provedbi ove Konvencije, uključujući prepoznavanje bilo kojih problema koji se mogu pojaviti i učinaka svake izjave ili rezerve date u skladu s ovom Konvencijom;

b) izražava mišljenje o bilo kojem pitanju vezanom uz primjenu ove Konvencije i pomaže u razmjeni informacija o značajnim pravnim, političkim ili tehnološkim naprecima;

c) daje specifične preporuke stranama u vezi s provedbom ove Konvencije.

4. Evropski odbor za probleme kriminala (CDPC) povremeno se izvještava o aktivnostima navedenim u stavovima 1., 2. i 3. ovog člana.

Poglavlje VII. Odnos prema drugim međunarodnim instrumentima

Član 26.

Odnos prema drugim međunarodnim instrumentima

1. Ova Konvencija ne utiče na prava i obveze koje proizlaze iz odredaba drugih međunarodnih instrumenata kojih su strane ove Konvencije strane ili će postati strane, a koji sadrže odredbe o pitanjima koja su uređena ovom Konvencijom.

2. Strane Konvencije mogu međusobno sklapati bilateralne ili multilateralne sporazume o pitanjima koja uređuje ova Konvencija, u svrhe dopune ili osnaživanja njezinih odredaba ili olakšavanja primjene u njoj sadržanih načela.

Poglavlje VIII. Izmjene i dopune Konvencije

Član 27.

Izmjene i dopune

1. Bilo koji prijedlog za izmjenu i dopunu ove Konvencije koji predstavi strana saopćava se glavnom sekretaru Vijeća Evrope koji će ga prosljediti državama članicama Vijeća Evrope, državama nečlanicama koje imaju status promatrača u Vijeću Evrope, Evropskoj uniji i bilo kojoj državi koja je pozvana da potpiše ovu Konvenciju.

2. Bilo koja izmjena i dopuna koju predloži neka strana saopćava se Evropskom odboru za probleme kriminala (CDPC) ili drugim mjerodavnim međuvladinim i naučnim odborima Vijeća Evrope, koji Odboru strana podnose svoja mišljenja o toj predloženoj izmjeni i dopuni.

3. Odbor ministara Vijeća Evrope razmatra predloženu izmjenu i dopunu i mišljenje koje iznese Odbor strana te, nakon savjetovanja sa stranama ove Konvencije koje nisu članice Vijeća Evrope, može usvojiti izmjenu i dopunu većinom utvrđenom u članu 20. d) Statuta Vijeća Evrope.

4. Tekst bilo koje izmjene i dopune koju usvoji Odbor ministara u skladu sa stavom 3. ovoga člana prosljeđuje se stranama na prihvata.

5. Svaka izmjena i dopuna usvojena u skladu sa stavom 3. ovog člana stupa na snagu prvog dana mjeseca koji slijedi nakon isteka razdoblja od jednog mjeseca nakon datuma na koji su sve strane obavijestile glavnog sekretara da su ju prihvatile.

Poglavlje IX. Završne odredbe

Član 28.

Potpisivanje i stupanje na snagu

1. Ova Konvencija otvorena je za potpisivanje državama članicama Vijeća Evrope, Evropskoj uniji i državama nečlanicama koje uživaju status promatrača u Vijeću Evrope. Ona je također otvorena za potpisivanje i bilo kojoj drugoj državi nečlanici Vijeća Evrope na poziv Odbora ministara. Odluku o pozivanju države nečlanice da potpiše Konvenciju donosi većina predviđena u članu 20. d) Statuta Vijeća Evrope te jednoglasno predstavnici država ugovornica koje imaju pravo biti u Odboru ministara. Ta odluka se donosi nakon postizanja jednoglasnog dogovora drugih država/Evropske unije koji su izrazili svoj pristanak na obavezivanje Konvencijom.

2. Ova Konvencija podliježe ratifikaciji, prihvatanju ili odobrenju. Isprave o ratifikaciji, prihvatanju ili odobrenju polažu se kod glavnoga sekretara Vijeća Evrope.

3. Ova Konvencija stupa na snagu prvog dana mjeseca koji slijedi nakon isteka razdoblja od tri mjeseca nakon datuma na koji je pet potpisnica, uključujući najmanje tri države članice Vijeća Evrope, dalo svoj pristanak na obavezivanje Konvencijom u skladu s odredbama prethodnog stava.

4. U odnosu na bilo koju državu ili Evropsku uniju koja naknadno izrazi svoj pristanak da bude vezana Konvencijom, ona stupa na snagu prvoga dana mjeseca koji slijedi nakon isteka razdoblja od tri mjeseca nakon datuma polaganja njene isprave o ratifikaciji, prihvatanju ili odobrenju.

Član 29.

Teritorijalna primjena

1. Bilo koja država ili Evropska unija može, u trenutku potpisivanja ili polaganja svoje isprave o ratifikaciji, prihvatanju ili odobrenju, odrediti područje ili područja na koja se primjenjuje ova Konvencija.

2. Bilo koja strana može, na bilo koji kasniji datum, izjavom upućenom glavnom sekretaru Vijeća Evrope, proširiti primjenu ove Konvencije na bilo koje drugo područje navedeno u izjavi, a za čije je međunarodne odnose ona odgovorna ili u čije je ime ovlaštena poduzimati aktivnosti. U odnosu na takvo područje, Konvencija stupa na snagu prvoga dana mjeseca koji slijedi nakon isteka razdoblja od tri mjeseca nakon datuma na koji glavni sekretar primi takvu izjavu.

3. Bilo koja izjava dana u skladu s prethodna dva stava može se, u odnosu na bilo koje područje navedeno u takvoj izjavi, povući obavještenjem upućenom glavnom sekretaru Vijeća Evrope. Povlačenje stupa na snagu prvog dana mjeseca koji slijedi nakon isteka razdoblja od tri mjeseca nakon datuma prijema takvog obavještenja od strane glavnog sekretara.

Član 30.

Rezerve

1. Bilo koja država ili Evropska unija može, u trenutku potpisivanja ili polaganja svoje isprave o ratifikaciji, prihvatanju ili odobrenju, izjaviti da zadržava pravo na jednu ili više rezervi iz člana 4. stava 2; 9., stav 3; 10. stav 3. i 5.

2. Bilo koja država ili Evropska unija može također, u trenutku potpisivanja ili polaganja svoje isprave o ratifikaciji, prihvatanju ili odobrenju, izjaviti da zadržava pravo primjenjivati član 5. i član 7., stav 2. i 3. samo kada su djela počinjena u svrhe

усађивања или у сврхе усађивања и друге сврхе како је одредила страна.

3. Не може се ставити никаква друга резерва.

4. Свака страна која је ставила резерву може ју у било којем тренутку у потпуности или djelimično повући обавјештењем упућеним главном секретару Вјећа Европе. Повлачење ступа на снагу на датум пријема таквог обавјештења од стране главног секретара.

Члан 31.

Рјешавање спорова

Одбор страна пратиће примјену ове Конвенције у тјесној сарадњи с Европским одбором за проблеме криминала (CDPC) и другим мјеродавним међувладиним или научним одборима Вјећа Европе и када је потребно помоћи у пријатељском рјешавању свих poteškoća vezanih за њену примјену.

Члан 32.

Отказ

1. Било која страна може у било којем тренутку отказати ову Конвенцију путем обавјештења упућеног главном секретару Вјећа Европе.

2. Такав отказ ступа на снагу првог дана мјесеца који сlijedi након истека раздобља од три мјесеца након датума пријема обавјештења од стране главног секретара.

Члан 33.

Обавјештење

Главни секретар Вјећа Европе обавјештава државе чланке Вјећа Европе, државе нечланке које имају статус проматрача у

Члан 3.

Ова Одлука ће бити објављена у "Службеном гласнику БиХ - Међународни уговори" на босанском, хрватском и српском језику и ступа на снагу даном објављивања.

Број 01-50-1-2342-35/26
3. септембра 2026. године
Сарајево

Предсједavajuћи
Др. **Denis Bećirović**, s. r.

На основу чланка V. 3. d) Устава Босне и Херцеговине и suglasnosti Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине (Одлука PSBiH број 01,02-21-1-1450/26 од 30. липња 2026. године), Предсједништво Босне и Херцеговине је, на 31. редовитој сједници, одржаној 3. рујна 2026. године, донијело

ОДЛУКУ

О РАТИФИКАЦИЈИ КОНВЕНЦИЈЕ ВЈЕЋА ЕУРОПЕ ПРОТИВ ТРГОВАНЈА ЛЈУДСКИМ ОРГАНИМА

Чланак 1.

Ратификује се Конвенција Вјећа Европе против трговања људским органима, састављена у Сантијагу де Компостела 25.3.2015. године, на енглеском и француском језику.

Чланак 2.

Текст Конвенције у пријеву гласи:
Серија уговора Вјећа Европе бр. 216

КОНВЕНЦИЈА

ВЈЕЋА ЕУРОПЕ ПРОТИВ ТРГОВАНЈА ЛЈУДСКИМ ОРГАНИМА

Састављена у Сантијагу де Компостела, 25. 3. 2015. године

Пreamбула

Државе чланке Вјећа Европе и друге потписнице ове Конвенције,

имајући на уму Опћу декларацију о људским правима, коју је донијела Опћа скупштина Уједињених народа 10. просинца 1948. године и Конвенцију за заштиту људских права и темелјних слобода (1950., ETS бр. 5);

имајући на уму Конвенцију о заштити људских права и достојанства људског бића у погледу примјене биологије и медицине: Конвенцију о људским правима и биомедицини (1997., ETS бр. 164) и Додатни протокол уз Конвенцију о заштити људских

Вјећа Европе, Европску унију и било коју државу која је позвана да потпише ову Конвенцију у складу с одредбама члана 28. о:

a) било којем потписивању;

b) полагању било које исправе о ратификацији, приhvatanju или одобрењу;

c) било којем датуму ступања на снагу ове Конвенције у складу с чланом 28.;

d) било којој измјени и допуни усвојеној у складу с чланом 27. и о датуму на који измјена и допуна ступа на снагу;

e) било којој резерви или повлачењу резерве стављене у складу с чланом 30.;

f) било којем отказу који је учињен у складу с одредбама члана 32.;

g) било којем другом чину, обавјести или саопћењу у вези с овом Конвенцијом.

Као потврду тога, ниже потписани, за то прописно овлашћени, потписали су ову Конвенцију.

Састављено у Сантијагу де Компостела, дана 25. марта 2015., на енглеском и француском језику, при чему су оба текста једнако вјеродостојна, у једном примјерку који се похранује у архиву Вјећа Европе. Генерални секретар Вјећа Европе доставља оверене копије свакој државној чланци Вјећа Европе, државима нечланцима које имају статус проматрача у Вјећу Европе, Европској унији и било којој држави која је позвана да потпише ову Конвенцију.

dopunjuju postojeće međunarodne pravne instrumente u području trgovanja ljudima u svrhu uzimanja organa;

uzimajući u obzir da je svrha ove Konvencije sprječavanje i borba protiv trgovanja ljudskim organima, te da se provedba odredbi Konvencije u vezi s kazneno materijalnim pravom treba provoditi uzimajući u obzir njenu svrhu i načelo razmjernosti;

prepoznajući da je radi učinkovite borbe protiv globalne prijetnje koju predstavlja trgovanje ljudskim organima potrebno poticati tijesnu međunarodnu suradnju između država članica Vijeća Europe kao i država nečlanica, sporazumjele su se kako slijedi:

Poglavlje I. Svrhe, područje primjene i korištenje pojmova

Članak 1.

Svrhe

1. Svrhe ove Konvencije su:

a) sprječavanje i borba protiv trgovanja ljudskim organima inkriminacijom određenih djela;

b) zaštita prava žrtava djela utvrđenih u skladu s ovom Konvencijom;

c) olakšavanje suradnje na nacionalnoj i međunarodnoj razini u mjerama suzbijanja trgovanja ljudskim organima.

2. Radi učinkovitog provođenja njenih odredaba od strane strana, ova Konvencija uspostavlja specifičan mehanizam praćenja.

Članak 2.

Područje primjene i korištenje pojmova

1. Ova Konvencija primjenjuje se na trgovanje ljudskim organima u svrhu presađivanja ili druge svrhe, te na druge oblike protupravnog uzimanja i protupravnog usađivanja.

2. Za potrebe ove Konvencije izraz:

- "trgovanje ljudskim organima" znači bilo koju protupravnu aktivnost u vezi s ljudskim organima kako je propisano u članku 4. stavku I., te člancima 5., 7., 8. i 9. ove Konvencije;

- "ljudski organ" znači diferencirani dio ljudskog tijela, sastavljen od različitih tkiva, koji zadržava svoju strukturu, vaskularizaciju i sposobnost razvoja fizioloških funkcija uz značajnu razinu autonomnosti. Dio organa također se smatra organom ako je njegova funkcija korištenje za jednaku svrhu kao i cijeli organ u ljudskom tijelu, koji zadržava zahtjeve strukture i vaskularizacije.

Članak 3.

Načelo nediskriminacije

Provedba odredaba ove Konvencije od strane strana, a osobito upotreba mjera zaštite prava žrtava osigurava se bez diskriminacije prema bilo kojoj osnovi kao što su: spol, rasa, boja kože, jezik, dob, vjeroispovijest, političko ili neko drugo uvjerenje, nacionalno ili društveno porijeklo ili pripadnost nekoj nacionalnoj manjini, imovina, rođenje, spolna orijentacija, zdravstveno stanje, invaliditet ili drugi status.

Poglavlje II. Kazneno-materijalno pravo

Članak 4.

Protupravno uzimanje ljudskih organa

1. Svaka strana poduzima potrebne zakonodavne i druge mjere kako bi u svom domaćem pravu utvrdila kao kazneno djelo, kada je počinjeno s namjerom, uzimanje ljudskih organa od živih ili s preminulih davatelja:

a) kada se uzimanje provodi bez dobrovoljnog, informiranog i specifičnog pristanka živog ili preminulog davatelja, ili u slučaju preminulog davatelja, bez da je uzimanje dopušteno prema njegovom domaćem pravu;

b) kada je, u zamjenu za uzimanje organa, živom davatelju ili trećoj strani ponuđena ili je primio novčanu naknadu ili uporedivu korist;

c) kada je, u zamjenu za uzimanje organa s preminulog davatelja, trećoj strani ponuđena ili je primila novčanu naknadu ili uporedivu korist.

2. Bilo koja država ili Europska unija može, u vrijeme potpisivanja ili prilikom polaganja svoje isprave o ratifikaciji, prihvatu ili odobrenju, izjavom upućenom glavnom tajniku Vijeća Europe izjaviti da zadržava pravo neprimjenjivati stavak 1. a) ovog članka na uzimanje ljudskih organa od živih davatelja, u iznimnim slučajevima i u skladu s odgovarajućim zaštitnim mjerama ili odredbama o pristanku njenog domaćeg prava. Bilo koja rezerva data u skladu s ovim stavkom sadrži kratku izjavu o mjerodavnom domaćem pravu.

3. Izraz "novčana naknada ili uporediva korist" za potrebe stavka 1. b) i c) ne uključuje naknadu za gubitak zarade i bilo koje druge opravdane troškove uzrokovane uzimanjem ili povezanim medicinskim pretragama, ili naknadu u slučaju štete koja nije svojstvena uzimanju organa.

4. Svaka strana razmatra poduzimanje potrebnih zakonodavnih ili drugih mjera kako bi u svom domaćem pravu utvrdila kao kazneno djelo uzimanje ljudskih organa od živih ili s preminulih davatelja kada se uzimanje provodi izvan okvira njenog domaćeg sustava presađivanja ili kada se uzimanje provodi kršenjem temeljnih načela domaćih zakona ili pravila o presađivanju. Ako strana utvrdi kaznena djela u skladu s ovom odredbom, nastoji na takva djela primjenjivati i članke od 9. do 22.

Članak 5.

Korištenje protupravno uzetih organa za svrhe usađivanja ili druge svrhe osim usađivanja

Svaka strana poduzima potrebne zakonodavne i druge mjere kako bi u svom domaćem pravu utvrdila kao kazneno djelo, kada je počinjeno s namjerom, korištenje protupravno uzetih organa, kako je opisano u članku 4. stavku 1., za svrhe usađivanja ili druge svrhe osim usađivanja.

Članak 6.

Usađivanja organa izvan domaćeg sustava presađivanja ili kršenjem temeljnih načela domaćeg prava o presađivanju

Svaka strana razmatra poduzimanje potrebnih zakonodavnih i drugih mjera kako bi u svom domaćem pravu utvrdila kao kazneno djelo, kada je počinjeno s namjerom, usađivanje ljudskih organa od živih ili s preminulih davatelja u slučajevima kada se usađivanje provodi izvan okvira njenog domaćeg sustava presađivanja ili kada se usađivanje provodi kršenjem temeljnih načela domaćih zakona ili pravila o presađivanju. Ako strana utvrdi kaznena djela u skladu s ovom odredbom, nastoji na takva djela primjenjivati i članke od 9. do 22.

Članak 7.

Protupravno poticanje, vrbovanje, nuđenje i traženje nepripadajuće koristi

1. Svaka strana poduzima potrebne zakonodavne i druge mjere kako bi u svom domaćem pravu utvrdila kao kazneno djelo, kada je počinjeno s namjerom, poticanje i vrbovanje davatelja ili primatelja organa, kada se ono provodi za novčanu naknadu ili uporedivu korist osobe koja provodi poticanje ili vrbovanje ili treće strane.

2. Svaka strana poduzima potrebne zakonodavne i druge mjere kako bi utvrdila kao kazneno djelo, kada je počinjeno s namjerom, obećavanje, nuđenje ili davanje od strane bilo koje osobe, izravno ili neizravno, svake nepripadajuće koristi zdravstvenim radnicima, svojim javnim službenicima ili osobama

које воде или раде за субјекте у приватном сектору у било којем својству, с циљем да се узимање или усађивање људског органа проведе или олакша, када се такво узимање или усађивање проводи у околностима описанима у чланку 4. ставку 1. или чланку 5. и, гдје је примјенљиво, у чланку 4. ставку 4. или чланку 6.

3. Свака страна подузима потребне законодавне и друге мјере како би утврдила као казнено djelo, када је починјено с намјером, тражење или примanje од стране здравствених радника, својих јавних службеника или особа које воде или раде за субјекте у приватном сектору у било којем својству, сваке неприпадајуће користи с циљем provedbe или олакшавања узимања или усађивања људског органа, када се такво узимање или усађивање проводи у околностима описанима у чланку 4. ставку 1. или чланку 5. и, гдје је примјенљиво, у чланку 4. ставку 4. или чланку 6.

Чланак 8.

Припрема, очување, похрана, пријевоз, пријенос, пријам, увоз и извоз протуправно узетих људских органа

Свака страна подузима потребне законодавне и друге мјере како би у свом домаћем праву утврдила као казнено djelo, када је починјено с намјером:

a) припрему, очување и похрану протуправно узетих људских органа како је описано у чланку 4. ставку 1., и, гдје је примјенљиво, чланку 4. ставку 4.;

b) пријевоз, пријенос, пријам, увоз и извоз протуправно узетих људских органа како је описано у чланку 4. ставку 1., и, гдје је примјенљиво, чланку 4. ставку 4.

Чланак 9.

Помаганje или потицање и покушај

1. Свака страна подузима потребне законодавне и друге мјере како би у свом домаћем праву утврдила као казнена djela, када су починјена с намјером, помаганje или потицање на починјенje било којих казnenih djela утврђених у складу с овом Конвенцијом.

2. Свака страна подузима потребне законодавне и друге мјере како би утврдила као казнено djelo покушај починјенja с намјером било којих казnenih djela утврђених у складу с овом Конвенцијом.

3. Било која држава или Европска унија може, у вријеме потписивања или приликом полагања своје исправе о ратификацији, прихвату или одобрењу, изјавом упућеном главном тajнику Вијећа Европе, изјавити да задржава право не примјенјивати, или примјенјивати само у специфичним случајевима или увјетима, ставак 2. на djela утврђена у складу с чланком 7. и чланком 8.

Чланак 10.

Надлежност

1. Свака страна подузима такве законодавне или друге мјере које могу бити потребне како би успоставила надлежности за било које djelo утврђено у складу с овом Конвенцијом, када је djelo починјено:

- a) на њеном државном подручју; или
- b) на броду који вије заставу те стране; или
- c) у зракoплову регистраном у складу са законима те стране; или
- d) од стране њеног држављанина; или
- e) од стране особе која има пребивалиште на њеном државном подручју.

2. Свака страна настоји подузети потребне законодавне или друге мјере како би успоставила надлежност за било које djelo утврђено у складу с овом Конвенцијом када је djelo починјено против једног од њених држављана или особе која има пребивалиште на њеном државном подручју.

3. Било која држава или Европска унија може, у вријеме потписивања или приликом полагања своје исправе о ратификацији, прихвату или одобрењу, изјавом упућеном главном тajнику

Вијећа Европе изјавити да задржава право не примјенјивати, или примјенјивати само у специфичним случајевима или увјетима, правила о надлежности наведена у ставку 1. d) и e) овог чланка.

4. За процесуирање djela утврђених у складу с овом Конвенцијом, свака страна подузима потребне законодавне или друге мјере како би осигурала да њена надлежност која се односи на ставке 1. d) и e) овог чланка не подлијеже увјету да је процесуирање могуће започети тек након пријаве жртве или достављања података од стране државе мјеста у којој је djelo починјено.

5. Било која држава или Европска унија може, у вријеме потписивања или приликом полагања своје исправе о ратификацији, прихвату или одобрењу, изјавом упућеном главном тajнику Вијећа Европе изјавити да задржава право не примјенјивати, или примјенјивати само у специфичним случајевима, ставак 4. овог чланка.

6. Свака страна подузима потребне законодавне или друге мјере како би успоставила надлежност за djela утврђена у складу с овом Конвенцијом, у случајевима у којима се наводни починиоца налази на њеном државном подручју, а она га или ју не изручује другој страни искључиво на основу његовог или њеног држављанства.

7. Када више од једне стране сматра да је надлежно за наводно djelo утврђено у складу с овом Конвенцијом, те се стране, гдје је примјенљиво, савјетују ради одређивања најприкладније надлежности за процесуирање.

8. Не доводећи у питање опћа правила међународнога права, ова Конвенција не искључује било какву казнenu надлежност коју страна има у складу са својим унутарњим правом.

Чланак 11.

Одговорност правне особе

1. Свака страна подузима потребне законодавне и друге мјере како би осигурала да правне особе могу бити одговорне за djela утврђена у складу с овом Конвенцијом, када их је у њихову корист починила било која физичка особа, која је djelovala самостално или као дио тијела правне особе, и која је на водећем положају у нjoj, на основу:

- a) овласти за заступање правне особе;
- b) овласти за доношење одлука у име правне особе;
- c) овласти за provedbu контроле унутар правне особе.

2. Осим у случајевима из ставка 1. овог чланка, свака страна подузима потребне законодавне и друге мјере како би осигурала да правна особа може бити одговорна у случајевима када је недостатак надзора или контроле од стране физичке особе из ставка 1. омогућио починјенje djela утврђеног у складу с овом Конвенцијом у корист те правне особе од стране физичке особе која djeluje под њеном овлашћу.

3. Подложно правним начелима странке, одговорност правне особе може бити казнена, грађанска или управна.

4. Таква одговорност не доводи у питање казнenu одговорност физичких особа које су починиле djelo.

Чланак 12.

Сankције и мјере

1. Свака страна подузима потребне законодавне и друге мјере како би осигурала да су djela утврђена у складу с овом Конвенцијом кажњива učinkovitim, размјерним и одвраћајућим сankцијama. Те сankције укључују, за djela утврђена у складу с чланком 4. ставком 1. и, гдје је примјенљиво, чланком 5. и чланцима 7. до 9. када су починјена од стране физичких особа, казне које укључују лишење слободe које може довести до изручења.

2. Свака страна подузима потребне законодавне и друге мјере како би осигурала да правне особе које су одговорне у складу с чланком 11. подлијежу učinkovitim, размјерним и

odvraćajućim sankcijama, uključujući i kaznene i nekažnene novčane kazne, i koje mogu uključivati druge mjere kao što su:

a) privremena ili trajna zabrana obavljanja poslovne djelatnosti;

b) stavljanje pod sudski nadzor;

c) sudski nalog za likvidaciju.

3. Svaka strana poduzima potrebne zakonodavne i druge mjere kako bi:

a) dozvolila oduzimanje i zapljenu imovinske koristi ostvarene kaznenim djelima utvrđenima u skladu s ovom Konvencijom ili imovine čija je vrijednost jednaka takvom prihodu;

b) omogućila privremeno ili trajno zatvaranje bilo kojeg ustrojstvenog oblika korištenog za počinjenje kaznenih djela utvrđenih u skladu s ovom Konvencijom, nedovodeći u pitanje prava bona fide trećih strana, ili privremenu ili trajnu zabranu počinitelju, u skladu s mjerodavnim odredbama domaćeg prava, obavljanja poslovne djelatnosti bitne za počinjenje bilo kojeg djela utvrđenog u skladu s ovom Konvencijom.

Članak 13.

Otežavajuće okolnosti

Svaka strana poduzima potrebne zakonodavne i druge mjere kako bi osigurala da se sljedeće okolnosti, u mjeri u kojoj one već ne čine sastavni dio djela, mogu u skladu s mjerodavnim odredbama domaćeg prava uzeti u obzir kao otežavajuće okolnosti prilikom određivanja sankcija u vezi s djelima utvrđenima u skladu s ovom Konvencijom:

a) djelo je uzrokovalo smrt ili ozbiljnu štetu fizičkom ili mentalnom zdravlju žrtve;

b) djelo je počinila osoba zlouporabom njegovog ili njenog položaja;

c) djelo je počinjeno u okviru kriminalne organizacije;

d) počinitelj je ranije osuđivan za djela utvrđena u skladu s ovom Konvencijom;

e) djelo je počinjeno nad djetetom ili nekom drugom posebno ranjivom osobom.

Članak 14.

Prethodne osude

Svaka strana poduzima potrebne zakonodavne i druge mjere kako bi osigurala mogućnost uzimanja u obzir pravomoćnih presuda koje je izrekla druga strana za djela utvrđena ovom Konvencijom prilikom određivanja sankcija.

Poglavlje III. Kazneno-procesno pravo

Članak 15.

Pokretanje i tijek postupka

Svaka strana poduzima potrebne zakonodavne i druge mjere kako bi osigurala da istraga ili procesuiranje djela utvrđenih u skladu s ovom Konvencijom ne zavisi od prijave te da se postupak može nastaviti čak i ako se prijava povuče.

Članak 16.

Kaznene istrage

Svaka strana poduzima potrebne zakonodavne i druge mjere, u skladu s načelima svog domaćeg zakonodavstva, kako bi osigurala učinkovitu kaznenu istragu i procesuiranje djela utvrđenih u skladu s ovom Konvencijom.

Članak 17.

Međunarodna suradnja

1. Strane u najvećoj mogućoj mjeri međusobno surađuju, u skladu s odredbama ove Konvencije i u primjeni mjerodavnih primjenjivih međunarodnih i regionalnih instrumenata i dogovora usuglašenih na temelju jedinstvenog ili recipročnog zakonodavstva i njihovog domaćeg prava, u svrhu istraga ili

postupaka koji se odnose na djela utvrđena u skladu s ovom Konvencijom, uključujući oduzimanje i zapljenu.

2. Strane u najvećoj mogućoj mjeri međusobno surađuju u primjeni mjerodavnih primjenjivih međunarodnih, regionalnih i bilateralnih ugovora o izručenju i uzajamnoj pravnoj pomoći u kaznenim stvarima koji se odnose na djela utvrđena u skladu s ovom Konvencijom.

3. Ako strana koja uvjetuje izručenje ili uzajamnu pravnu pomoć u kaznenim stvarima postojanjem ugovora, zaprimi zahtjev za izručenje ili pravnu pomoć u kaznenim stvarima od strane s kojom nema takav ugovor, ona može, djelujući u potpunom skladu sa svojim obvezama prema međunarodnom pravu i pod uvjetima utvrđenima u domaćem pravu strane kojoj je upućen zahtjev, ovu Konvenciju smatrati pravnom osnovom za izručenje ili uzajamnu pravnu pomoć u kaznenim stvarima u odnosu na djela utvrđena u skladu s ovom Konvencijom.

Poglavlje IV. Mjere zaštite

Članak 18.

Zaštita žrtava

Svaka strana poduzima potrebne zakonodavne i druge mjere kako bi zaštitila prava i interese žrtava djela utvrđenih u skladu s ovom Konvencijom, a posebno:

a) osiguravanjem da žrtve imaju pristup informacijama koje su važne za njihov predmet i koje su potrebne za zaštitu njihovog zdravlja i drugih prava koja imaju;

b) pomaganjem žrtvama u njihovom fizičkom, psihološkom i socijalnom oporavku;

c) osiguravanjem prava žrtava na naknadu od počinitelja u okviru domaćeg prava.

Članak 19.

Položaj žrtava u kaznenom postupku

1. Svaka strana poduzima potrebne zakonodavne i druge mjere kako bi zaštitila prava i interese žrtava u svim fazama kaznene istrage i postupka, a posebno:

a) informiranjem žrtava o njihovim pravima i uslugama koje su im na raspolaganju i, na zahtjev, o poduzetim radnjama povodom njihove prijave, sadržaju optužbe, stadiju kaznenog postupka, osim u iznimnim slučajevima u kojima bi takva obavijest imala negativan učinak na ispravno postupanje u predmetu, i njihovu ulogu u njemu kao i na ishod njihovih predmeta;

b) omogućavanjem žrtvama, na način koji je u skladu s postupovnim pravilima domaćeg prava, da budu saslušane, podnesu dokaze te iznesu svoja viđenja, potrebe i brige, izravno ili putem posrednika, te da se iste razmotre;

c) pružanjem odgovarajućih usluga podrške kako bi njihova prava i interesi bili primjereno izneseni i uzeti u obzir;

d) pružanjem učinkovitih mjera za njihovu zaštitu, kao i zaštitu njihovih obitelji, od zastrašivanja i odmazde.

2. Svaka strana osigurava da žrtve od njihovog prvog kontakta s mjerodavnim tijelima imaju pristup informacijama o mjerodavnim sudskim i upravnim postupcima.

3. Svaka strana osigurava da žrtve imaju pristup pravnoj pomoći, u skladu s domaćim pravom i bez naknade tamo gdje je to zajamčeno, kada je moguće da imaju status strane u kaznenom postupku.

4. Svaka strana poduzima potrebne zakonodavne i druge mjere kako bi osigurala da žrtve djela utvrđenog u skladu s ovom Konvencijom koje je počinjeno na državnom području strane koja nije ona u kojoj borave, mogu podnijeti prijavu mjerodavnim vlastima države njihovog prebivališta.

5. Svaka strana osigurava, zakonskim ili drugim mjerama, u skladu s uvjetima utvrđenima u njenom domaćem pravu, mogućnost da skupine, zaklade, udruge te vladine i nevladine

организације, помажу i/ili pružaju podršku žrtvama uz njihov pristanak tijekom kaznenog postupka koji se odnosi na djela utvrđena u skladu s ovom Konvencijom.

Članak 20.

Zaštita svjedoka

1. Svaka strana pruža, u okviru njenih mogućnosti i u skladu s uvjetima utvrđenima u njenom domaćem pravu, učinkovitu zaštitu od moguće odmazde ili zastrašivanja svjedocima u kaznenom postupku koji svjedoče u vezi djela obuhvaćenim ovom Konvencijom, te, na primjeren način, njihovim srođnicima i drugim osobama koje su im bliske.

2. Stavak 1. ovog članka također se primjenjuje na žrtve ako su svjedoci.

Poglavlje V. Mjere prevencije

Članak 21.

Mjere na domaćoj razini

1. Svaka strana poduzima potrebne zakonodavne i druge mjere kako bi osigurala:

- a) postojanje transparentnog domaćeg sustava za presađivanje ljudskih organa;
- b) jednak pristup pacijenata uslugama presađivanja;
- c) odgovarajuće prikupljanje, analizu i razmjenu informacija o djelima obuhvaćenim ovom Konvencijom u suradnji između svih mjerodavnih tijela.

2. S ciljem sprječavanja i borbe protiv trgovanja ljudskim organima, svaka strana provodi mjere, kako je primjereno:

- a) kako bi dala informacije ili poboljšala edukaciju zdravstvenih radnika i mjerodavnih službenika o sprječavanju i borbi protiv trgovanja ljudskim organima;
- b) kako bi promovirala kampanje za podizanje svijesti upućene općoj javnosti o protupravnosti i opasnostima trgovanja ljudskim organima.

3. Svaka strana poduzima potrebne zakonodavne i druge mjere kako bi zabranila oglašavanje potrebe ili dostupnost ljudskih organa s ciljem nudi ili traženja novčane naknade ili uporedive koristi.

Članak 22.

Mjere na međunarodnoj razini

Strane u najvećoj mogućoj mjeri međusobno surađuju kako bi spriječile trgovanje ljudskim organima. Strane posebno:

- a) izvještavaju Odbor strana na njegov zahtjev o broju predmeta trgovanja ljudskim organima u njihovoj nadležnosti;
- b) određuju nacionalnu kontaktnu točku za razmjenu informacija o trgovanju ljudskim organima.

Poglavlje VI. Mehanizam praćenja

Članak 23.

Odbor strana

1. Odbor strana sastoji se od predstavnika strana Konvencije.

2. Odbor strana saziva glavni tajnik Vijeća Europe. Njegov prvi sastanak održava se u roku od godinu dana od stupanja na snagu ove Konvencije za desetu potpisnicu koja ju ratificira. Odbor strana potom se sastaje kad god najmanje jedna trećina strana ili glavni tajnik to zatraže.

3. Odbor strana donosi svoj poslovnik.

4. Odboru strana u izvršavanju njegovih zadataka pomaže tajništvo Vijeća Europe.

5. Ugovorna strana koja nije članica Vijeća Europe doprinosi financiranju Odbora strana na način kako to odluči Odbor ministara nakon savjetovanja s tom strankom.

Članak 24.

Drugi predstavnici

1. Parlamentarna skupština Vijeća Europe, Europski odbor za probleme kriminala (CDPC) i drugi mjerodavni međuvladini ili znanstveni odbori Vijeća Europe imenuju po jednog predstavnika u Odbor strana kako bi doprinijeli višesektorskom i višedisciplinarnom pristupu.

2. Odbor ministara može pozvati druga tijela Vijeća Europe da imenuju predstavnika u Odbor strana nakon savjetovanja s njim.

3. Predstavnici mjerodavnih međunarodnih tijela mogu biti prihvaćeni u Odbor strana kao promatrači nakon provedbe postupka utvrđenog mjerodavnim pravilima Vijeća Europe.

4. Predstavnici mjerodavnih službenih tijela strana mogu biti prihvaćeni u Odbor strana kao promatrači nakon provedbe postupka utvrđenog mjerodavnim pravilima Vijeća Europe.

5. Predstavnici civilnog društva, a posebno nevladinih organizacija, mogu biti prihvaćeni u Odbor strana kao promatrači nakon provedbe postupka utvrđenog mjerodavnim pravilima Vijeća Europe.

6. Prilikom imenovanja predstavnika iz stavka 2. do 5. ovog članka osigurava se uravnotežena zastupljenost različitih sektora i disciplina.

7. Predstavnici imenovani u skladu sa stavcima 1. do 5. gore sudjeluju na sastancima Odbora strana bez prava glasa.

Članak 25.

Zadaci Odbora strana

1. Odbor strana nadzire provedbu ove Konvencije. Poslovníkom Odbora strana utvrđuje se postupak za ocjenu provedbe ove Konvencije, primjenjujući višesektorski i višedisciplinarni pristup.

2. Odbor strana također pomaže u prikupljanju, analizi i razmjeni informacija, iskustava i dobre prakse između država kako bi poboljšao njihove kapacitete za sprječavanje i suzbijanje trgovanja ljudskim organima. Odbor može koristiti stručnost drugih mjerodavnih odbora i tijela Vijeća Europe.

3. Nadalje, Odbor strana, gdje je to primjereno:

a) pomaže u učinkovitoj primjeni i provedbi ove Konvencije, uključujući prepoznavanje bilo kojih problema koji se mogu pojaviti i učinaka svake izjave ili rezerve dane u skladu s ovom Konvencijom;

b) izražava mišljenje o bilo kojem pitanju vezanom uz primjenu ove Konvencije i pomaže u razmjeni informacija o značajnim pravnim, političkim ili tehnološkim naprecima;

c) daje specifične preporuke stranama u vezi s provedbom ove Konvencije.

4. Europski odbor za probleme kriminala (CDPC) povremeno se izvještava o aktivnostima navedenim u stavcima 1., 2. i 3. ovog članka.

Poglavlje VII. Odnos prema drugim međunarodnim instrumentima

Članak 26.

Odnos prema drugim međunarodnim instrumentima

1. Ova Konvencija ne utječe na prava i obveze koje proizlaze iz odredaba drugih međunarodnih instrumenata kojih su strane ove Konvencije strane ili će postati strane, a koji sadrže odredbe o pitanjima koja su uređena ovom Konvencijom.

2. Strane Konvencije mogu međusobno sklapati bilateralne ili multilateralne sporazume o pitanjima koja uređuje ova Konvencija, u svrhe dopune ili osnaživanja njezinih odredaba ili olakšavanja primjene u njoj sadržanih načela.

Poglavlje VIII. Izmjene i dopune Konvencije

Članak 27.

Izmjene i dopune

1. Bilo koji prijedlog za izmjenu i dopunu ove Konvencije koji predstavi strana saopćava se glavnom tajniku Vijeća Europe koji će ga proslijediti državama članicama Vijeća Europe, državama nečlanicama koje imaju status promatrača u Vijeću Europe, Europskoj uniji i bilo kojoj državi koja je pozvana da potpiše ovu Konvenciju.

2. Bilo koja izmjena i dopuna koju predloži neka strana saopćava se Europskom odboru za probleme kriminala (CDPC) ili drugim mjerodavnim međuvladinim i znanstvenim odborima Vijeća Europe, koji Odboru strana podnose svoja mišljenja o toj predloženoj izmjeni i dopuni.

3. Odbor ministara Vijeća Europe razmatra predloženu izmjenu i dopunu i mišljenje koje iznese Odbor strana te, nakon savjetovanja sa stranama ove Konvencije koje nisu članice Vijeća Europe, može usvojiti izmjenu i dopunu većinom utvrđenom u članku 20. d) Statuta Vijeća Europe.

4. Tekst bilo koje izmjene i dopune koju usvoji Odbor ministara u skladu sa stavkom 3. ovoga članka prosljeđuje se stranama na prihvatanje.

5. Svaka izmjena i dopuna usvojena u skladu sa stavkom 3. ovog članka stupa na snagu prvog dana mjeseca koji slijedi nakon isteka razdoblja od jednog mjeseca nakon datuma na koji su sve strane obavijestile glavnog tajnika da su ju prihvatile.

Poglavlje IX. Završne odredbe

Članak 28.

Potpisivanje i stupanje na snagu

1. Ova Konvencija otvorena je za potpisivanje državama članicama Vijeća Europe, Europskoj uniji i državama nečlanicama koje uživaju status promatrača u Vijeću Europe. Ona je također otvorena za potpisivanje i bilo kojoj drugoj državi nečlanici Vijeća Europe na poziv Odbora ministara. Odluku o pozivanju države nečlanice da potpiše Konvenciju donosi većina predviđena u članku 20. d) Statuta Vijeća Europe te jednoglasno predstavnici država ugovornica koje imaju pravo biti u Odboru ministara. Ta odluka se donosi nakon postizanja jednoglasnog dogovora drugih država/Europske unije koji su izrazili svoj pristanak na obvezivanje Konvencijom.

2. Ova Konvencija podliježe ratifikaciji, prihvatanju ili odobrenju. Isprave o ratifikaciji, prihvatanju ili odobrenju polažu se kod glavnoga tajnika Vijeća Europe.

3. Ova Konvencija stupa na snagu prvog dana mjeseca koji slijedi nakon isteka razdoblja od tri mjeseca nakon datuma na koji je pet potpisnica, uključujući najmanje tri države članice Vijeća Europe, dalo svoj pristanak na obvezivanje Konvencijom u skladu s odredbama prethodnog stavka.

4. U odnosu na bilo koju državu ili Europsku uniju koja naknadno izrazi svoj pristanak da bude vezana Konvencijom, ona stupa na snagu prvoga dana mjeseca koji slijedi nakon isteka razdoblja od tri mjeseca nakon datuma polaganja njene isprave o ratifikaciji, prihvatanju ili odobrenju.

Članak 29.

Teritorijalna primjena

1. Bilo koja država ili Europska unija može, u trenutku potpisivanja ili polaganja svoje isprave o ratifikaciji, prihvatanju ili odobrenju, odrediti područje ili područja na koja se primjenjuje ova Konvencija.

2. Bilo koja strana može, na bilo koji kasniji datum, izjavom upućenom glavnom tajniku Vijeća Europe, proširiti primjenu ove Konvencije na bilo koje drugo područje navedeno u izjavi, a za čije je međunarodne odnose ona odgovorna ili u čije je ime ovlaštena poduzimati aktivnosti. U odnosu na takvo

područje, Konvencija stupa na snagu prvoga dana mjeseca koji slijedi nakon isteka razdoblja od tri mjeseca nakon datuma na koji glavni tajnik primi takvu izjavu.

3. Bilo koja izjava dana u skladu s prethodna dva stavka može se, u odnosu na bilo koje područje navedeno u takvoj izjavi, povući obavještenjem upućenom glavnom tajniku Vijeća Europe. Povlačenje stupa na snagu prvog dana mjeseca koji slijedi nakon isteka razdoblja od tri mjeseca nakon datuma primitka takvog obavještenja od strane glavnog tajnika.

Članak 30.

Rezerve

1. Bilo koja država ili Europska unija može, u trenutku potpisivanja ili polaganja svoje isprave o ratifikaciji, prihvatanju ili odobrenju, izjaviti da zadržava pravo na jednu ili više rezervi iz članka 4. stavka 2; 9., stavka 3; 10. stavka 3. i 5.

2. Bilo koja država ili Europska unija može također, u trenutku potpisivanja ili polaganja svoje isprave o ratifikaciji, prihvatanju ili odobrenju, izjaviti da zadržava pravo primjenjivati članak 5. i članak 7., stavci 2. i 3. samo kada su djela počinjena u svrhe usađivanja ili u svrhe usađivanja i druge svrhe kako je odredila strana.

3. Ne može se staviti nikakva druga rezerva.

4. Svaka strana koja je stavila rezervu može ju u bilo kojem trenutku u potpunosti ili djelomično povući obavještenjem upućenim glavnom tajniku Vijeća Europe. Povlačenje stupa na snagu na datum primitka takvog obavještenja od strane glavnog tajnika.

Članak 31.

Rješavanje sporova

Odbor strana pratit će primjenu ove Konvencije u tijesnoj suradnji s Europskim odborom za probleme kriminala (CDPC) i drugim mjerodavnim međuvladinim ili znanstvenim odborima Vijeća Europe i kada je potrebno pomoći u prijateljskom rješavanju svih poteškoća vezanih za njenu primjenu.

Članak 32.

Otkaz

1. Bilo koja strana može u bilo kojem trenutku otkazati ovu Konvenciju putem obavještenja upućenog glavnom tajniku Vijeća Europe.

2. Takav otkaz stupa na snagu prvog dana mjeseca koji slijedi nakon isteka razdoblja od tri mjeseca nakon datuma primitka obavještenja od strane glavnog tajnika.

Članak 33.

Obavještenje

Glavni tajnik Vijeća Europe obavještava države članice Vijeća Europe, države nečlanice koje imaju status promatrača u Vijeću Europe, Europsku uniju i bilo koju državu koja je pozvana da potpiše ovu Konvenciju u skladu s odredbama članka 28. o:

a) bilo kojem potpisivanju;
b) polaganju bilo koje isprave o ratifikaciji, prihvatanju ili odobrenju;

c) bilo kojem datumu stupanja na snagu ove Konvencije u skladu s člankom 28.;

d) bilo kojoj izmjeni i dopuni usvojenoj u skladu s člankom 27. i o datumu na koji izmjena i dopuna stupa na snagu;

e) bilo kojoj rezervi ili povlačenju rezerve stavljene u skladu s člankom 30.;

f) bilo kojem otkazu koji je učinjen u skladu s odredbama članka 32.;

g) bilo kojem drugom činu, obavijesti ili saopćenju u vezi s ovom Konvencijom.

Kao potvrdu toga, niže potpisani, za to propisno ovlašteni, potpisali su ovu Konvenciju.

Sastavljeno u Santiagu de Compostela, 25. ožujka 2015., na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu su oba teksta jednako vjerodostojna, u jednom primjerku koji se pohranjuje u arhivu Vijeća Europe. Generalni tajnik Vijeća Europe dostavlja ovjerene

kopije svakoj državi članici Vijeća Europe, državama nečlanicama koje imaju status promatrača u Vijeću Europe, Europskoj uniji i bilo kojoj državi koja je pozvana da potpiše ovu Konvenciju.

Чланак 3.

Ova Odluka će biti objavljena u "Službenome glasniku BiH - Međunarodni ugovori" na hrvatskome, srpskom i bosanskom jeziku i stupa na snagu danom objave.

Број 01-50-1-2342-35/26
3. rujna 2026. godine
Sarajevo

Председатељ
Dr. Denis Bećirović, v. r.

70

На основу члана V 3. д) Устава Босне и Херцеговине и сагласности Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине (Одлука ПСБиХ број 01,02-21-1-222/26 од 30. јуна 2026. године), Предсједништво Босне и Херцеговине, на 228. ванредној сједници, одржаној 24. јула 2026. године, донијело је

ОДЛУКУ

О РАТИФИКАЦИЈИ АМАНДМАНА БР. 1 НА УГОВОР О ФИНАНСИРАЊУ ИЗМЕЂУ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ ("ЗАЈМОПРИМАЦ"), РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ ("ПРОМОТЕР") И ЕВРОПСКЕ ИНВЕСТИЦИОНЕ БАНКЕ ("БАНКА") ОД 20. ДЕЦЕМБРА 2019. ГОДИНЕ ("УГОВОР О ФИНАНСИРАЊУ") - МЈЕРЕ ЗАШТИТЕ ОД ПОПЛАВА РС, БРОЈ ОПЕРАЦИЈЕ (СЕРАПИС БР.): 2017-0697; БРОЈ УГОВОРА (ФИ БР.): 88.484

Члан 1.

Ратификује се Амандман бр. 1 на Уговор о финансирању између Босне и Херцеговине ("Зајмопримац"), Републике Српске ("Промотер") и Европске инвестиционе банке ("Банка") од 20. децембра 2019. године ("Уговор о финансирању") - Мјере заштите од поплава РС, Број операције (Серापис бр.): 2017-0697; Број уговора (ФИ бр.): 88.484, потписан 06. октобра 2025. године у Луксембургу, 03. новембра 2025. године у Бања Луци и 17. новембра 2025. године у Сарајеву, на енглеском језику.

Члан 2.

Текст Амандмана у преводу гласи:

Предмет: МЈЕРЕ ЗАШТИТЕ ОД ПОПЛАВА РС

Број операције (Серापис бр.): 2017-0697; Број уговора (Фл бр.): 88.484

Уговор о финансирању између Босне и Херцеговине ("Зајмопримац") и Републике Српске ("Промотер") и Европске инвестиционе банке ("Банка") од 20. децембра 2019. године ("Уговор о финансирању").

Амандман бр. 1

Позивамо се на Уговор о финансирању.

1. ДЕФИНИЦИЈЕ И ТУМАЧЕЊА

1.1. У овом амандману ("Амандман"):

"Датум ступања на снагу" означава датум на који је овај амандман прописно потписан од стране Банке, Зајмопримца и Промотера.

1.2. Осим ако контекст не захтијева другачије или није другачије дефинисано, појмови дефинисани у Уговору о финансирању и изрази коришћени у Уговору о финансирању имају исто значење када се користе у овом амандману.

1.3. Принципи тумачења утврђени у Уговору о финансирању имају учинак као да су утврђена у Амандману.

1.4. Свако позивање на "члан" је, осим ако контекст не захтијева другачије или није другачије назначено, позивање на члан Амандмана.

1.5. Наслови чланова служе само ради лакшег сналажења.

1.6. С учинком од Датума ступања на снагу, свако позивање у Уговору о финансирању на "овај уговор" (или друга слична позивања) читају се и тумаче као позивање на Уговор о финансирању, како је измијењен и допуњен овим амандманом.

2. ПОЗАДИНА

2.1. Позивамо се на писмо Зајмопримца од 4. септембра 2024. године, којим је Зајмопримац обавијестио Банку да одређене компоненте Пројекта нису довршене у року за спровођење Пројекта утврђеном у Прилогу А.1 (Технички опис (члан 6.2)) Уговора о финансирању ("Најављени догађај").

2.2. У свјетлу наведеног, Зајмопримац је затражио од Банке измјену Уговора о финансирању, како је детаљније описано у наставку.]

3. ИЗМЈЕНЕ И ДОПУНЕ УГОВОРА О ФИНАНСИРАЊУ

Уговор о финансирању с Датумом ступања на снагу мијења се како слиједи:

(а) Дефиниција "Релевантног радног дана" у одјелу "Дефиниције" Уговора о финансирању брише се у потпуности и замјењује следећим:

"Релевантни радни дан" означава дан на који је систем бруто поравнања у реалном времену којим управља Евросистем (Т2) или било који наследи систем отворен за поравнање плаћања у еврима."

(б) Члан 12.1. А (Образац обавјештења) и члан 12.1.Б (Адресе) Уговора о финансирању бришу се у потпуности и замјењују следећим:

"12.1.А Облик обавјештења

(а) Свако обавјештење или друга комуникација дата према овом уговору морају бити у писаном облику и, осим ако није другачије наведено, могу се доставити писмом или електронском поштом.

(б) Обавјештења и друге комуникације за које су овим уговором утврђени фиксни рокови или које саме одређују рокове обавезујуће за примаоца могу се доставити лично, препорученим писмом или електронском поштом. Сматра се

да је друга Страна примила таква обавјештења и комуникације:

(I) на дан доставе у односу на лично достављено или препоручено писмо;

(II) у случају било које електронске поште само када је таква електронска пошта стварно примљена у читљивом облику и само ако је адресирана на начин који друга Страна одреди у ту сврху.

(ц) Свако обавјештење које Зајмопримац достави Банци електронском поштом мора:

(I) имати наведено број уговора у наслову, и

(II) бити у облику електронске слике (пдф, тиф или други уобичајени формат датотеке који се не може уређивати, а договорен је између Страна) обавјештења које је потписао Овлашћени потписник с правом појединачног заступања или два или више Овлашћених потписника с правом заједничког заступања Зајмопримца, према потреби, приложене електронској пошти.

(д) Обавјештења која Зајмопримац изда у складу с било којом одредбом овог уговора, када то захтијева Банка, достављају се Банци заједно са задовољавајућим доказом о овлашћењу особе или особа овлашћених за потписивање таквог обавјештења у име Зајмопримца и овјереним узорком потписа те особе или особа.

(е) Без утицаја на ваљаност обавјештења електронском поштом или комуникације извршене у складу с овим чланом 12.1, сљедећа обавјештења, комуникације и документи такође се шаљу препорученом поштом релевантној Страни најкасније сљедећег Радног дана:

(I) сва обавјештења и комуникације у вези с ревизијом камата или конверзијом било које трансхе, Поремећаја на тржишту, Захтјева за пријевремену отплату, Обавјештења о пријевременој отплати, Случаја неиспуњења обавеза, било којег захтјева за пријевремену отплату; и

(II) било које друго обавјештење, комуникација или документ који захтијева Банка.

(ф) Стране се слажу да је свака горенаведена комуникација (укључујући и путем електронске поште) прихваћени облик комуникације, да представља допуштени доказ на суду и да има исту доказну вриједност као и постојећи уговор.

12.1.Б Адресе

Адреса и адреса електронске поште (и одјељење за чију пажњу треба упутити комуникацију) сваке Стране за било какву комуникацију која се треба упутити или документ који се треба доставити у складу с овим уговором или у вези с њим је:

За Банку На пажњу: PMM/CM/NEU/NC/-

100 boulevard Konrad Adenauer

L-2950 Luxembourg

Имејл адреса: contactline-88484@eib.org

За Зајмопримца На пажњу: Министарства финансија и трезора

Трг БиХ 1

71000 Сарајево

Босна и Херцеговина

Имејл адреса: trezorbih@mft.gov.ba

За Промотора На пажњу: Министарства финансија и трезора Републике Српске

Трг Републике Српске 1

78000 Бања Лука

Република Српска, Босна и Херцеговина

Имејл адреса: mf@mft.vladars.rs

(ц) Одјељак "Календар" Прилога А.1 (Технички опис (члан 6.2)) Уговора о финансирању гласи како слиједи:

"Пројекат ће се спроводити у периоду од септембра 2019. до 31. децембра 2025. године."

(д) Прилог Б (ДЕФИНИЦИЈА ЕУРИБОРА) Уговора о финансирању брише се у потпуности и замјењује Прилогом I (Прилог Б (ДЕФИНИЦИЈА ЕУРИБОРА)) овог амандмана.

4. ИЗЈАВЕ И ГАРАНЦИЈЕ

С обзиром на чињенице и околности које су тада постојале на Дан ступања на снагу, Зајмопримац овиме даје изјаве и гаранције која се сматрају поновљенима према члану 6.11 (Опште изјаве и гаранције) Уговора о финансирању као да свако позивање у тим изјавама и гаранцијама на "овај уговор" укључује позивање на (I) Уговор о финансирању, како је измијењен овим амандманом; и (II) овај амандман.

5. РАЗНЕ ОДРЕДБЕ

5.1. Осим у складу с одредбама члана 3. (Измјене и допуне Уговора о финансирању) овог амандмана, ништа у овом амандману не може утицати на права Банке у вези с настанком било којег Догађаја неиспуњавања обавеза или кршења (како год је описан) или неиспуњавања обавеза у вези с Уговором о финансирању, укључујући, без ограничења, било који Догађај неиспуњавања обавеза или кршења (како год је описан) или неиспуњавања обавеза у вези с Уговором о финансирању који Зајмопримац није писмено открио прије датума овог амандмана или који настане на дан или након датума овог амандмана.

5.2. Одредбе Уговора о финансирању, осим како су измијењене овим амандманом, остају на снази у потпуности. Овај амандман није (и не може се сматрати) сагласношћу, споразумом, измјеном или одрицањем од било којих услова или одредби Уговора о финансирању, осим ако овдје није изричито договорено другачије. Банка задржава свако друго право или правни лијек који може имати сада или накнадно.

5.3. Овај амандман не подразумева обнављање нити има учинак обнављања Уговора о финансирању.

5.4. Банка издаје овај амандман ослањајући се на информације о тим питањима које је Зајмопримац доставио Банци до датума овог амандмана као да су истините, потпуне и тачне. Амандманом се не доводи у питање било које право које Банка може имати у било којем тренутку у вези с било којом другом околношћу или питањем, осим оних која су посебно наведена у овом амандману или у вези са свим таквим информацијама које нису истините, потпуне и тачне, при чему та права остају на снази.

5.5. Зајмопримац, на захтјев Банке и о свом властитом трошку, обавља све активности и поступке који су потребни или пожељни да би измјене ступиле на снагу или биле спроведене у складу с овим амандманом.

5.6. Одредбе чланова 10.4 (Неодрицање), 11.7 (Измјене), 11.8 (Примјерци) и 12.1 (Обавјештења) Уговора о финансирању уграђују се у овај амандман као да су у потпуности наведене у овом амандману и као да су позивања у тим клаузулама на "овај уговор" позивања на овај амандман.

6. МЈЕРОДАВНО ПРАВО И НАДЛЕЖНОСТ

6.1. Овај амандман и све вануговорне обавезе које произлазе из или су у вези с овим амандманом уређени су законима Луксембурга.

6.2. Суд Европске уније има искључиву надлежност за рјешавање било којег спора ("Спор") који произлази из овог амандмана или је с њим повезан (укључујући спор у вези с постојањем, ваљаношћу или престанком овог амандмана или последицама његове ништавости) или било које

вануговорне обавезе која произлази из овог амандмана или је с њим повезана.

6.3. Стране се слажу да је Суд Европске уније најприкладнији и најпогоднији суд за рјешавање спорова међу њима те да стога неће тврдити супротно.

6.4. Стране овог уговора овиме се одричу било каквог имунитета од или права на приговор на надлежност Суда Европске уније. Одлука судова донесена у складу с овим чланом је коначна и обавезујућа за сваку странку без ограничења или резерве.

7. УПУТСТВА ЗА ПОТПИСИВАЊЕ

Како бисмо потврдили вашу сагласност с горенаведеним, љубазно вас молимо да (I) одштампате копију овог амандмана, датирате га и осигурате да је прописно потписан у име Зајмопримца и Промотера те (II) вратите Банци електронском поштом скенирану верзију потписаног оригиналног Амандмана означену на пажњу гђе Anne-France Catoir, правно одјељење, на адресе електронских пошта contactline-88484@eib.org и F.RINALDI@eib.org, a.catoir@eib.org.

Без обзира на горенаведено и у сврху вођења евиденције о потписивања овог амандмана, Банка ће Зајмопримцу и Промотеру доставити 4 (четири) оригинална примјерка у папирном облику и потписана у име Банке. Зајмопримац и Промотер морају обезбиједити да су 4 (четири) оригинала прописно потписана и враћена Банци два (2) оригинала овог писма, прописно потписана од стране свих Страна.

С поштовањем,
ЕВРОПСКА ИНВЕСТИЦИОНА БАНКА

/својеручни потпис/

Helen Williams

Водитељица одјељења

/својеручни потпис/

Catherine Barberis

Водитељица одјељења

Договорено и прихваћено за и у име

БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

као Зајмопримац

/својеручни потпис/

Име: СРЉАН АМИЋИЋ

Функција: МИНИСТАР ФИНАНСИЈА И ТРЕЗОРА

БИХ

Датум: 17.11.2025. године

Име:

Функција:

Датум:

Договорено и прихваћено за и у име

РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

као Промотер

/својеручни потпис/

Име: ЗОРА ВИДОВИЋ

Функција: МИНИСТАРКА ФИНАНСИЈА

Датум: 3.11.2025. године

Име:

Функција:

Датум:

ПРИЛОГ I

Прилог Б

Дефиниција ЕУРИБОР-а

ЕУРИБОР означава:

(а) у односу на било који релевантни период краћи од једног мјесеца, котациону стопу (енгл. Screen rate) (како је дефинисано у наставку) за период од једног мјесеца;

(б) у односу на релевантни период од једног мјесеца или више мјесеци за које је доступна котациона стопа, примјењива котациона стопа за период одговарајућег броја мјесеци; и

(ц) у односу на релевантни период дужи од мјесец дана за који котациона стопа није доступна, котациона стопа која је резултат линеарне интерполације позивањем на двије котационе стопе, од којих је једна примјењива на период који је сљедећи краћи, а друга на период који је сљедећи дужи од дужине релевантног периода,

(период за који је стопа узета или из којег се стопа интерполира назива се **Репрезентативни период**).

У смислу горенаведених ставова од (а) до (ц):

(I) "**доступан**" подразумева стопе које се обрачунавају и које је објавила компанија Global Rate Set Systems Ltd (ГРСС) или неки други такав пружалац услуга изабран од стране Европског института за тржишта новца (ЕММИ) или било којег наследника ЕММИ-ја за ту функцију на начин који одреди Банка за дата доспијећа; и

(II) "**котациона стопа**" означава каматну стопу за депозите у еврима за релевантни период како је објављено у 11.00 часова по бриселском времену или касније, вријеме прихватљиво за Банку, на дан (датум ресетовања), који пада 2 (два) релевантна радна дана прије првог дана релевантног периода, на Ројтерској страници ЕУРИБОР 01, или на страници наследници или, на било који други начин који Банка објави у ову сврху.

Уколико таква котациона стопа није објављена, Банка од сједишта четирију главних банака еврозоне, а које она изабере, тражи да понуде стопу по којој депозите у еврима, у упоредивим износима, свака од њих нуди у приближно 11.00 часова по бриселском времену, на датум ресетовања другим главним банкама на међубанкарском тржишту еврозоне, за период једнак репрезентативном периоду. Ако се добију најмање 2 (две) понуде, стопа за тај датум ресетовања је аритметичка средина понуда. Ако се на захтјев не одговори с довољно понуда, стопа за тај датум ресетовања је аритметичка средина стопа коју нуде главне банке у еврозони, а које је изабрала Банка, у приближно 11.00 часова по бриселском времену, на дан који пада 2 (два) релевантна радна дана након датума ресетовања за зајмове у еврима у упоредивом износу водећим европским банкама за период једнак репрезентативном периоду. Банка без одлагања обавјештава Зајмопримца о понудама које је Банка примила.

Сви проценти који су резултат обрачуна према овом прилогу ће се заокружити, ако је потребно, на најближи хиљадити дио процента, с половинама које се заокружују.

Уколико било која од претходних одредби не буде у складу с одредбама усвојеним под окриљем ЕММИ-ја (или сваког наследника ЕММИ-ја за ту функцију на начин који одреди Банка) у погледу ЕУРИБОР-а, Банка може, писменим обавјештењем Зајмопримцу, измијенити одредбу како би је ускладила с осталим одредбама.

Ако котациона стопа постане трајно недоступна, замјенска стопа за ЕУРИБОР биће стопа (укључујући све распоне или усклађивања) коју је формално предложила (I) радна група за неризичне каматне стопе у еврима коју су успоставили Европска централна банка (ЕЦБ), Надзорно тијело финансијских услуга и тржишта (ФСМА), Европско надзорно тијело за вриједносне папире и тржишта капитала (ЕСМА) и Европска комисија, или (II) Европски институт за тржишта новца као руковалац ЕУРИБОР-а, или (III) надлежно тијело одговорно у оквиру Уредбе (ЕУ) 2016/1011 за надзор над Европским институтом за тржишта новца, као руковалац ЕУРИБОР-а, или (IV) државна надлежна тијела

одређена у складу с Уредбом (ЕУ) 2016/1011 или (V) Европска централна банка.

Ако котациона стопа постане трајно недоступна и није формално предложена замјенска стопа за ЕУРИБОР као што је горенаведено, ЕУРИБОР је стопа (изражена као процентна

годишња стопа) коју одређује Банка и која представља целокупне трошкове Банке за финансирање релевантне Транше, на основу тада важеће референтне стопе коју генерише Банка или на основу алтернативног начина утврђивања који Банка оправдано утврди.

Члан 3.

Ова Одлука биће објављена у "Службеном гласнику БиХ - Међународни уговори" на српском, босанском и хрватском језику и ступа на снагу даном објављивања.

Број 01-50-1-2074-2/26
24. јула 2026. године
Сарајево

Председавајући
Др Денис Бећировић, с. р.

На основу члана V 3. d) Устава Босне и Херцеговине и сагласности Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине (Одлука ПСБиХ број 01,02-21-1-222/26 од 30. јуна 2026. године), Предсједништво Босне и Херцеговине је, на 228. ванредној сједници, одржаној 24. јула 2026. године, донјело

ODLUKU

O RATIFIKACIJI AMANDMANA BR. 1 NA UGOVOR O FINANSIRANJU IZMEĐU BOSNE I HERCEGOVINE ("ZAJMOPRIMAC"), REPUBLIKE SRPSKE ("PROMOTER") I EVROPSKE INVESTICIJSKE BANKE ("BANKA") OD 20. DECEMBRA 2019. GODINE U SARAJEVU ("UGOVOR O FINANSIRANJU") - MJERE ZAŠTITE OD POPLAVA RS, BROJ OPERACIJE (SERAPIS N°): 2017-0697; BROJ UGOVORA (FI N°): 88.484

Члан 1.

Ratifikuje se Amandman broj 1 na Ugovor o finansiranju između Bosne i Hercegovine ("Zajmoprimac"), Republike Srpske ("Promoter") i Evropske investicijske banke ("Banka") od 20. decembra 2019. godine (Ugovor o finansiranju) - Mjere zaštite od poplava RS, Broj operacije (Serapis N°): 2017-0697; Broj ugovora (FI N°): 88.484, potpisan 06. oktobra 2025. godine u Luksemburgu, 03. novembra 2025. godine u Banja Luci i 17. novembra 2025. godine u Sarajevu, na engleskom jeziku.

Члан 2.

Tekst Amandman u prevodu glasi:

Predmet: MJERE ZAŠTITE OD POPLAVA RS
Broj operacije (Serapis N°): 2017-0697; Broj ugovora (FI N°): 88.484

Ugovor o finansiranju između Bosne i Hercegovine ("Zajmoprimac") i Republike Srpske ("Promoter") i Evropske investicijske banke ("Banka") od 20. decembra 2019. godine ("Ugovor o finansiranju").

Amandman br. 1

Pozivamo se na Ugovor o finansiranju.

1. DEFINICIJE I TUMAČENJA

1.1. U ovom Amandmanu ("Amandman"):

"Datum stupanja na snagu" označava datum na koji je ovaj Amandman propisno potpisan od strane Banke, Zajmoprimalca i Promotera.

1.2. Osim ako kontekst ne zahtijeva drugačije ili nije drugačije definirano, pojmovi definirani u Ugovoru o finansiranju i izrazi korišteni u Ugovoru o finansiranju imaju isto značenje kada se koriste u ovom Amandmanu.

1.3. Načela tumačenja utvrđena u Ugovoru o finansiranju imaju učinak kao da su utvrđena u ovom Amandmanu.

1.4. Svako pozivanje na "član" je, osim ako kontekst ne zahtijeva drugačije ili nije drugačije naznačeno, pozivanje na član ovog Amandmana.

1.5. Naslovi članova služe samo radi lakšeg snalaženja.

1.6. S učinkom od Datuma stupanja na snagu, svako pozivanje u Ugovoru o finansiranju na "ovaj Ugovor" (ili druga slična pozivanja) čitaju se i tumače kao pozivanje na Ugovor o finansiranju, kako je izmijenjen i dopunjen ovim Amandmanom.

2. POZADINA

2.1. Pozivamo se na pismo Zajmoprimalca od 04. septembra 2024. godine, kojim je Zajmoprimac obavijestio Banku da određene komponente Projekta nisu dovršene u roku za

provođenje Projekta utvrđenom u Prilogu A.1 (Tehnički opis (član 6.2)) Ugovora o finansiranju ("Najavljeni događaj").

2.2. U svjetlu navedenog, Zajmoprimac je zatražio od Banke izmjenu Ugovora o finansiranju, kako je detaljnije opisano u nastavku.]

3. IZMJENE I DOPUNE UGOVORA O FINANSIRANJU

Ugovor o finansiranju s Datumom stupanja na snagu mijenja se kako slijedi:

(a) Definicija "Relevantnog radnog dana" u odjeljku "Definicije" Ugovora o finansiranju briše se u cijelosti i zamjenjuje sljedećim:

"**Relevantni radni dan**" označava dan na koji je sistem bruto poravnanja u realnom vremenu kojim upravlja Eurosystem (T2) ili bilo koji nasljedni sistem otvoren za poravnanje plaćanja u eurima."

(b) Član 12.1. A (Obrazac obavještenja) i član 12.1.B (Adrese) Ugovora o finansiranju brišu se u cijelosti i zamjenjuju sljedećim:

"12.1.A Oblik obavještenja

(a) Svako obavještenje ili druga komunikacija data prema ovom Ugovoru mora biti u pisanom obliku i, osim ako nije drugačije navedeno, može se dostaviti pismom ili elektronskom poštom.

(b) Obavještenja i druge komunikacije za koje su ovim Ugovorom utvrđeni fiksni rokovi ili koje same određuju rokove obavezujuće za primaoca mogu se dostaviti lično, preporučenim pismom ili elektronskom poštom. Smatra se da je druga Stranka primila takva obavještenja i komunikacije:

(i) na dan dostave u odnosu na lično dostavljeno ili preporučeno pismo;

(ii) u slučaju bilo koje elektronske pošte samo kada je takva elektronska pošta stvarno primljena u čitljivom obliku i samo ako je adresirana na način koji druga Stranka odredi u tu svrhu.

(c) Svako obavještenje koje Zajmoprimac dostavi Banci elektronskom poštom mora:

(i) imati naveden broj ugovora u naslovu, i
(ii) biti u obliku elektronske slike (pdf, tif ili drugi uobičajeni format datoteke koji se ne može uređivati, a dogovoren je između Stranaka) obavještenja koje je potpisao Ovlašteni potpisnik s pravom pojedinačnog zastupanja ili dva ili više Ovlaštenih potpisnika s pravom zajedničkog zastupanja Zajmoprimca, prema potrebi, priložene elektronskoj pošti.

(d) Obavještenja koja Zajmoprimac izda u skladu s bilo kojom odredbom ovog Ugovora, kada to zahtijeva Banka, dostavljaju se Banci zajedno sa zadovoljavajućim dokazom o ovlaštenju osobe ili osoba ovlaštenih za potpisivanje takvog obavještenja u ime Zajmoprimca i ovjerenim uzorkom potpisa te osobe ili osoba.

(e) Bez uticaja na valjanost obavještenja elektronskom poštom ili komunikacije izvršene u skladu s ovim članom 12.1, sljedeća obavještenja, komunikacije i dokumenti također se šalju preporučenom poštom relevantnoj Stranci najkasnije sljedećeg Radnog dana:

(i) sva obavještenja i komunikacije u vezi s revizijom kamata ili konverzijom bilo koje Tranše, Poremećaja na tržištu, Zahtjeva za prijevremenu otplatu, Obavještenjem o prijevremenoj otplati, Slučaja neispunjenja obaveza, bilo kojeg zahtjeva za prijevremenu otplatu; i

(ii) bilo koje drugo obavještenje, komunikacija ili dokument koji zahtijeva Banka.

(f) Stranke se slažu da je svaka gore navedena komunikacija (uključujući i putem elektronske pošte) prihvaćeni oblik komunikacije, da predstavlja dopušteni dokaz na sudu i da ima istu dokaznu vrijednost kao i postojeći ugovor.

12.1.B Adrese

Adresa i adresa elektronske pošte (i odjel na čiju pažnju treba uputiti komunikaciju) svake Stranke za bilo kakvu komunikaciju koja se treba uputiti ili dokument koji se treba dostaviti u skladu s ovim Ugovorom ili u vezi s njim je:

Za Banku: Na pažnju: PMM/CM/NEU/NC/-

100 boulevard Konrad Adenauer

L-2950 Luxembourg

E-mail adresa: contact:ine-88484@eib.org

Za Zajmoprimca: Na pažnju: Ministarstva finansija i trezora Trg BiH 1

71000 Sarajevo

Bosna i Hercegovina

E-mail adresa: trezorbi@mf.gov.ba

Za Promotera: Na pažnju: Ministarstva finansija i trezora Republike Srpske

Trg Republike Srpske 1

78000 Banja Luka

Republika Srpska, Bosna i Hercegovina

E-mail adresa: mf@mf.vladars.rs

(c) Odjeljak "Kalendar" Priloga A.1 (Tehnički opis (član 6.2)) Ugovora o finansiranju glasi kako slijedi: "Projekat će se provoditi u periodu od septembra 2019. do 31. decembra 2025. godine."

(d) Prilog B (DEFINICIJA EURIBORA) Ugovora o finansiranju briše se u cijelosti i zamjenjuje Prilogom I (Prilog B (DEFINICIJA EURIBORA)) ovog Amandmana.

4. IZJAVE I JEMSTVA

S obzirom na činjenice i okolnosti koje su tada postojale na Dan stupanja na snagu, Zajmoprimac ovime daje izjave i jemstva koja se smatraju ponovljenima prema članu 6.11 (Opće izjave i jemstva) Ugovora o finansiranju kao da svako pozivanje u tim izjavama i jemstvima na "ovaj Ugovor" uključuje pozivanje na: (i) Ugovor o finansiranju, kako je izmijenjen ovim Amandmanom; i (ii) ovaj Amandman.

5. RAZNE ODREDBE

5.1. Osim u skladu s odredbama člana 3. (Izmjene i dopune Ugovora o finansiranju) ovog Amandmana, ništa u ovom Amandmanu ne može uticati na prava Banke u pogledu nastanka bilo kojeg Događaja neispunjavanja obaveza ili kršenja (kako god je opisan) ili neispunjavanja obaveza u vezi s Ugovorom o finansiranju, uključujući, bez ograničenja, bilo koji Događaj neispunjavanja obaveza ili kršenja (kako god je opisan) ili neispunjavanja obaveza u vezi s Ugovorom o finansiranju koji Zajmoprimac nije pismeno otkrio prije datuma ovog Amandmana ili koji nastane na dan ili nakon datuma ovog Amandmana.

5.2. Odredbe Ugovora o finansiranju, osim kako su izmijenjene ovim Amandmanom, ostaju na snazi u cijelosti. Ovaj Amandman nije (i ne može se smatrati) saglasnošću, sporazumom, izmjenom ili odricanjem od bilo kojih uslova ili odredaba Ugovora o finansiranju, osim ako ovdje nije izričito dogovoreno drugačije. Banka zadržava svako drugo pravo ili pravni lijek koji može imati sada ili naknadno.

5.3. Ovaj Amandman ne podrazumijeva obnavljanje niti ima učinak obnavljanja Ugovora o finansiranju.

5.4. Banka izdaje ovaj Amandman oslanjajući se na informacije o tim pitanjima koje je Zajmoprimac dostavio Banci do datuma ovog Amandmana kao da su istinite, potpune i tačne. Amandmanom se ne dovodi u pitanje bilo koje pravo koje Banka može imati u bilo kojem trenutku u vezi s bilo kojom drugom okolnošću ili pitanjem, osim onih koja su posebno navedena u ovom Amandmanu ili u vezi sa svim takvim informacijama koje nisu istinite, potpune i tačne, pri čemu ta prava ostaju na snazi.

5.5. Zajmoprimac, na zahtjev Banke i o svom vlastitom trošku, obavlja sve aktivnosti i postupke koji su potrebni ili poželjni da bi izmjene stupile na snagu ili bile provedene u skladu s ovim Amandmanom.

5.6. Odredbe članova 10.4 (Neodricanje), 11.7 (Izmjene), 11.8 (Primjerci) i 12.1 (Obavještenja) Ugovora o finansiranju ugrađuju se u ovaj Amandman kao da su u cijelosti navedene u ovom Amandmanu i kao da su pozivanja u tim klauzulama na "ovaj Ugovor" pozivanja na ovaj Amandman.

6. MJERODAVNO PRAVO I NADLEŽNOST

6.1. Ovaj Amandman i sve vanugovorne obaveze koje proizilaze iz ili su u vezi s ovim Amandmanom uređeni su zakonima Luksemburga.

6.2. Sud Evropske unije ima isključivu nadležnost za rješavanje bilo kojeg spora ("Spor") koji proizilazi iz ovog Amandmana ili je s njim povezan (uključujući spor u vezi s postojanjem, valjanošću ili prestankom ovog Amandmana ili posljedicama njegove ništavosti) ili bilo koje vanugovorne obaveze koja proizilazi iz ovog Amandmana ili je s njim povezan.

6.3. Stranke se slažu da je Sud Evropske unije najprikladniji i najpogodniji sud za rješavanje sporova među njima, te da stoga neće tvrditi suprotno.

6.4. Stranke ovog Ugovora ovime se odriču bilo kakvog imuniteta od ili prava na prigovor na nadležnost Suda Evropske unije. Odluka sudova donesena u skladu s ovim članom je konačna i obavezujuća za svaku stranku bez ograničenja ili rezerve.

7. UPUTSTVA ZA POTPISIVANJE

Kako bismo potvrdili Vašu saglasnost s gore navedenim, ljubazno Vas molimo da: (i) isprintate kopiju ovog Amandmana, datirate ga i obezbijedite da je propisno potpisan u ime Zajmoprimca i Promotera, te (ii) vratite Banci e-mailom skeniranu verziju potpisanog originalnog Amandmana označenu na pažnju gđe Anne-France Catoir, Pravni odjel, na adrese e-

maila: contactline-88484@eib.org, F.RINALDI@eib.org,
a.catoir@eib.org.

Bez obzira na gore navedeno i u svrhu vođenja evidencije o potpisivanju ovog Amandmana, Banka će Zajmoprimcu i Promoteru dostaviti 4 (četiri) originala u papirnom obliku i potpisana u ime Banke. Zajmoprimac i Promoter moraju obezbijediti da su 4 (četiri) originala propisno potpisana i vraćena Banci dva (2) originala ovog Pisma, propisno potpisana od strane svih Stranaka.

S poštovanjem,
EVROPSKA INVESTICIJSKA BANKA

/svojeručni potpis/

Helen Williams

Voditeljica odjela

/svojeručni potpis/

Catherine Barberis

Voditeljica odjela

Dogovoreno i prihvaćeno za i u ime

BOSNE I HERCEGOVINE

kao Zajmoprimac

/svojeručni potpis/

Ime: SRĐAN AMIDŽIĆ

Funkcija: MINISTAR FINANSIJA I TREZORA BIH

Datum: 17.11.2025. godine

Ime:

Funkcija:

Datum:

Dogovoreno i prihvaćeno za i u ime

REPUBLIKE SRPSKE

kao Promoter

/svojeručni potpis/

Ime: ZORA VIDOVIĆ

Funkcija: MINISTRIČKA FINANSIJA

Datum: 03.11.2025. godine

Ime:

Funkcija:

Datum:

PRILOG I

Prilog B

Definicija EURIBOR-a

"EURIBOR" označava:

(a) u odnosu na relevantni period kraći od jednog mjeseca, kotacijsku stopu (eng. Screen rate) (kako je definirano u nastavku) za period od jednog mjeseca;

(b) u odnosu na relevantni period od jednog mjeseca ili više mjeseci za koje je dostupna kotacijska stopa, primjenjiva kotacijska stopa za period odgovarajućeg broja mjeseci; i

(c) u odnosu na relevantni period duži od mjesec dana za koji kotacijska stopa nije dostupna, kotacijska stopa koja je rezultat linearne interpolacije pozivanjem na dvije kotacijske stope, od kojih je jedna primjenjiva na period koji je sljedeći kraći, a druga na period koji je sljedeći duži od dužine relevantnog perioda,

(period za koji je stopa uzeta ili iz kojeg se stopa interpolira naziva se "**Reprezentativni period**").

U svrhe gore navedenih stavova (a) do (c):

Član 3.

Ova Odluka će biti objavljena u "Službenom glasniku BiH - Međunarodni ugovori" na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku i stupa na snagu danom objavljivanja.

Broj 01-50-1-2074-2/26
24. jula 2026. godine
Sarajevo

Predsjedavajući
Dr. Denis Bećirović, s. r.

(i) "**dostupan**" podrazumijeva stope koje se obračunavaju i koje je objavila kompanija Global Rate Set Systems Ltd (GRSS) ili neki drugi takav pružalac usluga izabran od strane Evropskog instituta za tržišta novca (EMMI) ili bilo kojeg nasljednika EMMI-ja za tu funkciju na način koji odredi Banka za data dospjeća; i

(ii) "**kotacijska stopa**" označava kamatnu stopu za depozite u eurima za relevantni period kako je objavljeno u 11:00 sati po briselskom vremenu ili kasnije, vrijeme prihvatljivo za Banku, na dan ("datum resetiranja"), koji pada 2 (dva) relevantna radna dana prije prvog dana relevantnog perioda, na Reutersovoj stranici EURIBOR 01, ili na stranici nasljednici ili, na bilo koji drugi način koji Banka objavi u ovu svrhu.

Ukoliko takva kotacijska stopa nije objavljena, Banka od sjedišta četiriju glavnih banaka eurozone, a koje ona izabere, traži da ponude stopu po kojoj depozite u eurima, u usporedivim iznosima, svaka od njih nudi u približno 11:00 sati po briselskom vremenu, na datum resetiranja drugim glavnim bankama na međubankarskom tržištu eurozone, za period jednak reprezentativnom periodu. Ako se dobiju najmanje 2 (dvije) ponude, stopa za taj datum resetiranja je aritmetička sredina ponuda. Ako se na zahtjev ne odgovori s dovoljno ponuda, stopa za taj datum resetiranja je aritmetička sredina stopa koju nude glavne banke u eurozoni, a koje je izabrala Banka, u približno 11:00 sati po briselskom vremenu, na dan koji pada 2 (dva) relevantna radna dana nakon datuma resetiranja za zajmove u eurima u usporedivom iznosu vodećim evropskim bankama za period jednak reprezentativnom periodu. Banka bez odlaganja obavještava Zajmoprimca o ponudama koje je Banka primila.

Svi postoci koji su rezultat obračuna prema ovom prilogu će se zaokružiti, ako je potrebno, na najbliži hiljaditi dio postotka, s polovinama koje se zaokružuju.

Ukoliko bilo koja od prethodnih odredaba ne bude u skladu s odredbama usvojenim pod okriljem EMMI-ja (ili svakog nasljednika EMMI-ja za tu funkciju na način koji odredi Banka) u pogledu EURIBOR-a, Banka može, pismenim obavještenjem Zajmoprimcu, izmijeniti odredbu kako bi je uskladila s ostalim odredbama.

Ako kotacijska stopa postane trajno nedostupna, zamjenska stopa za EURIBOR će biti stopa (uključujući sve raspone ili usklađivanja) koju je formalno predložila: (i) radna grupa za nerizične kamatne stope u eurima koju su uspostavili Evropska centralna banka (ECB), Nadzorno tijelo finansijskih usluga i tržišta (FSMA), Evropsko nadzorno tijelo za vrijednosne papire i tržišta kapitala (ESMA) i Evropska komisija, ili (ii) Evropski institut za tržišta novca kao rukovalac EURIBOR-a, ili (iii) nadležno tijelo odgovorno u okviru Uredbe (EU) 2016/1011 za nadzor nad Evropskim institutom za tržišta novca, kao rukovalac EURIBOR-a, ili (iv) državna nadležna tijela određena u skladu s Uredbom (EU) 2016/1011 ili (v) Evropska centralna banka.

Ako kotacijska stopa postane trajno nedostupna i nije formalno predložena zamjenska stopa za EURIBOR kao što je gore navedeno, EURIBOR je stopa (izražena kao postotna godišnja stopa) koju određuje Banka i koja predstavlja cjelokupne troškove Banke za finansiranje relevantne Tranše, na osnovu tada važeće referentne stope koju generira Banka ili na osnovu alternativnog načina utvrđivanja koji Banka opravdano utvrdi.

Na temelju članka V. 3. d) Ustava Bosne i Hercegovine i suglasnosti Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (Odluka PSBiH broj 01,02-21-1-222/26 od 30. lipnja 2026. godine), Predsjedništvo Bosne i Hercegovine je, na 228. izvanrednoj sjednici, održanoj 24. srpnja 2026. godine, donijelo

ODLUKU

O RATIFIKACIJI AMANDMANA BR 1 NA UGOVOR O FINANCIRANJU IZMEĐU BOSNE I HERCEGOVINE ("ZAJMOPRIMAC"), REPUBLIKE SRPSKE ("PROMOTER") I EUROPSKE INVESTICIJSKE BANKE ("BANKA") OD 20. PROSINCA 2019. GODINE ("UGOVOR O FINANSIRANJU") - MJERE ZAŠTITE OD POPLAVA RS, BROJ OPERACIJE (SERAPIS N°): 2017-0697; BROJ UGOVORA (FI N°): 88.484

Članak 1.

Ratificira se Amandman br. 1 na Ugovor o financiranju između Bosne i Hercegovine ("Zajmoprimac"), Republike Srpske ("Promoter") i Europske investicijske banke ("Banka") od 20. prosinca 2019. godine ("Ugovor o financiranju") - Mjere zaštite od poplava RS, Broj operacije (Serapis N°): 2017-0697; Broj ugovora (FI N°): 88.484, potpisan 06. listopada 2025. godine u Luksemburgu, 03. studenog 2025. godine u Banja Luci i 17. studenog 2025. godine u Sarajevu, na engleskome jeziku.

Članak 2.

Tekst Amandmana glasi:

Predmet: MJERE ZAŠTITE OD POPLAVA RS

Broj operacije (Serapis N°): 2017-0697; Broj ugovora (FI N°): 88.484

Ugovor o financiranju između Bosne i Hercegovine ("Zajmoprimac") i Republike Srpske ("Promoter") i Europske investicijske banke ("Banka") od 20. prosinca 2019. godine ("Ugovor o financiranju").

Amandman br. 1

Pozivamo se na Ugovor o financiranju.

1. DEFINICIJE I TUMAČENJA

1.1. U ovom Amandmanu ("Amandman"):

"Datum stupanja na snagu" označava datum na koji je ovaj Amandman propisno potpisan od strane Banke, Zajmoprimca i Promotora.

1.2. Osim ako kontekst ne zahtijeva drugačije ili nije drugačije definirano, pojmovi definirani u Ugovoru o financiranju i izrazi korišteni u Ugovoru o financiranju imaju isto značenje kada se koriste u ovom Amandmanu.

1.3. Načela tumačenja utvrđena u Ugovoru o financiranju imaju učinak kao da su utvrđena u ovom Amandmanu.

1.4. Svako pozivanje na "članak" je, osim ako kontekst ne zahtijeva drugačije ili nije drugačije naznačeno, pozivanje na članak ovog Amandmana.

1.5. Naslovi članaka služe samo radi lakšeg snalaženja.

1.6. S učinkom od Datuma stupanja na snagu, svako pozivanje u Ugovoru o financiranju na "ovaj Ugovor" (ili druga slična pozivanja) čitaju se i tumače kao pozivanje na Ugovor o financiranju, kako je izmijenjen i dopunjen ovim Amandmanom.

2. POZADINA

2.1. Pozivamo se na pismo Zajmoprimca od 04. rujna 2024. godine, kojim je Zajmoprimac obavijestio Banku da određene komponente Projekta nisu dovršene u roku za provedbu Projekta utvrđenom u Prilogu A.1 (Tehnički opis (članak 6.2)) Ugovora o financiranju ("Najavljeni događaj").

2.2. U svjetlu navedenog, Zajmoprimac je zatražio od Banke izmjenu Ugovora o financiranju, kako je detaljnije opisano u nastavku.]

3. IZMJENE I DOPUNE UGOVORA O FINANCIRANJU

Ugovor o financiranju s Datumom stupanja na snagu mijenja se kako slijedi:

(a) Definicija "Relevantnog radnog dana" u odjeljku "Definicije" Ugovora o financiranju briše se u cijelosti i zamjenjuje sljedećim:

"**Relevantni radni dan**" označava dan na koji je sustav bruto poravnanja u realnom vremenu kojim upravlja Eurosystem (T2) ili bilo koji nasljedni sustav otvoren za poravnanje plaćanja u eurima."

(b) Članak 12.1. A (Obrazac obavijesti) i članak 12.1.B (Adrese) Ugovora o financiranju brišu se u cijelosti i zamjenjuju sljedećim:

"12.1.A Oblik obavijesti

(a) Svaka obavijest ili druga komunikacija dana prema ovom Ugovoru mora biti u pisanom obliku i, osim ako nije drugačije navedeno, može se dostaviti pismom ili elektroničkom poštom.

(b) Obavijesti i druge komunikacije za koje su ovim Ugovorom utvrđeni fiksni rokovi ili koje same određuju rokove obvezujuće za primatelja mogu se dostaviti osobno, preporučenim pismom ili elektroničkom poštom. Smatra se da je druga Stranka primila takve obavijesti i komunikacije:

(i) na dan dostave u odnosu na osobno dostavljeno ili preporučeno pismo;

(ii) u slučaju bilo koje elektroničke pošte samo kada je takva elektronička pošta stvarno primljena u čitljivom obliku i samo ako je adresirana na način koji druga Stranka odredi u tu svrhu.

(c) Svaka obavijest koju Zajmoprimac dostavi Banci elektroničkom poštom mora:

(i) imati naveden broj ugovora u naslovu, i

(ii) biti u obliku elektroničke slike (pdf, tif ili drugi uobičajeni format datoteke koji se ne može uređivati, a dogovoren je između Stranaka) obavijesti koju je potpisao Ovlašteni potpisnik s pravom pojedinačnog zastupanja ili dva ili više Ovlaštenih potpisnika s pravom zajedničkog zastupanja Zajmoprimca, prema potrebi, priložene elektroničkoj pošti.

(d) Obavijesti koje Zajmoprimac izda u skladu s bilo kojom odredbom ovog Ugovora, kada to zahtijeva Banka, dostavljaju se Banci zajedno sa zadovoljavajućim dokazom o ovlaštenju osobe ili osoba ovlaštenih za potpisivanje takve obavijesti u ime Zajmoprimca i ovjerenim uzorkom potpisa te osobe ili osoba.

(e) Bez utjecaja na valjanost obavijesti elektroničkom poštom ili komunikacije izvršene u skladu s ovim člankom 12.1, sljedeće obavijesti, komunikacije i dokumenti također se šalju preporučenom poštom relevantnoj Stranci najkasnije sljedećeg Radnog dana:

(i) sve obavijesti i komunikacije u vezi s revizijom kamata ili konverzijom bilo koje Tranše, Poremećaja na tržištu, Zahtjeva za prijevremenu otplatu, Obavijesti o prijevremenoj otplati, Slučaja neispunjenja obveza, bilo kojeg zahtjeva za prijevremenu otplatu; i

(ii) bilo koja druga obavijest, komunikacija ili dokument koji zahtijeva Banka.

(f) Stranke se slažu da je svaka gore navedena komunikacija (uključujući i putem elektroničke pošte) prihvaćeni oblik komunikacije, da predstavlja dopušteni dokaz na sudu i da ima istu dokaznu vrijednost kao i postojeći ugovor.

12.1.B Adrese

Adresa i adresa elektroničke pošte (i odjel na čiju pažnju treba uputiti komunikaciju) svake Stranke za bilo kakvu komunikaciju koja se treba uputiti ili dokument koji se treba dostaviti u skladu s ovim Ugovorom ili u vezi s njim je:

Za Banku Na pažnju: PMM/CM/NEU/NC/-

100 boulevard Konrad Adenauer

L-2950 Luksemburg

E-mail adresa: contactline-88484@eib.org

Za Zajmoprimca Na pažnju: Ministarstva financija i trezora

Trg BiH 1

71000 Sarajevo

Bosna i Hercegovina

E-mail adresa: trezorbi@mt.gov.ba

Za Promotora Na pažnju: Ministarstva financija i trezora

Republike Srpske

Trg Republike Srpske 1

78000 Banja Luka

Republika Srpska, Bosna i Hercegovina

E-mail adresa: mf@mf.vladars.rs

(c) Odjeljak "Kalendar" Priloga A.1 (Tehnički opis (članak 6.2)) Ugovora o financiranju glasi kako slijedi: "Projekt će se provoditi u razdoblju od rujna 2019. do 31. prosinca 2025. godine."

(d) Prilog B (DEFINICIJA EURIBORA) Ugovora o financiranju briše se u cijelosti i zamjenjuje Prilogom I (Prilog B (DEFINICIJA EURIBORA)) ovog Amandmana.

4. IZJAVE I JAMSTVA

S obzirom na činjenice i okolnosti koje su tada postojale na Dan stupanja na snagu, Zajmoprimac ovime daje izjave i jamstva koja se smatraju ponovljenima prema članku 6.11 (Opće izjave i jamstva) Ugovora o financiranju kao da svako pozivanje u tim izjavama i jamstvima na "ovaj Ugovor" uključuje pozivanje na (i) Ugovor o financiranju, kako je izmijenjen ovim Amandmanom; i (ii) ovaj Amandman.

5. RAZNE ODREDBE

5.1. Osim u skladu s odredbama članka 3. (Izmjene i dopune Ugovora o financiranju) ovog Amandmana, ništa u ovom Amandmanu ne može utjecati na prava Banke u pogledu nastanka bilo kojeg Događaja neispunjavanja obveza ili kršenja (kako god je opisan) ili neispunjavanja obveza u vezi s Ugovorom o financiranju, uključujući, bez ograničenja, bilo koji Događaj neispunjavanja obveza ili kršenja (kako god je opisan) ili neispunjavanja obveza u vezi s Ugovorom o financiranju koji Zajmoprimac nije pismeno otkrio prije datuma ovog Amandmana ili koji nastane na dan ili nakon datuma ovog Amandmana.

5.2. Odredbe Ugovora o financiranju, osim kako su izmijenjene ovim Amandmanom, ostaju na snazi u cijelosti. Ovaj Amandman nije (i ne može se smatrati) suglasnošću, sporazumom, izmjenom ili odricanjem od bilo kojih uvjeta ili odredbi Ugovora o financiranju, osim ako ovdje nije izričito dogovoreno drugačije. Banka zadržava svako drugo pravo ili pravni lijek koji može imati sada ili naknadno.

5.3. Ovaj Amandman ne podrazumijeva obnavljanje niti ima učinak obnavljanja Ugovora o financiranju.

5.4. Banka izdaje ovaj Amandman oslanjajući se na informacije o tim pitanjima koje je Zajmoprimac dostavio Banci do datuma ovog Amandmana kao da su istinite, potpune i točne.

Amandmanom se ne dovodi u pitanje bilo koje pravo koje Banka može imati u bilo kojem trenutku u vezi s bilo kojom drugom okolnošću ili pitanjem, osim onih koja su posebno navedena u ovom Amandmanu ili u vezi sa svim takvim informacijama koje nisu istinite, potpune i točne, pri čemu ta prava ostaju na snazi.

5.5. Zajmoprimac, na zahtjev Banke i o svom vlastitom trošku, obavlja sve aktivnosti i postupke koji su potrebni ili poželjni da bi izmjene stupile na snagu ili bile provedene u skladu s ovim Amandmanom.

5.6. Odredbe članaka 10.4 (Neodricanje), 11.7 (Izmjene), 11.8 (Primjerci) i 12.1 (Obavijesti) Ugovora o financiranju ugrađuju se u ovaj Amandman kao da su u cijelosti navedene u ovom Amandmanu i kao da su pozivanja u tim klauzulama na "ovaj Ugovor" pozivanja na ovaj Amandman.

6. MJERODAVNO PRAVO I NADLEŽNOST

6.1. Ovaj Amandman i sve vanugovorne obveze koje proizlaze iz ili su u vezi s ovim Amandmanom uređeni su zakonima Luksemburga.

6.2. Sud Europske unije ima isključivu nadležnost za rješavanje bilo kojeg spora ("Spor") koji proizlazi iz ovog Amandmana ili je s njim povezan (uključujući spor u vezi s postojanjem, valjanošću ili prestankom ovog Amandmana ili posljedicama njegove ništavosti) ili bilo koje vanugovorne obveze koja proizlazi iz ovog Amandmana ili je s njim povezan.

6.3. Stranke se slažu da je Sud Europske unije najprikladniji i najpogodniji sud za rješavanje sporova među njima te da stoga neće tvrditi suprotno.

6.4. Stranke ovog Ugovora ovime se odriču bilo kakvog imuniteta od ili prava na prigovor na nadležnost Suda Europske unije. Odluka sudova donesena u skladu s ovim člankom je konačna i obvezujuća za svaku stranku bez ograničenja ili rezerve.

7. UPUTE ZA POTPISIVANJE

Kako bismo potvrdili Vašu suglasnost s gore navedenim, ljubazno Vas molimo da (i) isprintate kopiju ovog Amandmana, datirate ga i osigurate da je propisno potpisan u ime Zajmoprimca i Promotora te (ii) vratite Banci e-poštom skeniranu verziju potpisanog originalnog Amandmana označenu na pažnju gđe Anne-France Catoir, Pravni odjel, na adrese e-pošte: contactline-88484@eib.org, F.RINALDI@eib.org, a.catoir@eib.org.

Bez obzira na gore navedeno i u svrhu vođenja evidencije o potpisivanja ovog Amandmana, Banka će Zajmoprimcu i Promotoru dostaviti 4 (četiri) originala u papirnatom obliku i potpisana u ime Banke. Zajmoprimac i Promotor moraju osigurati da su 4 (četiri) originala propisno potpisana i vraćena Banci dva (2) originala ovog Pisma, propisno potpisana od strane svih Stranaka.

S poštovanjem,

EUROPSKA INVESTICIJSKA BANKA

/vlastoručni potpis/

Helen Williams

Voditeljica odjela

/vlastoručni potpis/

Catherine Barberis

Voditeljica odjela

Dogovoreno i prihvaćeno za i u ime

BOSNE I HERCEGOVINE

kao Zajmoprimac

/vlastoručni potpis/

Ime: SRĐAN AMIDŽIĆ

Funkcija: MINISTAR FINACIJA I TREZORA BIH

Datum: 17.11.2025. godine

Ime:

Funkcija:

Datum:
Dogovoreno i prihvaćeno za i u ime
REPUBLIKE SRPSKE
kao Promotor
/vlastoručni potpis/
Ime: ZORA VIDOVIĆ
Funkcija: MINISTRICA FINACIJA
Datum: 03.11.2025. godine
Ime:
Funkcija:
Datum:

PRILOG I

Prilog B

Definicija EURIBOR-a

"EURIBOR" označava:

(a) u odnosu na relevantno razdoblje kraće od jednog mjeseca, kotacijsku stopu (eng. Screen rate) (kako je definirano u nastavku) za razdoblje od jednog mjeseca;

(b) u odnosu na relevantno razdoblje od jednog mjeseca ili više mjeseci za koje je dostupna kotacijska stopa, primjenjiva kotacijska stopa za razdoblje odgovarajućeg broja mjeseci; i

(c) u odnosu na relevantno razdoblje duže od mjesec dana za koji kotacijska stopa nije dostupna, kotacijska stopa koja je rezultat linearne interpolacije pozivanjem na dvije kotacijske stope, od kojih je jedna primjenjiva na razdoblje koje je sljedeće kraće, a druga na razdoblje koje je sljedeće duže od dužine relevantnog razdoblja,

(razdoblje za koje je stopa uzeta ili iz kojeg se stopa interpolira naziva se "**Reprezentativno razdoblje**").

U svrhe gore navedenih stavaka (a) do (c):

(i) "**dostupan**" podrazumijeva stope koje se obračunavaju i koje je objavila kompanija Global Rate Set Systems Ltd (GRSS) ili neki drugi takav pružatelj usluga izabran od strane Europskog instituta za tržišta novca (EMMI) ili bilo kojeg nasljednika EMMI-ja za tu funkciju na način koji odredi Banka za data dospijeća; i

(ii) "**kotacijska stopa**" označava kamatnu stopu za depozite u eurima za relevantno razdoblje kako je objavljeno u 11:00 sati po briselskom vremenu ili kasnije, vrijeme prihvatljivo za Banku, na dan ("**datum resetiranja**"), koji pada 2 (dva) relevantna radna dana prije prvog dana relevantnog razdoblja, na Reutersovoj stranici EURIBOR 01, ili na stranici nasljednici ili, na bilo koji drugi način koji Banka objavi u ovu svrhu.

Ukoliko takva kotacijska stopa nije objavljena, Banka od sjedišta četiriju glavnih banaka eurozone, a koje ona izabere, traži

Članak 3.

Ova Odluka će biti objavljena u "Službenome glasniku BiH - Međunarodni ugovori" na hrvatskome, srpskom i bosanskom jeziku i stupa na snagu danom objave.

Број 01-50-1-2074-2/26
24. српња 2026. године
Сарајево

da ponude stopu po kojoj depozite u eurima, u usporedivim iznosima, svaka od njih nudi u približno 11:00 sati po briselskom vremenu, na datum resetiranja drugim glavnim bankama na međubankarskom tržištu eurozone, za razdoblje jednako reprezentativnom razdoblju. Ako se dobiju najmanje 2 (dvije) ponude, stopa za taj datum resetiranja je aritmetička sredina ponuda. Ako se na zahtjev ne odgovori sa dovoljno ponuda, stopa za taj datum resetiranja je aritmetička sredina stopa koju nude glavne banke u eurozoni, a koje je izabrala Banka, u približno 11:00 sati po briselskom vremenu, na dan koji pada 2 (dva) relevantna radna dana nakon datuma resetiranja za zajmove u eurima u usporedivom iznosu vodećim europskim bankama za razdoblje jednako reprezentativnom razdoblju. Banka bez odlaganja obavještava Zajmoprimca o ponudama koje je Banka primila.

Svi postotci koji su rezultat obračuna prema ovom prilogu će se zaokružiti, ako je potrebno, na najbliži tisućiti dio postotka, s polovinama koje se zaokružuju.

Ukoliko bilo koja od prethodnih odredbi ne bude u skladu s odredbama usvojenim pod okriljem EMMI-ja (ili svakog nasljednika EMMI-ja za tu funkciju na način koji odredi Banka) u pogledu EURIBOR-a, Banka može, pismenom obavijesti Zajmoprimcu, izmijeniti odredbu kako bi je uskladila s ostalim odredbama.

Ako kotacijska stopa postane trajno nedostupna, zamjenska stopa za EURIBOR će biti stopa (uključujući sve raspone ili usklađivanja) koju je formalno predložila (i) radna grupa za nerizične kamatne stope u eurima koju su uspostavili Europska središnja banka (ECB), Nadzorno tijelo financijskih usluga i tržišta (FSMA), Europsko nadzorno tijelo za vrijednosne papire i tržišta kapitala (ESMA) i Europska komisija, ili (ii) Europski institut za tržišta novca kao rukovatelj EURIBOR-a, ili (iii) nadležno tijelo odgovorno u okviru Uredbe (EU) 2016/1011 za nadzor nad Europskim institutom za tržišta novca, kao rukovatelj EURIBOR-a, ili (iv) državna nadležna tijela određena u skladu s Uredbom (EU) 2016/1011 ili (v) Europska središnja banka.

Ako kotacijska stopa postane trajno nedostupna i nije formalno predložena zamjenska stopa za EURIBOR kao što je gore navedeno, EURIBOR je stopa (izražena kao postotna godišnja stopa) koju određuje Banka i koja predstavlja cjelokupne troškove Banke za financiranje relevantne Tranše, na osnovu tada važeće referentne stope koju generira Banka ili na osnovu alternativnog načina utvrđivanja koji Banka opravdano utvrdi.

Predsjedatelj
Dr. Denis Bećirović, v. r.

САДРЖАЈ

ПРЕДСЈЕДНИШТВО БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

62	Одлука о ратификацији Оквирне конвенције Савјета Европе о вјештачкој интелигенцији и људским правима, демократији и владавини права (српски језик)	1	67	Одлука о ратификацији Конвенције Савјета Европе о заштити адвокатске професије (српски језик)	110
	Одлука о ратификацији Оквирне конвенције Вјећа Европе о вјештачкој интелигенцији и људским правима, демократији и владавини права (bosanski jezik)	6		Одлука о ратификацији Конвенције Вјећа Европе о заштити адвокатске професије (bosanski jezik)	116
	Одлука о ратификацији Оквирне конвенције Вјећа Европе о умјетној интелигенцији и људским правима, демократији и владавини права (hrvatski jezik)	11	68	Одлука о ратификацији Споразума о економској сарадњи између Босне и Херцеговине и Републике Кореје (српски језик)	127
63	Одлука о ратификацији Заједничког протокола о примјени Бечке конвенције и Паришке конвенције (српски језик)	16		Одлука о ратификацији Споразума о економској сарадњи између Bosne i Hercegovine i Republike Koreje (bosanski jezik)	129
	Одлука о ратификацији Заједничког протокола о примјени Бечке конвенције и Паришке конвенције (bosanski jezik)	18		Одлука о ратификацији Споразума о gospodarskoj suradnji између Bosne i Hercegovine i Republike Koreje (hrvatski jezik)	130
	Одлука о ратификацији Заједничког протокола о примјени Бечке конвенције и Паришке конвенције (hrvatski jezik)	20	69	Одлука о ратификацији Конвенције Савјета Европе против трговања људским органима (српски језик)	131
64	Одлука о ратификацији Додатног протокола 7 о рјешавању спорова уз Споразум о измјени и приступању Централноевропском споразуму о слободној трговини (српски језик)	21		Одлука о ратификацији Конвенције Вјећа Европе против трговања људским органима (bosanski jezik)	137
	Одлука о ратификацији Додатног протокола 7 о рјешавању спорова уз Споразум о измјени и приступању Centralноевропском споразуму о слободној трговини (bosanski jezik)	33	70	Одлука о ратификацији Амандмана бр. 1 на Уговор о финансирању између Босне и Херцеговине ("Зјомпримац"), Републике Српске ("Промотер") и Европске инвестиционе банке ("Банка") од 20. децембра 2019. године ("Уговор о финансирању") - Мјере заштите од поплава РС, Број операције (Серапис бр.): 2017-0697; Број уговора (ФИ бр.): 88.484 (српски језик)	149
	Одлука о ратификацији Додатног протокола 7 о рјешавању спорова уз Споразум о измјени и приступању Srednjoeвропском споразуму о слободној трговини (hrvatski jezik)	45		Одлука о ратификацији Амандмана број 1 на Ugovor o finansiranju између Bosne i Hercegovine ("Zajmoprimac"), Republike Srpske ("Promoter") i Evropske investicijske banke ("Banka") од 20. decembra 2019. godine (Ugovor o finansiranju) - Mjere zaštite od poplava RS, Broj operacije (Serapis N°): 2017-0697; Broj ugovora (FI N°): 88.484 (bosanski jezik)	152
65	Одлука о ратификацији Одлуке Заједничког одбора Централноевропског споразума о слободној трговини бр. 2/2024 о олакшавању електронске трговине, усвојене 9. октобра 2024. године (српски језик)	56		Одлука о ратификацији Амандмана br. 1 на Ugovor o financiranju између Bosne i Hercegovine ("Zajmoprimac"), Republike Srpske ("Promoter") i Europske investicijske banke ("Banka") од 20. prosinca 2019. godine ("Ugovor o financiranju") - Mjere zaštite od poplava RS, Broj operacije (Serapis N°): 2017-0697; Broj ugovora (FI N°): 88.484 (hrvatski jezik)	155
	Одлука о ратификацији Одлуке Заједничког одбора Centralноевропског споразума о слободној трговини br. 2/2024 о олакшавању електронске трговине, усвојене 9. oktobra 2024. godine (bosanski jezik)	73			
	Одлука о ратификацији Одлуке Заједничког одбора Centralноевропског споразума о слободној трговини br. 2/2024 о олакшавању електроничке трговине, усвојене 9. listopada 2024. godine (hrvatski jezik)	88			
66	Одлука о ратификацији Додатног протокола уз Конвенцију о уговору за међународни друмски превоз терета (CMR) о електронском товарном листу (српски језик)	103			
	Одлука о ратификацији Додатног протокола уз Конвенцију о уговору за међународни cestovni prijevoz tereta (CMR) о електронском товарном листу (bosanski jezik)	105			

Pretraga dokumenata

[Početna](#) / [Pretraga](#)

Brza pretraga

[Napredna pretraga](#)

Kod napredne pretrage možete filtrirati pretragu po mnogim parametrima.

- Naziv dokumenta
- Odaberite tip dokumenta
 - npr. Službeni glasnik BiH
 - i/ili Službeni glasnik BiH – Međunarodni ugovori
 - i/ili Službene novine Federacije BiH
 - i/ili Službene novine Kantona Sarajevo
- Vrijeme objave dokumenta od datuma
- Vrijeme objave dokumenta do datuma

Ukoliko želite manji broj rezultata, onda iskoristite što je moguće više ponuđenih filtera!

Ukoliko niste zadovoljni rezultatima pretrage, možete ponoviti pretragu korištenjem napredne pretrage i povećanjem broja filtera!

Formular za naprednu pretragu

Naziv dokumenta, ili naziv naslova / zakona

Naziv dokumenta

Ovde unesite glavni naslov dokumenta

Pretraga samo određenih tipova dokumenata:

- ☐ Službeni glasnik BiH
- ☐ Službeni glasnik BiH – Međunarodni ugovori
- ☐ Službene novine Federacije BiH
- ☐ Službene novine Kantona Sarajevo

Objavljen od:

Objavljen do:

[Obriši >>](#)

[Pretraga](#)

CJENOVNIK

[Početna](#) / [CJENOVNIK](#)

[> Pretplata](#)

[> Cjenovnik](#)

[> Izdavaštvo](#)

[> Info - historijat](#)

[> Kontakt](#)

[> Međun. saradnja](#)

[> Korisni linkovi](#)

[> Oglasni dio](#)

[→ Prijava](#)
[→ Registracija](#)
[→ Zaboravljena šifra](#)

CJENOVNIK

JP NIO SLUŽBENI LIST BIH

SARAJEVO

Sarajevo, 26.6.2026. godine

CJENOVNIK I

PRETPLATA NA SLUŽBENA GLASILA – PAPIRNO IZDANJE

1. Pretplata na službena glasila „Službeni glasnik BiH“	
„Službeni glasnik BiH – Međunarodni ugovori“	
II polugodište 2026. godine	120,00 KM
Od toga PDV 17%	17,44 KM
2. Pretplata na službena glasila „Službene novine Federacije BiH“	
II polugodište 2026. godine	110,00 KM
Od toga PDV 17%	15,98 KM
3. Pretplata na službena glasila „Službene novine Kantona Sarajevo“	
II polugodište 2026. godine	80,00 KM
Od toga PDV 17%	11,62 KM

Ovaj Cjenovnik primjenjuje se od 01.07.2026. godine.

Uplate se vrše unaprijed za prvo polugodište u BAM valuti. Uplatu je moguće izvršiti u korist transakcijskih računa JP NIO Službeni list BiH ili na blagajni, na lokaciji JP NIO Službeni list BiH, Džemala Bijedića 39/III.

Napomena:

Pojedinačna cijena službenih glasila po jednoj stranici je **0,10 KM**, ako cijena nije na drugačiji način utvrđena.

Cijena kopiranja službenih glasila po jednoj stranici iznosi 0,30 KM.

Troškovi umnožavanja zahtijevanih informacija iznose 0,50 KM za svaku stranicu standardne veličine i 10,00 KM po mediju za elektronsku dokumentaciju u skladu sa Zakonom o slobodi pristupa informacijama. Plaćanje se vrši unaprijed za izvršenu uslugu.

Prvih dvadeset stranica umnožavanja standardne veličine je besplatno.

U cijenu je uračunat PDV od 17% (preračunata stopa 14,53%).

SLUŽBENI LIST BIH
JP NIO Službeni list
Bosne i Hercegovine

Jezik ▾ Službena glasila ▾ Oglašavanje Pretraga Vijesti Web shop Info ▾ Javne nabavke ▾

Naslovna stranica Naslovna stranica

[> Pretplata](#)

[> Cjenovnik](#)

[> Izdavaštvo](#)

[> Info - historijat](#)

[> Kontakt](#)

[> Međun. saradnja](#)

[> Korisni linkovi](#)

[> Oglasni dio](#)

PLAN JAVNIH NABAVKI ZA 2026. GODINU

Službeni glasnik BiH
broj 71/26

ČLAN KOLEGIJUMA PREDSTAVNIČKOG DOMA
PARLAMENTARNE SKUPŠTINE BIH
ODLUKU O DODJELI SREDSTAVA INTERVENTNE TEKUĆE
REZERVE
ČLAN KOLEGIJUMA PREDSTAVNIČKOG DOMA
PARLAMENTARNE SKUPŠTINE BIH
ODLUKU O DODJELI SREDSTAVA INTERVENTNE TEKUĆE
REZERVE

Službene novine Federacije BiH
broj 76/26

VLADA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
ODLUKU O ODOBRAVANJU RASPOREĐIVANJA SREDSTAVA
SA PODRAČUNA EVIDENTIRANIH NA JEDINSTVENOM
RAČUNU TREZORA-RIZNICE FEDERALNOG MINISTARSTVA
FINANSIJA/FEDERALNOG MINISTARSTVA FINANCIA
FEDERALNOM MINISTARSTVU ZDRAVSTVA U OKVIRU
PROGRAMA "UPRAVLJANJE OBLASTI JAVNOG ZDRAVSTVA,
FARMACIJA I HEMIKAJIJA TE TRANSPLANTACIJSKE

[→ Prijava](#)
[→ Registracija](#)
[→ Zaboravljena šifra](#)

Službene novine Kantona Sarajevo
broj 38/26

PREMIJER KANTONA SARAJEVO I SAMOSTALNI
SINDIKAT OSNOVNOG OBRAZOVANJA I ODGOJA
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE - KANTONALNI
ODBOR SAMOSTALNOG SINDIKATA
KOLEKTIVNI UGOVOR O IZMJENAMA I DOPUNAMA
KOLEKTIVNOG UGOVORA ZA DJELATNOSTI PREDŠKOLSKOG
ODGOJA I OSNOVNOG ODGOJA I OBRAZOVANJA U
KANTONU SARAJEVO

Međunarodni ugovori
broj 8/26

MINISTARSTVO KOMUNIKACIJA I PROMETA BIH
SPORAZUM O KOORDINACIJI IZMEĐU DIREKCIJE ZA
CIVILNO ZRAKOPLOVSTVO BOSNE I HERCEGOVINE,
DIREKTORATA CIVILNOG ZRAKOPLOVSTVA REPUBLIKE
SRBIJE I AGENCIJE ZA CIVILNO ZRAKOPLOVSTVO CRNE
GORE

Arhiva dokumenata

JP NIO
Službeni list BiH
Dž. Bijedića 39/III
71000 Sarajevo, BiH
tel/fax:
+387 33 72 20 30
e-pošta:
[Službeni list BiH](#)

BAZA PRAVNIH
AKATA

Registri
objavljenih glasila

Vodič za pristup
informacijama

SLUŽBENI GLASNIK
BOSNE I HERCEGOVINE
Izdanje na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku

СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
Издање на босанском, хрватском и српском језику

СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Издавач: ЈП НИО Службени лист БиХ
Ц. Биједића 39/III, 71000 Сарајево, Босна и Херцеговина
Директор и одговорни уредник: Драган Прушина
Техничка припрема:
Уредништво ЈП НИО Службени лист БиХ
Штампа: УНИОНИНВЕСТПЛАСТИКА д. д. Сарајево
За штампању: Мухамед Мирвић
Телефони:
Централа: 033 72 20 30
Директор: 033 72 20 61
Уредништво: 033 72 20 38
Рачуноводство: 033 72 20 48
Служба за правне и опште послове: 033 72 20 51
Претплата: 033 72 20 54
Огласни одјел: 033 72 20 49 и 72 20 50
Комерцијала са
пословницом и продајом: 033 72 20 43
Претплата се утврђује полугодишње, а уплата се врши
УНАПРИЈЕД у корист рачуна:

UNICREDIT BANK ДД 338-320-22000052-11
ASA BANKA ДД Сарајево 134-470-10067655-09
ADDIKO BANK АД
Бања Лука, филијала Брчко 552-000-00000017-12
RAIFFEISEN BANK DD BiH Сарајево 161-000-00071700-57
Рекламације за непримљене бројеве примају се 20 дана од
изласка листа.
Идентификацијски број 4200226120002
Порески број 01071019
ПДВ број 200226120002
Претплата за II полугодиште 2026. године на
"Службени гласник Босне и Херцеговине", 120,00 КМ.
Web издање: <http://www.sluzbenilist.ba>
Годишња претплата 240,00 КМ по кориснику
e-mail: redakcija@sllist.ba - oglasia@sllist.ba - pretplata@sllist.ba -
racunovodstvo@sllist.ba - jnb.komercijala@sllist.ba